

Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Keele Instituut
2021

EESTI MURRETE SÕNARAAMAT

VII köide
33. vihik
piibama–podina

Toimetanud
Mari-Liis Kalvik
Mari Kendla

ISBN 978-9949-684-98-4

piibama `piibama last jala peal kiigutama – Jõe Kuu

piibar `piiba|r Lüg Jõh IisR VMr VJg, *piiba|r* San Krl, *piiba|r* Urv Har Rõu Plv Vas Se, `piipa|r Ran Nõo Kam Ote Kan(-r) Krl, *pipa|r* Võn Plv/-r/, g -ri; g `piipare Räp pajupill, karja- või jahipasun (ka rahvapillina) *Tegi pikka piibari, keväde, ku pajokuor`lahti lei* Lüg; *lapsed käisid metsas, tegid omale piibarid* VMr; *sie lehm om just nagu piibar,`kuivand ja koändine* VJg; *mõts kõlass tost piipari`aamisest* (mõisa jahiretkest) Nõo; *vanast puukoorõst olliva pasuna, a nüüd omma vasitsõ pipari* Võn; *koerapoiss ai piiparit jahi pehedele* Kam; *mängumehil om piipar* Ote; *`matmise`aigu mängiti piibaritege* San; *poiskõsõ`teivä lepä koorõst suurõ`pikä`piibari`* Urv; *tuu mu piibar`siia`, ma_taha`lauu õppi* Har; *piibar`om kõivotohost kokko käänedü`* Plv; *Sõss`puhksõ pääkaruss`piiparet, sõss tiisevä kõik`karjo`mõtsa aia`* - - *piipare`puhkmise pääle* Räp || *lüpsikutila Sõss`oll`uma_puu nüüsigu_ja`* - - *piibar`külehn ja`* - - *tuü`oll`ütele lavvalõ`kül`ge jätetü`* oss. *Tuü`oss palutõdi`vardaga_sisest tühäss, säält juušk piim`vällä, sinnä_piibari`otsa tsusati napu`kõrsi* Rõu

piibari- piibari- *Piibaripill`kuivand ära, enamb ei`mängi* IisR; *meil omma na piibari`puhkja kõik`vällä`häädünü`* Har; *ku minno matõtass, sõss ma_taha piibarimehi havva mano* Rõu

piibe piibe närb; valiv *Ta* (lehm) *on ju sõuke piibe, aga see egast poolist äi joo* Põi

piibe|hain (taim) *piibehaana`oma laja`nigu orasshaana`muudo, keväjä nigu lumi lätt, om edimäne hain mõtsa all* Räp

piibel `piibel g `piibl|i Kuu VNg Lüg Vai(`piibeli) SaLä VII Põi Muh Käi Rei LäLo(`piivli Rid) Vig Kse(`piivli) Tõs Saa Kos HJn Kad VJg I Puh, -e Kul Vig Tõs Tor Hää Saa Ris Nis Juu Kos JMd Koe Ksi VIPõ Trv Hls Krk Ran; `piivel g `piivle Ris; n, g `piibli Nõo Kam Rõn San Krl Har Rõu, `piidli Urv Plv Vas(-á) Se(`piigli), *biblia* Lut; n `beibel, *beibel`* Lei; g `piibli Vas, `piible Räp, `piivle Var pühade tekstide kogu *ma olen`piibli ka lugend läbi* Kuu; *piiblis selitab jo kõik`vällä, kuda midägi on* Lüg; *tämä lukko`piibeli* Vai; *vana`piibel pole õite midad, uue`sääduse`piibel on ika kena* Jäm; *piibelt ma loe küll* Khk; *Piibli`kartus oli vanasti suur, selle`vastu`eksida äi`tohtind* Põi; *see raamat_o nagu suur`piibel* Muh; *vana`piivli raamat ühna peas kohe* Rid; *seitsme`moosese`piibel oln enne vanal ajal, nee oo nüüd kadund* Mar; *Ostsi siss`piivle koa poisi jauss* Var; *vanad`piiblid oo suured, nagu lammas võta sülese* Tõs; *Mis tääb siga`piiblest* (keegi on kõnealusel asjas võhik) Hää; *elo_al oli_sur rikas proua, surnd ää, sis`kinkind igä õhõle`piible* Juu; *ma olen kaks`korda`piible läbi lugend* JMd; *täna on`piibli püha* VJg; *uus testameht ja vana, mõlemad on`piiblis; ma tahan`piiblit lugeda, sial on õpetusi* Pal; *õpetaea läks oma tuppä ja võtis`piible`kaindlasse* Plt; *piibel oleva kiige targem raamat* Vil; *vana piibelte`järgi olevet inimese`nõidun,`saaten kanamuna`tõise taluss, kohalt surenu luum`ärä. nü vana`piible`võeti`rahva käest ärä* Krk; *piible seletuss`oll`li meil õppi koolin* Ran; *piibli om kate`jaoline, vana aig`- ja`vastne aig* Nõo; *suur`piibli, tal omma puu kaase* Kam; *Ka_sa_mõnikõrd taad`piidlit ka iks loet* Urv; *piiblin om see aig kõik`ette kuulutõdu, aga mi`ei saa arru; raamatuidõ raamat`oll`õks suur`piibli* Har; *piidlihe om jumala sõna üless pant* Plv; *piidli sais`kapih,`ütski es panõ`nappugi mano* Vas; *maa`piigli* (eestikeelne piibel); *piiglist saat tõist nõida`, piiglist saat tõösõlõ`halva tetä`* Se; *beibel`neiku`dumala sõna* (piibel nagu jumalasõna) Lei; *vanast bibliast`kaie* Lut || (mängukaartidest, kaartide mängimisest) *tei`mängito vanapagana`piibli* Vai; *kaardid on tondi`piibel* Jäm; *ta lappis kuradi`piiblid* Khk; *Akkame vanakuradi piibelt lugema* Tõs; *kuardid on kuradi`piibel* Plt

piibel² → piiber¹

piibelehene

piibe|lehene adj < piibeleht kui oli rohi nisuke piibelehene ja nisuke lemm rohi oli, siis oli `kerge `niita Kul

piibe|leht piibe- Rei hajasalt L(piive- Mar Lih), Ris Juu JMd ViK Iis Trm Kod Plt KJn SJn Nõo Rõn Plv, piibel- Jäm Khk maikelluke või mõni muu taim piibelleht, kena ais on Jäm; Piibelehe `õided on ka ühed rohud, aga ma äi tää, mille `vastu nad on Rei; piibeleht on `lamma ein, `lammale ikka taheti piibe `lehte `saada Kul; piibeleht, need kasvavad mägistes maades ja ilusa aru maade sees, soo maades neid ei kasva Mär; piibeleht, ilus libe leht, kädiseb kohe Tõs; piibe `lehta tuuasse koju, piibelehedest saab `raitsa `surnule `tehtud Tor; piibeleht on seante `väike magusa aisuga, `väiksed räbutsed õied otsas Saa; piibeleht `õitseb, `valged õied on Juu; piibelehed - - metsas kasvavad, ajas on ka ühed, kui `õilevad, siis on nisukene ia lõhn VMr; piibelehed kasvavad einamatel, mõnes kõhas metsas koa IisK; siin all suu jaares on kua näha piibe `lehte - - lehm ikka süüb, aga ega ta nõnna kiiduvart põle Trm; piibelehed kasvavad mädä `muade piäl, pitkäd `kitsad lehed, pitkäd varred, lillakad sinised eelitsused Kod; Piibe `lehte korjatasse ea meelega SJn; piibe `lehtil om ilusa `valge `äitsme, `väegä ää magusa lõhnaga Nõo; piibelehe² ei `hätse Plv **Vrd** piiberleht, piibuleht

piibe|lill piibeleht `Piibe lilliel on `oite hüä hais Kuu

piibe|nahka(ne) piibri nahast, piibrinahkne minu isäl õli `piibe `nahkane kübär Lüg; noorembil `olli piibe `nahka mütsi, no `lliva üdsi musta Nõo **Vrd** piibrinahka(ne)

piiber¹ `piiber Kuu, g `piibr|i Tõs Tor VJg Trm, -e Tor Trv; `piibel g `piible Hls; n, g `piibri Har (loom) `moalide pealt õlen nähnd `piibrit Trm; minä piiberd nännu ei ole Trv; `piibri ol'l säärän elläi, ma `i tiä, kuiss naid `piibrid kiñni `püünetäss Har

piiber² `piiber g `piibri, pl `piibred puju `piibri lehed Jäm

piiber|leht piibeleht või mõni muu taim piiberlehed kasvavad `metsas, `õitsvad jaanipää `ümber Khk; Piiberlehe ein oo lammastele kangest meele järke Kaa; piiberleht kasub rohu sees mägise koha peal, `väike kollane nupp `otses ka VII; Mõned `olla piiberlehe vett joond palaviku `vastu, `olla palaviku ää võtnd Põi; `lambakõrva lehed_o nagu piiberlehed, `sõuksed pitkad Muh

piibi piibi Var Tõs põrsake mine aa piibi koo Var; `piske piibi oo kottis Tõs

piibi|lind (lind) piibilind teeb pii-pii, mõne päeva pärast akkab vihm tulema Tõs

piible|leht `piibleleht piibeleht – Käi

piibli- piibli- `teine oli vana `siaduse `piibililugu ja `teine oli `uue `siaduse VNg; `piibililugud pidid puha pääs õlema, `kaanest `kaaneni Lüg; `Piiblipühakuid oli `terve kari, kesse `meeles nee änam on; `Piiblisõna `peeti ainu `õigeks Põi; `koolis sai `piibililugu õpit Käi; `piibliraamatust `loeti ikke pühäveti ja õpetaja kirikus koa loeb `piibliraamatust Mar; `piiblitunnid olid sii meil käär `kamris, õpetaja pidäs Tõs; koolis õpetati lastele `piible `sal `misi Kos; siis oli muedugi usuõpetus ja `piiblelugu, mis kuolis küsiti Koe; enne `peeti `piiblipüha, õpetaja loeb raamatust Puh; `piibliraamat `ühti vanast, et om raamatõidõ raamat, säält `võetase sõna² `kõiki raamatõidõ juhiss Har; `üte hummogu ol'l katõkismus, tõõsõ hummogu `piibililugu Vas

piibri|nahk saksad tegid `piibrinahast kasuki Tõs

piibri|nahka(ne) piibrinahkne `piibri `nahkane kasuk Kuu; `piibre `nahka kasuka rae Tor; `piibre `nahka mütsid olid vanast Ksi; ku `ol'le õks naid `piibrinahatsõid kübäreid saia², siss nuu `saisi `kaugõ uman vormin Har **Vrd** piibenahka(ne)

piibu- piibu- `Pienikäne `nindagu `piibuneul Kuu; `tõine nisa vast sai suust `välä, nüüd on jo `piibunisa suus pilti; `piibutork on `piibuniul - - `piibusõnn ka mõni `ütleb; kõhutäis süä,

suutäis `viina, `piibutäis tubaka, nied ei õle `võlga, ei tie maja `vaesest Lüg; `Piibunosu `ambus üöd kui `päevad IisR; vanade meestel oli piibunõöl, `soksisid piibu `puhtaks Khk; Mis naist seal on, naine just kut piibunõel Pöi; Piibupigi aa ea ohurohi ambavalu vastu Emm; Pikk ja peene na piibunõölas Käi; mena olin ise koa kõba piibumees Mar; imeb seda va piibunodi Mär; piibu `treial tarvitav `pahka -- vanasti oli laul: põllumees piab `tundma `sahka, piibu `treial kase `pahka Lih; vanamed `istad tee `kõrbas, piibutobid suus Mih; piibupigi aeseb `kangeste Tõs; Nda piiniksed jala siäred nagu piibuorgid Khn; piibuoraga sorgitas `piipu Hää; piibumehed järest sülitavad ja lärsutavad Juu; sepad pidasid ikka piibu `tuudi -- istud ja tied piibu ää, siss on ia edasi töödata Kos; kollase õiega ja koleda aisuga -- nagu se piibutubakas oli JJn; vana piibunoõs suus aga alati VMr; muast madalast oli teisel juba piibunosi suus Kad; Mõned aasid iad piibujuttu Trm; mes sa alate sess piibunisäss imed; piibunõul one truadiss, õts kõverass kiänetud; piibueli panevad `silma, kui kaede kasvab Kod; kammer piibu `suitsu täis Trv; mis sa sel piibutobist ütte `puhku ludsit Krk; piibupits om mul esi tettu Puh; piibupigi -- om niida `kange, et kaits `silka võtab kassi ärä Nõo; panõ sa_ka taad `piipu õks vahelgi maha?, alasi ta piibunoõsu suuhn; ma olõ uma piibupitsi vällä_ `kaotanu? Har; piibunõgõl ol' sulõpää pikkunõ -- nõõräga ol' tuvaku koti küleh Plv; üteldäss, et sammaspoolõlõ ollõv kah piibovirts (piibupigi) hääss rohoss Röp

piibu|kondera `piibu `kondera piibuõli – VNg

piibu|leht piibeleht piibulehe hõied Phl

piibuleu peoleo `Piibuleu laul IisR

piibu|lind (lind, hrl väänkael) piibulind piibutab kevädilt KJn Vrd peebulind

piibusk¹ piibusk g -i Iis Trm Kod(piibosk; g -a) (taim, hrl põldosi) kiädeti piibuski suppi; lapsed `korjavad piiboskid ja süäväd, näd_o muredad; lähmä piiboskile; panema piiboskad `kijmä Kod Vrd piibuska

piibusk² piibusk g -i nalj piip seh uma piibusk Rõu

piibuska piibuska IisR/ `p-/ IisK = piibusk¹ `Piibuskad on `lehmadele kevadel esimene toit IisR; piibuska, punase või pruuni kõrrega, pruun õile õtsas, va's kõige `õilega `kierab `alla `puole IisK

piibustama piibustama IisR/ `p-/ Saa Juu Koe Iis Trm piibutama ta muud ei tii, ku pal'last piibustab, ikki piip ammaste vahel Saa; minu toat piibustas Koe; tämä tahi jo poisikeses piibustatta Trm || suitsema, tossama Kuhi õli `piibustama läind IisR

piibutaja piibutaja IisR/ `p-/ KJn Kam (lind, hrl väänkael) Minev`aasta õli `piibutajal `Kooba puol pesa IisR; piibutaja, al' `väike linnukene -- ku_ía nakap kodu manu `käimä, tiijs iks piip-piip-piip, siss mõni koolep ärä Kam

piibutama¹ piibu|tama Khk Muh Kse Tor Hää Juu VJg Plt KJn Trv Puh Nõo Ote Rõu Vas, -tamma Har Plv Vas, -dama Rei, -teme San Krl; `piibutama Kuu Hlj Lüg(-mma), piibotama Ris Kod (piipu) suitsetama Piip, mes peräst `piibutamist kasuga `tasku `turkand, old ige viel tulesädemi siess ja pani `tasku siest polema Kuu; meestel oli piibutamise tuünd Khk; küll vanamees võib seal sängi ääre peal piibutada Tor; vanamehed piibutasid enne, nüid juba noored poisid, suur kulakas suus Juu; obesed `puhkavad, mehed piibotavad; `mõisa tüij juuren `lasti kua piibotata Kod; muud ei tee, kui piibutab Plt; Mehe enämbide kõik piibutava Nõo; mis sa alasi piibuted -- `aiga viidad San; kas ti jäl piibutamma nakat, konass tüij tettüss saa Har; meil esä piibu' Vas

piibutama² piibutama IisR/ `p-/ Pöi KJn Rõu

piibutikkas

1. ”piip-piip” tegema *Vihma lind piibutab, oome tuname sajab jälle Pöi; piibulind piibutab piip-piip-piip* KJn

2. signaali andma, piibitama *Autu sais tii pääl ja_mugu_piibu* Rõu

piibu(tikkas (lind, hrl väänkael) *Piibutikkas piibutab kevade päev õtsa IisR*

piibu(tops ojamõõl *meie einamaal kasvavad piibu topsud Jõe*

piibu(tutt (taim) *piibutufid, pruunid niukst Rap; piibutufid, kui veis punast kuseb, siis pidada neid koa keedetama Juu*

piida(laud paadi iste *teine vend oli mul paadi peras püsti, pidas tüüri ja teine oli keula piida laua pääl Jõe; parraspuud panna jälle paadi serva, mis paadi ühendab ja siis piidalaud, mis on istepink Kuu; oomiku oli jälle piidalaud ää viidud VII; Meie randas on istepink piidalaud Hää; piidalaud, sie, millel istutakse Kad*

piidevint(i) *piide|vint (-vinti)* Khk Emm Phl Khn Hää JõeK, *piide-* Kuu Hj VNg Vai, *pide-* Khk Käi Khn Hää, *pidi-* Emm Phl vastutuult; külgtuule suunas *kieräs jahi uuesti ringi ja kieräs piidevint Kuu; tarvis seila piidevinti Vai; laskas purju pidevint Khk; pidevinti söidedaks nii palju vastu tuuld, kui purjed kannadavad Käi; Ää lask nda pidevint, et liivrid tühjäd ond Khn; ta soidab piidevinti, sie on nii palju vastu tuult, kui purjud votavad JõeK*

-piidik Ls ükspiidik

piidlema *piidlema* Khk Pha Plt vargsi jälgima, vaatlema; luurama *poiss piidles säält nurga tagant Khk; vahib ja piidleb, et saab salaea kedagi teha - - piidleb niikaua, kui ta saab Plt || (nõidumisest) oli lehma karja tohterdand, sörmustega piidlend Pha*

piids¹ *piids* piiks kui tälle (hiirele) *sait lüvvä, tegi piids, piids, piids* Kam

piids² *piids* g *piidsu* rünt – Lut **Vrd** *piidsul*

piidsahhama *piidsahhama* piiksatama – Vas **Vrd** *piidsatam(m)a*

piidsahtamma *piidsahtamma* piiksatama *tiä võtt mino nii läbi, et ma es tohi enämb piidsahtadagi* Plv **Vrd** *piidsatam(m)a*

piidsahtumma *piidsahtumma* = *piidsatumma roiti ütškörd piidsahtu, nii ol' kaasi suuhn kah* Har

piidsahus *piidsahu|s(s)* Har, *piidsau|s* Plv, g *-sõ* piiksatus *ku_kaäs roiti kätte sai, siss ol' piidsahus ennedä, siss ol' val' miss kah; ma_kuuli piidsahust nulgan* Har

piidsak *piidsa|k* g *-ku* peru *piidsak hobõnõ* Räp

piidsatam(m)a *piidsatam(m)a* Kam Har Rõu piiksatama *roiti piidsat, kui tälle sait lüvvä Kam; ma_hiitü ni_hirmsadõ, et helü nigu võeti vällä?, ma is saa_piidsata kah Har; sai kül sõimada?, a tohe es vasta piidsatagi?* Rõu **Vrd** *piidsahhama, piidsahtamma*

piidsatumma *piidsatumma* piiksatama *üts hiir piidsatu* Har **Vrd** *piidsahtumma*

piidsaus → *piidsahus*

piidsul *piidsul'* rünt – Lut **Vrd** *piids*²

piie *piie* volang, sats *ennem oli põllet või sielikul piie* Hj

piiga¹ n, g *piiga* Jäm Khk VII Jaa Muh Käi hajusalt L, Ris JMd Tür Koe Rak VJg Iis Trm Ksi Plt KJn(*piia*) Hls San Krl Plv, *piigä* Juu Trv; *piiga* g *piia* R(n *piig* Kuu); *piik* g *piiga* Vas Räp

1. *neiu, tüdruk üks piig oli, sie suri ärä titten kohe Kuu; piiad ja poisid ja keik olivad segamiste saumas; meid oli palju piigu VNg; piiga õlid nii kaua, kui käisid lieris, siis õlid tütriku nime all Lüg; vast said emä rinda suust vällä ja ajad jo piigo taga Vai; ta oli nii ilus piiga Khk; piigad, nee oo alles viie-kuue teistmesed Mar; kas pere piigasi puudu, võtab vaese lapse omale naisest VJg*

2. vanatüdruk *Piigad on vanatüdrukud, piigad põle soand mehele* Jaa; *piiga ütelda üks vana tüdrek - - kis põlnđ mehel* PJg; *ta on jo piiga* JMd; *piiga ei 'kõlba 'kuškile, see on juba läbi eland kõigest elust - - mehele põle saand* Plt; *piiga om vanatüdruk* Krl

piiga² → piiku², piiku²

piiga|laps tütarlaps `poisikased tahid `piiga `lapsi `kiusada, lahudid ärä kaik `mäññüđ Kuu; *akkasima `onne valama, `piiga `lapsed siis tegima `niisukest `nalja* VNg; *`tõisel on `piiga `lapsed puha, `poiga ei õle `ühta* Lüg; *piigalaps, sie on viel lieris käimata nuorukene* Sim Vrd piialaps

piigama¹ `piigama(ie) ehal käima `poisid `käiväd lau `päivä `õhta `piigamas; *lähäb lakka `piigamaie* Lüg

***piigama²** (ta) *piigab* Khk; imperf (ta) `piigas Pha

1. *hingitsema, nõrgalt leegitsema piigab veel, tükkis surnd ta (tuli) pole* Khk

2. *taluma, välja kannatama `piigas seda `välja, kannatas* Pha

piigar *piigar' viripill om sij iku piigar' Se*

piigard¹ *piigard* Jõe/`p-/ Mus Hi Khn Hää JõeK, *piigard* Kuu, g -i; *piigar|t g -di* Khk vee väljavooluauk laeva pardas `piigard, *sie on `laeva `serva sies* Jõe; *piigarditest läbi jooseb vesi merese* Mus; *Piigardid aa egal laeval kummaski pardas vehemald kolm tükki* Emm; *Piigardid `paska `täüde, vesi ää ei juõsõ* Khn; *sandek käib `ümber laeva äärt, on paks puu - - sealt käiväd piigardid läbi* JõeK

piigard² → piigert

piigastama *piigastama* ehal käima sõdurid lähvad *piigastama - - tulevad `laagrist `väl'ja `seia piigastama* KuuK

piigatama *piigatama* onomat *perse piigatab* Tõs

piigatuma *piigatuma* piiksutama, iitsatama *Ei piigatuss* (piiksatanud) *piäst ega perst* Khn

piige *piige* Tõs Vän, g `piike hajusalt Sa(n *piiges* Khk Krj), Muh Var Khn, `piikme Han; *peege g `peeke* Hi(n *peeges* Phl); n, g *piige* Aud Hää kelme, kile vms *piige on naba all, see on `seetsi_pol; Piiges on kile lihaste ja mao vahel* Krj; *mu mao `piiked oo nõnna venin; võta õunal koor ää, `alla jääb veel piiget* Muh; *naha peege on keige peelimene kord naha peel* Emm; *Lihal on peege vahel, ma veta `peeke ää* Rei; *ploomi rasval on ka peeges peel* Phl; *Oostel on kabja piikmed* Han; *loomel oo piige liha peal* Tõs; *ära sa [parkimisel] piiget `külge jäta* Aud; *Ku piige `katki on, soolikad käiväd naha vahel, piiget piab `oidma tüü juures, et `katki ei lükka; mitte üks magu põle ilma piigeta* Hää

piigert *piige|rt (-rt) g -rti* Saa Trv Pst Hls Krk; *piige|rd g -rdi* Trv Hel; *piigard g -i* Vil peenike käsipuur *piigert' om peenike puur riha `pulke tetä* Trv; *ku peenikest `auku vaea om tetä, siis piap piigertige `laskme* Krk; *mis sa piigerdige tüj* (kõhnast tüdrukust) piitl Hel || puuripea *piigert' on `seante nagu vänt, pištad puuri `auku, oiad rinna all, aad `ringi ja lased `muuku augu puu `sisse* Saa

piiges¹ *piiges g `piike* Mus Kaa Krj

1. *raudpolt, -varb Piiges oli `seina `löödud; Piigest oli `raske puu sihest `väl'la `kiskuda* Kaa; *Piiges on sihuke raudor'k, millega `löödi suuremad plangud `kinni* Krj

2. *kivipeitel* – Mus

piiges² → piige

piigiline *piigil|ne, `piiki- ogalik; luukarits `piigilised - - `seljäss nisugused teräväd `piigid; `piikiline, sa_i saa kudagi tääd arutada [võrgust välja]* Kuu

piigissik

piigissik *piigiissi* | k g -ko, -ku kitsas olemine `irmus piigiissik - - maja nii täis, et ingätä kua ei sua; ku kolmekeisi õlima sängin, õli piigiissik, ku kahekeisi, siis oo avara; puu `püssi õli rahvass, piigiissikon kerik täis Kod

piigu → piiku¹, piiku²

piigul → spiigul

piigus piigus g -e kõhn olend Meie külas ei ole pailu piigusid, kõik `prisked inimesed; Loomad lähvad `näl'gas piigustes Han

piigustama piigustama Kse Han Var Hää, piigo- Mar

1. pigistama, pitsitama Piigusta sia `tuhlid katti; Labaluude ja kaelasoonde piigustamene paneb vere `köima; King piigustab Han

2. näljutama, vaevama, kahjustama piigostamine oo sedäsi, et loomad aga `inges `seisvad Mar; mis sa tast piigustad Var; Kül'm piigustab orase ära Hää

piigutama¹ piigutama Lüg/ p-/ Jäm VII Pöi Muh Ris(piigo-) HMd Kei Hag

1. näljutama, toiduga kokku hoidma `piigutab `luoma, et ei `anna `diete süä, luom jääb `lahjast Lüg; tulime ika piigutes läbi, saime viimaks mätta `peele Jäm; Peab piigutama, et `talve õle saab Pöi; mis sa muðu loomast piigutad - - mis sa tast siis pead, kui sul `talle `süia pole `anda Hag

2. vaevama; pakitsema `aigus piigutas; piigutamese `moodi valu, nagu `amma valu; piigotab kere sies Ris; jalad - - piigutavad, nii `pal'lu väsin HMd

piigutama² piigutama Muh Hi(-dama), piigo- Mar sigu kutsuma mine piiguta `põrsad `siia, ma anna nendele natukse `süia; `suuri sigu piigutse koa Muh; sigu piigudakse `piika, `piika, `piika Käi; nüid pole änam sigu `väljas, nüid äi saa neid änam piiguta Phl; piigotasse sego `söömä Mar

piik¹ piik g piigi Jäm Khk VII Pöi Emm Kse Tor Saa Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod KJn Trv Hls Puh Rõu Plv, `piigi R(n `piiki VNg Vai), piiga Muh Hää, piigä Tõs; piik' g piigi Trv Krl Har; peek g peegi Mar Mär

1. muistne torkerelv kui mina `tienisin sõaväes, siis `kassakatel õlivad `piigid, õli `varre `õtsas üks kolm `mietri pikk Lüg; esimine rida ikke oli `piigigä, tagarias, siis ei old `piiki Vai; piigid oo ühed sõariistad ka Khk; peek oln suur pikk, nendega olid inimesed läbi torgand Mar; piigäd olid suured sõja mõõgad Tõs; Kol'lati piigi var's ol'li nõnda jäme kui mede lõnga poom Saa; sõjamestel on odad - - odad ja piigid Juu; piigiga tapeldi vanast Iis; piigigä raiuti `vaenlase piä maha Kod; pikä piigi kähen Trv; ku `sakslasõ - - `sisse `tul'li, siss piigi? ja mõõga? nuu `välkü ennedä Har; tuu pagõnu jõkkõ ja `haino ala ja siss_ol' oisitu ja piigiga ol' timä jala siirt haavatu Plv

2. tuur mei `käime siit kolm-neli kilu `mietri ära `tursa `õhjel, kui jää on, siis `raiuta `augud `jäässe `sisse `suure `piikidega Jõe; `muidu ei saand juo `auku `sisse, `piigiga pidid juo `raiuma Kuu; piigaga raiutass jääd Hää

3. raudpolt, -varb Pal'gid on `piikidega kogu `löödud Jäm; Neid `piikisi ollandi [tuuliku] `sisse tiab kui pailu äi läind Pöi; Piikidega kinnitakse laeva välised plangud kaarte külgi kinni Emm

4. oga, astel `tääglid on niisugused kalad, neil on teravad `piigid `küljes Jõe; `Pistligu `piigid kohe `torkivad `jalgu Kuu; õrelaisel on piik taga, teräv nuel kohe VNg

5. pl okaspäitsed pane `piigid nina `piale Jõe; `varsal `panna - - `piigid nenale, et ema `alla `tissima ei saaks VNg

6. kitsas ruum laeva ahtris ku mõni mijs `vasta akkab või `riidleb, siis `pantaks `piiki Hää

piik² piik g piigi Khn Hää, `piigi VNg(n `piiki) purje kahvli välimine ots; kahvelpurje ülemine välisnurk `piikikasa on `kahvli `piigis `kinni VNg; Panõ piikval'l `naagli taha, setsime `piiki ülemäle; Tagumise `purju piik kolõ loha Khn

piik³ piik Kad, g `piigi Hlj ogalik piik, jões paelu ei ole Kad

piik⁴ → piiga

piik- piik- Jäm Ans Kaa Pha VII soola- piikliha, ilma `keetmata, soolatud; sai ikka piik `turska `söödud -- oli `kangest soolane, aga see oli väga kena levaga `süia Jäm; piikkalad, soolatakse ja ilma `keetmata süiakse, räim või mis tahad, piiklestad [näiteks] Ans; Kauss piikräimestega oli renni peel Kaa; piikkala, sooltee sehest võtad, toores kala VII

piika → piiku²

piikama¹ `piikama, da-inf piigata Khk(`piikada) Muh iitsatama, häält tegema see_p `piika kummastkid `otsast, ma `piikasi ka paar sõna vahele Khk; ma_p tohi mette piigatagid Muh

piikama² `piikama Muh JõeK midagi hoogsalt tegema a. ruttama, tõttama küll see `eetsi `piikab, ruttu kõib Muh b. ahnelt jooma lehm `piikab vett, lase `piikab jänu täis JõeK

piikammit (kangaviga) Pii `kammit, sis on `piiras viga, üks niit on `risti üle `tõise `õtsa `tõise pii vahele `juhtund Lüg

piikand `piikand Khk Mus sooldunud, soola- `piikand räimes, `soolas olnd toores räimes; `piikand räimest `söödi ikka põigiti `otsast Khk; sai ruñ `tuhlid keedetud ning `toodi `piikand `turski `juure Mus

-piikane Ls täispiikane, ükspiikane

piiked `piiked Mus SaId okaspäitsed kui `varssa vöörudati, `pandi `piiked pehe, siis ei saa imeda Mus; Vassikale olid `piiked pehe `siutud -- piigestega pole lehm teda imeda `laskend Kaa; `piiked `peavad vassikal piha panema, muidu imeb karjamoal lehma kääst piima ää VII

piikelt `piikelt Jäm Khk VII/-d/ toorelt auil on mari -- `soola `sisse, `aitab `piikelt ka süia; Lõhe ning `stiiga süiaste `piikelt Jäm; sooltee sehest võtad, toores kala -- söi `piikeld VII

piikene `piike|ne g -se kelme kõhu `piikesest ep tiha midad söömist Jäm

piiker `piiker g `piikre peenike puur `piiker teeb peenikse augu Hää

piik|haak pootshaak piikaak, suur sügäv konks `külgis ja pikk va's Var; piikaak, kui `juhtus pang `kaosse minema, siis oli `siokest pikka `asja `tarvis Tõs

piiki|kala ogalik `poisid `käisivad `piikikalu `püüdamas Hlj

piikima¹ `piikima, (ta) `piigib nõelama õrelaine `piigib -- õrelaise `piikimine on valuss, aeab `paiste VNg

piikima² `piikima ahinguga kala püüdma [käis] `lestä `piikimas Jäm

piikine `piiki|ne g -se okkiline Ega ne `traksid (ogalikud) `süüä `kelba mitte `kassilegi, nie_o `ninda `piikised Kuu || pilti terav (inimesest) küll on `piikine Kuu

piik|kivi tulekivi piikiviga `raiuti vanasti tuld Jõe; piikivi, mihed lõid `piibu `pääle tuld, ku ei tikku old Kuu; Tuli `rauaga lõi piikivist sädemeid Jõh; piikivi on iseäralik sarvikane kivi, tiemandi `tauline Kad

piiknel soolatud, soola- `piiknel räim ehk sooltee räim; `piiknel kala, `tunnis keemata kala, soolatud Mus

piik|niier piik `niier (kala) – Hlj

piiks piiks g piiksu Jäm Khk Kse Juu JIn VJg Iis Trm, `piiksu Kuu Lüg IisR

1. piiksatus kanapoig ei teind mitte `piiksugi Lüg; ei ole änam `piiksugi kuulda Kse; ma nägo kuulin ühe piiksu `koŕtki Trm

piiksama

2. hüüds *Piik-piiks* `karjuvad `iired ja rottid, kui `kassi kätte `jäevad IisR; *kaás muris täna `ühte roíti* - - oli üks rabin ja piiks-piiks JJn; *varekse pueg tieb piiks-piiks* VJg

piiksama *piiksama* Jäm Krj iitsatama, piiksata *mitte_s* `piiksagid eest ega tagant, *suu es lousu, es peereta ka* Jäm; *Iir* `piiksab Krj

piiksata *piiksata* IisR/`p-/ Khk Mär Lai Plt

1. korra *piiksama* *Kaás krabas* `iire `kinni, *iir* `jõudas `korra `piiksata IisR; *astud iire poeale* `piaie, *piiksatab kohe* Lai

2. iitsatama, *midagi ütles tohi mitte piiksata* *midagi, kui nahatäie kätte saab* Mär; *mõnes maeas ei* `tohtind *minias piiksata* *mõnes maeas ei* `tohtind *ämm piiksata* Lai

piikselg *piik-* Kad, *piiki-* VNg ogalik *piiki* `seljäd, *poisid vahest* `püiavad `toisi VNg

***piiksmä** (ta) *piiksab* pigistama *piiksä* [pähkel] `katki, *siis suad tuume kätte; tämä* (vähk) *võtab sõõra vahele, siis* `piiksab Kod

piiksuma *piiksuma*, (ma) *piiksu(n)* Jäm Khk VII Phl Mär Kse Vän Tor Saa Ris Juu Koe VJg I Puh, *piiksun* Kuu Lüg IisR Vai; *piiksuma*, (ma) *piiksu* Khn Trv Hls/ma-inf -me/ heledalt häälitsema *Vahest* `piiksuvad *roítid* `piene `äelega, *kui ädas on* IisR; *iired piiksuvad* *paranda all. linnu pojad piiksuvad ka* Khk; *kanapojad piiksuvad* Kse; *koer* `piiksum *nurkes* Tor; *iirepojad piiksuvad, vana iir ka piiksub* Saa; *kummist kuer seäl taga* `kamres, *kui pigistäd, sis piiksub* Juu; *kanapojad piiksuvad, on viel veikesed* VJg; *siäsk kõrva juuren piiksub* Kod; *iire poja piiksuve* Hls

piiksutama *piiksutama* *piiksuma* panema *kaás piiksub* iirt. *kaás tahab sellepärast iirt piiksub* *et kaásil on lõbu* Saa

piikku `piikku Jäm Khk Mus Pöi, *piigku* Krj, *piigku* Pöi poti (kaardimast) `piikku *poiss* Jäm; *piikku äss* Mus; *ärtu, kaaru, piigku, rißt, nee_ne neli tükki on* Krj; *piikust trump; ma* `mõtles *piigku kunninga* `piaie Pöi

piikku `piikku, *piikku* Jäm Rei Mar(-o), *piigku* Khk Krj Muh Pal, `piika, *piika* Emm Käi Phl, *piigku* VNg/`p-/ Khk Kaa siga, põrsas; *ka nende kutsehüüd siga on* `piigku VNg; *üütaste siga* `piikku-`piikku Jäm; *toome uue pisise piigku* `jälle; *Põrssud üüti ikke piigku, piigku, piigku, kui nee laiali läksid* Khk; *ma vii piigudele koa* `süia Muh; *siga kutsud* `piika, `piika Käi; *Piikku-piikku, tule söõma* Rei; *viidi* `jälle *perest sea* `põrsud *ää, siis* `anti *iga lapsele kas kolm kopik või, see oli siis* `piikku *saba raha* Mar

piikuma `piikuma Vig Tor Hää HMd Nis Pil SJn, (ta) *piigub* Kuu/`p-/ hajusalt Sa, Muh Mär Tõs Aud Ris Kei Hag Plt, `piikub VII Jaa LNg/-ko-/ Mar Kse Han Var Khn Aud PJg

1. hingitsema, *vinduma* `lambad `tarvis *ärä tappa* *piikuvad* *ärä* (jäävad viletsaks) *pike* `üögä [sügisel] Kuu; *piigub* `peele, *ei ela ega sure* Jäm; *ahi* - - *piigub natuse veel* Khk; *ma sii seda viisi juba viis* `aastad *piikund* Krj; *Kui elada, siis elada, ega* `sõuke *õhest päevast* `teise *piikumine pole midagi* Pöi; *ta on va vilets ja* `aige, *piigub aga* `peale Mär; *kaua* `aega *oo* `aige *ja* `piikub *maas, ei tule surm ega elu* Kse; *piigub ja kidub naa kaua, kui lõpeb* Aud; *piiksum* `piaie, *surm ei tuln ja elu ei oln* Ris; *mis loom muidu piigub, söõda* teda Hag

2. liisuma, *tilgastama* `piikund *kalad, nee on sii* `taldriku *peal seisnd kaua* VII; *kalad piikuvad* `peale *nõrga sool_ve sihes* Muh; *leib* `piikob, *kui ta* `umpselt *seisab, piim lähäb koa* `piikoma LNg; *piim oo üisa* `piikun Khn; *piikund liha, apu veel ei ole, aga* `piikund *maik* `juures Tor; *apud* `kapsad *on kebade kauaks* `seisma *jäänd, piikund* *ää* Nis; *nisu leib lähäb* `piikuma - - *sojaga lähäb* `piikuma Pil

-piikune Ls ükspiikune

piik|vall nõör purje ülestõmbamiseks *piikvall`tomab`purje üles Jõe; piikval`l viab`kahvli otsa üles Põie; piikvalliga`veedaks purje välimene eer öles Käie; Purjut üles tõmmatõs läks piikval`l`kaiki Khn; Kis väl`lameredes`õõitvad, nid`ütlevad päkatalil luuval`l ja nukatalil piikval`l`Hää; piikvalliga tõmmatakse puri üles Ris*

piil *piil g piili* peenike liiv *See jo sehune piil, mis tuulega`õhku touseb Rei*

piil → piilu

piiladži|puu *piiladžipou* pihlakapuu – Lei

***piilama** imperf (nad) *piilasid piiluma`piilasid mind seal Var Vrd piilima*

piilder → pilder

piilgas → peergas

piilik *piili|k g -ke* pihlakas *piilike marja om verevä ja mõruda; siin om piilikit külläld lähikesin; piilikil om ilusa laia`äitsme tutu Puh*

piilik → pilvik

piilika → piirikas

piilima *piilima, (ta) piilib* Kod Plt *piiluma ku silmäd ärä`püüräd, siis tämä piilib su Kod;`piilima, see on nõnna salaja järel`vaatama Plt Vrd piilama*

piiline *piili|ne Jäm Khk Muh JJn, -le|ne* Rid Mar Mär Tõs KJn, g -se

1. piisid omav, kiireline, ogaline *rabanduse kivi`aitab äkiste`aigustel, see oo`õduke`piiline kivi; päe oo nii`piiline et Muh; lina sai ärä`kistud ja siis ärä kupardud - -`piiline pakk oli, sialt läbi`tõmmas lina`kuprad ärä JJn*

2. (liitsõna järelosana kanga iseloomustamisel: näitab, mitu lõnga on kudumisel soapiide vahel) *ühe`piiline riie, ega sua pii vahel üks`lõime lõng. kott sai kujutud ühe`piiline Jäm; teed sa paari`piilise [kanga, siis on] kaks`lõnga pii vahel Khk; kahessateist`pasmene suga`pandi siiliku`riidele`sesse, see oli pikite küit ja see oli ühõ`piilene Mar*

piilis pingul ülalt [seelik] *nii`piilis`ümber Khk*

piilits *piil|ts g -dsa* piirits *piilits ol`võrgu kodamise jaoss Vas*

piilitsema *piilitsema* väntsutama *Lapsed on kassipoja ärä piilitsend, sellest õiged looma äi saa Jäm*

piilka → piirikas

***piilo** pl *piilod* pelusk *need oo piilod, need`valged`erned, need - - tehässe vikide`sesse maha Mar*

piilotamma *piilotamma* paaris kätest kinni hoides keerutama *Minke naakõ piilotamma Vas*

piil|part *piilpart* (lind) – Noa Khn

piilu *piilu* Jäm Khk Krj VII Muh Käie Mär Kse Tor Hää Ris Juu Jür JMd Koe VMr VJg Trm Kod Plt M Puh San Krl Har Vas, *piilu* Kuu RId, *piil`u* Saa KJn Krk Hel Rõu Lei, *piil`o* Rõu Plv Vas Se, *piilõ* Röp; *piil (-l)* Krl, g *piili* Lei(-ei-)

1. part, pardipoeg; ka nende kutsehüüd *Emapart tieb präk, siis`piilud on kõik`kõrkme sies, kadund IisR;`piilu,`piilu ja`parti tulo, et muda pladiso Vai;`Õhed olid pisiksed piilud ja teised olid nee suured jääpardid Krj;`piil`us ikki`kutsime`partsi Saa;`näe, vekesed piilud seal Juu;`meie peres ei ole piilusi JMd;`pardi poead on piilud, piilu on ilus kollane, tiiva vaandid on vähä mustakad VMr;`piilu, piilu kutsuma`parti Kod;`partse kutsuts piilu piilu piilu Krk;`ma`tõmba usse`kinni, muedu tuleva vana piilu`küüki Puh;`näe, konh mu`pardsikõnõ enne tulõ esi, piilu, piilu Har;`latsõ?`kutsva?`partsi piil`oss Rõu;`pardsipoig, latsõ`kuusi, et piilu, piilu, piilu Vas;`piili?`ka om kodu`tširgu? Lei*

piilu

2. (pardikujuline) savist vile *kaupmehel oli savest piilu - - teisest otsast puhuti teist* VJg; *piilud, neid õli iga ühel lastel* Trm; *Selle piiluge sai küll lugusid mängä - - mia lei palt piilu siive auke_pält sõrmege tantsi lugusid* Pst

piilu² piilu kratt piilu - - see viab varandust; piilu - - muist inimesi `üidvad seda puugiks Khk

piilu³ piilu väike lamp – Kod

piilukalli pilukil mu `silmad on nüid `piilukalli Lüg Vrd pilukalli

piilukil, piilukille piilukil(le) pilukil; piiludes vahib tõne silmad piilukil; püiab nõnna piilukille voadata Trm

piilu|kirves tahumiskirves `piilu `kirvega tahuta `valmis `tehtud `seina `palkeid, `teise `kirvega ei saa Jõe

piiluma `piiluma, (ma) piilu(n) Jäm Khk Pha Pöi Muh Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Juu JMd Koe VMr VJg Sim Trm Plt KJn, `piilun Kuu VNg Lüg Jõh, `piilma Saa, `piilmä Kod Trv Nõo, (ma) piilu(n) salaja, vargsi vaatama; piidlema *Midäs sa siel `nurga taga `piilud, et lagejall `olla ei tahu* Kuu; *peigmies `piilu `pruuti ka `kaua, `enne kui otta* VNg; *piilus teise silmaga ukse pau vahelt* Khk; *Mis sa `teisi inimesi piilud, ega õhel `eese asi, kus nad lähvad* Pöi; *Lähme piilume, mis nad sääll teevad* Rei; *piilus põesaste vahel, kui meie läksime* Mär; *`vargad `piilusid* Tõs; *rebane tul'i siia kanu `piilma Saa; piilud ukse vahelt, kas on kedägi kodu* Juu; *ära piilu kedagi, tule aga `seie* JMd; *mutku `piilusivad aga siin `ümber ringi* VMr; *piilub, kost puult tuleb taga `õisja* Kod; *mis sä piilud usse vaheld* Trv; *Ta om väega kaval piilmä, tñj endä müüjä minejäss ja esi piilub* Nõo || piilt veidi paistma `päike - - `metsä `servä tagand viel `piilus vähäkese Lüg

piilu|part, -parts 1. liik parte piilupardid kutsutakse pisiksed allid pardid Pöi; piilupardid_o vähiksed pardid Muh; `väiksed piilupardid pruunika `koltset Mär

2. (pardikujuline) savist vile savest `tehtu - - õli `piilupart, ta just `pardi `muodi ei `öldki, `kuera `muodi õli Lüg; *Lastele `tehti sauest piilu `partisi, augud olid sihes, ännast puhuti* Pöi; *mis puhutse, see oo koa piilupart* Muh; *piiluparts on savist pil'l, teisspool pugu on teine auk ja äнна all on kah auk* Saa; *piiluparts ek pardsipil'l* Pst

piiluski → pelusk

piilustama piilustama Vai/`p-/ Kad, piilussama, piilo- Kod piiluma; varitsema ikkuna taga olivad lappulaised, `nuored mehed, nämäd `piilustasivad ja `vahtisivad neid `nuori `kaasiko, ken sääll `lavva taga `istusivad Vai; `keški mies käis_säl `põtrasid piilustamas Kad; nüid ta (lehm) piilussab siin, et kui inimene `vältib, one kõhe kurja piäl; lapsed piilossavad õõna `aida `minnä Kod

piilutama: piilut|ama Khk VII Muh Mär Tõs Tor Ris Juu Plt, -amma Vai/`p-/ Har Plv/-l/-, -em Krk parte "piilu"-hüüdega kutsuma *midä siä näi `partisi `ninda `piiludad* Vai; *las piilutab pardid koju* VII; *pardid läksid `vil'la, kül_ma `kutsusin ja piilutasin, aga ei saand neid `väl'la* Mär; *parte piilutase* Tor; *mine piiluta pardid `sööma* Juu; *paräsi[?] is tulõ[?] soodist `ussõ, `pernaanõ jäi `tõisi sinna[?] piilutamma* Har; *piil'ut `partse* Plv

piilutama: piilutama Kad Trm

1. piiluma ega sie õle ilus ukse taga piilutata; ära sina piiluta `ühtigi Kad

2. silmi pilutama – Trm

piiluti piiluti (väikestest pardiliikidest) *Kõik vähämäd pardid, nendel põlõ muud nime `ühti muudku kõik piilutid* Khn

piilutlema piilutlema piiluma piilutleb ukse vaheld Rei

piim piim g piima eP, `piima (-ä) R, piimä Mar Vig Var Tõs Khn Juu Kod KJn Vil eL; peim g peima Lei; n, g `piima VNg Vai/-ä/

1. a. järglaste toit imetajatel lapsed surevad ää, ei ime, siis piim lööb emale pähä, teeb lol'liks Mär; *temal on viel ema piim küüne all ja ise lähäb juba mehele* VJg; vana piim ei sua eest ärä, uus piim tuleb `selgä (lapsed sünnivad üksteise järel) piitl Kod; *udar `ol'li täis nigu üits paig, aga nisast `piimä `väl'lä ei tule; ku `suhkrut om, tiid `kohvi ja tiid, siss om rinnan `piimä kah Ran; noorel `lambal ei ole jo imemist voonaksele `anda, täl ei ole nisan `piimä Nõo; utar `ol'l jo kõva ja piim ol'l nisahn; piimä `tõmbass pähä?, `tuuga läävä inemise? ulliss Rõu* **b.** hrl lehmapiim toiduainena `päästeti mant `päald ärä, `korjati, sie oli `lahti `päästetüd piim Kuu; `lehmad ei tule iga `aasta `piima (lüpsma), `jäävad `ahtrast VNg; vesi on `pitkä `piimä `jätku, kui `piimä jäi vähesest, siis `pandi vett `ulka Lüg; `Ennemast `tehti `mitme `seltsi suppisid `piimaga Jõh; `piimä on mürästünd Vai; `lehmade piimad jähid selle suure palavusega tükkis napiks Khk; *vanal inimesel on piim param kut leha, ammas velets Kär; kui lehm kannab, siis saab ternest, see_o koguläind piim Krj; Koore alune piim on pudru `kõrva nii kena, et seda_b `oska `rääkidagi; Ma äi tea kus moal pidade obuse `piima `söödama Põi; vanal aal kurnati läbi `õlge `piima Muh; piim on püttis nenda `kangesti ära keend Rei; meil oo ikke piim majas, olgu niipa'lu, kui teda oo, aga see `valgus oo ikke majas Mär; ma väga suur piimä võeras ei ole (eriti ei armasta piima) Vig; ka'amaa oo `meitel `kaugel, selle kõimaga võtab piima koa ära (piim läheb hapuks) Mih; piimäd `kirnus `apnemas Tõs; Ää ming njappapidi piimässe Khn; tuln lehm annab ju `pal'lu `piima HMD; piima `joomine on ea, näe, maal puha `terved Kei; apud `piima ei taha koa, tahab ike `rõõska `piima Juu; silgud, `kartuled, piim, see on meie `mausroog Ann; meil olid lehmad mõlemad `piimas VMr; tilgastand piim võtab siest `lahti Kad; `lõunene piim, kohe tulnud lüpsist, ega ta apust ei lähä `omsest ka Pal; eks nad `rõõska `piima korjanuvad, siis saivad koorit Äks; lehm `tõmmab piima ära, vahel ei anna `piima kätte, kui võeras inimene lüpsab; mõni lehm lüpsab piimast `piima, et vahet põlegi, `kiini `ül'tse ei jää Lai; piim on neil (kitsedel) rammus - - keedetud päräst, sis pannid kohvi `pääle ja supi `pääle Vil; `rõõska `piimä es `anta kedägi `pal'lalt süvvä Hls; lehmä käisive kesä pääl, siis sai küll `ästi `piimä, nüid saive karjamaa pääl, nüid tõmmass nõnda piimä ärä Krk; põdra `karva lehmä om `kange rammuse piimäge - - piim olli puhass kujur Hel; ma oia piimä `põrsale, ega ma siss esi ei täi `piimä süvvä; lihunigu periseld `õkva joonava verd, veri olna nigu rõõsk piim, serände makuss Puh; `rasse naene piäb `piimä `süüjä, siss saap iluss `valge laits; kui tolle `valge liivaga mõssit, siss olliva anuma `valge nigu piim Nõo; täl `lehmä es ole, ol'l kits, jõi kitsä `piimä Ote; nii väkev piim `ol'li, et ku ta `nüsse, siss lei nigu vöi kibena `pääle tolle piimäle Rõn; piim om mürätänü?, mürätänü_piim tege kõtu `haigõss Kan; lehmäl omma_sarvõ_päl arva?, `mitma piimäga timä om (mitmendat korda lüpsma tuleb) Har; võta ai_nuu_tij_pääl `piimi (piimavedu toimub kindlates kohtades); taa meil hõhvane lehm, edimätsel piimäl (esimesel lüpsil) Rõu; ma ol'li `haigõ, hapund `piimä iks vöti luidsaga? Plv; ku imä päältpiimä är? riibsäss, siss `perrä jäi sääne nigu koorõsugumanõ, tuu ol'l ligihapu piim Vas; piim jääss jo kõhnõballõ, piim jääss jo `maaha; ku kits olõss piimäh (annaks piima), lehem om rassõ ületalvõ pitä? Rär; kua õks suurõba `maoga, tuu ka suurõba piimäga?; lehmä piim om makus, a hobõsõ piim viil magusap, lehmä piimäl'dä saat ar ellä, a hobõsõ piimäl'dä õi saa? (hobuse töö vajalikkusest toidu hankimisel) piitl Se; mullõ `anti puul' `tuupi `peima Lei; pikä piimäga lihm, kavva and `piimä Lut **c.** (ternespiimast) `tuore `piima supp Lüg; `värskist piimast keedetasse ternet Muh; toores piim annetse `vaškale Han; kui `värske piima suppi sõid, siis ei `tohtin `juua, et siis akata lehm lüpsi `aegas kusele Tõs; meil on täna `värsked `piima Ann;*

piima-

`värske piim, sie lähäb jo kokko VMr; Täna suab `toore piima `kooki Trm; `värske piim, sedä ei panna tõise manu, sij lää kokku Krk; ku `värske piimä patta pannit, siss tuu läits kokku - - üteldi, et keedime sääri `piimä Ran; mia taass `kuuke küdsädä `värskest piimäst Nõo; toorass piim om sääne, et tuu ei olõ `kõlvulik süvvä?, to_m sääne pütel' Urv; ku toorõss piim är keedeti, sai tsäär piimäss Vas d. (kohupiimast) kui piim appust läks - - siis `piigistasid vie `vällä, jäi kuiv järele, sie õli siis mure piim Lüg; `paksu `piima `antasse küpsikute kõrvale Äks; Tii ääd paksupiima `korpi Trv; nuinu `sisse pandas võid vai `paksu `piima Ote; klopi hapu piim paan tüküst vällä?, siss saa hää peenükene paksupiim Har e. nalj (veest) `kaivost saab `musta `lehma `piimä, `selle iest raha ei õle `nõutu Lüg; täna `õhta saab Muštiku `piima pudru `kõrva Mär; `Aitab musta lehma piim kah Hää || ma `seie musta lehmä piimäga `putru, tuu tähendäss, et ma `seie kanõbi el'liga `putru Har

2. piimjas vedelik; seda meenutav valge kord millelgi või `lilled ajavad `valget `piima `vällä Lüg; mustpea õitseb, nüid_o piim `putkus Muh; piima uhak, `valge piim tuleb `välja Phl; aava seened, piimaga seened HMD; vanaema kasvatas [varssa] kaera piimaga, kaera jahu piitsita ärä, siis jääb nagu piim Pal; kaasikseened - - suured nagu `rõngad olivad, rõõsk piim tuli `väl'la Äks; Kaerajahu lopiti palavas vijs ärä, nigu piimäle `lүүüdi ja segäti [sigade] söögi `sisse KJn; lepä piimäst kasuвет einäritsiku Krk; pitsitädi piim `väl'lä [kanepi] seemende sehest ja tetti tõmbiss Ran; ku enne `ahjupanemist leevä `pätsi ligedide kätega õõrut pääl, siss läep nigu piimäle, toda üteldäss leevä piim; kikkaseendel ei ole `piimä, nuu om vana `vindse seene Nõo; emä `kijitse `kartuli suppi, siss `pandsõ toda kanepi `piimä `pääle Ote; piimal ~ p i i m a s 1. kaetud täide eritatud valge villataolise kihiga suvel leppäd on `valges `piimäs Lüg; lepik on piimal, `veiksed muükad on `sel'gas Vän; alati, kui lepad piimäl olid, siis oli piim paha Juu; suvel on lepad piimal, nagu apu piima sarnane pudru on `pungade ja lehe varte külles Amb; ku lepä piimäl om, tulna ää leevä `aasta Nõo 2. piimjas, poolvedel Kaer `tuores viel, iva `alles `piimal IisR; Vili külmä `võetud, teräd piimäl Khn; täiniädi kevadi suivil kah `piimas Hää; õlgu ta õdra või kaer, tera on ikke piimal, ku ta veel noor on Trm; kaara? umma? piimäh, `hal'la? Lut; piimale valkjaks, pehmeks, limaseks `Tuhlid `seisusid paar `päivä podis ja olid mend `piimäle Kuu; rugi teräd lähvad piimale, kui rugi külitakse maha ja seeme on `niiske Põi; ju nad (linnased) palju liguda said, et piimale läksid Muh; rukki `seemne võtnd kõik piimale maa sees see vihm Mär; ei tõust `siemned ülesse, läksivad piimale Amb; kaerajahule `paädi kiev vesi `peale, `tõmbas piimale selle vie JJn; kõik vili läks piimale, kui õli külm, ei akkand idu `tõõle Trm; kui kavva sadab, terä lähäb piimäle Kod; trohvi segu tegid, lopid nagu piimale, et ta paras sikke `ol'li SJn; kui seeme saesab `tuuren mullan ja kül'män, ei tulegi idu `väl'lä, lääb piimäle Ran; tukev terä es lähä piimäle, iks kesvä `rohkemp ja nisu olli vali piimäle minemä Kam; `herne ei tulõ üless, nimä omma piimäle `leonu Har; rügä lätt vihma satõn piimäle Rõu

piima- piima- pudrukauss `lauale, `piimäkauss `korva, lusigad viel `pardal, muudkui igä üks sield akkas `elpimä Kuu; suvel elati `piima `liemega, `eiga siis `ennevanast liha `palju `oldki; sie oli talukoht - - sääl oli `piima `massin, sai läbi ajada ja void tiha VN; nied on siis `keskmise `piimä `anniga [lehmäd], kel `kaeksa `ammast suus on Lüg; üks `piima `kammer õli kõhe `selle jaost, kus `piimad `seisaside Jõh; Nad vedasid `piima `miüügist `linna `rahvale ka, `piimamehed vedasid IisR; `piima `andajalle `lehmile `tullo `anda üväst `süvvä; mudku votta `piimämanerga `sel'jäkotti ja mene [meiereisse], `kümme `liitrine `sel'jäkottis ja `viie `liitrine kääs Väi; vassigul `eetasse piima `ambad suus olad Khk; See ju nii tühise piimaanniga loom, mis nad sest pidid pidama Põi; meri oo tasane nagu piimapüüt Muh; Kui lapse piimaammas suust e tuleb, sis peab sene ahjule kilgi käde `viskama, sis uued `ambad kasvavad tugevad;

laiad sarved nagu ärja sarved, ega sest [lehmast] piima`looma tule Emm; veta piima`ankur `seltsi Rei; neid piima`nõusid `pesti siis tuhaga Phl; karduldega segamisi sai ka piimasuppi keedetud Rid; `enni olid puust piimälüpsikud, siis `pandi kadaga oks lüpsiku torosse ja kurnati `piimä; lehmäl oo piimäsooned, udara juurest akkavad ja `lähtväd kõho `alla kokko Mar; piimäkula, pikk vars taga, ots kõver `tehtud, ära õõnitsetud, käis naela `otsas Var; tea `ostes kedagi, kas oo ea piimalehm või `vaene piimalehm; tule karjast `lõunele, siss akka piimapüüta pesema Mih; Lehm akkas `lүpsmä, piimäjtõlk `jälle majas Khn; piimakul`a oli kõver kul`p, mis `pandi piimakirnu `sisse Aud; Isa võttis eenamaale minnes piimalassi turjale PJG; Piima jäoks oli vanasti piimakapi, ukse sees olid augud, muðu lähevad `niiskes allitama Kei; mõni lehm on `kiinnine, teised on `jälle piima`andjad Hag; kui luomal on piire otsa ies `kõrges, siis on alb piimalehm JMd; piimasõelad, need tulivad illem, `enne oli lүpsikul pikk toru, `sõnna `otsa sai `pandud üks mar`le Ann; ma olin jo täis mies, kui ta pull`liga vedas piimapplekkisi `vaksalisse VMr; piimariistaks on leppapuu ja kadakapuu kõige paremad Kad; lehmakarjatse - - sel oli ikke oma piima`lähker ja leevamärss [kaasas] Rak; piimäkört one apu juuq, kiädäd jahuss `kõrti ja paad apu `piimä `ulka Kod; piimapüütid ja piimalännikud, kaasend pääl, kahe kõrvaga; piimasupp tiib südame vesisest, olgu kala kõrval Äks; iga lehm lүpsab, aga piimalehm piab ia olema Lai; tiib latsle piimäpudi (pudistab leiba piima sisse) Trv; piimärokk, `panti keenu vesi levä jahul `pääle ja lopiti ärä, sõss `panti vanunt `piimä `pääle Krk; varsal piimä `amba, seeni ku `tõisi `ambit nakass kasvateme; nüid `panti `mõisan kah piimävabrik (meierei) `käimä Hel; piimälännikut `valla ei või jättä, konna `kargava `sisse Ran; mõni juuq `vaška `säitsmä nädälisess `lämmä `piimägä, et siss saab ää piimäanniga lehm; piimä `amba tuleva ärä, siss kasvava leevä `amba; ku sa [topsi] persili jätät ja om sääll piimä`lõhna sisen, siss om topš kuhjaga `kärbläisi täis Nõo; leib om riuli pääl ja piimäkauss om lavva pääl - - võtke esi ja sööge Võn; piimäaunimile `panti enne `mõskmist kiib vesi `sisse ja `panti viil tõnekörd kadajit kah Ote; plekist lastasõ? piimäkarrä? tetä? Urv; ma ei olõ viil timä käest saanu üttegi piimä `isilka Har; saa ei pull`list piimä`lehmä, ei pedäjäst pessüpuud; nõgõsõ juurõ tegevä piimäsoonõ`vallalõ Rõu; ma käve laadol, õsti `hindäle piimäkurna Plv; piimäpüüt ol`l `ohkõnõ, es olõ suur` joht, mulk ol`l küle pääl, puu puin iijh Rär; täl lõppi ar kõrraga kats piimä`andjat `lehmä Se; sjoo um hüä piimälihm - - um hüä pihme? nüssä Lut

piimajauk lohk lehma kehal, mille järgi ennustatakse piimaandi kaila juurest `tulles on piima augud - - kessel kolm `sõrme `sisse läheb, see on ea piima lehm Krj; piimaaugud oo loomal kül`le`kohte vahel, sealt vaadakse, kas ea lehm oo Aud; piima augud on luoma keha sies, kellel on suur auk, sie piab ia lehm olema Ris; Ia piima lehm oli ia pika sabaga, arva kül`le `kohtidega, kõhu all olid pikad piima augud Kei; katsutakse lehmäl kül`lekoondi vahelt ja kõhu alt, kas on laiad piimaaugud, siis on ea piimalehm HJn; piimä auk om kõtu all piimä soone otsa man Krk

piimajahabe piltl **a.** alles kasvama hakanud habe *Poisil alles piimaabe ees, äi tea, mis naist `sõuke võtab Põi; see ühnä piimäabe Mar; mõni om noorõkõnõ ja habõna jo kususõ, siss üldäss, taal omma piimähabõna?* Har **b.** poisikeseohtu noormees *Mis sa piimaabe oma nina ka vanade meeste ulka topid Mar; kui `arvad ennast targemast, siis `ütled teesele piimaabe Trm; piimaabe on tõgamese sõna, noore mehe või poisi `kohta Plt; mes serände piimäabe ka elust tiib Nõo*

piimajahain piimohakas, võilill või mõni muu taim mul om üte vakamaa kešvä `sisse ajanu pal`lu piimä`hainu; ku piimähaina `hätsese, nail omma kõlladsõ häiermä? Har; piimähain aasē `piimä `väl`lä, timä om katõ `jaolene, ütēl oma? juurõ? süväh, tõõsõl oma? juurõ? pikä?,

piimalill

`peenkesse, lehel nõgla^o Rärp; piimähain - - keväjä juri päiväni^o käädäss nimmi `o^otsman, lihmä^o huku_i^o är^o Lut

piima|lill 1. piimalill *Ema `määris `piima `lille `piimaga `liikmeid, kui nied valutasid IisR; Piima lilled kasuvad soos, kui ää murrad, siis `valge piim tuleb `välja Pöi; Piimalilled, nende `piima `panti ka sula `tüüde `pääle Rei*

2. karikakar *`Piimä `lillid `seisuvad `tuassigi - - ilusad Kuu; Piimäli^{li} omma^o säähdse^o `valgõ^o Se*

piimaline *piimali|ne* Jäm VII Koe, *piimä-* Kod San, *g -se*

1. piimakas, piimarikas *si_o piimäline naene, `piimä küll; piimäline lehm* Kod; *memm kijt ruuva rohulise, pudru `puhta piimälise* San

2. piima omav *nüid ta jo piimaline* (tal on lehm, kellelt piima saab) Koe; *siivälinnud ei õle piimälised* (imetajad), *sõõralised ja küüsilised tahavad `piimä* Kod

piima|läll (taim) *`piimä `lälläd pikkad, või `lällädega `ühte `karva* Lüg

piima|märg 1. (piimast) *võta pane piima `märgä koa pudeli `sisse Tõs; `rüüpa seda piima `märga ka `peale* Aud; *sõin eeringat ja võtin piima `märga kõrvale* Äks

2. piimakört *piimämärg - - rükki ehk õdra jahuss kiädetässe; piimämärg one õdra kõrt apu piimägä* Kod

piima|märk hrl pl hea lüpsilehma tunnus *siin pihas on `jällä `piima märk, kui ikke auk on pihas ja kõhu all, siis on ikke ia lehm Jõh; udara juurest tulevad sooned - - ja sabast vaadatasse, need oo loomal piimämärgid* Mar; *sel lehmäl on ead piimämärgid, kõhu all on piimasooned ja sihukesed augud on tunda* Hag; *piimämärgid, ühest või teisest kohast katsutasse, kes tiab* Ksi; *niij om piimämärgi, ku lahe pööriss otsan ja arva külle luu* Hel

piimane *piima|ne* g *-se* Jäm Khk(*-sse*) VII Pöi Muh Rei Mär Kse Aud Tor Hää Ris Amb JJn Koe VJg IPõ Plt, *-tse* Kse Mih; *`piima|ne* VNg Lüg Jõh IisR, *`piimä|ne* Kuu Vai, *g -se; piimä|ne* Juu Vil, *g -se* Kod KJn, *-tse* Tõs Khn Trv Hls Krk Puh Nõo Võn Ote San Plv Lut, *-dse* Krl/n *-mä|ni/* Har Rõu Vas Lut

1. piimaga koos, piima sisaldav *`parda `piimane sul* VNg; *manergad on viel `piimäsed* Vai; *lasi õlut piimassese lüpsiguse* Khk; *Eesel suu alles piimane* (noor alles), *juba naist `võtmas* pilt Pöi; *jätad piimäsed nõud siia pesemata `seisma, `kuivad kõik ää* Mär; *kui ta läks naa piimätsesse, siiss sa pidid `jälle jahu leent `sesse `keetma* Mih; *piimäne nõu_tab `pestä* Juu; *kui vähäm oli kuort, ei taht teha `kernu piimäseks, siis sai [võid] teha kausis* Amb; *abe piimane alles* (noor veel), *teab koa `reaki tõne* pilt Trm; [lüpsiku] *tiba sijust must ja piimäne alle* Vil; *kos sa oma kuvve piimätsess oled tennu* Trv; *piimäne top^s `olli, nüid om tiijesi nigu sol^k* Puh; *niij piimäitse anuma uhome `põrsale* Nõo; *temä om rasva `pääle `väega majass, midä piimätsemb sup^p, toda paremb* Võn; *uha ta nüüsik vällä^o, ta_m piimäne* Har; *jahupudru keedi `väega_piimäitse* Vas || *hea piimaanniga kua utar um karvanõ, tuu um piimätssep lihm* Lut

2. piimähla sisaldav, valkjas, poolvedel *nied on `ästi lihavad ja `piimäsed, nied on ise iad `siened* VNg; *nad `tuütsid ära, milla rukis küpse on, tera pidi `amba all `krõmpsuma - - kui oli piimane, `kuivab paelu kokku* JJn; *si luud* (loodud) *terä om edimelt piimäne ku üits lirtsuk kunagi* Krk

piima|nogulane iminõges *`Piimä nogulane ei `korveda* Kuu **Vrd** piimanõgelane

piima|nões = piimanõges *ega piimanões ei kõrveta* JMd; *piima `nõeksed, nied õilevad `praegu, õiled on magust täis* VMr

piima|nõgelane iminõges *`piima nogelaised `õilevad - - mul on aja `ääres_säl ka* VNg; *`piimä nõgelane - - lumi `valged `õiled* Lüg **Vrd** piimanogulane

piima|nõges iminõges `Piimanõgesse `varrest tuli `piima -- lehed olivad `pehmed, ei `kõrvetand IisR; piimanõges, kui lapsed olime, sõeme `piima pealt Rid Vrd piimanõdes

piima|oblikas (taim) piima oblikas -- madal [taim], orasrohu `moodi Pee

piima|ohak(as), -ohtjass piimohakas `piimaõhakaid on rukkis pali, kui `katki tieb, siis tuleb piim `välja Lüg; `tuhti maal `meitel siin pailu piimaohakid, `koldne tuit `ätses Jäm; põllu peal piima uhagut küll, juur `piima täis Khk; piimauhagad, nee äi torgi, ku sa varre `katki murrad, tuleb `valge piim `välja Emm; piimauhaku piim on mõru `kangesti; piimauhakide seast `kapsid änam ei `näegi, nüid `kitsin piimauhakud ära Saa; piimauhakas on madal, kollased õied HJn; siga süüb ia meelega piimaohakaid JMd; üits uhak õigats piimä uhak, temä ei ole säänte kipe Hls; piimä `ohtja[?] kasusõ[?] vesidse maa pääl Rõu

piima|peegel, -peil, -piire (piimamärkidest) moni vahib `jälle sääld tagand, et kui `piima peil on suur, et siis on ia lehm. no sie on säl sava `korvas -- `ilma `karvata `niskene juga säl `reie taga VNg; piima `peegel, karva piire oli ilusti peal, see on saba all, kusetoru juurest tuleb Emm; tämäl_o kaala piäl piimä `piirmed, kahe silmä vahel õtsa eden üks piire, tõene kaala piäl üleväl Kod; piimä `piigli, nissu mant üless säntse soonõ[?], kolm suuñt Krl

piima|pisar nurmenukk Nie `piimäpisarad kohe on `oite ilusad `lillid `vaasis ka; `Lapsed `korjasid `ouest `piimäpisaru Kuu; siin `üeldakse ikke `piimäpisarad Hlj

piima|puder jahurokk, millele lisatud (hapu)piima, ivaleem piimäpuder, rüä jahu keedeti ärä `viija, `panti piimätilk ka sek`kä Ran; vanast teiti ivä `liimi ehk piimä `putru, rüä jahu `lasti `keevä vii `sisse, siss ta `imbusi -- tolle iväleemele valeti `piimä `pääle, aput `piimä ja `rõõska `piimä ja `seeti segi; toda piimä `putru `süüdi `kartuli pudru kõrvale, leevä kõrvale rüübäti kah Nõo; rüä üvä imatõdi ärä, `lasti apuss minnä, valõti pisukõnõ `piimä ka sinnä pääle, tuu `ol`gi piimäpudõr Ote; piimäpudõr, piimä `sisse `lasti jahu vai `suurmid Röp

piima|rohi (rohhtaim) `piimarohud -- kui lehm jäi `piimast ära, siis `keideti `jälle seda vett. ei `oitse ei midagi, `kasvab pikki maad Hlj; soode ääres `kasvas piima rohi, roosakad-allikad õied, ligemale koerputke õie kujuline, tubli pliiatsi jāmune var's ika ka Khk; piimarohi on orasrohu `muodi, punased juured all, eks neid `lehmidele pruugita IisK

piima|seen (seentest, mis eritavad murdmisel piimjat vedelikku) `Piima `sieni `kõiki `korjati, `neiel on piim sies IisR; piimä seene, kasvave sügise poole Hls; verevä vaheligu ja `valge vaheligu om piimä seene, piimä seene om kõik mõruda, noid piap kupatama Nõo; piimä seene[?] oma[?] `väikese[?] -- näid koratass, ku pa`embet ei olõ[?] Röp

piima|tähene adj < piimatäht lätt kol `sõrmõ kül`gluiõ `vaihhõlõ, tuu um piimä tähene lihm Lut

piima|täht teat piimamärk ost `lehmä ja kobesi piimä `tähti kõtu alt ja ristluu päält Röp; kuul lehmäl omma piimä tähe[?], tuu üldäss hüä piimä lehm olõvat Se; kül`eh `säändse_`tsopakõsõ[?] umma[?] piimätähe[?] Lut

piima|ätses 1. võilill piimaätses, `karge peel kasub, piim sihes, `koltset `ätsed Jäm

2. piimanõges -- Jäm

piimer, piimber `piim(b)|er g -ri puju `piimrid teede `ääri `koutu kasuvad, pinude ääres vahest pailu `piimrid Jäm

piim|hain piimohakas üitskõrd tõmmassi üless, `mõlti, et om piimain, a vana kärnain `ol`li Nõo; piimain ja uhak annava pu`dsu, tuul aap lak`ka kõik Kam; piimaina kasusõ vil`la sisen, suurõ kandsu[?] all, laja[?] lihekse[?], `pehme[?] aina[?] Krl; piimhain vai tsiakapst, selle, et tsia[?] söövä[?] Röp

piimid

piimid pl *piimid* VNg/ p-/ Käi laevateki alustalad `piimid, kuhu `pääle on lagi `tehtud VNg; *piimid on laeva teki all* Käi

piimjas|valge piimjalt valge tüdrugul oli nii `piimjas `valge nagu Khk; *Kui paksud `pilved ära `kauvad, siis need `pialmised õhukesed [on] `piimjas `valged* Jür

piim|naat (taim, hrl piimohakas) *Piim`naatisid `kasvab siin `tiede `äeres küll, on `kollaste `õitega Jõh; piimnaadid ja `rõika korjassid `väl`la, nõnna et oli puhass [põld] Äks; piim naadi, ku är murrat temä `lehti, tule `piimä `vällä* Krk; vägevä maa pääl omma[?] kah piimnaadi[?] virga[?] kasuma Röp

piim|nõges iminõges *piimnõgesed ei kõrveta, `valged õied peal, magus saht sees* Mar; *piimnõges, imesime neid* Kul; *nõgesed ike `kolme `sorti oo, piim nõges, raud nõges ja muðu nõges* Kir; *piimnõges - - nõgesse moodi lehed* IisK

piim|ohakas (rohttaim) *ku oli piimohakas, sie `saadan ei `torkind, aga sie raud ohakas `torkis kohe kääd kibedast VNg; lehmad `tahtvad `kangesti piimohakud Mär; piimohakas - - `põõsa `kaupa põllal [kasvab] Mih; piimohakid on üsa mets kaera sees Vän; piimuhakad, seuksed `pehmed, valged, võta `kaiki, piim sehes Hää; selle väila pial on pailu piimohakaid Kos; piimohakas on tüma, ei `torka valusast IisK; piimõhak one ise kibe ku tubak, valvakas piim siden Kod; rauduhakad ja piimuhakad, siga sööb mõlemid Plt; Kevädi sai `kiijtä varesnaadi, apuoblika ja piimohaka suppi KJn; `kaenu siss `põldu, pal`lass piim uhak ollu Ran Vrd piimohess*

piim|ohess piimohakas *mõni `õikass piim`naate ka piimohestess* Krk

piim|putk (taim) *piimputked vil`jä siden* Kod

piim|valge valge kui piim *Piimvalge - - väga selge valge* Pha; *ilus tüdruk, piim `valge `näoga* Lai; *ta_m piim `valgõ `ñaogõ[?], illuss klaar `nagu* Krl

piimäkäs *piimäk|äs g -ä* Kod piimarikas *lapsele `võeti amm, prooviti ärä, kas on naene piimäkäs ja rammus piim, sij `võeti [mõisasse] ärrä last imetämä* Kod

piimätēm *piimätēm*

1. *piimaga toitma, piima andma mis sa tast nõndapal`lu piimätet, `piimä jo muial ka vaja; last piap piimätēm* Krk

2. *piima tarbima midä sa iki piimätet, alle sait `piimä, joba jälle piimä ädä* Krk

piin: *piin g piina* Jäm Khk VII Põi Muh Rei hajusalt L, Ris Juu Kos JMd Koe VJg I Plt KJn Trv Krk TLä San hajusalt V, `piina Kuu RId, *piinä* Tõs Trv Hls valu, vaev, kannatus *nää nüüd, mes ma tegin, nää ku `kaua nied [kalad] olid `piinal* Kuu; *sie `aigus tieb `mulle `piina* Lüg; *suisel aal oo paks riie päris piinaks* Khk; *Loomad muidu `piinas - - `süüa pole, mis elu see `õouke on* Põi; *elab enese elu päävad niukse piina all, mees joob tal* Mär; *Lapsõd tegäd mio südämele `siokõst `piina et* Khn; *kui `aigus jäi vähemas, siss jäi piin ka `kergemas* Saa; *ma olen oma elu sies koa ike suurt `piina kannatand* JMd; *kange piin ja tusk õli kõhe südames* Trm; *sij üks vanapagana piin kõhe* Kod; *temä kannäts `irmust `piinä* Hls; *saa ottigi selle piinast `valla* Krk; *mul om `väega suur piin `süäme pääl* Puh; *ta_m eluaig piinan elänü[?]* Har; *`tervüss lätt hukka, hingele suur piin* Rõu; *téiti tuu [seadus], et [teenija] võip `lahkuda[?] - - muðu ol`liva_kah inemise nigu[?] piina all* Plv

piin: *piin g `piini* rooli käepide, *pinn käsipuu perämies `istus perä `laual ja siis sie piin oli tääl siin külipääl `korvass* Kuu

piina- *piinamis-* *ta oli nõnna kut piinapiinjil* Khk; *küll mul olli alb olla, ma`lli ku piina `kambren tuu kolm `tuini* Nõo; *ordu `aigu ol`l piinapingi ollu[?] ja piinatoorni[?]* Har

piinalikku → piinlik

piinaline `piinali|ne g -se piinarikas siin on peris `piinaline elo Vai

piinama `piinama, da-inf piinata hajusalt S L/-ämä, -ätä Tõs/, Ris Juu JMd Koe VMr VJg Iis Trm Kod Plt KJn/-ämä, -ätä/ Trv Ran Nõo, piina|ta², -da² hajusalt V(-mma), `piinada Kuu RiD; `piinam(e), da-inf piina|te, -de M(-nä- Trv Hls) San kannatust tekitama, vaevama üöd `õtsa nied valud mind `piinasivad; `piüidasin `lindusi `kinni ja panin `puuri, isa `ütles, et mis sa `piinad, lase tämä `lahti Lüg; vana inimene ää piinatud Khk; Valu inimest ää äi võta, valu `piinab Põi; mis ta peksab ja `piinab loomast, eks ta nää, et loom ei suuda änam Mär; pidalitõbi on `kange `piinab `aigus Vän; näl'g on mind küll piinanud Saa; poesid `piinavad `parsi, panevad õle kõrred `persse Juu; ega ia inimene teist `piina JMd; eks `noores saand selle `mõisa orjussega küll piinata Trm; nõid mured `piina mu südät Kod; mis sa `piinad tast, ei lase `lahti KJn; temä oma mõtte tedä `piinave Trv; `mõisa irmu all na olli ärä piinat Hel; pikäld sij elu meil kellekil om, siss naka ennäst vil näl'lägä `piinama Nõo; olõ õi sul vaia pinni (koera) piinada² Rõu; jõvva ai kodo minnä², nii ar piinassivva minno Se || piitl midagi ägedalt käsitsema Kui laev aa lekk, siis peab ühtepuhku pumpa piinama Emm

piine `pii|ne g -se Kuu Vai Ris piiline `mitme `piine `piirda see on Vai Vt täispiine, üksipiine

piinlik `piinli|k Kaa Muh Lih/-ndl-/ Saa Juu Kad VJg KJn Krk Hel Röp, g -ku Lüg Khk VII Mär Tõs Tor Hää Ris Koe hajusalt TaPõ(-ko Kod), Trv Hls Kan Har Plv, -gu Kuu Trv Ran; n, g `piinalikku VNg

1. piinarikas, vaevaline `luoma ei saa `süüä - - tämäl one `piinalikku elu VNg; `üksinda - - on nii `piinlik, ei õle, kes `tallitab seda kodost `asja Lüg; elu `piinlik, pole ea elada mette VII; see `ootamene on `piinlik Saa; mina ike muretsen selle iest, et teil on `piinlik istuda Kad; mul õmal õli kua `piinlik magada [palavas toas] Kod; kui inimesel on `piinlik elu - - küll see on üks `nuhtlus Ksi; `piinlik, ku magade ei saa sugugi Krk; nail eläjlil om ka iks säääl mõtsan seo kuumaga `piinlik olõk' Kan; keväde ol' looma toiduga `väega `piinlik (toiduhankimine oli raske) Röp Vrd pinklik²

2. (hrl häbitundest tingitult) ebamugav no jumal, tiad kui `piinlik õli sel pere `naisel Lüg; midägi ei `julge ärä kõnelde, üits `piinlik olek, ma kahetse, et ma sinna lätsi Trv; täl nakass `piinlik - - sai aru, et ta `ol'li `esõenu Ran

3. äärmine, ülisuur sial on `piinlik puhas kord, perenaene peab kõik nii `kordas Juu

piinuski piinuski piin se riigiteenistus oli piinuski küll Ans

piinustama piinustama Khk Mär/pee-/ Vig Han Var Tõs Aud PJg Tor Kei Trm Lai

1. pigistama, pitsitama poiss piinustas tüdruguid Khk; saabas - - peenustas jala ää Mär; Piinustasin ja piinustasin, sain ikka loomatoiduga kevadeni välja Han; akkasid tõist seal piinustama señni kauva, kui tuñnistas üless Trm; tahab `miski `asja `saada, [siis]- - kõhu kõrvalt piinustas; piinustas teise kääst saladuse `väl'la - - niikaua piinustas, kui piinustas `väl'la Lai

2. vaevama, piinama, ahistama tä oo lehmä ää piinustan; piinustad sulast `tõögä Tõs; tulid jälle mede vanad piinustama Aud; piinustab teist sõnadega Tor

piinutama piinutama Khk Mar/piino-/ Juu Plt Trv Nõo pikemat aega piinama, vaevama mis sa täst piinotad. annab naa vähä `süüä, et kevade ei jõua loomad enäm `püsti tõusta Mar; mis sa `loomest piinutad, paned `kinni ja `süüä,i pane ette `ühti Juu; tal vägi ja võimus käe, piinutab `teisi nii pailu, ku tahab Plt; ma piinuti kassi `poiga Trv; Kašs kah piinutab rottii, enne kui ta tedä ärä murrab ja süüjä nakab Nõo

piip piip g piibu eP eL(n piip Krl Har), `piibu R(n `piipu VNg Vai), piibo Mar Kul Kod Plv Röp; peip g peibu Lei

piip

1. tubaka suitsetamise vahend *sie`tomba`ühte`puhku`piipu`VNg; pane tubaka`piipu, akkamo`piipu`tembama`Vai; piibu põhi jääb kahu`põhja, vanad mehed pidasid`ambas piibu`põhja`Jäm; maa tubagas oo piibu sihes tükkis param`Khk; Kase pahk on sihest kena kiri, vanad mehed tegid kase pahast`piipusi`Pöi;`lohvis`peale`piipu`Muh; neid kahvaga`piipusi`pole nüüd`Phl; mena`tõmmasi`rakvere`piipu, sel oli`pislak`peal, leps oli`otses`Mar; piibul oo pigi`persses, kui ta ei saa puhastud, siis`aiseb mis kole`Mär; pahast saab`piipa`Vän; ma suitsetan`piipu`küll -- aga nõnda läbi ammaste`lirtsti ma süllata`küll ei mõista`Hää; tuo mulle tuld piibu`peale`Juu; ma olen oma piibu ära kaadand`JMd; pohla lehed [nii ilusad], et pane [või]`piipu`Kad; sul_o`üvä`müis, ei juu`piipu`Kod; mis sa kisud sest piibust,`ühte`puhku`piip`suus`KJn; piip`ol`li, taala raasuke`ol`li`sihis -- tubak`akkas`siss`põlema, nõnda`_t`tikku`es`olegi`vaja`Vil; pik`k`piip, lai kabi`otsan`Hls; sõss`anvet`moodu`vällä, ku mehel`piip`suhun ja naisel`laits`sülen; piibul`pannass`lekist`uuder`sissi, muðu`palass`ruttu`piibu`põhi`läbi`Krk; vanamestel`õlli`ennembide`jakelise`piibu, temä`õlli`mitmest`lukist`kokku`pantu`Puh; ku piip`osteti, siss`osteti`kõige`tävvega -- piip ja`vanduss`ja`va`rs`kah`Nõo; piibunoõs`iks`hammastõ`vahel,`iks`noõsotass`piipu`Kan; esäl`om`kõvvõr`piip`Krl; mul`om`üts`illus`piip, tuu`om`kipsine`pää`Har; timä`läts`rehe`ahju, säält`võtt`piibu`pääle`tulõ`Rõu; hoia`piip (ja`prillid) (mingist`asjaolust, mille`eest`tuleb`end`igati`hoida)`uomiguks`oli`nindasugune`tomin`väljäss, et`oia`piip`ja`prillid`Kuu; Siis` tuli` suur`sahmakas`lund`ala, nõnda`et`oia`piip`ning`prillid`Jäm; See`vinku`on`sool`sii`sõhuse`truki`all, et`oja`piip, tuleb`täie`trukiga`Käi; Muakivid -- kui`ikke`vähegi`lõid, siis`ei`õlnud`muudkui`tulesädemed`hiilgasid, oia`piip`ja`prillid`Trm; Ku`ta`naka`õs`uõsinat`tegemä, sõss`oia`piip`ja`prillid`Urv*

2. (korstnapitsist) *Jaانبeks`lubjasime`korsna`piibu`valgeks`Jäm; Ma`anni -- vaka`rugisi`korsna`piibu`tõõ`peeel, aga`täni`ni`pole`seda`piipu`veel`üht`Kaa; Pealt`võlviti`kelder`kinni -- raiekivi`piip`pandi`pärast`peale`Pöi;`korsna`piibud_o`um`sed, nee`tahavad`puhasta`saaja`Muh*

3. piipu meenutav ese, selle osa vms piibud, *kust`läbi`viin`jooseb`Muh; ahela`õtsas`olle`kaks`küünla`piipu (lühter`kahe`küünla`jaoks)`Phl; [tuuleveski]`pressi`piip, selle`piäle`tõssad`pressi`pal`gi`Kod; kohvikannil`um`õks`pik`k`piip`Rõu; nüü`ssik`ol`l`tettü`ja`piip`ol`l`ka`puust`Plv; kil`okna`ol`l`nõõrägä`laeh`kässi`mõske, piibu`küleh, piibust`valeti`kässi`pääle; mulguga`piip`ol`l, sis`säält`kurnati`piimä`länkohe`Se*

*piip: p`piipu`raas, kübe`mitte`aga`lume`piipu`põle`Muh

piipama `piipama`Har/-mma/, da-inf`piibada`Rõu`Lei(-ei-)`Lut`suitsetama, piipu`tõmbama`Vana`mehe`mugu`piipsi`tarõn`Rõu; piibanu`ol`le`paberaussit`un`ol`le`uimunu; ma`kül`väidu`peipa`Lei

piiplants väikese sõrme nimetus *pisike`piipants; suured`piibu`kahad`ollid, piipansuga`topiti`tubakast`sisse`Muh*

piipar → piibar

piiper `piiper`g`piipre`Nis; g`piibri`Var, piibre`Amb`katuselaast`tehakse`katust`nii, et`alumese`korra`vahekohad`lähäks`ülemese`korra`piiprete`alla`Nis; piibretel`oli`teine`ots`õhem, teine`paksem; vanemal`ajal`olivadki`kõik`enamani`piibre`katuksed`Amb

piiphain (taim) *piiphaana`? -- tetti`tsäid`Plv; piiphain`kasussõ`mä`pääl`Räp*

piipilperse kitsapuusaline naine *naisest`kõl`bab`võttada, kie`on`rist`luiest`lai, piipi`perset`ei`maksa`võttada, senel`on`sünnitus`raske`Lüg*

piipis `piipis`Lüg`IisR`õieli, etteulatuv, etteulatuvana *Läks`ise, tagumik`piipis`Lüg; Lõug`tal`ninda`piipis; Jäend`kövera`kui`kapsaraud, käib`perse`piipis`taga`IisR*

piip|kann tilaga puust õllekann *piipkann* õli õlude `kannust Lüg; *piipkann* - - *sie* õli viel kadaka puust `tehtud Jõh; *teised kannud* `ollid pisikesed ja kirjutamata, *piipkann* `olli suur ja kirjutet, *neid es ole igaihel Muh*; `mitme tuobilesed suured kannud olid, *piipkannud*, `lašti sealt vähemate `sisse Ris

piip|leht *piipleht* San Har Plv, *peipliht* Lei piibeleht *piiplehe?*, *ilusa* `hal'la lehe, värmiti al'last Har; *ol'l kaksanu piiplehe üless* Plv

piip|puu *pooppuu piippuu* `paksude `lehtedega, *nende marjad on kenad* `süia VII; [Veski] rattad ja `värklid `tehti `sitkest kasetüü `lankudest, `ambad `pandi `sisse mets õmpuust või *piippuust*, *nii on mõlemad kõvad tihed libed puud* Põi

piip|rell *piipre|l* Krj Põi Muh, `piipri|l Pha, g -lli; *piibe|rell* g -relli Hi(`piipe- Emm); pl *piiprellid* Jäm Khk Pha, *piiprillid* Jäm Han, *piperellid*, -rillid Phl, *piiberellid* Khk Muh torujas klaashelmes *piiprillid* oli `setmed nägu, *neid oli* `koltsid, `valgid sinissi - - *käisid kurgu all preesiste all* Jäm; *piiberellid* `aetasse lõhha `sisse Khk; *suured sarvelised* [tanud olid], `kangesti ära kirjutud, *suured* `piiprellid päl Krj; *piiprellid olid põllest all*, *igavesed suured larakad silmad ja männad* `tehti, *piiprella* `olli sinisid ja `musti ja igat `karva Muh; *piiperell*, *palmigu* `ändade päl sai pruugit Emm; *pruut* `võnkis piiberellidega *peigmehe tubaga* `tasku ää Rei

piip|ulind merisk *Piipulind* - - *jookseb vade* `rannal liiva päl ja `aeva `itse `laskeb piip ja piip; *Sa oled kohe* `jusku *piipulind*, *maa ilma pikked ja* `piened `kindud Kuu

piir: *piir* S L Kei Hag JMd Tür Koe VJg Iis Trm Kod Äks VIPõ Trv Hls Krk T, *piir* V, g *piiri*; *piir* g *piiri* Kuu RId(n *piiri* VNg Vai)

1. eri piirkondi, valdusi vms eraldav (tinglik) joon; selliste joontega ümbritsetud territoorium või kitsam ala *Puolad ja Lättid ja Liedud*, kõik õlid vene `keisri all, õlid Vene `riigi `piiris Lüg; *Kus meie kruut lõppeb*, *säel võib* `õelda ka `kruundi piir IisR; *älä tule miu* `piiri `pääle Vai; *ehitas sauna umbest piiri* `peele Khk; *Puuma piiriks oli ikka põld*, *einamoa ja karjamoa*, *piirid oli* `välja mõõdetud; *Piiri ääre rahvas*, *see on ikka esimeseks tules*, *kui sõa tuleb* Põi; *ta põle minu piiri* `peale tuln Muh; *teisi nii vanu pole sii* `piiris Phl; *see põle änam meie valla* `piirides; *ei leia risti kibi ülesse*, *et piiri kättä saaks* Mär; *talud olid* `vastamisi ja *piirid olid vahel* Tõs; *Sii* `ollõ *Lätimaa piir*; *Vana kass ei annass mio* `piiri (kass ei lubaks mind lähedale) Khn; *elan* `Vändra valla *piiri peal* Tor; *ümmargune suur kivi oli piiri peal* Tür; *pimešikkumängäti*, *õli piir*, *piiriss ei* `tõstnud `mängjäd `väl'jä `minnä Kod; *sial kedagi* `piiri ei olnud, *kesk talu* `väl'lasid Äks; *maa* `mõetjad *ajavad su piiri* `õigess, *ajavad piirid kohe* KJn; *Olstre* `piiri on siit *verst maad* Vil; *kate talu piir* Trv; *nemä aave einämaa* `piiri Krk; *pendräl* `õiget *lagavust es ole*, *ta* `olli *piir kate nurme vai põllu vahel* Ran; *koda olli lähiksel*, *aga sanna olliva vanast* `kaugel, *sann tetti tõese talu piiri* `pääle Puh; *lääme siist puuld ja piiristegi ärä*, *koguni* `tõisi `paika Võn; *mõni maatük* k olli *säräne* `siira-viira, *et es saa* `posti panna, *siss* `aeti *piir* `uupi Rõn; *aja nuu eläje säält muidõ* `rahva *piirist kauõmbadõ* Har; *maa* `mõõjja *mõõj* maa ja *võit piiri* `vällä, *nii et piir lätt piirist* Rõu; *Rogosi piiriga om mi* `piir *kooh* Vas || *piir*joon, mis eraldab üht abstraktset mõistet teisest *vanaste ja* `nüitse elul *põle kohe piiri natukest* Hää

2. kahe omaette ala kokkupuutejoon *Kust vee piir ää lõppeb*, *sealt lõppeb roog ka ää* Põi; *tä* `seisis *metsä piiri* `ääres Tõs; *juuste piir* VJg || *serv*, *äär kui obune* `kapja `piiri `tallu, *siis akka mädänema* VNg

3. juukselahk *Kes* `kammis *ülä piä*, *kes* `kammis `piiri, `ennemast õli `rohkemb *ikke* `piiri `kandamise muad Jõh; *Tie piir ka pähe* IisR; *juused keerutavad*, *tal lagipias piir* (põõris) PJg

piir

4. viimane aste, määr, millest rohkemat ei peeta enam võimalikuks või sobivaks *oja ennast vaul, et sa enes`asjadega ep lähe üle piiri* Khk; *egal asjal olga oma piir* VII || *Akkasime seal siis agadega [tuld] materdama, saime piiri`peale (tulekahju kustutati)* Põi; *piiri p a n e m a* millegi arenemist, levikut vms takistama *ei`oska enese jutule kedagi`piiri`panna, tia, mis ta enese suust`väl`ja aab* Hag; *lastass lastel`kasva nigu ta tahab, nõrgald, ei panda tälle`piiri* Ran; *piiri p i d a m a* mõõdukas olema, mitte liiale minema *võtta`pitsi, pia`piiri* Lüg; *mõni_p pea`piiri mette, lihab säust ää* VII; *millest see tuleb, et ei mõista`piiri pidada* Kei; *piäb jo`piiri pidämä õma jutuga* Kod; *kui inemine nii lõhväk om,`endäst midägi`korda ei piä ega`piiri* Kam

5. ring *Ma tuli täna piiriga* Rei; *üssile`testi kepigä piir`ümber, üssi sõnadega inimene, sji pani piiri`ümmer* Kod; *nüid ma panni piiri`ümmer mõtsal, ümmert`tiiru`kõndsi ärä* Krk
Vrd piird²

piir: *piir* g *piiri* Emm Hää(sp-); pl *piirid* g *pirde* Khn mitme otstarbega puu laevas; pukk masti vm ülestõmbamiseks *Suuremate laevdes oita ikka varuks mõni piir, sest neid võib taris minna uue tinga tegemiseks voi mastide üles aemeseks* Emm; *Laeva mašt tõstõtaksõ pirdega`paika* Khn; *Siss`paanti piirid üles; spiiirid on`šõuksed pikad puud, kellega`maštisi üles`võetaks ja vabriku`korstni tõstetaks* Hää

piirak → piirakas

piira|kana *Piirakana,`miska`õtsad`piirda panid,`pilpast tegid ise`piirakana* Lüg
Vrd piirakukk

piirakas *piirak|as* IPõ KJn, *piirak|as* Jõe VNg Lüg Jõh IisR(-g|as), g -a; *pirak|as* g -a Mär Tor Hää Juu Jür JMd Iis Plt; *piira|k* Sjn Võn Krl, g -ka Trm Kod Pal, -ga Har, -ku Kod Äks Trv Puh Nõo San Urv Rõu Plv Röp(-ko), -gu Rõu Vas Se Lei(põi-); *piira|ka* g -ga VNg Vai(-ka); *piral|k* g -ku Trv Hls Krk *pirukas kaladest saab igasugu`toitu teha, suppi ja`piirakat ja mis aga`kiegi teha`oskab* Jõe; *porgandi on`pandu`piiraga sise* VNg; *aka piraki tegima* Hää; *lapsed teeväd mudast pirakid* Juu; *piraka kuored on iad`süia* JMd; *karduli`võtmise ajal`tehti karduli piirakat* Iis; *kos_o`perse kannikad, nõnnagu piirakud taga* Kod; *ennemast`tehti eeringa`piadest piirakat* Äks; *poe jahudest`tehti -- pirakid ja`kuklid ja kõik`siuksi`asju* Plt; *saiast tetäss til`lukse piraku pätsikse,`kaale paneve vahele, liha, purgandid* Hls; *piirakit keedetäss rasva sehen* Puh; *tost sehemäsest värgist nigu südä ja kops ja rahu, tost saap`väega ää piirak* Nõo; *meil sai üte suve hulga kanõbi te`ri, imä küäsi talvõl nuist piirakõid* Har; *vanast kutsuti piirakat vadsast* Plv; *pää pääle sattõgi?*, *muhk om pääh ku piirak* Vas; *te`tte õks kardohka piirak`et ja`pahte`põrknit ja sibulat ja`rasva ka mano* Röp; *küäsi pujalõ ubina piiragu* Se

piira|kouk, -kukk soasulane *piirakouk puust`tehti, nokk oli`otsas ja`sellega`tommeti long läbi* Hlj; *piirakukk -- õhukesest`pierust`tehtod, siis senegä`tõmmeti läbi* Lüg; *Piirakukk -- on nisuke pilbas, üks ots terav, teine nagu kuke nokk, oli ka kahe otsaga piirakukkesi, üks ots oli õhem, õhema piira jaoks* Sim **Vrd** piirakana

piirama *piirama* Rei Tõs/-ämä/ San/-ame/, da-inf *piirata* hajusalt Sa, Mar Mär Vig Kse Tor Hää Ris Juu(-ämä, -ätä) Amb JMd Koe Kad VJg hajusalt TaPõ, Plt KJn/-ämä, -ätä/ Trv TLä, *piirada* RID; *piirma* Pha Hls/-me/, da-inf *piirda* Khk Khn, *piirda?* Har Rõu, (ta) *piirab* Muh; *piirdä|mä*, da-inf -dä Kuu; tud-kesks *piirat* Krk, *piirätõ?* Röp; pr (ta) *põird* Lei

1. midagi või millegagi ümbritsema *taet akkas maad ajaga`piirama* Khk; *kivi`ümber oli kõik ilusti piiratud, liivaga`tehtud* Koe; *Õmedu`rahval on käänisvõrgud, kellega`piiravad* Trm; *ku sji suur paduvihm olli, Polli olli ninda ärä piirat, et es saa`sissi egä`vällä* Krk; *sirklit*

om vaia alasi anuma perä `piirdmise jaoss (ümmarguse joone tõmbamisest) Har; Saarõkülä ol'l kõik' `ümbre mõtsa ja `suuga_kõik' piirätõ? Röp

2. tiirutades liikuma, (üumber) tiirlema Mis sest `poisist `piirada, ega sina teda omale ikke ei saa IisR; kotkas akkas `piirma, oomigust saadik võtab piirda metsa kuhas Khk; Suured kullid `jälle, päeva läbi `piiravad õlal Põi; (mesilased) silma `üumber ühna `piirsid Muh

3. mingi eesmärgiga luurama, jälitama või passima `piira tõist, kui `tõine tahab `menna kuhugile Jõh; piirab aga `peale `rinki, tahab salaja `vargama `menna Muh; vares `piirab seal ümmer niikaua, kui võtab kanapoja `kinni Mär; kul'l `piirab kanu, `piirab, `piirab ja `tõmmab kana `lõuge vahele Tõs

4. tõkestama, tagasi hoidma, vähendama (hrl nõidumisega seoses) `maal'jad piiradaste kuld ning õbe sörmusega Jäm; Vana - - oli meite külas sehike tark, kes sõhuksid lagujaid aigusi piiramisega aris Kaa; õbe rahaga `piiras, siis kadus ära, pole neid `sõotreisi oln ka VII; ma `piirsi kolme õle `peaga ja söõtiir kadus ää Muh; sai `jälle `anda püssi`rohtu, männi `piirgudega piirata Kad; `piirab üssi ka `kiinni Äks; piima `puudust meil ei old, isa `tahtis piima `sõökisi, `meile ka ei piiratud `piima Plt; mul om suu pääle sammasspoolõ ajanu, ma_lasõ muidõ imäl piirda? Har

5. lõikama, kärpima, pügama taht `lassa `hiuksi - - vähä `piirdädä Kuu; `einä tuleb `ninda `kaare `muodi `niita, `ninda_t tagand `piirab vikkat `ninda sama `kui `iestki; vili on `ühtlane `nindagu `piiratud Lüg; Ma pian oma abet `piirama, sie `varsti jo `põlvist `saadik IisR; `lähmo obose lakka `piirama Vai; vanast naistel piirati `juusid, nüid pole seda `moodi mette VII; Ta_b aja [habet] `õhti, sealt `palge äärest piirab muidu `kääridega Põi; ma piira su pea ää (lõikan su juuksed ära) Muh; `vastlabä piiratakse `juusid Mär; ekk on sedasi `riasse istutatud - - pialt ära piiratud; mõnes mõisas on ilusaid piiratud puid nagu `kuhjasid Amb; `lasõsin neli `korda `aastas `juussid piirätä KJn

6. koorima; kooruma, lahti ajama `poiskõsõ? `piirdi lepä kuurt, tek'ki piibarit; no? nakass jo siij `ruuhvõ mant vallalõ `piirdma, no? om siij vaia `ussõ lüüä? ja tüküss raku?; ku_siij om `ruuhvõ mant vallalõ `piirdanu, mi_sa siss `teie siij aig Har

7. sisse piirama ringina ümber asuma; piiramisrõngasse võtma `läksima `metsa `jahti pidama, `piirasima `selle eloka `sisse; `piirati `meie vägi `sisse, igast puolt `anti tuld `selga Lüg; `mändi `untisi sise `piirama Vai; jahe peal `piirad nugise `sisse Tor; `piiravad metsä `sisse ja kütid lähväd Kod; kütid `piiräväd looma `jäl'gi `müüdä `sisse KJn; me olem `sissi piirat `võõra väel Krk; na (jänesed) jo sibuva küll iijst, aga peni `piirava `sisse ja võtava `kinni Nõo; ümber piirama piiramisrõngasse võtma kala saab aru, et ta `ümber piiratud on Pha; me olime `ümmer piiratud Vig; `vaindlase piirassiva me külä `ümbre Puh

Vrd piirima

piiramesi, piiramisi `piira|mesi Mär Ris, -misi Trm

1. ääri-veeri nõnna `piiramisi ikke `reakis sellest Trm

2. vargsi käib `piiramesi `ümmer, varitseb ja piilub Mär

piira|pealne soalaad igakord `pañdi [kudumisel] rist ja kude `lüödi `piira `päälisega `kinni Hlj; `piira `päälised one lühikesed, ei mahu `piirda `sisse VNg; kus vahel piird käis, sie oli piira `pialne KuuK; `piira `pialsed, `tõmmad pialistest `piirda VMr

piira|pilbas soasulane `Lõimed `tõmmatasse `piira `pilpaga `piirast läbi Jõh; `Õhuke `piira `pilbas on `tehtud `kuivast lehtpuust IisR; `tõmban piira `pilpaga lõngad suast läbi Iis

piira|pind soasulane piira pind, kellegä `piirda `pantse Kod; kui sa piira pinnu paegale panid, oli ia võtta, kui sa jätat ooletusse, piad teenekord `jälle tegema Pal

piirapoiss

piira|poiss soasulane `Piira `poisiga panin `kanga `piirda Jõh

piira|täkk soasulane `tõmmeti `piira täkkuga läbi, täkkul õli `ammassies, sis `senga `tõmmeti sis säuh ja säuh kõhe Lüg

***piirber** pl `piirberid puju `piirberid `pandi, kui midagid `santi maitset oli kihal Jäm

piird `piird g `piira KuuK Amb ViK I; `piird Hlj Lüg Jõh IisR, `piirda VNg Vai, g `piira; `pird Jõe Kuu, `pirda Vai, g `pirra suga siis hakkasin `jälle `pirda panema -- siis `jälle siit kaks `langa `pirra sise Kuu; sie one kahe `kümme `kolme `pasmane `piirda VNg; `piiral piid `katki Jõh; midä `laiem `pirda, sedä `rohkem `aasmo Vai; nüid on vaskpiirad, vanaste -- `tehti `piirdu `kuusmañnist ja pil`liruost Amb; vanal aal olid puu piirad, piirassepp oli, kes tegi VMr; mul omal mitu `kuusmañni `piirda -- tegin isegi `kuusmañni `piirdu Kad; kangas one piiran; kui piira `alla lahed, tuleb ilosam riie, kui üless tõssad, tuleb sõre riie Kod

piird `piird g `piiru Har Rõu ring pandass laud üless -- piird om sinna `ümbre pant, kohe tahetass `sisse `laskõ? (märki laskmisest) Har; piirdu panema ümber piirama; ringi ümber tegema hommõn om soejaht, mõtsavaht ol' jo soe `piirdu `pandunu (jälgedega hundi ümber piiranud) Har; sammaspuul pandass `piirdu; tä ol' kõge mõtsa `piirdu pannu? (ümber metsa käinud); maja ol' `piirdu pant, `kiäki tohe es sõnnagi `lausu? Rõu Vrd piir

piirdaja `piirdaja (nahahaigus) `piirdaja, see kaub ää, kui `ohtusid `pæele ajad Khk

piird|kammits soas ristiläinud lõimed Piird `kammits õli senest ull, et `kiskus `lõimed `katki Jõh

piirduma `piird|uma Trv Lei, -ume San, -ümä Plv Se; nud-kesks `piirdõnu San

1. mõranema, lõhenema; kooruma nakkap `valla `piirduma Trv; kauss om är? `piirdünü? Plv; küüds om är `piirdünü?, haluss Se; puu kuuf `piirdu `väl'la Lei

2. joonistuma, nähtavaks saama mul omma ka kõik soonõ `vällä `piirdõnu San

piire piire Kär Kaa Hi Kei Jn VJg Sim, g `piirde Jäm Khk Pöi Rei Mär Vig Tõs Tor Hää Juu JõeK Koe Kad Äks Ksi Lai Plt KJn Trv Pst Krk Puh Nõo Ote Rõu Vas, `piirme Hag HJn Amb JMd Trm Kod, `piire Jäm LåLo Ris VMr Plv; n, g `piire Hlj Lüg Vai; `piires g `piire Mar Kse

1. piirjoon, piir; kokkupuutejoon; triip, jutt `piire tagant `viskas `pienema `kaikaga Jõh; mool see arm `preagu `juuste `piirdes Jäm; Pisike koidu piire `paistis Pöi; taevas oo vahel punased servad ja `niuksed `taeva `piirded Mär; taevas piilub, sehuke erk piires ääre peal, `piire peal pili Kse; `piirdeni täis Tõs; kabja ja karva vahe oo kabja piire Tor; kui koit akkab, sis on juba piire ülevel, lähäb ikke suuremaks Juu; õles nagu `selgem piire, siält akab sadu üle minemä Kod; põlve kül'le pääl olli elepunane nahk, `piirde `viisi puna läits edesi Trv; kabja `piirde `sisse lääb mädänik, ku kabja piire om `lõhki Krk; `kaussi jäivä piimä `piirde Puh; `piirde om jäänüvä üless, mõni om joonu `piimä Ote; taasil om piire? `ümbre, nakass `kaitski minemä Plv

2. piirav, ümbritsev objekt me põllud raeavad Veke `Maarja `põldudega kokku, `piired käivad `vastamisi; ristikivid olid ja `piired VMr

3. (ümbritsev) ring kutsutaste `maal'ja `piireks, üks rõngas sedasi kasub, üks al'jas koht, teine kare on keik `kõrbend Jäm; sul poleks nii `palju piiret oln `keia (oleksid otse saanud) Phl; obuse tee on ju ermuss piire (teeb suure ringi), jala keivad siit otse Rid; `päiksel piire `ümmer, siis tuleb sadu Mar; kuul oli suur piire `ümmer Kei; tee ussile `nuaga piire `ümmer, sis ta `väl'lä ei sua Juu; iga `uasta `pieti siin -- põdra `jahti, `tehti suured `piirmed `ümber Amb; kolm kõrd teeb `piirde ja uss üle ei tule Äks; ma tei `paisele `piirde `ümmer Trv

4. pööris; juukselahk se peab ika keige param [lehm] olema, kenel kesk `selga ka on karva piire Emm; mõnel [vasikal] oo see piires kesk `silmä Mar; mõnel sea `põrsal oo piire kesk `paika

`sel'gä ja teene oo taga ristluude peäl Vig; piire on loomal otsa ees, vodatakse, mis on otse `piirmega, need on ead vagased loomad HJn; tast tuleb tark mies, kõrvuti kaks piiret pias VMr; juukse piire oli kesk piad - - kammiti piire `sisse Sim; `juuksed lükäti `lõhki, sijn õli piire, piire pidi õlema puhas ja sile juun; obesil one koa `piirmed õtsa eden Kod; ilusa `piirdega sia põrsas Lai; kui ia vasikas, siis temal on kesk `sel'ga piire Plt

piire|kann (ilustatud) piipkann, mida enamasti tarvitati pulmade ajal *pulma aal oli piirekann, `viidi õlut [pulmarongile] `vasta, piirekann oli ehitud kõik Juu; suure piirekannuga `tuadi `ankrutest [õlut], aga veikesega peiupoiss läks pulmaliste `vasta VMr; piire kannul oli `ästi tihedaste `vitsu pial, mõned olivad kua iluste ära nikerdatud igasuguste `kirjadega Kad*
Vrd piirikann

piires → piire

piirg piirg g piiru S L(piiro Lä) HaLä Kad Ksi Pil SJn

1. peerg mees läeb `metsa, peotäis `piirgusid tagu `otsas = arakas Jäm; kut `lampisid veel es ole, siis põletati `piirgu, keik kuhad olid `kanged `suitsu täis; Kurn, põhi oli `piirgudest Khk; suured alud, nende küljest sai `löödud `piirgu, piirud joosid na kenaste Kär; `Tehti `seikstest `laiadest männi `piirgudest `korvisi Kaa; piirud `pandi tule argi vahele Pha; Piirg põles `müüris, selle ees `tehti toas kõik Pöi; tule jalg `olli, nii et kaks-kolm `piirgu `sisse `mahtus; võrgu koer_o piirust Muh; piirud - - neid `tehta `ulka `valmis Emm; sain mütu `korda abuse, et lasin piiru `otsast tule ee `kustuda Käi; nii pikk olnd naeste tööpää, et piiro otsast kukkos `õhto viimane süsi maha ja sammaga `pändi omiko uus piirg põlema LNg; kui piiröl oli suur süsi `otsas, siis `ööti, et mine `nuuska tääl süsi otst ää Mar; `tõmmatakse `piirgo nago siidi `liinti Kul; istu tule jala `alla ja akata `piirgu põlema Kse; Küniga iä `piirga lõegata Khn; Ku mehed regisid tegid, `näitasin neile piiruga tuld Tor; piirg `pandi raua vahele - - sööma aeg `pandi piirg põlema Ris; särmes oli paksem, `noaga õhendadi õhemaks, siis sai `piirgu Nis; piirud põlesid ahju `rindes Juu; pane uus piirg, sijn tungal võib maea põlema aeada Ksi; `piirga `kistakse Pil

2. kangatihv; lõimepaku ümber pandav laast `piirgude peelt käivad lõhjad `risti läbi Jäm; kui pitk kanjjas, siis pannasse piirud `lõngade vahele Khk; `lõnge `sisse põimitse kaks `pitka `piirgu, teine piirg oo teise tihva vahel Muh; Piirud `panti `võlla `pääle lõime vahele, et lõngad segamisi äi lähe Rei; piirg `pantass `kanga leti `alla, et kangas `sirge oleks Hää; kaks `piirgu piab olema, piirud keivad lebi `kanga Ris; `enne `kangal olid piirud, `aeti `kangaga `ümmer poomi, sis `seisid `kanga jääred ilusad ja õhö `tassa Juu

piiri piiri viisuraam kaks niint käe, teene suga, teene piiri ja siss akatass `viisu tegima Hää

piiri- piiri- `Naabrid `kaivasivad madala `kõhta `einämale `piiri `kraavi Lüg; piirikivid oo `ammu maas Khk; Piirikibi tehasse raudkibist, lüiasse rist `piale, `pantase piiri `piale, see `ol'li piirimärk Tor; mul om mitu piirimest JMd; piirilaud on kõver ja õhuke, selle järele `saetse ratta põiad `väl'lä KJn; Piirimijss om joba rihe ära lõpetanu, mul lätt vijl `aiga Rõn; ku maa mõõõtja piirikivi om `sisse `pandanu?, tuud is liiguda seeni `aani `kiäki Har; piirimehe `päini? iks `hindä pühapäävä õdagist rinnutsikku piiriaia pääle; ega_tuu peremijss kavva tallu ei_piä?, kes tiiveere ja piiri `pindre üless künd Rõu; piirikupetsa? ommava? hainamail Röp; vanast ol'l näet kõik ütine, a no ko lammaß lätt jo ar üle tõõsõ piiri `pindre, sis jo hätä `rohkõpa ko vaja Se

piirid pl piirid g piirte lambarauad – Kod

piirik|aed (teat mäng kivikestest moodustatud ringidega) akkame piirik`aida `mängma Muh

piirikann

piiri|kann = piirekann *piiri kann*, se `toodi siis `vasta, siis joodeti küla vahel kõik pulma vuor` ää Kos

piirikas *piirik|as* g -a, pl *piilika*?, `piil'ka? pügalpulk *piilikidõ pääle oli teftü tsalga*? Se

piiriline *piirili|ne* Vai/`p-/ Jäm Tor Hls, -le|ne Tõs Hää, g -se piirimees, üleaedne *me oleme kahekesti piirilesed, piirid oo `vastamini* Tõs; *piiriline* - - kellega *piiri kokku lääve* Hls

piirima *piirima* Vig Tõs Vän Hää, `piirmä (-r-) Vön Plv Vas Se, `piirme (-r-) Hls Krk, (ma) *piiri(n)*; imperf (ta) `piiris Muh

1. tiirlema *lennuk* `piiris ja `luuras kaua `aega Muh; *piir* `pääsläse? `piirvä? Vas

2. tõkestama, piire seadma (hrl nõidumisega seoses), ümber piirama *kui `maalist* `ol'id, siis *piiriti* `ümmer kolm `korda Hää; *nevä* `tahtsive meid `ümmer `piiri Hls; *ma* `piirsi uisa ärä, nüid *ta_j saa änäp* `vällä Krk; *vanast piiriti mõtsloomä?* `umbre, *siss es tulõ?* na *piiri süst* `vällä Plv

3. lõikama, kärpima *obusel oli piiritud lakk, iluste lõegatud* Tõs; *laur* laots `lehti, *pärk piir* päid Krk

Vrd piirama

piirimini piiri mööda, joont hoides *siit lõigati silma nurgast saadiki, siis köis nõnna* `piirimini, *kiire augu* `kohta jähi *pisike änd, otsaesised lõigati ette* (naistel juukseid lõigates) Muh

piiri|noot väike noot kalda ääres kalastamiseks *piirinoodaks* `üiti - - vähike noot, üks neli `jalga `kõrge, *saab kahe mehega ja kolme mehega paadist* `sesse `lastud Rid

piiri|pardani → piri|pardani

piiri|parduni piri|pardani `Õhta ma tõi `katla just piiri `parduni täis Põi

piiri|parts (liik parte) *piiripardsi?*, *nu loova kui nuu* (teised pardid) *jo* `haudva?, väiga `väikese muna? Se

piiri|pääslane, -pääsuke = piirpääsuke `Piiri `pääsuke `kõige `iljem tuleb kevade ja sügise `kõige `enne lähäb IisR; *piiri pääsused või viir pääsused üüavad ike viir-viir* Tor; *kallas piiri* `piäskeisi täis, *piiri* `piäskese *pesäd one nagu* `tuurve laedega *sorgatud ümmärgused aagud* Kod; *piiripeesukesed on tõiss muudu linnud ike, al'limad, natukse lühem saba on piiripeesukesel* Pal; *piiri pääsuke, kes* `urge `sisse *pesä tegevät, ruusa`auku* Hel; *piiripääsukese* - - *nuu joba* `pärtlespäevä `aigu löövä `kimpu Puh; *piiripääsukse om urude sisen, käib* `sisse *ku roit, pesä om muast koet* Ote; *piiri pääsokõsõ?*, *nuu tegevä nigu tõistsugudaist hellü kah ku?* naa? *pääsokõsõ?* Plv; *piiri* `pääsläse?, *noil omma mäe siseh oosõ?*, *oosih omma pesä?* Se

piirits *piiri|ts* (-ts) MMg Äks Krl, g -tsa Trm Pal Plt KJn Trv, -dsa Har Vas Röp(-rr-) Lei, -tsä Röp, -dsä Rõu Vas Se Lut, -tse Kod KJn Vil Trv Hel T Kan Urv Har Rõu Plv Se, -dse San Urv Rõu; *pirits* g -e Kod Vön; *pirrits* g -a Vön

1. hui *Piirits* on puust tehtud *niisuke nooljas ar'k* Trm; *pirits* - - `pantse lõng `ümber ja siis *kudutse* Kod; *piirits* `aeti läbi võrgust - - *see oli ühe otsaga, teine ots oli* `umne, `võrku `kooti Plt; `väike võrk olli, *sõss olli* `väike *piirits, suur võrk olli, sõss olli suur piirits, tal olli* `nel'lä-viit `sorti *piiritsit* Trv; *piiritsega koetass* `võrku, *aga* `kanga *kodamise man kah, ku om serätset kirivät, nigu tekid vai* `undrigud Ran; *naese nakassiva* `niitsit *tegemä, kaits piirist* `olli, *tõesel puu'l tõene piirits* Nõo; *piirits ol'l* *vašt tol'l lağa, sinnä mähi lang* `pääle Kam; *alasi ol'l* *keväje liivi kodamine, väk'kese piiridsegõ mugu kua* San; *kõo puust saa häid piiritsit tetä?* Kan; *piiridsäle mähitäss närdsü pääle, ku närdsu kangast* `koetass Rõu; *ma* `naksi *kudama ja murdsõ*

vele piiridsa `katski Rāp; piirits tetäss kõvõbast puust, tammõst, koslapuust Se Vrd piilits, priilits

2. suga `kanga piirits MMg

piirits² piirits g -a silmus haugi püüdmiseks; jõhvnöör õngekonksu ja raskuse vahel – Kod

piirits³ piiri|ts g -dsä pügalpulk noid `pulkõ, mis oli massu `masmisõ man, `kutsti piiritsist Se

piirits⁴ piirits g -a petis `niske piirits räägib valsid sõnad ja valetab `sinna `juure JõeK

piirits⁵ piirits g -a Lüg IisR piilpart `piirits - - sie on `kõikse `veiksemb part Lüg Vrd pirits

piiritus piiritus Jäm Khk VII Pöi Mar Mär(-tis) Kse Tõs Vän Tor Hää Ris JMd Tür Trm Kod Plt, pieritus VJg Iis, piiridus Khk Emm Rei(piili-), piiritos LNg Kul, piirits Mär Vän Tor Juu Kõp Hls, piiretes Ksi, peeritus Mar Saa Sim, g -e; `piiritus Lüg, g -e Jõe(-tes); `piiridu|s g -kse Kuu(-dü|s) VNg Vai; piiritu|ss Trv Krk, piiretu|s(s) Kad Trv Hel TLä Ote Rõn San Rõu/g -sõ/, piireti|ss Krl Plv Vas Rāp Se, piiratu|ss Võn, g -se; piirit|es g -ese Juu Koe, -tse KJn; piirātu|s(s), piirätü- g -se, -sõ Har; n, g piiritse Krk

1. alkohol, etanool `riigivanem on `liitrine `piirituse pudel Jõe; näd olid siel `piiridükse `reisuss ka old, `Saksast `piiridüst `tuua Kuu; ajasin - - samagoõni, sai `kange ku `piiritus Lüg; `oõrusi test piiridusega Khk; Kui koit valutas, siis - - `pandi piirituse `mähkmed `peale Pöi; piilidusest `tehta `viina Rei; mehed panevad peeritusele vett `juure ja sess joovad Mar; lahja piiritis, ega seda maksa `timpidagi (lahjendadagi) Mär; `kampust pannasse piirituse `sisse ja sellega määrise aiged ja `paistust Tõs; lasen `tuua piiritset Tor; piiritset pannakse vett `ulka, sis on viin Juu; mõni peseb oma nägu piiritusega JMd; `rõuge`aiguse `vasta oli peeritus - - peeritusega kohe nagu pese oma ihu ära Sim; tõisil_o pump siden, ei õle üvä vesi, aga meil one nagu piiritus Kod; mõni juub `selget piiritset KJn; ni_sammati `paanti `maasse `jalgu ja määriti piiritsega ja Kõp; topelt piirits olli mul ike kodun - - nagu ta verest läbi käis, olli inimesel tõine rammu man Hls; suured aamid olliva pääl, mes iki obesel aänd vedädä, piiretuse aamid Ran; vaja `tõrva tuvva ja piiretuse `sisse likku panna Ote; kas mi² no_piirätust paluta² saa; vot sij om jo piirätus, ütesäkümmend viis `kraati kõva Har; nu omma² jo² säändse joodigõ², et joova² `õkva `selget piiretust Rõu; võtt `päähä kui piiretüss Se

2. (hrl liitsõna järelosana) mingi muu alkoholi sisaldav lahus Neid `vuolmi `täädüb `voidada `kamperi `piiriduksega Kuu; salmijaagu piiritus; äädigu piiritus oli ning lahja äädik oli, muud äädigud es ole Khk; timp piirites [on] üks rohi Juu; sinepi pieritus VJg; `kamperi piiritust ja tink piiritust `tuodi `aptegist Trm; lehe piirituss, sedä ei vöi rüübäte, sij võtt enge ka `vällä; ma ole sinepu piiritust `sissi võtten Krk; tiit piiretüss `lõöse `õkva mehe pikäle Plv; äfige piiretüst tuvass Se

piirkond piir|kond Tor Juu Kod, g -konna Pöi Mar Trm Plt KJn Krl Har/-r-/, -kona Khk maa-ala, territoorium, koht meite küla piirkonas pole nii `suuri puid Khk; elas metsa piirkõndas Tor; `Inglistele jookseb kolm piirkõnda kokku, Kaiu, `Ingliste ja `Keava Juu; see on veel selle `mõisa piirkonnas Trm; oma `tiatud piirkond, mis vallal kääs oli ja siis vald jägas nad ära Plt; mi maassinist peäs uma piirkonna läbi, mõtõl, et ma_saa no_`puhkusõllõ, aga õks otsustõdi `tõistõ piirkõnda abiss minnä² Har

piirlane piir|lane g -se üleaedne teeneteese `piirlased, piirid oo vastastikku Tor

piirlema `piirlema Khk Muh Plt, da-inf piirelda Rei tiirlema, piirama lind akkas `meite `ümber `piirlema Khk; mis sa peale `piirled Muh; peasuke `piirleb `taeva all Plt

piir|noot võrkpüümis, mille üks tiib kinnitatakse ära ja teist hakatakse kokku vedama piirnoot - - ühe tiivaga `kistasse `keskele kogu Mus

piirovits

***piirovits** pl *piirovitsa*^o (teat lastehaigus) *piirovitsa omma sääl soontõ pääl, sis kasvatass`kühmä* Se

piir|parts (liik parte) *piirparts, tillokõsõ^o, virga^o, piir-piir tege* Räg

piir|päästal piirpääsuke *piir`päästlad pika`tiivadega ja pika sabaga, mustad, viilu äärte`alla ja kivi ehitused ja kus munevad* LNg

piir|päästlane = piirpääsuke *piir`päästläse eläse perve alh urun* Har; *piir`pääsläse^o - -`valge kaalaga, kel pesä^o ol`li_kaartõ veere külehn* Rõu; *piir`pääsläse^o `piirvä^o* Vas

piir|pääsuke piiritaja; kaldapääsuke *piirpääsukesed, pika tiivadega, kodu juures elavad* PJg; *piirpääsukeste pesad on mäe`külgi sees, piirpääsukesed ei mõsta laulta* Saa; *piirpääsukese^o `elli maiu seen,`valgide`perssidega* Rõu **Vrd** piiripääsuke, piirpäästal, piirpäästlane

piiru- **peeru-** *piiruar^k* oli *keskel`õhte, piirg`pandi argi vahele* Kär; *piirulets, missega`piirgu`löödi* Pha; *Piirualud`võeti kasest, nõnda`arssina`pitkused,`löödi`luhki, kooriti`ää - -`sügise`toodi tuba; Piirupuudeks`voadeti kenad`lahked kased, mis kenast joosid; Piirutuluke oli kena küll* Põi; *piirualg_o`toores, taha joosta`üht* Muh; *enni oli küll ikke`piiro`lõmmosi, suur pikk kase puu`aeti`lõhki ja`pandi`kuima ja siis`löödi selle küljest`piiro;`küindla tuli oo ikke`valgem kui piirotuli* Mar; *piiruletsiga tehässe agu ja raitse`piirgu* Var; *piirunuga oli pikk ja konks ots, piiru`nuaga kistasse`piirgu* Tõs; *Piirukorv_o`marjakorvis eä* PJg; *vanasti põlnu muud ku piiru`valgus* Hää; *Piirulõmmud`esteks lõhuti`kervega, need olid`särmed ja pärast`kisti`nuaga* Kei; *piirukibi, kus puid raitakse ja`piirgu`kiisti* Juu

piiru|jaak *piirujaak* peerujalg – Käi Phl

piiru|jalg peerujalg *mõni pani piirujala ahjunuki vahele, lekist või karrast oli`tehtud* Krj; *piirujala all oli oln suur süte unik* Ris

piiru|kratt pink peergude hoidmiseks *piirukratt oli vanaste, pulgad`külges, kus piirud`vahele`panti,`veedi`sæld ja süidedi* Emm

piiru|matis peerujalg *Ma oli see, kes oidis, et tuli piirumatises põleb* Khk

piirung *piirung* g -i *pirukas* – Khn

piiru|rind pilak *rind`löödi`sonna ahju nurga`külge ja siis`üiti piirurind* Juu

piiru|simmu peerujalg *piiru simmu, kolm`jalga all; Piirusimmul oli sihandune aralik jalg,`männist`tehtud* Khk

piirut, piiruti *piirut* g -i n, g *piiruti* kangaspuude osa **a.** kangatempel – Hlj **b.** soalaad – Hlj

piir|võrk väike kalavõrk kalda ääres kalastamiseks *ühed olid piirvõrgud, niukst`madalad võrgud ja siis sai sial - -`mere`kaldal`püütud`nendega* Ris

piis *piis* g *piisi* Muh Emm Rei Phl, *piisi* Kuu

1. *pliit pane katel piisi`peale; söed`õhkuvad piisi all* Muh || *pliidi peale tehtud kõrgem osa* Pane *piisi`pääle`kabukad`kuivama* Kuu

2. *koldekumm`paargu piis, et suits`sisse äi tule, see leheb sæld`koutu läbi* Emm

piis: *piis* g *piisi* Mär Vig Han (keelamise, piiramisega seoses) *pane piis`peale, ära luba`mette tihä; Poiss ei õpi`koolis, kodus`pias`rohkem`piisi`piiale`panema; Liiga suure piisi all`põle`kua õige, siis`tihatse`jälle`salaja* Han

piisama *piisama* Khk Emm Jür JõEK, *piiskama* Muh Phl Var Tõs/-ämä, da-inf -ätäl/ PJg Nis Koe Kad VJg Sim Kod Ksi KJn, da-inf *piisata;`piisama, da-inf`piisada* hajasalt R

1. *jätkuma, küllalt olema`tulemme`ehtule,`piisab`küll`täna`sest`tüöst* Kuu; *senest`leiväst ei`piisa`kuigi`kauast* Vai; *neist`õundest`piisas`leeme`jäuks* Khk; *see`leib`piiska`mitte`kunniksid*

Muh; *tä jõud ei `piiskä tä `vastu Tõs; `ańtsin loomale jahu, ei se piisand `talle mette kedagi Nis; ehk `piisab viel `omsetski sest leivast VJg*

2. kestma, vastu pidama *see katus ei `piiskan kauem ku kümme `aastad Var; Ei sehuske raiskamise ette piiska kellegi raha PJg; leib ei `piisa ette, lapsed süevad pailu `leiba VJg; ei selle käen `piisa kedägi `vassa, kes one `niske robotaja - - purossab pal'jo; egä tämel ei `piisa `ükski asi ette, kas tä süüß ehk juuß kõrraga ärä Kod*

3. kõlbama, sobima *talle ei `piiska `ükski toit Nis; ei sest mehest minule `piisa, sie on minust nigelam JõeK; sji mijs ei `piisa minu ijs Ksi*

piisatus *piisatus* g -e tugev tuule- või vihmahoog; lumemöll *tuule piisatus õli - - lei akid laiali ja `katsed piält ärä; lume piisatus, üks tuisk ja möll, ei la (lase) `sil'mi `lašti tehä, sji läb ruttu üle - - piisatus_o lühike Kod*

piisima *piisima*, (ta) *piisib* Khk Kaa VII *piiluma kaas piisib `lindu Khk; Lähme pulma akna taa piisima Kaa*

piisk *piisk* g *piisa* Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Rei hajusalt L, Ris Kei Juu JMd JJn Koe VJg I Plt KJn Trv Hls Krk Puh Nõo; *piisk* g *piisa* Lüg, *piiska* Kuu; *piiska* VNg, g *piisa* Vai

1. vedeliku osake, tilk *mõned `piisad tulevad joba, tibutab `vihma Lüg; arvast mõni piisk tuleb Muh; piisk tuli verd ka Mär; need_o jämedad piisad Kse; räägib nõnna, et piisad keevad suust `väl'la Tor; paar `piiska tuleb ja ei tulegi `rohkem, tuulega mõned piisad lööb `vastu aket Hää; vahel jooseb katuse `räästast `alla, et ei olegi piisa vahet Kei; `praega tulevad päris tihid piisad JJn; kui otsa esine oli `ernes, siis olid suured tilgad - - aga piisad on `veiksemad Lai; mõni arv piisk `tul'li KJn; piisk om til'luk, pisare ike jämmepe Krk; Prõlla ei tule enämb vihma mitte üits piisk kah Nõo*

2. pisut, veidike (vedelikust) *raandas pole mette `piiska vett Khk; Meki meite märga ka, ma jaanibeks piisa tegi; Too rehelistele ikka piisk keelekastet ka Kaa; saaks piisa `piima Ris; üks piisk on mul pieritust VJg; üits piisk oli vijl põhjan Trv*

piiskama¹ *piiskama* Jäm Pha Phl Vig PJg, da-inf *piisata* Hää; *piiskam(e)*, da-inf *piisade* Krk

1. tibutama; tilkuma *piiskab `vihma, `väiksed tilgad tulevad Pha; hakkab `vihma `piiskama Phl; piiskab verd läbi [sidemest] PJg; joba akkass `piiskame jo, ku `väikest `vihma tule Krk Vrd piiskuma*

2. pritsima, paiskuma; paiskama *vett `piiskas `peepe Jäm; ei `tohtind `rääkida, [aga] `piiskas `välja Pha; Piisad `kargavad laiali, sji on, et `piiskab Hää*

piiskama² *piiskama* Pha, da-inf *piisata* Koe

1. pillama, raiskama *piiskas oma varanduse ää Koe*

2. rikkuma [haned] *piiskavad rohu ää - - tallavad ta maha ning sitastavad, loomad ep taha seda `eina `saaja mette Pha*

piiskama³ → piisama

piiskuma *piiskuma* Kuu Plt, (ta) *piisub* KJn *tibama* *Piiskuma* *hakka* Kuu; *kas piisub või tuleb paelu* KJn **Vrd** *piiskama*¹

piis|laegas väike sahtel suuremas laekas *Piis`laekas olid niidid Jäm; piis laigas, see on `laeka sihes, pisine kaas peel, `sõnna `pandi karbid ning tanud ning rohulaasid Khk*

piisna *piisna* sammas kirikus *et `piisna all seisaks; mitu `piisnad Ris*

piisuma¹ *piisuma* Jaa Emm Ris Pee *piisama* *See `oasta oli see va tubaka kasu koa nii vilets, äga teda vist kevadeni äi `piisu Jaa; `piisus veel raha Pee || mõjuma see äi `piisu midagi, soue maa Emm*

piisuma

piisuma: `piisuma, (ta) piisub TÜR, `piisub Vän tibutama `vihma `piisub, see on veike vihm Vän; akkab `vihma `piisuma; piisub, peenikest `vihma tuleb TÜR

piisuma: `piisuma varastama tema `piisub, kust saab vaid kätte Jõh

piisutama piisut|ama Jäm Khk Kaa Pha VII Muh hajusalt L/piiso- Vig/, Ris Kei Juu Pee Plt SJn Kõp, -eme Hls Krk Hel tibutama, (seenevihma) sadama täna piisutab `jälle vihma Khk; Suurt sadu polnd, muidu piisutas Kaa; kui ta ikka piisutab, siis põle ruki na ruttus; ühna tugevast akkab piisutama Muh; kui sadu akkab, siis enne piisutab Rid; piisutas omigu Kse; vihm piisutab juba, meil kuju luyg maas Hää; vähäkese piisutab, ju ta ike akkab sadama Juu; piisutas jah natukse, see ei teind einale kedagi Pee; Vihm akkab juba üle `jäama, vähä piisutab veel SJn; vahel piisuteb vähä `vihma, mis siss sellest saab, sij ei tii maad ligessegi Hel Vrd piizutlõma

piizutlõma piizutlõma tibutama piizutlõss `vihma Lei

piit piit g piida S Rid Mar Var hajusalt Pä, JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv Puh Nõo San hajusalt V; piit Jõe Kuu Hlj Lüg, `piita VNg Vai, g `piida

1. ukse- või aknaava raamiv puu, leng riiv on `ukse `küljes, obadus on `piida `küljes Lüg; `piidad akkavad jo mädänemma Vai; uksele on kaks `piita JMd; uksele tahaks uued piidad panna Iis; kui maja tehässe, piida suaned raiutasse `enne `sisse piidale, siis `pantse piit `püüsi ja akatasse vahe `seinä tegemä Kod; `poiske juušk `pääga `vasta `piita, nüid om suur muhk otsa iijn Nõo; mul om tanh lauda piit `alla satt, ärä määnü?, piat vastanõ piit `pandama; ussõ `leie `kõiki `piituga maha? Har; `lüüdi pulk ussõ veerest läbi piida `sisse Vas

2. a. paadi ühest pardast teise ulatuv istelaud, sõudepink `julla piit, kus `istuta kui `souad Jõe; `soudo `paadil `istuti `piidal VNg; kaks või kolm `piita, kuda paadi `suurus on Pha; tuulese `aaga peab piida peal `istuma VII; kaks meest istuvad piida peal, teine teises `ääres Emm; piit, teene ots teese `parda sees Mar; Panõ eli kann taha piida `alla Khn; `penki ei olegi `laevas, piit [on] Hää b. põikpuu, kus laevamast läbi käib vene `masti `piita on `laudane VNg; masti piida `külges oo ramp Mus; masti piit, kust mast läbi käib Rid

3. seinast eemale kinnitatud laud tööriistade hoidmiseks pane piida vahele; `kirved on piidas KJn

piitagune kangas, kus vaheldumisi ühe pii vahel on üks, teise vahel kaks lõnga; ka hõredama lõimega kangas piitagune on sie, kui `teises piis on lõng ja `teise `piisse ei saa `panna Hlj; puol `villase piird on `jälle, saab piitagust teha VNg; Vahel sai tehä piitagust `kaynast, sai `panna -- ühe pii vahele üks õts ja `iõise pii vahele kaks `õtsa Lüg; meitel `üita piitagune kangas Emm; piitagune, teese vahel üks, teese vahel kaks `otsa, soab vähemast `lõngest ja on `pehmem Juu; isegi tegin siin sügüse `vuodi linadest piitagust VMr; piitagune kangas, iga pii vahele ei `pandud `lõnga, `jäeti teine vahe ilma, teisele `pändi Sim

piitjalg piit, leng pane piitjalg `püsti Lüg; Vanast oli ukse piitjalg ilma ööveldamata, `kervega raiuti ta kõik `valmis Krj; piitjalad oo `ümmer ukse Tor; akkavad juba piit `jalgu `püsti panema Trm; `juutele `anti märgiss, et usse piitjala `lamba verega `määri Nõo; sääll piitjala pääl om mu_piip, tuu siiä? Har Vrd piitjalg

piitnä → pitin

-piits Ls tuulepiits

piits: piits g piitsa eP(piitsa Khn) Trv(-ä) uus Hls Võn, `piitsa R, piitsa Hää Saa Vil/-ä/ hrv Puh KodT

1. kepp, mille külge on kinnitatud nõör või rihm huost `lüüä `piitsaga Kuu; `anna `piitsa, küll ta siis `taltub Hlj; `selle `kärbase `piitsaga (kärbselapatsiga) on üvä koppada maha neid

Lüg; `Sellest `nüörist saab ia `piitsa piu IisR; Tüdruk nii kui piitsa keel (peenike) Jäm; ärja karast oli `piitsu `tehtud vanast Khk; vanast `künti `ärgadega, siis oli ärja piits Krj; eida piitsale sõlm koa, siis ta oo valjem `lööma Muh; obo ei taha `menna joostes, siis mõni võtab piitsa `väl'la Mar; piitsa plaksutamene oli suur `uhkuse asi, kelle piits kõige änam `plaksus Vig; Ää uhjutag oma pitsaga Khn; `enne olid veel pulma piitsad, kirikus - - siis laksaki ja laksaki laksutasid neid `piitsasid sial Nis; saksa `kutsaritel oli kohe pikk piits `püsti peos Juu; ärjale `piitsa ei tarvitud - - ärjal oli pikk marakas Koe; piitsa pliu läks `kaiki Kad; mul õli nahk piits, tõesel nüür piits Kod; lüüb obust piitsaga Ksi; küll piits obese ergass tñb KJn; kos ne piitsä om jäänu Trv; pannu selle piidsaga kauh ja kauh KodT || savisegamise labidas savi piitsaga `tehtse savi peenikseks Saa

2. piltl sundimine, rõhumine Kas `siukse `piitsa all pidamisega `mõtleb täma `poisse `kasvatata IisR; Enne ela vana abene all, kut noore piitsa all vns Emm; piits piha pääl, kaerakotti pole kunagi ligi Hää; küll ilm õpetab ja kroonu piits koolitab, kui sa mo sõna ei taha kuulata Juu; ta on piitsa all eland omad päävad JMd; paremb vana parra all kui nuare piitsa all vns VJg

Vrd piitsk

piits: piits g piitsa Khk Mus VII Jaa Pöi

1. kangaviga Enne olid poole toimpsed kangad, kolme niiega, kaks niit pidi ülal olema, üks muha sõtkutud. Kui oli kaks niit muha sõtkutud, jähi piits sisse Jaa; Piitsad [jäid] `sisse, kui sa valtsist [tallalaudu] `tampind olid Pöi

2. sassis koht võrgus Nende piitsade lahti näppimine oli suur töö - - eriti siiad on kanged piitsu võrkudesse jätma Khk; võrk `piitsa täis Mus

piitsama¹ `piitsama

1. kiskuma, imeda püüdma `aeva `piitsab siel `lamba all (tallest) Kuu

2. manguma, lunima kävi `piitsamas Kuu

piitsama² `piitsama Käi, da-inf piitsata Kod

1. piitsutama egä ta muedo ei lähä, piän tädä `piitsama Kod

2. (lubja segamisest) lubja `piitsamene ika on Käi

piitsamees änn piitsamees, see oli koa `kaaka `moodi, aas `kaakud taga Pöi; piitsamee abasul'g oo terav kui üks nõel; kaeakas võtab räime - - piitsamees aeab taga, kaeakas oksendab `alla, `enne kui [kala] merese kukub, oo piitsame suus Var

piitsk piitsk (-t-) Rõn Urv Lei, g piitsa Hel Ote San Kan, piidsa Nõo Kam Võn Krl Har Vid, p `piitska; peitsk g peidsa Lei piits ega sñ obene `sõita ei viisi, kui ästi `piitska annad, sis sörgib raasike Hel; kuus kirjld kokku, om piitsk val'miss Kam; tei kotun õks esi `kündmise jaoss pikä kabladsõ piidsa; ku noorõ hobõsõga `sõitma lähät, piat alasi piitsk ütlen olõma Har; no om otsahn unidsõ varanduss ja piitsk om temä perändüss Rõu; nuu ol'li `sirbanu_hobõsõlõ piidsaga ja pagõnu_käest Vas; `hüäle hobõssõlõ hüä `piitski Lut || piltl sundimine, rõhumine sñ om serände tüümjõs - - kui `piitska ei ole, ega edesi ei saa; paremb om vana varju all, ku noore piidsa all vns Nõo

piitskma `piitskma = piitsma hiire_ `piitskua_põrmandu alh, vaia kaäs `tarrõ tuua[?] Har

piitsma `piitsma, (ma) piitsu Nõo Har; `piidsma Rõu Lut piiksuma, viiksuma Kui vanalind noki tävvega tuleb, siss poja nakava kõik piitsma, egä üits piitsup, et temäle anda tu nokitäis Nõo; kui rotilõ vai kunnalõ `astõ pääle, siss röögähti, naaäs `piidsma Rõu; tsiga ua pää `sissõ, käkistass kaala kini[?], nakass `piidsma Lut **Vrd** piitskma

piitsu piitsu esiletükija Näe, piitsu tuleb - - piitsut ei sal'litu Hää

piitsuma

piitsuma `piitsuma seistes kuivaks, vintskeks muutuma `piitsund kala, mis kauaks laava pääle `kaussi jäänd, pool `kuivand Khk

piitsutama¹ piitsut|ama Jäm Khk VII Muh Mar Mär Kse Tõs Aud Tor Saa JMd Koe VJg Trm Kod(piitso-) Plt KJn Trv Puh Nõo, -eme Hls San; `piitsutam(m)a Kuu Lüg Vai; piidsut|eme Krl, -õmõ San

1. piitsaga peksma, piitsa andma `tarvis oost `piitsutada, ega `ilma`aigu ka ei `piitsudetta Lüg; küll miä ikke ükskord siu tahan `piitsuta Vai; mis sa vaest `looma piitsutad Khk; elu teid piitsutand ka (olete rasket elu elanud) piltl VII; obo ei tahn `menna, küll ta siis tett piitsutas Mar; alvad lapsed saavad piitsutada Tor; mõni piitsutab `koera kah, aga mina `aansin vemmelt Saa; kubjad `piitsutasid ja `peksid rahvast, nüid ei tohi `kiegi änam teist piitsutada JMd; mis sa piitsutat sest obesast Trv; küll ta piitsut obest, aga obene es joose Puh; vallamajan piidsutõdi viijl `ilda San

2. peksma, paiskama (loodusnähtustest) `vihma akas `kangesti näkku piitsutama; lumelops võib ka piitsutada teinekord Saa

piitsutama² `piitsutama onomat (teat lindude häälitsemisest) Kui `korbiitsakas `kangest `piitsutab, siis `lennab emalind ka üles; `Pääsukesed `kangest `piitsutavad, mene `vaata, kas on raudkul'l vai `kassi`raibe ei `anna rahu IisR

piitsva `piitsva (arstim) mene `aptiiki ja küsi ruasi `piitsvad; `piitsva one vedel rohi, miäriti ärä, kos õli `aige Kod

piiu `piiu Ote San Urv Rõu, piiu[?] Har pikkune tigase ain, vassa `piiu taim Ote; Tuu mõla ol'l nii puul`tõsõ jala `piiu Urv; sanna puu[?] olli[?] katõ `arssina piiu[?]; üts ol'l mu_piiu[?], suur miis Har; Kagost `kašvi hain, mehe `piiu Rõu Vrd piu¹

piiul piil g -i kisakas olevus küll sij om piil viijl Ote

piiuldama¹ piuldama piiluma läbi ukse piuldavad; mõni piuldab, ku sala tahab `minnä ehäle Kod

piiuldama² piuldama kisama, karjuma kulle, ku piuldas. anna liha, siss ei piulda Ote

piiuma `piiuma manguma midä siä `piiid nii `paljo, egä miä `siule ei `anna; mia `piium, ehk ikke saan Vai

piiune `piiu|ne g -tse San; piiu|nõ g -tsõ Urv, -dsõ Har pikkune `Püürüss ol'l kadajast tetti, ossa[?], naa_lõigati nii vassa piitsutõlt är[?]; Üts hää puu vai plaangi tük'k, vašt paari jala piitunõ Urv; ei olõ üte piidsõ[?], üts viij om pikemb Har Vrd piune

piius `piius g -e San; `piiu|ss Har, -sõ Rõu pikkus `Piiust täl um, a_`paksust um `puudus Rõu

piiuta pikuti säidse `jalga piiuta ja neli `jalga lağa, tuu om mi[?] hinge maa; mi_tarõ ušs om viis `jalga piiuta ja kolm `jalga laiuta Har Vrd piuti, piuta

piiute, piuti piiute San, piuti, -õ San Urv Krl pikuti `karmani ol'l piiute; vanast `ol'li piitõ jujunt ündriku San; `Vindsõ kuusõ oss `aeti piuti `lahki; `Korsna tetäss iks `risti kivvi, truup tetäss piitõ kivvi Urv; kää piitõ tiiid Krl Vrd piuta, piuti

piiutuss piituu|ss g -sõ pikkus tävveline vass (vaks) piutust; Naa_teki[?] omma[?] iiba laja[?] ja piitustus ka_pikä[?] Har Vrd piutuss

piivahe piide vahe; ka selline kangaviga Sua `paasmas oli kolm `kümme piivahet IisR; sua pii vahel pole `lõnga, siis oo pii vahe `sisse jäänd `jälle Khk; Ära unus või silma pettis, siis oli piivahe sihes Põi; Piivahed olid tihemad ja arvemad, nenda kut suga oli Rei; kui mõni arv piivahe on soa sees, siis pannakse `sõnna kolm `otsa pii vahele Juu; piivahe sies `kangal, üks pii jäi muidugi panematta siis; Tee kaks niit `juurde ja pane kaks `lõnga vahele, sedasi `suadki

piivahe täis Amb; *tegid* `mulle piivahed `sisse, *kaks piivahet oli sies* (valesti soastamisest) JJn; *nägid kohe, et piivahe sies, `leika* [kangas] *uuest maha* VMr

piiveldama `piiveldama Lüg/-ämä/ Jõh varitsema, piiluma *vahib ja `viisub salamiste, nagu kass* `piiveldab iirt Lüg; `Piiveldab siin `nurga taga Jõh

pikadlane *pikadla*|ne g -se Han Mih Tõs/pikä-/ Tor Hää pikaldane *Kui siis* [tööle] *akkasid, olid `kangeste pikadlased* Han; *pikadlane ei lähe etetsi oma `töoga* Tõs; *ma ole pikadlase olemesega* Hää **Vrd** pikadlene

pikadlene *pikadlene* pikaldane *pikadlene inimene* PJg **Vrd** pikadlane

pikakas *pikak*|as g -a Trm; *pitkäk*|äs g -ä Kod *pikavõitu lips õli pikakas ein* Trm; [saabaste] *siäred on `natke pitkäkäd* Kod

pikal *pikal* Han Tõs/-äl/ Ris Jür JJn Tür Kad VJg Sim Trm KJn/-äl/, *pikkal* Hlj Lüg (*pitkal*) Jõh IisR, *pitkal* Põi

1. *ette, välja sirutatud, õieli siga, ku jões ujub, aga on ilus `vahtida, nenä `pitkal `tõisel* Lüg; *Mis sul `jälle on, et moka pikkal* IisR; *Mis sa voatad - - kael nii pitkal, mis sool ää kadund on* Põi; *üks pal'k oli pikal* (teistest pikem), *ta `saagis osa ära* JJn; *tolumokk on nisukene mokad pikal ja suu ilane pias* Kad; *Vahib kael pikal* Trm **Vrd** pikkel

2. *pikas ulatuses, pikalt pane lehm lühemalt `kinni, pikäl vägä* Tõs; *vanal orikal kihvad `väljas pikal* Tür

3. *kaugel kui `pitkal sa õled juo oma `tüögä* Lüg

4. *pikale Inge `vaakumene läheb pikal, ei ela äga sure* Han

5. *pikali oles ia meelega pikal, nii paha `olla* Ris

pikalane *pikalane* pikaldane *üks pikalane, unine inime* Koe

pikaldane *pikalda*|ne Rei Mär PJg Ris Kos JMd VJg IPõ/-dai|ne Iis/ Trv, *pikkalda*|ne Jõe VNg/-dai|ne/ Lüg Jõh, *pikäldä*|ne Vig Juu Ran/-k'-/ Nõo, *pitkaldä*|ne Jäm Khk Muh, *pikaltla*|ne Saa, g -se

1. *aeglane küll sie one pikkaldaine inimene, sie veni nagu `märga `langa* VNg; *ta oli pitkaldase `mõtlemisega* Khk; *nii pitkaldane oma `töoga* Muh; *pikäldäse `väoga obone, põle na kähk mette* Vig; *ärgega oli parem `töötada, need olid pikaldased* PJg; *ta on pikaltlase loomuga* Saa; *kis tiab, ku kaua me läksime `tonkides, ta oli nihuke `kange pikaldase käimaga ka* Ris; *teene pikäldäne, teene `kärme* Juu; *sie on vähä pikaldaise mielega* Iis; *pikaldasel inimesel - - kõik on pikaldane, ja kõne ka* Lai; *na pikaldane om tõene oma tüüj ja asjan puha* Trv; *Tä om pikäldäne küll, aga tüj kõrraligu tüj* Nõo

2. *pikavõitu, pikalt kesteven senel on `õige pikkaldane `aigus* Lüg; *siis tuleb pikaldast `vihma, kui päeval ratas `ümber on* Kos; *põdes pikaldast `aigust* VJg; *pikaldane `aigus pureb inimese läbi* Trm

3. *laugjas mõnes kuhas järsk kallas, mõnes kuhas `jelle* pitkaldane Khk

Vrd pikadlane, pikalane

pikale *pikale* Rid Mar/pe-/ Mär Vig Tor Ris Jür JJn Koe VMr Rak Sim Trm Ksi Lai Plt Pst, *pikkale* Hlj VNg Lüg IisR, *pikäle* Tõs Juu KJn Hel Nõo Võn Ote Rõn San/-k'-/ hajasalt V(-k'-), *pitkale* Kaa Põi Muh, *pitkäle* Lüg/`p-/ Kod

1. *ajaliselt pikaks, kaua kestvaks igä päiv tuleb `vihma, `einätiüo venib `ninda pikkale* Lüg; *Vaat, et `süömaga pikkale ei lähe* IisR; *See ootamine lihab juba pitkale* Põi; *jutt_o naa pitkale venin* Muh; *iil' käib `järsku ja lühidalt, kui pikale jääb, siis oo to'rm* Rid; *läks pikale, see oleks pidand ennem juba `val'mis `tehtud olema* Mär; *`aigus sedäsi pikäle* [veninud] Juu; *ei suand kõhe rutem `tulla, aeg läks nõnna pitkäle* (aeg kadus käest ära) Kod; *pikale venis see* [lina]

pikali

`kiskumine Lai; `aeti pulmad ilm pikäle KJn; ma tüdinesi ärä, sij kõne läits `väege pikäle Hel; kui pikäle lääb kül'm, siss serätse `kül'me `ilmuga om `väega alb, ei ole jo kütinõu `ahju panna Nõo; mis sa jätät nii pikäle tegemäldä?; ma_i läpe? sullõ `põrhõld nii_pal'lu kõnõlda, tuju jutt lätt pikäle Har Vrd pikkele

2. välja, ette sirutatuks ku ma jään magama, siis ajan kääd pikkale Lüg; Kole `ellik `teine, `miski niisama vähe on_s täma akkab kohe mokka pikkale sättima IisR; [lina] üks serv on venind pikale (teisest pikemaks) JJn; kui lõngad pikale (liiga pikaks) jätad `viskamisega, siis jääb äär koledast [kangakudumisel]; aas kiele pikale VMr

3. kaugele `meie merimehed olid nii pikkale juo `saaned, et `ostsid juo `väljamaald `aurikuid Hlj; `saima vene `kielega ka `ninda pikkale - - et `saima ikke oma [kartuli] `lasti `müüdust säää VNg; kui pikale ta võttis, `seitse `jalga sügavalle vai neli Rak

4. pikali vähä `aiga lähän `vuodes `pitkäle, siis tulen `jälle `istumaie Lüg; Ku obune oo sedasi `aige, et `viskab aga pikale maha - - sis see `aigus `oogi iirud Tor; nägin jänest - - pidi pikale `juoksma Jür; lehem visas pitkäle Kod; põle pikemalle saand kui pikale ja natukene istud ka Plt; ma kukkusi pikäle maha Hel; jalu põdess, pikäle es ole Nõo; Ma sattõ `õkva mitu `vũuri pik'äle Urv; mehe? `viissiva `veikese pikäle Plv; mul saa kõigildõ `oltuss, pik'äle ja `pistü Vas

Vrd pitkelle

pikali *pikali* uus Jäm Khk Pöi Rei, hajusalt L K, Iis Trm Pal Lai Trv Pst, *pikkali* Jõe Lüg Jõh, *pikäli* Lüg/-kk-/ Mar Vig Tõs Juu KJn M T(-k'- Ran San) Har Vas Lei, *pitkali* S(*pitkali* Jaa Pöi), *pitkäli* Lüg/ p-/ Khn Kod

1. selili, lamamisasendis(se) vähä `aiga lähän `vuotes `pitkäle Lüg; Ega ma magand, õlin pikkali Jõh; `kange `kaelne obu, laseb ennast pitkali maha Khk; Sai `õhta `pitkali `panna, juba üks oli ukse taga Pöi; ühna pitkali kukkus maha Muh; Vedage sööma `pääle korraks pikali ka Rei; kos ma saa pikäli `olla Mar; oli nii libe, võttis pikali maha kohe Mär; olimõ pitkäli muas, ikka `kuulasimõ, siäl pidid siis mua alusõd juttu `aama Khn; nagu siuk pikali `sängis Tor; ega ta ei last, et sa sööma järel oled terakse pikali HMd; lammas `võetakse pikali maha Kei; mädand puud akkavad üks `aaval `langema ja viimaks kukub kõik mets pikali Amb; sadu lõi rukki maha ja `õitses pikali maas Ann; teisel päeval võttis pikali maha, põle jo `arjund `rasked tüöd tegema VMr; juab kohe kas või pikali VJg; kui on pika kasuga erne, ta on ikke pikali maas Pal; `pandud paku `ühte `jalga pidi, siis pikali said `olla Plt; `aiguss tõmmass temä pikäli Trv; jalg libast vähä, ninda pikk ku ma olli, olli pikäli mahan Krk; pikäli maan kõik kolm, oenass ja karjalatse kah Ran; `kärbläse võtab `kärbläse sijj maha küll, küdsä ärä ja pane kibanake `suhkrut, siss söövä nii et om pikäli Nõo; nigu kerä käesit pikäli `lumme Rõn; mul lätt pää ulluss siin pik'äli San; tütarlats lašk sängü pääle pikäli Har Vrd pikkeli, pikkini, pikuli

2. õieli, pikal kaul pikkali Lüg; Vana kiri [lehm] tuleb juba ine ajades värava taha `jälle, nina pikali Pöi; nagu va liba uit perse pikali taga Kir; kana ajab kaela pikali Ann; jala pikäli aet, istuss tüjraa pääl ehen Krk

3. aegamõõda, pikkamisi *Akkas pitkali* `valgeks minema Jäm; töö leheb ta kää `irmus pitkali Khk; *Kui saju järge veeaugud pitkali* kuivavad, jääb ilm pidama Kaa; nii pitkali `rääkis Pha || ei õle üvä, ku `kaugess jätäd, *pitkäli ajad* (kauaks jätad) Kod

pikaline *pikali*|ne Khk Mus Tor Amb JMd Koe VMr Kad VJg Iis Trm Pal Lai, -le|ne Pha Lälö Kse Han Var Aud Vän Hää Ris Plt Kõp/g -tse/, g -se; *pikkali*|ne g -se Lüg(*pikkä*-) IisR; *pikäli*|ne Tõs M(-li|n Hls Krk) TLä, -le|ne Rid Mar Var Tõs KJn Vil, g -se; *pikäli*|ne (-k'-) Kam Ote, g -tse (-dse) San hajusalt V/-lõ|ni g -dsõ Krl'; *pitkali*|ne S(-le|ne Pha Hi), *pitkäli*|ne Lüg/ p-/ Kod, g -se

1. aeglane, pikaldane `pitkälise `arvoga, et saa aru sest ruttu Lüg; Ära lõppeb äkkiline, piab `vasta pikkaline IisR; irm pikaline inimene Khk; Mõni obu on pitkälise keimaga Kaa; pikälise olekuga Mar; see mees oo pikälene, venib aga Tõs; `erku ei saa kätte, pikälise rebase püiab küll `kinni Hää; sial peres on kõik pikälised JMd; kes niisuke va pikaline oli, sie `tüitas peris ära VMr; väga pikälise mielega inime Iis; Viina müija õli üks vanem naisterahvas õlnud ja kole pikaline õlnud selle müimisega Trm; pikälise jutuga inimene oli Plt; lausak jõgi om - - vana Emajõgi om `kiiremb, sij (Õhne jõgi) om pikälise Trv; noble `tüüle, pikälise jutule Hel; tõese velle olliva serätse pikälise, es ole nii säbeda, kui vanemb veli `olli Nõo; ta nii pikälitse `süämega, aga ku ta vällä_pahanõss, siss hoiä alt Har; tä õks om `sääntse pikälidse jutuga ja tühü? ka pikälise Rõu; küll om pikälise, tälle `koolõss täi jala ala är? Plv

2. pikalt kestev, pikaajaline pikkaline sadu tuli Lüg; iline `äike tähendab pikalist sügist Khk; mõni on müto nädald `aige, pitkalene `aigus Käi; veel pullid piäl - - pikalene sadu tuleb Var; pikaline valu on kirvendaja valu Koe; pitkälise `aigus, tämäl juba `uassa õllud Kod; kui läks vihaseks, siis oli `moõsis mitu `päeva järestikku, kes pikälise vihaga Plt; kana lask ännä pikäli, siss jääss sadu pikälisess, pikälin sadu Krk; näl'lä surm olna pikälise surm Ran; tuu seräne pikälise pulm om irmuss Nõo; sij pikälise põud pitsit villä kasumise ka kinni?; pikälitse elu pääl tulõ õks pahandust ette Har; Timahhava om pikälise kevväi Plv

3. lauge pagi oo pikälene, rank oo järsk tükk Var; `seante pikälise kallass, läap pikkämisi `alla Krk; kurgi `muudu [kuhi] es mädänä, siss olli pikälise magu Kam; tu_m pikälise mägi, tu ei olõ äkilise ei? Har

4. piklik `seante pikälise vaán; `ütsme väe ein - - pikälise lehe, kõllatse `äitsne Krk

pikalised aeglaselt tuleb nii pikalised Jäm

pikalist pikalist Kse, `pitkalist Lüg pikalt, pikemat aega kui mets `ninda `pitkalist lähäb lehest `vällä, siis on pitk keväde Lüg; kui ei mürista mette - - see `öötse lausuline vihm, akkab pikalist sadama, mitu `pääva kohe Kse

pikalt pikalt Mär Vig Kir Lih Mih Aud Saa hajusalt K, Pal, pikkalt Lüg IisR, pikald Jäm Emm, pikkald VNg Lüg/-äld/, pikält Mar Tõs KJn Kõp Vil Trv Hls Krk Nõo Kam Ote hajusalt V(-k-), pikäld Trv Hel TLä(-k- Ran) Ote Rõn, pitkalt Kaa Jaa Põi Emm-/ld/, pitkält Khn Kod, `pitkalt, -ält Lüg

1. pikka aega, kaua kestva täma tiab küll kõik maa `ilma `asjad, `räägib ikke pikkalt ja `laialt (põhjalikult) Lüg; Ei mul ole `aega pikkalt `vahtida, kodu tüö käsil IisR; Mis sii pikkalt seletada, asi on ammu `selge Kaa; Suurt tuult ja `tormi tuleb, pikkalt tuleb Põi; saa väga pikkalt `niita, vässitab ää Mär; Sellekorra piäb pitkält palavi `jõlmu Khn; ta teeb seda nõnda pikkalt, et `uinub `sinna `juurte ära Saa; väga pikkalt oli kuib sii Juu; tema ei `oldgi pikkalt `aige Amb; ei tia, kui pikkalt neid `päivi on Tür; ei ma nii pikkalt tagasi tia Koe; mea ei käind `kuigi pikkalt `karjas Kõp; ku pikäld ma seesä siin Trv; mia pikkält viha ei pia, mia `ütle ärä rips ja raps Krk; juusse om ärä vanunu - - pik`äld sugimada Ran; mes jämme lang, tuu ei küüni `kuiki pikkäld Nõo; ku ma naka toda `asja nüid kõnelama, siss läap `väega pikkäld Rõn; Näet no ku pik`ält sai taad magamist Urv; inne minekit ol' immä `kaenu viil pik`ält Rõu; pik`k tuu `pindrekene om, pik`ält (kauaks) tuu `sial tsungahhuta?; poisõs sattõ kummalõ `järve - - pik`ält (kui kaua) siss uppuda om Vas

2. kaugele ulatuvalt; pikas ulatuses pikkald oli vedada [laeva merre], siin on pikkald madal VNg; kivi oovatasse ülesse, `sioke põigiti puu saab `alla `pandud - - võtab pikkalt kohe Lih; `kangad pannasse [pleegitamisel] maa `peale täiesti pikkalt `sirgo maha Mih; `pistis käe pikkalt vette Saa; `raudega lõigatakse [lamba kõrv] `lõhki, nii pikkalt Kei; meeste särgil oli ike kaks

pikaltlane

`nüöpi ja kolm ies ja oli pikalt `lahti Amb; maal kõik nurgad tühjad suurelt pikalt, ainult vanad `uonerisud ja tühi maa JIn; kui laud pikalt üle `kuorma, siis ka vibab Sim; minu kruudi nukk, teda ei ole pikalt Äks; nõrsib, `õmmab pikalt kokko Pil; [reha] varre ots lõegati `saega `lahki - - nii pikäld kui taheti `lahki lõegata Ran; poistel ei ole `aiga - - agu raguda, paneme niisama pikäld paa `alla Nõo

Vrd pikkeld

3. aegamööda, pikkamisi `vaivalt `enga viel, pikkald `tomba `enge VNg; veenuski, kis ei viitsi tööd teha, pikalt teeb SJn

4. pikali oli `estiks joost, [siis] visand pikalt Nis

pikaltlane → pikaldane

pika|meeleline pikameelne pikameeleline on kannatlik, ei `üttele `siule `ühtegi `alba sõna Saa; pikameeleline inemine kaes ette, kuiss ma_telle `vasta `ütälä Har

pika|meelne kannatlik, järeleandlik, leebe pikä`meelne inimene, kannatlek Mar; pikä`mijl`ne, kes `aiga and pahatsess saia ja `lahku minnä jälle Trv; vaga loomuge ja pikä`mijl`ne Hel Vrd pikameeleline

pika|näpu|mees piltl varas `pitkanäppumies - - sie on `muidu ia poiss küll, aga näppud on `pitkad Lüg; Selle pikkanäppumehele `saadi `jaule lisR; See pidade ise `sõuke pitkanäpumees koa olema Pöi; pitkanäpumees - - tal on küined iga asja `külges `kinni Rei; Ulk inimesi koos, küll sii oo mõni pikanäpumees koa seas Han; pikanäpumees, kis varastab, teese oma puudub PJg; ega pikanäpumees obuse varas ei old, võtab kas `kahvli laua pialt või `õmmab õuest `veikse asja Plt

pika|peale pikema aja jooksul, aegamööda `vaatavad, et kas `paistab `paati viel `murdude vaheld, aga ikke `murdude vaheld läbi `saime pikka `piale Kuu; siis `tuhradi ikke pärast viel mittu `kõrda - - siis `pitkä `pääle ikke akkas `jälle veri `käimä Lüg; jo sest pitka `peelee mees saab Ans; Küll poiss pitka `peelee ameti `selgeks saab Kaa; Mis sa kotist `määndad, kott lagub sedasi pika `pääle ää Rei; viivitas kava, aga pikapääle akas ikki minema Saa; ihu läind suure `töögä pikä `piäle `aigeks Juu; pika `piale `praavis ike ära JMd; pika `piale sai `jõukast mehest VMr; õõnap ike pitkä `piäle akab ajama `uusi `õksu Kod; kui kaua väljas oled, saad pika `piale märjast ka Lai; olgu tuu elu kui tahes alb, pikapääle arined ärä kõigega Nõo; jah, kõik unestuss är? pikäpääle? Krl; ol' kül? `väega_kõhna tuli, a pikäpääle `piisü iks supp ar? Rõu Vrd pitkepäle

pika|triibuline pikitriibuline minu ema käis pikatriibulise seelikuga Nis; `kuotud pikatriibulised sielikud olivad Rak

pikats pikats, pikäts (-k-) g -i M(-e Krk) Ote Plv Röp; pl pikädsi? Vas kudumisviga, kus lõimelõng jääb koest välja või niie on katkenud ja tekib pikk või lahtine lõng alb kudaja, pikatsi puha pääl Pst; pikäts `pääle jäänu - - ka ta katik lannu või `niitsme jalg pikk Krk; nitse? um är? kakkenu, tah um pal'lo `langu pikätsih Plv; mõni ei mõista? `langa häste är jakata?, jääss lang pikätsihe, jäävä? `rõõndõ? Röp || `mustrilisel `kangal omma langa pikätside (pikkade jooksudega), tuu ei ole nii `tihtsä kui periss risttoimine Ote Vrd pikätus

pikelik pikeli|k Mus Trv, g -ku Saa Pst Hls piklik sia kivestu oli kivi `sisse raiutud, pikelik Mus; kohlapu lehed on nagu `väiksed paju lehed, pikelikud Saa; pikelik kärp Trv; muist `lasse om pikeliked; tüdär olli ilus, pikeliku `näoge Hls Vrd pikeline, pikälik

***pikeline** g pikelise Hls Krk piklik paksu piimä kärke mõne teeve - - pikelise käki Hls; pää paela om, et (imiku) pää pikelisess ei jääss Krk Vrd pikelik

pikemale *pikemale* Mär Aud JJn Sim Trm Ksi, *pikemalle* Amb Tür Koe VMr Plt, *pikkemalle* Kuu/-mälle/ Hlj VNg IisR, *pikemale* Muh Kod/-mälle/, *pikembäle* Nõo Urv Röp

1. *kaugemale* (ruumiliselt, ajalisel) *laeva`soidud`läksid`pikkemalle*, *‘Saksa, ‘Ruotsi, ‘Taani* Hlj; *‘Meie`pappa`kah`nisuke`ühe`päeva`pere`naise`muodi*, *pikkemalle`ette_i`mõtle* IisR; *kui`ei`ole`ilusad`ilmad*, *siis`lähäb`[rukkilõikus]`viel`pikemalle`[lukkub`edasi]* Amb; *nüüd`võib`vist`jo`natuke`pikemale`lasta`lõpsi`[lõpsiaega`võib`edasi`lükata]* JJn; *ega`se`tee`pikemalle`lähegi* Tür; *põletesed, tuleb`nisuke`valu`ülesse, kurgu`juurde`tuleb, pikemale`ei`tule* Ksi

2. *kauemaks, kauem`kestvamaks`oiame`piima`pikemale* JJn; *‘piimä_o`kasina, paama`kõrti`ulka, suab`pitkemälle`Kod; paneme`vett`manu, siss`jakkub`pikembäle* Nõo; *keväjä`läävä?`päävä`pikembäle* Röp

3. *pikkuselt`suuremaks`Sai`-`lassa`paulu`pikkemälle, et`vergud`langesid`pohja`ligemälle`Kuu; soab`laska`pitkemale`ja`lühemale`Muh; obune`väga`pooksil`kinni, pane`vähä`pikemale`Mär; üks`niis`venib`pikemalle, sedasi`jätab`lõngad`alla`tibasse* VMr; *Kummutuss`teitti`jäl_tõist`muudu, kats`rõiva`viirt, tõnõ`pandass`pikembäle* Urv

pikemalt *pikemalt* Tor Saa Ris Juu KuuK Amb JMd JJn VJg, *-ld`Jõe/-kk-/`Hää, pikemält`Kuu/-kk-/`Tõs`KJn, pitkemalt`Kaa`Põi, pikembält`(-k-)`TLä/-ld/`Har`Rõu`Plv, pikembelt`Trv`Hls/-ld/`Hel, pikepelt`Krk*

1. **a.** *kauem, pikemat`aega; rohkem`Ei`sa`malda`ka`pikkemält`paigal`olla`Kuu; Taal`polnd`seda`kerda`aega`pitkemalt`rääkida`Kaa; ma_i`või`enäm`pikemält`oodata, piän`jälle`teisale`minema`Tõs; kui`sa`veel`pikemalt`viivitatad, siss`pannas`uksed`kiinni`Saa; ma`pikemalt`ei`tea`Juu; pane`nied`tuored`lepad`alla, nied`põlevad`pikemalt`JJn; kas`olete`siin`pikemalt`VJg; mure`ike`piinas`pikembelt, rõõm`ei`kesta`kavva`Trv; tu_vihm`võib`pik`embäld`olla`ehk`lõhembäld`Ran; säääl`piätüss`buuss`mõnikõrd`pik`embält`Rõu* **b.** *lähemalt, põhjalikumalt`ütleb: paat`kaatas`ja`pikkemald`midagi, saa`aru, kuidas`taht`Jõe; Ku`pitkemalt`järke`mõtelda, siis`pole`sii`kuntsi`mette`midagid`Kaa; ta`es`räägi`sellest`pikemalt`Saa; es`küsü`pikelpelt`Krk; kõnõla`taad`juttu`pikembält, et`ma`õigõdõ`arru`saa`Har*

2. *pikemaks`ajaks, kauemaks`kui`pikemalt`seisma`jääd, siis`akkab`[selg]`valutama`JJn*

3. *aeglasemalt`üks`lehm`sõõrutab`rutem, teine`pikemald`Hää; tõi`pikemält, ärä`nii`rapakasti`tõi`KJn*

4. *pikkuselt`enam, ulatuslikumalt`pane`lehm`pikemält`kinni, muedu`ei`soa`magada`Tõs; see`[kaenlaaluse]`lapp`-`andis`särgi`käsi`tõusma`pikemalt`Amb*

pikembide *pikembide`Ran`Rõn`pikemalt, kauem`maan`laske`[heinal]`olla`pikembide, las`saava`kastet`kah`Ran; kossegi`sul`kodu`ei`ole, kos`sa`nigu`pikembide`saat`olla`Rõn`Vrd`pikembäde*

pikembäde *pikemalt`ma`ei`mõesta`siin`kottal`enämb`üteldä, kui`sa`esi`õiendat`[seletad]`pikembäde`Kam`Vrd`pikembide*

pikembähe *pikembähe`Har`Rõu`pikemalt`sii`kevväi`oll`väega`külm, siss`lätt`kasumine`pikembähe`Har*

piken → *pikken*

pikendama *piken|dama`Khk`Mär`Kse`Han`Tor`Hää`Ris`Kei`Juu`JMd`Koe`VJg`Iis`Trm`Plt`Trv, -dämä`Mar`Tõs`Juu`KJn`TLä`Ote`hajusalt`V(-dämmä), -deme`Hls`Hel`San, -tem(e)`Krk; pikkend|ama`VNg`Lüg(-amma), -ämä`Kuu; pitkendama`Jäm`Khk`VII`Põi`Muh`Rei`Kod/-ämäl, pitkendamma`Vai`pikkust`lisama`a. (ruumiliselt) `viiega`pikkendab`piima`Lüg; pitkenda`piregene`seda`nõõri`Khk; pikendäsime`obuse`kõit`Tõs; ma`pikenda`seda`kõit`Trv; ma_sullõ`toona`üüli, et`ta`klei`saa`lühükene, no?`piat`pikendämmä`Har`b. (ajaliselt) `nuored`mehed*

pikendus

`käisivad `liisus, kui õli pikk mies ja kõhn, siis pikkendatti viel `aasta `piale Lüg; `vihma `pitkenda `einätego Vai; mis sest paramad, et suurt eed `asja süüasse, äga see eluiga ikka ep pitkenda Khk; ta pitkendab nõnna oma tööd Muh; `Runtimene pikendab puu iga Han; pikendab `aassa ühest päevast `teise Ris; tahab veel `aega pikendada, ei lähä veel `väl`lä Juu; rohud muudku pikendavad ta `vaeva, ega tema ikke elusse ei jää VJg; mes sa ajass pitkendäd, käi ärä Kod; tahab `aega pikendäda, lubab, aga ärä ei tii KJn; `enge peets sehen, pikentets `päevi; `leibä om vähä, piame pikentem, et läbi saame senigu `puul`peni Krk; kes tüüd `väege pikendess, om laisk ja rummal Hel; mul om mass `massa, a raha mul ei ole, näiss, kas pikendädäss vai ei pikendäda Nõo; sa ei saa mu ellu pikendä?, ku jummal ei pikendä Har; ma `pallõ õks sinno, et pikendä? `võlga Se

pikendus pikendu|s Mar Mär Kse Tõs Tor Juu JMd VJg Iis KJn, pitkendu|s Jäm Khk VII Põi Muh Trv/-u|ss/Hls Puh Lei, pikendü|ss Har Rõu Plv Vas, g -se; pikkendu|s VNg Lüg, -kse Kuu; `pitkendu|s g -kse Vai

1. ruumiline pikendamine vesi on `piima pikkendus Lüg; Pane `kotsale tükk pitkendust `otsa Põi; kiedame pudru, sie on nagu leiva pikendus VJg; tii pikenduss om valmiss Trv

2. ajaline pikendamine; lisa-aeg sain võla `tärmni pikkendust, siis tasun `vällä Lüg; sõdur sai aja pitkenduse Khk; pidi ikke tänab sügise kroonupeale minema, aga -- taale `anti pikendust Mär; ma `antsin kinksepeale tüö pikendust JMd; mi? sulasõlõ `anti viil kroonu päält pikendüst Rõu

pikenemmä pikenemmä Har Plv pikenema päävä? pikenese? Har; päiv nakass jo pikenemmä Plv

pikergune pikergu|ne VII Põi Rid/-go|ne/ Mär Kse Var Tõs Tor Saa HMd Nis Rap Juu JMd Koe ViK Iis/-gui|ne/ Äks Ksi Plt Trv, pitkergu|ne SaLä Põi Muh MMg, g -se; pik'ergu|nõ g -tsõ Võn Plv; pikkergu|ne Kuu Lüg(`pitker-), -gui|ne VNg Lüg Vai/`pitker-, g -se piklik ei `ümmärgusi `leibi `tehned, ikke vähä pikkergused VNg; `vannid, nied `käivad pikkergused Lüg; kureläätsad on suuremad, pitkergusemad Jäm; Seal oli poar pikergust põllu lappi Põi; need oo `niuksed üsna pikergused kardulad Mär; ilusad libedäd pikergused kivid Tõs; `võtsin pikerguse pätsi `kainlasse ja läksin, teine ots jäi teisspoole `väl`la Saa; konnakaŗp on pikergune, kahest poolest käib kokku Nis; looma `nairid on koa pikergust enimi Juu; sul on pikergune nägu JMd; vieretati nesukesed pikergused munad ja küpsetati vel supi sies ära HljK; pikkergused kardulid põle nii iad kui ümmärgused VJg; jalakas, suur puu, pikkergused lehed, sakilised servad IisK; leeva `astja on tõesite pitkergune MMg; ämud, sao `moodu, aga `veiksemad, pikkergune, pialt terav Ksi; me talon tetti pik'ergutsõ leeväpätsi. leevä `lapju `ol`le pik'ergunõ Võn; herneh ol`l `üski ümmärgunõ, uba pisu pik'ergunõ Plv **Vrd** pikerkorne, pikkergaine, pitergune

pikerik pikeri|k g -ku Saa VIPõ Trv(-gu) Hls(n pigerik) piklik sai pikeriku einama tüki; sort `õune on kah pikerikke Saa; lee oli suure ahju ees -- pikerik, `meetri `laius, kaks või kolm pikk Plt; leväpätsid `tehti `siuksed pikerikud KJn; pikerigu `kartula Trv; Sää! pal't kaariti, tetti siantse pikeriku villajunni, esi pidid kodun `keträme; saag (saad) om ümärik, rõuk om pigerik Hls

pikerkorne piker|korne Rid, g -kortse Mar(-korne g -kortse) Ris; pl pikerkordsed Rid pikkergune mõni tegi [leivad] natuke pikerkordsed ja mõni tegi ümarkordsed Rid; karbi kere `jälle pikerkortssem Mar; sinikad on ne pikerkortsed Ris

pikess → pikkess

piki *piki* Mus Ris Jür JõeK KuuK JMd Koe VJg Sim Iis Trm, *pikki* R JõeK JN Kad, *pitki* Khk, *pitki* Lüg Jõh Vai; *piki-* Mar Mär Tõs Aud Tor Saa Juu Jür Amb Ann Tür VMr Lai Ran Nõo Har/-k'-/, *pikki-* Pha Põi Kse Plt Hls, *pitki-* Muh Rei Kod, *pitki-* Emm

1. *mööda meil olite aned, pikki`randa nemad`kondisitte Jõe;`Tartuma mehed`käisid`ärjapä`sieme`kaubal pikki külade Hlj;`tõmmasin kuradile ühe käräkä`pitki`vahtimist Lüg;`siga`ulkus pikki`õue Jõh;`see`santi käi alaldi`pitki inimesi`kerjamas Vai;`poiss`sõitis pitki`maandid Khk;`joul passiga`anti teisele piki`pihta JõeK;`piki põrandad kõnib teine prahva, prahva KuuK;`läks piki jõge edasi Koe;`andis piki nägu ühe täie VJg;`kain piki tuba Trm*

2. *pikkupidi, pikuti odrad`pandi`kärpa,`pandi põigiti`põldu, mitte piki Mus;`piki`triipu - - sielik KuuK;`kümnest lengast piki triibulene kuub oli`selgas Ann;`ma kain siit [metsatukast] pikki läbi JN;`kui taevas jälle nihuke piki viiruline [oli], siis külvati lina Koe;`keige lõpust tulit`kiambrid - - sellega põigiti ei`lassa, ikke piki puud Sim*

piki *piki, püki* isane kitsetall üks oli piki ning teine kilu; sokutall oli püki Krj

pikikene *pikikene* pikukene pisikene reha oli, üks nii pikikene Lai

pikikene *pikikene* pikne pikikene, miä jo lüü Lut

piki|silmi igatsusega, väga ma`ootasi sind pitki silmi kojo Muh;`ootasin piki sil`mi teda tulevad Mär;`sadab, mis`irmus, pikisil`mi`ootan, aga mitte ei läha üle Saa;`kui üks inime kusagilt tulemas on ja_i tule, sis`oota kohe piki`silmi Juu;`uuta sedä`aega kõhe pitki sil`mi Kod;`piki silmi sai oodetuss tedä, aga ta_s tule ja es tulegi Nõo;`ma olõ sinnu seeni maani pik`sil`mi`uutanu, no? umõta olõt sa peräle`joudanu Har **Vrd** pikkisilmi

pikite *pikite* Mar Ris, *pikkite* Kuu VNg Lüg Jõh, *pitkite* Lüg Vai (*pitküte*) pikuti *Ole pikkite voi`poigite,`kennigi ei sega* (üksi elades) Kuu; *pikkite`tommeda`riie`lohki VNg;`ennem`tehti`pitkite`taskud ja`põigite`taskud`püksidel Lüg;`kui`pilpa kados on, siis käüb`pitküte kadokse`arja pääl Vai;`pikite`kütudel olid laiad triibod Mar **Vrd** pikiti*

pikiti *pikiti* LäLo Mär Kse Han hajasalt Ha, Amb Ann Koe ViK, *pitkiti* Vai pikuti *mets on`pitkiti kolm`virsta Vai;`mis me omale siilikusi kodusime, neid pikiti`küütusi, need olid koa labased Rid;`tuli pikiti üle põllu Mär;`puu läheb pikiti`lõhki Ris;`sängil on - - kül`glauad ja põhilauad, mis käävad pikiti Kos;`ega testest pajudest vilet`suagi, akkad kuort`lahti`vianama, lähäb krõbinal pikiti`lõhki Amb;`ernel olid kärbised, aga ual oli rõuk, sedasi pikiti puud Ann;`kohvrisse said`riided visata pikiti ja põigiti VMr;`leika pikiti pualest VJg **Vrd** pikite, pikketi*

pikjäne *pik`jä`ne* (-k-) g -dse Vas; *pik`käne* Se, *pikkäne* Lut, *pikäne* Kra pikne ku`*pikjäne* käü, siss müristäss Vas; *pik`käne* maja kottal`kõvva`kärästäss Se; *pikkäne* lüü, maa tõrgahass Lut

pikk *pikk* g *pika* L K I, *pikka* R/*pikke* Kuu/, *pikä* Vig Tõs Saa Juu KJn hajasalt M; *pik`k* g *pikä* (-k-) eL; *pitk* g *pitka* S, *pitka* VNg(n`*pitka*) Lüg(-ä), *pitkä* Khn Kod; n, g *pikke* Vai

1. a. ruumiliselt suure pikkuse või ulatusega`enne olite vene`paadid, *pikkad,`laiad Jõe;`kaks suurd pikke`kirsipuud`ueti maha Kuu;`männi õga on`kõige`pitkemb Lüg;`see`nortsis lehma piima pitkaks* (piim hakkas venima) Jäm; *tüdruk oli pitk ning peenike kut osi Khk;`Koplis olid aavad pitkaks`kasvand Kaa;`kuube`üiti vammuseks, pitkad kuued olid Krj;`teisi pole nii`pitkasi Pha;`Vanal abe nii pitk, et kas jääb jala`alla juba Põi;`laps nagu suur labu, nii pitk kut lai Muh;`nii pisine mees - - aga pitk naine oli tal Emm;`Üks teivas on`liiga pitk ja teine`liiga lühine Rei;`suured pikad linased särgid,`pealmine pool oli peenem ja särgi alus oli jämedam Rid;`so käsi oo pikem, pane sa`sonna ülesse Mär;`pikad`maltsjad linad Vig;`pihelgäs oo kasun pikäss ja läheb veel pikemäse Tõs;`Tüdrukul olid pitkad päisid Khn;`Kõik suured pikad`kangad kodu kedrati ja kujuti Hää;`mu nõör läks nii pikaks nagu`mustlase eluaeg Ris;`Enam*

pikk

näpud pikka `paela `valmis ei tee Amb; nüüd änam ei `kanta pikki `riideid JMd; mida pikemb sie `vastla sõit, seda pikemad linad pidid `kasvama Kad; õle kübärid tegid ise pitkäss `õl'gess Kod; nüüd on püksid juba `õige pika reitega Lai; pikad pingid ol'lid seinä `viiri `müüjä, säälnad magasid Vil; ku pik'k sukk om, sõss koad kikk üvipidi silmä poha Trv; vanan ei saa pikke `samme `astu Krk; põlle piäp nii pikä tegemä, et põlved ja kõik om põlle seen Ran; vahi kui pikäss poesiss ta_m kasunu Puh; karieläjäss tahab seräst pikkä `aina Nõo; ma võta `endä pikki `käistega `amme Ote; pikä? `hammõ? mehil, `kullu viis küünärd [riiet] är Kan; mul omma? pikä? küüdsõ? Krl; naka no? ruttu minemä, sul om pik'k tii iihn Har; vanast ol'li_mehil `väega pikä_vuüdsi? Plv; latsõ_käävä? no_koolih, omma_pik'embä minno jo? Vas; käsnäpurrei (rohturts) pikki `jalguga Lut **b.** teat pikkusega see ahju müür oli pitk üheksa `jalga Ans; laev, mis oli laev, see oli kümme `jalga pitk Khk; poiss_o seitse `jalga pitk Muh; Üks [laudlina] oli koe (kohe) kuus küünart pikk Amb; vikati lüsi on nõnna puol teist `jalga pikk Sim; se tiik võib `olla kümme `sülda pikk, seitse kahessa `sülda lai Plt; minu kangas on kakskümmend küünart pikk KJn; Vil'landi tii om kuuskümmend `versta pik'k Hel **c.** piklik (hrl kartulisordist) me olemi keige `rohkem `pitki `valgid maha teind, nee kasuvad sii va saue maa sihes keige paramini Khk; vanasti ubinad olid pikäd, lõapulga `moodi Saa; sarapuul om kevjä pikä urva kül'len, sarapuul ei ole ümärikke `urbe Nõo; pikä? sinitse? siin es `läävä? edese Räp

2. a. kaua kestev; aeglaselt möödud kiur, sie on `kõige `pitkemä `lauluga, keväde vara akkab ja sügise `ilja lõppetab; vesi on `pitkä `piimä `jätku. kui `piimä jäi vähest, siis `pandi vett `ulka Lüg; Lapsuke meil nii pikka `kasvamisega, tia, kas tulebki `teisest `veikekasuline IisR; paes oo päavad keige pitkemad; ma_p tee midagi pitkemad (lähemat) selle `kohta Khk; `Terve selle pitka päeva inimesed `vahtivad muidu seal Põi; keeda sa enne, sool_o pitkem keedus Muh; `peete pitkad pulmad Phl; küll se pää o_aga pikk, ei saa ega saa `otsa Mar; mõni paneb `sisse veel porgandisi, mõni jälle `õuni, aga pikemad `aega ei seesä (pohlamoosist) Vig; Param pitk ning piinike nälg kui lühüke ning jäme Khn; `uota üsna `õhtad, nii pikk on sie pää Jür; pian minema vasikatele juua `viima ilma pikema kõneta JõeK; rukki `lõikus, sie võttis `jälle pikka `aega Amb; tuob pikka `vihma Rak; tõenekõrd kõnelen pitkemäd jutta; pitkä vahega lehm, süädän nagu `pul'li, ei sua `lüksmä Kod; pika vihaga - - neil se viha pidamene ei lõpegi Plt; pil'l tule pikä ilu `pääle Trv; pikä üü tüüd tetä, pikä päevä `karja kaia Krk; kui `kange kuum, siss saeme pikembä `lõunevahe Ran; egas pik'kel `palvustel väge ei ole Puh; mul om eluigä `väega pik'k, `vänte ma_i `koolegi ärä Nõo; pik'k kevväi, ei tule konagi suvi `väl'lä Kam; tinavaastak pikka `vihma ei ole ollu Ote; jätä sa_ka taad `ikmist maha, nii_pikkä ikku ei massa sul ikkõ? Har; õdagukõsõ ja `üükese läävä_jo pik'embäss Plv; pil'l tulõ pikä ilo pääle, kusi suurõ naaru pääle Vas; pikal päeval ~ pikil(e) päevil(e) ilma lõunavaheajata (hrl loomadest, kes jäeti terveks päevaks karjamaale) `luomad `käiväd pikkil `päivil Jõh; omingu `mindi ärä ja `oldi `õhtuni, einamad olid `kaugel - - siis olime pikil `päivil Var; loomad jäid pikil `päibil `metsa, änam `lõunile ei `aeta Mih; kui olime `karjas, olime ikke pikil `päivil, saan `lõunele mitte Tõs; loomad jäävad pikile `päivile Trm; meil one tänän juba kari pitkil `päivil Kod; kari oli pikil `päivil, kui ta `lõuna aal kodu ei käind, see oli sügise `poole, siis `jäati lehmäd kahe korra lüpsiga Lai; ku änäp `kolme `kõrda ei nüssetä, siis jääss kari pikäl `päivil Krk; sügise, ku lehmä om pikil `päivil, om karjustel `väega alb vihмага Nõo; kari om pikil `päivil - - päävä? omma? `lühkese? Har; eläjä? jääse pikile `päivile, `lõunõss inämp kodo ei tulõ? Rõu; kari om pikäl `päivil jo, ei lasta? inämb kodo Räp; `maara `päävä `naati ar pikil `päivil `Kauma Se **b.** aeglane, pikaldane Pikka `toimega `teine, ia, kui `lõunest tüö `juure `ilmub IisR;

Oli see alles pitka vinnaga Jäm; `Sõuke `aeglane pitka olemisega [hobune] oli Pöi; mõni on küll pika toimega, aga tööd on kõik `tehtud Lai

3. *piltl (väljendites, ütlemistes) sel on pikkad näppud, näppas Lüg; Ia südamega mies, kuhe `ninda pitka `mielega (kannatlik, leebe), `olgu mis tahes, ei täma oma vihast nägu `näita IisR; Ehk on so nõu pitkem (parem) Pöi; tal_o küüned pitkad (varastab) Muh; Vidas moka pikaks (asi polnud meeltmööda) Emm; Koer sööb nii pika `ambaga, jo ta kõht tühi pole Rei; pikal silmil (nii väga) `ootvad Rid; Pikad näpud - - tal näpud ulatavad teise asjade kallal Hää; vaat kus olid pikad sõrmed, võttis ära teise kääst Sim; aas `peidla pikast (varastas) Äks; pika `veoga, `kõike teeb pitka `mööda Plt; läits ei tiia meda `saama, sai pik`ä nõna, es saa sittagi Ran; taal om nii pik`k küil, taat saa `kuurmõid `kõütä? ja jääs ots viijl `perse lakku? (valetajast ja meelitajast) Har*

Vrd pitke

4. *euf uss, madu vahel `üeldi ka `moestusanaga, et vana pikk oli ka `väljas Jõe; va pitk läks loogeldes aa `sisse Pöi; ma tänä nägin va pitka kah Mar; va pikk oli mul täna omigu `jalge ees PJg; ma lõin ühe musta pikä tänä ärä Saa; vana pikk oli nii kõberas `põesas Juu; vana pikk oli täna platsis Ksi; nägin täna `jälle pitka Lai; vana pikk `ol`li `põõsa ääres KJn; pikk kurts päevä kähen Krk; üits vanainime nannu, ku vana pik`k lannu temä `sahvri `alla Ran; üte kõrraga_näi, et vana pik`k `risti tij pääl Urv; pik`k paänd käe är? Plv*

pikk pikk Trv, g pika hajusalt S, Var Nis Trm Kod SJn Hls Krk, pitka Lüg Jõh, pikä Juu KJn Krk; pik`k Har, g pik`ä Ran tööriist **a.** kiviraiumise haamer (kasut peam veskikivi teritamiseks) kivitagumise pikkad, pikkaga `tautasse `veski kivi Lüg; tuuligu pikad, nendega sai raiatud kivi teravaks Mus; `loodusekivi kulub libeks ning siis äi `aita muu nõu mette, kut võta pikk ning pikaga teritagi vaheks Pöi; pikkadega raiuti kivid sileks Muh; Pika otsad olgu teravad Emm; See pikk on nürri, see tuleb sepale viia Käi; pikaga tahutse kivi Var; kibi pikäd, teräväd otsad kohe, kellega `veški kibisi raiutakse Juu; `veški pikad one nagu avi ninäd, pitkäd ja teräväd Kod; kivi `lõhkmise pikk Trv; pikäge raiuts soone kivi `siissi, ku kivi nüriss lääp, muudku raiutass sügävepess Krk; pik`äl om kummagil puul lai õhuke ots, kellega `suuuni lüvväss - - ragumisega lääp pik`k ruttu nüriss Ran; pik`k - - kivi tsagamise vassar Har **b.** vikati pinnimise vahend Pikk - - senega siis `tauti vikkasti tera õhukesest; Pikkal õli `pehmemb teras kui alasil, `ninda_t alasil ei tagund `kriimuliseks Jõh **c.** müürivasar pikaga soab natuke silemaks `tehtud [kiviseina] VII

pikk pikk g pika meriski pikk, täma on varvasjalg, punased jalad, munad on allil kirjud Krij

pikka pitka IisR SaLä VII Muh Emm Rei Mar Vig Lih Kse Han Tõs PJg Tor hajusalt Ha, JJn VJg IPõ Pal Plt, pikkä Vig Var Tõs KJn hajusalt T(-k`k-) V(-k`k-), `pitka Sa Muh Rei, `pitkä Khn Kod

1. *pikali panin end pitka ning mool es tule änam uni `peele Jäm; üle nel`ja tunni es saa magada - - seda es pea inimene `väl`ja, kukub ju `pitka Ans; obu eidab `pitka maha ja kikerdab Mus; Sõi kõhu täis, siis pani ennast pitka Pha; ma lahje korraaks `oetile `pitka Pöi; ma `mõtlei, et nüüd ta oo ühna pitka jäen (haigena voodisse) Muh; Veame nüüd sööma `pääle pitka Rei; lammaste aed oli pitka maas Mar; [kass] läks puu `alla, `viskas pitka enese Kse; `eitis pitka maha, jäi magama ja magas igaveste Han; [haigus] võttis pitka maha, eluaja nii terve oln Tõs; Poiss sadi ljõbõda iä piäl `pitkä Khn; põle pitka soand `aega visata Juu; vihossihe lätt, heit hinnäst pikkä `maalõ, pess `jalgoga `vasta maad Se || pikuti puud lähvad pitka `ahju Pal*

Vrd pikku

pikkaaigaline

2. pikkamisi, aeglaselt *Pikka tieb ja pikka süüb, minu `kannatus saab `enne `otsa IisR; lihab nõnda - - `pitka Jäm; küll tuleb pikka Mar; Kiś pikka räägib, see pika meelega Han; laev `liugleb, sõedab pikkä Tõs; tüö läheb nii pikka Ris; reagib nii pikka ja venitab enese sõnu Hag; pikka läksivad `käies `kõikse aeg üheteise `jäl`gedes, neli `kitse oli JJn; Astub nii pikka, et tõi sureb jala alla ära Trm; kõneleb nõnna `pitkä ja võevaselt Kod; t̃ij̃b pikkä, t̃ij̃b ilusti KJn*

3. välja, ette sirutatuks, õieli, sirgu mu moka läks üsna pikka, ku ma `kuultsi seda juttu Kse; kui tüdruk oma `tahtmist ei saanud, siis olid kohe mokad pikka Lai; käsi pikkä, mugu anna ja anna Nõo; tõmmati [kangas] lumõ angõ pääle pikkä ja `lasti olla mõni näätäl `aiga San; siruta hennest `häste pikkä, siss `saadõ kätte; ma `aiõ käe pikkä ja `võti säält üle aia `marju Har; kana `kaie, et hää lämmi, pañd jala pikkä ja siib ka pikkä Plv; siss näi ma iks tuu ka är², ku siru¹ `hindä pikkä ja hingekene `vällä läts Vas; perse pikka tüdinenud nakass tegemä ihän ja õnnen, aga `varsti `olli perse pikkä - - lei `kæga; kae, perse joba pikkä, t̃ij̃ t̃äl enämb nii ei lähä Ran

4. pikalt, kaua *Mis sa `ninda pikka jorutad, tie nauh, nauh ja `val`mis `varsti IisR; mis sa ulgud naa pikkä Tõs; ega ta (pesu) nii pikka seal vihma kääs old JJn; peni süüp pikkä `peetu, kaś kavva oietu vns Nõo; mi_sa taast jutust nii pikkä venütät, kõnõla lühembält Har*

pikka|aigaline, -aigane pikaldane, aeglane *pikka `aigaline, käib pikka `müeda; pikka `aigane inimene `kohlab - - ei saa menema VNg Vrd pikkeaigane*

pikka|aigu pikkamööda *pikkä `aigu lää likess Krk; vašt no pikkä `aigu paranõss Har; pikkä `aigu vast tulõ `mij̃lde Plv; pikkä `aigo om jo är² unõhtõt Räp*

pikka|kiutu vöödiline, triibuline *pikka `kiutu seelik Vig*

pikkaldaseld pikaldaselt, aegamööda *lähevad pikkaldaseld Jõe*

pikkaldu pikkaldu pikali – Lei

pikkama¹ *pikkama Emm, da-inf pikata Jäm Khk Kaa Pöi, nud-kesks pikan Muh*

1. kivi raiuma (hrl veskikivist) *tuuligu kivi taarist vaheks pikata Jäm; pikaga `tautasse kivi, pikatasse Khk; Kivi `pandi uiesti `peele, kui sooned olid `sisse pikatud Kaa; akkame täna kivi pikkama Muh; Tuuligakivi on nüriks läind, peaks teravaks pikkama Emm*

2. (niitmisest) *nee pikkavad `peale `niita; akka aga pikkama; vana `olli eile `õhta pikan juba `niita Muh*

pikkama² *pikkama keha looka tõmmates ja uuesti väljasirutades liikuma (ussist) uss pikkab Khk*

pikkamidi *pikkamidi Mus Tõs pikkamisi pikkamidi läks pimeks Mus; [meri] lähäb pikkamidi [sügavaks] Tõs*

pikkamine *pikkamine Iis, `pitkämini Kod pikkamisi tüö läks väga pikkamine edesi Iis; nõnna s̃ij̃ ilma elo one, `eeste one `vaeva, `pitkämini ike kõbib Kod*

pikkamisi *pikka|misi Lüg Rid Kse Pjg Tor Saa Amb JMd Kad IPõ(-m̃iisi) Plt, -mesi LNg Rid Tõs Aud Vän Hää HMd Nis Hag Amb Tür Koe Pil SJn, -meisi, -meisi Lüg Aud Amb JJn Plt Pil; pikkä|misi Tõs Trv Hls Krk Ran/-k'k-/ Puh San/-k'k-/ Har, -miisi, -m̃iisi hajasalt T(-k'k-) V(-k'k-), -mesi Mar Tõs Juu KJn; `pitka|misi Lüg Khk Kaa Pha VII Pöi Rei(-mesi) Phl, -missi SaLä(-m̃issi) Jaa, -messi Kär; `pitkä|misi Khn, -miisi Kod; pikamisi Mih Ris pikkamööda; vähehaaval; ka laugjalt, libamisi *tämä käib jo `ninda pikkamisi, `millal tämä `selle tie `käidu saab; ilus rand on siin, lähäb `ninda pikkamisi [sügavaks] Lüg; ma kikerda niisama `pitkamissi Jäm; see `aigus läks nii `pitkamisi ee Khk; parama sööma `peele saand, ähk akab `pitkamissi `toistuma Mus; see on nõnda `pitkamisi `küpsend leib Pha; Meri kevade `soojub `pitkamisi, sügise `jahtub `jälle `pitkamisi Pöi; kui sa nii `pitkamisi hakkad `reakima, siis tuleb `meele Phl;**

so kääs lähäb see kerjotamine üsna pikkämesi Mar; pikkamesi kadun kõik ära, põle änam tuli`anda ega põle änam tuulis`paska Tõs; läd tüed tehässe `pitkämisi Khn; keripulgal on ümmarike muna otsas, siss lääb pikkamisi peenemas Saa; pikkamesi jähi `kuulmene ära HMd; nii pikkämesi teed, põle `jõudu kedägi Juu; pikkame`isi lähvad [päevad] nüid lõhemaks Amb; pikkamisi läheb [mägi] `alla TÜR; pikkamisi tehässe kõik asjad iast Iis; mine tasail`lokeisi ja `pitkämisi Kod; tuleb pikkamisi nagu `aige Plt; ära räägi `kiirelt, katsu pikkame`isi Pil; tji pikkämesi, siss on tüü ikki parem KJn; kes pikkämisi ümmer käänds, sedä ütelti ütsiluine; `seante pikäline kallass, lääp pikkämisi `alla Krk; `siuhke terägä väits, kel terä lääp pik`kämisi teräväss Ran; vanainimese asi - - mes tjiib, tjiip pikkämiisi Nõo; `uhmre põhi ka läits alt pikkämiisi `kitsass Ote; `väega `piüstü katuss, mis pikkämiisi lätt, tuu om `laugõ Kan; mi`lats nakass ka `käämä, no^o lätt pikkämiisi nigu vana miis Har; kell lätt `väega pikkämiisi, ei tulõ^o ei tulõ^o õtak Plv Vrd pikkamidi, pikkamine, pikkamiste

pikkamiste pikka|miste VNg Jõh IisR, pikkä- Vas, `pitkä- Lüg pikkamisi `räägiväd `kangest `pitkämiste Lüg; Obune `ninda pikkamiste `ul`jub IisR; pikkämiste tulõ Vas Vrd pikkemiste

pikka|moodu pikkamööda `pitkä`muudu akab paranema Kod

pikka|mööda aegamööda, pikkamisi; vähehaaval `ninda `pitkä `müödä `astub Lüg; Pikka `müüda lähäb [org] madalast ja siis lähäb `jällä üläs tagasi Jõh; joo se `aigus `pitka `mööda paraneb ka Ans; küll see [töö] lähäb aga so kää pikka `mööda Mär; ilm akkab pikka `mööda eledamas minema Saa; nii pikkä `mööda toarud Juu; mõni [kana] `sul`gib sedasi, et pikka `müeda ajab ühetasaselt suled maha JJn; ärge `tühja rabelege, `tehke ilusti pikka `müöda VMr; `pitkämüüdä `tal`tan ike ärä, mes mul `tal`tata one Kod; üks sõkub ruttu, teene sõkub pikka `müüda Pal; akkad kokku pikka `mööda tegema, see on ahendamene Plt; vehmer - - `panti aeda `pääle, sääl ta siss suvi `aiga `kuivi pikkä `müüdä Nõo; `hoitõ nimä`pääle salahusi, küll pikkä `müüdä õks avvalikuss tulõ Har Vrd pikkamoodu, pikkapidi, pikkemüöde

pikka|pidi pikkamööda Pikkapidi ehk tuleb `miile Hää

pikka|piuti pikuti, piki Puud - - `lauti `pitka`pöuti `auku õhe teise `peepe Kaa; `kangal oo `pitka`püoti riipsud sees Muh; pikkä`piuti kõrt (pikitriibuline seelik) Var

pikkar pikkar, pigar g -a väike (laps) Pikkarad küsüned isält-emält lua `mennä Hobu`luodu `etsimä `koskli muni; Ei old `oite pigaral `lapsel viel sidä naju, et oliss jua ajalasa sau`iili iest kua tuld Kuu

pikkaraine, pikkarane pikkarai|ne Vai, pikkara|ne Kuu, g -se väike Tittenesä oli küll pikkarane, aga vahi messugune mies peräst tuli Kuu; pojonkaisel on pikkaraine `parda; sääl oli `paljo pikkaraisi `küinki; maa murelaised on pikkaraised punased Vai Vrd pikkuraine

pikkas pikkas Jäm Khk Mus VII Muh Rei Var/-äs/ Hää, `pitkas Sa Rei, `pitkes Ans Khn(-äs)

1. pikali Vanamees oli enamasti pikkas Jäm; vanaisa onld `pitkas asemel Kär; kassil ka pala, pikkas maas Mus; oli tükk `aega `pitkas kääd rinna peel, siis akkasi `toibuma Kaa; oli pikkas, kümme `aastad oli aidata VII; ta põle pikkas (haigena pikali) `ühte `päevagid oln Muh; olen `pitkas, äi ma tee änam midagi Rei; obu oln aiste vahel pikkäs maas Var; Tõbõdõ päräst paelud kodo `pitkes; vahel `jõssi (istus), vahel oli tie piäl `pitkäs Khn

2. pikal mokad `pitkas Jäm; Jalad pikkas raja pääl - - ijs Hää

pikkast pikalt nii pikkast ei saand olla, et oleks saand `rääkida Hlj

pikkast (esialgsest, viimistlemata tegevusest) Tahus toorilouad pikkast välja; Adravannas raiuda esteks pikkast välja ja panta kuiama; Vigadid kända suure käia - - peel pikkast välja käiamas Emm

pikkati pikuti `anjerjad `pannasse pikkati `raami `pääle [suitsutamisel] Jõh

pikkatoime

pikka|toime (teat toimne) *Villane nästeriie `olli labane, mešteriie pikka`toime või murre`toime Hää; murelesed [kangad], need on pikka`toime Lai; särgirõõvas [on] pikkä`toime Trv; pikkätoime kangast saap segätoimes ka `köütä, ku tahat katte `muudu tat kudade Krk; Villanõ rõõvass `koeti inne kikk`ütesugunõ pikkä`toimõ Urv; Mi_puul [muud] kangast es `koeta? ku_labast ja_pikkä`toimõ Rõu*

pikka|triipu pikitriibuline *Mede kõrdid on pikka`triipu - - aga mõnes puul on `risti`triipu Hää; `pitkä`triipo undrokad õlid vanass Kod*

pikke¹ aeglaselt *Pikke `souad, `kaugemalle `jouad Kuu*

pikke² jooksul *Suve pikke sai `palju `reisusi `Suomess `käädüü; vahest `lasti `Länspä `otsass `vergud mere, aga üö pikke vois `johtuda, et vei siel `Mohni tagand läbi Kuu Vrd pikkun*

pikke|aigane aeglane *tämä on `ninda pikke`aigane oma `tüöga; Nuor inimene `ninda pikke`aigane Kuu Vrd pikkaaigane*

pikkel pikal *Laua `juures on `kaigil suud `püstü pääs ja kääd pikkel Kuu*

pikkeld pikalt *ega sest ole pikkeld `rääkidä; `jüskü sie `Mohni `Länspä säär oli, siel oli pikkeld madal Kuu*

pikkele pikale *talv mend nii pikkele, et kägu kukkund juo `tuura `varre `otsass siel jää pääl; `Uotamine venünd pikkele Kuu*

pikkeli pikali *käü kohe pikkeli Kuu*

pikkeline *pikkeli|ne Kuu, `pitkeli|ne Vai, g -se pikaajaline tuleb pikkeline sadu Kuu; `pitkeline `aigus Vai*

pikkellä pikali *nää `hoiberdusin ja kohe `ninda, et `langesin pikkellä; Vana kask kohe `huiskub `tormi kääs, eks `varsti `murdab peris pikkellä Kuu Vrd pitkelle*

pikkemiste *pikkemiste Kuu, `pitke- Vai pikkamisi käib `pitkemiste, ei `joua edesi Vai Vrd pikkamiste*

pikke|müöde *pikkamööda piab siis akkama `oige pikke `müöde siel `vinna `ümber `käämä, et siis `toine ka `joudab `kaasa Kuu*

pikken *pikken g `pikse M(n piken Pst; p pikend) Lei(n piken); pik`e|ne Urv Se, pikke|ne, pike|ne Lut, g -se pikne mia pelässi pikend; sij om `justku pikken, mõnikõrd `väege kuri ja äkiline olli Trv; piken - - lei kolm `luuma ärä, sinitse juti käisiv üle kül`le Pst; ku aamtaladel `risti otsan ei ole, siis lüü`pikken ärä Krk; küll `kärkis pikken kolesti, irmu aas `pääle kohe Hel; pik`kene `väega `kõvastõ `käü, `väl`ku heit ja müristäss Urv; pik`kene lüü `sisse Se; pikkene palama paänd Lut Vrd pikkess*

pikkene¹ *pikke|ne g -se aeglane `Härjad - - nie jo `oite pikkessed; Eit `upras `taati, et taat_o `oite pikkene Kuu*

pikkene² → pikken

pikkergaine *pikkergai|ne g -se pikergune moni `leiba jääb `ümmargaisem, moni pikkergaisem; `meie `einamaal one pikkergaisi `kuhjasi VNg*

pikkese|loodi *p1 pikseivid pik`kese loodi? omma imeliku? kivi?, olõ õi maa pääl kasunu? Se*

pikkesest *pikkamööda `lonkima, sie_o pikkesest `käämine Kuu*

pikkess *pikke|ss g -se, n pik`ess pikne pikkess tulõ pilvõ siest; pikkess `paltass Lut Vrd pikken*

pikketi *pikketi* pikuti – Hlj Vrd pikiti

pikk|hindrik *keskmine sõrm Pikk`hindrik, sie sorm oli `toistest pikkemb Kuu; pitk `indrik `peksab `reie Hlj; täi tapp ja kotti nipp, pitk `indrik, nimeta mats ja pisikene ants (sõrmede nimetused) Lüg; Pikkindrik ehk pikkpeeter Trm*

pikk|höövel suur hõövel *Pitk`öövel, sellega said lauad-puud`sirgeks lükatud Pöi; ärg`öövel saab ka pikk`öövel`üitud Kei; pik`k`hüüvli, noid om liht ravvaga ja topõld ravvaga Rõu*

pikkini pikali `aigus tuli kallale, võttas pikkini maha Khk

pikki|päidi pikkupidi, pikuti `Lauad`täidü lohistada *pikki`päidi`lohki Kuu Vrd* pikkupäidi

pikki|silmi pikisilmi *pikki`silmi`uotasin tüttart, aga ei tuld Lüg; Küll`uotasid`lapsed pikkisilmi kevadet IisR; Ma ole teda nii pikkisilmi ootand Pöi; ma üsna`pitki`silmi`ootsi Emm; ooda ammu ju pikkisilmi, silmä väsäve ära`ootan Hls*

pikk|kael (lind) *pikk-kael [on] pika kaelaga,`kõrged jalad, keha pienike pika`jalgade ots VJg*

pikk|kuub pikk pealistrõivas *pikk-kuub - - alemalle`põlvi Jõh; pitk kuub_o isaste vammus Muh; Pikk-kuub - - puusade päälä läks õige laiaks, suured tiivad`ol`lid`kül`gi lõigatu, vüü`ol`li`ümmer Hää*

pikk|kõha läkakõha *lâsil um ka pik`k`kühä - - siss pestäss (lüüakse)`säl`gä Rõu Vrd* pikkkrüüss

pikk|laud pikkvanker *läind pika lauaga väl`lale, niukse`vankrega Plt*

pikk|lind euf uss `siugu kutsutass *pikkilind; rehi`ar`taa pikk lind Lut*

pikk|pakk pikkhõövel *pikkpakk oo suur`öövel Tõs; pikkpakk, sellega lükkäd`õigeks [laudu] Juu*

pikk|peeter keskmine sõrm *tâi tapper,`putru lipper, pikk`pieter, nimeta mats ja`väikä ants (sõrmede nimetused) Kuu; pikk`pieter, ta on`kõige pikkemb VNg;`sormenuga`ongi alande näppus - -`pitkes`pietris Vai; pika`peetrel lõin otsa katti; [sõrmedel] igal õhel oma amet, [aga] pikka`peetert pole vaja Saa;`sõrmi`loetakse: täitapper, kofinõel, pikk`peeter, nimetse mats, pisike ats Juu; Pikk`peeter on kõege pikem sõrm, kohe kofinopi`järgmene SJn; künär`ol`li künäspääst sõrme otsani - - mes si pik`emb sõrm vai pik`k`pijter Ran*

pikk|puss aeglane inimene *Saa_i taast asääajajat, ta jo`igävene pik`kpuss Vas; om õnnõ vana pik`k`puss, ei külm ei lämmi, om õnnõ`õigõkõnõ Râp*

pikk|päev aeglane inimene *Igavene pitkpää, äi tema_p saa millalgi kodunt ää Kaa; tuu vana pik`kpäiv sääl tege, sinna jääss Har; pik`k`päiv, kedä inäb är ei jõvva`uuta Plv*

pikk|rüüss läkakõha *pikkrüüss ei kakkõ`perrä, ei tulõ`otsa, ku_pääle tul`l; latsõl ol`l pik`krüüss Har Vrd* pikkkõha

pikk|silmi kiiker (mõlemad osised võivad käänduda) *neil on ka`pitkäd`silmaid,`näeväd Lüg; pitksilm on laivameeste`tarblane Khk; Poisil nüid suur pitksilm, sellega näeb teab kui`kaugele Pöi; pikä silmägä`nähe`kaugele Tõs;`kiikari nimetakse kua pikaks sil`maks Koe; pitkäsilmäga`vaatab Kod; siit`vaade`Nuia pikäsilmäge, om kanapoja nätä Krk; jõesuust üte pikäsilmäga`vahtnuva, et mehe sääl`vennen ädän`ol`liva Ran; sõamihe_tul`va_siiä_mäe pääle ja`kaieva_pik`äsilmäga Har*

pikk|särk (mõlemad osised võivad käänduda) **a.** pikk-kuub *siin muu värvilist pikkä`säarki es olõ, iks must ol`l Kan;`valgõ`pikä särgi`ol`li musta`hüüga hüü`kotsõlt kiinni`kõüdetü Har; vanast ol`l mehel maani_pik`ksärk säläh Vas* **b.** pikk linane särk *pitkad särgid`tullid`poole sääre`marja, kiri üõ`olli peal, siis`köidi`särkide vääil Muh*

pikk|troska pikkvanker *pik`troška om joba parembe ehitusege Hel; üteli`di labatroška vai pik`troška Vas; pik`troška ehitüss om tõist`muudu, ravvutaminõ om tõist`muudu, puuvärk om kah tõist`muudu Râp*

-pikku Ls ajapikku

pikku

pikku *pikku* Vai Khk Han JIn Kad Trm Äks Plt Krk Hel Kan Rõu Plv Se, *pik'ku* Ran Kam Lei

1. *pikali* `viskasin *pikku* Khk; *ta* `sinder oli poestega kohe *pikku* läind Kad; `eitis *pikku* Plt; *ennembide ollu kaevu soone* `tundjat, *visanu pik'ku maha* - - kullelnu, *kos vesi joosna* Ran; *sattõ* `õkva *pikku* `maaha Plv; *pant pikku*, *siss* `puhkass pääle Se **Vrd** *pikka*

2. *piki*, *piki-*; *pikuti kala ikka* `ninda *pikku* `randa *ujub* Vai; *ta viel pialt sõda kudas pikkutriibulist* [seelikukangast] JIn; `risti kämmel ja *pikku kämmel* Trm; *pikku tee äärt lähäh küla*; *pikku läks pooleks* Plt

3. *pikkuselt ossa* [jäeti] *vassa pikku* `kül'ge Hel; `Raoti mõni petäi maha[?] ja_ lõigati säält säänä inemise *pikku tük'k otsast är[?]* Rõu; *käe pik'ku* (pikkune) Lei

4. *jooksul Mool oo pääva pikku mitu õnnetust* juhtun Han

Vrd *piku*¹

pikkult *pikkuselt pal'gi otsa omma* `ar'sina *pikkult* `lahki Se

pikkun *jooksul küll ma ta suve pikkun är kua* Krk **Vrd** *pikke^e*, *pikkusen*

pikkune *pikku|ne* Kuu Lüg Jõh Mar Mär Kse Tõs PJg Tor Hää Juu Kos Amb Koe VJg Sim Iis Trm Äks Plt Pil, `pitku|ne Lüg Vai hajusalt Sa, Rei Phl Khn Lei, g -se; *pikku|nõ*, da-inf -sõ Rõu, -dsõ Har nii pikk kui; *teat pikkusega a.* (ruumiliselt) *uba mõnest kõhast on minu pikkune* Lüg; *pane nõõri otsad ühe* `pitkuseks Khk; *paari vaksa* `pitkused `narmed Kär; *Vetab pailu* `aega, *ennem kut poeg isa* `pitkuseks kasvab Kaa; *tuiakas* - - kes lüheline ja tüse on, nõndakut ühe `pitkune ja `paksune Krj; *Mõrra* `vaiadeks olid noored kuused, *pitkad ja* `sirged, *metsa* `pitkused Põi; *see suur poiss, üsna minu pikkune juba* Mär; *põle pikk abe* `ühti, `lamma villa *pikkune* PJg; *kõik mets* `arssina *pikkusi* *puid täis pillutud* Hää; *sulla pikkune puu ja tollid olid peal* Kos; *Kefiline lõime oli nii näpu pikkuselt kollane, siis teise näpu pikkuselt* `jälle must Amb; *neli tuge* `paandi ära, *kolme-nel'ja jala pikkused* Sim; *maa* `sisse oli kaevatud *obese pikkune auk* Äks; *mõõdami ku_tahat, ma[?] olõ sukka ütepikkunõ* Har; *päkä pikkunõ mehekene* Rõu

b. (ajaliselt) *Eina* `aegne *päe* `oasta `pitkune, `andis *ikka õle ajada küll* Põi; *pääv on* `aasta *pikkune, nii igab oo oodata* Mar

Vrd *pikune*

pikku|päidi *pikkupidi* *Puu* `lähted `kergesti *pikku* `päidi `lohki Kuu **Vrd** *pikipäidi*

pikkuraine *pikkurai|ne* g -se väike *oi kui pikkuraine* `tallekaine Vai **Vrd** *pikkaraine*

pikkus *pikkus* hajusalt R(g -se Lüg) L, Ris Juu KuuK hajusalt Jä, Rak VJg Sim Trm Äks Lai KJn Vil Hls, *pikus* Khk Käi Vig Kse, `pitkus Lüg Vai hajusalt S(*pitkus* Jäm Khk Käi), Kod, g -e; *pikku|ss* Kan/-ss/, g -se Trv Krk TLä(-k'k- Ran), -sõ Har Rõu Plv Vas; p *pitkut* Emm Phl

1. suurim ulatus püst- või rõhtsuunas; ka vahemaa, ulatus otspunktide vahel *ta* (lestavõrgu) *pikkus on* - - üks kaheksa-üheksa `kümmend `mieterd Kuu; *seda pikkust saab* `kondi kohe VNg; *rukki vili ku* `õilema *akkab*, *siis enämb* `pitkust *ei* `kasva Lüg; *pitkut on küllald* Jäm; *siis ta_s ole veel oma pikuse sees* (polnud veel välja kasvanud); *rataste kered* *pitkus oli seitse kaheksa* `jalga Khk; *Jõumehel on* `paksust ning `pitkust Kaa; *Rugi* `pitkus *loe üksi midagi, kui pole pead* `otsas Põi; *äi anna pitkut* `välja Emm; *poisil on pitkut küll* Phl; *alles kolmeteist* `kümmne `aastane, *aga juba inimese pikkus* Mär; *kinda pikus käe, aeg oo ahendama akata* Vig; *meeste särgid olid samma pikkuses kui* `praegugi PJg; *pikkuse poolest* [on] *säng paras* Tor; *Näe, kivi pää pääl, mitte pikkusest* *juure ei tule* Hää; *käävad tee pikkust* `mõetmas Juu; *täis tuumakas inime, pikkust ka ja* JIn; `käärbude *järele saab* `kanga *pikkust* `panna Tür; *pikkuse järele oli tema kõige lühemb* VJg; *pitkuss_o küll, muko jämeduss vaja* Kod; *nujah, vaksa pikkused on* `tiada, *sij tuleb selle* [põidla otsast] `keskmise sõrmesse Äks; *kudas_si pikkus kellegil on, minu kangas*

on kakskümmend küinärt KJn; mis sest pikkusest kasu Trv; ku `künnest `aastest `vällä läits, akaas pikkuss kasume Krk; koogu pik`kuss `ol`li nii nigu kaevu sügävuss Ran; kui `arvat, et suka pikkuss parass om, siss kuat kondsa lati Nõo; alt `põlvõ iks tul`l `hammõ pikkuõs Kan; ma_mõõdi laua pikkust Har; katõst mõtsa kusi `kuklasõst saa ei` ütte `keisri kusi `kuklasõ pikkust Vas

2. pikkune vabede rida oli `vorgu pikkus Hlj; `ahju ark õli `ninda `sülla pikkus Lüg; poiss on jo `küünra `pitkus Vai; see küna oo küll sea `pitkus Muh; süllapuu on see, mis sülla pitkus on Käi; kiil on -- `serge laud, paadi pikkus Rid; ema oli minu pikkus inimene Lai; Öngelait `ol`li kuusepuust, kaksteist `jalga pikk ja kanis peenike, otses kolme jala pikkus pil`liruuj jakk Vil; ku laits ärä `sündüp, siis lõigatse sij nabava`rs kolme sõrme pikkuss Krk

pikkusel pikkusel VNg, `pitkusel Muh jooksul `päiva pikkusel jue vesi vei jää `välle ja `saimma `laiva joge VNg; ma põle mitte päeva `pitkusel seal kõin Muh

pikkuselt pikkuse|lt TÜR Lai, -ld Kuu adv < pikkus `Pulluje rida nägüs vie pääl, kohe `nuoda pikkuseld Kuu; tüdrukud `ärkasid üless, ei old `rohkem `kangid kui oma pikkuselt TÜR; juunnak -- pikkuselt veke, aga võib tugev `olla Lai **Vrd** pikutselt

-pikkusen Ls ajapikkusen

pikkusen jooksul suve pikkusen saa ärä iki koet; ei ole üü pikkusen magade saanu Krk **Vrd** pikkun

pikk|vanker sõiduvanker, millel on peal pikk istepink (mõlemad osised võivad käänduda) Pikk`vankril `jalgade `tarvis õlid jala`lauad kahel puol Jõh; mina ei ole pika `vankrega `sõitnud, mul on irm, et maha kukun; suurte `jõukadel ol`li pikk`vanker, nahaga ol`li üle `löödud Saa; pikk vanger oli ka, kaks obust oli ees, kui oli pal`lu inimesi pial, `keskel oli pikk laud, kos inimesed `istusid Lai; pikä `vankrege käidass kirikun Hel; siin `ol`li taludel `mitmil pikäd `vankred Ran; Pikä`vankri? `ol`li kerikudõ minnä? Har

piklik `pikli|k Kam/-k`-, g -ku VNg Mär Kse Hää JNn VJg Trv TLä(-k`-) Ote hajusalt V(-k`-), -gu Trv TLä(-k`-) San Rõu; `pitli|k g -ku Jäm Khk SaId Rei Phl(-gu); `pitkli|k Khk Käi, g -ku Jäm Põi Rei, g -gu Phl; `pitkälikko Vai pikergune `valged [kartulid], nied oli `ümmarguisemad, aga -- `ruosad olivad `piklikud VNg; `pitklikud `elmed Jäm; oli `sõukse `pitliku `ahтусse `näuga Khk; naistel olid `piiprellid `mütside peal -- `sõuksed `pitlikud peeniksed asjad Krj; kalaputkud olid `pitklikud Põi; ümargused ja `pitklikud [leivad], kuidas `keegi tegi Phl; `piklikud `kartuled Hää; [sõgelased on] `piklikumad, al`lid JNn; `pikliku `näuga VJg; kivi om [noodal] all `seantse `pikligu, muđu ei seesa nüüj ümmer Trv; pää `pik`lik nigu vaán Ran; serände `pik`lik kirstu `muđu tare `ol`li, ega ta illuss tare es ole Nõo; säll`lak om matal `pik`lik mägi `orge vahel Kam; kañepil olliva `pikliku pää otsan Ote; Kuiva haina? pandass rukka, `pikliku omma? rõugu? Kan; toona `ol`li poodin hõõrigu `kompveki, no? omma `pik`liku `perrä jäänü Har; munakivve um `piklikkõ ja `õkva ümárikkõ kah Plv; `pikliku mõhõ? Se **Vrd** pikline

piklikane `piklika|ne Plv, g -tsõ Ráp; `pik`liga|nõ g -dsõ Krl piklik muna? umma `pik`ligadsõ? Krl; varahedse? kardole? oma? `verpjä?, `piklikatsõ Ráp **Vrd** piklikune

***piklikune** g `pik`likutsõ piklik ma_sai aiaст üte `pik`likutsõ ku`rgi; timahalt is olõ? mul üttegi `pik`likust `ku`ki Har **Vrd** piklikane, pitlikune

pikline `pik`line Kam; `pikle|ne g -se Hää

1. piklik `piklene `kartul` Hää

2. pikaajaline `pik`line sadu Kam

pikmel

pikmel `pikmel Hls Krk jooksul *Nii suka-`kinda om puha `üüde `pikmel koet, üü `pikmel saab pailu tüüjd är tetä Hls; küll ma ta (kanga) iki suve `pikmel maha sorgi; päevä `pikmel saa iki `meastigi ärä tetä Krk*

-pikmel Ls ajapikmel

-pikmeld Ls ajapikmeld

pikne `pik|ne R Ans Mus VII Jaa Muh Emm L K Iis Trm Pal Lai Krk, `pik|ne T V(-nõ g -sõ Kan Urv), `pitk|ne Lüg Jäm Khk Jaa Muh Rei Rid Mar Var Khn/g `pitsel Kod, g -se; `piknes g `pikse Var; `pitne Kse, g `pikse Jaa; n, g `pikse Kse Hää äike, kõu siin on - - midagi `järve `ääres, mis `senna `pikset kisub, `aina lüüb `senna Jõe; perast põles sie saun `vällä, `pikne õli lüünd põlema Jõh; tuleeluse_s ole `tohtind `sõukest `palki `panna, kust oks `välja kasund on, siis pidand `pikne `sisse `lööma Ans; `pitkne lõi kohe majase Muh; `seisis nago `piksest rabatod LNg; `pikne oli aaba puu `sisse löönd Vig; `Pikse on tugev Kse; `pikne lööb `alla äkki säuh ja säuh ja siis tuleb müristamene järel Tõs; ära vahi `akna all, `pikne lööb `sisse kah Vän; ma kardan `piksed Ris; `pikne lõi mo isä `senna ukse vahele `surnuks Juu; tuli nii äkitseld nagu `pikne `selgest `taevast JõeK; `kangest akand `pikne `piale, nemad läind `sinna ulu `alla JJn; kui kurikaga `enne jüri `pääva pesu viruteti õues, siis pidi `pikne paha tegema VMr; `pitkne lüügu su obesed maha, kui sa sedä minu muad `kännä tuled, nõnna ähvärdäs Kod; kui `pikne lüüüb põlema, siis ei kustuta `keegi - - põleb `suutumast ära Pal; `pikse aeal on taevas al`lmust Lai; teeñe on `lõhkja `pikne, teeñe on põletaja `pikne KJn; ahjust `vällä pühit tuhk ja ruup kah - - `panti aia pääl, nii kaitseve `pikse ärä Krk; `pik`ne tennu tolle `kel`dre nii peeniksess, kivid ka `pilnu `väl`lä Ran; `pik`ne käib nigu üits kärrin ja mürrin, mia `pik`sega_i taha `väl`lä `minnä Puh; vanast üteldi, et `pik`se tuld muu ei kistutana kui rõõsk piim Nõo; kui `rüüdi jüripäiv om, siss `pik`ne om vihane, lüüüb maha Kam; `pik`ne käve päiv `aigu, `taivaalunõ ol`l nigu üits tulõ meri Krl; ku_ma nuuf ol`li, siss `teie `pik`se `lüüdüst puust piimänu`mikeid Har; mõne um `pik`ne löönü_nii `viisi kah, et jääss poolõ eloga? Rõu; tuu om ka `väega_terräv tuu vanõmb laits, tuu ku `pik`ne käü Vas; `pikse `aigo pini `litse `hindä ligi põrmandot Röp Vrd pikken, piksne

piknelkits `pikne-, `pikse- tikutaja `piknekits müristab `pikse `muudu; äit iki `räakis `piksekitsist, et mõkitab `taeva all Saa

piknema `piknema Trm, `pitknemä Kod jätkuma tänade `oastased eenad `piknevad kauast Trm; tänävuade `pitknesid eenad kevädeni Kod

piko pik`o palgiveokelk pik`o om `kergemp üteldä ku perä `reikene Röp

pikri n, g `pikri Har Vid; pikõr g `pikri San Har peeker; viinaklaas `pikrist andass kerikun jumalõ `armu San; tulõ juu mi_kännist, maida mi_pikõrist, mi_pikrin peenü viin Har; lavva kerikun andass hõpõtsõst `pikrist juvva? Rõu; `laapsa `juumine_m `pikriga Se

pikri `pikri pumba kolb `pikri, tuu om lepä puust tettü, `vällä uurõt Har

piks piks g piksi tursk – Phl

pikse- pikse- `pikse `varras `pannasse `pikse `välgu ette, `muidu `tõmmab maja põlemaie Lüg; [kui] jüripää `reedese pääva peel, siis `kange `piksekahjudega aeg Jäm; `piksevarras käis mööda `turja (kepiga nuhtlemisest) Emm; tuule `pistmed, vaadeti, et akab `pikse `ilma tulema Mus; kui `välku eidab, siis `pikse nooled väl`jas VII; eila tuli `pikse `vihma paras sabin Mar; `pikse ilm oli päris `kange sel korral Juu; käsnä `kaove kohe ärä, kui `pääle `pikse `vihma neile väräti `pulke kül`lest vihma `tilku `pääle paned Hel; vahel `tul`li si `pik`se pil`v suure kohisemisega Ran; mi_pois ei mõistaki tasakõistõ käü_ü?, ku lätt, siss nigu `pik`senuul` Har; ku `pik`se pil`v tulõ pääle, siss l`att kõik` ilm pümmest Se

pikselkits → piknekits

pikse|kivi sile kivi, mille pikne olevat välguna maha heitnud `pitkse kivi - - punertava kivi, `tõine õts nõss, `tõine teräv Lüg; `pikse kibid, mes `pikne maha lõond, nihused ümarkortsed Mar; ma `löödse `piksekivi, pandass `määndse `haigõ pääle Lut || (purustavast välgust) maja lüüb põlema, siis one välk, `pitsekivi õli sij, et tuld ei õllud Kod

pikse|peni (mingi karvane tõuk, ussike) `pik'se peni om pruuni karvatse ussike, kolm `paari `jalgu all; muu linnu `üitsegi `pik'se `peine ei söönä, aga kägu söönä Nõo; `pik'sepini[?], nuu[?] ol'li[?] `pik'se `aigu väläh - - sõrmõ jämütse[?], paar `tol'li pikä[?], suurõ karvaga Rõu; `pik'sepini süü ka puu `lehti Vas || (püsimatust loomast) ta k'au ku pik'kese pini Se

piksne `piksne pikne `piksne lõi - - `uuned põlema Saa

piksuma `piksuma pödema Jäi neeru `aigusse, ühe `oasta `piksus koa, siis suri ää Kei

piku piku Mär PJg Rap JJn Trm Ksi Lai Plt Krk Ran Võn Kam/-k-/ Lei, piku[?] Plv Röp, pitku Kod

1. piki, piki- ennemuste olid piku triibulesed seelikud Mär; piku `kiutu kõrt PJg; käib piku küla JJn; ujon `riissi laenet ja pitku laenet; pitku `sil'mi juakseb vesi maha Kod; sel oli ia einam, kel oli piku jõge Lai; siuksed jooned ülevalt `alla piku sukka, need olid `vikled Plt

2. pikkune [kanep] `kasvi `jalga neli pikäss, ehk viis kah, `ol'li iki mehe piku Ran; vassa piku moro, mis sääändäst `prahti põrõlla `niita Võn; keväjä saap noid uu `nissu, nu om vašt sõrme pik'u Kam; näil (piimavankritel) om pik'k, nigu näide redelde piku[?] korv Röp

Vrd pikku

piku[?] piku notsu piku-piku-piku, kui sa siga ajad VII

***pikukane** pikkuka|ne g -se Kuu; `pitkukaine Vai pikkune Tänäuon `kasvid `porgandid vade `sorme pikkukaseks Kuu; `jalga `pitkukaine oli Vai **Vrd** pikuke(ne)

pikuke(ne) pikuk|e VNg/-kk-/ Pha Kul JJn Koe Plt KJn Nõo, g -se Var; pitku|ke Khk Kaa VII, g -se Kod; pikuke|ne Noa HMD Amb Tür VMr Sim Iis Pal Äks, pikkuke|ne R, pitkuke|ne Muh(-ke|ne) Kod, g -se; pikukõnõ Plv Vas

1. (osutab lühidusele või väiksusele) **a.** (ruumiliselt, kogult) nii pikkukesed `paela `otsad ja siis `selle `külge `naine piab `oskama kived `panna (kalavõrgust) Jõe; need `palgi `kelgod õlid nda pikkukesed Lüg; nii pikkukesed `poisid õlid, võib `õlla `aastat `kümme Jõh; nõnna pitkukesed kobarad oo `valgel lepal Muh; soolikas nii pikuke Kul; tõi ühe nii pikukese leiva Amb; pikuke see küla siis on nüüd JJn; rauks, üks nii pikukene varss oli taga Tür; ükskord oli odra nii - - pikukene VMr; nii pikukene poesikene jäi pimedast Pal; juús on ümmargune ein - - üks nii pikuke mis ta kasvab Plt **b.** (ajaliselt) no pikkuke sie üõ oli [jaanipäeval] VNg; Sui pole õõ `kuigid pitkuke Kaa; Pikuke sij päe siis `talve on KJn

2. pikkune ta um sõrmõ pikukõnõ Plv **Vrd** pikukane

-pikul Ls ajapikul

pikul pikul Rei Hls, pitkul Jäm Emm Phl jooksul see inime pole `aasta pitkul siin käind Jäm; ma pole `talve pitkul metsa `loukas käind Emm; Pääva pikul pole `päike pilve tagand `välja saand Rei; ma pole

sui pitkul seel käin Phl

-pikuld Ls ajapikuld

pikuld piki; pikuti ta (siga) songib `kartuli üless, vahel laseb nii pikuld kuk'ki pidi nigu künnäb; mia es eedä `risti, mia panni õlekuu pikuld maha Ran

pikuldõ pikuldõ Kan Urv Rõu, pik'ülde Rõu

1. pikuti mõõda[?] iks pikuldõ, är[?] `risti `mõõtku[?] Kan; [koormat] `paanti `kumbagi `otsa kat's `vihku pikuldõ Urv; Nuu `kärbigu, `lüüdi pikuldõ `lahki Rõu

pikuldämä

2. pikali *laís visaás`hinne pik'ülde põrmadu pääle Rõu*

pikuldämä *pikuldämä* pikutama *Pikuldän viis minutit, siis lähän Kod*

pikuli *pikuli* Kse Ann pikali *eida pikuli* Kse; *tema pani` senna oma pikuli* Ann

pikuline *pikuli*ne Pöi Hls, *pitku-* Jaa, g *-se*

1. piklik *sinikad oo änam pitkulisemad* Jaa; [Mustikal on] *seiksed pikulised lehed* Pöi

2. pikkune – Hls

pikult *pikult* jooksul – Pst

pikune *piku*ne g *-se* Kse Saa Ris IisK Pal Äks Plt, *-tse* M TLä(-k'- Ran) Kam; *piku|nõ* Har Rõu, g *-tsõ* Plv, *-dsõ* Krl; *pitku*ne g *-se* Khk Kod pikkune *kui`oksi raiutesse, siis lüiassse ühe pitkuseks* Khk; *tahan`ühte`küindra pikust`rõõvatükki; rebasesaba kasvab inimese pikuses* Saa; *puu pikune ja pilliroo jämedune, sie on siis sie puu süda* IisK; *laps on jo minu pitkune* Kod; *kui [võtme] keeled olid ühe pikused, siis tegi mitu lukku`lahti* Äks; *niij om siantse jala pikutse taim*e Pst; *siin ojan muud ei oole, lepikkalakse pal't - - kate tolli pikutse* Krk; *poole süllä pikutsit tokke susati paenanduste vahele, siis sai regi pikäss* Ran; *ma istuti niij kuuse siia, niij olliva selle kepi pikutse* Nõo; *üte pikudsõ` inemsõ`* Krl; *kae, mul hennepikunõ kala* Har

pikusel *pikusel* Mus, *pitkusel* Kär jooksul *aasta pikusel pole mette keind* Mus; *sajad`küündrad sai talve pitkusel kanjast`valmis`tehtud* Kär

pikusteme *pikusteme* pikutama *pikustess päevä paistel; ma esi nõnda samati pikuste* Krk

pikut *pikut* PJg Trv Ran(-k'-) Puh Võn Rõn/-k'-/, *pitkut* Muh piki, piki- *siis nopitse võrk`pitkut pidi pahla`peale* Muh; *korrudega pikutkiut kõrt* PJg; *põhja varvad olliva pikut rege; nukke man`paniti kivid pik'ut`müiri ja`risti`müiri* Ran; *tol ollu villane pikutjuund`undrik säl`län* Puh; *Saenaveeren pik'ut`saina`olli eläjide rešti* Rõn

pikutama *piku*|ama Muh hajusalt Lä, Tor Hää Saa Juu Jür Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv TLä Kam Rõn V(-amma), *-eme* Hls Krk San(-õmõ) Krl(-õmmõ); *pikutama* Kuu Jõh IisR; *pitkutama* Khk Pöi Kod, *pitkutamma* Vai

1. pikali olema, lesima *Pikkutan`ninda`kaua, kui saab`süämine`valmis* Jõh; *pärast`sööki on ee pitkuta* Khk; *Vana pitkutab õues päeva ees, soendab oma vanu koñte* Pöi; *pikutan sii natukse`aega, siis lähän`jällä* Mär; *siis olid ussid metst`vällä tuln - - suurte kivide piäl`päikse kae pikutasid* Var; *kaás pikutas miul ikki ahjupääl* Saa; *viskasin`põesasse pikutama* Jür; *mis sa pikutad alati* VJg; *vaja pitkutata`natke* Kod; *las ma pikuta raasike* Trv; *ku lõuna är süvväss, siss pikutets* Hls; *sääsämaja`olli - - ahi sehen ja lava, kos sait pikutada* Puh; *temä pikut, temä es kää`kossegi tunnil* Rõn; *ku kõik ärä`olli tett, siss`tahtsõ pikutõdõ* San; *egas`sil'mi`kiäki`puñni ei aja_ku tä pikutass, silmä`* säätäss *iks magamise`perrä, kas sõss und tulõ vai ei?* Kan; *sa`lt no` väsinü, mine pikuda ka`raaskõsõ* Har; *minti ahopääle, kui ahi lämme`olli - - sääli pikutõdi ka* Rõu; *ma`pikutamise pääl olõgi, midä tete ma väsi* Vas; *ka no läpe ei saa pikuta`* Se **Vrd** *pikutelema*

2. venitama, edasi lükkama *mis sa muidu tööst pikutaad, te oolega; vahel pikuta`mõnda`aega, see`oasta saavad aga küll kuivaga eina ää teha* Muh

piku|tasa pikkuselt *pikutasa paras* Kuu; *neli`sülda pikkutasa* Hlj; *pikutasa aeva minu`suurus* Trm

pikute *pikute* Han Mih Kad Ran(-k'-) Puh Võn Kam, *pikudõ* Kan, *pitkute* Kod *pikuti pikute kiut seelik`selgas* Han; *kõrt oli oma kujutud, metme lõngaga, pikute riipsud kõisid`alla* Mih; *kõik metsäd õlen`riissi ja`pitkute läbi kääñud* Kod; *pani lavvad pikute talade`pääle, lüüdi`nakluga`kinni (lae ehitamisest)* Ran; *niid lõegatass siga pikute`lahki, aga vanast`võeti kõige*

enne rind Puh; üts suur pal'k tõmmatu `õkva pikute sinnä lina lombi `pääle Võn; pikudõ lõigati [kaelaaug] `lahki, iijst palistõdass är Kan

pikutelema pikutelema Plv, pikutõllõma Urv Plv Vas pikutama no_sai jo_pikutõlduss kah Urv; tahan timä pikutõlli `terve eeläse päävä Plv; nuu_pikutõllõsõ_saal `koplih Vas

pikuti pikuti Jõe/-kk-/ hajusalt L/piko- LNg/, Kos VMr Kad Sim Trm Pal Lai Plt Pil KJn Trv Hls Krk Nõo TMr Rõn, pitkuti Jäm Khk Jaa Põi Muh

1. pikkupidi Võtame selle pitka palgi pitkuti pooleks Jäm; puud `pandi pitkuti üksteise `peele Khk; mõeda pitkuti `lauda Muh; siis olid pikuti `taskud Mär; rõht aa irred oo pikuti `pandud Var; kui pikuti üle leva `lõikad - - siis oo viilukas Hää; pikuti rõõvast tuleb teha, `rištipidi ei või, muđu venib `väl'la Saa; vaat traageldati `voodre `kül'ge `kiinni ja siss tepiti masinaga läbi, pikuti ja `põiki Kos; eina küin oli kolm `sülda pikuti, kaks ja pool lai Sim; äästada võid põigiti või pikuti, ega `kartul maa seest `väl'ja ei tule Trm; punane lehm, kriimud pikuti otsa ees Lai; pane õle kuõd pikuti rüj `piäle KJn; süj puu om pikuti mahan ja tõine om `risti pääl Hls; leib pikuti `lahki lõegatu, kana esi sääld `raova Nõo Vrd pikute

2. piki- mõni tei `ristiperst `ündriku, mõni tei pikutijuõnd (pikitriipu); pikutijuõnd `ündrik `õlli arvan suan `koetu, `sinna läits `ulka `langa Nõo

pikutselt pikkuselt Miu küünäspääl olli kate tolli pikutselt nahk mahan Hls

pikõr → pikri¹

pikäh, pikähñ → pikän

pikälde pikälde (-k-) Rõu Vas Se Lei, pikäldä Rõu Lut, pikälte Har

1. pikali mi_poisi² `õlli `juõbnuss joonu², `õlli kõik' pikälte kõrdsi kõrval maal Har; lašk `hindä pikälde rüä `sisse `maaha, tedä näe es `kiäki² Rõu Vrd pikäldi

2. piki, pikuti mar'dik lätt pikälte `lauda Har; Terävä väidsega ol' süüt inne `kaški lõigut, pikälde ja `rišti; Kuusõ oss `raoti `kirvõga_pikälde poolõss Rõu; sälg gruõds lätt üle kõõ säll'ä pikäldä² Lut

3. pikalt, pikka aega mu_lihm om `väega `haigõ, pikälte maal, ei tulõ üleskina; nõna pikälte süüdäss, ei tiia, kost `kuõl'ja kuulõt Har

pikäldi pikäldi pikali – Vas Lei Vrd pikälde

pikälik pikälik g -ku piklik mea tõi pikäliku pengi `vällä; õhik tetti pikälik, ahtik pätsik Krk Vrd pikelik

pikälte → pikälde

pikän pikän Puh Nõo Rõn Urv/-k-/, pikäh Vas Röp Se(-k-), pikähñ Rõu

1. pikal, õieli opetaja oodap kirjutesraha, käsi pikän Puh; Taa lais ei võõrista_kedägi, egäle ütele lätt manu_käsi pikän Urv; susi linnaäs ku `handgi ol' pikähñ Rõu; Mis sul täämbä nii hapu nägo om, moka² pikäh ja nõna viltu Vas

2. pikali pikäh ol' ja ossõnd Se

pikäne pikäne Trv, g -dse Se/-k-/, `pitkane Lüg

1. kaua kestev sie on `pitkane vihm, kui sadab ja vesi `augu `pääle lüüb Lüg

2. lauge, pikalt madal Arumõtsan om pikäne rand ja kõva Trv

3. piklik pikädse `ñaoga² Se

pikäte pikuti ma oss ta pikäte nuiaga maha_lõönü² Har

pikätshe pikalt kiä - - `veiga pal'lo ja pikätshe kõnõlõss, siss ka ül'däss, õt `valgõt `härgeä ajat Se

pikätsikku lang pikätsikku `pääle jäänü (katkemise tõttu pikalt kudumata jäänud) Kan Vt pikats

pikätsiku

pikätsiku üksteise järel *käts hobõst um pikätsiku ijh* Plv

pikätsikuh *langa? omma? `kanga pääl pikätsikuh* (lõngad on pikalt kanga peal) Plv
Vt pikats

pikätsilm kudumisviga, kus üks lõimelõng jääb koest välja *pikätsil'm, üits lang jääp rippu, tõstest erälde* Kam

pikätsimi, pikätsimmi *pikätsimi* Ote, *-tsimmi* San, *-tsimmi* jääma Urv/*-k/-* Har (kudumisveast, kus lõng jääb pikalt kanga peale) *`nitse silm om `katski lännu, lang jääss pikätsimi `pääle* Ote; *taa lang om pikätsimmi siia_jäänü?* *mõnikõrd `nitse? omma_ `höela?*, *sõss jääse_pikätsimmi* Urv || *pikalt kuiss sa naid `rõivõid olõt pusõrdanu, mõnõst paigast olõt `punga `kiskunu, mõnõst paigast pikätsimmi `laskunu* Har

pikätsin *obese olli ihen, käits `kõrvu ja üits pikätsin* (pikemalt eraldi) Hel

pikätus *pikätus* = pikats selleperäst jääs *pikätus, ku nitse katsik om vai nitse madalemb;* lõimest jääse ala *pikätus* Trv

pila¹ *pila* Kuu Mär Kse Var Aud PJg Hää Saa Ris Nis Juu JõeK Koe VJg Sim Ksi Lai KJn Hls Krk Hel, *pjõla* Khn

1. alp, edev, kerglane (inimene) *`siukse pila tüdrukuga ei taha kohe `rääkidagi* Mär; *mine ää, ma `sohkest pila ei sall mette* Var; *Ää olg nda pjõla* Khn; *`seande va pila poiss* Aud; *üks va pila naesterahvas; oled va pila, mes sa al'bid ilma `aegu* Ris; *ää ole ikka na pila enese tegudega* Nis; *va tüdruku pila poisil aga järel* Sim; *Ära ole va pila* KJn || *narr, narrus tegeb pila; Mes hädä `toistel sinu `haukuda, ku oled niisugune pila* Kuu

2. hüüds *oh sa pila, mis sa nõnda tüjd* Hää; *tohoo_ pila, mis ta siia `oisma tul'li* Saa; *Oh sa pila, `miantse kirivese `kinda* Hls; *ossa pila, miu `tütre `tütrek tullu ka miut `vaateme* Krk

pila² n, g *pila*, p *pillä* tütarlapse suguelund – Plv

pilahk¹ *pila|hk* g *-hki, -hki* Plv Se, *-hke* Röp *pilak tuli pirruga `panti pilahkihe, siss es olõ `hoitmist* Plv; *pird sattõ pilahkest `maaha* Röp; *pird `pal'li pilahkin* Se

pilahk² *pilahk* narr *vana pilahk vai narrikõnõ* Plv

pilak¹ *pila|k* g *-ku* Äks Ksi KJn Krk Hel T; *pila|k'* Hel, g *-ki* Võn Ote San V(*-gi*) peerupiht *vanasti kedrati pilaku juures* Äks; *`kiskus `pijrgu, `pañni `jälle pilakusse* KJn; *üits `istus pilakun, et uut `pirdu `panda* Hel; *raud lõkats `ol'li, kutsuti pilak, tuu `ol'li saena kül'len, säälpird `pal'li* Ran; *pilak `ol'le keset tarrõ, siss naase `istõ vok'kega `ümbre* Võn; *pidit pilakude `pirde panema ja kui ärä `kiste, jälle tõne* Ote; *ku muu? inemise_tüüd tei?*, *sõss `pañti pird pilakillõ, a rätsepäle pidi `näütämmä säälp man* Urv; *ma_võti üte pirru -- ja pañni pilakide* Har; *mu esä tek'k `meistretüüd, pilakist es näe_nii jo_s, sõss toolõ pidi tuld `näütämmä* Rõu; *pilak' esi? ol'l karranõ, olõ õs puinõ, jalg ol'l puinõ* Vas; *tul'l sõss õdagu kosilanõ `tarrõ ja `pañti pird pilakihe palama* Röp; *ku pilak' ol'l, siss olõ õs vaja `pirdu `hoita? käeh* Se **Vrd** *pilahk*¹, *pilask, pilat, pilatuss*¹

pilak² *pilak* Trv Har; *pilak'* Hel Vas Se

1. **a.** üleannetu *oh sa pilak pini, taht lastõga suud anda* Har **b.** vasturääkija *piä? no uma suu, pilak'* Vas

2. (hurjutus- või vandesõna) *oh sa va pilak küll* Trv; *`ossa vana pilak'* Hel

pilama¹ *pilama* R(*-maie* Lüg) Nis Jür JõeK JMd Koe Kad VJg Iis Ksi Plt Pil KJn

1. narrima **a.** *pilkama, tõgama* *Mes sa `toisest alade pilad* Kuu; *küll teda `naerdi ja pilati* Nis; *tema suab `tihti pilada* JMd; *ta on `teisi `kange pilama* VJg; *üks `latramene ja pilamine on temal alate* Ksi; *akkasid pilama, ma tuln tulema* Pil **b.** *häbistama* *Ärä lase `poistest ärä pilada*

Kuu; *poiss pilab tüdruku ää Koe c. ära rikkuma [umbrohud] pilavad rukkid `vällä Lüg; tämä ei `oska tehdä, pila kaik tüö `vällä; sie tüö on pilatu Vai*

2. määrima *pars oli nogene, pilas `riided noge VNg; `ärga paremb `tulga `kitkemaie, pilata käed `vällä Lüg; `Miski `riideid ei `jätud `alle, et pilab `vällä, kes nad siis peseb ja Jõh*

pilama: *pilama Sa läikima, helkima, kiirgama kena sörmus sool `sörmes, üsna pilab Khk; Läheb juba valgeks, aknaauk akab juba püsut pilama; Meri pilab läbi pöösaste Kaa; päike pilas veel puude `latvas Krj; `puhtaks `tehtud tuad - - üsna pilavad; laasi kild pilab nii kui kuld Pha; silmad pilavad peas VII; `aknaloasid pilavad Pöi*

pilanik *pilani|k g -ku Trm, -gu Ran väike latikas pilanikudel on ka päremed sees Trm Vrd pilasnik*

pilas *pilas karask pilas tehase odrajahust, rasvast ning lihast; `meitel `tehti täna pilast Khk*

pilask *pilask pilak – Har*

pilasnik *pilasni|k g -ku = pilanik pilasnikud one latika maemud Kod*

pilat *pilat g pilade pilak võtt tu pilade jala, säidse `sisjät tapp är tarõ läve pääle Se*

pilatuss *pilatu|ss Kan, g -se Kam pilak pilatuss `ol'li nukan rehetaren, pirru otsa `süüdsevä pilatuse vahele Kam*

pilatuss *pilatu|ss Nõo, g -sõ Har*

1. sõim *Sai vihatsõss ja ütél': kas ele valmiss pilatuss Har*

2. hüüds *Oi sa pilatuss küll, et ta meelest nigu võeti mul ärä Nõo*

pilbas *pilbas eP, pilbass eL, `pilbas R(`pilpas Lüg Jõh), g `pilpa; pelbas g `pelpa Mar Juu; pjõlbass g `pjõlpa Khn*

1. a. õhuke puutükk *pieru `loibust sai `lüüä `pilpad. vanast `süüdi `pilbastega VNg; Ku `kervega puid `lõhkuda - - `kargab `palju `pilpaid `lialli Jõh; mäne `korja `pilpad `vällä ja tie tuli `alle Vai; piiru `pilpad soab lõmmu küljest `löödud VII; Pisike noagu pilbas Pöi; liha `katlas, leem pilbaste `otsas = sõudmine Muh; eks sa löö `pilpad ja pane tuli põlema Emm; raiob puud pisiksteks pilbasteks LNg; ei või `mõistust `pilpaga pähä `pista Kse; `raiu `pilpid ja pane tuli `ahju Vän; `pilkajal põle muud ku `pilpad `perses Hää; ei agu `pelpaks soa tehdä, eks puust löö `pelpaid Juu; märja `pilpaga ei sua tuld alustada JMd; ta on pienike nagu pilbas VJg; uavitsa pilbas, kellegä laps rada (rida) ajas, pareman käen õli pilbas Kod; tuu `pilpid, sellegä akkab tuli ruttu põlema KJn; `kerge ku pilbass Trv; es ole üttegi pilbast `näitsess `panna Hls; mine tuu peeniksit `pilpit Krk; `kärbläse seene küdsä ärä, pane `pilpa `pääle ja vii `lauta, `kärbläse söövä ja lõpeva ärä Ran; mitä känd - - `olli `pilpist tettu ja käis `ümbre, ta plärisi nigu lina `aamise massin Nõo; ma_j saa `pilpage ka sulle pähä tsusade [raamatutarkust] San; sa_lt nee puu_kõik' `pilpiss `lahkumu Har; Kardohkide `süümise jaoss - - ega kõrd tetti `vahtsõ_`pilpa? (kahvleid ei olnud) Rõu; ta_m `õuhkõnõ kui pilbass Plv b. (soa lipitsast) `pilpaga lõng `sutsti läbi [soa pii] vahelt Amb; kos `piirda panemise pilbas [on] Kod; `soasse `paandi - - õhukse `pilpaga tõmmati lõngad läbi Plt c. (soosivast, hoolitsevast suhtumisest) ellida ja oja naat `pilpa otsa peel sitta Khk; Äi aketa teid midagi `pilpa peel `oidama Kaa; säe teist nagu sitta `pilpa pääle Saa; om `seande laits, oia nagu sitta `pilpa pääl - - ike tal om ädä Trv*

2. katuselaast *võeta `pilpad ja akkata laduma üks ühe `alle serv Lüg; `aavapuu `pilpas ei käi nii `kaua. ega sis igast puust `pilpast ei saand, säl pidi nisike `õige mets olema, `kellest `pilpaid kisuti Jõh; kattuksed on `olgist, `juudi `laudost ja `pilpost Vai; nüid kääväd `pelpa katused ja `sindle katused Juu; `tienisin raha, käisin `pilpaid tegemas Koe; ega siin `pilpast katukseid ei ole VMr; `pilp'itess ja `sindritess `katsed, `sindrid lõegatasse ja `pilpid kistasse*

pilbastama

Kod; `pilpad on `jälle `sindli `moodi, aga ei ole `sooni sehes Äks; `pilpad lõhatse liimeistregu paku kül`lest KJn

3. purunemisel tekkinud kild *obu`luhkus rattad`pal`jaks pilbasteks Khk; maja katusse`lõhkun pinnu`pilpu Muh; välk lüeb puu pilbasteks Amb; läks pilbastest purust VJg; tuali lüüüb`pil`pitess, lõhub nõnna puru Kod; lei lavva`pil`piss, ei saa muud kui tule`soetust Kam;`pik`ne um siih ka tennü,`kurja, paar`sada`pošti lei`pil`piss Vas*

pilbastama *pilbast|ama Jäm Pöi Muh Rei Kei Amb Trm Lai Trv, -em(e) Hls Krk pilbasteks lõhkuma, purustama obu pilbastas rattad puruks Jäm; Ää pilbasta neid (halge) nõnda ää`õhti Pöi; pilbastasin puid tule`süütuseks Amb;`enne lüiisse`särmed, siis akatasse pilbastama Lai; siij om peeniksess är pilbastet Hls; pilbaste niij puu ärä Krk Vrd pilbustama, pilbõndama*

pilber *`pilber g`pilbri silt, sedel, lipik pudeli peal_o`pilber, mis seal`pilbri peal lugeda oo (rohupudelist); see mu lugu järg, see oo raamatu`pilber Muh*

pilbustama *pilbustama Mär Kse Tõs Juu/pe-/ Äks Plt KJn, pilbussama Kod pilbastama mis sa tast nii ää pilbustad, muđu nagu õled pliida all Mär; võta lõhk kätte ja pilbusta seal kül`lest Kse; mes sa pelbustad, sa raiud ju vägä paelu ää Juu; õli alod`õige piänikesess pilbussanud Kod; peeru särmetest pilbustatasse`peergu Äks*

pilbõndama *pilbõndama pilbastama Pilbõnda no_taa puu är² Rõu*

pildama *`pild|ama VNg Lüg Jõh, -ämä Vai pillama nää pils maha purust`toise VNg; Laps ei`tõhtind`leiba maha`pildada, siis jumal`viskas kivega pähä Jõh*

pildeni *pilgeni`Pildeni täis - - et kohe`pillab IisR*

pilder *`pilder g`pildri Emm Käi Phl;`piilder g`piildri Jõe kivisammas olid seal`ümmargused voi`kandilised`piildrid Jõe; müiri`eere`tehta`pilder, et müir äi`lange Emm;`pildrid`tehtaks maja`nurdade`alla Käi; surnuaja väravas on kivi`pildrid Phl*

pildi- *pildi- pildiraaamadus oo kinad pildid Khk;`Kerkus on`sõuksed pildiroamid kut ukсед, nii suured Pöi; neid oo küll lastel, neid pildiraaamatusi, sealt näd`õpivad lugema Mar; kuning, emänd, soldat one pil`dimehed Kod; mul om pildiraaam val`miss - - nigu pildi kätte saat ennedä, nii`panõt`sisse; ku latsõ segäsi pildiraaamatut, siss ma kah`kaie nuid`pil`te Har*

pildra, pildre *`pildra Pst Hel,`pildre Hel praegu`Põrguorg om iki`pildra viil [alles] Pst; ma`pildra küll ei tiia; nätä`alla`pildre Hel*

pilduma *`pilduma Var Aud Hää Saa JJn Koe VJg Iis Lai VIPõ,`pilluma Muh hajusalt L(-lo- LNg Mar), Koe Trm Äks Ksi,`pildma Kod KJn Vil M(-me),`pilma T V, (ma) pillu(n);`pilduma, (ma) `pildun Kuu Lüg(-maie);`pjõlduma Khn;`pülluma, (ma) püllu Sa(`pülduma Jäm Khk)*

1. a. viskama, loopima, heitma üks`püllund`keske parandad vett Khk; Püllu mette`tuhlid laiali Pöi; vana valvaskala akan ännaga vett`pilluma Muh;`pillus oma`riided sängi`alla Kse; roho`vintsed - - pillutakse unikuse ja vahel põletakse neid Var; naesed`pillusid sõnniku kätega põllu`pele laiali Mih; [nääriõõl] pilluti`laese`õl`ga Tõs; see peiupoiss siis`pildus`paelu maha Aud; mängivad pal`liga, pilluvad`pal`li Hää; ahi - - küdes ilusti rahulikult sädemeid`pildumatta JJn; pillub kõik asjad laiali VJg; kõik`pilsid`väl`jä Kod; olin truuba taga otsas, siis`pillusin`noota`sisse Äks; kõik [pakud] ol`lid`lõhki`lüüdüd ja senna unikusse pillutud KJn; akand puu`algega säält ülevält`pildma, sis tapnd mitu tükki ärä Vil; munadepühade ajal lätsive poisi`kakleme ja`pildsive ütstõist munadega Trv; liha pilt pisarit [praadides] Krk; rehe`käpp ol`li - - tollega pilluti`vil`lä`sarja Ran; siss sai pillutuss kust tolle aava`pääle, sai vars`tervess Puh; mes sä`kirpest maha pillit,`tapnu ärä Nõo; pulman jah siss`pildsõva toda raha ja mässässivä Ote; ol`l mul kausi är`lahkõnu, tük`üki lak`ka`pillõnu San; Tõnõ pil`l vett ja_tõnõ

`istõ sälän ja mugu_hõõrd Urv; *ku_halv suvi saabõv, siss pilluv poja_pesäst maha*[?] (toonekurgedest) Har; *`pilku_i kivvega*[?], *lüüt `akna `katski* Rõu; *ma usu ei_joht sinnu, sa napuga_pillut `kärpse `vällä söögi stjst* Vas; *kuus prak's ku palass, pill hütsi ahõst `väl'lä* Räp; *kivijürräjä*[?] *pillutasõ*[?] *`järve, tuud ei süvvä*[?]; *esä `pandsõ minno perä `pääle `nuuqa `sisse `pilma, kate mehega pillime* Se; *peremiis võtt k'ül'üvaka un alg* [seemet] *`pillu `maale* Lei || *pil'd `valla kõik* (lasi lahti, vabastas ametist) Ran **b.** *impers siis sii akkas nagu tuld `pilluma* Var; *küll pillub välgikest nüid* Trv; *näe, `valget pillup* (vahusest lainetamisest) Ran; *`väl'kü pil'l et tarõ ol'l üttest tük'üst `valgõ* Rõu

2. *keha või kehaosaga järsult liigutama oles tä* (pull) *saridega löön, aga tä `pillus ninägä* Var; *ma pillu `jalgu, et veri `ästi liigub* Hää; *obune pillub takka üles* Koe; *mõni pil'ds karuratast - - lää ku lõnga loi* Krk; *voonakse lännuva perset `pilden* Ran; *lustiline kaás, ta mängib ja väherdäb, kõigi päedi pillub ennäst* Puh; *piap kõva mijs olema, kes tä `kinni oiab, lääb mäest `alla, siss pillub pääd ja perst üless* (perust hobusest) Nõo; *mõni inemine ädäge pild `sil'mi üle pää* San; *kül' no lingutass, juusk ja pill `siiri; illoss ilm saa, kala_`pilva*[?] Kan; *ma pil'li üte külle päält tõsõlõ; pil'l kässiga_ja_vannuss; vana kammõldaja hobõsõrõibõ*[?] - - *is via mitte, muudgu `naksõ hennest katõ jala pääle üless `pilma* Har; *ost pero hobõsõ, lää äi paigast, pill `persega* Se; *pil'l `risti* (lõõb risti ette) Lut

3. *sõnu loopima, vanduma vms `pildus `õige sõnu `tõisele, `tõine ei saand akkada `vastamagi* Lüg; *püllub keik ilma juttu täis; `lõugas `ühte `inge, `püllus `kurja* Khk; *mis sa sii `lollu pillud* (lollusi teed) Muh; *kel sa oma sõnu pillud* Hää; *pilluv `uhkit sõnu üits tõstel* Krk; *pillub kõik `väl'lä, mes sül'g suhu tuub* Ran; *rihvaänd pild alati tõsõlõ `halbu sõnnu* Võn; *sõnno pill ku tulõ kibõnit suust `vällä* Se

4. *pillama, kukkuda laskma ää `kaussi maha `püllug; äi sülega_p saa mette, püllub väl'jale* *ε* Khk; *Ma püllusi õlleruusi kääst maha* Kaa; *kui vett `tuua, siis püllub* (loksub) *ika muist ää* Vll; *missugune pilb so siia `pillus* Vig; *tiringu all oo suur lai `taldrek, sellega sa kannad, midu võta palavalt kätte, sa pillud maha* Var

5. *raiskama, laristama `Püllus oma varanduse paari `aastaga ära* Jäm; *`Püllus `eese värgi puhas ää ja läks siit minema* Põi; *pillub kamaluga raha `väl'ja* Trm; *vai nõnda siss inimestel raha käen `ol'li `pildu ku `nüidse ajal* Ran; *kuiss sul `tahtuss ka taad rahha nii `pillu*[?]; *tiä äi*[?], *kui täl taa aig är_`pilluss* (ära kaob), *alasi tük'iss `ildass `jäämä* Vas

pile n, g *pile* SaLä Põi Muh Hi Mar, g *pileda* Kse

1. *ritv, hudi pane* [õle] *kahl pile `otsa, anna `siia* Põi; *pane üks pile ulu`alla, et `riided soab `peale `kuima `panna; ta isa `olli pitk nagu va maadevahe pile* Muh; *pile on suur pitk sile puu, lükata lootsikud edasi* Emm; *kuhja pile `pantaks `püsti* Käi

2. *diagonaalne puu purje pingul hoidmiseks purju pile ja purju poom olid purju juures* Khk; *jaala esimise masti puri keib pilega ülal; kilu paadi purjud oo ikka pilega* Mus; *pileks nad `kutsuvad roegast, mis purju `kangel oiab* Põi

3. *peenike, sale piledad tüdrekud* Kse

pilendama *pilendama* kumama, *vaevalt paistma nii suur lumi õli, et ülemised `ruutu servad vähä pilendasid* Trm

pilet *pile|t* Kaa Muh Trm, g *-ti* Lüg Vll Põi Rei Mar/pe-/ Tõs Tor Ris Plt KJn Vil TLä(-l- Ran), *-di* Kuu Vai Khk, *-dä* Se(pe-); *pile|t* g *-ti* VJg Kod M Krl Plv Räp(-l-), *-di* Krk Har Rõu Vas; *pillet* LNg, g *-i* Var Juu JMd; *`pil'jet* g *pil'je|ti*, *-di* Khk; *piljat* g *-i* Emm uus lubatäht, pääsetäht, midagi tõendav dokument vms; *loteriipilet `huomigull `anneti* [mõisas] *pilet ja ku `uhli jädit maha, `temmati piledi `nurgast tük'k maha* Kuu; *luba on rebäst `lassa,*

pilgahtamma

aga tämäl ei öld`püssi piletind; pilet tuleb ikke`östada, pidul ja`ronjji pääl Lüg; pilediga`lasta pidole Vai;`soldat`lasti pil`jeti`pæele koju;`Mihklil oli ka üks loosi`pil`jet Khk; kui laiva`peale`minna, siis peab pilet`seltsis olema VII; pilet (teade) saadetsse vallamajast inimestele Muh; rohg oli juba Aabsalu`jaamas, kui ma peletid läksi`võtma Mar; pidude piletisi`müidi Tõs; masina piäl on koa pillet Juu; Kesa ajal tuli igal [mõisa] rentnikul seitsekümmet viis koormat sõnnikud kesale vedada, iga koorma aeg anti pilet Trm; teenid oma neli või viis`aastad [sõjaväes] ärä, siis`lastse pileti`piäle KJn; enne pidid`mõisnikul`marju`korjama, sis said pileti, sis`tohtisid`endal korjata Vil; soldat tuli pileti pääle`väl`la, ku käsk tuli, siss pidi tagasi minema Pst; kitsse kooriva puid, kitssele es anda`mõtsa piletit, pane kos sa tahad Puh; mul om jo pilet`ostõt, tulgu no`rohg kona taht Har; ma umalõ sõbralõ`tsuhahuti, et mine osta`sa meile katõlõ piledi är?; ku raha`vaeldõdi, siss pidi võiduloosi piledi ka`ümbre`vaeldamma Rõu; ma sai kroono päält saädi pileti,`tervüss es lupa? inämb vabrikuh olla? Räp; v a l g e p i l e t` tunnistus sõjaväeteenistusest vabastuse kohta Ta sai komisjooonist`valge pileti Põi; kel`valged piletid, nñid õlid vigased Kod;`valge pileti mees Plt; temä sai`valge piledi,`lasti`valge pileti pääl kodu Krk; tuu tõi`arstõ käest`valgõ piledi, siss olõ õs sõtta minekit Rõu

pilgahtamma pilgahtamma välgatama nakatu`põldu tegemä ja siss ol`l pilgahhanu`kuld,`võtnu üless, kuld sõrmusõ? Vas

pilgahtuma pilgahtum(m)a Vas Se

1. välgatama näi, et poiss paänd`piipu palama,`piiska otsast paänd, siss tuli pilgahtu Vas
Vrd pilgatuma

2. vilksatama ma kai kül?, et vari pilgahtu lumõ pääl Se

pilgahuss pilgahu|ss g -sõ välgatus näi, ku`suutsu hobõsõ pääl palama paänd, et ol`l tulõ pilgahuss Vas

pilgane pilga|ne Hää Kod, g -tse Ran pilkane pilgane pime üü Hää; pilgane pimedus tuleb ja katab muad Kod; ta`tulli pilgatsel pimedäl Ran

pilgar pilgar Khk Kod Plt KJn(-l-) SJn, pilger Ksi, pilligar Kuu, g -i; pilgaar (-l-) g -gaari Hää Kod Vil Ote; pilgar`r g -ri, pilgaar`g -gaari Trv külapidu, simman; lõbutsemine mis pilgari sii täna`piate Khk; lähäb pilgari`piäle`taantsma; tänä`õsta pidetässe pilgari Kod; kuulu järele on sial mõni pidu või pilger olnd Ksi; tegid pilgari seal ike, noored inimesed, taantsisid ja Plt; latseda piava pilgari Trv

pilgats pilga|ts g -tsi pilkaja ta_m säärane pilgats,`õigõt juttu ta_i kõnõlagi; mi`poiss läts ka toolõ pilgatsilõ manu? Har

pilgatuma pilgatuma välgatama Taivass ol`l pilven nigu`koit, üksainuss tähekene pilgatu pilve vahelt Har
Vrd pilgahtuma

pilge pilge Khk VII Põi Mär Kse Tõs Nis Trm Krk, pilge Kuu, g pilke; pilgõ g pilkõ Har; pilke- Vig Jür HJn Pal Ran, pilge- Kod pilkamine; pilkav ütlemine`toiste pilke alune Kuu; tegi seda müidu pilkeks Khk;`Sõuke pilge pole kena`õhti Põi; sattus teiste pilke alla Kse;`väike pilge ka ikka mul kipub vahel, see loomu viga Nis; Ta õli mitmeti külale pilkest Trm; mõni vaist ütäl`pilkess, et vene paap Krk; tõsõ`pilkõ alh om õks rassõ ellä? Har

pilge pilge g pilkme Khk Hää Plt Trv Hls Krk(n pilga), pilke Iis San silmapilk, viiv; natuke ühe silma pilkme aja sihes oli ta raha ee viind Khk; ühe pilkme ajaga tegi Hää; ta ei saa kavva magade,`kargas pilkme aa peräst üles Trv; temä ei saa nõnda pal`lu`aiga, et ta üte pilkme`aiga`istu saa; ma käü pilkme`aage ärä säääl Krk

pilge pilge g pilke kartulilõik – Kuu

pilgeline pilgeli|ne g -se pilklik sijj om seande pilgeline kõne Trv

pilgeni *pilgeni* Saa Juu HJn Jä VJg Sim Iis Trm Äks Ksi Pil Pst Hls Hel T, *pilgõni* Vön San V ääretasa, triiki *paṅg on pilgeni täis* Saa; *`astas pilgeni vett täis* Juu; *ära pilgeni täis vala* JMd; *ta on täit selle* [nõu] *pilgeni* JJn; *mis sa sest `ämbrist nii pilgeni täidad, loksutad puole maha* Sim; *`tuaver on pilgeni täis* Iis; *Pilgeni toobitääs `mahla om lavva_päl* Hls; *paṅg `õkva pilgeni täis vett, vii tii om taka, ku lähäb* Nõo; *supikaosi võtat nii täis, et om pilgeni, et ei saa viia ei* Kam; *sa olõt `õkva pilgõni täis valanu* Kan; *mis sa nii pilgõni ammutat* Rõu; *liud pand pilgõni täis* Se || *pilt pilgõni täis `laknu?* (väga purjus) Vas **Vrd** pilgini, pilguni, pilkeni

pilge|nimi (pilkav) hüüdnimi *siin vallan egäl inimesel oo üks tõene nimi, pilgenimi* Kod

pilges *pilge|s* Hlj/`p-/ Vig Kse PJg Hag Koe VJg, g *-se* Mär Han Ris Jür Kad Sim Ksi, *-sse* Kod; *pilgess* KJn, g *-e* Lai, *-a* Trv pilkav, pilkehimuline *see sel'ts oo kõik ühed `kanged pilgesed inimesed, `teisa `niuksid pilgesid inimesi põlegi* Mär; *kuradi `uhke ja pilges mees oli* PJg; *Üks pilges jutt on tal alati suus* Jür; *Ma sain pilgese inimese käest näägutata* Kad; *näie perekond kõik on pilgessed* Kod; *nisukest pilgest ära pane tähelegi* Lai; *pilgess jutt* Trv

pilgini *pilgeni tuup pilgini täis* Hää

pilgot → pilguti

pilgu g *`pilgu* nalja, pilke *siel olid niisugused `kehva puole mihed, kes sen (nooda) teid ja siis võib `olla et vähä `joukamad `tostid sen nime `jüskü `rohkeb` `pilgu peräst - - et sie on `näljänuot; Isäd-emäd `ütte alade `lapsile, et ei pia kedägi `huonuks vai `pilguks panema* Kuu

pilguke(ne) *pilgu|ke* Juu VJg, g *-kese* Plt, *-kse* Trv Hls Krk/-u|k/; *pilguke|ne* Lüg/`p-/ Khk/-gene/, g *-se* Puh Nõo; *pilgukõ|ni* Krl, *`pilgokai|ne* Vai, g *-se* natuke, veidike, viivuke *jõgi on `ninda kuiv - - `mutku üks `pilgukene on vett* Lüg; *`oota pilguke `aega* Juu; *pilguke `aiga istut ära* Trv; *temä es läppe `uuta mitte `ütte pilgukest* Hls; *üiis pilguk `aiga las mut olla siin* Krk; *Pilgukese aja peräst om roṅg joba jaaman* Nõo

pilguni *pilguni* Hlj/`p-/ JMd Pai VMr Kad Ksi Lai SJn Har, *pilgoni* Röp *pilgeni pilguni täis, änam `tilka ei lähe `sõnna `piale* Pai; *mis sa triigid sest tuobist nii pilguni täis* Kad; *perrenainõ `pandse anoma pilgoni* [piima] *täis, sa es kuigi kodo tuvva?* Röp

pilgus¹ *pilgus(s)* g *-e* Hää; *`pilgu|s* g *-kse* Kuu Vai pilkaja *`Tartub vade igässe ühesse, sie `pilgus* Kuu; *Ega pilgustest `puudu põle, pilgusi on igal puul* Hää

pilgus² *pilgus* g *-e* pilak *peeru ots pisteti pilguse vahele* Juu

pilgu|sõna pilkesõna *Luuavalla mehed oo võllakad, see oo üks pilgusõna* Aud; *Mis `seukse kräukaga tiha - - sij` jusku pilgusõna, vana kräuka* Hää

pilgutama *pilgu|tama* SaLä VII Pöi Muh Mar Mär Kse hajusalt Pä, Ris Kei Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Ksi Plt KJn Trv Puh Ote V(-tamma), *-dama* Käi Rei, *-teme* Hls Krk San, *-tõm(m)õ* San Krl; *`pilguta|ma* Kuu VNg, *-mma* RId silmalauge liigutama (ka mingiks märguandeks) *poiss tieb `silmidega nii lips-lips-lips, `ninda `ühte`puhku `pilgutab* Lüg; *tüdruk akkas moole `silmi pilgutama* Khk; *Kui vana silma pilgutatas, oli kohe vagusi* Pöi; *mõni sedaviisi väga `tehti pilgudab* Käi; *pilgutatas `silmi, et ma pidin `mõistma* Mär; *`silmi jo kõik pilgutavad, see jo `looduse `siadus* PJg; *tuleb `ästi pilgutada, siss näeb paremini* Saa; *pilgutatas `sil`mi naestele* Kei; *`aige ei pilguta `silmi*gi änam JMd; *`irmsass pilgutab, silmäd välguvad ilma vahepidämätä* Kod; *kui kutsub teist kohegi teiste ulgast ära, [siis] pilgutab `sil`ma* Ksi; *olli temä pääle `sil`mi pilgutaten* Krk; *sil`mä om nigu `liiva täis, pilgutata, siss om valluss* Ote; *pilgutõss `sil`mi, silmä?* *`pilkva?* *pään `ütte`puhku* Krl; *ei tiia, mis ta nuuf` pois` naid `sil`mi ütest tüküst pilgutass, tal omma vahest sil`mä vigadsõ* Har; *anni kül? tõõsõlõ mühägu, aga es pilguda?* *`silmi*gi? (ei teinud väljagi) Rõu || *plinkima igal tule`puojul oli ise `muodi`pilgutamine* VNg

pilgutamini vilksamisi vahel oo nõnna pilgutamini [päikest] Muh

pilgutamma

pilgutamma *pilgutamma* lõikudeks tegema, tükeldama *'kartuli ikke 'pilgutamma suppi sisse; 'õuni ka 'pilgudetta, kui tehasse magusa suppi 'õunistest Lüg*

pilguti *pilguti* Muh, *'pilgudi* Hlj; *pilgo|t g -ti* Kod; pl *'pilgutimmed* Kuu silm ark all, pari pääl, pari pääl *'veski, 'veski pääl 'nuusutimmed, 'nuusutimme pääl 'pilgutimmed, 'pilgutimie pääl lageik = inimene Kuu; silmad 'olli pilguti, kõht 'olli paun, nina 'olli nohisti Muh; ark all, paun piäl, paana piäl riis, riissi piäl maegot, maegoti piäl nuusot, nuusoti piäl pilgot, pilgoti piäl salu = inimene Kod*

pilgutlõma → pilgutõllõma

pilgutus *pilgutus* g -e Kse; *'pilgudu|s g -kse* Vai pilgutamine *pilgutusega tuli puru silmast 'välja* Kse

pilgutõllõma *pilgutõllõma* Plv, *pilgutlõma* Lei pilgutama *kiä alati pilgutõllõss 'sil'miga, tol omma^o hõra sil'mä^o* Plv

pili *pili* saag – Jõh

pilik → pillik^e

pilimä *pilimä* isuga, ahnelt jooma nüüd *pilisis sen ärä* Kuu

***piling** pl *pilingud* pilv sau *'kaupa tulevad pilingud* Kse

pilisemä *pilisemä* Rõu Vas Se Lut helkima, kumama; *pilkuma tulõkõnõ pilisess niku^o soe sil'mä^o; munõ^o tähe^o pilisese^o, munõ^o 'liikuki_i^o* Se; *tuli kavvõh tsutt pilisess* Lut

pilistlema *pilistlema* pilvitama *akkab pilistlema, 'vihma akkab 'varsti sadema* Tõs

pilisämä *pilisäm(m)ä* Urv Har Rõu Vas särama, helkima; *pilkuma [siga] makass 'puhta põhu sisen, sil'mä_pilisäse ennedä* Har; *Kaás 'vahtõ nukast, silmä_mugu_pilisi_päähn* Rõu

pilitama → pilvitama

pilitlema *pilitlema* Kaa Var, -*dlema* Põi Kse; *pilbitlema* Vig pilvitama *Niid pilitleb küll mütu pääva juba, aga vihma pole veel üht tulnd* Kaa; *Akkab aga pilidlema, 'varsti on 'jälle ladin 'lahti* Põi; *täna ka pilitleb, kisub 'sõõna* Var

pilk: *pilk* g *pilgu* Jäm Khk VII Põi Emm Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Juu Kos Koe VJg Iis Trm Plt KJn Trv Hls Krk Puh Nõo hajusalt V, *'pilgu* Kuu; *'pilko* g *'pilgo* Vai

1. silmavaade; ka silmade ilme *'eitas kurja pilgu 'peele* Jäm; *Nii kaua, kut poiss kodu oli, isa pilgu all, polnd midagi kuulda* Põi; *Sene tume asjasse tahaks küll korra pilku eita* Emm; *see üks va kurja pilguga inimene* Mar; *'kõikide pilgud 'püerasid meie 'puale* VJg; *mitte üht iad 'pilkugi* Iis; *'kiäki ei kae alva pilguga miu 'pääle* Nõo; *hiit pilgu pääle* Har

2. hetk, silmapilk *Ma 'täksisi nee sii õsna pilgu ajaga katti* Põi; *läks pilgu aja eest ää* Kse; *oodasin veel pilgu, siss akasin minema* Saa; *koer uriseb päevad 'otsa, ei sua 'pilkugi rahu* Plt; *ooda üits pilk 'aiga* Krk

pilk: *pilk* g *pilga* Plt KJn Ran Röp Se kühvel *tõsta pilgaga vesi paadist 'väl'lä* Plt; *pilgaga on iä jahu 'tõsta, ei lähä maha* KJn; *vene joosep ku marjako'rv ja 'pilka ei ole ütten; temä võtab tolle pilgaga võrgust 'kiissu* Ran; *Sõss teite vai kaavõte viil - - 'pilkõ vil'ä 'viskamise jaost* Röp; *'viški no terri, nii mälehtëgi_i^o, koes pilga paanni* Se

pilk: *pilk* g *pilgu* Kad VJg Kod/-o/, *'pilgu* R(n) *'pilku* VNg Vai) lõik, tükk *'leigati liha 'pilgud sise - - klimpsubile* Kuu; *paberi 'pilkusid põrand täis* Hlj; *'kaaliga 'pilgud ja 'karduli 'pilgud one üvad 'süüä; 'tehti kive 'otsa tuli, kui ühe 'korra oli lüõnd sene tule kohe 'lailai ja kivi ka kohe 'pilkus* VNg; *'lõika 'kirbits 'pilkudest, eks saa 'piimaga üvä supp küll* Lüg; *voda ne 'kartuli 'pilgud, pane 'pannule* Vai; *'lõika piänikesed [kartuli] pilgod, suab õige suppi 'kiitjä* Kod

pilk: *pilk* pilak *jalg oli all, pilk oli pial, pilk oli rauast* Ksi

pilk³ *pilk* Har Lut ääreni, pilgeni *Valat paangi pilk täüs* Har; *ka ku pilk täüs* Lut

pilka *pilka* g *pilga* Vai; n, g *pilka* Jõh

1. juuksenõel *juukse nõelad õngi nied pilkad* Jõh; *karvad on pilkoga kinni* Vai

2. saapatikk *kinksepp lüüb pilkoga puol pohja alle* Vai

pilkama¹ *pilkama*, da-inf *pilgata* Jäm Khk VII Põi Muh Rei hajusalt L, Ris Hag Juu Kos JMd Koe VMr VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv TLä, *pilgada²* V(ma-inf -mma), *pilgada* Kuu RiD; *pilkame* San, da-inf *pilga|te* Hls, -de Krk Krl sõnadega halvustama, naeruvääristama, narrima *emma sinne lähä, nie pilkavatta* VNg; *Naabrimies armastas tõisi ikke pilkada* Jõh; *monikaine on kange toist inimest pilkama* Vai; *lihunik pilkab kihjisseppa ning rätseppa* (varvas on saapast ja sukast väljas) piltl Jäm; *pole sii pilgata midad* Khk; *pilkag mind üht VII; kes pilkamise alla jääb, on pilgata elu päävad* Rei; *Mutku pilkab, nagu kreis saega lõikab tä jutt* Han; *kartvad seda, et neid pilgatse* Tõs; *Ää pilkag, tögämisesest aitab küll* Khn; *pilgati: väike ku laasi puün Hää; ta on mind nõndapal'lu pilganud, aga mina ei tee väl'la* Saa; *akkab ka pilkamise sõnu sõnna vahele ütleva* Hag; *oli - - pilkaja mies, ilusti oskas tõmmata* Kos; *küll ma pilkasin teda, aga ta ei suand aru* JMd; *sie niesuke va pilkaja inime - - teene on tema mielest nagu kuera tagumine jalg* VMr; *si_o äädapualik, mes sest õmetegi pilgata* Kod; *temä pilgaš miut ja mia pilgasi temät vastu* Hls; *tütire pidänuva endist väega suurd lugu, kõiki külä poisse nok'nuva ja pilganuva* Puh; *na teesivä küll, kes ma olli, aga iks teivä tolle nal'la ärä, iks pilgassiva* Nõo; *ma_i taha enämb kuulda timä pilkamist* Har; *timä jumalat väega pilgašs, õkva häbü ol' kullõlda²* Rõu; *nimä² kasutütärt väega² pilksi²* Vas

pilkama² *pilkama* Kuu RiD Muh Ris pilgutama *Pilkasin küll toisele silmi, aga aru ei saand* Kuu; *eks sa pilkand silma mulle* VNg; *paneb silma nurga kinni ja tõisega pilkab* Jõh; *pilkas silma mo puole* Ris || *plinkima tule puoju pilka* VNg

***pilkama³** pr (ta) *pilkass* kühvliga loopima *pilkass vett vennest väl'lä* Räp Vt **pilk²**

pilkamisi *pilkamisi* Khk Krj Kse Tõs Tor JMd KJn Trv Nõo San pilkavalt *see kõnges ärä, öotse sedati pool pilkamisi* Krj; *rääkis üsa pilkamisi* Tor; *ütles seda mulle pilkamisi* JMd; *kõnel' nõnda pilkamisi* Trv

pilkamiste *pilkamisi ütleb teistel na pilkamiste* Hls

pilkane *pilka|ne* Nõo Kam, g -se Kuu Lüg IisR Vai Khk VII Põi Muh Rid Mär Kse Tor Saa Ris Kei JMd JJn Koe VMr VJg I Plt KJn Trv(-tse) Puh; *pilkanõ* Khn ilma valguseta, kottpime *pilkane pime üö, maad ega taevast kuskild puold ei nää* Kuu; *katsume kodo saada, enne ku pilkane pimedus tuleb* Lüg; *kados pilkase pimeduse* Vai; *koes sa lehed nii pilkase ilmaga* Khk; *pilkane püme, äi nää kätt sohe panna* VII; *nii täis pilkane pime õues* Mär; *pilkane pimedus kättis maad* Kse; *pilkase pimedaga on raske käia, mitte jala ette ka ei näe* Saa; *mets oli pilkane pime* Kei; *kell seitse õhtal, sie on jo pilkane pimedus* JJn; *kuhu sa lähed selle pilkase pimedaga* Iis; *õhta lääb pilkasess pimedäss* Kod; *pilkast pimedad on kõige rohkem sügise* Lai; *Nii pilkane pimme, aga sina oled endä kah kotust väl'lä tirinu* Nõo Vrd **pilkine**, **pilkne¹**

pilke pilgeni *ära nii pilke pane* TMr

pilke- pilke- *poisid olid sii teind ühü pilkelaulu* Vig; *nüid vanuna lähvad meelest ää pilkesõnad* HJn; *es olegi tu nõna väegä suur - - aga pilkepildin teiti ta õige tugevass pik'äss* Ran

pilkeni pilgeni *pilkeni täis* SJn

pilkine *pilki|ne* g -se *pilkane sianst pilkist pimmet pole olluki, ku nüid väl'län om* Hls

pilklema *pilklema* Ote, -lõma Lei *virvendama vesi pilklõss* Lei

pilklik

pilklik `pilkli|k Khk, g -ku Plt Iis, -gu Trv San pilkav see oli nii `pilklik jutt Khk; kōik kaiva minu pääle - - nigu `pilkligu sil'mäge San

pilkline `pilkli|ne g -se hetkeline, kiire – Koe

pilkne `pilk|ne g -se Jäm Tõs Ran Puh pilkane `pilkne pime öö Jäm; `pilkne pimedus oli `ümmer `ringi Tõs; `pilkne pimeduss om `üüise, kui midägi ei näe Ran

pilkne `pilkne silmapilkne teil oless `pilkne surm ollu Hel

pilk|pime kottpime pilk pimme, et mitte `sõrme ei näe suhu `pistä Krk; sügise om `üüise vahel pilk pime Ran; nii pilk pimme, et mitte `koeki `minnä ei näe Nõo; pilk pimmega läits minemä Kam

***pilksahtama** imperf (ta) pilgsahti vilksatama tuli kirähti, nigu pilgsahti Se

pilkselt otsekohe, silmapilkselt `irmus osavus, et ta `pilkselt tñib ärä Kod

pilkskõlõma `pilkskõlõma vilkuma; helkima säääl ta `pilkskõlõss, ei pala, ei kistu?; vesi viij `pilkskõlli, kōik' nigu läügäs Plv

pilksma `pilksma (-mä) Rõu Plv Vas Se vilkuma, pilkuma `näütä_ruttu `vastnõ pird palama, tuli pilks joba Plv; vesi pilks, `vaehtõ_päl näuss, `vaehtõ_päl ei näe? Se

pilku pilku, `pilku tädi; onunaine; käli – Ris

pilku pilgeni annom om `pilku täüs Vas

pilkuma `pilkuma SaLä Pha Mär Lih Tor Hää Ris Kei Juu, `pilkma Saa Kod, (ta) pilgub; `pilkma Krk/-mel, pr (ta) pilguss Krl Har Vas Se

1. edasi-tagasi liikuma (silmaaugudest) lapsel uni ära läind, silmad `pilkuvad juba Ans; silmad `pilkuvad lapsel, ku `kääga irmutad Mär; koer es liiguta änam, aga teine sil'm `pilkus veel Saa; silmad pilguvad mõnel alati Kei; mõnõl sil'm pilguss pilk, pilk, silmä? `pilkva? pään ütte `puhku Krl || loksuma mõista_ai? `k'avvu?, vesi `pilkuss kōik' `maahha Se

2. vilkuma; särama, helkima, läikima ma `arva, et seel oli `elmid ka peel, et ta nõnda `pilkus (pulmatanust) Jäm; sügise tuled `pilkuvad `ümber `ringi Khk; laasi kild pilgub, pilab nii kui kuld Pha; tähed pilguvad, näväd siis nõnnakui liiguvad; ärä one iä lähnud, vähä pilgub järve sel'jän Kod; kapp om nii vällä_värmit, et pilguss ennedä Har; ilosa `mootorratta? omma_tah lok'i all, muidugu pilgusõ õnnõ Vas

pilkuma `pilkuma, (ma) `pilgun R(-maie Lüg) tükeldama, lõikuma `Pilgu sa `süldüliha ärä; `Pilkusin `leivä `kuera `toidu sise Kuu; ära `pilkus kogu `riide Hlj; tänä ärä `pilgu, keida `tervi `kartuli `silgu `juure `võttada Lüg; midä siä `pilgud `riiet, ku et `oska `ommella; `kartulid `tarvis `pienest `pilku Vai

pilkuni pilgeni nou on `pilkuni täis Jõe

pilkur `pilkur g -i VNg Lüg Jõh Trm pilkaja nie `pilkavatta, nie one `pilkurid VNg; sa akkad `pilkuri juttusi ajama Lüg; `niske sañt ja `pilkur tõne Trm

pilkus `pilkus Sa Muh Hää kohe, silmapilk, ruttu ta `kuivas `pilkus ära Jäm; võrgust `vööti [kala], leigati täkked `peele nink vähe soola puru nink oli `pilkus soolane Ans; see `päike närtsitab rohu `pilkus ee Khk; ta kleebib `külge `pilkus Kaa; aas üsna `pilkus roosivilli üles; surm tuleb `pilkus (äkki) VII; se `sõuke kipakas laud, `pilkus lihab `ümber Jaa; rõima, ega se nii `pilkus võta `inge koa mette Põi; ta võib `pilkus `vihma `tuua, nüid_o `sõuksed aad Muh; Kui ädaoht või kibe asi on, `pilkus minema Hää

***pilkus** `pilkus|ss g -sõ Rõu Vas Röp Se; g `pilkuse Ran, -sse Lüg pilkamine, narrimine `teie `viata ikke üht `muodi ja tõist `muodi `pilkusse sõnudega Lüg; sõbralikult maäs kōik' ilostõ `vällä, tñ is midägi, `pilkust Vas; timä võtt `rohkõmb ja tõõsõlõ and vähämb, tuu om tõõsõ `pilkuss Se

***pillkuvane** pl `pillkuvased läikiv `pillkuvased asjad `lantsivad Khk

-**pill** Ls heinpill, karupill, koerpill, roopill

pill pil'l g pil'li Kul Kse Tor Hää Saa Ris Juu KuuK Tür Kad VJg I Ksi Plt KJn San V, pilli Sa Muh Lä Tõs M T; pill g pilli Hi Khn Nis JMd Koe Kad VJg Trm, `pilli R(n `pilli VNg Vai); pilli Amb, p `pilli Jür JõeK

1. muusikariist `panga `pillid `üüdama VNg; `karja `poisi aig sai igäte pidi `pilli teha jo Lüg; `pilli ei `mängitud ja `ninda suurt lärä ka ei `tehtud Jõh; Ma_p tee, mis pillid nee keik olid Jäm; pil'l pole `ääles Khk; `Mütme küla `kohta oli üks vana pilli räats Pöi; kuidas pil'l mähjab, nõnna peab `tantsima koa Muh; sörmega siis mängidi seda `pilli Phl; küla vahel juba pill üiab Mär; käristasid `pil'li ja kassagid `taantsisid Kse; Poesid `mänsid ette torõdad `pilli Khn; `pil'li timmitse, pannas `timmi Saa; ein `putkest tehakse `pilli koa, puhub `sisse, vilistab kohe Nis; pillid tehakse kua luanemetsa puust Amb; sel aal olid kahe `reaga pil'lid, aga temal oli jo kolme `reaga pil'l (lõõtsast) Kad; õige eledäss laald, nõndagu pil'l puhk Kod; [pulmas] tañsiti ja mähgiti `pil'li ja nal'la jutta räägiti ja KJn; temä ei mähgä kedägi `pilli Trv; oh sedä `nuurust küll, pil'l jäi vakka, aga mina `tañdse edesi, võti pillist võedu Nõo; siss tüü lätt, ku pil'l ka mähg Ote; mi_mõtsavaht tek'k `säartse pil'li, minga rebäse manu `kutsõ Har; `timä `mähge `kõik'e `pille, täl ol'l `väega_hüü pää Vas; kellegi pilli järgi ~ järel(e) t a n t s i m a kellelegi kuulekas olema, kellegi tahtmisi täitma ken sie `lapse `pilli järele `tantsi VNg; Sie on nosu mies, naise `pilli järel `tantsib IisR; Teise pilli `järke ma äi tansi, teen ise mis tahan Pöi; kes ma_j_lma pil'li järele jõuab `tañtsida Kse; Äga igäühü pilli järel saa kua `tantsi Han; tañsi teese pilli järäle `peäle Juu; nemä tandsiv laste pilli `järgi Krk; Massa õi' egäüte pil'li `perrä `tañdsi Rõu; pilli lõhki aja ma oskamatuses midagi ära rikkuma `anna `ullu kätte pill, ajab kõhe `pilli lõhki Lüg; Anna pill ullu käde, ull aab pilli `lõhki Khn; `anku_i' `pilli ulli kätte, ul'l aja pilli `lahki Rõu

2. (pinina, pirina, kumina vm heli kostmisest) Ku paremb korv `pilli ajab, `kuuleb midägi hüä `uudist Kuu; `tõinekõrd `ahjus puu ajab `pilli Lüg; te kisate sii nõnda, et -- kõrvad ajavad üsna `pilli Khk; Seda ma ole küll tunnund, et kõru `pilli ajab, ulub ja kohiseb kõrva sihes Pöi; kõrvad lõövad `pilli Mär; Mu kõht on kohe nii tühi, et sooled lõövad sees pilli Jür; kõrvad aed aga `pil'li, leid `pil'li Kod; sääsk aab `pil'li KJn; pää kohiseb ja mühiseb nigu kõrvun aap `pil'li Nõo; mõnikõrd ku kõvastõ `nõsta saat, siss nakasõ kõrva_ `pil'li ajama Har; Puu' -- ahun mugu_visisi ja_vusisi ja ai_ `pil'li, a_mitte es lägüne Rõu; pää om nigu pañg otsah, üt's kõrv lask `pil'li ja tõõnõ kõrv lask `pil'li Vas

3. pilli nutt, virin Nii `kaua tehä `kuerust, kui `viimaks asi tosiseks `lähteb, [siis on] pill taga Kuu; pill tuleb `pitkasta ilusta, nutt tuleb `suurest `nauramisest Hlj; Poiss löi varba veriseks ning oligid pill lahti Kaa; nüid võttis pilli kotist `välja (hakkas nutma) Muh; sõna `ütled, juba pill `lahi Mär; juba pil'l taga Hää; mis sul äda on, et sa `pil'li aad Saa; lapse asi, pill ikke pika ilu järel Tür; `õhta, kui akati pesema, võttis õige pilli `lahi Kad; Lapsekene ajas ikke viel `pil'li, ei jäänd magama Trm; sel one kõhe pill taga, ku kedägi `ütte Kod; ku vähä `meastigi om, sõss pil'l perän iki Krk; ei `saagi midägi üteldä, siss om täl pil'l põsen Ran; ku ta_i saa, mes tahap, siss om pill `valla Nõo; Kobsaäs `pääkese `vasta sängü `jalga ja pañd pil'li minemä Urv; ikk tulõ ilu pääle, pil'l pik'ä naaru pääle Krl; Kagu uma pil'li vallalõ lei, sõss lask ku_passuñ Rõu

pill pil'l Var, g pil'li Aud Tor Hää Saa Juu VJg Trm Kod Lai KJn Vil Har Plv Vas Lut, pilli SaLä Pöi Muh M Ran Ote San; pill g pilli Hi Khn Nis, `pilli Jõe Kuu Lüg Jõh; n, g `pilli VNg; spill Ris(-ll) JõeK

pill

1. vints, vinn **a.** ankrupeli `ankrukett läeb `pilli `ümber Jõe; pilliga tõmmatse `ankur üles Mus; kalapoadil pole `pilli Pöi; Laeva `ankur on suur ja `raske, seda peab laeva pilliga üles `pillima Emm; Ket'i tõmbas `ümber pilli sedäsi, et tulõ soro oli taga Khn; nüid on pil'lid `puhtaks rauast, vanašti ol'li muidu natuke `rauda sääl juures Hää **b.** (muuks otstarbeks) kõis keib ala, koit saab `otsa `pandud ning pilliga üles tõmmetud Ans; kaup `kistasse pilliga üles Khk

2. veski võll `pilli `oida kive üleval ja pane `käima VNg; alumise `veski kive `küljes on pill -- ülemine kivi siis `kierleb sääl `õtsas Lüg; pilli ots on kuli sihes Jäm; tuuligul oo kaks `pilli, teine oo `värkli pil'l või ark pil'l, teine oo `jälle kivi pill Khk; Pil'l pisteti alumisest kivist ja parandast läbi, kuli jähi alumise kivi `pääle Pöi; pilli üks ots on paku, teine `veski kivi sees Rei; pil'li peal joosevad `veskes kibid Aud; pil'li otsale tuleb miäret `panna Juu; kivi kriim käib pil'li `õtsa -- pil'li õts käib kriimi `auku Kod; `veske pil'l on kõver, tahab õiendada KJn; pil'l om nel'la kandiline käsivarre jämmune Hls; kivi silmäl om tsonbu `raotu ja pil'l pandass `sisse `sinna Ote; selle omma ne jahu? `jämme?, et `päälmine kivipuul' om pil'liga `korgõlõ kruvit Har || kuhjavarras – Vas

pill pil'l Hää, g pilli SaLä Jaa; pill Kuu Mar, g pilli Hi kalapõis pil'l, `räimel pisine `valge Jäm; särjel_o sedike pil'l kut püss, paugub, kui jalaga `peepe `astuda Mus; lehmä `kihmasid ennast nõnda täis kut pillid Jaa; ega kalal on pill Käi; kala hing on pilli sees Phl

pill pil'l g pil'li Mar Jür Võn, pilli hajusalt Sa; pill g `pilli Kuu

1. kangapooli südamik Tuo `pillid ja akka kohe `puolisi tegema Kuu; Aka moole poolisid ajama, pillid on sääl korvi sihes Jäm; raag keis pillist läbi, siis `jooskis Kär; pilli `peepe `aeti okiga lõng Mus; Pill oli pisike, vaksa `pitkune Pöi; roost ehk ein `putkest oo pil'lid Mar; tubaka varrest soab `kõikse tugevam pil'l Jür

2. puust toruke nõust piima kättesaamiseks nuu ol'li pütü pil'li, kellegä piimä sai kätte; pütü pil'li ol'liva egäl ütäl `endäl puust tettü, mulgu läbi Võn

pill pil'l g pil'li Kse Saa Iis Trm Kod KJn, pilli Khk Mar Trv Pst Hls Ran; pill g pilli Mär JMd VJg, `pilli Kuu; g pilli Tor

1. ravim, tablett `tohter `andis pillid Khk; `pillisi suab `aaptegist JMd; `pillisi `võeta `aiguse `vasta VJg; muko `anti pil'lisid, kes valu ärä võtt Kod

2. mürgikapsel (hrl rebaste jaoks) `jäägrid panid rebase `pilla maha Mar; kui rebane pil'li ära sööb, siis jääb maha Saa; pannakse pillid `metsa, siis rebane süöb neid ja sureb JMd; kääsid `pil'la maha paneman Kod; rebäse pil'li söönd `sisse, pidänd ää surema KJn; tõhu pil'l Trv; peni söövä kah rebäse `pil'le ja läävä sis `marru Ran

pill pil'l g pil'li Kod; pill g `pilli Jõe pilliroog mina käin nüid iga päe `pillisi `leikamas Jõe; nõnna suur pil'l õli, et ei `paisund majasid pil'li tagass `väl'jä; pil'li jäären pehme põhi, kala tuleb `sinna Kod

pill pill (-l) g pilli (-l-) onu, ema või isa vend tal on mitu `pilli, kelle `juure ta lähäb; üks aenoke pill metel on; pil'liks `üiti vanasti isa `venda Ris

pill pil'l Jäm, pill Käi, g pilli hobuse jalahaigus pilli `aigus on obuse jala sihes -- obu õnnub (lonkab) Jäm; pill sees, [see] leigedaks `välja obuse jala seest Käi

pilla pilla VJg Iis Trm, `pilla peal(e) Lüg Vai; `pilla tegema, minema RId Khk Kaa VJg Trm pilla minema (nurisunnitusest) `Naabrinaisel pidi midad olema, aga läks `pilla Khk; Noorik olne pilla läind Kaa; pilla peal, peale paha peal(e) `luomad `käisivad `pilla pääl Lüg; Me `vahtsime, et `lehmä ei lähä `pilla `piale IisR; tei obosed on `pilla pääl Vai; lasid luamad pilla `piale Iis; katsu kus `tõurad lähnd pilla `peale Trm; pilla

te g e m a paha, kurja tegema `luomad tegivad `palju `pilla - - `tallasivad `vilja `katki ja `sõivad Lüg; Sie vihm tegi `pal`ju `pilla, lõmas `vil`jad maha IisR; on `karta, et tuli miškit `pilla tieb VJg; laps tieb `pilla, kui järel ei `voata Trm

Vrd pille

pillakaar *pilla|kaar* Puh Nõo TMr San, *pilla|kaar* Kam Har Rõu Plv Vas, g -*kaar* pillerkaar mes *pillakaari* pidamine teil om siin Puh; nüid `märrävä ja piävä *pillakääri*, seeniss ku mõnele `aiget teevä Nõo; ei tii mi_poišs `lõuna `aigu medägi - - muudgu käü *pillakääri* lüüen ennedä Har; pidi mitu `aastat tuud *pillakääri* Rõu; peerupargan ol `karglõmine ja *pillakaar* Vas

pillakalt *pillakalt, pülla-* pillavalt Elab nii laialt ning *pillakalt*; *Püllakalt* äi vei üht elada, siis oled varsti palja peel ka Kaa

pillakas *pillak|as* Jäm Khk(-g|as) VII, *püllak|as* Kaa VII, g -*a* pillaja, laristaja kui isa ihmus, siis poeg *pillakas*; irm *pillagas* inimene, `pillab keik ää Khk; Oo sõhuke va *püllakas* mees, äi tema taskus rahakopikas seisa Kaa; pole *pillakas* mette VII

pillakul *pilla-palla* Inimene maha kukkunu, asjad *pillakul* Hää

pillama `pillama, da-inf *pillata* Jäm Khk Jaa Põi Muh Rei hajasalt L, Ris Juu/`pe-, da-inf *pe-/* Amb JMd JN Koe VJg Sim Iis Trm Kod Plt KJn SJn Trv Puh Nõo Rõn, *pillada*^o Har(-mma) Rõu Plv Vas Lei(*pila-*), `pillada Kuu Lüg(-*maie*) Jõh IisR; `pillame Krk(-*am*) San, da-inf *pillate* Hls Hel; `püllama, da-inf *püllata* Põi

1. kukkuda laskma, kukutama *jalad on nii `haiged, kohe `pillavad maha* Kuu; `pillasin *save `kausi maha, läks `katki* Lüg; *Püllasid linaseemed parandale, katsu neid nüüd käde saada* Põi; *jalg jäi juurika taha, `pillas mo ninali* Mär; `pillasin *klaasi `katki* Ris; *naene läind munakorviga - - pelland korvi maha, `puhta puruks kõik* Juu; *kui kuusk kolmat kord `pillab okkaid, et siis laguneb lumi* Amb; ära `kaussi maha `pilla JMd; *tie on nisuke `jäätise `moodi, et `pillab* Sim; *obone aab `püsti ja `pillab sel`läst maha* KJn

2. heitma, viskama, paiskama `Kassile `pillati ka mõni suutäis IisR; *odra `pillas laiale üle põllu* Muh; *kivisi laiali `pillama* Rei; *kas sa tohid `maandi `ääres kiba pillata* Vig; *ku nad (kalad) mängivad, siis `pillavad üles vii sihist* Hää; *sa olet nigu ütest `tõisi pillatav, `kossegi sul kodu ei ole, kos sa nigu pikembide saat olla pilt* Rõn; *pilla maa,a, las `olka* Lei; lollil *pillama* lorajuttu ajama, lollitama `pillab `lollil Jaa; ää `pillag `lollil Põi

3. perutama, lõhkuma *obune akkas `pillama* Ris; *oben olli `pillam lännu; `pillaje obene lää mäe pääl `pillame - - katte `otsa pild üles* Krk

4. raiskama, laristama *mida üks põlv kogub, seda järeltulev põlv `pillab* Lüg; ää `pilla oma varandust Muh; *sai vanemate vara enesele, `pillas ää kõik* Mär; `kange `pillama, ei ta oia `ühti Kse; *kõik ää `pillan, põle tal enam kedägi* Tõs; *nüid pillates mis `irmus, nüid kokku ei oida* Saa; `pellab *kõik oma vara ää* Juu; *nad `pillavad mu varanduse läbi* JMd; *sij one üks `pillaja, kõik tämä ärä `pillas* Kod; `pillaja *naene, ei `oska `oida* KJn; *pillas ärä oma raami ja asuniku koha* Krk; *oidja ei `oiga konagi, `pillajal om ike `pal`la näpu* vns Nõo; *ta_m no^o uma varandusõ `ilma `müüdä lak`ka pillanu, no^o om timä `vaenõ nigu keriguroit* Har; *pillaišt saa ori, a kokku `hoitjast saa kuningass* Rõu

pilla-palla 1. segamini, korratus olekus või sellisesse olekusse *Kole `pilla-`palla neil sie talupidamine* IisR; *älä `pilla `asjo `pilla-`palla `laiali* Vai; *tuba oli sihest pilla-palla, sõnnik oli kasund ukse `alla* VII; *Su asjad on keik mööda tuba pilla-palla laiali* Emm; *tä pillub kõik pilla-palla laiali* Tõs; *mõted on ka teinekord pilla-palla pääs pilt* Saa; *laste `riided on pilla palla visatud* JMd; *kõik on toas pilla-palla* Plt; *nigu ossendanu sedä tüüd - - pilla palla kõik*

pillar

segi Ran; *pill kōik' uma tsuua ja `rōiva pilla-palla* Har; *kōik om pilla-palla, ei olõ° määnestki `kōrda* Plv

2. lohakalt, ülepeakaela *Pia `tehtud `pilla-`palla, `illuka tüö on ilusa* Kuu; *ma äi salli sehantsed pilla-palla `tehtud tööd* Khk; *ää tee naa pilla-palla* Muh; *pia tehasse pilla-palla, kaua tehasse `kaunisti* Mar; *pakilt tetäss pilla-palla* Krk; *`aiga `müüdü asja käevä, pia tetti pilla-palla* Nõo

pillar *pillar* g -i pilgar, pillerkaar *lapsed pidäväd `niskess pillarid, `kargavad ja `tõmmavad* Kod **Vrd** pillard, piller

pillard *pillard* g -i Käi Lai

1. puhkus *soldat käis kodu pillardi peel* Käi

2. simman, pilgar – Lai **Vrd** pillar

pille *`pille* minema Jäm Khk (nurisünnitusest) *`pille läind laps* Jäm; *laps `pille `läind, kut sedasi ää `kaudud oo* Khk **Vrd** pilla

pilleni *pilleni pañg on pilleni täis* Saa

piller *`piller* g -i pilgar, simman *noored `aksid `pillerile minema; `metsas `peeti - - `pillerid, koes noored koos keisid* Khk **Vrd** pillar

pillerdämä *`pillerdämä* pillerkaaritama – Kuu

pillerkaar *piller|kaar* (-f) Khk Saa Plt KJn Hls Krk Nõo Ote Kan Krl, *pillõr|kaar* Se, *pillar|kaar* Plv, g -kaari; *`piller|kaar* g -kääri Lüg; *piller|kuar* g -kuari JMd VJg *lustipidu, rõõmus oleng mis te `lüütä `pillerkaari, `annan tüöd `teile tehä* Lüg; *küll selle pillerkaari ja lull'i `lõõmisele tuleb ükskord ka lõpp `pääle* Saa; *üks pidu ja pillerkuar alati* VJg; *käib aga pillerkaaril* Plt; *niid_o lastel ää pillerkaari pidäde, ilm iluss* Krk; *märdi õtak ja kadri õtak olli pillerkaari tegemine* Ote; *lõõts mugu° `hürgäss - - ei olõ mõtõtki, et inne hummogut pillerkaarile lõpp tulõssi* Kan; *latsõ lõövä pillõrkaari, `mängvä°* Se **b.** (loomadest) *vassigad lõövad karjamal pillerkaari* Khk; *`lambatalled lõid pillerkuari* JMd; *koerad lõövad ka vahel pillerkaari, lasevad kuker `pal'li* Saa; *konna mängiv `õhtu ja `piave oma pillerkaari* Krk

Vrd pillakaar

pillerkaaritama *pillerkaaritama* Khk Mar Han VJg/-kuari-/ Lai Trv Rõn *pillerkaari* pidama, lõbutsema *poisid ning tüdrugud `aksid pillerkaaritama* Khk; *kaua sa sedäsi ikke saad, pillerkaaritavad aga* Mar; *mis te alati pillerkuaritate* VJg; *muru maal käisivad `õhtati kiigel ja pillerkaaritamas* Lai; *pillerkaaritamist es ole siss* Rõn

pille|rood *pilliroog kaur, siij tñb pesa roo `sisse - - pillerood ja ludad `korjab `senna kokko; pillerood on kõvad ja ludad on `pehmed* Äks

pilli- *pilli-* (muusikariistast) *`sääre `marjad `pingu kui `pilli `kieled* Kuu; *neil (mardisantidel) on siis üks `pillimies ka `kaasas* Vai; *see pillilugu oo nii kiire et* Muh; *lena `rookmese `tagule kutsuti `õhtu üks pillimes koa* Mar; *kis `jälle paramad pil'li `mängijad, need kutsuti kohe palga eest* Lih; *mis te lasete pilliluod maha `juosta, nuored inimesed, ei lähä `tañtsima* Ris; *pil'limäng ol'l kavvõlt kuulda°* Krl; *saja pil'limehile visati_ `kinda `kaala pal'miguga°* Rõu

pillik *pil'li|k* Lei, g -ke Kod *pihlakas `enne jüri `pääva tuvasse pil'lik, raiutasse pil'like* puu Kod

pillik *pil'li|k, pili|k* g -gu part – Lei

pillika|part *piilpart pillikapardid, pisised* VII

pillima *`pillima,* (ta) *pillib* Jäm Pha Põi Muh Mär Han Koe Iis, *`pillib* VNg Lüg Jõh; *`pil'lima,* (ta) *pil'lib* Juu Plt KJn; *`pil'mä* (-ma) Kõp, (ma) *pil'lin* Kod, *pilli* Trv Puh *nutma, tõinama mida sa `pillid alande* VNg; *Ta võis `terved `päiväd `pillida* Jõh; *No mis laps peaks*

`pillima Pöi; juba sa pillid `jällä Mär; Kui lapse kõht täis, ei siis tä pilli Han; pil`lib alati, mis sol `jälle ädä on Juu; küll tämä pil`l `itke Kod; pil`lib `jälle KJn; mis_si laits pillip, mis tal om Trv; keelä toda last, et ta enämb ei pilliss Puh

pillima `pillima, (ta) pillib Jäm Khk Kaa VII Pöi Emm hellitama, poputama Kes neid `pillis, need `kasvasid ise Jäm; pillib last nii `kangeste Khk; Ää pillitud lapsest änam õiget inimest äi saa üht Kaa; Nee on selle lapse nõnda ää `pillind, seda tehakse, mis laps tahab Pöi

pillima `pillima, (ta) pillib aplalt sööma, jooma, end täis ajama ta pillib omale keiksugusi `asju `sisse; küll `pillis Khk

pillima `pillima, (ta) pillib Mus Emm Rei Phl Khn; `spillima, (ta) spillib Ris pelima `ankur pillitse `välja Mus; mihed hakkavad `ankrud `pillima Phl; spillivad `ankurt Ris

-pilline Ls roopilline

pillipõi põis kala pillipõi; pillipõi läits katik; koit ninda täüs topit ku pillipõi Krk

pillirohi pilliroog pil`lirohi kasvab jões Juu

pilliroog (taim) `pilli `ruogust `käävi `pohjad `enne vanast `pieti VNg; pilliroost suge oo koa Muh; seal ei kasvagi muud `eina kui pilli`roogu Mär; Ramusa maa pääl on rukis ku pil`liruug Hää; pil`li`roogu `paanti `lehmil `alla Saa; käivad mere `ääres `leikamas pilli`ruogu ike katoseks Ris; puud `uisuvad tuule käes nagu pilli ruog Kad; pil`li`ruugu luamad süüväd kua, ku al`jas one Kod; sugasid on vašk`piidega ja pil`liroo `piidega oli ka Plt; siin ei kasva seast pilli`ruugu, kellest keppi saa Krk; pilliruugst pauna? omma? hää? ujomise oppaja? Kan; Pil`liruug kasusõ, koh vesi om Se Vrd pillerood

pilliroogne pilli- Phl Ris Trm Hls, `pilli- VNg Lüg, pille- Kõp

1. pilliroost `pilli`ruogused `piirad VNg; pilli`ruogne katos Ris; pilli`ruugne kepp Hls

2. nagu pilliroog see `olli pitk pilli`roogne hein Phl; ein - - ikka siok luhane ja pille`ruugne

Kõp

Vrd pilliroone

pilliroone 1. pilliroost `opmannil ol`li pil`li`ruutsõ kepi? Röp

2. pilliroogu sisaldav jõe kallas one pil`li`ruugne Kod

pilliroostik `Pilli`ruostikust õli tuld `undikari Lüg; `sorsad mäniväd `pilli `ruostikko Vai; pilli ruostik kasub jõe `ääres Juu; ku lähed pilliruostiku `sisse, siis `vaata inimene ei `paistu `väljagi IisK; `niitis maha selle pilliruostiku Iis

pillitama pillit|ama Jäm Khk Kaa Pha Vig Kir Trv, -eme Trv Hls Krk; `pillit|ama Jõe, -ämä Kuu Lüg; pil`litama Saa Jür Kod/-ämä/ Plt

1. nututama, pillima panema `lapsi ei tohi pil`litada, jäävad `aiges Saa; mis sä pillitat sest latsest, laits röögib kähen Trv; mis te latsest pillidede, miu latsek aap `pilli pääl siin te kähen Krk

2. a. hellitama, poputama Küll nämäd `pillitäväd sidä last Kuu; sa pillidad seda Silvid nii pal`ju Khk; Inimesed oo niid nõnda ää pillitud Kaa; emä ää pillitand `tütre Kir; `lapsi pil`litavad Jür; ike vaja tädä `miäl`tätä ja pil`litätä Kod b. mängitama, hüpitama ta `pillitab ja `lullitab oma `lapsi, `mängib `nendega Jõe; Vanapoiss õli - - võttas minu `süüli ja `pillitäs `põlvide pääl Lüg

pillipaju (liik pajusid) pil`lpajod kasvavad laane `maade pääl, sooss on teda `arba Äks; pillpaod `jõutsasti kasvavad - - obuse veo `lookasi `tehti, pill`paodest koolutud TÜR

pillpakk 1. veski pilli alus senest puust saab üvä `veski pillpaku VNg; pillpaku saab üles `tosta ja `alle `lassa Lüg; pil`lpaku peel_o pañn, selle peel_o pilli teine ots Ans; pil`lpakk, kus `veske ark shehs jooseb Var; pil`lpakk oo `veske emä puu all Tõs; pillpakust `siati `pialmest kibi

pillpart

Nis; *Pil'pakk õli seadetud nii, et igapidi andis liiku* Trm; *pillpaku mant tellits kivi üless või alla* Krk

2. ankrupeli pakk *Purjulaeva pillpakk aa mihine jäme tamme voi männi tüüst tehet* Emm; *Pillpakud `kjõskus `lahti, lavad viis tekist ää `terven* Khn

pill|part piilpart *pillpart* [on] *pisem ja jee part suurem* Phl

pillu *pillu* Muh, *pillu* VNg häbe, vulva käi *pillu* VNg; *sa `külmad oma roosi pillu ää* Muh
Vrd *pilu*

pilluma *pilluma* Võn Rõu Vas Se

1. sattuma, juhtuma *viina vahel `pillusi* (juhtus saama), *muudo ol' tuuša-ma süüik* Võn; *ma^o `pillu timäga kokko; kui `pillut siia^o tulõma, tuu^o üteh* Rõu; *Võti_ka_piledi, et vaest `pilluss midä* (loteriist) Vas

2. kukkuma *vanamiiss ol' pikäle `pillunu^o* Rõu; *ai üle kivi ja hoppõn `pillu, mur's jala `katski; tilbatat tah tooli pääl nii kavva `jalgu, koni pillut `maahha* Se

pillutama *pillutama* Muh Mar(*pello-*) Kse Tõs Tor Ris(*pillo-*) Juu/*pe-*/ Kos JMd Iis Trm Kod(*pillo-*) Plt Puh Nõo, *pillutama* Kuu Lüg Jõh Vai/*-mma/*, *pjõllutama* Khn

1. kuhugi pilduma, paiskama *älä `pilluta `riidi `laili* Vai; *ma olin kolmeteistkümnne `aastane, kui obune pillutas ära mind -- kaks `korda on obune mind ära pillutan* Ris; *ma tahan, et iga üks soab oma talu omanikuks, ma_i taha kedagi minema pillutada* piitl Kos; *obune pillutas kardule `kuorma laiali* JMd; *Ega paks peret pilluta -- vedel supp pillutab pere laiali* piitl Trm; *tuul pillutand kõik põhu laiali* Plt || *hüpitama* *Ei ole vaja last nii väega pillutada* Nõo

2. raiskama, laristama *isä `aagas küll `kraami, aga poig `pillutab `vällä kõik; üks `oidaja inimine, ei `pilluta midägi* Lüg; *midä siä poiss `pilludad sedä raha* Vai; *pellutab ja lagastab kõik oma vara ää* Juu

3. perutama, lõhkuma *nuor obone `pillutas* Vai; *obu pillutab nõnna takka üles et* Muh; *mõni obo oo koa `neoke toõrm, kis sedäsi pellotab* Mar; *pillotab, kui põle `raudu suus* Ris; *obene pillutab, on pero* Kod

pillutus *pillutus* Iis Kod pillutamine *obese pillutus siäl, `irmus kolinik ja mürinik* Kod

pillõlõma *pillõlõma*, da-inf *pillõlda^o* Urv Rõu Plv Vas Se Lei

1. loopima, pilduma *No `pillõlõss naid ubina `süämit, a_talvõl lääsi_kõik' `sisse; lais pillõl^o kivvega^o* Rõu; *šeist `aigõsõ kae^o nuid puid pillõldõn* (siit valutavad käed neid puid pildudes) Lei

2. hüplema, viskuma *ku ma kuksi -- siss ol' rõõmuss, `pillõli üless ja karõl' (koerast); hopõn pillõlmu üless katõ jala pääle tuu hirmuga^o* Rõu; *lais -- `pillõlõss edesi tagasi kääsi pääl* Plv

pilosk *pilošk* g -i plotski, pläru – Plv

pilp *pil'p* g *pilbi* Trv; *pilp* g *pilbu* Hel soa pii *pil'p om katsik `minnu* Trv; *sua om pilbest tettu* Hel

pilpa|katus pilbaskatus *Pilpakadust hagati tegemä vanas kuus, siis ei mend `sammalesse* Kuu; *mõisa ehitäs juo neid majasi, siis tegi ned `pilpakattussed* Lüg; *kui juba `pilpakatust teha, siss teha `metme `kordne* Vig; *tiumajade seenad olid tahumata `pal'kidest ja pial olid `pilpakatused* Kos; *mõistan `kõiki teha, õlekatust ja `pilpakatust* Koe; *pilpa`katsed, `sinna peäsukesed ei tij pesa* Pal

pilpane *pilpa|ne* g -se Vai Jäm Khk Muh Kse Iis, -tse Trv San; *pilpa|nõ* g -dsõ pilbastest tehtud *pilpane kadus* Vai; *see katus `olli `pilpane* Muh

pilpine *pil'pi|ne* g -dse pilbastest *latsõ^o tegevä `pil'pidsi viro `värjit* Plv

pilss *pilss* g *pilsi* Emm; *pilts* g *piltsi* Emm, *pilsi* Khn laeva sisemusse sattunud vee kogunemiskoht *Pilssidel aa luugid peel ja neid saab nende koutu puhasta; Ega kord, kui ruumlaadun aa välja lossit, tehta piltsi pesu* Emm; *Pilsi vett paelut ei põlõ* Khn

pilt *pil't* TÜR Trm, g *pil'di* LNg Kul Kse Vän Tor Saa Ris Kos Iis Kod Pal Plt KJn San hajusalt V, *pildi* Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Mar Han Tõs Hää Kei Juu Trv Hls Krk hajusalt T, Har; *pilt* g *pildi* Rei Mär Khn JMd Koe VJg Trm, *pildi* Kuu Lüg IisR Vai'n *piltili*; ppl *pilta* Mih kujutis millestki või kellestki; foto *mul siin kolm `piltili `seinä pääl* Lüg; *`näitas `moole `eese peigmihe `piltili Khk; Saari pil't oli - - seinäl Pöi; pildi peal ma ole näin küll toonakure Muh; üles `võtja teeb `piltili Rei; ilos nago pil'di peal Kul; raamat `pilta täis kohe Tõs; [Ta] igänes mies `piltä `muälma Khn; miul ei ole mitte `ühtegi `pil'ti änam Saa; `piltidel on ruamid `ümber JMd; see pil't sai noorest peast `tehtud TÜR; `andis mulle oma pil'di Iis; tä õli `irmus ilos, nagu pil'di unnik Kod; kus sa `pandsid selle pildi Hls; mis ma nende `pil'test iki `vaade Krk; neil `ol'li kolm `lehma ku pildi, karv `läikusi ku ihutu Ran; laits nakap `pil'ti joonistama Nõo; pildi pääl olõ ma külländ nännu tedä Rõn; kas ta no^p mõni pil't, ta_m `väega utsunõ Har; tiä kahiis, et talle vele `pil'ti es `jääki^p Rõu; ma inäp pildest hooli is, `visksi är^p Vas; illoš lais kui pil't sullõ kaia^p Se*

pilt (vindi häälitsest) *Kui `sõuke vihma esine vilu on, siis [vindid] teevad pilt-pilt-pilt, siis tuleb `varsti `vihma Pöi*

***piltima** (nad) *`piltivad* (vindi häälitsemisest) *Siis on ikka vilu ja vihm tulemas, kui nad (vindid) `piltivad Pöi*

piltnik *piltni'k* Lüg Pöi, g *-ku* Jäm Khk VII Mär Tõs Hää JMd Iis Plt Puh, *-gu* Kuu Khk Trv Puh; *pil'tni'k* Trv San, g *-ku* Kse Tor KJn Hls Krk Puh Nõo Vas, *-ka* Har fotograaf *kergu `juures on ka üks `piltnik Khk; ma põle käinu `piltniku `juures Hää; meie `köster on koa `piltnik JMd; ma lase ennast `piltnigu man üless võtta Trv; siss õps ta ennast `pil'tnikuss Krk; temä esi om `pil'tnik, võtab üless Puh; `pil'tnik üteli, et ole nüid puul naarul, siss tuleb `väega iluss pil't Nõo; ta läis üte `pil'tnika manu^p Har*

piltsima *piltsima*, (ta) *piltsib* Hi väntsutama; käperdama *Lapsed mängivad kassipujaga, `piltsivad sene nii ee* Emm; *kui sa kassi `poega piltsid, siis ta jeeb laisaks Käi; Tüdruk ei tohi `lasta ennast `piltsida; Mis sa neist `leiketükkidest - - piltsid, kui sa neid äi söõ Rei; oled sa ära `piltsin, siis tulegit tast `kassi Phl*

pilu *pilu* üld, *pilo* Mih Kod hajusalt V, *pjõlu* Khn

1. kitsas ava, pragu, lõhe *päiges paistab pilu vahelt `sisse Khk; `tõmba silmad piluse VII; Tuisu lumi on nii peenike, see tuleb ega pilu vahelt `sisse Pöi; `vaatas ukse pilu vahelt Mär; kui puu nõu ära kuivab, siss iga laua vahel jäävad pilud, pane vette, siss om terve `jälle Saa; aia vahel oli `veike pilu VJg; tõssab kuane vähä irvakille, teeb pilu `seie Kod; pal'k on `lõhkend ärä, pilu sijs KJn; pane pird pilu vahele Trv; põrmantu pilu kitits Krk; ma vahi läbi usse pilu Puh; `kärblane kah, mõni liis `hindä `akna pilu vaihhõlt `sisse Vas; üiskõrd järivä^p `mehtse^p puuri pilu suurõst, lasiva^p imä `väl'lä Röp; `savvu tulõ tarrõ aho pilo vaihhõlt Se; piru^p saina `pillu tsukati Lei*

2. a. auguline tikand *laulatuse `säarki oli piluga VNg; linal olid ääre peel pilud sihes Khk; Enne magati takuse palaka all - - kus see pilu oli või midagi Pöi; kaks pilu `olli `rindu `tehtud [vammustel] Muh; vanast olid pilud kaaluse ääres Rei; särgi õla lappide `peale sai koa `tehtud pilu Mär; kui pilu sai teha, siis sai üks niit `väl'la tõmmata ja kaks ja kolm `lõnga sai `võetud, kuhu `ümmer sai jälle niit `aetud Aud; Laudlina - - pilu oli ikke oma pool tolli lai Kei; särgi `käise suite ja kaelusse `jääre `tehti pilu Trm; pilu on `tehtud kahelt poolt, siis ta ei lähä kahti SJn; ammetel om pilu ehen Hls; `värdli `pääle ja olalattõ `pääle ja ette ka iks `aeti pilu Kan;*

pilu

sul om viil ta hammõ `käüse `värvlile pilu ajamalda Har; tõmmati lang `vällä ja siss teiti `käega üle ja tuu ol'l pilu Vas **b.** pitskude enne ku latse `kindal `kirja akats kudume, siis koets pilu; sukke sehen oli ka vanast pilu Krk; mõni tiip pilu keset päk'äpäälis; illuss sõrmkinnass, ku `lihti om -- ja pilu ja Nõo **c.** niplis tano^o piisi^o man kōik' uma `koedu^o, kutsuti tano pilu^o Rõu; ol'liva_tettü_`säärtse_pilo pulga^o, noilõ mähiti niit' pääle, sõss noidõ `pulkaga_`koeti kōik'sugutsit pilla Plv; seto naasõ_tei_pilla `paunõ pääl Vas

3. häbe, vulva kata uma pilu kiinni Se **Vrd** pillu

pilu: pilu Krl Har püstkoda, suvekõök ma olõ pilun [süüa] tennu mõni kümme `aastaiga; mõni `aastaig tagasi, siss ol'l pal'lu pilusid tan saman vana kõrdsi nurmõn Har

pilukalla pilukil sil'mä^o omma pilukalla Plv

pilukalle pilukil `kassi pojal one `silmad pilukalle VNg

pilukalli pilukal(l)i pilukil Kui `silmad ojan pilukali, siis nään paremast Jõh

***pilukas** pl pilukad Kod pilus olev mõnel_o pilukad ja vidukad silmad Kod

pilukeli pilukeli TLä pilukil(e) sil'mä piluleva `kiinni, kui pilukeli läävä Ran; uisõ om pilukeli, `tõmba `kinni Puh; Om kah aiguse peräst mõnel silmä pilukeli Nõo

pilukesel pilukesel Koe Sim pilukil silmad pilukesel Koe; kui silmad vähe pilukesel, laud pool `kiinni, siis on pilu silmadega Sim **Vrd** pilukisel, pilukisil

pilukil pilukil Jäm Põi Rei Kse Tor Hää Saa Kei VJg Trv Hls Krk, pilü- Krl

1. poolsuletud laugudega, vidukil pilukil `silmadega Jäm; Silmad pilukil naagu `vaataks alati `päikse `sisse Põi; [Ma] äi maga, mo silmad on pilukil Rei; silmad ette pilukil Tor; Abjas on suurte `sil'mig inimesed, nende sil'mad ei ole pilukil Saa; kui `aiged silmad, siss on pilukil Kei; `väege pilukil niij silmä Krk; silmä omma pilukil Krl

2. praakil(e), irvakil(e) uús olli pilukil Hls; joba akkass `silmi pilukil `aama; ma võti usse pilukil Krk

Vrd pilukalla, pilukalle, pilukalli, pilukeli, pilukili, piluksel, piluksil

pilukile pilukil|le Jäm VII Tor Saa JMd VJg Trm Lai Plt Trv Rõu, -lle (-lle) Vai Juu Koe Iis Kod KJn

1. pooleldi avatuks, vidukile (silmaDEST); praokile, irvakile surma sil'mad ol'lid jäänud pilukile; lükasin ukse pilukile Saa; lasi silmad pilukille Iis; Kui vahel `virgus, tegi sil'mad pilukile Trm; uús jäi pilukile Trv

2. pilukil `kuitsigal on jo `silmad pilukille Vai; ta käib alati silmad pilukile JMd; vahib silmad pilukile VJg; `vaatab pilukille `sil'megä KJn; uús om pilukile Trv

Vrd pilukselle, piluksile

pilukili pilukili Kaa Muh, -gili Khk

1. pilukil Laps pole änam magand, ta silmad olid juba pilukili Kaa; silmad oo pilukili ühna Muh

2. praokile Tee uks püsut pilukili Kaa

pilukisel pilukil silmad on pilukisel Iis

pilukisil pilukil silmad_o nõnna -- pilukisil Muh

pilukoda suvekõök, püstkoda tuu pilukoda es olõ oonõtõ ligidäl, meil ol'l tä sääl riida takan; ku nakatu reht `pesmä, siss esä tegi pilukua, pañd `ritvu `pistü ja lavvakõisi ka sinnä `ümbre; pilukuan `ol'le kolmõ kivi pääl pada -- sääl keedeti süvvä Võn; pilukoda ol'l popsikõsõl Rõu **Vrd** pinukoda

piluksel piluksel Hää Ris pilukil(e) silmad on [kuitsikatel] juba piluksel, `varsti lähvad `lahti Hää; silmad `tõmmavad kokku piluksel Ris

pilukselle paokile, irvakile *uks jääb natuke pilukselle, et `valge läbi paestab* Juu
piluksil *piluksil* Mär Var Tõs, *pilo-* Mar pilukil *mõni on kohe `loodod piluksil `silmädegä* Mar; *ega `vasta `pääva `saagi muđu vaadata, oia alati silmad piluksil* Mär; *kutsika silmäd oo piluksil, akkab nägemä* Tõs

piluksile *piluksile* Muh Tõs PJg, *pilo-* Mar pilukile, praokile *teine silm jähi piluksile* Muh; *uks `jäätässe piluksile* Mar; *kui päe vägä paestab, paned silmäd piluksile* Tõs

pilul *pilul* Ans Khk Kaa VII Muh Kse Var Juu pilukil *pilul `silmadega inimine, silmad pilul* Ans; *`Oitke silmad pilul* Kaa; *selle silmad_o nii pilul, ühna kui makaks* Muh; *ele pää pastab -- silmäd nii pilul* Juu

pilule *pilule* Kaa Plv/-õ/, *pilulle* Vai pilukil(e) *`silmäd on pilulle* Vai; *Ma pani silmad pilule* Kaa; *`kúskal omma sil`mä? jo pilulõ* Plv

pilulema *pilu|lema* Ran, *-lõm(m)a* Rõu

1. natuke, pilujalt paistma, vilkuma *`valguskina piluleb läbi usse pilu* Ran; *ku meil päiv talvõl [looja] lätt, siss vaivalt pilulõss üle mäe* Rõu

2. piluks tõmbuma *sil`mä piluleva `kiinni* Ran

piluli *piluli* Khk HMD Kod Plt Hls pilukil *poiss vaadab piluli `silmadega* Khk; *lapsel silmad pool piluli* HMD; *ei maga vüj, silmäd piluli* Kod; *`päeva ei olegi, aga neil on ikke silmad piluli* Plt

piluline *piluline* Hls Krk piludega, aukudega *olli [kinda kudumisel] silmä maha `lasken puha, siss olli piluline* Hls; *rätte `koeti pilulisi* Krk

pilune *pilu|ne* g *-tse* pragune, pilujas *tuul saap kõige pilutsembast paegast läbi* Nõo

pilunema *pilunema* pilujalt paistma *`valguss piluneb pilu vaheld; sääld nigu üits tuli pilusi* Ran

pilupalistus pilutikandiga palistamine; sel moel saadud palistus *pilu palistus tehasse alus kuvvestele* Muh; *pilu palistus tehakse linale või `niukse kohale* Mär; *pilupalistused `tehti kaeltaguste `otste `sisse* Hää; *pilupalistus oli ike `enne põlle all ehk palakate `otses* Juu; *kes `tahtis veel ilusamad [särki] teha, sie tegi sis pilupalistused* KuuK; *kas tijn pilupalistse või muđu palistse* KJn; *käte rätte `aetass pilu palistuss `vürde* Puh; *pilu palistust olõ nännü? ja tennü?* Plv

pilupart *pilupart* piilpart – Noa

pilupaun niplispitsikudumise padi *`ül`ti pilu paun, `pulkõga? `koiõ? Rõu; seto naasõ`tei`pilla `paunõ pääl, pilupauna_kutsutigi? Vas*

pilus *pilus* IisR Muh Käi Tor Hää VJg Sim pilukil *Olivad ühed `pruuni `juhti mehed, `silmad pilus* IisR; *ta oo pilus `silmdega* Muh; *senel nii pilus silmad - - nagu pool `kinni Käi; kes pilus `silmadega, sel on silma laud `rohkem `kiinni* Sim

pilusilm kitsa avaga silm *pilu silm - - `jusku `piilub vai `kiilub `kulmude alt* Jõh; *Kohe `loodud `sõuke pilu silm* Põi; *täl `pissed pilosilmä* Mar; *Pilusil`m - - jusku `kiinni niid sil`mad, sij on `sündimisest saadik* Hää; *`kirssis silmad on need pilu silmad ehk madalad silmad* Sim; *Kellel on valged ripsme ja kulmu karvad ja pilusilmad, nende kõhta üeldasse: silmad nagu seal* Trm; *pilu `silmadega nigu `iinlane* Lai; *väegä pilu `sil`miga inimesi ma_i ole siin nännu* Ran; *Mõnõl omma kül pilusilmä?, aga häste nägevä* Vas; *nuil `lõuna `rahvil omma? pilosil`mä? Se* Vrd *pinusilmä*

pilusk → pelusk

pilutama

pilutama *pilut|ama* Kuu VNg Jäm Khk Kaa Pöi Muh Rei(-dama) Phl L(*pilo-* Mar Mih) Ris Kei Hag Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod(*pilo-*) Plt KJn Trv TLä Vön Kam Kan Har Rõu Vas Se, -*amma* Lüg Kam Plv, -*eme* Hls Krk San Krl(-õmõ); *pjõlutama* Khn

1. a. pilukile tõmbama või pilukil hoidma (silmadest) *Täna oo seike tuisk otse vastu, et äi vei mette silma pilutadagid* Kaa; *Laps jääb `varsti magama, ta juba pilutab `silmi* Rei; *Lume `ergamest ma `võigi vaadata, ikka piluta `silmi* Han; *pilutab `silmi, ei soa neid laiale aada* Tõs; *pilutas vähä `sil`mi, magas edäsi* Juu; *Sa kissität ja pilutat `silmi, nagu silmil midä vika oless* Vas b. praotama *Nõnda kut ma ust pirekse pilutasi, oli ta oort vilkstik sehes* Kaa

2. natuke, piluna paistma *päe pilutab pilide vahelt; koit pilutab, küll ta kurjale ilmale läheb* Muh; *`päike pilutab pilve tagant* Var; *läbi `pilvede natuke pilutab `päeva* Plt; *päävaratas pilutas tõusta* KJn

3. a. pilutikandit tegema *vanal ajal olid ikke piludettu `riided* VNg; *tüdruk piludab aseme linasi ning padja `pöörisi* Khk; *ma piluta lina ää* Muh; *sii vahepiäl ikke mõned tegid, et pilotast särgid ää* Mar; *kahe lõnga takka tõmmati kaks `lõnga `väl`la ja akati pilotama* Mih; *särgi kaeltaguste otsad pilutadi ka ära* Hää; *mõni tegi ninaräitikidel ka pilud ümmerd`tiiru, pilutas ära* Saa; *Pilutadi kas linast või kalinguri* Kei; *naiste särgi varrukse `otsasi nüid `jallegi pilutakse* JMd; *pilutab nina räitikuid, tal on imu pilutata* VJg; *põll_o pilutet, vene piluga palisset* Kod; *`tõmmad `rõõval lõngad `väl`lä ja tütid pilu tikke `piäle, siij on siis pilutamene* KJn; *temäl olliv puha piludet `amme* Krk; *rõevass - - pilutedi `viijri piti ärä* Ran; *mul olliva pilutedu (pitskoes kootud) suka* Nõo; *mina esiki piluti sängi lina `viijri* Kam; *Üts lang tõmmati `vällä, siss pilutõdi* Kan; *täl om põl`l ilosahe pilutõdu* Plv b. pilt auguliseks sööma *kapst maarjapävä es tohiva naese kedrätä ei ummelda, muidu pilutedi `kapstalehe ärä* Vön; *`kapsta lihe omma kõik` pilutõdu, mardikõil `süüdü* Har

pilutamini 1. pilujalt, vähekene nõnna *pilutamini koidab, põle `sõuke `selge koit, kut vahel oo; kui pilutamini koidab, siis tuleb kuri ilm* Muh

2. pilutades kaelatagune *`aeti pilutamini `peale* Muh

pilut|tuisk peenikese lumega *tuisk pilu tuisk `tuiskab palgi vahelt - - `sisse* Kei; *pilo tuisk ajab lakad ja õnnid täis, kos vähä one pilokene, siält tämä kisob `sisse kõhe* Kod; *pilu tuisk, kos vahekene oli, `sinna kõik aeas* Lai

pilutus *pilutus* g -e pilutikand *pilutused kadusid ää* Aud

piluveli pilukil; praakil *päiv paestab `sil`mä, sil`mä piluveli, ei saa `silmi `valla `laske; uiss om piluveli, veetse `valget paestab* Nõo

piluõllõma *piluõllõma* Plv; pr (ta) *piluhõlõss* Se väheke paistma, vilkuma, kumama *tuli piluõllõss säält* Plv; *sain piluhõlõss, `paistuss läbi, `valgõt nõuss läbi saina* Se

pilv *pilv* Kir, g *pilve* Rid Mar Kul Var Khn PJg Juu JMd Kod, *`pilve* Kuu(n *`pilves*) IisR Ris Kos; *pil`v* Kod Pil, g *pil`ve* KJn Vil Hel T hajusalt V, *pilve* Mär(n *pil`b*) Tor Plt Trv Hls Krk San V; *pilb* Rap/-l-/l, g *pilbe* Mar Vig; *pili* g *pilve* S Lälö LälEd Pälö(g *pilbe* Mih) Hää Saa Hls Krk; *pilve* Kos Jür Jä ViK(g *pilve* Kad) TaPõ(-l- Pal Lai), *pilves* Ris HMd, g *`pilve*; n, g *`pilve* Hlj VNg Lüg Vai; pl *`pilved* Kei HJn; seesü *`pilves* Jõh SJn, *`pilbes* Rid Mär PJg

1. veepiiskade ja jääkristallide kogum *sest `pilvest tule sadu* Kuu; *tuul kisub `pilveid kokko* Lüg; *taevas ülemalt `selge, pili keib madalamalt läbi* Jäm; *sui läbi olid kuivad pilved - - mette_s tule `vihma* Mus; *Igast pilvest äi tule `vihma* Kaa; *Irmus suur must pili tõuseb õles, `valju `ilma tuleb* Pöi; *päe pilutab pilide vahelt* Muh; *Pili käis üle `Risna otsa, `andis `moole kaks `tilka nina ota `pääle ja läks Kõrgesare* Rei; *taevas oo `kangesti `pilpsid täis* Mar; *see suur pil`b ei tulnd `siia* Mär; *nüid põle `pilbi kedagi, `sel`ge* Vig; *Need `kõrged pilved oo `valged ja `tüklesed*

nagu `lambda mau rasu Han; müristamese pili läks mööda Var; sügise ku need pilvetega vihmad tulevad, siis oo oobid Tõs; Läbi pilvete `näütüb vahel `päävä kua Khn; üks `piske pili pea `kohtas, aga sajab nii et varinal Aud; `vaata, kudas `pilvi `vasta tuult kisub, siis ta ilust `ilma ei taha anda Hää; põle `vihma `lootagi, `taevas põle `ühtki pilvet; lai pilves on pääva ies, pää ei paesta Ris; kui `pilved joosevad, siss ilm akkab lahutama Kei; siss olnd mõesa õue kui pilve rahvast täis (väga palju) Kos; nisuke al' l sire pilvete peal (linnuteest) Jür; teinekord `pikse `pilvi iel nisike tuul tuleb HJn; `pilved on täna `kangesti paegal, mitte üks ei liigu Amb; saab näha, kas_se pilve läheb üle Ann; `ootan teda nagu `pääva `pilve alt väl'la tulema Koe; `päike läks `pilvesse `luoja -- ei läind `selgelt VMr; `valge pilve siest `vihma ei tule Kad; sij kadus ku -- `pilve Kod; `pilved akkavad juba paksemast minema Pal; kui pääv paksu `pilve `sisse `luuja lähäb, siis `tulla teene pääv `vihma Äks; kui on `runkas `pil'ved, siis on ia uba külvata Lai; pääväratas tuleb pil've alt `väl'lä KJn; sa `näität ennäst nenda `rõõmsa ollev nagu pilve pääl Trv; `praegu päe pastab, tuleb pili `pääle, oh [tal] kül'm jälle Hls; ta om nõnda `uhke, ta lähess või pilvest läbi Krk; sinitse pil've kuuluteve `kül'mä, alli pil've toove `vihma, punatse pil've om müristemise pil've Hel; ma es `näegi, et vanemba pil'v (äikesepilv) `tul'li, `tul'li suur sadu ja lei mul `rõiva sällän ligedass Ran; kül'm õõg tuleb ijn `musta `pil've ja sääl pil've seen om siss `valgit `juuñi Puh; ega ta sadama ei lähä vist, ei ole serätsit `pil'vi, kueva pil've om Nõo; ei olõ `pil'vi änt, `täämbä tulõ jäl kuum ilm San; sa `kõnõlat nigu `pil'vi takast, et suurt medägi ei kuulõ?; pilve `kõrvõtasõ?, ku mõnikõrd õdagult omma säärtse kõlladsõ? Har; rügä `häitsäss ilostõ, tolm lohetass nigu sinine pil'v rüä kottal; tuu tüü ol' nii suur et pil'vini? Rõu; pilvist tundass är?, kui ilm `muutuss Vas; jal `korjass jo `pil'vi, `põuda `saaki_i? pal'lo nätä? Se

2. suur (tihe) parv Ei akkend või `lahti teha, `säese pilv `akna taga; Porilaste pilv tuli `raipe `kallale IisR; Kärmepsed olid loomade kallal kut ullud -- must pili Põi; mia ole tuli `linde `aanu, neid om ma_j-lma pil'v Puh

3. adv pilve 1. pilviseks `taivas ajab `pilve Lüg; `Lõuna `paiku vädas `pilve Põi; tänä aab `pilve jah Mar; lähäb `pilbe `jälle Mih; ilm viab `pilve, ei tää, kas `vihma õige akkab tulema või Hää; lähäb pilve, akkab sadama Juu; akkab minema `ümber `ringi `pilve Amb; taevass nakass nii imeliguld `pilve `kiskma Ran; `pil've lääb, ei paesta enämb päiv nii eledäde Nõo; ilma kisk `pilve, näüts, mis `täämbä tulõ Har; taivass lei `pilve Plv 2. pilt pahameelt väljendavaks Nägu lõi `pilve, vist jutt ei `mielind IisR; Pale läks oort na pilve, kui ma taale ütlesi, et ta_p saa mu kääst seda raha üht Kaa; pilveh ~ pilvel ~ pilven ~ pilves 1. pilvedega kaetud, pilvine tänä on `pilves ilm, tänä `luogu ei saa Lüg; oli oomikus_pole ka `pilves Mus; Taevas on õleni `pilves Põi; mitu `pääva on sedasi `pilvel olnd Rid; vahest `pilbes ja vahel päe paestab Mar; taevas nii kõhu rasva `moodi `pilves täna Mär; Ilm `pilves nagu koit Han; ilm oli täna enne lõonat `pilves Kei; `vaikne `pilves ilm VMr; ep sada ei kedägi, muku pilvel si ilm Kod; pääv `otsa on `pilves, et päikest ei paista Äks; kas te akkate `pilves ilmaga `kuhja tegema Lai; `pil'ves ilmaga on iä `einä `niitä KJn; `täämbe om taevas pilven Hls; kesk taevast om `valge ja `ümbre `sõõri om pil'ven kõik Puh; päiv es ole kah väl'län, pil'ven `ol'li Kam; taivass om nii pil'vel San; hummogu um pilveh, a päävä pääle seletüss är? Vas; `terve näitäl ol' ilm pil'veh Se 2. pilt tusane, pahur; pahameelt väljendav nägu on `pilves Hlj; sie inimene one `pilves `ühte puhku VNg; `Ilmast `ilma `õisaedine `pilves, iad nägu ei nää `millagi Jõh; `Ommikust `piale `pilves `teine IisR; `uitab `pilves `näuga VJg; Mis sul täämbä nii pilveh nägo om Vas 3. suure hulgana, parves `Paarmud `pilves `luomade `kallal; Siis tulid mesilased `pilves `nõelama IisR

pilve-

4. munavalge *pili* `lastse teisel, *rebu teisel ja peksetse ärä* (munakoogist) Saa; *kollane on rebu ja valge on jälle pil'v* Vil; *pili lastas esi paika ja sora esi paika* Hls; *sõss lahudet ärä sora pilvest* Krk; *mõnikõrd muneb mõni kana siandse väikse muna justkui näpuots, pal'last pil'v om sehen, sora ei olegi* Hel; *pil've mia es süü, aga rebu sein* Ran

pilve- *pilve-* *Kogu nädälä on pidänd pilvealusi ilmu* Kuu; *siin one pilve rünki nähä, vihma tule ikke pilve rüingästest* VNg; *Sest pilverañjast veib rahet ka tulla* Kaa; *Suured mustad pilveatakad kihutasid mööda taevast edasi; Ajas õhe suure pilvemügami sealt metsa tagant öles* Pöi; *vahel põle pilveatakast kuskil ja akkab sadama* Muh; *oli naa pilbealune ilm, et põld päikest mette nähägi* Mar; *taevas on täis pilvejugasid* Mär; *pilvesagarad tõusvad ja lähtvad* Kse; *Pilvealuse ilmaga oo ia niita* Han; *pilverank tuleb ja vihm kohe jooseb alla* Ris; *tuul aab üles pilve rünkad* JMd; *kui nisuke pilvealune ilm on, siis on õige kapsa istutamise ilm* JJn; *pilvejuga on ete sinine* Tür; *täna on pilvejumes (pilvevines) ilm, päike ei pašta* VMr; *sul põle kääs reisikeppi, pias pilve kõrgust mütsi, sie oli üks ringimäng* VJg; *lõunas jo selitab, aga põhjas ike pilve joomaid nähä veel; Pääv paistab piagu selgelt, läbi pil'vevina* Trm; *pilvemürakud taevan, siis tehä kartulid* Kod; *oli üks pilvesagar üleval, sialt tuli üks sahmakas [vihma]* Lai; *pilverüngad taevas, mitme kortsed* Plt; *pilvevine iis ja tähed ei paista* KJn; *pil'verangad on ju ülebal kiik, suured mürakud nii et Vil; pil'vemügäre tuleve lõuna puult üless* Hel; *tõenekõrd om taevass nii sel'ge sinine, et mitte üits pil'veraas ei ole koskil* Nõo; *pilvealudsõ ilmaga ei olõ suurt sehvti haina tegemisega; mõnikõrd omma pilvejoonõ? taiva pääl* Har; *pilveloändi? umma_ taivah* Plv; *pil've kiudõ aja taiva pääle* Se

pilve|hain (taim) *pil've haana? - lak'u lehtiga niidü pääl [kasvavad], andass kabõhidsile* Lut

pilvekas *pilvekas* Amb; *pilve|käs g -ä* Kod *pilvine täna niisuke pilvekas ilm* Amb; *vahel pilvekäs ilm ei annagi vihimä* Kod

pilvelene *pilve|ne* Tõs Aud PJg/ *pilve-/, g -se* Mar *pilvine elm - läks naa pilveleseks* Mar; *pilvelene ilm, pilvetükilene* PJg

pilve|lõhkuja 1. *kõrge naistetanu pilve lõhkuja - - vaaksast õli ikke viel kõrgemb sie, papp õli pandud alle, siidi riide õli siis tämä pääl, mõnel õli jälle ruosidatud ehk kuda kelgi õli; pilve lõhkuja õli jälle tanu - - õige teräv tipp õli üleval; kui vanaeit pani ennäst vormi, siis õli pilve lõhkuja pääs* Lüg

2. (kogukast olendist) *lehem tuleb ku pilve lõhkjas, suur* Kod

pilvene *pilve|ne* Pha Rid Mar Mär Kir Mih Tõs Hää Kod Plt Nõo/g -tse/, *pilve|ne* Lüg Rid Ris Juu Amb Koe, g -se *pilvine udujane ja pilvene ilma* Lüg; *seerab vihma, pilvene sii [taeva] alune* Pha; *siis ta oli pilvene koo omingu* Rid; *eks nää, kaua ta neid pilvesi ilmu peab veel* Mär; *päe ei ole mette laar, on pilvene* Mih; *Pilveste ilmadega on ea taimi istutada* Hää; *tänä nii pilvene elm, eä niitä* Juu; *pilvene üõ oli jah* Amb; *kavva pidäb pilvesid il'mi; vahel one selgem, vahel jälle pilvesem* Kod; *lase ust valla, ega nüid kihulase sisse ei tule, pilvetsega* Nõo

pilve|pala *limatükk tul'l suur pilve pala taivast maaha* Vas; *pilvepala ol'l sadanu maaha normõ pääle, tuu ol'l nigu süldi tük'k* Se

pilve|saabas *vesipüks pilvesaabas tõstab merest laivad üles; kelstükiga lastasse pilvesaabas puhki* Mus; *pilvesaabas - - üks vähigene pilvetükk akkab tousma ja touseb ikka kõrgemale ja aeb vett välja* Emm; *pilbe saabas tõmbab koa kalad mere seest üles* Mar

pilvetama *pilve|ama* Khk Mus Pha Pöi Var Tõs Aud Hää Ris, -ämä Kod Nõo Rõn, -eme San; *pilvetamma* Vai *pilvetama kas täna akkab pilvetama ka* Khk; *pilvetas oomikus poole* Mus;

`laaris ära ja akkas uiesti `jälle pilvetama Pha; taevas pilvetab, akkab sadu `säädma Tõs; ilm pilvetab, akataks `vihma `uutama Hää; pilvetäb, pilvetäb, aga ei tule vihimä Kod; ilm aanetass, pilvetämä nakap Rõn; ei tiia, kas nakass sadamõ - - vaist pilvetess nii `saandõ San

pilvetus *pilvetus g -e pilvitus [vikerkaar on] `rohkem, kus pilvetused oo, `selge ilmaga tä ei ole Aud*

pilve|tükk 1. väike pilv tuul kisub `pilvetükkisi edesi `müüda `taivast Lüg; mõni pilve tükk_o `taevas Khk; sõradad pil've tükid [on] `taevas ja kui nad suuremaks lähevad, siis on sel päeval `vihma oodata Lai

2. limatükk maas `pilve tükk ku `alle kukkub, on nagu sült - - ku kuer seda süüb, lääb `ullust Lüg; pilvetükk, vahel tuleb vihmaga `seltsis maha Jäm; pilbetükid - - mis `taevast vahest maha `kukvad - - `neoke `valge ja väriseb Mar; `pilbe tükid maa peäl nagu sült Vig; ku koer pilve tükki süüb, siis lääb lofliss Kod; ku `kange sadu üten suure tuulege, siss tule pilve tük'ke Krk; pilvetükü? maha sadanu Kan; tuud pilve tük'kü näi ma esi?, ku lais ol'li Plv

3. millimallikas pilvetükid, sügise neid oli ikka nähja mere `eares Pöi; pilvetükid - - nad `põhjas magavad, kut äi ole sant ilm Emm; meres vee sihes olid pilve tükid Var

pilvik, pilvikas¹ *pilvi|k g -ku Var Tor Saa/-l-/ Jür JJn Ann VMr Kõp/-l-/ M(-gu Krk) Nõo Ote, -ke Ran Nõo Rõn; `pilvi|k g -ku Kuu IisR; pilbik, pilvi|as g -ka, piili|k g -ku Aud (seen) pilvikad süiasse - - pruunikas punane seen; piilik oo `veike `valge seen, ega neist paelu saa, `lähtvad kokko Aud; ussid tahavad `kangesti pil'vikud, vat ta on magus Saa; minu ema ikka puravikka `tuudis, pilvikuid ta ka võttis JJn; niuksed sinised seened, pilvikud Ann; pilvik om kuju siin, ilma piimate Pst; pilvikid ole `pisten suulvüj `sisse Hls; pilvikit om katte `muudu, tõine jakk punatsit, tõine jakk `alle, alli paksu pilvigu Krk; pilvike tuleva ka `varsti, nuu om ka varajatse Nõo; pilvik - - `nilbe nahk om pääl, see nülitass ärä Ote*

pilvikas² *pilvikas pilvine sihuke pilvikas [ilm] Pha*

pilvilene *pilvilene pilvine pilvilene, `päikest ei paesta Var*

pilvine *pilvi|ne SJn, g -se Koe Trm, -tse Trv Ran Nõo; pil'vi|ne Vän KJn San, g -se Lai, -tse Puh, -dse hajusalt V(n `p-); `pilvi|ne g -se Kuu VNg JJn VJg Iis/-l-/; pil'i|ne Han Kõp, g -se S Hää Hls, -tse Kse pilvedega kaetud; sellise taevaga täna_o `pilvine, egas täna `kuivadagi Kuu; nüüd ole neid `pilvisi `ilmu `ollu küll VNg; ajas `taeva ka äkist piliseks Mus; Täna oo sehike umne piline pää Kaa; piliste `ilmadega ein äi `kuiva VII; ühna `kähku paneb piliseks Muh; kui ilm piline on, siis äi tee tema (päikesekell) midagid Käi; nüüd oo ika pilitsed ilmad Kse; [oli] `pilvine `ommik ja `kastemärg JJn; pil'vise ilmaga saab `auna `panna ja `kuhja teha Lai; taevas on piline Kõp; pilvitside `ilmega, näe eena ei kueva ega kedägi Trv; sügisene ilm om tõenekõrd `väega pilvine ja `saone Nõo; ega hääd `põuda ei saa, `pil'vine ilm om Har; pil'vidse ilmaga om hää tüüd tetä?, olõ õi lämmi Rõu; sääntse pil'vidse ilma?, `päivä `näütä_i `väl'lä Se*

pilviskitsmä *pilviskitsmä (-kets-) Vas, pil'viskitsmä Se pilvitama ilm jo pilviskets, päiv läts pilve ala Vas; tõõnõ kõrd, ku suur põud om, sis pil'viskits, pil'viskits, a mitte ei tulõ `vihma Se*

pilvisklemä *pilvisklemä Nõo San/-me/, pil'viskel(l)emä Kam Urv Har Plv Vas Se pilvitama kae ku pilviskleb, ei tää, kas `vihma nakap sadama Nõo; kui õdagu nakass pil'viskellemä, siss ei tulõ `üüße `kül'mä Kam; Ilm `täämbä `väega pil'viskelless Urv; terve nätl pil'viskeli inne, `vihma es tulõ? Plv; pil'viskelemä nakass Se*

pilvistama *pil'vist|ama Tor Kõp, -ämä Kam, -ämmä Plv; pilvist|ämä TLä, -em Krk; pilist|ama Var Hää, -eme Hls pilvitama pilistab `väikselt, aga `vihma ei tule Var; taevas pil'vistab enne `vihma Tor; ku ta pilistab, tuuþ ükskord `siia vihma, teinekord `sinna Hää; ku ta*

pilvitama

pilvistess, sõss tule vahel päe pilve alt `vällä Krk; pilvistäb `pal'lald, egä `täämbä `vihma ei tule Ran; pil'vistämä nakap Kam; joba pil'vistämmä nakass, vašt tulõ `vihma Plv

pilvitama *pilvit|ama* Muh Mar/-lb-/ Mär Kse Hää JMd Tür Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv, -ämä Juu Kod Puh Nõo Rõu, -ämmä Vas, -em(e) Krk Hel/-l'-/; *pil'vit|ama* Tor Ann Kõp, -ämä Kod KJn, -ämmä Urv; *pilvit|am(m)a*, -äm(m)ä Kuu VNg Lüg Vai; *pilitama* hajusalt Sa, Muh Rei/-dama/ pilve minema või pilves olema `taivas one `tuskane ja `pilvita VNg; `eile `ilma kovast `pilviti, aga `vihma ei tuld Vai; *taevas pilitas `kangesti `löuna poolt Khk; Eile pole üht pilitand, aga täna akab pilitama* Kaa; *saab selle pilvitamise ää pilvitan, siis tuleb vaga ilm `jälle* Muh; *Akabkid pildama, jo nüüd `varsti vihem kää on* Rei; *ajab `pilpsid - - pilbitab* Mar; *pilvitäb nõnna, tänä-`oome ike ehk tuleb `vihmä Juu; pil'vitab küll - - `öösse ehk tulebki sadama* Ann; *pilvitas küll, aga `vihma ei tuld VJg; mitu `pääva pil'vitäb* Kod; *akkass pilvitem, eilä pilviti joba* Krk; *las ta nüüd pil'vitede kah vahel, nüüd om ääd `ilma külläld ollu* Hel; *ku ta pilvitäb, pia siss sadu ka, i tule* Nõo; *Joba pil'vitäss Urv; `täämba nakass ilm pilvitämä Rõu*

pilvne *pil'vne* pilvine `pil'vne ilm KJn

***pimbulane** pl *pimbulased* pisikene loom *pisikesed `luomad `onvad kõik `pimbulased* Lüg

pime *pime* g -da, -dä R/-jä Kuu/ Muh L K I Trv Ran; n, g *pime* S Trv, *pimme* Saa M T(g *pimedä*), `pimme Vai Hls hajusalt T(g *pimedä*), *püme* Sa, *pümme* V (Võru murdes teistes käänetes ja komparatiivis ka *püme-*)

1. valgusetu või valgusvaene *Egä `ninda pime viel ole, et lusigaga `silmä `turkad* Kuu; *sie on viel `pimmemb ku `männe üö* Vai; *Täna oo sõhuke püme pää* Kaa; *pikkamidi läks pimeks, pikkamidi läks `valgeks* Mus; *Sügise ta lihab juba pümes `lauta* Põi; *nii pimeks läheb, nagu olaks üsna `õhta olavad* Muh; *nii pime ja piline, küll ta `varsti sadama akab* Käi; *pime ilmaga äi nää midagi tehja* Rei; *pimedas `keldres oo leha `astad* Kul; *Sügüse pimedä `aaga ette ramp mere piäl `sõita* Khn; *meitel see `kastan teeb tua pimedasse* PJg; *oli nõnna pime, ei näind `sõrmegi suhu `pista* Kei; *ma ei mäleta enam, kas ta oli pimedik või päris pime* JJn; *jätan su pimedasse tuppä* VJg; *pimedän nukan õli, ei suand kätte* Kod; *kõege `enne olema rehetuba pime olnud, vanal aal ei olema akent olnud* Pal; *nii pime on, et `torka või sil'm piast `väl'ja* Lai; *mõni üü on pimedäm, mõni `valgem* KJn; *pimedas `lautas lüpsan lehmä ka ära* Vil; *kui pimesse läits, `võeti tuli ülesse* Trv; *kõnni pimmat `mõtsa `müüda - - tiid ega `meastigi* Krk; *pernahe kai, kudass ta lastel jalust ärä pimedäde nukka sai* Ran; *ega `pimme es ole, jõlu `aigu `ol'li lume `valge* Puh; *kuuse mõts läits nii pimedäss ku koti ots* Nõo; *peni ka ei aogu pimmel tüül* Kam; *ku pimmess läits, siss näidäti lina `kakjile õle `lohtëga tuld* Ote; *tarõ om pümme nigu koti, ei näe ma[?] medägi tetä[?]* Har; *midä pümehep üü, toda valusamba_`tähe[?]* Rõu; *kõik `teiti pümehehess, tek'i_`pañti akõndõ ette* Vas; *las lätt pümehehäst, siss võta tulõ üless* Se || piltl *meie majas põle `piima, meie maja oo piima poolest üsna pime* Mär; *naesel õlid küll suured rinnad, aga pimedäd, ei õllud `piimä* Kod

2. pimedus; valguseta aeg *egä pimejäl siis `piitsa ole, mes sest `kardad* Kuu; *pimedast pimedani sai tüöl `olla* VNg; *valge `naurab pimedä tüöd, pimedas `tehtud tüöd* Lüg; *nahk `iired, nied `lendäd `üöse `pimmes* Vai; *kassi silmad põlevad pime sihes* Khk; *Meni inimene kardab pümed, äga siis püme kallale_p tule* Kaa; *Tohi mitte `õhta püme `alla jäeja, tule kenast koju* Põi; *ma_p taha pimedas `olla mitte* Muh; *ε loe pimes, teed silmad `aigeks* Käi; *Mis ta sest pimest kardab, ega pimel pole `silmi peas* Rei; *oli seal `õhta pimedani* Mär; *pime käe jo* Tõs; *Pimedäs iä valõtlõda, `kiegi_mte näe njagu* Khn; *pime tuleb `enne kätte, ku tõõ `val'mis saab* Vän; *Naste tüüpäe, jumal, `tõmma õhest pimedast `teise* Hää; *Õhta koa, vana pime juba, kui ükskord koeo said* Kei; *paikie läheb `looja, aga - - ega kuhe pime ei tule* Ann; *lambad `jooksid*

`metsa, kus mina änam pimedas `kiinni `võtsin Kad; kuhu sa lähäd selle pimedaga Iis; `tõmbab (töötab) tõne pimedast pimedani Trm; ku luug on kuiv, `võetasse `luugu pimedani Kod; suures pimedäs tuli, oli juba suur pime Lai; egä temäl ei ole tuld vaea ei kedägi, kuedass temä pimedäs niid kirjäd nägi tehä, sedä_i tia KJn; ta pimpest pimmeni `rühmäss mõtsan Krk; nigu ta läits, nii katte pimmete ärä Puh; joba pimedän läitsit tühü ja õdagu pimedäni Nõo; ma pia `aiksast mineme, muidu jää pimme pääle San; ta_m hal`lass rõõvass, taad ei näe pümmega kota? Har; kana taha ai_pümeheet, kana näe ei_kohegi `üüße minnä? Vas; Kae no latsõkõnõ, jäägu_i joht pümme kätte Se

3. a. nägemisvõimetu (inimene) memm oli pime, ei nähnd `ästi Jõe; `sündind pimedana en õle mina nähnd Lüg; mei küläs küll pimedi ei ole Vai; silmad `akvad pimeks `jääma Ans; püme keis `kerjamas Khk; tüüüss nõelub loomad ää, siis `jäätud pimeks Mus; kõik võrgu linad ta pimest (pimedana) `ketras VII; üks vana pool pimedad mees oln Muh; mes tei pimed narrite Käi; kui ma jee üsna pimeks, see keige `herpsam asi Phl; sii, jumal tänatud, põle pimedid inimesi Mar; Pime kana leiab kua tera Han; Mia jäe järjest pimedämäks Khn; Nii pime, et teine sil`m ei näe teist Hää; jäi pimedaks Kei; pimedana elu on `raske küll; kiriku juures istub iga pühapää kaks pimedad JMd; `antud pime obune ja paar `ärgi kasutata Pal; kes päris pime, see ei näe sugugi, kes vähägi nägi, see oli pool pime Plt; sul om nagu pimmel kanal õnn Trv; pimedäss `jäämine `tulli ka nii äkki Ran; miu veli ois kepi ost - - `olli nigu juht tol pimedäl Nõo; rikkass `saie küll, aga pimedäss `jäie Võn; es ole esä pimme, es ole emä pimme, aga mina ole `pimme; neid pimedit kah siin mitu tükki Ote; sa? olõt õks pümehep ku ma? olõ Har; ku pümme lätt pümehele tiid juhutama, sõss sataõ mõlõmba `hauda Rõu; `tütrel ol`li_silmä_ku pooli_pääh, a no om pümme Vas; põrmadust nõgla näk`k ar?, olõ õi_pümme Se; pimedast peast pimesi, mõtleमतult, huupi; ise nägemata pimedäst pääst luges raha ja `suuremb jagu ikke `tundas Lüg; Ise `asja ei `tunne, mis sa pimedast piast akkad `ostama IisR; Naisevetmine oo seike asi, äi seda_p vei mette pümeest peest teha Kaa; Pümeest peast tuli ää `teise perese Põi; Sii nii tuttav tee, ma käi sii üsna pimest peast Rei; ma `juhtusi pimedäst piäst `sinna Tõs; pimedast piast teeb käsiööd Hää; pimedast piast läks mehele Koe; ma võin `sinna kas või pimedast piast `minna VMr; `kapla tii ma pimedäst pääst, ega kablategemise jaoss `silmi vaja ei ole Nõo; ma lõvvä tuu kotusõ pümmest `päästki? üless Rõu; kiä är_harinõss, tuu eläss pümmest pääst kah Vas

b. (ajutisest mittenägemisest) Nii `valged tuled olid, et löid kohe silmad pümeks Põi; ei või otseti `olla, silmad lähvad pimedase Aud; Sahkerdest ei või `uskuda ega, valetab, petab, tahab testel sil`mad pimedaks teha pilt Hää; ku mesiläne `nõklab ja `sil`mä aap `paistuse, siss tiib pimedäss Ran; nigu sa iket, siss olet `pimme; igi jooseb nii, et silmist tiib pimedäss Nõo; tuu suurõ `iknisega jäi nigu pümeheß Rõu

c. (sõgelasest) püme kärmes, veel kibemad, kut arilik kärmes on Pha; pimedad `kärpsed - - need ammostavad `kangeste Mar; Kis seda tiab, et need parmud pimedad on, aga sedasi `üitasse Mih; ühüd oo pimedad, teesed oo päris parmud Tõs; pimedaid `kärpsed ja `parmusi kallal, olen lehma - - `lauta pand JIn

d. pilt (võisilmata pudrust) `putru one pime, voi `auku ei olegi VNg; täna `õhta oo nii pime pudru, pane võid `silma Mär; pudru on pime Koe; puter pime, ku võid `silmä ei pane Kod; putr om pümme, `pantkõ pudrulõ sil`m `sisse Har

e. pilt (muud juhud) Kerves läks nõnda piigi `sisse, et pümeks kohe (nüriks); [Katuse] malgad on alles pümed (pole veel auke sees) Põi; võrgu sil`mad on pimedad (mudased) Aud; pime `kartul (ilma eota), ei kasva Hää

4. pilt **a.** mitte märkav, tegelikkuse suhtes taipamatu meeleead `antasse neh, tehässe rahaga `jälle pimedaks Mar; usk teeb ju inimese pimedase Tõs

b. rumal, harimatu, mahajäänud Mis sitta ta õppind, niisama pime ku kes tahes; Isa-ema `persse taga kodu eland, jäend pimedast

pimedaspidi

igas `asjas IisR; *Pime kui pörsas kotis* - - *nii juhm Käi*; *Nii pime ja tume, et midagi pähe ei jää* Hää **c.** pöörane, arutu *see pime`uhkus, mis nende`perses on* Khk **d.** arusaamatu, kahtlane *Keik see värk ning olemine oo nii püme Kaa*; *sij`asi om koguniste pime, mina sest aru ei saa* Hel

5. (midagi rõhutavalt:) väga, hirmus, tohutu *jõu sööt on püme kallis* Khk; *Täna ma ole otse püme aige*; *Teeb ikka nii püme kange ölle et*; *Elab niid siit nii püme kaugel*; *Kaarma kergu to`rn oo ju nii püme kõrge*; *Oli vanasti ka üks püme rikas mees*; *Otse püme vana inimene, ju see juba sadant käde katsub* Kaa; *va`est on neid (sääsiki) nii, et ära mette`välla tulegid, pime parv aa su`ümmer kohe* Phl; *Kottu`pa`ndi [karjasele] pime kää`rkanikas`kaasa*; *Õlle kannud oli vahest pime toredad, tulise rauaga olid kõiksugu roosid`piale põletud* Kei; *meil seal`kerstus üks pime ulk neid va`lehta* Ris; *mijs`olli pimme laisk* Krk; [puud] *ei tahava pimedä`äste palada, ei oleva ka`äste kuivad* Ran; *ta om pimme la`ga ja pimme suur* San

6. (kerge kirumissõnana) `raiskab igä sügise`kaurad`vällä, kel täda pimedä viel`kahju on (karust) Lüg; `Poisid, pimedad, `ühtelugu kisuvad`jusku`nuored kukked IisR; *tä pime tirind`eese nii`kinni, et`lahti tät ei saa* Mar; *küll ta pime oli`joonud* Mär; *Mis sa, pime, sis täna na il`las jäid oma tulemisega* PJg; *küll neil pimedatel`mieles`seisis* Ris; *nää, ta (uss) pime tuli`õue* Amb; *külm ka ja nüid sa, pime, oled tie pial muas* JJn; *mis taga pimedaga ikke teha* VMr; *tema, pime, ei`kuula sõna enamb sugugi* VJg; *küll jalg, pime, ärä pidäb, õlgu sukk`meskene tahetes* Kod; *Mis sa, pime, joosed`ringi, pea laiali`otses* SJn; *pimmese lääve katik ku üits`login (munad keedes); ma lassi pudelest kaits pu`nn suutäüt, pimme läits`pähä* Krk; *käis pime esätsil`jälle ärä, nüid om nigu krojo`jälle (kassist)* Puh; *roti pimme`olli pesä tennu sinna mehipuu`sisse* Nõo; *mütä pimedä`õkva ku künnävä maa läbi* Ote; *mes sä,`pimme, sangutat nii pal`lu* Rõn; *oh sa pümme patanõ, läits lil`li`aida sitalõ* Har

7. (hüüatustes) *oh sa pime küll, pelotasid mu oma tükkidega* Lüg; *Tohhoo pime, kuhu sa`täidad* IisR; *oh sa pime, küll oo mä`dand* Mär; *toho pime, ega ma siis`silku ei saa ju`süia [vooris]* Aud; *assa pime, kui ta`laškis`vil`tidega üle kuolimaja, nõnna et kõik imestasid* Jür; *no`tohho pimedaid, mis te arus nüüd on* VMr; *oh sa pime, neil on nii toredad ebemed`kaelas* SJn; *ohhoo pimme, sa ei mõesta kümnet kah lugede* Hel; *oh sa pimmet küll, nii ilusa pedjä`seene nigu puped`rian; küll om`peenike, oi sa pime* Ran; *toho pimmet seh, esi pruut inimene ja paneb`endäle serätse`räbälä`sälgä* Nõo; *ai sa pimme, kui ilusa ilma* Ote; *oh`ullu pimme, sul om ulga`latsi, siss sa taht vanadõ kodu minnä* San

8. tume, must ikke värvitakse verk ärä, siis ta on pime, kala ei nää Jõe; *Nii pimejäd`pilved on tänä`taevas*; *Sai siis`uetud`lambild klaas ärä, siis oli tuli pime, aga õli kulus ka vähemb* Kuu; *süöd one pimedad, ei nie`ehku* VNg; *seda ma ole ka näind - - et`päike läks pimeks (päikesevarjutusest)* Kär; *Läheb meri silmapiiril mustaks püme`ks kut õö, siis tuleb kohe tuult`tormi* Põi; *`silme ees läks pimedaks* Rid; *kuu on pime, ei`näitä`valged* KJn; *ku`kuu päävä kotsale tulõ, siss läit päiv püme`hess* Har; *pümme pil`v tul`l üless* Vas; *`pümme`põllõ?, nuu`? naka`i`vällä`nägümä [pildil]* Se; *särän pümme pruun`kleit* Lei; *pümme must lihm - - pal`to um`säähntsit püme`hhit`lihmi* Lut || *mul põle pimedat kopikut ka`taskus* Hää; *lašk una maja`kongrussi minnä?, ta ei_saa?`ütte pümehet kopikät säält henele* Har

pimedaspidi, -päidi pimesi pimedas`päidi tieb Lüg; *Ei olnud irmugi, et tükka välja lõi - - raiu vai pimedaspidi* Trm

pimedik pimedik g -ku Kul Mär Kse Saa Ris Kei Juu Amb JJn Koe VMr Kad Sim I Plt KJn Nõo Har/pü-/,-kku Lüg(-kko) Jõh IisR, -gu Kuu; n, g pimedikku, g pimedigu VNg

1. pimedus, hämarus; pime aeg `Uomigul pimediguss`mendi, `ehtul pimediguss`jääl`d tagasi Kuu; *ei enamb nää luge, pimedikku one* VNg; *Keda säel pimedikkus`näed ehk`tunned, üks all*

kogu oli IisR; oli juba pimedik, kui ma tulema akkasin Mär; Pimedik oli, kui ükskord karja kodu`aasin Kei; juba akkab pimedikuks minemä Juu; ma ei mäleta enam, kas ta oli pimedik või päris pime JIn; ma lähän`enne pimedikku VMr; pimedik tuleb kätte Trm; laps`pelgäb pimedikku Kod; pimedikus võib veel mitu`asja ära teha Lai; ommoko lähäd pimedikul ja oled`õhta pimedäni KJn; kellä kate`aigu om iks viil pimedik Nõo; ma`tul`li`täämbä varhra tulõma, periss pümediku`aigu Har || (kirumissõnana) nämä pimedikkod`ammustavaad,`õlla ei lase (kärbestest) Lüg

2. pime ruum, pime koht *pimedikus`oiti`rõõvid Saa; leib jäe pimedikku; pimedik siäl, mes sä lähäd`sinna Kod*

Vrd pimestik, pümendik

pimedis|pidi, -pite 1. pimesi *pimedispidi tegin sukka vahel, käsikault; käib pimedispidi, kui tä`ärä`arjub, õma maja ümmer; pimedispite kobab, ei näe kedägi; täda võib [naiseks] võtta küll pimedispite Kod*

2. pimedas *Tema istub ikki pimedispidi; Levanõu`oiti levateu vahe`aegus pimedispidi Hää*

pimedes *pimedu|s Kuu/g -kse/ Rid Jäm Khk VII Muh Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Kei Juu JIn Koe I Plt KJn, pimedu|ss Trv TLä, pimmedu|s(s) Hls Krk, pümedu|s Khk Kaa Pöi, pümedü|ss Krl Har Plv Vas, g -se*

1. valguse puudumine või selle vähesus *pimedes katta maad ja`taivast, ei nää mitte VNg; pane lamp põlema, pimedes on`välläs Lüg; kados`pilkase pimeduse Vai; pümedus`jõudis juba käde Khk; Meni laps`kartas pümedust Kaa; pimedus oo`ümmer`ringi Tõs; pimedus oli`välles Kei; kell seitse`õhtal, sie on jo`pilkane pimedus JIn; ei nää midagi selle pimeduse kääs Iis; ei kedagi ole enam teha, pimedus võtab võimust (tööga jätkamine jääb homse peale) Lai; suur pimeduss Trv; pimeduss`tulli`pääle, miä es näe enämb`koeki minnä Nõo; pümeduse peräst ma ei näe kangast kota[?] Har || piilt ta on nagu pimedusega`löödud (taipamatu) Lai*

2. mittedägemine *mea temä pimmedusest kedägi`i`tää Krk*

pime|hau *leebe kirumissõna oless ta`pimmeaud üle läve ka tullu`kaema, ehk tilga`kül`mä`vetki toonu; ta`pimmeaud kupat tuld`alla, palut mu liha ärä; oi sa`pimmeaud, periss`mõtlema paneb Nõo;`õssa pimmedaud, ta`roingigõ sõit ka`ks San*

pime|hull *sõim Vaada, mis sa pümeull niid tegid Kaa; sa viimane pimeull, kas sedaviisi mõni teeb; see on sinu, pimeullu, süü Saa; oh sa pümmeul`l Har*

pime|kana *pimesikumäng pimekana mängitass nõnda, et ütél seotass pää`kinni - - siis akkab`püündmä Pst*

pimekas *pimek|as g -a Jäm Mär IPö Plt Trv/-k|ass/; pimek|äs Kod, pümeke|äss Krl, g -ä pimedavõitu nii pimekas ilm täna Mär; on jo vähä pimekas Iis; ilm akkab jo pimekast`lõõma Trm; ommogo akasid minemä pimekägä Kod; pümeke|äss om veidukõni pümme Krl*

pime|loom (kerge kirumissõna) *Kuhu sa pimeloom`õmmete pued Jõh;`Selle pime`luomale`anna vai mõis kätte, keik`prasseldab läbi IisR; Sa va pümeloom aisdigid solgiraku parandale Kaa; sa pimeloom`vaata ometi ette Saa; mis sa pimeluum piaks`rükõima TÜR; kus sa pimeluum läät Trv*

pimenduss *pimendu|ss San, -ü|ss Se, pümendü|ss Har, g -se*

1. pimedus *päävävarutuss`leie pümendusega`kõik`maa ja ilma Har; säändse pimendüse lašk Se*

2. päikesevarjutus *tul`l`lõune`aigu pimendüss Se*

pime|parm *sõgelane Pimeparm ükskõik kuhu laseb, ega täma ei nää IisR; til`lukse alli, niij om pimpeparmu Ote; pümme parm tulõ käe`pääle, tuuj`kopsa[?] maaha Rõu Vrd pimepoiss*

pimepoiss

pime|poiss pimepärm, sõgelane *Pimepoisid keivad* `loomade kallal Jäm; *pimepoiss* [ammustab], *nii on veri* `lahti kohe VII

pimesi *pimesi* Khk Rei Tõs Trv hajasalt T, Plv, *pümesi* Jäm Pha Urv, *pimmesi*, `pimme- Puh Nõo

1. pimedas, korralikult nägemata *pümesi* `istusime *asemes ja kodusime* `vardud Pha; *läks pimesi tuba* Tõs; *pimesi ei saa kohekile minnä* Trv; *sina ei* `julge `pimmesi *minnä kaevu mant vett* `tuuma; *ta_m* `päivä *tüül ja ta tuleb õdagu pimmesi* `mulle `leibä `tuuma (minijast) Puh; `künsi *aian periss pimesi pääld päevä; õdagu* `pimmesi *tetäss jaanituld* Nõo; *koess ma pimesi redelit* `müüdü *minnä saa* Ote; *Kaasil omma kõge terävämbä silmä, üüße pimesi püinäp roti* `kiini Rõn; *Ka_sa* `pel'ksit *kah, ku sa üüündä pümesi tul'lit* Urv

2. kinnisilmi, peale vaatamata *kui sul kõik tijaaru teedä om, siss läät pimesi kah* Nõo

pime|siga (mäng kinniseotud silmadega) *lapsed mängavad pimesiga, üks_o* `ringis *silmad* `kinni ja *kabib* `piale `teisa Aud

pime|sikk pimesikumäng; püüdja selle mängus (mõlemad osised võivad käänduda) *pimesikku siin* `mängisivad, *panivad ühel* `silmad `kinni Lüg; `Mängasid *pümesikku, ühel lapsel* `siuti *silmad* `kinni, *see* `pandi *pümesikuks* Kaa; *üks jeeb pimesikuks, sellel* `seodaks *rätik* `silmade *ette, see akab* `teisi `püüdma Käi; *pimeda siko mäng oo lastel* Mar; *mängivad pimedad sikk* Hää; *ümmer küüni üks pimedä siku* `mängmine Kod; *nüid akkav pimmesikka tegem* Krk; *pimedäl sikal keedetäss rätiga sil'mä* `kiini, *siss sinä paket, temä otsip* Nõo; *nakami pümehet sikku tegemä* Har; *latsõ ajava?* `pümmet *sikk* Rõu **Vrd** pimesokk, pimetsikk

pimesil pimedas *mis ta pimesil jahib, päeva om* `aiga *tetä küll* Pst

pimesi|pidi pimesi, pimedas *ma läksi pimesipidi* Jäm **Vrd** pimespidi, pimetsipidi

pime|sokk pimesikk *lapsed* `mängivad *pimesokku* VNg; *Akkame pimesokku* `mängima Jäm; *lapsed qualin mängäväd pimesokka* Kod

pime|sool umbsool; usripik *mõnel on nüid pime soole* `aigus Ans; *Pümesool* `olla *akkand nii* `kanged *valu tegema* Põi; *pimesool, senel on teina ots* `umne Käi; *kui pimesoole põlendik, siis pimesuol* `lõigatasse *ära* Sim **Vrd** pimesoolik(as)

pime|soolik(as) pimesool (mõlemad osised võivad käänduda) *pimedad soolikad lõigatasse inimestel* `vällä Mar; *Pimesoolikas oo* `umne Tor; *Üks suoliks* `olla *ühest otsast* `kinni, *sie* `olla *pimesuolikas* Jür; *tal oli pimeda suolika põletik* JJn; *nagu inimesel on pimesualikas, nii on kalal sie inge pul'l* Kad; *pimesoolikas teeb valu* Lai; *pimesoolikas olema parema külje pial, nigu sõrm* Ksi; *temäl lõigati pime soolik ärä* Trv; *pimme soolik, sji om üte otsage* Hls; *mesi ja ubalehe tji ja kübenek* `klauberi *suuļa om ää rohi pimme soolikse põletiku* `vastu Krk; *vanast es tiia rahvass pimesoolikust midägi, üteldi, et surma* `aiguss *tul'li* Ran; *sehemäne* `aiguss, *mes tä muud* `olli *kui* `pimmesooliku *aiguss* Nõo; *Siss* `kuuļi *pal'lo inemiisi ar_taa sama pümmesooligu põlõndigu kättegi?* Vas; *Ku?* *miä?* *jääss pümme* `sool'kuhe *kinni, nakkas mädänemä, siss olõ_j?* *muud, ku?* *min?* *arsti mano* Se

pimes|pidi pimedas *ma karda* `präagu *veel pimespidi* `käies Jäm; *vahel käiasse kalu pimespidi* `raiumas; *ma akkasi tiku karpi* `otsima, *no kus see mool siss nii ruttu pimespidi säl käde* `saaja *oli* Khk **Vrd** pimesipidi

pimestama *pimest|ama* VNg Jäm Khk VII Kse Koe VJg Iis Plt Trv, -amma Lüg, -ämä Kuu Tõs Juu Puh; *püestama* Khk Põi

1. pimedaks tegema *päivä pimesti* `silmad VNg; `valgus *püestast mind esimese korra tükkis ää* Khk; *erk pää pimestab silmad ää* VII; *kevadine päe pimestäb* `silmi Tõs; *kui on kuu*

ehk päävä varjutamene, sis pimestäb ää Juu; `päike pimestab kohe Plt; `valgus pimestäb `sil'mi Puh

2. piitl **a.** võluma, kütkestama `Miina `sielikku pimesti `Tuoma `silmad VNg **b.** segadusse ajama ära usu - - sinu taheti nüid pimestada Lüg; *tahab mind ära pimestatta Iis; tema taht mu pimesta sellega Trv*

pimestik *pimesti*|k g -ku pimedk viis mind pimestikusse Iis

***pimetama** *pimet*|ämä Nõo Kam Ote Plv/-ämmä/, -eme San; *pümet*|ama Khk, -ämä Rõu Vas Se; *pümmetämmä* Har

1. tumedana paistma, mustendama `taivaalune `linde täis nigu pimetäb `jälle Nõo; *sikäv kaju pimetäss Ote; ku vihmapilve tulõvõ, siss nuid tulõ pagsustõ ku pimetess San; mõts jo nakaäs `vasta pimetämmä Plv; Tõõnõkõrd puul' taivast pümetäss, a tulõ veido [vihma] Se*

2. pimedaks muutuma, pimenema ilm akkab pümetama Khk; *ilm nakass jo pümmetämmä, no^o om jo õdak Har*

pimet|sikk pimesikk *latse teevä pimesikku Trv*

pimetsi|pidi pimedas; pimesi *pimetsipidi* saa `kuskile `minna Khk; *Kes seal pümetcipidi kolistab; Selle kauba ma tegi küll pümetcipidi Kaa; Ma `otsisi pimetsipidi tiku toosi; Pimedad siga mängitse pimetsipidi, ühül oo silmad rätikuga `kinni `siutud Han Vrd pimesipidi*

pime|vaim (kerge kirumissõna) *Mis sa pimevaim `ninda pikka `kohmitsed IisR; Kos sa pimmevaim jooset, kae iki ette ka Hel; oi sa `pimmevaim, kül'le seen - - serände valu, et ei saa liigutada kah Ran; väits `pimmevaim `onte katte ärä tuu_usa üte söögivahega; meil üits `aasta `olli ületalve oenass, tuu_u `pimmevaim es saesa paegal Nõo*

pimiläne *pimilä*|ne g -se (putukas) `metsäs `õõnes puu, *pimiläsed `lennavad säääl `ümber Lüg*

pimin *pimin* g -a Lüg(-ä) IisR

1. pinin vms heli *no sääsk - - vahi `miskest piminä piäb, kõva ääl ikke tämä `suuruse `kõhta Lüg; `Tõmma näppuga `vasta `pilli kielt, siis `este tieb pimm ja järele viel piminat IisR*

2. pomim, pobin ikke *pimina `muodi tuleb, kiel on `pehme Lüg*

pimisema *pimisema* Lüg(-mma, -mmä) IisR

1. pinisema vms heli tekitama *Sääsk pimiseb `este, ku kuppib; mesi `linnud pimisevad, `õiledest - - võttavad magusa Lüg; `Kusli madalamad `kieled pimisesid, kitarre `kieled ka IisR*

2. pomisema, pobisema *mida sa pimised nüid_s; mina ka `räägin vahest `ninda tasa, siis `üella, et ära pimise Lüg*

pimistama *pimistama* pinistama, tinistama `Lapsed tegivad obuse saba `jõhvidest omale `pil'li `kiele ja pimistasid `sellega IisR

pimitämä *pimitämä*

1. pimestama *Päiv `paistub neh helejäst, et pimitäb kohe; Sie `paastu kuu heleüss pimitä jäääl `kääüss mu `silmi Kuu*

2. pimedat ootama *Poiss pimitäb `aiga, et siis tüdriku `juure lakka `mennä Kuu*

3. *pimitäb üöd (lööb kuiva välku) Kuu*

pimm *pimm* g *pimm*|i Jäm Khk, -u Kär Kaa lastek piim *lapsed söid puppu ning `pimmi Khk; Kass nilbib `pimmu Kär*

pimmesel → *pimmessel*

pimmessehen *pimmessehen* Hls Krk pimedas *mia olli pimmessehen, tuld es ole Hls; siss kõnelnu `okmannil, et temä pimmessehen ääp ei tohi olla Krk Vrd pimmessen*

pimmessel

pimmessel *pimmessel*, *pimmesel* Krk pimedas, pimesi *kus sa nüüd vijl pimmessel läät*; *üüjse pimmessel kobat, kätte ei saa; pääväge tütj tüüd*, *pimmesel akati* *kanne* Krk

pimmessen *pimmessen* Hls Krk pimedas, pimesi *temä* *kaie pimmessen* *käege* Hls; *üüjse läüts ta pimmessen* *raatsme* Krk **Vrd** *pimmessehen*

pimstein *pimstein* Lüg IisR/-mp-/ Kaa Pöi Emm Käi Han Pär Pst Puh Rõu, *pimpsten* Lüg Jõh, *pimsten* Krl Plv, *pimstin* Saa, g -i pimsskivi *pimsteini kivi* - - *kui kappi sai* *värvitud*, *siis tuhрати [sellega] üle* Lüg; *Pimpsten, sie oli nisuke* *pehme kivi, puhastasid pasunaid* *sellega* Jõh; *Tislar* *tarvitas oma tüö* *juures* *pimpsteini* IisR; *Värske väri ööra pimsteiniga üle*, *siis jeeb ilus sile* Emm; *Pimsteiniga öerutse* *musti* *kässa* *puhtas* Han; *pimsteiniga*^o *hõõrutass laud inne* *pulij_rmist* *tasatsõss* Rõu; *tisläri_puhastase*, *pimsteni* *kiviga* *laudõ* Plv

pinak *pina*|k g -ku hoop *ma anni tälle üte pinaku, ega ta tõist enämb ei taha* Puh

pinal *pina*|l (-a|l) g -li Han Jür Kad Plt Trv Puh Urv Rõu Plv; *penaa-l* g *penaali* Khk(pi-) Käi, *penaa-li* Jõh

1. uus kirjutustarvete karp *liiatsid ning* *rihvliid oo* *penaali sihes* Khk; *Pinalisi oo puust ja lekist ka* Han; *Vanaste oli meil* *krihvletoos* - - *nüüd on lastel pinalid* Jür; *pinal*, *kos koolilaste värk sehen om* Trv; *panõ* *kirotusskraam* *pinalihe*, *muido* *kaostat är*^o Plv

2. piltl **a.** (hädas, kimpus olemisest) *küll ma olin oma tüedega pinalis*; *aiva pinalisse jäin* *tüoga* Kad **b.** (purjus olemisest) *täis kui pinal* Plt; *Oli täüs nigu_pinal* Urv

pind *pind* g *pinna* eP eL, *pinna* R(n *pinda* VNg Vai), *pinnu* Hää Saa JMd Tür Sim TaPõ Plt KJn SJn eL, *pinmu* Lüg IisR; *pend* g *penna* Mar Mih Juu; *pjõnd* g *pjõnna* Khn

1. millegi välis-, pealispind *pinna puold on* *palki kova, aga siest on mädä* Vai; *Paranda pinnad öerutse naa libeddas, et kuku pikale* Han; *üeveldamatta puu on koreda pinnaga* Kad || *tasapind ühes pinnas sa pidid ta nii* *oidma* (võrku kaladest tühjendamisel) Hää

2. maapind; maakamar, pinnas *tieb küttist, paneb agu* *servast põlemaie, pind* *kõrbeneb* *siis* Lüg; *Vikkast õli liiga maa teral, siis võttas* *pinda* *müädä* Jõh; *jänese* *kaapsad, pisised lehed kasusid maa* *pindas* VII; *mulda* *rohkem, ää pind* Hää; *kui* *vihmä tuleb koeva moa* *peäle, teeb penna natuke märjaks* Juu; *meil on ia pinnaga mua* JMd; *mõni on ia pinnaga mua, teine alva pinnaga* Trm; *siin on* *pehme pinnaga põllud* Plt; *maa pind* *võip olla liivane vai savine vai kruusane, kuiv, like* Kam

3. veekogu ülemine piir, selle pealmine kiht *Kerd oli kala* *parved* *pinnass*, *toinekerd* *jälle sügävämäss vie all* Kuu; *kilu* *vergud, nendega sai* *suuremb osa* *pinnast* *püüetud* Hlj; *ku tahid peris* *pinda* *panna nied* *võrgud, siis sai* *nende* *korkidega* *võrgud* *pandud, nii et* *pinnal* *sõisasivad* Lüg; [hüljes] *ajab vie* *pinda enese, saab* *luhti* Jõh; *kilu ei ole üsna vee* *pindas* Rid; *laosed* *oidvad võrgu vee piäl, pindas* Tõs

4. (elamispinnast) *tämä pojäl enamb sääl* *pinda* *i õle* Jõh

5. **a.** *terav puu* (ka kõrre vms) *killuke, tükike rikki* *korrest lähevatta* *pinnad* *jalgu* VNg; *pind* *torkas* *piusse* Lüg; *ne* *lauad on nii* *pindasi* *täis, et* *justku* *ogad* Vai; *ma ajasi omal pinnad* *jalga* Khk; *Küll sii va tamme pind on ikka valus ihu sihes* Kaa; *Said sa pinna käe sihest käde* Pöi; *Pinnad* *tahtvad mädanema akata, tää, kas ma saa ise selle pinna käde* Re; *nõelaga pead penna kääst* *vällä* *võtma* Mar; [leiva] *viilukas* *pandud* *siis päävä kätte* *kuivama ja* [sellel] *oli siis nii* *püüsti pinnad sees ond, et olid sellega päd sugend* (aganasest leivast) Mär; *Pend* *turkas sõrme kõõne* *alla* Mih; *Võta nõelaga* *pjõnd mio* *peiläst* *vällä* Khn; *ma es saa* *pindu kätte* Saa; *ema oli noppind* *pindasi* *tagumikust* *väl*'la HJn; *akkab mädanema ka* - - *kui* *pinda kohe* *välja* *saa* Amb; *mul on* *umbes* *aige old, kui pind lääb* *sisse* VMr; *pind läks küine* *alla* KJn; *ai käe* *pinde* *täüs* Hls; *ku lavva serv om tasane, siss om ää* *mõske, ei lää pind*

käe `sisse Nõo; kui ärä es puhasta, olliva kahrukaara pinnu leevä sisen Kam; leeväküdsämise vañn om `väega `pindlikanõ, ma? ai hennelle sõrmõ `sisse pinnu `leibä `kastõn Har; `pinda enämb kätte ei saa?, sügävähe om lännü? Plv || piltl esite kisu palk oma `simast `vällä, siis akka `õise `silmast `pindu `kiskuma Lüg; Teise `silmas näeb `pinda, aga `palki oma `silmas ei pane tähäl Har; on temale kui pinnaks `silmis (häirib teda) Ris; eks inime näeb ikke teise `silmas `enne pinnu ää Tür; mea ole ku pind silmän tal Krk; tõsõ sil`män näet sa `pindu, umma `sil`mä ei näe `pal`ki Har **b.** (torkivast tundest surnud jäsemetel) käsi on surd, ajab `pindusi Lüg; jalg suri ära, nüid kut `pindu täis Ans; käsi surnd, nagu pennad turgivad Juu; kääd ajavad `pindu VJg; jalg aab `pinda, ärä surenud, ei sua `piäle `assu Kod; tunned kohe, et pinnud kui särinal käivad Ksi; käsi `pinde täüs, ku käsi är koolu Krk; käe kooleva ärä - - aava nigu `pinde `vällä, ei saa muud, ku õõru ja pitsitã Ran; jalg om vällä_koolu?, ku_`naksi `käämä, siss `naksi `pindõ ajama Har **c.** puitunud kiud va `puine leiges, `pinda täis Käi; Kuiva `suiga - - kaalid nii `kuivi `pindusi täis Hää

6. lauaserv, pindlaud `laua `pinnad `loigeda `vällä VNg; sae`laual kahel puol `jäävad `pinnad `järgi Lüg; Kuuri sein on `pindadest Jäm; `laudu servatasse, tõmmetasse pinnad maha küljest Khk; Pindadest saab lae klotsisi ja põledus puid Emm; länkaid oo laua `pindest `tehtud Var; palgi `saagimise `juures jäävad pinnad üle Tor; pinnudest saab tule puid Saa; igäst pal`gist saab kaks laua `pinda KJn; ku `palkõ lõigatass, siss nuu tükü, mis üle jäävä - - omma pinnu?. ma osti henele süle `pindõ Har; ma_käve, et vaest saa vabrigu mant `pinda Vas

7. **a.** lehtpuu koorealusest kihist kistud riba; ka puidust laast üldse `aava pind, sest `painetasse `siula kered Lüg; villakorvid, no nee on `pindadest - - männi `pindadest Ans; Lõhmuse `pindadega oli ka sööla ja sarjakeresi kogu `pandud Kaa; söela põhi oo kuuse `pindadest Muh; peks - - oli puust, pinnast oli ta `tehtud sedamodi Noa; tamme pinna - - õhukesed, muedu saa täda kududa mitte Kse; jahumatt, koolutud aavapuu kere, `vahtrabu pinnaga õmmeldi kokku Var; külemit - - aava pinnast painutud Kos; korvid tegid puu juurest ja sarapu `pindadest VMr; tiht sari `tehti kua neist `pindudest, `vahtrad `aeti `lõhki Trm; aavapuu pinnust tettänã sarja kere, aavapuu `pindel `lastana suvi `aiga - - saesta Nõo; sarja põhi olli pinnudest, pind olli pääl kummõr ja libe, et terä läbi läis Kam || ani sule `pindudega nõeluti `kiñni [karbi] kere SJn **b.** pilbas, puutükk männa pinnaga [pani maasikaid] suhu VII; mis sa muidu `pinda kisud puu küljest Muh; `piirda panemise pind Kod; `kirst ol'l `kõik` puha puruss `lüüdü, periss pinnõlõ `õkva Urv; meil ol'l mõtsan `pikne suurõ puu periss pinnalõ lõõnü? Har; latsõn ma - - näi, ku `pikne lei kuusõ, pinnu_käve kauõndallõ Rõu; võta_kirvõss, lüü_`pinda Plv; peßs kõik pinna pisaridõ är (väikesteks tükikideks) Se || kübe, ebe ei ole mitte lume `pindagi maas Muh; raud lätt `kijmä nigu vesi, pill `pinda Har

8. puu lõhe, pragu kui loogal pind peel on, siis `keertasse nõõr `ümber, muidu leheb `katki Khk; Vingelkaigas vettas pinna peele, saab näha, kas peab õhtani vastu Kaa; mõnest kohast on puu `pehmem, teine poolt on kõhem. teine pool võtab ennast `katki ka, a teine pool kisub `pinda Tor; laud är kulunu, akkas `pinde üles `aama Krk; mõnikõrd sai nii illuss jalass, et lußt `kaeda, aga mõnikõrd ess paenu nii, võit pinnu üless Nõo

9. okas, oga, astel `Permand on `kuuse `pindu täüs varisend Kuu; Pind `torkab, ei saa `kääga kibu `vitsa `murda Lüg; saksamaa kuusel `pehmed pinnad kut jugapuul Jäm; Pind oo uhagal vahe kut nõõl Khk; [mesilaste] `perse `külges on pind, kui vihaseks lähvad, siis [pistavad] pinnaga. oomiku on pinna viha `suurem Kär; Kadaka pinnad oo ergud põlema Kaa; viherbu, ka pinnad `kül`ges VII; Suur tõuk `roomas maas, suur pind oli perss Põi; ohaka `pindasi läksid kääd täis Mär; Kõiksugu praht läks ju [rehe] rabamisega - - särgi vahele, ja kos veel need õhaka

pindama

pinnud Trm; siilu pinnuge sorgi ammast, sõss ei valute änäp Krk; soe`uibu om suuremb kui kitse`uibu, terävä pinnu kül`len Ran

10. pii, pulk `Piiral olivad `pinnud IisR; kui sua pind kahti lähab, siss on tükk tööd, et uut panna; iga `paasmes ol`li kolmkümmend `pindu, `lõngu ol`li `paasmes kuuskümmend, vat iga pinnu vahele `pahti kaks `lõnga Saa; kruasid õlid nõnna pikergused lauvad, sabad taga, truadist pinnud kruasi küljes `kiinni Trm; ku suab [linad] ärä `suetud, pane karbid pinnudelle `piäle, mueda nürid ärä pinnud; puu `pindega äes; ku tõurehi tallatud, võfid nel`jä pinnuga rehä; `tõrva `lastse arja pinnude `sisse, `täiu tõi `väl`jä Kod; kaks `lõnga piass arilikult olema pinnu vahel, sijj laudlina on [kootud] kolm `lõnga pinnu vahel Pal; ennemast olid puu suad, pinnud puust Plt; `kraatsmise jaoss `ol`li lina ari, tol suured pinnud Ran; [kuslapuust] pinnu? saiva `nilbõ?, nigu? vašksuga sai Röp

11. peenike kalaluu `Värske särg on muidu kena küll, aga irmus pailu `kontisi ja `pindu; Lutsu liha on magus ja ilma `pindateta Pöi; ahvenas on `kangesti nisuke koõdine ja `pindasi täis Rid

12. (muud juhud) sia pekki `kõhta mõned `ütlevad sia pind, `pinna liha ja tai liha; on `niisuke `laisa `pinnaga, ei akka kedägi tegemäie Lüg; Purjus peaga akatakse äga peale pinda kiskuma (tüli norima) Pöi; mo reie pinnad (lihased) oo `aiged - - kui sa paelo kõid, siss pinnad jäävad `aigess Vig; tien `sulle pinna `piäle (annan pekka) Koe; nüid om elu vällän, muud ku akkame `pindu (nahka) `tõmbame Krk

pindama¹ `pindama Emm, da-inf pinnata Kär Hää Ha Ksi Vas/-a?/, `pindada Kuu Hlj VNg

1. palgil pindmist kihti maha saagima `pindas ärä `palgid ja siis `lauad tegi `valmis Kuu; Palgi küljed pinnati Kär; Vanast pindadi palkisi käsitsi suurde pukkide otsas Emm; `veski pääl pinnatass `pal`kisi ilusass ühetasasess Hää; `pindavad `pal`ka Ris; `enne `laudade `suagimist pinnatakse Juu; pal`gid soavad pinnatud Jür; kui lähäb seinä palgiks, siis pinnata kahelt puolt JõeK

2. pinde raiuma tuu `kirvõkõnõ ol`l hüä pliidisuu man mul pinnata? Vas

3. nülgima tal on `ülge püss kaasa, siis süsab `ülgele ninasse, pärast kukub `pindama; kui `ülgeid rohkem oli, siis pinnati `ülgeid JõeK

4. pärast jäsemete tuimaks jäämist torkeid tundma kui si `pindamine üle läheb, siis on [jalg] tuimem, aga `käia võid küll Ksi

pindama² `pindama Sa kiusama, kiuslema see `tahtas ikka teistega sedasi `pindada Khk; `Pindas nii kaua, kui ta sai selle [inimese] koha pealt `lahti Kär; Va `pindaja inime Mus; Meil `naabrinaine `pindab Krj; `Pindas `pääle egas `andend rahu Pha; Pindavad äga peale teine teist Pöi

pindane `pinda|ne g -se Kuu Lüg Vai

1. pindlaudadest tehtud `pindase `laele `panna `vuoder `alle Lüg

2. pinde täis, pinnuline `pindane `lauda Vai

-pindani Ls piripindani

pindard, pindart pindar|d Mus, pindar|t Khk Kär, g -di kõhn, peenike, vibalik (inimene) pindardid lapsed - - pole jämut `ühtid; Nii kui pindart, koi `valge paistab läbi Khk; vaada, missuke pindard ta on, kõige kõhnem inimene; Ei seda saa naiseks võtta, see nõnda pindard Mus

pindatama pindatama pindaga peksma lao [rukis] rehale maha lademesse ja akka pindatama PJg

pindatamma pindatamma pilbastama pindata? puu är? Plv

-pinde Ls käepinde

pinde *pinde* Jäm Kaa Pöi Rei Rid Mar Han PJg Saa Hls Krk Ran Nõo Urv, *`pinde* Kuu Jõh sidumisvahend, side **a.** haava vm mähis *`Tõmma`pindega aav kõvast`kinni Jõh; Ma`ostasi`apteegist pinded Kaa; aaba`ümber kuuderdasse suured pinded Mar; verise pindega oli pia [kinni seotud] PJg;`lõikus või`siande mähitse pindege`kinni Hls; ega es ole üttegi pindet es midägi,`amme jaku`sisse läits kõik [menstruatsiooniveri] Nõo; Pinde ol`rõivaveerest lõigat - -`tuuga_sõss mähiti ükskõik`midä Urv **b.** sääremähis *pinded, eks need`jalge`ümber ole ead assad küll Rid; Tema kannap iki`tañke pindedege Krk**

-pindel -pinnal(e) *ta olli peris maa`pindel, ega ta sügäven es oole, mõni nagel maa`pindel, lää jala`sisse; maa`pindel tule mõni otsak; ta om vii`pindel, vii sehen,`põhja_i vajo; vii süst om kivi`kerge`tõsta, nõnda ku vii`pindel saa, sõss om rasse Krk Vrd -pindil, -pindõh*

pindel *pindel* JJn, g *`pindle* Rap

1. värten poolide ajamiseks voki *`külges oli minul kohe`pindel, tegin sedasi poolid omale JJn*

2. treipingi osa, kuhu kinnitatakse treitav ese – Rap

-pinder Ls kruupender

pinder *pind|er* g -ri lahja tööime omal uue lehma, oh ta oli *`pinder, nõnda_t loe kül`le kondid keik üles Jäm*

pindes *pindes* Jõh, *`pintess* Kuu

1. hädas *`Väikäsi`lapsi tuba täüs, olen`neiegä peris`pintess; Sa oled kohe nüüd sen`tüöga`pintess Kuu*

2. näljjas, toidupuuduses *`Kruunumihed`täüdüsid alade`olla`pintess;`Täüdis igä vahest`oige`pintess`olla, ei liha näht kui`harvast Kuu*

pindihñ → pindin

-pindil, -pindile, -pindin - *pindil* TLä, - *pindile* Ran Nõo Võn, - *pindin* Puh Rõn -pinnal(e) *`väiksed kalad om vii`pindil; kui vesi põhjast paks, tuleb suur kala kah üless vii`pindile Ran; ta_m vii`pindin, ta_i ole vii`pääl, ta_i ole põhjan kah Puh; Maapindil olle üü`külmä ollu; Saab joba vii`pindile, siss napsava viidike kinni Nõo Vrd -pindel*

pindin *piindin* Lei, *`pindin* Puh, *`pindihñ* Räp

1. rakked, seotud mia olli *`väega`pindin talu man; suur talu - - sa ollit nigu`pindin, sul es ole vabadust konagina Puh*

2. hädas *Nüüd oled küll`pindihñ Räp*

3. kokkumuljutud – Lei

pindjas *pindj|as* g -a Ans Kaa kõhn, luider pisine lahja *`pindjas mees olnd Ans; Üks`pindja`näuga mees oli ka teiste sias Kaa*

pindlad pl *`pindlad* laastud, pinnud piiru *`pindlad`kukvad maha [peergu kiskudes] Muh*

pindlikane *pindli|kane* San, -*kõni* Krl; *`pindlika|nõ* g -*tsõ, -dsõ* Har Plv Vas

1. pinnuline *`pindlikane laud San; ta alasi tsaga`tsialõ`lihti tanh puupangin, no? om nii`pindlikatsõss tsaet, et ei või kättki`sisse tsüsädä; vana`pindlikanõ puu rõibe ol`l,`aie pinnu kae`sisse Har*

2. puitunud, kiuline küll *um`pindlikanõ kaal` Plv*

pindline *pindli|ne* Saa Amb Iis Trv Hls Krk Ran Puh Ote Rõn, -*le|ne* Tõs Hää Koe Plt KJn, g -*se;`pindlõ|ni* g -*dse* Krl

1. pinnuline *ulk`pindlesi`laudu Tõs; Kuusk on`pindlene puu, annab nii`kergesti`pindu Hää;`pindlene põrand Koe; sji om`pindlõni puu Krl Vrd pindläne, pinduline*

pindluu

2. kiuline, puitunud kaalid on mõni `aasta puha `pindlised; `pindlist `peeti saab süia veel kudagi, see ei ole nõnda kõva ku kaal Saa; meil ei ole `pindlisi `kaal'e Hls; `pindline piif, tunnet, et pinnu sehen Krk; sji `aasta om `pindlise kaali küll Ran; vana avi liha om kal'g ja `pindline Ote

3. luine suuremba latike liha om paremb, ei ole nii `pindline Ran

pind|luu 1. (inimesel) See pisike pindluu pidade `katki olema, see pole nii suur viga Pöi; Jala sääre sijs on kaks luud, teine, peenike on pindluu Hää; käe pindluu one `katki. piänikene one pindluu ja tugevam one käeluu Kod; ärä mu'rs pindluu Hls; olõ is timä jalal medägi suurt hätä, pindluu ol'l vällä pörutanu Har

2. peenike kalaluu `augil, temal on `kangesti neid pindluid Rid; latsel ei saa kala anda, peeniksit pindluid täis Krk; paar `tõugjat kah ole saanu - - pindluid om pal'lu täl Ran; Havvõ liha um `väega pind luid täüis, moodõ um õigõ_hüü süüvä^p Rõu

pindlәне `pindlәне pinnuline `pindlәне puu KJn Vrd pindline

pind|puu okaspuu pindpuud - - kadak, kuuses, mänd Jäm; pindpuud küll ei ole, lõhmusse kasuva Trv; kuuse ja pedäjä puust tetti [paadi] kaarid, iki pindpuust Ran

pind|päevas vaevas, hädas kui naised lapse sünnitamiseega pind`peevas oo Khk

pindsak pindsa|k g -gu lõmmu südamik – Urv

pindsakõnõ pindsakõnõ sale, kõhn ta_m niu üiis pindsakõnõ San

pind|soon (soontest, närvidest) pind`suuni_o inimese ihu täis Kod; sel'lä pindsuuj, sji kige suuremp suuj Hls; peenikse soone ütelts pind soone; pää pindsuuj olli katik lännu, suust nõnast verd tullu Krk; vikaht lõigaäs jala pind soonõ_`kaatski^p Rõu

pindsutamma pindsutamma peenestama, tükeldama Ajalehe kätte saa, sõss pindsutass `pijnüss; Mi_sa_naist puist nii peenikesess pindsutat, jämme puu plass jo kavvõmb Urv

pinduline `pinduli|ne g -se VNg Lüg Vai

1. pinnuline `pindulist `permandu one paha `pessa VNg; `pinduline puu, pali `pindusi sies Lüg Vrd pindline

2. ogaline, ogadega piimõhakas ja sie `pinduline õhakas Lüg

pinduma `pindu|ma Kuu VNg, -me San

1. nülgima Kui vahest `palju `hülge `saadi, `pinduti nie jääl ärä ja liha `jääti `jääle; muist [hülgeid] oli - - `pindudet juo jääl ärä Kuu

2. tahuma nie on `pindutu `palgid VNg

3. pinnuliseks muutuma laud `pindus är San

pindune `pindu|ne g -se Lüg; `pindu|nõ g -dsõ Har

1. pinnuline – Har Vrd pinnune

2. pindlaudadest `lüöda `pindune aid ette ja üä küll Lüg

pindus hädas `vaene Tipsi ühna `pindus teiste käe (koer hädas laste käes) Muh

-pindõh - `pindõh Röp Se -pinnal õhn, latsõ^p `korjasõ inne jaani `päiva - - `kaussõ^p nigu^p müdsarik, juur maa `pindõh; tõistkõrd läävä_seene_lähäten mustass, ku vii `pindõh ommava^p Röp; kleionka hoit imä (püünise pära) vii `pindõh Se Vrd -pindel

pine pine Jõe Kuu VNg Vai S Rid(pe-) Han Kse Var Khn Aud Hää JõeK

1. teat nõör kalapüünistel (hrl võrgulina ja selise vahel) Loherüsä `viimane tagumase `otsa `nielu suu oli küll suur, aga `ulga pinetega oli `ninda kogu `temmatud Kuu; `verku on pinega `pauludettu VNg; pined [on] selise ja võrgu `peelmise paila vahel Khk; lina käib paela `kül'ge, paela `kül'gest akkavad pined Mus; meil on pinedega silguvõrgud; äär võrkudel ei ole pinesi peal Pha; ma `sõlmisi `ühte võrgu pined, pool küinart oli pinedel vahet Jaa; Paneme vanale

võrgule uie pine, siis peab veel mõne aasta Pöi; pined rakendatse `uiga võrgu `külge Muh; Pine `panti tamsast `kinni ja `panti jälle selise `peale Rei; tühisem maa, kus kala ei olnd, seal olid_sis pened Rid; Pine `pandi ega korgi või `rõnga `kohta kalavõrgu `juures `kumbagispoolt lina, et ta paremini püüass Var; pine on, kis oiab muí lina `lontsu, iga kába ja `rõnga kohal on üks pine Hää || mingi purjenõör Puadi voka võib pinedegä kua tahe `külge sjõduda Khn **b.** tavaline nõör tea mis pine taal `ümber kere oli Pöi; `Kiski tein pinede `sisse sõlme, nüüd ei saa pinesid änam `lahti. Pinedega `siutse `ássu kokku Han

2. riba, kiud, mis hoiab kaht osa koos noa tupp_o ää kukkumas, pisine pine oiab veel; köis_o katti `öörund, pine peab veel Mus; pisike pine peab veel, muidu lõng ühna `katki minemas Muh; mis_se `pisse pine siin teeb vahel, `lõika ää Aud || õmblus sii pine_o `lahti läin Var

3. vits, vää Katuse malgad `pandi ka keik kadaka pinedega `pæle; Keik rätsa kondid `tehti paju pinedest Kaa; Nendel oli nii kena pinedest tari, kalad olid tarja peal `kuimas; Anna soole pine, küll sa siis tead Pöi

4. õhuke kord, kile pine on `niisuke `pienike kord, mis on ole `korrel peal Jõe
pinedama pinedama pinesid, teat võrgunõöre panema `võrku pinedama Emm
pinev pinev g -a Jäm Khk VJg

1. ärev, erutav asi oli nii pinev; pinev `sünmus Khk; pinev silmapilk VJg

2. pingul nüer on pinev VJg

pineval, pinevale pingul(e) On nii trammil - - pineval; Tõmma nõörik pinevale Rei
Vrd pinevil

pinevel pingul nahk_o pinevel pääl (paistetuse korral); sõss ta_i `lasku maha, ku ta pinevel om (seelikust); täis söönu nindagu pinevel Krk **Vrd** pinevil

pineveli pineveli Puh Nõo

1. pingul(e) rõivass om pineveli `ümbre Puh; Tõmba nüüj äste pineveli Nõo

2. erutatud, ärritatud Sa oled kah tollest nii pineveli, et ei saa enämb rahule jääda Nõo

pinevil pinevil Khk Kär Pöi Rei Aud PJg Tor Hää Saa Plt Hls

1. pingul Loom oli `terve päe pinevil keti `otsas Kär; Kiri (lehm) on ennast nii täis `lastind, et õsna pinevil Pöi; Kanga lõngad peab ästi pinevil oidma, kui sa kangast üles vead Rei; obu oo pinevil keie ots Tor; kõrt ümmer `perse pinevil nagu üks päätegu Hää; `riided on pinevil sel`las Plt **Vrd** pineval, pinevel

2. ärevil, põnevil väigene laps oli nii pinevil `kuulamas Khk

pinevile pine|vile Rei, -ville Plt KJn

1. pingul(e) Tõmma see lina ästi pinevile, enni kui sa teda kogu lappima akad Rei; [nõör] väga lõdvalt ja `lontis - - `tõmma pineville Plt; jaki on pineville sel`lās; väänab `kandle keeled pineville KJn

2. erutavaks, ärevaks See asi läks nii pinevile Rei

pine|võrk pinedega kalavõrk vanast olivatta pine `vergud VNg; pine `verko - - lina `küljes on `pienikäine vahe `paula ja sene `küljes `pienikäised pined Vai; pine `võrkudega püidasse `räimi Muh; pine `võrkudel käevad selised Rid

***pingahtama** nud-kesks pingahtanu ära kuivama, kõhnaks jääma vil`a? omma är? pingahtanu; ta_m kõgõga är? pingahtanu Plv

pingahtumma pingahtumma kõhnaks jääma, kokku kuivama elläi pingahtu är? Plv

pingal, pingale pingal Mär Ris Kei Hag Jür, pingale Mär Ris Kei pingul(e) telka rihmad oo väga kõbaste, pingal Mär; nahk on üsna pingal; [kaelaava] tõmmati kokku, `kruuki `ümmer kaela, sedasi pingale Ris; minu isa oli vali mies, pidas ohjad pingal; Mõnes kohas katsuti

pingaline

pruudil või peimel obuse look pialt ää tõmmata, aga look `pañdi pingale `piale Kei; juhed piavad ühetasa pingal olema, muidu akab [vanker] juhama ja läheb `kruavi Hag; teine [kanga] ear on `lõõgas ja teine ear on pingal Jür

pingaline *pingal|ne* g -se ebaühtlane lang sai pingaline Plv **Vrd** pinguline

pingamal pingumale mei peame kõie piñjmal `tõmbama Käi

pingane *pinga|ne* Trv, g -tse Nõo; *pinga|nõ* Võn, g -tsõ, -dsõ VId ebaühtlane (lõngast) ku pingane lang om, siss kah kangass kakkeb koledade; ta om `väega pingatse langa kedränu Nõo; lang saa `väega pinganõ, halva `pakla^o omma^o Plv; *pinganõ* lang, mi_{sa} nii pingatsõ olõt `tennü Räp; *prääit* veiga pingadsõ langa, kiä mõista_i `hõste `prääit Se

pingas `pingas g `pinka riit, kuhilas `Lauad `pinkasse panemata, hakkavad samate sinistümä; Puud on `pinkas `seisuess möhüks `menned; Küll see kass neid `hiiri tuob, ladub kohe `oue `pinkasse; `Vaanis rebäst `pinka taga; `Naurid said `lautud `pinkasse kohe `pellule Kuu

pingem komp *pingem* rohkem pingul üks pingem ku teine Kei

pingemale *pinge|male* Ris(-mal) HMd, -malle Kei pingumale nüör -- läks vanididest pingemal ja `tõmbas sie puoleks Ris; voki kruviga keeratakse `nööriisi pingemale või lõdvemale HMd

pingu `pingu Kuu Kaa Kei Plt pingul(e) `sääre `marjad `pingu kui `pilli `kieled; `piñjudetti just nie `vandid hüäst `pingu, `vandid `täüdüsid igä hüäst `pingu `olla; [võrk] ei `tohtind `pingu `jääda, kui `liiga `pingu `pauludid, siis sie verk ei `püüdänd Kuu; `Tõmbasime kõöve `pingu Kaa; `tõmma lõng `pingu Kei **Vrd** pinku

pinguks pingule `tõmma viel, jääb -- *pinguks* JJn

pingul *pingul* Jäm Pha Muh Rid Mar/pe-/ Mär Kse Tõs Hää Kei Juu JõeK KuuK JMd Koe Iis Trm Plt Nõo, *piñjul* Khk, `piñjul Kuu

1. tugevalt sirgus või ümber, survest kummis *ohjad oo `liiga piñjul* Khk; *purjed_o pingul* Muh; `riided oo `kangesti `ketsad, oo -- *pingul* `ümmer Mar; kui ma `keträ, siss lõng piäb olema pingul Tõs; *piht oli aluse `külge kruogitud, piha `ümbert oli `ästi pingul* JõeK; *riiet ei -- `võima [pleegitamisel] `mõlki jätta, ta piab nii `sirge olema, et ta pingul täieste on* KuuK; *tärgeldest tõmmati `pastled `ümmer jala, nii et ta ilusti pingul oli* Koe; *kõht on pingul täis* Iis; *lökkasid edasi liingist, kangas oli pingul* Plt; *Rõiva om kitsass jäänuva, na om nii pingul sällän* Nõo || pingule *purjud tõmmatas pingul* Hää **Vrd** pingal

2. pinges, pinevil *piad pingul olema selle `tõõga, keik `asju tuleb tehja* Pha; mu närvid olid pingul JMd

pingula *pingul(l)a (-l-)* pingul(e) verk pidi olema `aeva `piñjula; *Alade `silmäd `pingulla mere `puole, kas akkab mere `seljäld ajujääd `paistama; `Ueti paras `ainus `paula pikkus, `ninda et `ainuspaul `liiga `pingulla ei jäänd; `Temba kõüs `hüästi `pingulla* Kuu

pingule *pingule* Muh Mär Tõs Tor Kei Juu JMd Sim Iis Trm Plt, *piñjule* Jäm Khk, `pingulle Vai tugevasti sirgu `temba `ohjad `pingulle Vai; *tõmma nüör piñjule* Khk; *tiris kummi pingule* Kei; *lõng tõmmatasse pingule* Trm; *tõmma pingule, väga lõdvalt ja `loñtis [on] Plt* **Vrd** pingale

pinguli *pinguli* Mar Amb JJn Plt KJn Nõo, *piñjuli* Khk, `pinguli (-l-) Hlj Lüg Jõh

1. tugevasti sirgu(s) või ümber, pingul(e) *olid vabed sedasi `iemal ja verk `pañdi `piñjuli [kuivama] Hlj; kuub on `trammil `seljas, `piñjuli* Lüg; *tõmbas `eesä vöö pinguli `ümmär* Mar; *See (korsett) `veeti nii pinguli, et sa mitte ingata kua ei suand* Amb; *nii pinguli se `alla [keldrisse] minek (kitsas on minna) JJn; kui kangast ülesse `aeti, pidid lõngad `ästi pinguli olema* Plt; *keids ei ole pinguli, om lõndin* Nõo

2. pinevile kui `närvid väga `pinguli `jääväd, et siis `sellest ta piab `lüömä [villid] Jõh
pinguline pinguli|ne g -se Pöi PJg; pingule|ne Phl Mär Kse Koe, pingo- Vig Ris,
 pengo- Mar, g -se ebauhtlane (lõngast) Pinguline, põle ühesuguse jämedusega Pöi; lõng on
 pingulene, ei siit saa hæed `asja Phl; pingolene, pingod sees Vig Vrd pingaline

pingulla → pingula

pingumal pingumal Kos HJn Kad rohkem pingul `vanker otsib `konne_möda tee eart,
 `öldakse, kui üks juhi vits on pingumal, teine lõdval HJn; kui teine juhi lõdvemal, teine
 pingumal, `viskab [vankri] `ruopast `väl'la Kad

pingumale pingumale Pha Mär Ris Kos/-lle/ Amb JJn(-lle) SJn, `pijhumal(l)e Jõe Kuu
 Vai(-ng-)

1. rohkem pingule `temba `ohjad viel `pingumalle Vai; `keera voki nõörid pingumale Mär;
 nõör `liiga lõdval, `tarvis pingumalle tõmmata Kos; Kabja liigutamesega [saab] oki nõörisi
 pingumale või lõdvemale timmida SJn

2. pinevamaks, rangemaks `Enne `viimist soda, siis läks asi (salakaubavedu) `pijhumalle
 Kuu

pingus pingul Poisil oo jõkk pisikseks jäänd, nii `pingus `ümber; Raet oo nii pingus, et üsna
 siijub Kaa

pingutama pingut|ama Khk Muh LäPõ(pingo- Rid) Kse Tõs Aud Hää Ris Juu Amb Koe
 VMr Kad Sim Iis Trm MMg Plt Nõo Ote Plv(-htamma) Se, -eme Hls Krk(-em) Hel, -õm(m)õ
 San Har; pijhutama Jäm Khk VII Muh, `pijhu- Kuu Hlj Lüg(-mma)

1. a. tugevasti sirgu, pingule tõmbama (ka selliselt peenemat lõnga ketrama) Kävime `ankuri
 `kõüsi `pijhutamas Kuu; pijjudab `kandle keelt Khk; mida `rohkem sa pingotad, seda
 kinnemaks ta (sõlm) lähäb Rid; pingutasin `ohju ja `aantsin obule takka Mär; kui ma `keträ, siss
 pinguta takku Tõs; pinguta `rihma, kui `süüä ei ole piilt Juu; kangast pidi [üles panemisel] `ästi
 ilusti `oidma, et teist tärt ei pingutand VMr; nõör ei kanna pingutata, lähäb `katki Trm; oh sa
 `eldek, küll_o tal peeniksess pingudet niij `paklise lõnga Krk; ma pingutõ `äste `pijnüss [lõnga]
 San b. piilt ahistama, pinnima üks eit oli varastand vähä `riigi puid ja siis `metsäüleb - - käünd
 sidä `eite `pijhutamas, et tuleb ärä `maksada Kuu; küll ta `pijutas minu, aga ma ei üeld, kus
 mu raha on Lüg; ol' kah niisugutsit peremihi, kes `korssiva raha ja sõss `tiindrit, noid
 pingutiva? Plv

2. vaeva nägema, kogu jõudu rakendama; pingulolekusse viima `annab `pijnutada, `enne
 kui üles saab [kivi tõsta] Hlj; pijnuda tööd teha Khk; obu pijnutas küll, aga ei lähe `eetsi Muh;
 pinguta nii pal'lu, kui jõuad Plt; `laiskusege inimene pinguteb Hls; ta pingutess viimätsse jõu
 kokku Hel; Mes sä rabeled ja pingutad tolle tüüga Nõo || pigistama siit [pilvest] võib ikka `vihma
 ka pingutada Noa

3. kokkuhoidlik olema, vähesega läbi ajama pingudab `peele pöhuga, et kevadeni läbi `saaja
 Khk; kui `asja vähe, siis pijnutad, et läbi soad VII; pingutab söögiga MMg; pian iki peenikselt
 läbi pingutem; sääl pingudets sutt iki söögige kah Krk; peremiüss sõss pingut' kõgõ moodo ala,
 söögiga ja Plv

pinguvil pingul Maara on nii kõva `peaga [hobune], et oehad olgu alati kõvasti pinguvil SJn

pinguville pingule `tõmma [nõör] pinguville, `tõmma viij `rohkem sikku Vil

pini → peni

pinimä pinimä ahnelt, suure januga jooma – Kuu

pinin

pinin *pinin* IisR Trv, *piñnin* Plv, *g pinina* putukate tekitatud või seda meenutav heli *Vigur* 'karjapoiss, sie tegi kudagi rukki 'kõrrest 'pil'liga *pininat* 'jusku kiil - - nisukese *pininaga* *pani* 'lehmad 'kiili 'juoksma IisR; *parmu pinin* Trv; *väläh um kihulastõ piñnin* Plv

pinisema *pinis|ema* VNg IisR Vai Tõs Tor JJn, *-emä* Kod Puh Nõo Rõu(-ämmä), *-emmä* Plv Vas, *-eme* San Krl, *-õma* Lei, *-ama* Trv *pininat* tekitama (ka *pinisevast* hääletoonist või selliselt rääkimisest) 'sääski *pinise* tuas VNg; *Kui 'luomad 'kiili pinisemist 'kuulevad, 'tõstavad sabad 'selga ja 'juoksevad kodu* IisR; *mis sa piripill pinised* Tor; *mitte ei suand sääse pärast magama 'jääda, piniseb ja piniseb* JJn; *parm pinisap* Trv; *kõnele kõvembide, mes sa piniset* Puh; *Mesiläse - - pinisevä ümbre mesipaku* Nõo; *sa ku parm pinised* San; *õdagult kihulasõ? pinisese* Krl; *Nimä mugu pinisi ja vinisi innõ sul 'ümbrõ_ 'kõrvu?* Rõu

pinistama *pinistama* venitama, pingutama *ta pinistas lõnga peenemaks* Saa

pink *pink* (-nk) *g pingi* (-ng-) S(*piñji*) Vän Tor K I V, 'pingi Jõe Kuu IisR; *penk* (-nk) *g pengi* (-ng-) L Vil M T Krl Lei, 'pengi (-ñj-) Hlj RId(n 'penki VNg Vai)

1. lihtne (pikem) iste *mes uni siis tuleb sul, kui koht (kõht) on tühi, kova pink ka viel* Kuu; *pisike penk, obose jala paneb 'sinna 'pääle - - säääl 'peñji pääl ta (sepp) puhastab 'kapja 'vällä* Lüg; *tuva 'seinä äärt 'müödä oli 'pitked 'pengid 'pandu* Vai; *tahtsi ikka 'sõnna ka 'ühte 'pinka* tehja Khk; *Kui puusärk üles tõsteti, lükati piñjid 'ümber, jalad ülespidi (teat matusekomme)* Mus; *'kanga 'tel'gedel on pink* Jaa; *Koer oli nii vagusi toas pingi all, mitte_s tee 'väljagi, et võõras tuli Pöi; ma 'langesi magama pingi 'peale* Muh; *rennitagune pink* Käi; *see penk on mool 'jalgos* Kul; *meil oo 'penka küll, ega meil 'istmetest 'puudu põle* Mär; *Nendel 'penkidel oo jalad katti* Han; *'ketramese 'aegas oln kaks tükki ühe pengi pial* Tõs; *Niinepuu jalad pengil all* Khn; *'pinka tuba täis* Tor; *viis pikka 'pinka oli, mõnel oli kaheksa last 'pinkis* HMD; *piñgid on pikemad ja 'kõrgema 'jalgega kui järjid* Kos; *lapsed ronisid 'pinkide 'piale* JMD; *eit (heitis) kõrtsu pingi 'piale 'puhkama* VMr; *'sañte pink õli keriku ukse eden, 'sinne 'viidi teno 'leibu; suurel 'vennel kolm 'pinka, 'sõude pink, istepink, purje pink, 'sõude pingid 'venne ninä puul* Kod; [kõrtsis] *pikad pingid ol'lid seina 'viñri 'müüädä, säääl nad magasid ja 'suiksid* Vil; *ta sätte sinna 'penke vahele* Trv; *mis õrrege olli, siñ olli tuuñ', mis ilma õrret olli, siñ olli penk; aralik penk 'anti kosilesele 'istu, ku ta maha läitis või 'kaldume lei pääl, siss olli nätä, et sest 'asja ei saa* Krk; *mõsu mol'd ja penk 'ol'li väl'län kua kõrval, tõlvad säääl pääl* Ran; *temä pañd jala pengi 'pääle ja 'iste asema 'pääle* Puh; *tuu katekiskmuss - - mulle mitte pähä es jää, tõene istub pengin veedike 'aiga ja lasep nigu vorinaga* Nõo; *kua nukan 'olli penk, sinna 'panti anuma kummali, säääl 'nõrgu vesi ärä* Ote; *kerikul om pal'lu 'penke* Krl; *tuu tuu pik'k pink siiä, säääl om mul hää põrmadu 'laudu kokku aia?* Har; *pallai 'pañti rippa, siss olõ õs 'piñki nätäki?* (surnulavast) Rõu; *rihe perrä pite ol' suurõst pal'gist pink, tõsõst sainveerest 'tõistõ* Plv; *piirakut süvääs piñgi all kah* (külalisi võetakse ka viletsates tingimustes vastu) Vas

2. *pingi* taoline töö- vm vahend; *tõöpink penk - - vihud 'panna 'pulkide vahele ning 'nuiaga 'pekseda vili 'vällä; sie oli pikk penk ja 'pengi 'otsa pääl oli nie vigasti'otsad 'püsti (linaropsimise pingist) VNg; 'tuulati 'sarjaga - - ja siis õli 'jälle 'niiskene penk, nii kahe jalaga, 'tõine õts õli maas, siis säääl 'sõisas pääl ja 'liigutas sedä 'sarja; 'enne ku 'võeti [puunõude] varu 'vitsu, siis sene jaust õli penk, sene pial õli üva 'vestada, sie õli 'vitsa 'vestamise penk* Lüg; *üks lõõb 'vasta 'seina, tene rabab pengi peal* Lih; *rugid peksetässe 'vasta 'penki ää* Khn; *Rabamise jooks oli pink, üks puu jupp oli 'lõhki 'aetud - - jalad olid all* Kei; *siis oli nihukene nugadega pink, kus viis 'teistkümmet nuga külles olid, siis saivad nied lina 'kuprad - - sial nugade vahel ära kaabitud* Koe; *lina 'kammimise pink* Sim; *kerilaua pink õli arilik pink, auk 'keskel sees, augus pulk, kos 'ümber kerilauad 'ümber käisid* Trm; *kõdare 'vuuldmise pink; piä*

arja tegijäl pitergune pink, saba taga nagu lehmä lüpsi pink Kod; `võeti vihk kätte ja `löödi mööda `pink Lai; ratta põia pink KJn; rügi taren rabati, serätset pengid olliva Ran; tüve lüüjmise peñk olli nellä jalaga, rabavuss peñk olli kate jalaga, tõene pengi ots olli maan Puh; miä tei kõik rüj ja ratta ja, `üüylipeñk `olli oleman, ratta tegemise peñk kah Nõo; arja peñgil o'lliva `tsõõ'gu mulgu sisen, sinna `pañti mitu `arja perätside Võn; tüve lüüjil `olli jälle esisugune peñk, ümarikule `puule jala ala enneki, siss toda `vasta põrutidi; mõsu peñk - - tõne `tüürik tõsõ pengi otsa man, kate tõlvaga `plaanseva Ote; puu lõikamise pink om nellä jalaga, toolõ pingile `uurõtass uherdiga pääle mulgu ja siss lüüäss pulga `sisse nigu sarvõ?, sinna pandass puu pääle ja siss lõigatass Har; Ku_rüä_`joba küländ kuiva? `ol'li?, `naati näid rabama. Tuujaooss ol'l sääne pink, tuuj ol'l ütten otsan kats `jalga, tõsõn otsan `jalgu es olõ? Rõu

3. mingi eseme lauakujuline osa pakku all on penk, `kesse neid `jalgu ühes `oiab (kangaspuudest) VNg; ark `atrad õlivad, siis säääl õlivad `atra `peñjhid; vokki penk on sie, kus rattass pääl käib Lüg; kui tel'led kokku `pandi, esimese ja tagumese pengi otsad `pandi `külgest läbi Tõs; Tagumine penk, mis tallalavad `sissõ käüväd Khn; oki penk oo `keskel, teesed asjad oo kõik seal `külgis Aud; pingid, adral oli neid kolm tükki, üks ots teravam, teine paksem HJn; voki pingi külles on kõik asjad `kiñni. pingi all on voki jalad, pingi pial on aisad, kus ratas vahel ja käsipuud ka, pingi otsa sees on kruu Plt; voki pengil om kolm `jalga all, pengi pääl om ratass ja värden, nabakõtt Ran; pingi? umma? et edejalust ni perä `jalgu, kiä pidä piele `piutusõ Lut

4. turbalõikaja esi sai selle pingi läbi, siis võttis siit `jälle teise järgu ja seda kutsuti `turba pingist - - sa `leikasid `päavas ikke mitu teist kümme `pinku ära Rak

pink² pink g pingu hajusalt S, Kse Aud Tor Ris Kei Juu Nõo Kam Ote San Vld, pingo LNg Mar(pe-) Vig, pinga Trv Võn Krl Har Vas peenike (või jäme) koht lõngas lõng pole änam `ühtlane, pingu kuhad sees Khk; lõng_o nõnna `pinka täis Muh; kus pink peel on, seeld leheb `katki Phl; pingod lõngal sees - - tä oo mõnest kohest nii peenike, et põle `ingegi sees; takku `keträd ja nokotad ja penk lääb `sesse Mar; pingud tulevad sellest, kui lõngad_o kehvad Kse; lõng läks pingu kohast `kaiki Aud; Ei - - `oska veel kedrata, põle muud ku `pal'lad pingud Kei; lõng nii ull, teises koos nagu kuke peä, teises `jälle pink Juu; ku veelang om serätsit `pinke täis, siss kah kakkeb kangass koledade Nõo; `Lasko_i_`pinku `sisse ei?, tuuj kakkõs är? Rõu; mõni tege tasast `langa, a mõni tege, sõss om pal'lo noit `pinka siseh Plv; pingu? langal `seeh, säält lätt `kaiki Se

pinklanõ `pinklanõ ebaühtlane (lõngast) – Krl

pinklik¹ `pinkli|k g -ku Jäm Põi Muh Plv ebaühtlane (lõngast) `pinklik lõng - - üks koht `peenem, teine jämem; kedrab `pinkliku lõhja Jäm; see lõng oli nii `pinklik, sellest soa ead kannast midad Põi; lang om `pinklik Plv

pinklik² `pinklik piinlik – Khk

pinklikanõ `pinklika|nõ Har, g -tsõ Plv ebaühtlane (lõngast) küll tiä `keträss `pinklikast ja `joñtikast `langa Plv

pinkline `pinkli|ne PJg Ris/-lene/ Trv, g -se Nõo ebaühtlane (lõngast) lõng oo `pinklene Ris; sij ei mõista kedrate, lõng om `pinkline ja `tonkline Trv; `pinkline lang tükib kakkema Nõo

pink|ratta pl pikkvanker pan hopõñ piñkrañtidõ eñte; piñkratta? `veiga võõgutassõ? Se

pinks pinks San, g pinksu Krk deskri mitti `pinksu ei saa engäte läbi nina Krk; kui sureme nakatess, siss om viimäne inge pinks San

pinku pingule `Tõmma pesunõõr `iaste `pinku; Viuuli keeled keerdetse kua `pinku Han Vrd pingu

pinkujänkuline

pinkujänkuline ebatasane kui `küinlad kirnu sees teha, siis nad põle siledad, `seoksed pinkujänkulised Aud

pinkus `pinkus Han Nis pingul `Pinkus nõör oo ia, siis `keskelt ei vau `alla; Viuuli keeled oo `pinkus pial Han; [rangid] sai rihmaga sis `kiini tõmmatud, et roomad `pinkus olid Nis

pink|vanker pikkvanker `mõisa valitsejatel ikke õli penk `vanker, `miskä `väljal `sõitavad Lüg; pink `vankres `istusid `kül`gepidi Pha; Pink `vankril oli suur pitk pink peal, seal istuti sõidu ajal järistikku Pöi; Penk `vanker on - - rahameeste `vanker, arilikudel talumeestel penk `vankri põlnu Hää; pink `vankrel sõidavad kaksiti pial Hag; pink `vanker - - kellega ärra `sõitis, neli oost oli ees Juu

pinkõlõma `pinkõlõma tõrkuma `pinkõlõss pääle jutuga²; lehm `pinkõlõss, taha ai² süvvä² võtta², tiia ai², kas `haigõst jääs vaih Se

pinn¹ piinn Han Var Saa Juu Rõu, g piini Tor Kos Iis Trm Plt KJn Har, pinni hajusalt Sa, Muh Aud Äks Nõo Kam Ote Krl; pinn g pinni Emm Phl Khn, piini Kod, `pinni Lüg Jõh; n, g `pinni Vai; peinn g peinni Mär PJg

1. haamri terav ots; teat sepatööriist, ka vikati pinnimisvahend `kellega saab `pääle lüa, sie on `aambri põhi, `tõine õts, sie on pinn Lüg; Vikkasti pinn, `tõine õts õli nagu `aamer, `tõine õts õli õhuke ja lai, senega siis `tauti vikkasti tera õhukesest Jõh; vasari piinn, kahe aralik, sellega saab `naelu `välja tõmmetud Ans; Kloppaamer aa vehesevõitu varrega aamer, aga senel pole põhja, vaid mõlemate otstes aa pinnid Emm; kui vaja venitada raud `vitsa - - siis peinitakse `aamre peinniga, et ta peab `juure venima Mär; kui piinniga `piale `lüia, siss kuumaks `aetud raud venib Kos; vikatid piinitasse piinnigä Kod; pinni `pialmine jagu on niisama terav kui sel `aamril Äks; lüü `aamre piinnigä KJn; piinn olli ennembide alasi `muudu, siss `lüüdi `aamri piinniga Kam

2. rooli käepide Ülemene rooliema ots uladab läbi ahtriteki üles ja seel otsas on pinn - - mikega rooli keerda Emm

3. sundus, ahistus, pitsitus panavad siukse pinni [koolis] `piale, et ei jõua Aud; `tijnjä laps lähäb `niskese peremelle, kes on täitsä timmuk, sijn võtab karjalapse piini `alla; sijn mijs one piini all, sedä piinitässe Kod

pinn² piinn g pinni Khk Kaa VII Pöi väike nael naha kraaside külge kinnitamiseks kui uued kaarid tuuakse, siis lüüakse `sõnna äärde `sisse `pinnidega nahk äär VII; Villad `pandi naha ja laua vahele, `õmbe`rinki `löödi `pinnidega `kinni Pöi

pinn³ piinn g piini Hää Lei, pinni hajusalt Sa vistik pale keik `pinnisid täis Khk; Kui pinn kasuma akkab, siis tuleb oomingu üles ärgates - - suu nurgast kuivand ila vetta Pha; Akkas üks pisike pinn käe `peale kasuma ja ikka lihab suuremaks Pöi; temal on nägu `kangesti `piinnisi täis Hää; piini² aetase na, a päle Lei

pinn⁴ piinn Khk Pöi Krk, g pinni Han Trv (kitsast, ümber keha hoidvast riideesemest) piinn püksid Khk; Jäck oo kitsas nagu piinn, ei anna nõõbid `kinni ega saa `käsä selle piini sihes liigutada Han; seandsit `piinne ärä `endele enämb tijn Trv; [rõivas] ümmer `kinni ku piinn kunagi Krk || (väikesest, lahjast loomast) Mullikas kut piinn Pöi

pinnal pinnal peerg, tõrvas Palass ku pinnal Räp

pinnallaud palgi servast lõigatud kehvem laud, praaklaud mida `vaene `pinna laud on, visatasse `vällä, tugevamad `kõrjatasse kokko Lüg; mis keige ennemidi `saedaste on pinnaloud Jäm; Nüid tehakse rihalate ja `lautade laed puhas pinna `laudest Kaa; pinna `laudadest soab latit`aidu `tehtud VII; Mis lage seal oli, va pinna lauad olid peal Pöi; palgil teine polt äärest ja teine polt äärest `võeti ää, need `üüti pennalauad Mar

pinnaline *pinnali|ne* Jäm Khk Pha Kse Amb, *-le|ne* Tor Ris Juu/pe-/ Plt, g *-se*

1. pinnuline, pinde andev *võtan selle pinnalise puu* Kse; *pinnalene laud* Ris; *pinnalised puul tulevad pinnad ja süid* `lahti nagu `narmad Amb

2. ogaline *`lustjad on peeniksed pinnalised* Pha

3. teat pinnasega *savi pinnalene* [maa] Plt

pinnama *`pinnama* peenikest lõnga ketrama, lõnga hästi peenikeseks venitama `Touse üles nuori naine, `touse vokka kehramaie, `pienda `langa *`pinnamaie* rlv| Kuu

pinnane *pinna|ne* g *-se* Jäm Khk VII Pöi Tor, *-tse* Kse; *pinna|nõ* g *-tsõ*, *-dsõ* Rõu Plv Röp

1. pinde täis, pinde andev *pinnased laudad*, `vaata, *et sa käte `sisse ep aa* Khk; *need laudad oo pinnatsed* Kse; *pinnasel laual pinnad üleval* Tor; *pinnanõ* puu Vas

2. luine *Kiisk on ikka koa `sõuke va pinnane kala* Pöi; *särg om pinnanõ* Röp

pinnastama *pinnastama* Lüg/`p-/ Kse Iis

1. kamarduma, kamaraga kattuma *maa pind on `terve, siis maa on `pinnastand. eks nied roho `juured `pinnastagi tämä ärä* Lüg; *las nüüd maa pinnastab; maa pinnastab, siis saab ramu Iis*

2. koorikut tekitama *kuiv ja pala, maa oo `kange pinnastama* Kse

pinnastama *pinnast|ama* Muh, *-eme* Hls pilbastama, tükeldama *mis sa `algu pinnastad* Muh; [puud] *om vaja pinnaste `ästi peenikeses* Hls

pinni *`pinni* Jäm Kaa Kir Krk

1. pingul(e) *Väurehmaga veib looga eesti pinni tõmmata* Kaa; *`rõõva om `pinni jäänu, ku inimene suuress lää; `rõõva `pinni ümmer* Krk

2. pungi, punni *ajab kere täis `pinni* Jäm; *kõht oli nii täis, et läks `pinni kohe* Kir; *nüüd_õ nõnda `pinni ennast täüs aanu* Krk

pinnil *pinnil* Muh Trm pingul riie *ühna pinnil üll* Muh; *võrk pinnil täis* Trm

pinnile *pinnile* Trm Kod/`-in-/ , *pinnille* Vai pingul(e) *piä `ohjaksed `pinnille; `kandli `kieled on `pinnille* Vai; *vedab noodad pinnile* Trm; *`väägä piinile ei tõhi `panna* Kod **Vrd** *pinnili*

pinnili pingul *minä enämb ei taha `pinnili `riidi* Lüg **Vrd** *pinnile*

pinnima *`pinnima* (-`in-), *-mä* (-`in-), (ma) *pinni(n)* (-`in-) eP(*pe-*, (ma) *pe-* Mär Vig) *hajusalt M(-me), `pinnin* R; *piimä* Kod *hajusalt eL, `pinme* Hel San Krl, (ma) *pinni(n)* (-`in-)

1. pinniga taguma *vikkasti - - kui saab `pinnitu, siis `lõikab paremast* Lüg; *Mõni mies ei `mõista vikatit `ninda `pinnida, et sie `leikaks IisR; vikatid soab pinnitud, et tera õhukseks lihaks VII; Pane siia uus need `sisse ja pinni kenast ää* Pöi; *kui vaja venitada raud `vitsa ja napp oo, siis peñnitakse `aamre peñniga* Mär; *Raudplekk pinnitse kua `sirges, kui see `lõssis-`lõmpis oli Han; vikati ja sirbi vitsad oo pinnitud* Tõs; *ma pean oma lapi ärä `piinnima, ta on paks* Saa; *vene vikatid pidi piñnitämä terävaks* Juu; *sepp pinnib kervest* JMd; *kui tera on läind `lompassse, siis piñnitasse* VMr; *piñnitud vikat on kauem terav ja ei kulu nõnna pal'lu kui `lõikusega* Trm; *`sirpi piñnitässe, kellel `ammid ei õle* Kod; *mõned `lõikavad `nuaga vikatid, suurem jagu pinnivad* Äks; *sepp paneb vikati kannale lapi `piäle ja piñnib ruus `tangide vahel kõvasti `kiini* KJn; *ommuks, ku `niitmä minnäss, siis kuulet, ku pinnitse* Krk; *es tahava toda `piñmist meil, tõmmassiva väedsegä teräväss* Ran; *piñni piät `oskama, pik`kämiisi lüüt iluste õhukesess* Kam; *mul om jo vikadi piñnitü, lek'i `haina `niitmä* Har; *sepp piñn `rauda* Rõu; *piñmise al'ass* Plv; *piñse vikati är? ja nakass `jälki `niitmä* Röp

2. survestamisega midagi teada või kätte saada püüdma *`pinnis raha `jälle `välja* Hlj; *ma `nõnda `kaua `pinnisin, kui ikke sain* Lüg; *`pinnis mind sõnni, kut ma pidi tale `itlema* Khk; *Nii kaua pinni `peale, kut oma raha käde saad* Pöi; *Küll see saab so keest `välja pinnit* Käi;

pinnima

Kool`meister pinnib `lapsi kua Han; Teda piñnitase naa kaua, ku ta ükskord ülese tunnistab Tor; `kohtuärä piñnis teda kua kaua Sim; ära piñnigi, ega ma ei `ütte Lai; Kikk ma vällä pinse, kos ta tu üüpäiv olli Hel; Vaest vaga pinnitäss, aga süidlane ei tõsta kõrvagi Nõo; tedä om vaia niikavva `pinni?, ku tä `järgi and Rõu

3. jooma, kaanima, trimpama küll see `pinnib `juua Hlj; sie on enese `ninda täis `pinnind, et enämb ei `seisa jalalgi Lüg; küll piñnivad seda va õlut ja `viina `sisse Mär; no piñni, piñni pudel tühas Aud; pal`last piñnib `piimä alati Juu; `piñnis tuobi vett `nahka Kad; mehed on pue juures ja piñnivad õlut Sim || imema nää ku sääsk tuleb nokkaga verd `pinnima VNg

4. pinguli tõmbama `kanneld `pinnida Vai; õrililit, viulit ja egä `pil`li pinnitäss Kam

pinnima: `pinnima, (ma) pinni naelutama Koari pinnid olid pisi illiksed naelad, missega `koarisi pinniti; Koarid pinniti koos (kodus) ää, `meistrid pole neid `pinnind Pöi

pinnis `pinnis Jäm Khk Kaa VII Pöi Muh Han Tõs, `piñnis Tor Hää

1. pingul püksid `pinnis `ümber `persse Khk; Noore obusega peavad ohjad ühtlast pinnis kää olema Kaa; Püksi sääred olid `pinnis `ömber `kintsude Pöi; mu sõrmed_o nii `pinnis (kanged) Muh; Ää lase omal `neuksid `pinnis `riidid tiha Han; Nöörid söörivad naha `sisse, ku nad väga `piñnis `ümmer on Hää

2. punnis, pungil ajab kere - - `pinnis `täide Jäm; [õlleankru] uure oli nõnda `pinnis, lei `uurdest `välja Khk

pinn|müts mitmesugune (naiste) peakate sui palaga piñn mütsid pees, `keske lagibed Jäm; piñn müts oli `sõuke ümargune, `keskelt kommakas Krj; Piñnmüts, see oli niikut rätik, tuft oli `otsas ja iga päev `kanti teist Pha; mütsid olid roosilised ja punasest `riidest, `sõuke kõva papp oli `sisse `aetud - - piñn müts oli tä nimi Pär

pinnuh purjus ta_m perüss pinnuh Plv

pinnuklane pinnuklane pinnuline tä_o pinnuklane puu, ei õle sile, tahab üäveldätä Kod

pinnuline pinnuli|ne Khk Muh Kse VJg Trm Kod Plt Nõo, -le|ne Mär Var Hää, g -se; pinnulinõ Har

1. pinde täis, pinde andev pinnuline laud Khk; need oo nii pinnulesed [lauad], ega sa `pal`la `kääga või võttagi Mär; aanika tükk jääb kännu `külge, pinnulene tükk Var; Ega pinnulist lauda ei saa põrmanduss panna Nõo; mõni puu om, tulõva? pinnu? üless, pinnulinõ Har

2. laastudest tehtud pinnuline ko`v Muh

3. peenikesi luid täis vana aug pole ia `ühti - - pinnuline Kse

4. puitunud, kiuline punapiädid on pinnulised, süädä iva ei `kõlba, jusko puu purod Kod

pinnuljass pinnuljass peenikesi luid täis pinnuljass vana haug Rõu

pinnune pinnu|ne g -se Khk, -tse Ote pinde täis, pinnuline pinnune piitsava`rss Khk; näl`lane ollit, siss lätsit `võtsõt toda pinnust (aganast) `leibä Ote Vrd pindune

pinnutama pinnutam(m)a Urv Plv purjutama, trimpama muudku pinnutass kõrdsin Urv; lännivä_ja pinnutannuva? seeniss, ku kõik` raha ol`l ärä_ `võetu Plv

pinnuteme pinnuteme lõhkuma, pilbastama kui puud `kaitski pinnuted `piñness San

***pinnutlõma** da-inf pinnutlõda pinde ajama (surnud jäsemetest) `vällä `kuolnu `dalg alg pinnutlõda Lei

pinnutumass täiesti ära Tast vanast küünist, miä sai, umma? pinnutumass ar_palotet Vas Vrd pinnõtumass

pinnõtumass täiesti ära no_lahuti ka_neide maja_pinnõtumass; pinnõtumass `seie_vällä_tu_kanõbi, is saa_seemet ka_medägi? (varblastest); ahu om pinnõtumass ärä palanu, hüdsi ka ei olõ õi Har Vrd pinnutumass

pinnär → peenar

pinsard *pinsard* g -i kleenuke olend *ta ise sihand pisine pinsard* Khk

pinsol *pinsol* Ans Pöi Lai Plt Puh Ote, *pinsul* Jäm Khk Muh Kod San, *pintsol* Lüg Khk Kaa Pöi Vig Tõs Tor Koe, *pintsul* Lüg Jõh VII Muh Han Tõs VJg, *pindsul* Saa, *pindsul* Hää Nõo(*pinsul*) Rõu, *pinstal* Jõe, *pindson* Kam, *pinsun* Hls, g -i; *pintso|l'* KJn, *pindso|l'* Plv, *pindsu|l'* Har Vas, g -li; *pintsel* g *pints|l'*i Vai Käi Rei Mar, -e Mär Ris Hag Juu; *pinsssel* g *pinsli* Muh; *pind|suuj'* g -sooni Krk; n, g *pintsoli* Kuu; n *pinsel* Hag; g *pinsli* Kse, *pindsili* Jäm, *pinsoni* Krk, *pendsuli* Krl pealse ja talla vaheline jalatsiosa *pinstal on`kinga sies*, *vastu`liistu Jõe*; *pintsuli`pääle`lüässe tall* Lüg; *Kingseppale tuli`viia`pintsulite jaust`nahka Jõh*; *pinsolid`aeti enim laisti`külge nink siss pärast`õmblesid traadiga see`pinsoli`sõmma`päälsse`külge Ans*; *Keigepääl lööda`pintsel mõne tikuga liistu`külge`kinni Rei*; *pintsled oo laiemad`tehtud kui tald, mis saabas see oo Mär*; *saapa pindsulid ja päänahad Hää*; *leigasin kaks`pindsulid`ästi kõva nahast, mis`murduda ei anna Saa*; *pintsel on`soapa sees, mõnel tugevamad`pintsled ja mõnel`apramad Hag*; *kinksepp`tiijb`pinsulid`val`mis Kod*; *pinsolid, kes tallale alla pannasse, kelle`piale saabas`kinni tõmmatasse Lai*; *antke`mulle`nahka`saapa`pintsolis KJn*; *pindsooni pannass`pastle nahast Krk*; *panti`vastse päänaha - - pinsul ka`vastne Nõo*; *ilma`pindsonita ei saa saabast tetä Kam*; *känksepp paänd talla ja`pindsuli vahõlõ kõo`tuhki, siss sais`tal`g ilusambast vormin Har*

pinsoli|nahk *Tamme koortega parkimine tegi naha tugevaks - - sellest sai pintsolinahka Kaa*; *Enne sai pinsoli nahast päti tallu tehtud Pöi*; *pintsuli`nahka pannasse`soapa sääre`voodrise Tõs*; *pinsuni nahk pannass`saapal`sisse Hls*; *mul [on]`kõik`ostõt,`pinsuli`nahka viijl`vaia Har*

pint *pint* Kuu, g *pinda* Krj Pha Pöi Muh Hi(*pindi* Emm) L(*pe-* Lälö) Ha(*pindä* Juu) Jä; *pjõnt* Khn

1. rehepeksuvahend, koot *pindad_o suurel maal, seal peksetade`pintadega* Muh; *ma_i`oskand`jälle pindaga`peksta, mina olin vardaga`peksta õppind Noa*; *keisid`mõisas tööl,`õösi`peksid omal rehed, pendadega olid peksnd LNg*; *rukkid peksetasse`pentega Mar*; *rehe peksu pint, sure nahaga oli`pandud selle varre`külgi, et tä`liikuda`andis Kul*; *vardaga lööb ikka kõvema oobi kui pindaga, pindaga piab`jälle õhemalt maas olema Lih*; *pint - - varre`otsas oli`seoke ümmargune nui, päilaga oli varre`külgi`seotud Mih*; [olen] *pinta löönd ja`varta löönd PJg*; *Vanasti tambiti ikki ku rükid juba ära rabatu`ol`lid, pindaga läbi,`anti`pinta pääl Hää*; *vardad ja pindad mõlemad olid, poole`meetre pikkune puu klomp oli rihmaga puu`külgis Ris*; *Pintadega`peksmine on`kergem,`pinta keerutadi varre`otsas, kaks inimest oli kõrvu Kei*; *pindäd teeväd`kilkadi-kolkadi, vardad teind nist eledäd`jäält Juu*; *mõned pindad olid siledad, mõned kandilised, kasepuust`tehtud JJn*; *kis ei osand`pinta`lüia, see ajas [rütmi] segamini Tür || vart`enne olid pindad, nisuksed kõverad puud Jür*

2. noodahark, haralise otsaga ritv alumise selise põhja surumiseks *pindaga muljutakse alumised selised`põhja Pha*; *pindal on`ark`otsas, kõis jooseb selle vahel Pöi*; *mehed`ollid`püsti [paadi] piida peal ja õlanuka taga`olli pinda vars, siis`oiti nooda`paela maha Muh*; *ma oli pindi peel, vajudasi [selist]`põhja Emm*

pint *piñt* g *piñdi* nõör tõrva *piñt oo`ästi kõba Aud*

pint *piñt* g *piñdi* kerge, lahe puu *Maltspuu on piñt, siij kasvab kuiva koha pääl*; *Lüdi ei mädane, aga piñt mädaneb ruttu*; *Männa ja kuusepal`gidel raiutaks piñt maha, mis mõnel on koore all piñdi kord, ku ehetus`sisse`pantaks Hää*

pintama *pintama* Pha Rid Kul PJg Han, da-inf *pindata* Mär Hää JJn Pee

pinta-pänta

1. pindaga reht peksma *ega seda`vilja, mis me seal`pintasime - - nii`palju saand Rid; toas sai`ära rabada, siis läks rihale, akkas`pintamine PJg; Ku pindata ei tahetu,`pänti kivisi`vankrekihas, mijs`istus`otses, sis sõkutadi`vankrega Hää; rukki rehed olid`raskemad pindata JJn*

2. nooda alumist selist veepõhja vajutama *mehed`pintasid teine teiselt pooli Pha*
pinta-pänta *deskr teine lõi [pindaga], siis teine, kord-korra lõivad pinta-pänta, pinta-pänta JJn*

pintess → pindes

pintjalg *peenikeste jalgadega inimene Sõhune pintjalg, sääred all kut sarapuu kepid Khk*

pints^s *pints g pintsi, n, g piinsu väike vaat – Lai*

pints^s *pints g pintsi väike raudkang – Pär*

pintsak *pintsak|k Rei Var Kam, g -ku Põi Hag Iis, -ki PJg Ris Kei; pindsa|k g -ku, -gu Hel Ote hajusalt V, -ko Röp; pintsak|k Kul Vän Ksi, g -ku Pha Mar Hää IPõ Plt Hls San Har, -gu Phl Saa Plv, -ki VII Rei Mär Lih Kse Mih Aud Juu Kos JMd Ann JJn Koe;`pintsak|k Rid, g -ki RId(-gi VNg) Jäm Mus Põi(`pintsja|k), -gu Khk;`pinsa|k g -ki RId Jäm Kaa Muh Mar Tõs;`pentsa|k Vig, g -ku Mar Mih/-ns/-, -ki Rid;`pintsak|as VMr,`pinsak|as VMr Plt,`pensak|as Pha, g -a lühike meeste pealistrõivas vanad`püksi`raaked`jalga ja üks vana`pintsagi raisk`pääle ja VNg;`peigomehe`riide õli`pinsak Lüg; oli oma vammuse e`kautand rahnu`koorma peelt, tuul`äigas`pintsagu e Khk; säääl ta võttis oma`pinsaki maha Kaa;`meite tüdruk teeb sii meeste pinsakkisi Pha;`Pintsaku`käised nii kärisend kut narrakad veel Põi; sool põle enam`pinsakid`selgas Muh; meeste kuued ja püksid ja`pinsakid olid`toimsest`tehtud;`pentsakudel tehasse põue`taskod Mar; lasi uie pinsaki teha Kse; mool põle`pinsakki`selga`panna Tõs; ärä tii mul pinsagud, tii mul kuub Saa; muud ei oln, kui vana - - pinsaki kalts oli`sel`gas Ris; takka oli`lõhki se suur pinsak Kos;`enne pinsakid põld, oli aga`kampsuñ särgi pial JMd;`plika jäi vau vahele magama ja vanames`viskas oma pinsaki`piale ja siis magas väilal JJn;`niesuke pinsakas oli,`persse tagant, sialt oli`lõhki VMr;`pannakse tokk`püsti, siis käed`külge ja pinsak`aeti`selga, mõni vana (hernehirmutisest) Ksi; nüüd on pinsak, enne`üeldi`prakk Lai; seda ei olegi, mis mina ei tee, ainult pinsakud ei ole teind Plt; aja pindsak`sel`gä Ote;`pindsaku?,`lühkese?,`rõivast tettü? Kan;`pindsak um meeste`rahva särk Plv || kaluri üleriie paks tugev pensakas peab olema Pha*

pintsakas^s *pintsak|as g -a Kaa Põi nõrga kehaehitusega, kõhn See nii pintsakas kut`piiprel'l; mis`seike pisike pintsakas [hobune] oli, see_s`vää`miski Kaa;`pintsakas obu Põi*

pintsakas^s → pintsak

pintsama *pintsama kangutama, hoobama`kangiga`pintsati ja`nuiaga`taoti`plankule`pääle (laeva lastimisest) Vai*

pintsel^s *pintsel g`pints|li Kuu RId hajusalt Sa, Muh Emm Mar Vig Kse Han Tõs Tür VMr VJg Iis Trm Kod Plt Pil KJn Puh Nõo, -e Mär PJg Tor Hää Saa Ris Juu JMd KJn Hls Krk Ran,`pintseli Koe;`pinsel g`pinsi Jäm Rei San; n, g`piintseli Krl Har Plv Vas;`pentsel Rid Mar; sisseü`piints|lihe Rõu, -lehe Vas Röp; g`pinseli Lei*

1. vahend mingi vedela aine pinnale kandmiseks *obose sava`jõhvedest tehässe`pintslisi Lüg; Igavene must`pintsel oli (rõpasest inimesest) Kär; See üks igavene vana`pintsel - - ma`viska liida`alla Põi;`maja lubjada`pintsliga Rei;`peened sääred ja ise peenike kui`pentsel Rid;`pintsel oo`karbest`tehtud Mar;`Keedeti linaseemendest eli,`võeti seda`pintsliga ja lihiti lõimed ää Han;`pintslile pannasse puu vañs taha Tõs;`lupjavad`seinu`pintslie ja lubjaga Hää;`obesel leigati änd`ära ja sellest`tehti`pintsel Saa;`abe meäritakse koa`pintsligä Juu;`iga*

`maaldrel on `pintsled JMd; *sia arjastest `tehti abeme ajamese `pintslid VMr; `pintsligä miärvivad `vastu (vahtu) lõvva `õtsa Kod; õle tustist tetäss `pintsel, visats vett `pääle linadele; ei ole ütte pintseltigi änäp Krk; tõru olli paan keemän `venne man, säält `panti `pintslega `pääle Ran; ta `pintсли piat sa vällä? `mõskma, ku_sul värmittuss saa Har; ta_m peenikene kui `pintсли Plv; ammuti sou (suu) `ussõ obõsal un `pinseliga `puästi (puhastas) Lei*

2. pintсли(sse) panema ~ pistma l. ära sööma või jooma üks `viidetoist varest `kieris siel ja siis `pistid `pintslisse sen `auli Kuu; `Pistas `üksi `kirssid `pintсли IisR; *See pütitääve piima ma püsta küll pintсли Kaa; Pistis keik sööma pintсли Emm; Ei ta maasikat kaua näpu vahel oia `ühti, muku pistab `pintslisse Hää; Pista see võileib pintslisse Tür; `veike vasik paneb tä (piima) `pintсли Kod; Ta om nigu peni, paneb pintselide kõik mes kätte saab Nõo; Tuu (kass) ois ka `jänesepoja_ `perrä ja_pand `piintslie Rõu 2. ära rikkuma, raiskama või hävitama, hakkama panema Said `alles raha, kas sie jo `pintсли `pandud; Nied `veiked `kruuvid `jälle `pintсли `pissetud IisR; Pojad- `tütrid panid isa kohjad `pintсли Han; Üts põlv koko varra, tõõnõ põlv om hoolõh `piintslie `pandma Vas*

pintsel → pinsol

pintseldama *pintseldama* Jäm Khk Põi Emm Kse Tõs Saa/-tama/ Ris JMd VJg Iis, `pintseldamma Lüg Vai; *pindseld|ama* Hää Trm, -ämä Puh Vas, -ämmä Har/-ñ-/ Plv, -eme Hls, -õme Krl/-ñ-/; *pinseld|ama* Muh Mär Juu Koe Trm Lai Plt, -ämä Kuu/`p-/ Juu Kod KJn, -eme Hls San pintsliga töötama `pintsel dab põrandat - - `pintslisi õli pali säält maas Lüg; *maja on jo `pintsel dettu* Vai; *pintsel das ahju riidiga üle Khk; [Nad] pintsel das keik eludmajad uuesti üle Emm; pinseldan korraaks värviga ikke üle, naa nägusam Mär; pintsel das kõik seenäd ää Tõs; pintsel tasin äti näo puha vahuga kokku Saa; pidin oma tuba koa ike pinseldämä, aga ei põle `lupja veel `ühti Juu; pintsel dakse `akna `raamisi JMd; pinseldäväd ahjud ärä, ahi on pinseldud Kod; tõkatiga pinseldati `saapaid Lai; pinseldäb maja ää KJn; lae pinseldets `valges Hls; `pintsligä pindseldädäss Puh; mihe piindsõldive `sainu Krl; `kurku pindseldämmä Plv || piserdama vinne papp pindseldäss [vett] Vas*

pintsjak → pintsak

pintska *piintska* Krl Har kanepitemp `piintskalõ `paniti `piimä ja `rasva kah, siss o'l õigõ_kinakõnõ Krl

pintslanõ, pintsläne *piintsla|nõ (-n-) g -sõ Rõu Vas; `piintslä|ne g -se Rõu (punane) sipelgas musta? omma kusi `kuklasõ, verevä? omma? `pintslasõ?, `väikese? ja ku'a?; timä_m `keškelt peenükene nigu üts `piintsläne Rõu; `piintslasõ? umma_nuu_ `väikese verevä?, kiä `väega halusahe kusõsõ? Vas*

pintstok *pintstok'* sipelgas – Rõu

pintsul → pinsol

pintsund *pintsund* VII Põi

1. pehmeks, vedelaks läinud ära `pintsund kala VII; *Pintsund räimed* Põi

2. nõrgaks, kõhnaks jäänud *pintsund obu* Põi

pintsutama *pintsutama* Pha VII väntsutama; vaevama loom on ära pintsutud VII

pintvaat *pin|vaat (-í) g -vaadi* Kaa Kod KJn Har; *pin|vaak g -vaagi* Tõs Saa; *pin|vaat* Krk, `pink- Lai tugev sidumisenõör *See pintvaat oo sii üsna viss tunda Kaa; pintvaak oo `soapa raadi jaus `tehtud* Tõs; *puadiss `anti `pintvaati* Kod; *pintvaadiga `siutasse vahel kedägi `ásja `kiini* KJn; *pinvaat om `kõutmise nüjür* Krk; *Pintvaadiga kõüdeti pakkõ* Har

pintõkõnõ *piintõ|kõnõ g -kõisõ* pilbas *piintõkõisõ panõt iks [leivaahju] suu `pääle, kui kõhnaste om ahi kütetõ* Röp

pinu

pinu¹ *pinu* R eP Urv Rõu, *pino* Vai Rõp Se, *peno* Rid Mar Kul, *pjõnu* Khn

1. korrapäraselt laotud küttematerjali riit, virn `lohkus ja `viskas [puud] *kohe puu`kuurisse, peräst ladus pinusse* Kuu; *Pinu puid, pihu linu, riga raga `rauda = vokk* Jõh; *mies vei puu`kuorma - - `ovve ja `lautis `pinno* Vai; *palgid ikka `virnas, teised puud `änam `rohkem pinus* Khk; *Üks saun ja sada akent = puu pinu* Mus; *ladus kimbud pinuse* VII; *Koer magas sui ikka pinu `otsas, ölal pinu peal* Põi; *te olete_ne puud pinuse nõnna korevile pannud* Muh; *mees on pitk naakui puu pinu* Emm; *laob aad pinusse* Mär; *joose too pinust agu* Aud; *pal`gid pani `virna ja puud pani pinusse* Rap; *tahtsime `siia pinu taha aa tehä* Juu; *Olid lepaoksad kubus - - `tehti `nelja `nurka pinu, oma sada kubu kuos* Jür; *kui puud ära lõhutakse, siis `lautakse pinusse* Amb; *puud on pinus* Iis; *mõista ää: ligu linu, pinu puid ja ribu räbu `rauda = vokk* KJn; *tuul tougass hao pinu `ümbre* Rõu

2. hunnik, suur hulk `Sõuke igavene pinu `nähti peal olavad, vana ruun õsna vädas ees Põi; *eenad pannasse pinuse, kui pannasse pikalt ja madalaste kokku puu riidade `moodi, kui eenad põle veel päris kuevad* Aud; *igavene pinu raamatuid* JJn; *ia pinu pial (suurest koormast)* SJn

3. jaanik koess mi soo `aastaga pino tii; läke pinolõ Se

pinu² *pinu* Kam Ote San VLä Rõu, *pino* Võn Kan VIId püstkoda, *suveköök ku ei olõ_konnõgi ellä?*, *sõss tetäss sääne `väikene pino, kos edimält eletäss, seeniss ku elomaja `val`miss saa* Kan; *pinu, säääl tetti `süüki - - `pänti paa_`sisse, sõss suvõl tetti* Urv; *sulasõ naanõ kii` pinun* Har; *ma_lõ esi_nännü_pinno, pino ol`l ruudjst tetti, alt ol`l lağa, päält ol`l kitsass, kae_sõss `juuške vesi säält ruudjit pite `alla, es joosõ_patta* Plv; *suvvõ tetti süü`k pinoh* Vas

pinu|koda püstkoda, *suveköök pinu koan tetti `süüki* San

pinulõmõ *pinulõmõ* vilkuma tii tuli suurõmbõss, ta `väige pinulõss San

pinu|maa koht taluõues, kus seisavad pinud, riidamaa `Läksin pinu`maale puid pinusse *laduma* Kuu; *Pinumaal oli raie pakk, kus peal `oksi raiuti* Põi; *igal perel on oma pinumaa, sial on au ja puu pinud* Amb; *maarjabä ommiku `enne pääva `tõusu pidid pinumualt `prahti lie ette `tuoma, siis pidid tedre pesi suvel `leidma* VMr; *pinumual on ia muld* VJg

pinu|silmä pl *pinusilmä?* pilusilmad – Krl

pinu|tagune 1. a. puuriida, haovirna tagune *Pinutagune põld oli nendel alati `tuhlis* Põi; *See pinutagune ei kasvatagi muud kui nõgeseid ja kobrelehti* Mar **b.** pinukoja tagune *sulasõ Jaan ol`l pinutagudsõ ka tubakat täüs istutanu* Har

2. omakasvatatud tubakas *Kisub seda va pinutagust* IisR; *Sõja aig seda pinutagust `tommasivad* Vai; *Pinutagune justkut `põrssa sitt tuule `külges (vänge lõhnaga)* Krj; *Isa kasvatas nii kaua pinutagust, kut ta elas, siis kasvatasid kõik* Põi; *Äi vanaisa oolind poe tubagast, ta tarvidas ikka oma pinutagust* Emm; *`Tõmmab seda va pinutagust, tuba maast `laeni `suitsu täis* Mih; *terivad aga seda va pinutagust* Jür; *Mõni `tõmbas pinotagost, sõss tarõ om maani? `suitsu täüs* Rõp || *kodus aetud viin, puskar penotagone, see oo va `prostoi viin, mis näd ise sii kodo tegevad* Mar

pinutama *pinutama* Ran Urv/-mma/; pr (ta) *pinutõss* Krl

1. palju jooma, kaanima *pinutab `viina nigu kaan `sisse; lehm pinutanu vett täis et magu om kuhjan* Ran; *Kül_tia viil ilman pinutass taad `piimä* Urv

2. tal omma nahasiin nigu *pinutõss õnnõ* Krl

pinvel(e) *pinna(e) õli juba vede `pinvel, akas `väl`jä `paisma; seälsamman `samle all, mua `pinvel õli nuga; puu õks langeb mua `piäle - - jäeb mua `pinvele* Kod || *Ennori kruut one puul`pinvel (kahevahel, kaalumisel), ei tii, kellele suab* Kod

pinõ *pinguli nii pinõ ei saa? `laskõ? `sisse, ta lätt `luu`ka tuulõ peri (kalavõrgust)* Se

pinõtõmmõ *pinõtõmmõ* välgatama, vilkuma *ommu*kult päiv *pinõtõss* kuusõ kottalt; tuli `aknast *pinõtõss õnnõ* Krl

piotõ `piotõ lähedal(t) `Piästlikud `lendväd `piotõ muad, lähäb `varssi `saolõ; *Laäsimõ* `piotõ `metsä `tulla; *Miin plahvatas* `piotõ laeva `külge Khn

pipar *pipar* eP Puh Nõo Kam Ote, *pippar* Kuu Lüg IisR Vai, g `pipra; *piper* g `pipre Hls Krk Hel; *pipõr* (-r) g `piprõ V; *pepar* g `pepra Mar; n, g *pippari* VNg

1. piprataim; selle viljad maitseainena `Turgi `pipra `kaunad *panevad* suu `kormama Kuu; *päris* `pipraid mõned `kasvatavad `ruosipottide *sies*; *pane* `viinale *pippard* `sisse, *siis on ia kõhu roho* Lüg; *oleks sii natune pipart ka* `juures *olad* Khk; `piprud *soab kala supi* `sisse `pandud VII; *Must pipar on kõige* `kangem Põi; *Pipart soole keele peele* (õeld kellegi poolt lausutu tõrjumiseks) Emm; *pal'lu virtsi ja pipart sees, oo kibe* Mär; *meil kasusid* `piprad `akna vahel Tõs; *sinep viil* `kangem *ku pipar* Hää; *mõnel on päris* `pipra jahvatamise `veški *kohe* Juu; `ennemast `kasvas *kodu pipart, este õlid* `valged *kaunad, pärast* läksid *punasest* IisK; *süldile panevad pipart ja* `luuõberi *Kod*; *kui tapeti kedagi* `looma, *siis käkile* `pandi *pipart* Lai; *muist om peenikest pipert ja virts om jämmepe* *terä* Hls; *türgi piper* `aptiigrist *tuvvass* Krk; *sibulat ja pipard kah, saeva* `väega *ää* `koleti Nõo; *suukikka, neil om roosa* `äitsme *ja musta magusa marja, pipra* `muudu Ote; *mine tuu mullõ poodist jahvõtu* `piprõid, *tuu om hää vorsti* `sisse *panda* Har; *ma* `piprõ *peräst puu*ti lätsigi?; *a pipõrd es olõ* Rõu; *pipõr om mõro, tuud väega veidokõsõ, hõngust õnõ* (lõhnaks ainult) Se

2. piltl a. (ägedast, ergust olendist) On aga *pipar*, ei kannata märga sõnagi Mar; *Ei sehukest pipart või aiste vahele pannagi* Han; *pipar obu* Aud; *ei seesa paegal, laseb ühest* `teisi *nigu pipart* SJn; *miis om tassanõ ja mõistlik miis, a naanõ om tul'linõ* *ku pipõr* Har b. (krõbedaks kuivanud heinast) *See ein sul päris pipar juba* Mar; *tegi einad* `piprast, *tuul võttis nii kuivaks einad et krõbises* VMr

pipar|kook *pipar* `kooki *saab jõuluks* `tehtud Kei; *pipar* `kuuka *näd tiäväd ise, paavad* `pipra *jahu* `ulka *Kod*; *piparkook tihasse nõnna samuti* siirupist *kui vehverkook, aga pannasse* *peenikest pipart kah* Äks

pipar|münt (maitse- ja ravimtaim) *pippar* `mendi *tied* `tehti VNg; *pippar* `münti, *seda müüdi pues, pandi* `vårse *suppi* `piale *ja süldi* `piale Lüg; *Köömnid* `pandi *ja pipar* `menti [puskari hulka] Mus; *Piparmüünt on teeks kena küll* Põi; *pipärmentsid* `lõhnavad `kangesti Mar; `anti *tablettisid - - ja pipar* `meinti `anti [rohuks] Plt

piprellid → piiprell

pipper|hein (mingi vürtsitaim) *piperein, vorsti rohi, kärbulise lehe* Hls

pipi, pipp n, g *pipi* Hää Iis Puh San Se; *pipp* (-pp) g *pipi* Muh Aud Tor Hää Saa Koe TaPõ Plt Pil KJn *hajusalt eL lastek piim anna lapsele pippi* *koa* Muh; *Käpe* (kärbes) *läinu lapse pippisse* Hää; *pipi tegime* `soemas Saa; *ammu kakku ja võta pippi* `piale *Kod*; *memm, anna pippi* KJn; *pipi nõu läts* `ümmer Hls; *ma tuu* `sulle *pippi* Puh; *Laits tahab pippi nuinuda* Nõo; [laps] *käü pääle imäl takan* `rüükün: *pippi, pippi* Har

pipp² *pipp* g *pipu* Jäm Khk Kad; n, g *pipu* Muh Jõel-pp-l, *pippi* Lüg; pl *pipud* Põi Hi Nis; g *pipu* Mar

1. hri pl tütarlapse suguelund *äbi, äbi, pippu* `paljas Jõe; *ää* `aeleg *ikka pippusi* `paljaks Põi; *justku pihulase pipu* (väike) Muh; *lapsel* `õõlda, *kenel saba õleval on - - et pipud* `paljad Emm; *pisikstel preilidel pipud* Kad

2. emise suguelund – Lüg

pipper → piber

pipra-

pipra- pipra- *nisugused pisemad noud oli kohe, kus siis nie `piprakilu `müödi Kuu; `värske `silku `tuodi, `pipra `silgud viel olivad VNg; `leotab `pipra`kauna viina sees, saab ead kõhu `rohtu Mär; `Pipraviin kõhuvaluga iä võtta Khn; `pipraviinal `piprakaun siden, küll si_o viha, paneb `õõgama kõhe Kod; süldi `sisse pandass `pipraterri Puh; `piprõtuus om klaasine Krl; lõvvä es ma_ `piprõterakeisi, är^o umma_ `häädüü^o Rõu*

pipra|rohi (mingi rohtaim) `piprarohi - - on küll kõhe `pipra kibedus sel rohol. tämä on `niskene `ümmärgune, tämä `õitseb ja ku saab `õitsend, siis on üks siem sääl sies ehk on mõnel mittu `siemne sies Lüg

pipr¹ pips Juu, g pipsi KJn pirtsakas; uhke, peps teene on paelu pipsest, ei taha tehä egä taha Juu; Oi milline pips [ta] noorelt oli, ei näind nina pähe KJn

pipr² pips ja pops Muh Kse Tor Trv Hls deskr ühna pips ja pops kõib Muh; `tõmmab `piipu pips ja pops Kse; õuna putuve maha ku pips ja pops Hls

pipsik pipsi|k g -ku varas, näppaja sie mies ei ole `õige mies, sie on niesukene pipsik Sim

***pipsitama** tud-kesks pipsitatud hellitama, poputama kis ei ole pipsitatud, üles ellitatud Tõs

pips|mökk pirtsakas õli `niiskene nenäkäs - - pipsmökk Lüg

pips|tükk (erinevatest toitudest) Tein `sündümise `päiväks mone pipstügi Kuu; pipstükkid, tehässe `neskesi `veikesi `kuokisi `saia jahust ja munast ja Lüg; Ei mina tia, keda sõin, olid ühed `kõrbend pipstükkid `lauval IisR; naesed tievad pänni pial pipstükki Kos || kana julgud nagu pipstükid sii moas Juu

pipu → pipp²

pira¹ pira pragu laud `vasta `päivä, võtab pirad `sisse Ran

pira² pira tilgastanud Pira `piima ei `süödud Jõh

pira³ pira kärsitu, rahutu – Hlj

piradi-paradi (kiirustajast, ülepeakaela tegijast) kui inime on `liiga kiire, nii piradi-paradi, see on räpäkäs Juu

piradi-pinna täiesti (puruks), kildudeks taásid ja laasid lähväd piradi pinna purus; siis on piradi pinna, kui ta peris tükkides lähäb, et tast enam kedägi `ásja_j saa KJn

pirak¹ pira|k g -ku Vil Hel Ran pabul (viletsalt kasvanud kartulist) `veiksid pirakid ikki saab Vil; ega ta suurt kardulid es saa, kik`k ollive `siandse piraku Hel; mõni `kartul om nigu pirak Ran

pirak² pirak Kul Tor deskr üks akkas rabama, [lõi] pirak ja parak Kul; käritu obune läheb pirak-parak Tor

pirak³ → pirakas¹

pirakas¹ pirak|as g -a Lüg Jõh hajusalt Sa(g piraga Khk), Muh L Ha Amb Tür Koe Trm Trv/-k|ass/ Hls Hel; pira|gas g -ga Khk Pha, -ka Kuu; pira|k Kul Saa, -ku Nõo Kam Ote Rõn

1. hästi suur, kogukas (olend) Küll on aga piragas kabusta pää Kuu; ia pirakas pikk mies Lüg; Küll see Kuresaare loss oo ikka pirakas Kaa; Ma_i jõud seda suurt pirakast `süllegi võtta (lapsest) Han; suured pirakad vorstid Nis; Kena pirakas põrsas Jür; ahi oli nisukene suur pirakas KuuK; Kõige pirakamat võtit vajab saeketta kinnitus Tür

2. hoop; pauk, lask Pane veel üks pirakas Jäm; see oli ikka ee piragas küll, mis ma kukkudes sai Khk; `andis teisele piraka `mööda `körvi Vil; Mütu pirakad lasid omiku, ju mõni ikka jänese sai Põi; kui akkavad pirakad `köima, ma üppa `kaose (kaevu) Muh; panin `taale malakaga paar ead pirakast Kul; nagu ta selle piraka pani, nii jänes kukkus Mih; ma panen sul üks pirakas `vastu `lõugu Ris; igavese piraka pani (rattakumm lõhkes), `päikese kää ei tohi rattad `olla

Amb; *sij oli üits pirakass, mis ma talle lei* Trv; *anni üte piraku, sis_ta käis maha* Rõn || (hüüatustes) *oh sa pirakas* Khk; *Ah sa tuline pirakas* Trm

3. piltl ootamatus, põnts *Saand rahvi, see oli mihele paras pirakas* Pha; *Oli nendel pirakas küll, kena lehm oli, äkist pole änam* Pöi; *nüid sa said oma piraka käde* Tõs; *vat kus pirak, naine mul`juuma akanu* Saa

pirakas² *pirakas* peruvõitu *pirakas obu* Tor

pirakas³ → piirak(as)

piraki *piraki* Kul Hää Kei Jür tugeva pauguga (ka vastavast helist) *Ku obusega sõideti mere jääl, jää`paukus piraki-põraki* Hää; *`anti keppidega piraki ja piraki* Kei; *Kukud piraki pikali maha;`Pikne lüeb`kuškille piraki`sisse* Jür

piraku-paraku *deskr mõni mees`joonud`peaga pühib keik asjad piraku-paraku purus* Mar

piraldama *piraldama* lõhkuma (nõudest) *Nüüd sa piraldid minu ilusa`suhkuri`tuosi; Iga päiv piraldab mõne`süömä`riista; Midäs sa nüid siel tuas`jälle piraldid* Kuu

pirali-parali *deskr Akna laes läin katti, keik pirali-parali pagusi täis* Kaa

pirama *pirama* (päikese tõusma hakkamisest) *päe piras tõusta, kui ma`tööle akkasi; ma`tõusi üles, päe piras tõusta* Muh

piran *piran* g -e (millestki väikesest) *tillukse ku pirane, midägi neid`kuuri ei saa* (kartulitest) Krk Vrd piren

pirand *pira`nd (-nd)* Võn San, g -`ndi, -`ndi Hel Urv Rõu, -`ndu hajusalt V

1. (põlev) peerg, peerukimp, peerutuli *pesoänd lätt ku pira`nd üle`taiva* Võn; *sa kääüt piranduga - - panõd maja palama* Har; *mi`käve iks vanast vähäl, pira`ndiga² ol`l tuli käehn* Rõu; *lahk pird vähebäst, pirandust* (väiksemaks peeruks) Se

2. (elavast, ergust olendist) *pira`nd om, tõtõ inemine tä`i olõ²* Urv; *Meil ol`l külh hopõn nigu pira`nd* Har

***pirandõmõ** pr (ta) *pirandõss* *pragama pirandõss läbi kõik* San

pira-para 1. lohakalt *mis sa nõnda pira-para tüüd* Hää

2. lohakil(e) *Kõik tüõ`riistad ja`asjad`viskab ja`jättab pira-para* IisR; *kõik on nõnda pira-para* Hää

pira-pinna *pira-* Ran Vas; *pira* KJn, *pirra* ja pinna Röp täiesti; *puruks, kildudeks Kauss läks pira ja pinna puruks* KJn; *ää`kartuli, pira-pinna`lahki kõik* Ran; *Suur kauß sattõ käest, pira-pinna puruõs;`Õkva käsõ vahelt pillu`maahha, ni`ol`gi [peegel] pira-pinna* Vas; *Läts purulõ, pirra ja pinna* Röp

pira|pull leivatainast kakk *pirapul`l - - sai tükk lebä taenast`võetud ja aeho suupeäl ää küpsetud* Vig

pira-purust täiesti (katki), kildudeks *kaussi läks pira-purust`katki* Vai

pirask¹ *pira|šk* g -ski karask – Hls

pirask² *pirašk* g -i kurask vms kirumissõna *assa pirašk küll, mul läts alvastõ* Har

pirask³, piraski *pirašk* g -i KJn; n, g *piraski* Aud peru küll *see oli aga piraski, aas`püsti, kui ette akkasid panema* Aud; *pirašk obone* KJn || piltl (inimesest:) *läbematu, tormakas oled va pirašk, muud sa`i ole* KJn

pirastama *pirastama* Lüg Jõh IisR Krj

1. tilgastama, rikkema *Piim pirastab, ku`kauva`sõisab* Lüg; *Pirastand supp* IisR; *Sooja ilmaga võtab toit pirastand`maitse`juure* Krj

2. kärisema, lõhki lõõma *Vett ei või`sisse jättäda, kül m pirastab`lõhki* Jõh

3. *Õled ikke vähä pirastand* (peast põrunud, lollakas) Jõh

piratama

piratama *piratama* pragunema, lõhenema, rebenema kevadisel ajal, siis kää seljad puhas piratand; püksi põli akab piratama; piratand, paud `sisse löönd Khk

pidr¹ *pidr* g *pirru* Saa Kei eL

1. peerg, laast tuutsiga ol'li ää `pirde `aada, nua murrab kätti Saa; Sarja põhi oli `vahtra `pirdudest Kei; ära kuivated kase puust tetäss `pirdu Hls; tuu üits peotäüs `pirde `näitsess, tuld ürrjäte; sein om `pirdeg är lüüd, muudku pillu roh'v viil vahel Krk; sibulde jaoss ol'li suur ümärrik korv, puu lipest vai pirrest -- tettu Ran; `ennevanast ol'li jo rehesit `pirdega (peeruvalgel) pesselu, kõevu puust `kisti pirru Puh; kui `rätsepp `umblema `tulli, siss üits pidi pirruga tuld `näitämä; mõni inimene jälle om surma tunnini `sirge kui pird Nõo; pedäjä `tuudi mõtsast, lõögati tükest `katksi -- siss `kiisti pirress Võn; pannit pirru pilakude ja `palli Rõn; pirru `paanti `mühkü, nä ol'li? nii -- `üskä võtta? Kan; innevanast no `lampi olõ õs, `pirdõga eleti ja ol'ti Urv; ku palanu_pird -- läis nii kattõ `arru, sõss üteldi, et pirru kii'l läis `lahki, susi om tulõmõn Krl; enne ei saa õdagult magama, ku_mühk `pirdõ om kist Har; sääne häll `paanti `tarrõ orrõ `otsa, sääne pirrast häll, no pirrast pal'mit nigu_korvik? Rõu; vor'sti_kuivati `pirda pääl är?, ahõh `kuivi ar? Vas; [västrapüügil] tõõnõ pidi `pirdaga tuld, tõõnõ `vahtõ, kos kala om Se Vrd pird

2. tihv kui kangas tükib lobedas `jääma, siss pannasse pirrud lõnga poomi pääle `alla Saa; pane ikki pirru kah `sissi, ku sa kangast ülesse aad Trv; ku `nitsede nakat panema, siss võtat säält `pirde vahelt iluste veelanga ja panet `nitsede Nõo; `pirdege aiass nuu keeru `taadepoole `lahku, kaits `pirdu päält, kaits alt, langa omma tõne tõsest pirrust San; `võlla pääle mähitäss kangast, a pirru? pandass `vaihhõlõ, et kangass `vaassunu_s Lut

3. (suurest hulgast) sõss ol'l ku pird rahvast kerik täüs Kan; ol'l sää'l kul rahvast, niku? pird; pirru `värki rahvast kuuh Se

pidr² → piird¹

pidrani *pidrani* Vig PJg pilgeni, ääreni *taldreku paned* `pidrani täis Vig; raanas `pidrani täis PJg Vrd pirdeni

pirde¹ looja *peegene läks* `pirde Khk

pirde² `pirde tugev, tragi, energiline vms `pirde inimene on rammu `põlves Rei

pidrzeni `pidrzeni Mär Vig PJg pilgeni, ääreni `ämber on `pidrzeni täis Mär Vrd pirdani

pidrsutõllõma *pidrsutõllõma* pirtsutama Mis tä tan söõgi man viil pirdsutõllõss, küll lätt *kõik* `sisse Rõu

pidru `pidru piiritus `Selge `pidru Kuu

pire¹ *pire* Kuu SaLä Kaa Põi Muh Emm Noa Khn natuke, väheke, raasuke, tükike `Laina `mulle pire void Kuu; ma oli pire `aega sää'l Jäm; mitte piretkid es saa magada Ans; *taa_b* äbene mette piret; koest neid mulla piresid `seie `rüide `peeel tulnd on Khk; Mu teris oli eile üsna saht, täna oo just kut pire param Kaa; Pire näpistad `moole koa sealt Põi; ta `olli pire aa eest sii küll Muh; Eks ostnd omal pire kõrgema kübara Emm; mõrral kaks pojast pire parem [kui üks] Noa

pire² *pire* VJg, g *pire|da* hajasalt L(pe- Mar), Ksi, -dä Khn; n, g *pire* SaId Rei Phl Hää Saa erk, peru, püsimatü; kärsitu; pirtsakas *Seike* *pire* olemisega inimene, pole ette mette midagid taarist, kui juba rapsab kandu Kaa; see nõnda *pire* obu -- tahab `kargama `minna Jaa; Mis sa nii *pire* oled Rei; *pireda* obusega oo saht `sõita, tä tahab vägise so kääs `lõhkoma `mennä Mar; *pireda* `jaoga, kis `tihti pahandab tühja asja pärast Mär; va *pire*, vallatu, üleannetu laps Kse; obu oo vägä *piredase* läin; *pire* inimene -- mutkui annab `jalgele tuld Tõs; *pire* obu pillub ikke ohjad pealt ää Aud; ära ikke ole nii *pire* ja *tire* VJg Vrd *püre*

pire *pire* viin `läksimme `Mardi `ukse taha - - *piret küsima* Jõe
piredaste, piredasti tormakalt, kiiresti *va pire obone* - - *tä läheb vägä val`luste ja piredaste, murrab riistad, nõud ää Vig; kähk ja kärmas, piredasti lähäb igale `poole* PJg

pirekas *pirekas* peruvõitu *obu `ol`li koa `seuke va pirekas* Hää

pireke(ne) *pirek|e g -k(e)se* Sa Muh Emm Khn; *pireke|ne* Jõe Hlj Jõh Jäm Emm Mar, -ge|ne Khk Mus Käi, -käl|ne Kuu, g -se natuke, väheke, raasuke, tükike `anna `mulle *pirekene `piima* Hlj; *Sest pirekesest ei saand `amba alagid* Jäm; *piregene liha oli veel `järge* Khk; *Pirekse aja pärast akkas sadama* Kaa; *tuas ta ei istu mette pirekest vagusi* Krj; *pirekse `aega tegi, jälle läks asemele; nii pireksest äi soa midad* VII; *Taḡḡu pudrule `pandi pisiksed liha pireksed `sisse* Pöi; *pane rohu `peale pirekeseks aaks* Muh; *Tuli rahast pireke puudu* Emm; *on üks pirekene veel* Mar; *uõta üks pireke `aega* Khn

pirel *pirel g -e väike, pisike* Siin liiva pääl *om eige pirele kardule* Krk

pirem *pirem g -e pabul; väike vilets asi, räbal kos kuiva kehvä `puhma, säääl om marja `väikse nigu pireme küll`len; `väikse verevä `kartuli ol`liva - - `korja [nagu] koradi piremit; õhuke räbäl, vana pirem* Ran

piren *piren g -i (millestki väikesest) Küll om niḡ viletse arakumarja, neist pirenitest ei saa midägi `sahti `kiitā* Krk **Vrd** *piran*

pirene *pire|ne g -s(s)e* Khk Mus natuke *mis sest piressest ka saab* Khk; *`nepse ein, mis piresse `vihma saand, pole märg, pole kui* Mus

piretis *piretis* Vig Mih edev, alp; *kärsitu piretis noor inimene* Mih

pirg *pirg g piru, `pirru* Jõe Kuu peerg *kisuti `pirgu* Jõe; *emä akkas `kehrämä, s_ma akkasin `pirgu `nuuskama; pirud [on] tuletgemiseks; iest ora, `keskelt kerä, pihutäis `pirgu `pääle `kauba = arakas* Kuu **Vrd** *pird*

pirgats *pirga|ts* Plv Vas, g -tsi Urv Har Rõu(-dsi)

1. pirtsakas; alp *Pirgatsiga om rassõ midägi õiõndada* Urv; *vana pirgats, kiä tege nuid `kergeid `tékõ* Har

2. peru, püsimate *Ma joht `särtse pirgaäsi hobõsõga_ `kävvü ei_taha?* Rõu; *Ma? taha_i noorõ märäga `sõita, ta om sääne pirgats* Vas

pirge *pirge g `pirke* purje sirgena hoidev puu, priit – Pöi

pirgeni pilgeni *taäs oo `pirgeni täis* Vig

pirgotõlõma *pirgotõlõma* edvistama *pirgotõlõss pääl* Röp

pirgu *pirgu* Nõo Rõu, *pirgo* Plv Röp

1. pirtsakas; edev *tuḡ mõni inimene, vana pirgu om* Nõo; *Nuḡ? tütärläts tohe ei_nii pirgu olla? ei?* Rõu

2. peru; elav *kes `taaga_ `sõita_saa, ta (hobune) um `väega_pirgo* Plv; *olõt sa küll ütš pirgo, ei püsü? `raasage? paagah* Röp

***pirgune** pl *pirgused* peergudest tehtud *`Tuhli `korvid ja kala `korvid `pieti igä `pirgused* Kuu

pirgutama *pirgutama* pirtsutama, uhke olema *täl es `kõlba `üitsegi süük, pirgut pähle söögi man; mõni pirgutab, om `uhke, piap `tõisi alambass; mes sä pirgutad - - kas sul ei `kõlba tulla miu `tarre; nüid ta_i saa pirgutada, `pel`gäb, et tõene jõvvab ette (pruudist)* Nõo

pirgõ *pirgõ* Rõu Vas

1. rahutu, püsimate *vana pirgõ lehm* Rõu; *meil om kolm pirgõd lammast* Vas

2. kartlik *Vanalammas om pirgõ, nii voonakõsõ omma ka pirgõ?*; *Ostõt hobõnõ olõ_i nii puhta usuga, om veitkese pirgõ?* Vas

pirgõldamma

pirgõldamma *pirgõldamma* edvistama *mi_sa pirgõldat tan* Kan

pirgõnõ *pirgõnõ* kartlik, pelglik *pirgõnõ - - miä `väega `pel`gäss, lammass vai lehm* Vas

piri *piri* piilpart *`Piale `eina`aega, siis piridel õlivad `iakesed `vontsud pojad jo* IisR

pirijas *pirij|as* g -a *piriseja pirijas laps* Jäm

pirikas *pirik|as* g -a *piilpart Muud ei saand `lassa, siis pirikas õli ikke koõttis* IisR

piri|kott *piripill mis sa pirised paigulist, va piri koõtt oled* Khk; *pirikoõtt, viriseb ja kiriseb peale alati* Mär; *pirikoõtt laps* Koe; *olõ no^o rahu pirikoõtt, mis sa alasi pirisät* Har

pirilane *pirila|ne* g -se *puukoi pirilased, kie `leikavad `seina `sisse `augu. ajab pient `valget puu puru, kui `auku tieb* Lüg

pirilda *pirilda, pirilda* Trv Hel *praegu läits just pirilda minema; miul om üits ame pirilda siin, ilma `käissida* Trv

pirildane *pirilda|ne* g -se *praegune - Trv*

pirima *pirima* *jooma, kaanima* *Pirib õlut, naa et sil`mad `puinis* Tor

pirin *pirin* g -a *Kuu RId hajusalt Sa, Muh Rei Mär Kse hajusalt Pä, Ris Juu Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv, -ä KJn, -e Hls Krk; pirrin (-rr-) Hel Puh Krl, g pirin|ä Har Rõu Plv Vas, -e San*

1. a. (putukate helist) *`Säesed `tievad pirinat, üks selts `säeski tieb aga pirinast `pienemat äelt* IisR; *`kengi ei taha `kuulla `kärbläise pirina* Vai; *massagate pirin* Khk; *kärmestel on pirin `järges* VII; *sääse pirin oli nii vali et Tõs; lehmad kardavad parmu pirinad, `muuku ännad sel`las ja lähvad* Saa; *`seaskede pirinad tuba täis* Koe; *parm läks suure pirinaga* Iis; *mia `kuulsi sääse pirint* Hls; *mi_`hüürläse pirinät ei `pelgä* Har; *põvva ilmaga ei kuulõ muud ku^o parmu pirinät* Rõu b. (muudest helidest) *Suu läks vesiseks, kui paargust panni pirin keima akkas* Kaa; *Üits igavene pirrin-parrin säääl `olli, ega tuust kõnest suurt arru es saa* Hel; *rõivast tõmmatass `lahki kui üits pirrin* Puh; *Jak`apil uma `mootorratas, sõit ku_pirrin* Rõu; *latsõl juušk pask takah kui pirrin; ol`l mahl karrahn ja - - sõss viroõ karral kaasõ päält, üts pirrin ja parrin õnnõ* Plv

2. *virin, vingumine, kurtmine* *Kas `teie sest pirinast tüdind ei ole* IisR; *Juba on pirin `lahti `jälle* Põi; *üks pirin sul alati* Mär; *akkas pirinal `nutma* Kse; *pirinad ei jõua ää kuulata* Tor; *jäta oma pirin nüid* Saa; *mis pirin sie alati olgu* VJg; *ei taha su pirinad `kuulda* Iis

3. *pirisev, virisev (inimene) ta on nii pirin inime, ta viriseb iga tühja asja pärast; sa oled ette muidu üks pirin* Khk; *Küll on pirin laps* Rei; *oled ikke koa üks va pirin* Mär; *Vana pirrin um ka magama jäänü^o* Rõu

pirinal *pirinal* Hää Nis *suure hooga Pirinal-parinal midagi tiib - - ei `vaata ette ega taha Hää; kui vorstid `keesid pirinal purinal, turgiti oraga* Nis

pirini *pilgeni* *Tuobi `kallasin pirini `piimä täüs* Kuu

pirinik *pirini|k* g -ku (käredest inimesest) *suad piriniku käess `vandu* Kod

piri|pada *piripill olõ no^o `vaiki, piripada* Har

piri|paras *piri-* Khk *Mus Muh Mar Kul(pirri-)* Han *Mih Hää Ris Juu Jür täpselt sobiv, täitsa paras leit oli nii piriparas, et paramad es või `tahtada end* Mus; *kiõjad [olid] piri parased* Muh; *See pulk oli augule pirriparas* Kul; *see oo tääl piriparas, et maha kukkus* Mih; *Maretille oli kuub maanipikk, Piretille oli piriparas; See trahv oli talle kohe piriparas* Jür

piri|pardani *piri-* Hlj *Muh Emm Käi Vig, piiri-* Khk *Kaa Pha VII Pär ääreni, triiki, täiesti kiha piiri`pardani vett täis* Khk; *nii piiri`pardani pani täis* Kaa; *piri`pardani nõu täis* Vig **Vrd** *piiriparduni, piripandani*

piri|part *piilpart piripart on vähe `suuremb kui must`rastas* Jõe; *piripart, sie on `kõikse `veiksemb part, `paadi `sulgedega* Lüg

piri|parts (virisevast, tihti nutvast lapsest) *sa_It nigu piripaõts* Har

piri|pilgeni - `pilgeni Kuu, `pilkeni VNg pilgeni, ääreni Nüüd on sie kann küll piri `pilgeni täüs Kuu

piri|pill kergesti nutma hakkav inimene, viriseja, piriseja *Ära nutta enamb, `muidu jäed piri `pillist IisR; mis sa piripill`l muidu pirised Khk; Oh sa pisike piripill`l Han; oled üks piripill`l Ris; sie laps on igavene piripill VJg; va piripill`l, mis sa pirised KJn; mis sa vana piripill`l röögit Vön || nutt, virin ah sa latsõrõibõ, alasi sul ta piripill`l vallalõ Har Vrd* piripada, piripott

piri|pindani, -pinnani pilgeni, piripardani `vitsudin siis henes `vatsa ka kohe piri `pindani täüs; `Lüpsik on piri `pindani täüs, ärä maha `parsuda Kuu; kauss on kohe piri `pindani täüs, ei sina vii seda kuhugi Hlj; `Ämbris vesi kohe piri `pinnani, `läigatas põrandale maha Lüg; pang on piri `pinnani täis Jõh

piri|pott piripill `Kuule piripott, jätta juba oma ulisemine IisR; sa oled päris piripott`l Khk; piripott`l viriseb - - peale alati Mär

pirisama *piris|ama* Trv, -äm(m)ä Har Rõu Vas pirisema **a.** pirinat tekitama *parm pirisap* Trv; *mihiläse pirisäse, nee ei olõ joonõn* Har **b.** virisema *medäss sa tanh pirisät, seh no_ta perämine saiakringlikõnõ kah, siss olõ rahu* Har

pirisema *pirise|ma* R(-mma Lüg Vai) hajusalt S, Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Saa Ris Kos JMd Koe VJg IPõ Plt Trv Puh Nõo Plv/-mma/, -mä Juu Kod KJn, -me Hls Krk San Krl

1. pirinat tekitama **a.** (putukatest) `Kärbes piriseb, ku sattub ämeläse `võrku Lüg; sääsed pirisevad kõrva `ääres Khk; üks suur pori kärpses piriseb säääl Mus; Nii pea, kut `valgeks lihab, akkavad [kärbsed] pirisema Põi; sääsed pirisevad, aavad aga `peale pirr, pirr, pirr Mar; erelane piriseb, ammustab valusti Hää; parm pirises `ümber lehma ja lehm akkas `kiini `jooskma Saa; siask piriseb kõrva juures VJg; siäsed piriseväd, ei lahe magada Kod; sääse piriseve Krk **b.** (muudel juhtudel) teeme [vorstid] `valmis, nad pirisevad seal kerissel Mar; perse piriseb taga, söönd enese nii ängani täis Mär; kõht piriseb Ris; põld tast `lauljad, vähä pirises sial Lai; sul perse üks ütte `viisi pirisess San

2. virisema, nutma; vinguma, hädaldama *Mes sa pirised `aeva, ei ole migägi `hüästi `tehtud* Kuu; *Mis sie piriseminegi `aitab* Jõh; *midä see laps piriso* Vai; *mes sool äda on, et sa `jälle pirised* Khk; [laps] *piriseb, et ta vagusi oleks, seda äi ole* Põi; *kõige tüha asja pärast sa pirised* Muh; *mis sa sii mo kallal pirised* Mar; *lapsed pirisesid ja `tahtsid magada* Tõs; *unised lapsed akkavad pirisema* JMd; *mis `asja sina ika pirised* Iis; *kui ei saand `riideid `selga või `jalgu `kiinni, siis muudku pirisesid* Lai; *mis sa piriset, kõnela iki mehe juttu* Trv; *ärä sa alati pirise* Puh

Vrd *pirisama*

pirisk *piris|k g -ku* Lüg IisR piriseja, viriseja *laps `sirgub, `kasvab `suuremast, saab jalad `alle juo, `este on pirisk `tõine* Lüg; *Ia mies küll, aga näed naist ei `mõistand võttada, sai va pirisku* IisR

piriska *piriska* piilpart *piriskad on `väiksed `pardid* Jõe

piristama *pirist|ama* VNg IisR Jäm Khk Kaa Põi Mär Ris Rap Koe Iis Plt Trv, -amma Vai, -ämä Kuu KJn Vas, -ämmä Har, -eme Hls

1. pirinat tekitama **a.** *piristas `peeru* Khk; *kui lapsel kõht `lahti, siis piristab teine `ühtelugu* Koe; *piristab `reakida* Iis; *laits piristeb, tal kõtt `valla* Hls; *see `härmoonika kiijl`l ei olõ tiimmin, ta piristäss* Har **b.** (oskamatult) mingit pilli mängima *ema pahandas ikke, et üli `päävad ja `ohtad sa piristad* [kannelt] VNg; *Katsub `teine vahel `pil`li piristata, ei saa `teine `diete `äeltki `sisse* IisR; *Ta peab järjest selle va pilliga piristama, et seal vahet oleks* Põi; *piristab `peale*

piristi

selle va pilli torsuga, ei `oska `mängida, muðu piristab Mär; Ära pirista kannelt siis, kui trummid põrisevad vns Rap

2. piriseda laskma; kräunutama älä pirista sida `paarmoda Vai; mis sa piristat sest latsest säääl Trv

piristi piristi

1. piriseja, viriseja kes alati piriseb, on piristi Jõe

2. piilpart piristid on `väiksed `pardid Jõe

piristus piristu|s Jäm Iis, -tü|ss Har, g -se

1. pirin ma_taha tuud piristüst perän `oäsi, määrän kiil' piristäss Har

2. viriseja, hädaldaja ta on üks piristus Iis

pirits pirts Kuu, g -ä Lüg piilpart mets `pardid on `kahte `seltsi, `laane `pardid ja pirtsäd, pirtsäd on pitemäd Lüg Vrd piirits^s

pirk¹ pirk Rid, g pirg¹i Khk Hi Ris, -a Muh

1. purje sirgena hoidev puu, priit pirk oiab `sirgeks purju Muh; pirk `panta purju `sisse, kui puri üles `veeda, see oiab purju `kangel; Tragi puri on pæld terava, temal pole `kahveld äga `pirki `tarvis Emm; pirk käib `tiide öle purje Käi; pirk on `pienikene ritv, et puri `sirge piab Ris

2. meremärk, sihimärk vm tähis pirgid on `teivad mere sees, vhegesed mere märgid; kui `sihti `aeta, siis on ka pirgid; tükk maad vahet - - kümnekond `meeterd või, `jälle `sonna pirk ja siis niideti nii otse siht naakui oleks nõõriga `veedud, teise pirgist teise pirgini Emm

pirk² pirk g pirgu pirtsakas, uhke pirk om serände `kärsmädä, piap `endäst suurd lugu, ei ole rahu ütegi asjaga Nõo

pirkama `pirkama vanduma mida sa ull luam `pirkad VNg

pirka-parka om ka siast madalt maad, kus kasvab anger`puüse ja `pirka-`parka (viletsat heina) Krk

pirkel `pirkel Ans Mus Ris, g `pirkli hajusalt R(g `pirkeli; n `pirkeli VNg), Põi Rid purje sirgena hoidev puu, priit meil oli siis `purje paat, `pirkliga `purje; ragi `purjel on `puomid `ääres, ei ole `pirkelt `keskel Jõe; vanast olivatta `pirkliga `jaalad VNg; tagumine mees `kärsatab: `pirkel `sisse Ans; `pirkel ojab purju `kangeks Põi

pirki `pirki panema, pistma ära söõma, nahka pistma Jänessed tondid pand meite kaapsutaimed täna öösse puhas pirki; Paneme see pudru keik pirki, siis rahu majas; Kaäs oli koore `pirki `püstand Kaa

pirklõma → pirkõlõma

pirksame `pirksame pritsima, läigitama `pirksass vett `pääle; vett om maha - - `pirksanu San

pirkõlõma `pirkõl(l)õma Vas Se; `pirklõma, da-inf pirgõlda^o Lut

1. pirtsutama; edev olema `veiga `pirkõlõja `tüürik; kõgõ `pirkõlli ja pil'l nõnaga^o, a no kiä inäp võtaki_i^o [naises] Se

2. erk, püsimatü olema lehm `pirkõlõss, ei lasõ `nüssä Vas; `pirklõja sääne `tüürik, timä sääne ütte `puuldõ, `tõistõ `puuldõ karass, mitägi tii ei^o; `pirklõja hopõn olõ_i tassanõ Lut

pirla `pirla (pirla) M, `pirle Hls Krk, `pirli Krk praegu sji [õunapuu] om nurme seen pirla, nevä - - es ääвите tedä Pst; `Pirla ei ole mul `aiga, kübenikse aa peräst ma tule; mis sa `pirle tiiid siin Hls; ma nüid küll `pirla ei lää, ma lää edespidi; miul om roobits `pirle alle; ilma asjanti tüü, mis sa tiiit `pirli Krk

pirlak pirlak isahaug havvõ pirlak Se

pirmak(as) *pirmak* Trv; *pirmak|as g -a* Plt KJn kärsitu, püsimatu; *peru ei lase`riistade`alla`panna, sihuke pirmakas obune; obune on pirmakas ja inimene ka, kis sedasi tuuseldab* Plt; *obene on`irmus pirmakas, ei jõua teist`kiinnigi`oida* KJn; *ei ole ää obene, sji om va pirmak* Trv

pirn *pirn (-rn)* g *pirni* hajusalt S L(pe- Mar), Ris Juu Koe VMr Iis Kod Plt Trv Hls Krk hajusalt T, Rõu Vas, *pirni* KJn Krl Plv Röp, *pirni* Jõe Kuu Lüg

1. *pirnipuu; selle vili õppetaja`proua`andas`mulle ka kaks`pirni* Lüg; *ühe puu peel oo`sõuksed pudeli`moodi pirnid* Khk; *tuul raputab`pirnisi muha* VII; *Meil on sii mütu`pirni`aidas* Pöi; *külm võttis meie pernid`puhtas ää* Mar; *kas teil tänabu oli`pirna koa* Mär; *pirnidest es saa midagi teha, pirnid`söödi ära* Saa; *õhõd on Eestima pirnid ja teesed on Saksama pirnid* Juu; *sie`aasta pole`pirni saand, ei saand`val`mis* VMr; *meil ei ole`pirnä* KJn; *ma vii`pirne müvvä* Trv; *pirni`sahvti om ää süvvä* Puh; *tal om sääll sii suur pirn, kus üitskõrd saanu kolmkümmend vakka`pirne* San; *tarõ otsan kasuss`korgõ pirn* Rõu; *pirn taht savist maad* Röp

2. *tabav ütlus; ebaseeldivus, põnts olid kohe`muistatamise`päevad, üks pani`teisele`pirni ette ja`teine`teisele* Jõe; *Ütles - - sihantse pirni, et teina äi oskand änam midagid kosta* Emm; *Meie saime kua pirni, kui loomad lae kukkumese ga`surma said* Han; *Nüüd pani küll pirni (küll nüüd ütles)* Trv

3. *hoop, löök pani moole pirni`pihta* Khk; *Poiss pani palliga igavese pirni* Kaa; *Teab, kus ta`sõukse pirni sai* Pöi

pirnak *pirna|k g -ku* midagi väikest, peenikest, alamõõdulist mõni`aasta vili kasvab küll, aga terad on *pirnakud; äit es taha pirnaku tangudest suppi, tema`tahtis, et tangud`ästi`jämmed on; pirnakidest`tehti sigadele`sööki, muist pirnakid`paanti`seemles* (kartulipabulatest); *marjad metsas ol`lid veel pirnakud* Saa

pirosk *pirosk g -i* plotski *kae`mäantse piroški ta`hindäle keeroi; ammuss sul nisa suust sai, nüüd um joba pirošk suuh* Plv

pirr *pirr* Jäm Khk Muh Mar Iis Plt Trv Hls Hel(-ir) Plv, g *pirri* Kod

1. (erinevatest helidest) *pirr ning põrr põrisevad* Jäm; *pirr ja põrr kõivad ukсед* Muh; *säased pirisevad, aavad aga`peale pirr, pirr, pirr* Mar; *mis te lõhude nende`ußest, uße käüvä ikki pirr ja põrr* Hls; *plaañ`ußsiga nigu pirr ja põrr* Plv

2. (pirisevast või peenikese häälega olendist) *naene one kui pirr - - piriseb tasa kõnelda; tallekeisi`ütled nagu pirrid, ei`märkä emädä üles`õtsi, muko piriseväd; nõnnagu pirr kõneleb, nõnna eledäss ja pienikesess* Kod

pirradi-parradi lohakalt, korratult, kiiresti *ega temä ei käi sedäsi`pirradi-`parradi rõõvastege; lää ku`pirradi-`parradi, ken tulist lää* Krk

***pirrama** pr (ta) *pirrass* pirisema *Pirrass ku kihuline kõrva man* (tüütust inimesest) Hel

pirrand *pirra|nd g -ndi* Plt, *-ndi* Kam piripill, viriseja *mis sa pirised`ühte`puhku va pirrañd* Plt; *sa olet nigu pirrañd, üks iket ja iriset mul takan* Kam

pirranõ *pirra|nõ g -tsõ* peergudest *kartoli koivi? pirratsõ?* Plv

pirra-parra lohakalt, ülepeakaela *niid* (mardisandid) *on ju - - sõuksed`moekad, siis es ole midad pirra-parra* Ans; *üks pirra-parra tegimene* Hää; *see töö on`tehtud pirra-parra* Saa; *mis sa sii`pööräd, kõik pirra-parra laiali* Juu

pirri- → piri-

pirr-parr lohakalt *pirr-parr`tehtas, ei saa ää* Hää

pirrtuka

pirr|tuka peeru kild, tükk, põlemata ots; pilbas *muidu ei saa tuld aluste, võta pirr`tukmit, pirr`tukme om nij, mis alu kül`lest` valla lüvväss ja tuld üRJäts* Krk; *pirrtuka ol`l palamadõ pirru ots* Urv; *pirr`tukmõ ots om üdsine* Krl **Vrd** pirrutuka(s)

pirru- peeru- *pirrulõmmus` võeti kase või kuuse alg, änamasti ikki kase, vat kuušk` pildus sädemid* Saa; *mõnikord` tuüdi süld pirru`alge kodu* Hls; *es ole eli ega` lampi kah, pirru tulega sai` valgust* Ran; *pid` pañti pirru`mulku, siss es ole käen` oidmist; mia süü vägevät liha, aa` sisse nigu aganit, a ike ole nigu pirrupilbass* Nõo; *pirrukubu olli` valmiss` kistu, säält` võeti ja läedati uus pird* Kam; *pirrumühk` (peerukimp) ol`l ütte` viisi nukan, säält` mugu` võeti* San; *Vanast` - ol`l pirru`näütjä, kiä pirruga` tuld näüdäs, ku` hammit teiti; Vanast teiti talvõl` kõik tüü pirruvalgõl* Urv; *Pirrukoarvi` koeti inämbüsi labadsõ`* Rõu; *Pirrupuuss` kaete` häste hõllõ tuka, lähhe puu,` ümbremineja puu pirrupuuss es` kõlba`* Röp; *kos tu pirru`kiskmisõ väits om* Se

pirrune *pirru`ne g` -tse* peergudest *mul om` väike pirrune korv, om sukke` kindit* täis Nõo

pirruteme *pirruteme* Krk San

1. peergudega *katma sein tulep ärä pirrate, ku ärä pirrudet, siis patsutets* savige Krk

2. peergu ajama – San

pirru|tuka(s) peeru põlemata ots; lühike peerg, peeru kild, tükk *pirru tukas on maha pudenu* Saa; *pirru`tukma om siantse lühikse pirru otsa* Pst; *võta pirru`tukmit maast tule` näütsess* Krk; *pirru`tukme pannit nigu näpitse vahela ja näedässi palama* Nõo; *pirru`tukmõ`, mia palamalda` jääse* Har; *hüde` ja pirru`tukmõ jäivä sinnä`` maaha* Plv; *jäät kül`nigu üts pirru tuka, pääväst` päivä jäät iks kõhnõmbass* Vas **Vrd** pirrtuka

pirsa-parsa hooletult, segamini *nõud ol`lid pirsaparsa põrmatu pääl maas puha* Saa **Vrd** pirsaparsa

pirsa-pärsa hooletult, ülepeakaela *teeb kui ärg, ärg teeb koa pikalt [tööd], ega see väga pirsaparsa põle ka* Mär **Vrd** pirsaparsa

pirsk *pirsk, ppl` pirsкуси,` pirskeid* pritse *obose saba` siutasse` nuia, kui on märg` -` muidu ku` märjaga saba` liigutab, siis on kõhe kõik` pirsкуси` täis;` vankriga ku` sõidad, siis lüüb` pirskeid üles* Lüg

pirskuma *pirskuma* VNg Lüg *pritsuma vesi` pirskus kohe üle pää* VNg; *ku lüöd` käega vette, siis` pirs kub;` peksasid` tõisi` puiega, nii et veri` pirs kus* Lüg

pirss *pirss g` pirs*a tuttpütt *pirss on oeuja lind, ole see väga suur midad* Khk

pirssa *pirssa* pirtsakas *väga pirssa ehk järsk, kui inimesel kannatust ei ole* Aud

pirsutamma *pirsutamma* *pritsima kui ma kõvast` astun` ninda muda pial, siis` üella, et ärä` pirsuta* Lüg

pirt¹ *pirt` g` pirdi* Kaa Põi *pritse; raas, kübe Tassi peel pisike pirt, mis sealt vetta vei` vetmata jätta; Selle pirdi` putru veib koerale anda* Kaa; *sita` pirtisi oli õue* täis Põi

pirt² *pirt` g` pirdi* (teat taim, kasutati silmade raviks) `silma` *pirdid* Hlj

pirt|pääsuke *räästapääsuke pirtpääsuke, see vist see kiire [lennuga] on* Var

pirts¹ *pirts* Kuu Plt San Vas, *g` pirtsu* Iis, *pirdsu* Rõu, *pirsu* Jür Lai *pirtsakas* (inimene) *ütrigu pirts* Kuu; *Laps on nii pirts, ei saa ta juurest` kuškille* Jür; *seda` pirtsu ei maksa` sinna` saata* Lai; *mõni tüdruk oli nõnna` uhke, iga ühega ei` rääkind` -` nihukest saksikut tüdrukud kutsuti pirtspreili* Plt; [ta] *um pirts, ta ei` sünnü` külä` rahvaga` kah* Rõu

pirts² *pirts* Põi, *g` pirtsu* Kuu, *pirsu* Mär *vähene hulk, piisk kust mina sais ühe` pirtsu` viina* Kuu; *Kana käis korra sihes ja kohe on pirts [rooja] moas` jälle* Põi; *or`k` pistnd sõrme` sisse, pigistasin, tuli üks pirts verd` väl`la* Mär

pirts¹ *pirts* Kaa Puh, g `pirtsu Vai, *pirdsu* Hls, *pirsu* Jür (erinevatest helidest) *tegi ühe* `pirtsu (peeretas) Vai; *Üks pisike pirts keis* Kaa; *Pirts on pienike pieretus - - järe on torts või kärts* Jür

pirtsak → pirtsakas¹

pirtsakas¹ *pirtsak*|as Jäm Kaa VII Pöi Rei Mar Tõs Tor Hää Jür VJg Iis Plt KJn, `pirtsak|as Lüg Jõh, *pirtsak*|ass Trv Ran/-ds-/ Puh, *pirsak*|as Mär Lai, g -a; *pirtsa*|kas, -gas g -ga Khk; `pirtsa|gas g -ka Kuu; *pirtsa*|k San, g -ku Saa Trv Hls Krk(-ds-), -gu Jäm Har Rõu/-ds-/ Vas

1. tujukas, uhke; valiv, pretensioonikas *Ärä ole* `ninda `pirtsagas `toiste `vasta Kuu; `pirtsakas talu `tütruk `vaide on, *midä senest* `tahta viel Lüg; *pirtsagas ning joñnagas tüdruk* Khk; *mõni nenda pirtsakas, pole millegiga rahul mette* VII; *Ta nii* `uhke ja *pirtsakas, äi see räägi minuga* Rei; *ää ole nii pirsakas* Mär; *see oo ette pirtsakas, kui mõni sõna* `juhtub, *siis oo* [süda] *täis kohe* Tor; *pirtsaku vasikul peab korralik jook olema, ei tohi soem ega kül'mem olla* Saa; *pirtsakas tüdruk võtab kohe niuh ja nauh ninasse* VJg; *nisuke pirsakas preilike* Lai; *pirtsaku inimesega om* `rasse läbi `aia Hls; *ta olli iki äkilin, pirdsak ka vahel* Krk; *mõni om nii edev ja pirdsakass, esi ei ole midägi asi* Ran; [ta] *ei olõ pirtsak poiis, raasõkõnõ röpäk om* Har; *nii pirdsak massi_s* (ei maksaks) *õks olla*² Rõu

2. püsimat, peru *ta_m säran pirtsak hopõn,* `taaga *kae ette* Har

pirtsakas² `pirtsak|as g -a piilpart `Pirtsakas on *piripart* IisR

pirtsama¹ `pirtsama Khk Kaa VII Pöi Muh Emm Rei Var Iis Röp, da-inf *pirtsata* Mär Tor Hää, *pirtsata* Juu Jür pirtsima *Kui katel kangesti keeb, siis kipub üle ääre pirtsama* Khk; *Oja õllenõu vikid poikvel, kui õlut lased, see alles* `värske, `pirtsab so `riided täis Pöi; *vesi* `pirtsas *üle kannu* Rei; *vett* `pirtsas `vastu `silmi Mär; *nii ku ma* `astusi, `pirtsas *jalast saadik vesi üless* Hää; *varva vahelt* `pirtsab *vett ülesse kas* `vasta `silmi *kohe* Juu; *Luomal kusi* `kinni, *siis* `järsku `pirtsab Jür; *vett* `pirtsa² `suuga *lak*'ka Röp

pirtsama² `pirtsama, da-inf *pirtsata* turtsuma *pahane inime* `pirtsab `piäle Tõs

pirtsa-partsa 1. hooletult, lohakalt *sij ei tij ilust tüüd, tiib kõik pirtsa-partsa* KJn; *tei nõndasama pirtsa-partsa* Hls

2. onomat *läab pori* `müüdü *pirtsa-partsa* Hls; *latse sõkuv vihma vij sehen, pirdsa-pardsa paristev* Krk

pirtsatama *pirtsatama* Han, *pirsa-* Jür

1. rebenema *Püksid pirtsatasid lõhki* Han

2. (peeretamisest) *Küll* `oitsin *pepud* `piuga `kinni, *aga nää ikka pirsatas* `väl'ja Jür

pirtsik *pirtsik* rahutu, püsimat, loom va *pirtsik, ep seisa* `kuskis Khk

***pirtsima** nud-kesks `pirtsind Jäm; imperf (ta) `pirtsis Muh

1. pirtsima *siis on* [näärhani] `jälle *seda vett* `pirtsind *sält ännast sedasi nende* `pæle ning Jäm

2. puristama `Mihkel `raotas *teist ja obu* `pirtsis ja `kärtsus `ühte `järke Muh

pirtsini pilgeni *pirtsini* täis Pär Vrd *pirtsuni*

pirtsitamma `pirtsitamma puristama *miehed* `pirtsitasivad *tua* täis *purts ja purts;* `lapsed `pirtsitavad *suu ja* `persega Vai

pirtskame `pirtskame, da-inf *pirtsate* pirtsima – Hel

pirtskõlõma `pirtskõlõma, da-inf *pirsdõlda*² *pirtsutama* *Tüü man saa ai*² *pirsdõlda*² Vas

pirtseleme `pirtseleme perutama *oben pañs* `pirtseleme Krk

pirtsmed pl `pirtsmed pirtsmed *vee* `pirtsmed; *poiss ajas mind* `pirtsmid täis Khk

pirtsosk *pirtsosk* edvistaja *Tütär om igävene pirtsosk* Vas

pirts-parts

pirts-parts kihku-kähku, kiiresti *Sehike töö, midast pirts-parts`valmis tehakse, pole õige töö üht Kaa; ta nuur inime, serände`keige`miilne viil` - - pirts-parts, ruttu ja ruttu [teeb] Ran*

pirtsti `pirtsti Tor Jür Krk Puh deskr *mäda`tul'li näpust`väl'la`pirtsti Tor; Oiad küll kõigest vääst pieretust tagasi, aga pisike`pirtsti tuleb ikka Jür; mis sa`seante pirdsak olet, saat`pirtsti vihatsess Krk; lang läits`pirtsti`katski Puh*

pirtsu¹ *pirtsu peru oben vahel om`siant pirtsu,`müüräss, ei kurda paigal Krk*

pirtsu² *pirtsu Pär Tor pilgeni nõu oo`pirtsu täis Pär*

pirtsuma `pirtsuma, (ta) *pirtsub Kse, pirtsub Jür*

1. (peeretamise helist) *Perse pirtsub ja kärsub Jür*

2. *mis sa plaksud ja pirtsud Kse*

pirtsuni pilgeni nõu oo *pirtsuni täis Pär Vrd pirtsini*

pirtsusköllöma *pirtsusköllöma, pirtsus-* edvistama, hüplema *mi_sa käüt tanh pirtsusköllön*

Har

pirtsutama *pirtsutama Kan, pirdsutam(m)a Nõo Urv Plv, pirsutama Jür Urv tujutsema, pirtsutavalt või edvistavalt käituma Kus nüid pirsutavad, põle üks asi ia ega teine Jür; kutsu` süümä, mitte ei tule, mugu pirdsutab Nõo; Ku pakutass, sõss võta_ja süü?, är_pirdsutagu? Urv; mis sa tah alati pirdsutat ummi moki Plv*

pirtu *pirtu peru; äkiline siul om süj oben ka õige pirtu;`juštu üüts va pirtu,`äkselt kuri jälle Krk*

piru¹ *piru VII Jaa Muh Käi Rei Han Aud*

1. *peru obused on pirud ka, ergud, kardavad`kõiki VII; obu läks nii piruks, ei soa pidama enam Muh; Nii piru obu saa mitte`maande`pääle ede`panna Rei; Pirusid obusid ma karda Han*

2. *pilt (inimesest:) äkiline, tormakas see`sõuke piru mees - - pole kannatust mitte Jaa; Pirud lapsed`mutku`joosvad Han*

piru² *piru (vandesõna) oh sa igi piru Muh*

piru³ → *peru*²

pirudi *pirudi (vandesõna) unustand ka pirudi`pihta; pirudi tuul on alande Vai*

piruk → *pirukas*

pirukas *piruk|as Jõh Põi Muh Mär Vig Kse Tõs Tor Kei Juu Amb Ann Koe Kad VJg Iis Trv/-k|ass/, peruk|as, pero- Mar, pirok|as Kul, g -a; piru|kas, -gas g -ga Khk; piru|k Kõp, g -ki Lüg Jäm, -gi Kuu, -ku Saa Hls Hel (täidisega) küpsetis tule võtta piruki kah Lüg;`leike pirukas tehase rugi leva`tainast Khk; Pirukas - - mõni küpsetab ahjus panni peal, teine`katlas rasva sihes Põi; vahel`tehti pirukid koa Muh; mes vesi ja püülijahu segati, leha`pandi täis, nee olid perukad Mar; tegi pühädese pirukid Tõs; moosipirukud ja lihapiirukud`tehti ümariksed Saa; pirukas - -`pañdi`räimi leiva`taina`sisse - -`tangu`pañdi`ulka ja sibulast, küll oli ia Kei; mäaletad, kui ma`lennas pirukast`oõstin, me ei taht tedä`kumgi Juu; Sepiku`tainast`tehti viel pirukad,`pañdi`porgañdi`pudru`sisse või`jälle`kapsaid Amb; õunte pirukas on kõige parem Ann; pisikesed pirukad tehase pulma ajast Iis; mia küsati üte piruku Hls; emä tegi sakeste pirukut Hel || pilt ebaseeldivus vot`sulle pirukas VJg Vrd piirakas*

piruma *piruma perutama, jalgu üles lööma obu pirus eest ja takka üles Muh*

pirus|lauk *murulauk`Pañti pirus`lauku`sisse [seentele], noid laugakõisi esi_kasvatõdi Rõu*

pirustõlõma *pirustõlõma edvistades huuli torutama moki pirustõlõma Vas*

pirutama *piru|tama Han, -dama Emm perutama Obust akkast pirudama Emm; Inimene akkab kua pirutama pilt Han*

pirutama: *pirutama* kolkima *pirutasid* kurikaga `kangaid Kei

pisa *pisa* ja pinna Rõu Vas täiesti puruks *tuju ol'l pisa ja pinna, tuju putõl' Rõu; ku tu kuul' lennugi päält kär bikide pääle tull, nii kärbigu_lätsi_purulõ, kõik' pisa ja pinna Vas*

pisama *pisama* Hi sagima, sõelumä (ka muud moodi intensiivselt liikuma) *kui [vesi] `keema akkab, siis `õõda ka, et juba pisab Emm; kalad pisavad vee sees `nenda, et vesi tirastab ülese Käi; Korräga `tõusis tuul ja hakkas `kangesti läänest-lõunast pisama Rei; seessed ja putugad ja pisigest massagad `lendavad - - `kangesti pisavad Phl*

pisar *pisar* Pst, g -*ra* Kuu Hlj Lüg Vai Jäm Khk Kaa VII Muh Rei hajusalt L, Ris HMD Juu JMd Koe VJg Sim Iis Trm Kod Plt KJn Trv TLä Kam Lei/n -*a*/, -*re* Hls Krk; *pissar* (-*r*) Se, g *pisar*|*a* Nõo Rõn Kan Ply, -*õ* San(-*e*) Krl Har; n, g *pisara* VNg

1. silmavesi `aiva *pisara tuli `silma `toisele VNg; `rääkis pojast ja pisar õli `silmas Lüg; ta nuttis rõõmu pisaraid Khk; ta_p pühi oma pisarud koa ää mette VII; pisarad käivad silmist `välja Rei; silmad oo pisarid täis Mar; tulid `kange rõõmu pärast pisarad `silmä Tõs; mitte `ühtegi pisarad es tule änam, silmad ol'lid pisaradest kuivad Saa; rõõmu pärast nutad, mis pisarad need on Juu; ei ta `uolind mu pisaratest JMd; nutab kibedaid pisaraid VJg; kõva südamega - - ei tuld `ühki pisarad `silma Sim; silmad pisaras Trm; pisarad tulevad `müüjä `pal'gid `alla KJn; temäl `juusive sil'mist pisare Hls; kui pal'lu pisarit minä ole lasnu `silmist Puh; pisara `viirnuva nigu õbe tilga `põski `müüjä `alla Nõo; `laina mullõ pissar, mul omma sil'mä kuivass jääü? Har; `uibust ol'l sadanu `häelmiid ja `vaesõlatsõ sil'mist pisariid Plv*

2. a. piisk, tilk tõrva pisarad olid paadi põhja peäl Khk; Võttis vahel pisara [suppi] suure puu kulbi sisse, katsus maiku Tõs; tuli sij tuule uug ja `vihma mõni pisar Pst; tibab vällän, arva pisare tuleve Hls; soolane liha pild pisarit [praadides]; anna miul üits pisar (natuke) vett Krk; surma igi om pisarin otsa pääl, pühi ärä; tõenekõrd tuleb `veetkese pisarit, tiib nigu maa `rõskess, a `täambä ta `tull'i nigu varinaga Nõo; veri `ol'li põlvil nigu pisarin Rõn; hij pisara? omma_suu pääle tulnu? Kan; siss `helkase nuu_pisarõ?, vehma pisarõ Har || peés kõi pinna pisaridõ är (väikesteks tükkideks) Se b. (vähesest alkoholist) Ma lähän `kuulaskelen peremihe kääst, `ehku `lõüän `kustagi pisara Kuu; Anna säält kapist pudel, ma veta pisara, ehk laarib siis olemise ää Kaa; võttis pisara napsu klaasist PJg

pisarane *pisarane* Kuu Jäm Khk Muh Kse/g -*tse*/ JMd Kod, *pisarai*ne Vai Iis, g -*se*; *pissara*nõ g -*tsõ* Har pisarate või piiskadega kaetud *pisaraised `silmad Vai; ta `palged olid pisarased Khk; silmad oo pisaratsed Kse; linad on tõrvapisarased tänavu JMd; mina õlen sedä kangass küll nähnud, nõnnagu `kärpsesitta täis, tõrvapisarased lõngad_o `sisse kudotud Kod; ku sil'mä pisaratsõ omma, siss ei näe häste Har Vrd* pisarine

pisardama *pisardama* Plt Puh tibutama `vihma akkab *pisardama* Plt; *pisard* ainult veidike `vihma, ega ta midägi likess es tiij Puh Vrd *piserdama*

pisarine *pisari*ne g -*dse* pisarane nägo ol'l *pisarine* Plv

pisaritsma *pisaritsma* kangekaelselt vaikima – Vas

piselane *piselane* väikese-, tihedavõitu tähniline *riie on peenikese tiheda kirjaga - - piselane veke kiri Lai*

pisem *pisem* Kod KJn, g -*a* hajusalt S, Mär Aud Pär Tor Hää Jür Amb JMd Ann Koe VMr Kad Vil, -*ä* Var Tõs; *pisemb* Jõe Kad, g *pisemba* Puh, *pisema* Kuu/-*äl* Lüg Iis, *pisemma* Kuu Vai; *pisep* g *piseba* Krl komp < pisike(ne) a. (elusolenditest, nende kehaosadest) üks oo *pisema `palgega, teine laia `palgega VII; lastel_o pisemad käd* Muh; *massagad on üsna ulk pisemad kui seesid Käi; see kanapoeg on pisem Rei; pisemad lapsed Tor; ta on meie poisist pail'u pisem JMd; tema ei ole `kasvand, tema on pisemaks läind Ann; kivi `nuoljas on pisemb kuani `muodi,*

pisemalt

teda ei` süia Kad b. (elututest objektidest) `eistuk on `keikse pisemb, `julla on vähä `suuremb Jõe; minu `muistamisest `saadik on sie laht `käänüd palju pisemmaks Kuu; `sarja lõppus `tievad kanad pisikesed munad, täna tegi kana viel pisema muna Lüg; pisemate `kastidel olid nahk ijjed Khk; See einakuhi oo teisest ulga pisem Kaa; sool oo pisem tükk kui mool Mär; kui `noores kuus [kartuleid] tehä, [siis] kasvatada `latva ja all jääda pisemäs Var; pisemäd `tihled ja suuremad `tihled, pisemäd oo `seemne `tihled Tõs; puu lõime, mõnel suurem, mõnel pisem Pär; tuuliluud üks pikk luud kanis `mitme `rauga, üsna pisem, kui suur luud oli Jür; pisemad kohad `leikasid [mõisale] kaks vakamaad rukist ja kaks `kaera Amb; kui ta (kasepong) on pisem, alles tuleb `välja, siis on tited VMr; küürmol'd oli ikke pisemb kui pesuküna Kad; sie on pisemb kauss Iis; mõni tegi pisema pätsi, ku ennem `välä `tahtis võtta Vil; anna `mulle pisemb ubin Puh c. hulgalt, tähtsuselt väheldane kus oli pisem pere, sial läks kas kolm nädalt ja sedasi ka leva vahe Põi; Ei liiguta `lillegi, ei tji - - mitte kõige pisemat tüüd Hää; mina ei õle ise neid [marju] kõige pisemad (vähimalgi määral) `pruukind, aga ma siin nägin ike vanemate inimeste kääst Kad

pisemalt pisemalt VII, -ld Khk väikeselt, väikelapsena esiti pisemald ikka [hüütakse] taet ning emm, suuremald ikka isa ning ema Khk; lapsest saadik, pisemalt saadik VII

pisemb → pisem

pisemäll väiksemana, laps olles pisemäll ei ole sidä teht, viel vähämb nüüd Kuu

pisep → pisem

piserdama *piserdama* Saa VJg Iis/-ss-/ KJn Trv, -dämä KJn Ran Rõn, -deme San, -tem(e) Hls Krk; *pisõrdamma* Võn Har(-õmmõ)

1. peente piiskadena sadama, tibutama `vihma piserdab Saa; *Ei tule suurt kedägi, natuke piserdab KJn; eilä piserit raasike `vihma Hls; nüüd akkass pisertereme; piserits vähä, pal'lu es tule Krk; kui seräst vähäligu `vihma satte, siss piserd, `vihma piserdäb Ran; `vihma pisõrdass, no^o nakass vahest kõvastõ sadama Har Vrd pisardama*

2. kergelt pritsima *piserdä pesu, sie on `liiga kuiv VJg; Paned vett rõõvastel `pääle, piserted Hls*

Vrd pisurdama

3. pintseldama *pisserdan - - maja Iis*

pisetning *pisetning* g -e = pisett Nüüd on pisetning kuos, `voimme siis `mennä Kuu

pisets *pisets* g *pisetsi* kamp, punt `Tõmbasimõ puadi laeva `kõrva, siis läksime `sjõnna `sisse oma pisetsiga; *Meie `siokõst longost oma pisetsi ei taha Khn*

pisett *pisett* g *pisedi*; *pissett* (laeva, nooda vm) meeskond *Meid oli ka peris `laeva pisett, `kuue mihe olimme; Kogu `nuoda `pissett on jo kuos Kuu Vrd pisetning*

pisi *pisi* Kuu Lüg Jäm Khk Kaa VII Muh Emm Rei Kul Mär Han Khn PJg Kod Plt Trv (millestki väga väikesest) *oh sina pisi* (lapsele) Kuu; *pani pisi kõksi `pääle, tuli tulema Khk; pisi tahab tuttu; kus mo pisi poju on VII; nii pisi ille itikesed vassikad Muh; tegime kabadest pisi inimesi Rei; Ei mina neid `tähti seleta, need pisi-pisikesed Kul; üsã pisid oesod Khn; pisid männa rässid PJg; meie kahekeisi, kolmas pisi laps, meil lähäb `kraami vägä vähä; kivikalad, niid pisid pienikesed Kod*

pisigesta, pisigeste *tasapisi `tännis loom, ta tahab pisigesta `keia; urgitseb `peepe pisigeste oma ede Mus*

pisi|illeke *tilluke mere nõelal_o pisi illeke nokk; külm `persed (sinililled) oo pisi illekesed sinised; `pooke kojotse pisi illekeste niidega Muh Vrd pisiillike, pisiilluke*

pisijillike = pisiilleke va pisi illike `lamba tall Jaa; Koari pinnid olid pisiilliksed naelad, missega `koarisi pinniti Pöi; kilul pisi illike pea ja kõhu alt karune Muh

pisijilluke = pisiilleke pisiilluke lapsuke Khk; Vana suur lammas ja pisiilluke `valge tall Pöi; pisi illukesed tipid `ollid peal [sõlel] Muh

pisike(ne) pisike g *pisik(e)se*, *pisike|ne* g *-se* R Jäm Mus SaId Muh L K I Trv Ran Puh San(-kõ|ne); *pisige|ne* Khk Mus Emm Rei, *-ke|ne* Jäm Pha, *-ge|ne* Jäm Khk Hi, g *-se*; *piisike* Aud, `piisikene Jõh; *pissik|e* g *-(e)se* Jaa Pöi Kul Kse Khn Pär

1. kogult, suuruselt väike **a.** (elusolenditest, nende kehaosadest) *pisikesed* `piigilised kalad Kuu; [Mees] *pisikene* nagu pudeli kork Jõh; üks liik [ämblikke] on nii pisigessi, et `umbest näeb; kanadel *pisigeised*, kukel on suured [lokutid] Khk; [Ta] oo seike *pisikse* kondiga emane inimene, mis puumaakoha perenaist seiksest ka saab Kaa; Sool on `kangest pisike jalg; tillutajad oo pissiksed allikad linnud Pöi; küll ta on aga pisike inimene, mis `sõuke koa meie `tööga tieb Muh; *pisike* mees, paesta `pöidla takka mette `väl`lagi Mär; `nootas oo `suuri ja *pisiksi* [kalu] Tõs; Üks sort `luikõsi ond pissiksed Khn; vee lagumise aeg on *pisiksed* kalad, jõe särjed HMD; `öeldakse ka ainult, et va *pisike* must (mutist) Hag; ta loomu poolest *pisike* ja kõhna `jaoga Juu; vaenukõis, nied on *pisiksed* til`likseid üksid Sim; võttis *pisikse* naise Ksi; *pisike* juskü kääbuss Lai **b.** ealt noor ja ühtlasi kasvult väike isa ikke `ombles - - ja tegi `meile *pisikesena* ka viel neid `kengi `jalga VNg; *pisiksed* poisijässid muidu, äga küla möda `ulkuvad VII; Vana inimene ja *pisigene* laps aa ühte moodi, nõdrad mõlemad Emm; mei obuse vars veel üsna *pisigene* Käi; suurem ulk inimesi oli koos, *pisiksi* `lapsi ja vano inimsi Mar; see juba *pisiksest* peast (*pisikesena*) `niuke võrukael ja vigurivänt Mär; ma olin sis üsna `väike alles - - *pisike* tütarlaps olin Kir; *pisiksi* `tallesi kutsutse til`lu, til`lu, til`lu Tõs; Ljõna `piästlikul pissiksed pojad pesäs Khn; [Laps] *isi* *pisike* ku kikerpil`l, aga suur ääl Hää; *pisikse* lastel oli sel`la pialt `võetud arjast Ris; *pisike* laps `roomab Nis; *pisikesi* `lapsi, mõne `kuuseid sai vihelda kõie kimbu pial Amb; pörsas oli `kasvand *pisikesest* `põlve siin ülesse, mõnepäävane oli, kui `tuodi JJn; *pisikesest* piast akkasin `tüele VJg; mina õlin *pisikene* poisikene ja meil õli *pisikene* küsikas Iis; temäl `oli siis `tütreke *pisikene*, `aastane KJn; *pisike* laits Trv || (vastündinust) Juo tämäl *pisikene* kääs Lüg; Näed iga `aasta tuob *pisikese* IisR **c.** (elutust objektidest) `selle *pisikese* puus ei ole vist `ouni Jõe; `pruudi tanu õli *pisikene*, siin kesk pia lage õlivad; *pisike* maa õli ka, `vierand `ektari Lüg; sie õli `piisikene `nelja `nurkeline lapp Jõh; üks *pisikeine* maja oli Jäm; *pisigeseid* `erned kut kirbud sihes Khk; igal perel oli oma *pisigene* sepapaja Mus; oage oli suurem kut kauss, kauss ikka *pisike* Jaa; riie oo *pisikeseks* jäen Muh; mes *pisigeised* on, nee `üita jullad Emm; *pisigene* ümargune nõõpnõõlas Käi; *pisiksed* nõgesed Rid; üks *pisike* saana ursik Mär; uied kingad olid - - `kangest *pisiksed*, et ei võind kõia Vig; Piäme *pissikse* `ankru kua `sisse `aama Khn; maa oli kole *piisike* Aud; lootsik `ol`li *pissike* Pär; riie *pisikeses* jäänd Tor; Niid *pisiksed* kirjjad, neid `oskas igaiüks kududa Hää; meil väga *pisike* jõgi Juu; kui see vekekene lamp tuli, *pisike* nagu sitika silm Kos; *pisikesed* lehed, *pisikesed* madalad `põesad (hanepajust) HJn; suola `tüükad on *pisikesed* `nüplikud inimese kätel JõeK; ma panen [kartulid] kõige *pisikestega* `kiema JJn; ulga inimesi [on], kis *pisikese* paeaga keedab Pee; kivi süda - - see on *nisuke* *pisike* kärnikline kivi Sim; õege *pisiksed* raasuksed Pal; `Reasvere kuusikus on määd ja orud, nii *pisikesed* suured kui nad on Lai; põle vägev [vili], viletsakene ja *pisikene* Plt

2. arvult, hulgalt vähene; jõult, mõjult nõrk, vähese tugevusega `saima ka ikke oma *pisikesed* koppelid [kartulite eest] VNg; tämäl jo `ninda *pisikene* pere, egä tämäl `leibä pali tarvis õle; minu nägemine on `ninda *pisikene*, et ei näe enamb `ühita Lüg; siis ma kuuli, *pisike* kabin oli

pisikeselt

selja taga Kaa; `topjal on pisike ais juures; See on just `meite ilm, pisike tuul ja paras soe Pöi; naa pisikse ääleaga Mär; ega siis pesu soand pisikese `viega `pesta Kad

Vrd pisine, piske(ne), pisukane, pisuke(ne)¹

pisikeselt *pisikeselt* Muh Ris Ann, *pisikselt* Kär Kaa Pöi Kos Ann

1. pisikesena, väiksena *See oli kohe pisikselt `sõuke iseäralik laps Pöi; pisikeselt akati lakutama, [tall] es laku mitte, siis `pandi pudelile nisa `otsa, nüid imeb sealt Muh; laps oli juba pisikeselt `kange Ris; kõik õed vennad surid pisikselt ää Ann*

2. tasapisi, vähehaaval *pisike iile, kui lamp pisikselt põleb Kär; pliidi tulel `lointi ei ole, tema põleb pisikselt Kos*

pisimä → pissima

pisine *pisil*ne g -se Sa Hi

1. suuruselt, kogult pisike **a.** (elusolenditest ja nende kehaosadest; ka väikelastest, noorloomadest) *tal on viis pisist last; Oli näind, et pisine kiri koer jookseb tema järel, lihab aga järjest suuremaks Jäm; ta onld pisine ning käind esimest `aastad `koolis Ans; tal olid pisised kääd Khk; ise va pisine kutsik, aga `kange räpitsema; lapsed pisised `pandi koriku `sisse Mus; pisist räime vilgud VII; nii pisine mees - - aga pitk naine oli tal Emm; Pole ma mitte kuulnd, et meil oleks `iiri onld, ikka et pisised rotid ja suured rotid Rei; mei pisine poiss itib juba Phl*

b. (elutustest objektidest) *Paar pisist `saia `tehti jõuluks Jäm; ägi tegemine - - said `sõuksed pisised pakud kasepuust raiatud `valmis Ans; siis me `kaldasime päeva läbi seda `viina, ikka suurde kihade sehest pisiste `sisse Khk; pisised ogid olid, märg vili `pandi ogise Mus; pisist kakkusi `tehti ikke, `ööti: see lapse kakk Pöi; üks pisine laud oli `akna all Käi; Tema saand veel ühe ilusa pisise raamadu Rei; pisine pool popsikoht Phl*

2. jõult, mõjult nõrk, vähese tugevusega *Selle pisise tuulega võib mere küll minna Jäm; meremehed - - neil es tee see pisine tuulelokse midagid Ans; lahe suur tius `mööda minna ning pisisele varu `puuga `vastu, siis jõvab küll; kis seda pisist äält kuuleb Khk*

3. tühine, tähtsusetu *see_p kannada mette `märga sõna, kes pisise asja pärast pahandab Khk*
pisiselt *pisiselt* Ans Khk pisikeselt, väikeselt *tallel on pisiselt libe nahk Ans; ma_s `saagid pisiselt muud kut agulemist; `aksi pisiselt tööd tegema Khk*

pisisema *pisise|ma* Muh, -me San sisisema vms häält tegema *mis sa seal `peale pisised ja visised (õeld laisale) Muh; tsiug pisisess San*

pisistama *pisist|ama* Muh, -eme San sisistama, sahistama vms `kõrva pisisteme San

pisi|tasa *pisil|tasa* Kuu Lüg Vai Ans Khk Mar Mär Kse Khn Koe VJg IPö Plt Hls, *pissi-* Pöi Khn, *`pissi-* Jäm, *püsi-* Pha

1. tasapisi, vähehaaval, aegamisi; väikest viisi *tie pisitasa tüöd ja maga, midä viel tahod Lüg; ta koppitseb pisitasa Vai; joo see pisitasa ühe_kora `valmis ka saab Ans; Seinad ikka `kerkivad seal pissi tasa; Tuult on vähe, tuuling jooseb nii pissi tasa Pöi; vee võitis maha ning lae - - `muksus pisitasa vee piäl Khn; na pisi tasa - - teeb `aiga `müüda Hls*

2. vaikselt, tagasihoidlikult *ma püian ikke `piskuga elada, nii pisitasa Lüg; elab pisitasa oma ette Mär; Elavad pisitasa oma ette - - nagu põleks neid õlemaski Trm; mina `vaatan pisitasa, ku ta veab jahu `loomadelle Plt*

Vrd pissitassa

pisi|tasakest(e) *pissitasakest* Kaa Jaa, *pisitasakeste* Kse pisitasa *Kass iilib nii pissi tasakest lindude kohe Kaa; peab `pissi tasakest viki `lahti tegema Jaa; kõnnib aga `peale pissitasakeste Kse*

pisk *pisk* g *pisu* piisk `täambä `tulli kah mõni vihmapisk; pudelin es ole mitte `piskugi `viina Ran

piske(ne) `piske (-s-) g `pisse (-s-s-) Pöi Muh L; `piskene Lüg

1. pisike **a.** (elusolenditest; ka väikelapsest, noorloomast) *ei tiä, kas `piskene `piiga on `õuves Lüg; sülepoisile `anti sis sukad, selle `pisse lapsele, mis pruudi süle `pandi Pöi; meigassed oo koa `pissed allid, tui `moodi Kir; isi nagu `piske põmmikas ja sa sööd kümme `silku ää Lih; `piske pundar oo, aga ise terav `aukuma (koerast); `Pissid kassi `poegi oli tuba täis Han; `piske toim [laps] ikke olin Mih; oli `pissest piast põdema jäen; piste laste lemmed ma_i ole näin mette Tõs; `piske `kühmis mees Aud; üks suine `piske äbarik tall ei sünni ää tappa PJg **b.** (elututest objektidest) `pissed eenama tükid Muh; sii ühü `aasta karduled jäid `pisses Vig; meil oli `piske pada kohe keedu jäuks Lih; pätsiti nisujahudest `pissi `asju jõulubu `otsa Kse; kui [kartulipanemise ajal on] `loode-põhjatuul või maatuul, `kardulid jääda `pisses ja `minna `kärnä Var; `meitel sii oo `pissed lapipõllud alles Mih; me küll olime `pisse koha pial - - aga `nälgä ma küll näin ei ole Tõs; üks `piske pili pea `kohtas, aga sajab nii et varinal Aud*

2. väärtuselt väike; mõjult nõrk *mede noorik saab `pisse palga Tõs; `piske [vihma] rabin köis üle, ei see tein `loole kedagi Aud*

pisku `pisku Lüg Jäm Khk Kaa VII Muh Rid Mar Mär Han Tor Ris Juu Trm Pal KJn, *pisku Saa, `püsku SaLä Kaa Hi*

1. vähene, napp; väike, pisike *kuivad kohad meres, mõned `piskud, mõned suuremad; [ta] oli ise `aige `püskus `kambris ning ma otsa `kambris kuju ta `kirju `kuube; oli üks vana `püsku `kuulmisega naine Jäm; riie on nii `piskuks jäänd; see [lehm] oli nii `püsku lüpsiga Khk; Leiked oo seeaasta ennem piskuks jäänd, äi kasund Kaa; nii `piskust jahust äi soa midad VII; ennem saab ikka `piskust tööst, kut suurest `seismisest Muh; silmaseletus kasin, kui akkab nägemene `püskuks `jæema Käi; Ta nii `püsku arusaamaga Rei; Niisukesed saunikud, kes `pisku palgaga rahul ei õlnud - - siis veikese palga eest ei tehnuud Trm; `õpke `pisku sõnadega paelu `rääkmä KJn*

2. väike hulk, kogus vms *omast `piskust `annan viel `sulle ka vähä Lüg; ta jähi `piskuga rahule Khk; Kes ep täna `püsku eest, see_p täna pailu eest ammuigid Kaa; Püskuga algas, paljuga lõpedas Emm; `ändis `eese `piskust `moole koa veel Mär; `Pisku oli majas, sai natuke `inge pidada, kui isa raavist kebade mõne kala `püidis; Seda `piskut, mis veel oo, tuleb oida Han; selle pisku pärast ei maksa minna Saa; anan solle oma `piskust koa Juu; ta lepib `piskuga Pal*

3. veidi, pisut *Ta oleks `koorma otsast maha kukkund, `umbest `püsku jähi `puudu veel Kaa*
piskult `piskult, `püs- väiksena *lapsed `piskult ära pillitud; mõni laps karjub `püskult `kangest Jäm*

piskune `pisku|ne Jäm Tor, `püsku|ne Käi, g -se *pisikene; vähene `kinda kudumene oli mool na `püskune Käi; `ändis `piskuse aassa Tor*

piskust vähe, pisut *vägä `piskust sain, ei sest soa kedägi Juu*

pisla *pisla* Plv Vas edev inimene, edvik *ta om no `õigõ pisla külh Vas*

pislak `pisla|k Kuu, g -ki Mar VMr Plv/-tsl-; n, g `pisla VNg; g `pislaadi Sim piibu kaas `piibu `pisla VNg; `pislak oli kalgi peal Mar; õbe `pislaadidega piip Sim

pisle *pisle* Kan, g `pisle Kam; n, g *pisle, -õ Röp edvik; ka püsimatü olend ta om nigu vana pisle, ta_i saesa kotin ega püsi pütin Kam; timä om `sääne pisle, `aelõss `poiskõstega?; `tütrik om küll `väega pislõ, terräv ummõ sõnnoga Röp*

pismark

pismark `pismar|k Rõu, -gi Hls Ote, -ga Krk; g `pisma`rgi Se (kartulisort) vana `pismargi ja `pismargi olli peris `valge ihuge Hls; `pismargi - - olliva `väega jahutse ja pudedu Ote; `pisma`rgi kartohka tuli? `šakslastõ `aigu `väl`lä Se

pisu, piso|händ *pisu, pisohänd* vankri vahepuu ots võta² *pisost*; võta² *pisohännast* Plv

piss *piss* (-s-s) Pha JN Rõu, g *pissi* (-s-s-) SaLä(-u Khk) Pöi Hi Mär Kse Tõs PJg Hää hajusalt Ha, IPõ Plt Trv San, `pissi Kuu Lüg Jõh IisR; n, g *pissi* (-s-s-) Khk Emm JMd Koe VJg, `pissi Vai; alalü *pissal* Pst, alaleü *pißsile* Ksi Hls Har/-õ/, *pissale* Tõs Aud, *pisile* uus Vas Se, *pisalõ* uus Krl

1. kusi `pissiga `pestä `ühtelugu [haava] Kuu; *piss on nagu `lapse `kõhta, tegi `pissi Jõh; Pißs `jälle parandal, kes seda `viiti pissib* Pöi; *Piss tuleb `püksi Rei; [laps] tegi `pissi ja tegi kakad koa Mär; laps on omale `pißsi `alla last; pott oli ahju `persse peal, pißsiga `pañdi [lõng] poiti likku* (potisinise värvitooni saamisest) Juu; *piss ei pia koguni* (kusepidamatuses) JNn; *tal on pissi äda* VJg; *põrandale ei tohi `pißsi teha* Plt

2. (väliskohakäänetes) *pissimine ku oli `tarvis `mennä viel `oue `pissile `enne magama menemist, siis `läksimme igä `karjaga* Kuu; *laps läks pissile* Khk; *lapsed `lähtvad pissile, aga vanad `lähtvad kusele* Käi; *vii laps pissile* Mär; *kui ei saan pissale, siis tuhk `poolga vett `juua, et see pidi `lahti `võtma* Tõs; *laps läeb pissil* Hää; *lapsed tulid pißsilt* JMd; *peenemad inimesed `ütlesid kusele minemist pißsile minemisest* Lai; `üüße kait mitu kõrd *pissal* Pst; *laits `küße pißsile* San; *kas pisalõ taht* Krl; *võta laits sängüst maha, laits taht pißsilõ* Har; *laits laits pisile* Vas

Vrd *pissu*

pissame *pißsame* kusema *oled ennast är pißsanu* Hls **Vrd** *pissima*

pisseldämä *pisseldämä* nuruma, manguma *Pisseldäb `nindagu `mustlane* Kuu

pisselt vähehaaval *pisselt akkasid närvikrambid* Var

pissem *pißsem* Kse Han komp < *piske(ne)* *Antslängrite palk oli `meistri palgast `pißsem* Han

pisse|tassa *pisitasa `pisse `tassa ma sai `terves* Tõs

pissi¹ *pissi* Kaa Jaa Muh Var Aud

1. vähehaaval, aegamisi *Läksime `pissi üle palgi, seal tuli `pissi `keia, muidu veis jõge kukkuda* Kaa; *nii vali tuul, aga nii `pissi läks `veski `eetsi; `turblad põlevad `peale `pissi* Muh; *autud `lähtvad sii nii `pissi, `veavad `ruusi* Aud

2. vaikselt, tasa *Kellu keib nii pissi, et mette pole kuuldagid; Selle koha peelt peab küll üsna pissi* (vait) *olema* Kaa; *müristab `pissi* Muh

pissi² *pißsi* Puh Võn; pl *pißsid* Kuu tütarlapse suguelund *kata pißsi `kiini* Võn

pissi-iilu vaikselt *Tule niid ette pissi-iilu aknast sisse, et vanad mette_p kuuleks* Kaa

pissi-iilukesti *pisitasa, aegamööda* *See kipub nii pissi-iilukesti, just kut `aige täi märja riista peel* Kaa

pissikest, pissikeste *pissikēst(e)* *pisitasa udutab `peale pissikēst; mene pissikēst* Muh

pissima *pissima* Mär Hää VJg Trv, *pißsima* Koe Vil Hls San/-me/, *pißsima*, (ma) *pissi(n)* Jäm Ans Pha Pöi Hi Tõs/-mä/ PJg Ris/-s-s-/ Kei JMd Trm Plt/-s-s-/, *pißsi|ma* Jõh, -mä Kuu Vai, (ma) *pißsin; pißimä* Kan; *Pissima* (-mä) MMg KJn Nõo kusema *ei tõhi `alle `pissida* Jõh; *laps ei taha `pissi* Vai; *pissi `õhta ära, siis pole `öösse `minna* Ans; *See on nüüd uus peenike keel `pissima, vanasti `ööti ikka kusema* Pöi; *Sörve naisel aa merel ikka pissimese sarv seltsis, siis pole taris meeste seas omal otsa paljaks aeda* Emm; *kas sa `jällä pißsid* Mär; *tä oo püksid täis `pißsin* Tõs; *laps tuleb `väl`la `pissima `viia* PJg; *laps tahab `pissida, pissi nüid* JMd; *laps pißsis*

`riided märjast VJg; mine_{nd} piissi ärä, mis sa `uütad Vil; ma `piisse ärä joba Trv; `rõõva om är piissit likess Hls; laís esi_{pisiss} Kan **Vrd** pissame

pissine piissi|ne Jäm Pöi Mär Koe VJg Trm Trv/g -tse/, piissi|ne Kse Ris Hls/g -tse/, g -se; `piissi|ne Kuu Rei San/-s-s-, g -se Vai Kse/-s-s-/ pissiga koos, kusene `pissine `säarki Vai; pott on `pissine Rei; lapse lapid ja `riided oo kõik pissised, põle änam `ümmer `panna kedagi Mär; lapse närtsud on pissised VJg; `rõõva om piissitse ja likke Hls; `piissine ame San

pissitama piissi|ama Kse Ris Juu Iis Ksi Plt KJn, -ämä Kod, -ämmä Har, -eme Hls San; piissi|tama SaLä Mär Tõs PJg Hää Kei Jür JMd Koe Kad Trm Trv, -dama Hi; `pissit|am(m)a Lüg Jõh Vai, -ämä Kuu pissile panema, pissile viima kas emä sinu vähä on `pissitand (hellitanud) Lüg; kui last - - `panna kusele, siis pissitatta Jõh; pissitab last ikka piiss, piiss, piiss Ans; Pissidas last enne uinudamist Emm; köisin `lapsi piissitamas Kse; mine pissita laps ää PJg; piissitakse teist käte peal Juu; ma olen teda jo mitu kord pissitand JMd; last lähen piissitama Ksi; mia alle `pirla piissiti temät Hls; mi_{sa} tanh last alasi piissitüt, ala alasi last piissitü Har || teat heli tekitama piissitab `luome `kiili [jooksmä] Iis **Vrd** pissutama

piissi|tassa `piissi| `tassa Muh Tõs Aud Tor, piissi- Mih, piisi- Kse Aud pisitasa ta läks aga nii `piissi `tassa Muh; tuigub vähäkeste piisi `tassa edetsi Kse; vana kapsib peal piissi `tassa Mih; mine `piissi `tassa piimä `koormaga Tõs; piisi `tassa elab, põle `puudu ega põle `küllä ka mette, tuleb omaga läbi Aud; läksin küll `piissi `tassa, aga `kargas minema Tor

pissu piissu VII(-ss-) Tor Saa Hls; g `pissu VNg; alaleü piissule Sim

1. piss potti sine - - sie `tehti `pissuga VNg; ää `astug piissu `sisse VII; piissu `pühksin maast ära; arisn tema piissut kaltsuga Saa

2. (väliskohakäänetes) pissimine pisiksed lapsed `soavad pissule `pandud VII; mede lapsed küssivad piissule Tor; kas tahad piissule Sim

pissuk pissuk rünt – Trm

pissuker pissuk|er Phl, `pissuhk|er Khk Emm, `pisuuk|ör Khn, g -ri tolliametnik sadamas `pissuhker on sadamas, käib `laevas ja Emm; õhed vahid süllal ollid pissukrid Phl; `Meitel allõs `pisuukör `laevõs käömätä Khn

pissuma piissuma Tor Sim Plt, pissuma VNg/`p-/ Lai Pil pissima `kaunis suur pott ikke oli - - siis pidid `sinne `pissuma VNg; piissus püksid täis Tor; piissu ruttu ära Sim; poti sinist `tehti - - naised `pissusivad poti, sial `oiti `lõngu mitu `pääva Lai; jaanilille tee on selle `vasta, kui lapsed `alla piissuvad Plt; nüid ta (kutsikas) ei piissu änam tuppä Pil

pissune piissu|ne g -se pissine piissune rõõvas tuleb ära `peske; loputasin piissust `kaltsu Saa
pissutama piissutama Tor Saa piissitama piissutan last Tor; miu koer on juba ära piissutud Saa

pist piist Pöi Kad, g piisti Tür Sim Lai, pisti Khk Kaa VII Kod/n piiss/; pist g pisti Muh Mär Tõs Juu Koe VJg, `pisti Kuu, `pista Lüg; püst g püsti Tõs PJg; pisti- Jäm Käi Mar Kos

1. torkav valu, piste pist küliss Kuu; mool keivad nii `kanged pistid `rindas Khk; Piist pole `laskand edasi `minna Kaa; pistid oo nüid järäle jäänd Mär; püst külje sees, engätä_i või Tõs; mol käib `sel`gäs nihuke pisti `moodi valu Juu; kui kopsu põletik on, siis tulevad piistid ka Tür; rinnus `kange valu ja piist pial Kad; ei või enam `joosta, piistid rinnus Lai

2. ritv, teivas lähän `aia `pistasi `raiuma Lüg; ari malkade sehes_o pistid, arimalga pist; pistid `oidvad malgad koos; pistid lüüasse ületsi [aia] lattide `külge Muh

3. keeris tuul võtab mõnikörd järve piäl nisukse vede `samba üles, si kutsutasse tuule pistiss Kod

pistaed

pist|aed püstitavastest aed *tih* pistaid õli küll Lüg; *pistaed on - -`varvarest`püsti`lautud* Vai; *pistaid om lippidest`lüüdu, lipi`püsti kate rooviku kül`len* Ran; *pistaid, tuu`ol`li ää aid, sääl es`pääse`kiäki läbi, ei kana ega kanapoig* Nõo; *pistaid om lavvasäl`list vai kuuse`ruutsest* Ote

pistakil, pistakile *pistakil* San; *pista|kile* San, *-kille* Ksi *püstakil(e) pannasse aod sisse pistakille, sij`annab alt`õhku kuhjale* Ksi

pistand *pistand g -i* Sa Muh *pistandaed Too pistandi peelt`suitsed ära* Jäm; *vana mees`soskis neid pistandid`valmis* Khk; *Pistandi postid olid ikka tammest ja tõrvasest männist, latid`jälle kuusest* Kaa; *Taal sarapu pulkadest pistand ümber maja`tehtud* Pha; *pörsas jähi pistandi vahele* VII; *Pistand on`pulkadest aid, kolme lati vahele võrutud* Pöi

pistand(i)aed varbadest, roigastest aed *pistandi aid* Jäm; *sääl on muidu pisine pistandaid vahel, see_p pea`loomi`ühtid* Khk; *Pistand`aida ikka menel meni süld õuve ees oli* Kaa; *pistandaid pulgest saab kojutud, teine teise poolt* Pha; *pistandaid tehasse sarabu keppidest - -`rinki õuet* Muh **Vrd** *pistandusaed*

pistandus|aed *pistandusaed* pistandaed – Käi **Vrd** *pistendusae*

pistang *pistang g -u* tuulepuhang *pistangitega om alb, tükib`rüipama* Ran

pista|rull *pistarul`l* ogalik – Mus

pistavus *pistavus* jätkukoht *pistavus on sie`pitsitud koht, mis me`pitsisime* Jõe

piste *piste* Nõo, g *piste* Khk Mus Pöi Muh Hi *hajusalt L KPõ, Iis Trm Trv/-s-/ Hls* Krk, *pistme SaLä VII Pöi Hää Plt Trv/-s-/ Pst* Ote; n, g *piste* Kuu Hlj VNg Lüg Vai; *püste,`püste* Ris HMd, g *püstme* Kaa Ris

1. järsk torkav valu *miul oli südämes üks`piste* Vai; *kohtu keisid nii suured`pistmed* Khk; *pisted kõivad ihu sehes,`torkab naa tugevast* Muh; *pisted käivad külje seest läbi* Käi; *võta`rohtu, siis kaduvad`pisted ää* Kse; *tuntsin`rindus pistet* Tür; *mul käive seandse`piste* Trv

2. (putukate torkest, ussi hammustusest) *oli saand kess`paika pialage [mesilase]`piste ja`õhtaks oli surnd* JJn; *uisa pistet ma ei oole saanu* Krk

3. nõelapiste, nõele älä jämedi *pistesi`pistä,`pistä`pienemäld* Vai; *päti tallad said ära nõõlutud piste`pistme`sisse* Jäm; *õmbleb suurde pistendega* Khk; *Paramast kül`lest olid`püstmed näha* Kaa; *Pisted kuluvad läbi ja tall (tald) on alt ää* Pöi; *õmbleb ooletult, pistab nii arvad`pisted* Mär; *Üks piste teisest lühüm ja nägu sel tõöl küll ei oln* Han; *paraja maa pistad ette ja nõela tagand uvvesti`sisse, et`pistmede vahet ei jää* Hää; *Pikä pistme ku sannatädi astme* Pst

4. latt, ritv paneb *pisted`püsti, lähäb`külvimehe`kõrvas edesi,`muidu jääb vahe vahele* Lüg; *tapu`pisted* Käi; *ta jättis tänabu illaks nee umala`püstmed maha`lüüa* Ris; *umala`vianed kasvavad`piste`ümmer* Nis; *löö tapu`pisted maha, tapud on jo suured* Juu; *tuo viel üks piste* Jür; *aja ernestel on koa`pisted* JMd; *pisted torgatakse maha, kuhu`ümbere ajavad ennast tapud* Kad

5. iil, puhang sõdune *piste`viskas paadi`ümber, mihed uppusid kõik ää* Mus; *meri oli nii linas, et mette üks tuule piste* VII

6. pilak *pista pird`pistmess* Trv; *pistme vahele`panti pirru* Ote

7. mull *Pistid ei`tohtind õllel`olla* Khk; *ühekorra`tehti`leiba, peab olema viljel vesi, akab`sõukseid`pistmeid üles`lööma* Mus

piste|aed pistandaed *pulkidest`tehtud`piste`aiad`õue`ümber* Lüg

pistel → epistel

pistel|puu *pistelpuu* kibuvits – Hlj **Vrd** *pistlepuu*

pistembäde püstimale *panõ_taretel' pistembäde, nii om `väega `luuhka, nilvõstuss `alla*
Har

pistendi|aed *pistendiaed* pistandaed – Mar

pistendus|aed pistandaed *Pistendusaid - - on sõhune aid, kus on postid ja postide vahel kolm latti ja lattide vahele on põimit kuuse oksad ehk paju ja paakspuu kepid Käi Vrd* pistandusaed, pistenduseaed

pistenduse|aed = pistendusae *pistenduse aid on `orkidest ja loua `pindadest* Emm

pistetuksel minekuvalmis *Olin jo ligemäle puol `tundi jalg `pistetuksel* Kuu

pistetuset *pistetuset* g -õ punane risttikand käistel – Khn

pisti `pisti (-s-) Hel T, -ü Võn San V, -õ Rõp Se

1. vertikaalses(se) asendis(se) **a.** *jalgadel(e) es küüni jala jalgpuu `pääle, siss `pisti kudasi; üits kõik, kuda nuu latse sääl pengi man olliva, kas põlvili vai `pisti, pääasi kui kõtt täis sai enne Puh; karaass `pisti ja läits minemä Nõo; tuul om nii suur, et tsia aap `pisti; `pisti tüüd ma ei saa tetä (seistes töötegemisest) Kam; ma olõ kõik` päiv `pistü jala pääl ollu?, ei olõ_kibõnat ka `istu saanu? Har; piat alati pääle `pistü man `saisma Plv; ma_kapõrdõl`li - - `Aivar haarõd kiini?, tõmmaass `pistü; mul saa kõigildõ `oltuss, pik`äle ja `pistü Vas **b.** (loomadest:) tagajalgadel(e) obene edimest kõrd `panti ette, ai `pisti üless Hel; kaass kah aab kate jala `pääle `pisti Nõo; peni - - `soega `pistü purõlnuva iks Võn; sa paness kas vai looma `pisti `taandsma, aga sa_i mõesta Rõn; `lakk ai katõ jala pääle `pistü ja `rüük`e Vas **c.** otsaga ülespidi kõevul `ol`li kaits `argu `pisti kasunuva - - jußt ku oless kätega tettu Ran; olli serände lina ari, nigu väedse `pisti paku sehen Puh; kae kassil saba pisti, laseb nigu vuhinaga; siga ku vihane om, siss om arjasse `pisti Nõo; ommogu `läise emä `lauta, lehm laadan säilile maan, jala `taiva poole `pisti; alati ol` sul tok`k `pisti käen Võn; mõnel tsial om kõrva `pisti Kam; üits `ol`li parsil, kes rüü `vihke `vasta `võtse ja `pisti `pandse Ote; eass rüüriiht kiä pusi es, viläriiht pusiti, rüü? ol`li? `eski `pistü; Es jää muud mitte midägi, ku tuu ahervaars inne jäi `pistü Urv; tühi koit ei_saisa_ `pistü vns Krl; hanel pää_ `põhja aedu?, perse_ `pistü nigu korgi vii pääl; ku ma - - `näie, et susi `astõ tñd `müüjä, siss `lätsi külh `juusõkarva_ ka `pistü pilt Har; ku ahõluud aia nõal `pistü om, siss kul` ei_näie_kannu Rõu; rästik maka pää `pistü Vas; ku lina? ilosahe om kakut, peo `pistõ lüüt, siss ommava_kuku? nii hurmah lajah Rõp; munõl `viindläsel om sääne `pistü `sarviga lehm Se || (uhkeolekust) ta käü alasi `hirmsa `uhkõdõ, nõna `pistü, pää sällän Har; käüse pää `pistü kui hüäl hobõsõl Se*

2. esile ulatumas *eläjätük`k kõhnass jäänu nigu kol`ep, kondi `pisti nigu `saiba Nõo; vannul omma jala kõvõrõ ja seereluu `pistü San*

3. otsesuunas, otsejoones *siss kääni `pistü üle söödü; `vihma satass õka `pistü `taivast maha San; sa ajat hobõsõ `pistü märke üless, mine mäe kallast `müüjä; ah sa latsõrõibõ, läts `pistü vette `sisse; nii `vaiki om `tämbä ilm, et sau lätt `korasnast `õkva `pistü üless Har; Aja no_süü `õkva `pistü mullõ `kaala Rõu*

4. täiesti, päris, väga *arkadruga lätsivä mättä `pisti segi - - sagsamaa ader luub` aste; peremijs käib `Elvän ja müib aia `kraami - - no ta läap jo `pistirikkass Nõo; sul pedi kats `sil`mä `pistü häpü täis olõma; ma ol`li `pistü hädän ta peru hobõsõga?, sa olõt `pistü piniss lännü? Har; tuu om jo `pistü `koiruss Vas; `väikäne tarõkanõ, `pistü täüs ol`l [inimesi]; `pistü hädäh olõt Se*

pisti|haige piste mool on *`kanged pisti `aiged Khk; Ää nii pailu `jooskag, sedati veib kül`le `sisse pisti `aige `tulla Kaa; pisti `aige löi `rinda VII; kui pisti `aige kõib, siis süiasse pususid Muh*

pistihaigus

pisti|haigus pisted kehas *pisti`aigus, kui ta on kohegil, mette_p saa iñjata, nii `kangesti salvadab Khk; teine pistab seatapetis `noaga, et sa `kohkud, siis kaob pisti`aigus ää Muh; pisti `aigos lööb külle `sesse, vahest pestab abalode sees, nõnna et annab nao `kervega Mar; pisti `aigus on, kui `rindus `turkab Kos*

pistik → pihtik

pistiline *pistiline* Kam; *pistüli|ne (-s-) San, g -tse, -dse V(-se Vas) püstine a. püstloodne; püsti asetsev pistüline mägi San; Iil omma mõnõn paigan nii `korgõ ja pistülitse perve?*, et ei `saaki perve pääle ronni? Har; *pistüline katuss Se b. (püstandaiast) pistiline aid - - varva `pañti `pisti, aluots `lүүidi maa sisse, mähiti üleväst `kinni, nu varva põimitsedi `vitsuga läbi Kam; ei saa sa_taast üle, ta_m pistüline aid Har; pistülidest aiast om halv üle ronni?* Rõu; *ku esä istu? `uibu?*, siss esä tek` ümbre pistülise aia Vas; *puul pistüline aid ol` liuhka, tol es olõ? `päälmidse otsa? üttepikku Röp c. (püstvokist) Naid pistüliidsi vok`kõ om innembä jo egän paigan ollu?* Urv

pisti|puu ritv lootsiku lükkamiseks või kinnipidamiseks *ridväge lükässi [lootsikut], pisti`puuge; pistipuu - - peenike parass `kerge, kellega sa `kinni peat, ku `mõrdu panet Trv*

pisti|rohi (teat taim pistete raviks) *ma pisti`rohtu olen näind koa - - kasvavad sii suured pikäd, sinised õied `otses Juu; pistirohi - - kõverikud lehed, suured sinised õied tulevad `kül`ge Pee*

pistiss *pistiss g -e pilak pistiss, pird `pañti sinna palame `sisse Trv*

pistja *pist|ja (-s-) Khk Kse Saa Plt(-jas) Hls, -jä Lüg Khn/-äjä/ Kod KJn Trv TLä San Krl, -je Krk; `pisti Kse; `püstaja Vän torkav valusööst, piste (peetud ka haiguseks) kui on sie `pistjä `aiguss, siis ta ei lase `engädä Lüg; mool oli külje sihes `pistja Khk; `rindu lööb kohe valu ja `pisti Kse; `Pistjäjä lei küljessse Khn; `püstaja torgib just nagu oraga; laasi `tuhka pidi `püstaja `vastu `sisse `võtma Vän; kui `pistja `rindu tuleb, siss tuleva säält terava nua otsaga `vastu sorgata, siss kaduva ära Saa; akasid nõnna `irmsass `pistjäd ja põletused Kod; parem pool` piad on mul uimane, löi `pistja `sisse Plt; `pistjä sell`ä sihes KJn; anipajo juurtest keedets tiiid `pistje või `sor`kje `vastu Krk; mul om kõva rinna olluva küll, miul ei ole ollu `pistjät rinnun; `pistjä om rinnun, säll`ä sehen ehk ristluien, kos ta konagi pištäb Ran; valluss `pistjä om sisel Krl*

pist|koda püstkoda, suvekööök *pišt`koda olli roovikist tettu Hel; pišt`koda - - [seal] tetti suvel süvvä Nõo*

pistle|puu kibuvits *`Pistlepuul `ruosakad `õiled ja õkkad külles Lüg Vrd pistelpuu*

pistlik *pistli|k Hlj, g -ku VNg Lüg Jõh IisR VJg IisK Plt, -gu Kuu Hel; `pistli|kko g -go Vai; `pistlik|as g -a VNg; `pislik Lei*

1. (taim) **a.** kibuvits *`pistlik on kibuvits Jõh; `pistligo `piesad `kasvavad kelo pääl Vai*
b. ohakas *`Tuhlimaa oo `ninda `pistlikusi täüs, nee `täüdü kaik üles `kiskuda ja ärä `poltada Kuu; `pistligod - - `torkid kaik `sormed `katki Vai; `pistlik kasvab põllu pial, teravad okkad külles IisK*

2. okaspäitsed *`pistlik, `pañdi `varssadelle `päitsed pähä, kus naelad sies olid, nied `torkasid mära ja sedavisi `varssasi võerutatigi VJg*

3. torkav, salvav *see üks `irmus `pistlik inimene, muud kui püüab aga teist nopata Plt*

4. sageli seksiv *`pislik am sour koinja Lei*

pistlikune *pistliku|ne g -se okkaline - VNg*

pistläne `pistlä|ne g -se Nõo Rõn baptist temä `ol'li suur `pistläne ja pühä inimene, aga `vaese sandile and pal'la luu; kui `pistläsi ristitäss, siss kastetass vii `alla Nõo; tuu naene käis ka tunnil, aga ta_s ole `pistläne Rõn

pistma `pistma, (ma) pista(n) eP; `pistmä (-s-) Mar Vig Khn Juu Trv T hajusalt V, `pistme (-s-) M, (ma) pistä(n); `pistama (-ämä), (ma) `pistan (-än) R; `püstma, (ma) püsta(n) hajusalt Sa (püstama), Var PÄPõ(`püstmä, (ma) püstä Tõs); `pismä, (ma) pissän Kod

1. a. teravaotsalise esemega torkama kibuspuu pinnad `pistvad Jäm; millas me selle `põrssa ää pistame (surnuks torkame) Khk; Ma püsta siit menekorra veel nõõlaga läbi; Tikerberi põõsal oo eieti vahed pinnad, vaada et meni sind äi püstaks Kaa; Pisike kõrs oli `silma pistnd Pöi; loomaga sedaviisi `tehtaks, `vöödaks nuga käde ja pistedaks õhekorraga sõdames Käi; lipitud ja lapitud, ilma nõela `pistmata = `kaapsapea Mih; Oga pistis sõrmõssõ Khn; kis nüid pistab `seale `kurku Koe; kukerpuu oli pist küine `alla VMr; pissän nõõlaga läbi `korda kaks-kolm Kod; näost punane, kas vôi pista õlekõrrege veri näost `vällä; küll olli sij puus tal nüri ku üits tuura nui, aga iki pist tõise `surnuss Krk; ega susi soe `silmä ei pistä, susi `soele `kurja ei tii vns Puh; ta_m serände elläkene, ku vähä `kül'ge putub, siss röögib nigu `kurku pistetäss jälle Nõo; ma_paäni `vahtsõ jak'i `sälgä, kae, kis tanh `kül'ge pißt, ai maha - - nõkl sisen Har

b. nõelama, salvama maa mesilane_p pista mette Khk; Eriplane püstas mind Kaa; `sõuksed punased soo ussid, kui see püstab, siis on kohe `valmis Krj; mesilane `pistis koonu `sisse VII; Mesilane tahab alati ikka silma `auku `pista, see silm on noagu ta ees Pöi; uss `pistis ja nüid keik jalg `paistes Käi; `astusin [ussi] `piale ja tä siiss korralt `pistis `sisse `surtsi Mih; ei uss ei õle mind `pistnud Kad; erelin om kige kurjep `pistje lind Krk; uisk om ärä `pistän jala Hel; sul om mihiläne `põskõ `pistänü Har

c. (õmblemisest, kudumisest vm) Varukas rippendab, las ma `pistan `selle `kinni IisR; sääll siis olid lilled [mütsi] pääl pistetud (tikitud) Pha; Kui `aega on, pista sii vahest `vardud; `Pistsi mõned silmad `jälle Pöi; kaks `korda tuleb `püsta `uiga läbi [võrgusilma], enne ku sõlme saad Vän; pistetse silmad kokku, iga `varda otsa pialt silm kokku, siis kahaneb sedasi ära Hää; kanna tegemine - - tuleb kududa siuke pikk lakk ja siss tuleb `jälle sedaviisi kokko `pistä KJn; kaits `korvi pißt (punub) päeväl `valmi; üiis nüüj om viil ette `pistä Krk

2. torkavat valu, pisteid andma `Täüdü ottada `hülge `rasva, `rinnust hakkas `pistämä Kuu; kui `riisun nattukese `aiga, siis akkab `küljest `pistama Lüg; Kui rinnust ähk abusist läbi `pistis, olid `pistmerohud Rei; vahel pistäb rõnnost, et sa vôi mette ingatagi Mar; külle sees püstab `kangest Vän; küll ta pist kül'le sehen, ku väidsege `sorkass Krk; vahel om raadsikõsõ rahu, siss naks jäl `pistmä San

3. midagi kuhugi suruma, toppima; midagi vôi kedagi kuhugi asetama, mingisse olukorda panema `Veikemies `pistas `sõrme suhu Jõh; Pista kalad oma kotti Jäm; pista perse maha, mõni inimene nõnda tius, pole `aega `istuda Khk; nii kut üljes pee lommi `peepe `pistas, nõnda `anti `pootsakiga `otsa Mus; Teeb, kohes ma eese piibu `püstand ole Kaa; püsta `lehtri ots pudeli ning `kalla VII; Pole, kes `püuse pistab [kadunud asja] Pöi; pisteti aga [pähkel] suhu ja kõps `katki, nüid_o tangid igaihel; poiss pisin õuna `tasku Muh; Pistab `sisse, vetab `välja, keerab perset, töö läeb `korda (leivasõtkumine) Rei; pistäb pea `aknast `väl'la Mar; `pistis lapsele rinna suhu; tule pista koa õla `alla, `aita `tõsta Mär; varussed val'laste `kül'gis, pannasse looga `kül'gi, et obone saa peäd maha `pistä Vig; vili pistab pia `väl'la (vili tärkab) pilt Lih; kepi - - `püstin `kraavi `püsti Var; niiepuud püsteti `aukudest läbi; põle muud, kui püsta `jalga (kalossidest) Mih; ma ole seda ka näin, et kadaka oks püsteti lüpsiku torusse Tõs; Pistä aeruga vett (mõõda sügavust); `Mjõtmõd `pissid `asju õlõ katustõ riästästesse ning jääsid jõlma, leväs

pistma

päräst enam üles; [Ta] `ollõ `pulkõ taha pistetüid Khn; nii kui päe nina `püstitis, nii mine [tööle] piltl Aud; saks püstab taifi `tasku, talumes `viskab maha Tor; `vaatab, kuda pudeli kätte saab, pistab nina kohe `põhja (joob pudeli tühjaks) piltl Hää; ei ole, kuhu pead `pista (pole asupaika) Ris; pista põrsas koitti, ku pakutakse Kei; `pistis selle [tüdruk] ikke ää (oli vahekorras) Juu; `pistisin käe `auku, suur vähk võttis `järsku käest `kiinni; kui `kiegi midagi süid tegi, siis pisteti senna `puuri Amb; mul põle kedagi suhu `pista (midagi süüa) JMd; las ma katsun selle poiti `sinna `ahju `pista JN; oli omale lille `juustesse pist VMr; ehitas omale `esteks ühe vekese uderiku, oli, kuhu pia `pista Kad; piiss saiatüki suhu; nüid pissän ärä `suula näd (kalad), siis `suulduvad `õstani Kod; karmansikid oli `laatadel ja igal pool, kus rahvast `rohkem, kus said käppa `tasku `pista (varastada); põle `aega `ehtida, pista ruttu `riided `sel'ga ja mine Plt; vahel `tehti inimese nägu savist ja pisteti piirg `sisse, siij ol'li peeru piht SJn; vanaisa - - `pistis mend siit särgi `kaukast `sisse, et mesilased ei `nõõla Vil; pistä käe teki ala Trv; anna mulle midägi ka suhu `pistä Hls; ma tahass jo `endel ka kardule maha `pistä; mee (mine) pista mul oben ette Krk; pistä pää `tulle, kas sa pistäd; mõnel en'g om alb, `aiseb - - ei või nõna ligi `pistä Ran; ku kõtt valutama nakass, kaki jälle `küümmnit, pisti suhu Nõo; meheemä tul'l `pistse tanu kah pähä Ote; mis sa `käest `pihta (põue) pistat, kas külm om vai; mine pista lehmäle haina ette; tsirgõl omma pesä², rebäseil uru², inemiisil ei olõ kohegi pääd `pistä Har; pista uma raha `persehe, paku_i² mullõ piltl Rõu; pisteti `türmä Se; silma pista (väga vähesest) mette_s saa `niigid pailu, et oleks `silma `pista saand Khk; nii `vaesed, põle suhu ega `silma `pista Mär; ma ei õle tõese `asja `võtnud mitte nõnna pal'ju, ku `silmä `pissä Kod; temä ei anna miul mitte `silmä `pistä ka midägi Krk; ei olõ ma_suu_hääd nii_pal'lu kah võttanu², et `silmä `pistä_saa Har; üles pistma üles märkima, kirja panema ma lähä pista ülesse Juu; ma võin sulle paberi `piäle üles `pissä Kod; kas mul no² sais meelen, pistä `paprõ pääle üless Har

4. a. (kiiresti) liikuma, kuhugi minema Kuhu sa `pistäd viel `ninda `vasta `ehtut Kuu; ahing visata `vaalaskala `sisse - - siis esimese valuga `pistab mere `põhja Lüg; no koes te pistate Jäm; Räägult pistad metsast `välja, siis on Emassoo Khk; Me es tee mette ootagi, kui poiss äkist püstas uksest sisse Kaa; kas püstad ka koju VII; See oli ennast omiku `linna pistnd Pöi; siis igäüks `pistis oma `tuule Muh; Pista ruttu `poodi Rei; ta `pistis vist nüid Talina `jälle Phl; ja sellega näd `püstitid Venemale Tõs; Küll `pistis edekohe Khn; sa `pistisid kohe tuast `väl'lä, tekk ja padi `kaendlas Juu; nägi, et soldatid tulid, `pistis `metsa Kos; toond [hobuse] `seie, nii kui `lahti lasi, `pistis tagasi Amb; lehmä `pistisid kõik tulise kuumaga padrikusse Sim; üks kõrd pissäb läbi `akna `väl'jä nõnnagu `kijrleb Kod; obune `kärtis autusi ja `pistis `kraavi Lai; `kuapas koti muast ja `pistis uksest `väl'la Plt; temä piht miul manu ja akaas kõnelem Krk

b. (põgenemisest, ärajooksmisest) teine `pistis putket, aga [tema] `kuulas ikka seda, mis ema `rääkis Jäm; `Pistis `lehku ja kadus Pöi; `pistis kääst `putku, ei saand kättä Mär; vanamor `pistis `lõiku Hää; sulasepoiss `pistis `plehku Koe

c. piltl (kuhugi sisenemisest või kuskilt väljumisest) älä siä enämb oma `jalga `siia maja `pista Vai; ta äi ole mette `jalgagid `meite majase `pistand Khk; Ta sajab ikka nõnda, et või mitte nina `välja `pista Pöi; mõnikord on nii külm talve, et ei või nina mette `õue `pista Mar; ma aga `pistisin alles jalad tuppä, muud ku mine `jällä Mär; Täna oo `väl'las `neuke `mardus, et ää pista nina ukse vahelt `väl'la Han; alles `pistis jalad majasse Koe; väljas kohe kole mõru, et ää pista `piadki uksest `välja Kad; nii kui jala üle ukse pistad, suad kohe pähä VJg; ei pista `jalgagi `meile Trm; mitti üüts ei pista oma `jalga siia Krk; mia ei pistäss `siandse kõle ilmaga `jalgagi üle läve `väl'lä Hel; nüid ei ole poosil tüüid midägina, koess pää pistäb, sääl päevä viidäb Nõo; ei olõ ma_su `tarrõ umma `jalga `pistäni Har

5. järsku, hoogsalt midagi tegema hakkama **a.** (liikumisest) *poiss* `pistas` `juoksu, ei` `saandki kätte Lüg; `linnud` `pistäväd` `lendu Vai; `poisid` `pistsid` punuma Khk; `sai korra tere ütelda, ning juba` `pistas` `tänkides minema VII; Pista` `joosma, ehk soad [nad] veel teelt käde Pöi; `obu pistab` `kargama Muh; `Pistis siit` `leikama, nenda et` `kampad` `vilkusid Rei; `pistis isi` plagama Mär; `pull` juba mu ligi üsä, `püsti` `joosma Var; oome püstate menema - - ja teete, mes te seal tahate Mih; `sika` `pistnu` üjst `lõikama Hää; `pist` `juosma nende käest Hag; `kõik` `pistsivad` `juoksmä, ei minust` `uolind` `kiegi VMr; `kana` `võõra edess` pissäb `lendu Kod; teinekord ei old` `aega` `riakida,` `pistis` tulist minema Lai; `pistis` teeñe silimä KJn; `ku sa` `ohje` liigutet, siis pistäp `lendu` piltl Krk; `Temä` pistäb kõrraga minemä Nõo; `obene` `pistse` minemä, mugu oia` `ohjest ja lase` lennätä Rõn; `tahtsõ` [tuvi] kiñni? `haarda` ennedä, nii pišt `lindama Har

b. (kisamisest, nutmisest vm hääletegemisest) `pistsin` `uuesti` rüökimä Kuu; `Kus` `pistas` kisama Jäm; `laps` `pistis` karima Mar; `pist` `karjuma ja läind` mammale `kaevama Pee; `plika` `pistis` kohe `nutma` Kad; `penid` `pistivä` `aukma;` pišt `naarma` Ran; `meie` `pistäme` mõlemba suure eliga `ikma;` ma `pisti` `tõinämä, et miu` `kompvek` ärä `süüdu;` ku esä pišt `vanma, siss` vañd nii et maailm mustass läits Nõo; `sai` `veedikene` `aigu, naase` pistävä `rüük`mä: `uús, uús` Võn

c. (muud juhud) kui kaás oma saba lakub, siss pistäb vihm sadame `varsti` Hel; pišt valama, valu vett juušk maha nigu pangist (vihmast) Ran; `pisti` ossendama; `Õdagu` `pistse` pää valutama Nõo

6. (ära) sööma või jooma `Pistä` `kinni` kaik, mes `laualt` `lööäd` Kuu; mis `suolast` sa siis tänä `ommiku` `pistasid, et nüüd` viel juod; `Undid` `pistasivad` obose `kinni` Lüg; `See` pütitääve piima ma püsta küll pintsli Kaa; `Kui` sa ikka omiku poar mohulase (Muhust püütud) räimest rinna` alla pistad - - [siis on] kõht täis Pöi; `pistsime` selle viina ihuse Muh; `Pistis` keik pintsli Emm; `Pista` nüüd ilusti kõht täis Rei; `kui` `lehm` `lahti` oli, siis `pistis` nende `kaapsad` `kinni` Mar; `Pistab` kere täis ja paneb mau maha (läheb magama) Han; `püstab` neli täit ühü ingega (piimast) Mih; `Vjõmb` suõlatsõn ränk mehine `pistä;` Viin pisteti terä `aaga` `kindi` Khn; `siis` oli `jälle` `kal`'la `tuodud` ja `iidlane` `pist` selle tuobi äe Hag; `Pista` aga `nahka` kõik, mis pañni pial on Jür; küll see on ale mõtelda, kui kõht on tühi ja kedägi ole `pistä` Juu; `kaks` `tundi` olid [leivad] ahjus, siis võta `väl`la ja akka `pistma` VMr; `aga` ma `el`psin seda `kiisli` `kõrti` `süia, ta oli` `kangeste` ia `pista` Kad; `pista,` `Kuští,` kõik on klumbid (õeld midagi hea pakkudes) Lai; `pistis` teist (toitu), `tahtis` `lõhki` `süia` enese Pil; `pistä` üüts pišt är kah; `lamba` `pistäv` ristikeinä pääl Krk; `kaás,` `kurivaim, om` mul ulga kuurt `nahka` `pistän` Hel; `peremiss` `pistäp` `piimä-` `leibä` Nõo; `pistä` no` `kõik` `rindu` ala? - - sa? olõt `näl`ginü küländ Har; `Küll` sai `pistetüss` Vas; `Mõtsalise` `pištivä` kõgõ inne meehe kiñni? Räp

7. tuld hakatama, põlema panema *Panima* nied maa`pääle `unniku,` `lautisimma` mätted `ümber` ja `pistasima` põlema Lüg; `Pistis` teise maja põlema ja ise pani siit minema Pöi; ma lähe pista tule piisi` alla Muh; `poiss` `püstis` `veske` põlema Mih; `tarvis` aad põlema `püstä` Tõs; `sul` oo piäru `pismine` `selge;` piessin tule ahaju Kod; `pištä` agudelle tuli `otsa` KJn; `pisten` `uunje` palame ja paluten kik`k ärä Krk; `mine` `kaibama,` pistäb sulle tule `otsa` Nõo; `ala` `pištü` tuld pakaldõ `sisse, siss` lätt maja palama Har

8. pistist andma `Talle` piab kedagi `pistma,` küll siis `lahkemast` läheb IisR; `ku` sa saat sedäsi alt käe `pistä` Krk; `pistä` jahvatajalõ mõni `ruubli` piü, siss om ruttu kõrd käen Har

9. tervavalt, salvavalt ütleva `sij` nagu `pist` oma sõnaga - - ega temä suust ääd ega pehmet `vällä` ei tule Trv; `temä` `pistäp` kohe `vastu` Krk

10. (väljendites, ütlemistes) *Tahad* sa `rinda` `pista` või kivi `tõsta` (jõukatsumisest) Pöi; ei või `mõistust` `piipaga` pähä `pista` Kse; ma lõi `kartma,` mina oma kätt nände `külge` ei tohn `püsta` (ei tahtnud kakelda) Aud; `Ära` püsta oma nina teste riiu vahele PJg; `pistame` `rinda, et

pistmerohi

akkame`võistlema Sim; ilma`käskmätä õma näppi`külge ei pissä (tööd ei tee); sina pissäd piä miälega`tulle (sead end ohtu) Kod; kui kaks riagivad, siis kolmas ärgu`pistku oma nina vahele Lai; pist esi kah käe tüü`külgi Trv; mis sea oma keelest siia vahel pistät; ka mea tal aru pähä`pistä saa Krk; emä pištäb rinna suhu, aga miild ei pištä pähä Ran; taha ei mi^o noorõharrä ummi käsäsi tüü`külge`pištä^o Har

pistmerohi (teat taim) *Kui rünnust ähk abusist läbi`pistis, olid`pistmerohud - - nendel olid sured võngilised lehed - -`seemed, neid tarvidati Rei*

pistmine *pistmine Röp; p`pistmist Kaa Pha Emm/-est/ Rei Khn PJg/`püs-/ Nõo Röp (ainult osastavas käändes) tegemine, kokkupuude, asjaõienendus Pole minul selle tüdruku vei tema titega midagit pistmist Kaa; Teistel pole senega pistmist Emm; Miol põlõ sellegä kedägid`pistmist Khn; nendega`ole`meitel änam`püstmist PJg; Ei ole täl nendega midägi pistmist Nõo; mul ei oolõ^o sinoga midägi - -`pistmist Röp*

pistpümme *täiesti pime tuu ol`pistpümme, es näe`sil`mist sukugi^o Vas*

pistsä *pištä järsk`pištä kallass nigu sain Rõu Vrd pistvä*

-pistu *Ls hädäpistu*

pistuline *pistuline aed püstaed - Har Rõu*

pistus *pistu|s g -se IisR Iis Trm, -sse Lüg Jõh, -kse Vai;`pistus g -e Vai piste (peetud ka mingiks haiguseks)`muidu ei`pista, kui veri jääb`seisu, siis senegä ta lüüb`pistusse Lüg; Mul`käiväd vahel`niisikesed`pistussed siit piast läbi Jõh; Ägedad`pistused akkasivad siest läbi`käima IisR; miul on jo`kaua`aiga`ollud see`pistus`külje sies Vai;`pistuse`vasta süiasse`klaasi Iis;`pistus`torkab nägo`noaga ja matab`inge Trm*

pistuss *pistuss g -a kaste, soust`pistuss om soolane Trv*

pistvä *pistvä Har Rõu püstine, järsk`väega`pistvä ja`korgõ katuss; pistvä vikakaar om, siss saa põud, siss lätt põuass;`pistväde [mäkke] om rassõ minnä^o Har; Tan om`pistviid mäki pal`lu Rõu Vrd pistsä*

pistätüss *pistätü|ss g -se iil, hoog lääme^o ar`varjo, sado tulõ suurõ pistätüsega; tuulõ pistätüss; rääse^o tulõ suurõ pistätüsega, suurõ kohinaga Röp*

pistü|aid *varbaed`pistü aid, peenikesist varvust tetti - - kats`ruudjat ol`l all ja pääl, noide`külge`vitsuga`käänti`ruudli^o Rõu*

pisu¹ *pisu Hää eL(piso Kan Röp); p pissu V*

1. piisk, tillk; natuke, piisake *na olliv`valge, nindagu piimä pisuse Krk; mõni ere pisu tule`vihma Hel; vala mulle ka pisu`piimä Nõo; võtat mõnõ pisu vett San; sa`i`tohi`viina üts pisu võtta^o Kr1; ma anna lehmäle haina pissõ ette, halva ilmaga ei vii`mõtsa; mu imä ol`l ka sääne`julgõ, tuu lašk viil`ederi pisu ka latsõlõ`suuhhõ Rõu; vihma pissa jo tulõ; ma`pulmõ`aigo joht maidas as viina pissugi^o; [seal]`laiha liha ütte pissu es olõ^o Vas;`tünni jää es pissogi vett Röp*

2. säde tuli pill *pisusit Hel; Või ei`telle tuud üldä^o, tiä om`eski`äkiline nigu üts pisu Urv; kui tuld tetti - -`pisu^o`lõntsi üless Rõu; pirru tuli ol`l hull, nakašs vahest pissa`pilma Plv; hütsikost hüpäsš üts piso periss mu`sil`mä Röp; pisust saa tuli, a sõnast saa tülü vns Se*

3. veidi, pisut [Ta] *ol`l jo pisu`äkiline, läts`õkva nigu palama Urv; ku ihu jo^o lamausi är`panõtu, siss nakašs valu nigu`pisu`perrä`andma; ma`pia ka umma`nako pisu kaabahutma, taa vaest um`nõõga^o Rõu; pisu`aigu saat`istu^o, sõss joosõ`jälki^o; tuu ka iks kukašs`jalga pisu Vas*

pisu² *pisu Hää Saa M T hajusalt V(piso Plv Röp)*

1. (millestki väga soolasest) *sij või ju soolane ku pisu, kis seda `süia võib Hää; liha leem ol'li pisu, koit annab pal'lu soolast `väl'la Saa; Supp om soolane kui pisu Trv; süük' om soolane saanu ku pisu Hls; süül`liimi es üteldä pisu soolatsess, tuu `piäbegi soolane olema Ran; soolane süük nigu pisu Kam; tuu [toit] om soolanõ kui vana pisu Urv; ruug um soolanõ ku piso Plv*

2. (millestki lumivalgest) *sõrm`kindad `ol'lid ikki `valged ku pisu; mis `ästi `valge, ele `valge `ol'li, et sij on `valge ku pisu Hää*

pisuhänd *pisu|änd Jõe Jõh hajusalt S L(püsü- Tõs), K I M, -and Hel T Kan Krl, -hand Har Rõu Plv(piso-), -änn Lüg*

1. a. folkl kratt, puuk *pisu`ännäd `veiväd vara kokko Lüg; `Meie nägime pisu`ända, kui `endas Jõh; Kui sa sirbiga saad pisu`änna `koormast läbi löigata, siis ta jätab oma `koorma maha Jäm; pisu änd oli see, kis tuule kää `taeva all näha oli Khk; pisu`ännaks `üiti kua, muidu oli vidaja VII; kratt on pisu`änd Emm; tuulispasa sees peab olema pisu`änd Kul; `rääkivad küll, et `olle pisu`änd ond Kir; pisu`hännal oo lai saba taga Mih; sie küll `õigõ_t pisu`händ `olla, sie vädän nendele `kraami Khn; pisu`änd maa seest tuleb ja viib varandust Tor; pisu`änna tee (kui viljatee läheb üle heinamaa) JMd; pisu`änd käis teste `aitade kallal, `nähti, kui läks, tule soru oli taga JIn; kui sa tahad omale pisu`ända `suada, siis - - kolm nel'labä `õhtad tee aganikus, puu kausid pane `persse kannikateks, `okslene kuuse pane sel'g rooks - - `ernevarred suolikateks `sisse - - [siis pead] `anna nimetes sõrmest talle verd Koe; pisu`händ - - vanal aal on sie niisuke viirastav asi old VMr; pisu`händ kutsuti, `kroami ja `vil'ja vedand kokku - - kas ta aedast vei või reie alt, kos ta tühi `aita võis `soada, aeda uks õli lukus Pal; pisu`änd lähäb, keerutab `tolmu ja `kraami viis üles ühes `endaga, teises kohas `laškis `alla jälle Ksi; pisu`änd - - kel ta olemas olnd, olema seda rikkass teind Lai; peremis tõi `käsku, et pisu`änd on nende söödi `piäle maha kukkund KJn; pisu`änd nagu tulejutt oli, tuli olli perän Trv; pisu`and `nõudnu tüüd, siss tõene opanu, et käse liivast keist tetä Ran; siss pisu`and sannalava all kõkutanu, ei ole `lendu lännu, no `kiägi ei ole verd `annu Puh; tol om aedan jäl'edä kraam, tollele pisu`and viäb, kost ta muedu saab; `poiske tüüd ei tii, `keirab `ümbre ku pisu`and Nõo; lehm kah, kui `parmega `kiini juušk, võtt anna `sälgä, lätt nigu pisu`and Kam; kolm nel'läbä õdagut tettävä ahju `luudest ja `vihtust pisu`anda Ote; pisu`and käip kahru `perest `sisse Rõn; enne viimäst `päivä `lindas pisu`hand `taivaalust `müüjä Har; ku kavva mak'ki_tahn pisu`hannah (minagi siin õelaks olendiks) olõ, surm iks mullõ ka ütskõrd tulõ Plv b. (elavast, püsimatust olendist) `õeti tüdriku `kohta, kes `õhtud ja õöd `välläs `ulkus, va pisu`änd ikke oled Tõs; obene, kes lipub üles ja kuseb sul `müüjä `silmi - - peris pisu`änd Kod; om sij pisu`änd küll, ei sij `kunnigil paigal ei kurda Krk*

2. euf a. (ussist) *ussi `kohta `eetasse pisu`änd Khk b. (hiirest) pisu`änd pagan sittund kala `kaussi Khk; Kas pisu`ännad on käind ja `õöse [kotile] augu `sisse teind Põi*

pisukane *pisuka|ne Jõe Kuu Vai, pisukai|ne, piso- Vai, g -se; n, g pisuka Kuu*

1. pisike a. (elusolenditest) *hunt viend `kuera ärä, ilus pisukane `valge kuer oli old; siis old joba pisukasest `saadik igä `kasvand sise, et igäüks vähä joba `oskas oma `nahka `hoida; Moni inimine on jo niisugune pisuka Kuu; `ahvena `poiga on pisukaine Vai b. (elututest objektidest) kaks üöd sai magatud pisukasess `jullass Jõe; pisukased `nindagu sia `silmämunad (väikestest kartulitest) Kuu; midä se soupaat oli, sie oli pisukane; pisukaiset akkunad [olid] `ennevanast Vai*

2. laps, titt *minu `eidel oli `jälle pisukasi Kuu*

pisukaselt *pisukaselt, -d Kuu, -kaiseld Vai pisikeselt, väikesena üks siis minu ka pisukaselt `uetu `kaasa [Mohni saarele]; `Lapsel oo pisukaseld legeme `päälne `lahti Kuu; tämä oli jo pisukaiseld `tarka Vai*

pisuke(ne)

pisuke(ne)¹ *pisu|ke* Jäm Khk/pü-/ Ris/piso-/ Koe VJg Äks KJn Puh, g *-kese* JMd, *-kse* Tõs Pär Tor; *pisuke|ne* g *-se* Hlj VNg Lüg Jõh Jäm Pha/pü-/ Hää Koe Iis Lai Puh San; g *pisugese* Phl **pisike a.** (elusolendistest) *sel olivad pisukesed* `lapsed kaik Hlj; *üks* `vendadest mul - - suri *pisukesena, mõne* `kuuselt Lüg; *kirmid oo pisukste laste* `aigus; *mõni akkab pisuksest peast* (väikesena) *lugema* Tor; *pisuke pojuke* VJg; *pisukesed anepojad* Iis; *ku kana* [pojad] `vällä tuu, *siss omma pisukese* San **b.** (elututest objektidest) *küll on pisukene kaku;* `enne olivad *pisukesed* `laudad, *obusega* `sisse ei pääst VNg; *kased on soos pisugesd kut türnid* Phl; *anna pisuke tük'k* `leibä Puh **c.** (väärtuselt) *kui pisugese päävapalgaga sai* `möisas `oldud Phl

pisuke(ne)² *pisu|ke* g *-kse* Ran; *pisuke|ne* g *-se* Rõn San; *pisukõ|nõ* San Urv Krl/-ni/ Se Lei/-n/ Lut/-nel, g *-sõ* Ote Rõu Vas

1. *tibake, kübeke anna mulle üits pisuke* `viina Ran; *rüä üvä imatõdi ärä,* `lasti apuss minnä?, *valõti pisukõnõ* `piimä ka sinnä pääle, *tuu* `ol gi piimäpudõr Ote; *poti põhja pääl om pisukõnõ vett* San; *Sõss* `anti laõsilõ inämbjagu iks tuud samma `süüki, *midä es* `süüdi, *kas pisukõnõ supi* `lijmi vai jäl, `luitsanõnaga `putru Urv; *anna no*² *mullõ ka*² *üts pisukõnõ* `piimä Rõu; *kerk om pisukõsõ maad edepuul* Vas

2. *pisut, veidi lasõ*² *mul pisukõni olla*² Krl; *pisõndass ka pisukõnõ, a* `õigõt `vihma ei sata² Rõu; *pisukõne um õnne jäänu*² Lut **Vrd** *pisukõsõ*

pisukõsõ *pisukõsõ* Rõu Vas *pisut, veidi ta ka pisukõsõ* `tõnkass; *lehmäst ol'l saanu*² *pia* `aigu kolmkümmend `ruubilt, *pisukõsõ jäi* `puuduss Rõu; *odo-t ma* `nühksä taad `lauda ka *pisukõsõ*; [pärast söõki] *puhati ka pisukõsõ* Vas

pisume *pisume* püsima, läbema, vastu pidama *temä_i pisu ka kübent* `aiga paigal olla `kunnigil; *sellel ei pisu kedägi ette, sij lõmastess* `varsti läbi; *ku ta jääss* `sinna *pisume*; *ega ta säääl pikält ei pisu, tule ku kondsa kobiseve* Krk

pisu|näär *pisunäär* pisuhänd – Tür

pisu|pintslanõ pl *pisu* `pintslasõ² väike punane sipelgas – Rõu

pisurdama *pisurdama* piserdama *pisurdab* `vihma sadada; *emm pisurdas pesu* Khk

pisu|soolane tulisoolane *Pisusoolane vesi ei külmeta* `ültse Hää; *lihale tehas pisusoolast soolvett, liha muðu ei seisa* Saa; *söögi tege alati pisu soolats* Krk; *süük nii pisu soolane keedetü, et magunaha kisub kokku* Nõo; *ta om* `õkva nii *pisu soolanõ* San; *Sai ruvvalõ kats kõrd suuļa pantuss, sai pisusoolanõ* Vas

pisut *pisut* Kuu Lüg Vai Jäm Muh Rid Mär Kse Mih Tõs Pär Tor Hää Ris Rap Juu Amb JMd Ann Koe VJg TaPõ Plt KJn Sjn Hls Krk Ran Puh, *pisot* Kul Kod, *pesut* Rid Mar(-ot), *püsut* Sa Hi Tõs, *püsot* LNg, *pjõsut* Khn vähe(ke), *natuke, veidi pisut panin,* `palju sain Kuu; *ma määlela veel püsut Jäm; suka kand on püsut idukas; püsut kiputasid* [härge], *siis oli nii nobe* Khk; *nad* (talgulised) *ep lää* `enne ää, *kut õlut* `otsas on, *on seda püsut või palju* Kaa; *ma ikka* `keiki `keeli `oska *püsut* Pha; *teris oo püsut param* Jaa; *Kui sa* `järsku `otsa `voatad, *siis ikka püsut ema jume* Põi; *anna* `moole koa *pisut* Muh; *pole päris must end, püsut* `mustjas; *neid oli üsna püsut, kes tulid sõdadest* `tervest peest tagasi Käi; *lapsel on püsut kannadust nagut kassi pojäl* Phl; *et ma olen õhõ koha peal olnd, siis ma olen pisut neind* Rid; `kraami oo nii *pesut, leiba pesut, raha pesut* Mar; *masin jäi pisut toppama* Kse; [lääts] *ikke rohu taeme* `moodi, *roosakas püsut* Tõs; *Maja sein pjõsut* `vjõltu Khn; *pisut tahab lõegata* Tor; *kärnkonn ronib, ta üppab väga pisut* Ris; *kui* `päike *pisut* juba `tõusis, *siis juba pidid väl'lal olema* Juu; *ta pisut nääb* Amb; *mõni inime sureb ää ega tunnegi* `amba valu, *aga neid on pisut* Ann; *olgu tal pisut või pailu, sie põle minu asi* Koe; *mene pisut* `kaugemalle Iis; *vähä tiä ja pisot kõnele* Kod; *sai iast* `kerkis, *siis* `ütles, *et pisut panin ja palju sain* Lai; *ega seal pal'lu ole, pisut on* Plt; *mea*

õnnisti tat ka kirjä sõnadege, ninda pisut-pal'lu, ku ma mõista; parep iki pisut, ku periss ilma
Krk; see tük'k om pisut suuremb Puh

pisutama *pisutama* Ran Se *tibutama* `vihma *pisutab* Ran; *Väläh jälki pisutass, saa ai
kartokit kaiba*° Se

pisuukõr → pissuker

pisõ *pisõ* g -mõ piisk no saa sula, *pisõmõ* `juuskva `hirsi pite; *tulõ ruttu, pisõmit joba satass
Se*

pisõndama *pisõndama* Urv Rõu, -mma Vas *piserdama* `vihma *pisõndass* Urv; *pisõndass
pisukõnõ, a `õigõt `vihma ei sata*° Rõu

pisõndõlõma *pisõndõlõma* Se Lut, -ll- Vas Räp *piserdama, tibutama ku `vihma satass,
üteldäss pisõndõllõss* Räp; `vihma *tüküss `täämbä pisõndõlõma* Se; *pisõndõllõss, hiit õnnõ
vihma pisu* Lut **Vrd** *pisõrdõllõma*

pisõrdõllõma *pisõrdõllõma* piserdama `vihma *nakass jo pisõrdõllõma* Har **Vrd** *pisõn-
dõlõma*

pisõrm *pisõrm* Se, *pissõrm* Lut, g *pisõрма*

1. piisk *pisõrm sattõ pää pääle* Se

2. säde *pisõrmit trubast tulõ, kui palama läügähäss* Se; *sul tubagu mant pissõrm satass `ussõ*

Lut

pite¹ *pite* Kod V, *pitte* Hlj RId(*pide* Vai)

1. pidi (ka liitsõna järelõsana) **a.** mõõda, piki `palki läks vettä *pide `alle* Vai; *tõrukese lavvad
päiväd lõhutud õlema, mette lõegatud, lõhutud laud lähäb süid pite* [lõhki] Kod; *tuud kõvva
`hangõ pite om kõgõ paremp kävvä*° Kan; *Tõbi ei käu tiid pite, tõbi käu liha ja luid pite* Krl;
hiireherne_kasuss tii `viiri pite ja niidü pääl Rõu; *meil uma sann ol' jo ar_ `laonu*°, *siss käve ma
külä `sannu pite* Rõu; *vesi paänd `põski pite `alla* Plv; *käve timä mito `päivä `mõtsa pite
sõömätä*° Vas; *kala `põhja pite hõõrd toda `marja `vällä* Räp; *taa noorõmb poig om sul nigu
ahv, pedäjä `nõkla pite ka lätt ülest* Se; *läis suud pite* Lut **b.** millestki kinni hoides, millesegi
sisse, millegi lähedal või millegagi kokkupuutes olles mõni *viab `nindasamate `koibi pitte* Lüg;
sääl (kalapüügil) sai `olla alande nenäpitte `juures Vai; *saina `sissõ `lasti õhõrdiga mulgu*°,
sinnä° *`pahti ümärigu*° puu° *`otsapite `sissõ* Kan; *nigu tapu kikkakese*° *alati `harju pite riun
kuuñn* Rõu; *imä mugu käü, kasuk `olgapite säälh* Vas; *jätt kätt pite jumalaga* Räp **c.** mingil
viisil, mingit moodi *muist* [kooti] *pahempitte, muist parempitte, jäi `suoniline* Hlj; *meri on
pahem pitte kaik* (murdlaine on meres) VNg; *sie jutto on igäpide `oige; nämäd `rääkisiväd
`kaksipide* Vai; *vesirakud süveleväd, unisess pite* (unisest peast), *siis süväd* Kod; *kas tä om
setäpide* (rase) Se **d.** millelegi vastavalt, millegi järgi *vana tege jäl umma `jõudu pite* Plv; *ma
tul'li su juhatuist pite; mu `arvo pite kuld om kül kõkõ `kal'lib* Se

2. mingis suunas *`istub pera `alle pitte vies* (laeval on achter madalamal) VNg

3. (lõõmisega seoses:) vastu *hobõsõtal'li `lahtre puu ol' `val'miss `pantu, tollõga `anti
herräle kaala `suuñi pite* Räp; *anna_ `tallõ ihho pite* Se

pite² *pite pite kõht tühi, sis soad kusagilt natuke, [siis õeldi:] sain inge pitet* Juu

piten *pite|n* Kan(-tt-) Krl Rõu, -h Rõu Plv Vas Räp Se Lut, -hn Rõu Plv Lut; *peten* Urv Har
Räp

1. pidi (ka liitsõna järelõsana) **a.** mõõda, piki (liikumise või paiknemisega seoses) *lodjapuid
kasuss perve `viiri piten* Kan; *Mi_sa_lapõrdad puhast põrmandut peten `muastõ `jalguga*° Urv;
niisama kotu peten käüt ja elät Har; *kurõherne*° *`kasvi maad pitehn, pikä*° *laja*° *lehe*° Rõu; *ta
muudku `palle (pidude) pitehn käü* Plv; *timä kepi nõal käü viil tarrõ piteh; ega_katsk*

pitergune

käü_ji_ kanda piteh, katsk käü rahvast piteh Vas; mõni kodopoolitsõ nainõ haskatess küllä peten Rärp; l'ätsi[?] paku, l'ätsi[?] `väega kavvõndõhe suurt `mõtsa piteh Se **b.** millestki kinni hoides, millegi lähedal või millegagi kokkupuutes olles koer om `andapiten usse vahel; nõna piten igäl_pol man Krl; võta koit suud peten kiini[?] ja via ribahusi roovikivi manu[?]; ma - - nõsti mõlõmba [poisi] `karvu peten üless ja aini tõnõtõsõlõ; ollõv võttõnu - - üte inemise kässi peten `säl_gä Har; Lina peo `võeti mähästi `otsa piten `ümbre peo ja_ `suiiti üts ots är[?] Rõu; kisi_kisi[?] [kitse] nissu piteh, kooni_ `piimä naaäs tulõma; tõmmaäs kätt piteh Vas; ei olõ `juuda minnu `jalgu piteh vette vidänü Rärp **c.** mingil viisil, mingit moodi huü `perrä vett ol' armõdu `kerge oiü[?], aga `vastapeten vett is `laabu medagina `oimine Har; Kül`vikorv - - tuu! ol' nüüj man, todapiten `võeti sõss tää terriga_ kaala Rõu; seo tege ka `kõikõ, lehmäki nüss är[?] hätä piteh; ma ol'li siss hinnäst piteh (rase) Vas **d.** millelegi vastavalt, millegi järgi ku_mia säärest `süüki om, mia - - õs olõ_nii_miilt peten, siss süä nakass `tülkmä Urv; loe nii häste `tähti peten, siss tule sõna ilustõ `vällä Har; koodiga ka_ks saa ai_lüvvä[?], ku mõista ai[?], mõista ai[?] viit piteh lüvvä[?] Vas; õsti umma kassu (kasvu) piteh, kihhä piteh Lut

2. (lõõmisega seoses:) vastu and umalõ pojälõ `vitsuga `rindu peten nigu `rässä Har

pitergune pitergu|ne g -se Han Kod MMg pikergune võtad tüki leevä `taignad, siis viäretäd pitergusess; piterguse `näoga; kasukitel `testi nahass pitergused püäräd Kod; `voagen oli pitergune MMg

piterna pierna Trm, pitsernä Võn suurem veopaat lodjamehed veivad veel puid meie piternatega `lotja Trm; pitsernäga läts Võn

-**piti** Ls aigapiti, aigupiti

piti → pidi¹

pitih piitih Se Lut pidi timä ka jo sedä piitih (rase) Se; nurmõ pääl `laotass sitta, `laotaja[?] unikust `laotasõ[?] nurmõ piitih; helü kumma suurt huonõht piitih; haañakuu jo um jul'kkuu, vanna piitih alustadass jo `haina; lihmäle lüü `puusa piitih, hobõsõlõ lüü `handa piitih Lut

pitin piitn (-t-) g -ä Rõu Vas Rärp; piting g -i TMr; `pitnä, `piitnä Se

1. siirupi- või mingi muu magus jook laadon teiti, makuss juuk', läk'e_pitinat `juuma Rõu; pitin - - vesi `aete `kiimä, siiropet mano, ta ol' iks puu!jaahe parass juvva[?] Rärp; `piitnä, tuu! laado pääl `müüdi Se

2. õllesupp piting, `aeti `kiimä tuu õlu, `poetedi `sisse tuu leib, `paanti siirupit `sisse, tuu `ol'li küll ää, tuu `ol'li maguss süük TMr

pitig¹ piting g -i Emm Rei Phl JõeK, -u Hää/-t-/ JõeK, -ä Khn ankruvintsi tugi vm laeva osa piting on, kus pilli otsad `kinni `seisvad Emm; pil'li võl' käib läbi pitingu Hää; peli pitinguga `võeta `ankur merest `välja JõeK

pitig² → pitin

pitirm piitirm g pidirme rehapulk meil - - ül'däss pidirme[?] Se

pitkaldus pitkaldus g -e aeglus selle on pitkaldust küll Ans

pitk-ants keskmine sõrm Pitkants, ta on `sõrmede seast kõige pitkem Põi

pitke pitke pikk tuva `seinä äärt `müödä oli `pitked `pengid `pandu; ei `tiägi, kui `pitke tämä on; tämä on `pitked `küüned ja `pitked näbid, tääd ei voi `usko Vai

pitkeldane pitkelda|ne g -se aeglane – Vai

pitkelikone pitkelikone piklik – Vai

pitkeljäs pitkeljäs pikavõitu `vaataad ike õles paras õlema, ike pitkeljäs on, õlgu palitu ehk undrok Kod

pitkelle pitkelle

1. pikale sie `aasta ei lähä `einätego `pitkelle; jutto mäni `pitkelle Vai
2. pikali `käisin tänä `pitkelle; `säñjis pitkelle `olla on üvä Vai **Vrd** pikkellä
- pitke|pääle** pikapeale `pitke `pääle lobe kaik `vaiva ja valo `vällä; sedäsi ikke `praavivad `pitke `pääle Vai
- pitkil** pikali jalad on `aiged - - `üöse ei saa ka `pitkil `olla Vai
- pitkiline** *pitkili|ne* g -se Muh Khn piklik reegid_o kenad pitkilised, mustad marjad; sidemed `keerti [vastsündinul] `ümber pea, siis pea_s jää pitkiliseks, siis ta kasus paramini `kinni Muh; Mia nägi küll, et auk läks ikka pitkiliseks ning pitkiliseks ning `viimes kadus [kivi] ää, `vaiõr kulus läbi Khn
- pitkine** `pitki|ne g -se pikkune ta oo ühna minu `pitkine; sügise oo päe vaksa `pitkine, pime `ühte `inge; kaas `olli poole sülla `pitkiseks venin Muh
- pitkisel** jooksul ta põle talve `pitkisel meil köin Muh
- pitkulaine** `pitkulai|ne g -se pikkune üvä lina `kasva `arssina `pitkulaisest; `vaaksa pitkulaised pagod Vai
- pitk-villem** keskmine sõrm pitk `villem, `keskmine sõrm Jäm; Pitk `villemiks kutsutakse keige pitkemad `sõrme Kaa
- pitkä** aeglaselt, aegamööda üks piänem tüü - - ei anna karelda, `pitkä ja ette `vaatlikult tehä Kod
- pitlikune** `pitliku|ne g -se piklik – Kuu **Vrd** piklikune
- pitnä** → pitin
- pits¹** *pits (-t-)* g *pitsi (-t-)* hajusalt eP, Trv Hls Hel TLä Vön San Krl Har Rõu Plv Röp, `pitsi Kuu Lüg Jõh; n, g `pitsi VNg Vai võrkkudum `käikse `pitsi `tehti linasest `niidist VNg; `kuue sabad on ka `pitsiga Lüg; mul õli `pitsisi ja `einsatsisi Jõh; tüdrukud `tahtvad ikka `pitsisid Khk; Lai pits oli kena küll, padja püüri `otsas oli suur lai piits Põi; siilikul_o vingud ja keerud all, vahel `olli pitsi rida koa Muh; loudlina pits; kaaluse ääres olid pitsid Rei; naiste `rahvad kudevad `kangud ja tegevad `kõiki `suuri `pitsa Mar; `Pitside `sisse eegeldati ilusid `mustrisi Han; suur `pitsega `valge põll oli Tõs; tüdrukudel oo paelu `piitsa ja `saitsa Tor; ma põle oma elupäevade sees pitsi kandja olnu; Pulgadega `piitsi põle sii `tehtu Hää; ta õpetas mind `pitsisi tegema Ris; üks `pitsi ike `tehti koa, ja ostetud `pitsi oli Juu; vanal aal kääsid `käiksed seelas - - pitsid olid `eares `ümber kere Kos; särgi piits Koe; küll on `uhke tüdruk, kõik `pitsisi ja `satsisi riided täis VJg; tüdrukud eegeldasid `piitsi - - nüid on_si pitsi tegemise muud maha jäänud Trm; põlled one ratasline pits Kod; sängitekil oli piits `ümber Pal; pitsid kood `kitsamad ehk laiad - - linade ääres on pitsid Plt; laudlina piitsid KJn; eegeldet piits, mis eegelnõglage eegeldedi Trv; tekidel, laud linadel, naeste tanudel, noil om `täämbäseni viij pitsid Ran; mõnel `olli pitsist neits, mõnel `olli võrgust Nõo; [tal] `olli armõdu ilusa piitsi? `ümbre krae `pantu Har; põllõ all ol' laگا piits Rõu; noid `piitse ja `paelu ei jõvva? joht üless lukõ?, mis täl kuhti küleh `ol'le Plv
- pits²** *pits (-t-)* g *pitsi (-t-)* Khk Kaa Põi Muh Hi LNg Vig Kse Tõs Khn Tor Saa Ris Kei Juu Jür Koe Sim Trm Kod Lai Plt KJn Krk TLä Vön Rõn Har Rõu Plv Vas Se, `pitsi Kuu Lüg Jõh; n, g `pitsi VNg Vai
1. piibuarre suhu käiv osa; tubakatoode hoidja suitsetamisel `piibu pits on sie esimene õts Lüg; mehed panavad suitsu pitsi `otsa Khk; Piibu piits oli see, mis `otsa pidi suus on; Mis lammast seal on, peenike kut suitsu pits Põi; piibu piits `olli, piuk `olli suus, piugu `otsa köis piits Muh; paberossi piitsi otsa paned suhu Tor; `enne ikki piitsiga suitsetadi, suits `panti piitsisse Saa; sigari piits Ris; piibu pits - - pikk va's oli taga, sis varre `otses on pits, mis mokke vahel käis

pits

Juu; siäre kül'jen õli piibu piits Kod; paberossi tsusatass pitsi `otsa Puh; ma olõ uma piibupitsi vällä_ `kaotanu^o Har; piits ol' är^o pigitet Rõu || huulik tuu `päälmäne ots, kost pasunat puhut, `sinna tetti lepä puust piits `otsa, pitsile mulk `sisse; pasuna pitsi laemb ots om nigu niidiro'l, nii et `suuga `puhku sai Nõo

2. kahekordne nahk jalatsininal Mu esimistel saabastel olid ka kõvad pitsid otste peel Kaa; Vanast olid kingadel ja poolsaabastel ikka pitsid otsas, saapa pitsisi peedi siis moe asjaks Emm; noored mehed siss `ostsid neid lahtsnahast piitsidega `saapid Saa; `suapa ninä piits, nahass Kod; lakknaha piitsid nina pial, varvaste kohal Lai; kengäl om pitsi nuk'ke pääl Krk

3. tipp, ots `kapli `pitsis (tornis) olema Rei; `Ümber mašti pitsi tehakse saalinga kašt Khn || korstna väljaulatuv osa `kořsnõ piits Har

4. rattapuks vm pulk, toru [veski] pilli otsan om piits ja pañn om all, panni pääl ta käib. piits om ümārik Ran; `tuulka vai piitsi^o Se

pits³ pits (-t-) g pitsi (-t-) Khk Muh Mär Han Tõs Tor Hää Saa JMd Iis Kod Äks KJn M TLä Võn Ote Rõu Rāp, `pitsi Kuu Lüg IisR napsiklaas; pitsitāis Võtta pits ja pia aru, võtta `ninda, et ikke aru `selgest jāeb; `Tiemä `õige paar `pitsi `külmārohost Lüg; `võtsi paar pisis `pitsi Khk; ta `ostis `moole koa ühe pitsi `viina Muh; `viskab paar `pitsi Mär; mis_si mõni piits mehel teeb Saa; vala viin pitsi `sisse JMd; vanass õlid viina kiod, `piitsi ei õllud Kod; [uhmer on] niisukese mudeli pääl, kui viina piits on Äks; kae üits piits `viina [õlle] `sisse kallate, kohe käib sji luht säält `vällä Hls; pitsige osteti [viina] ja poole naglage Krk; pillub nigu `varblasi rük'kā, piits pitsi `järgi; muidu tasane meheke, aga nigu paar `piitsi ärä võit, siss `ol'li `kuraa-si ma_ilm Ran; visass tolle pitsi ärä nigu `lipsti Nõo; kuustõisskümment `piitsi visanu (joonud) kõrraga ärä^o Rāp

pits⁴ piits Jām Hää(g piitsi), pits Emm Khn, g pitsi āmber Võta piits, mine too vett; Obu jõi pitsi täve Jām; `laevas on `puldēnist pitsid ja puust pitsid Emm; Võta pitsigā vett ning vala [laeva] tekk üle Khn; mehed võtavad `pardast piitsiga vett ja loobivad tal ikki `kaela Hää

pits⁵ pits (-t-) g pitsi jätkukoht Kui kõis āā `katkes, siis `pandi otsad vaheleti ja võruti õheteise vahele, pits `lahti āi tulnd Põi

pits⁶ pl pitsid Põi; Pits Jām Mus

1. kangasõlg – Jām

2. klambrid, tangid teat materjalide töötlemiseks nahk pannakse [õmblemisel] `pitside vahele Põi

pitsama `pitsama Kuu Hlj VNg Vai kõit, nõõri jätkama; võrke ühendama `vaieri `pitsamine, sie oli ige `mieste tüõ Kuu; kas sie `katkend `nuora on juo `pitsatu VNg; `pitsamine, kaks `verko `panna kogo `pitkemast ajast Vai

pitsat pitsa|t Põi Tor, g -ti VII Hää, -di Khk; `pitsa|t g -ti Lüg, -di Kuu Vai; n, g `pitsati VNg; `pitsa|k g -ki Jām, -gi Khk; pitsar|t Tõs, g -ti JMd, -di Mär; petsa|t (-t) Iis, g -ti Kod/-ā|t/ Plt Trv Krk Puh Nõo San Kan Har, -di Krl Rõu Vas Se; petsaht g -i Plv pitser; pitserivorm `valla `kirjutajal oli ikke `pitsati VNg; `enne ikke `kāisivād `kirjad `pitsadiga Vai; kirjutaja lõi `pitsagi ala Khk; valla pitsart oo peal Mär; `panti pitsat [kirjale] pääl ja läks Hää; uks on pitsartiga `kinni JMd; [vara] `pantse petsāti `alla, ei tõhi `puutu Kod; puhastet viin olli `valge `pääge, sel olli valge petsat `pääle litsut Krk; Egäl asutusel on oma petsat, mes pääle lüvväss Nõo; vanast `mõisan `pañti petsat - - tuuđ pañti kirjā pääle ja `viinavaadi puñni pääle Har; mudo `kohtu `kirju es saadõta, kui petsaht pidi pääl olõma Plv

pitsatama pitsatama Se, pe- Vas

1. pitseerima petsat poodi kinni^o Vas

2. kaanetama *Pitsatass* [kärje] *kinni* (mesilastest) *Se*

pitsatamma `pitsatamma võrke ühendama *kui kaks `verko `panna kogo `pitkemast ajast, siis - - `pitsatasse Vai*

pitsaus `pitsau|s g -kse kõie, nõõri jätkukoht *`Pitsaus_o ilus kohe, ken hüäst `oskab `pitsada; Ega `pitsaus `ilmaski `lahti tule Kuu*

pitseerima `pitseerima, (ma) *pitseeri(n)* Khk Mär Tõs Tor Hää Juu/-mä/ Koe Plt KJn/-mä/, `pitseerin Lüg Vai; `pitsierima, (ma) *pitsierin* Ris Kos VJg, `pitsierin Kuu/-mä/ VNg; `piisjümmä, (ma) *pitseeri* Har pitseriga sulgema `uksed `pitsieriti `kinni VNg; *kas `kirja on `pitseeritu Vai; tuli üks pitseeritud kiri Khk; `pitseerisid keik uksed `kinni Mär; kiri pitseeritse `kinni Tõs; maja sai `kiinni pitsieritud Ris; pitsierib kirja `kinni VJg; pitseeridu kirja omma `pantu lak'iga kiinni? Har Vrd pitserdama*

pitsellüe piksekivi *`Pitse `lüega `vaotassõ `muhka Khn*

pitsen|pael → vitselpael

pitsner `pitsner VNg/-si-er/ Lüg Muh Mär Tor VJg Plt, `pitsar Khk Rei Tõs Hää Ris Juu/-är/ Koe, *petsner* Hls Krk Hel, *petsar* Mar, `petsär KJn pitsatijäljend, pitsat `puole `tuobine [viinapudel], *sie oli `pitsi-eriga punane VNg; kirjad olid `mitme `pitsariga `kinni `pandud; `pitsar on kirja lakist suladatud Khk; kirjal on `pitsarid pääl Rei; raamat oli `pitsariga `kinni Tõs; `pitsari märk Ris; ennemušte `löödi `kirjadelle `pitsärid `peäle Juu; tal on oma `pitsner kohe VJg; kiri [on] punase `petsärigä `kiinni KJn; `kohtu pitserd ei tohi murda Hls; ka pitsner `mõnda pidä Krk*

pitserdama *pitserd|ama* Põi Hää JMd Trm, -ämä Vas; *pitserdeme* Hls pitseerima Talitaja *pitserdas kirjad ää, mis `välja läksid Põi; ammetmehed pitserdasid ukse `kinni JMd; kiri om `kinni pitserdet Hls*

pitsernä → piterna

pits|haak raudklamber *pitsaak on, mes `palki `kinni oiavad, otsad saavad `vihklisse `murtud Rid; pitsaagid oo ehitustõõ `juures, pitsaak lüüässe palgi `sesse Mar*

pits|hobene, -hobune teiste hobuste ette rakendatud hobune *pitsobune - - oli selleks vilund, et ta ees `jooskes, saksad `sõitsid sedasi Jäm; Poisid sõitvad nagut muistised mõisnikud oort pitsobustega Põi; Kaks obust aa paaris, nende ees käib pitsobu Emm; piisobene `aeti kige `enne minema, siss läksid teised isi juba Saa; mis teiste ies on, nied on pitsobused Sim; pitsobene, üiis olli pitsin, tõse takan kõrvu Hel; Ega sa mõni piishopõn olõ õi, et ette tük'it Rõu Vrd pitsihobene*

pitsi `pitsi (-i-) Saa Ris Hag JMd Iis Kod Lai Krk San Vas eesrakendisse *talve `aegu, kui `umne tie, siis pannaks obosed `pitsi Ris; poštipoiss pani kaks ette ja kolmanda pani ette `pitsi Hag; obune pannakse `pitsi ette, kui kaks kõrvu ei mahu `panna JMd; `talve pannass [hobune] `pitsi, suvel iki `tiislege Krk; `Täämbä tulõ nuur [hobune] ka `panda? `pitsi `juuškma Vas*

pitsi|hobene, -hobune pitshobune *piisobene one eden piisin - - talvel ei sua `kahte kõrvu `panna ette Kod; nuur kaits `valget kana olliva nigu pitsi obese katekeste ütten Nõo*

pitsikille kitsalt, kokkupigistatult *siin ei ole iä magada, vägä pitsikille KJn*

pitsikul kokkupigistatult *Kui kaua `ühte `muuđi kõveras on vöi pitsikul - - siis jalg sureb ära Hää*

pitsil eesrakendis *`saksul om obese_pitsil Krl Vrd pitsis*

pitsiline *pitsiline* Jäm, `pitsi- Lüg pitsist; pitsidega *kui oli pali `pitsisi, siis on `pitsiline* Lüg; *Mul on sedine pitsiline kleit Jäm*

pitsima¹ `pitsima, (ma) *pitsi(n)* S Rid Mar Mär Nis Trm, `pitsin Jõe Kuu Lüg Jõh; `pitsima Rid Vig Lai, (ma) *piisin* Ris Jür HJn Jõek kõit, paela vms jätkama *kaks kõit on, siis arutasse*

pitsima

`lahti `õtsad, `pitsitasse `ninda kokko, et ei õle nähägi Lüg; sedä `laeva mehed ja kõik `tieväd sedä `pitsimist Jõh; `pitsis võrgu kõved `kinni Jäm; ohjad tulavad `keskelt kogu `pitsida Krj; Akkasid köit kogu `pitsima, poiss peab `kinni ja vana pitsib Pöi; jäme pael pitsitse ja peenike sõlmitse Muh; kaks kõve `otsa on kogu pitsit Käi; pitsidakse köis nii kõvaste `kinni, et ta anam `katki äi lehe Phl; `piitsima, köis, troõs ehk `vaier kah, need otsad on tarvis kokku panna Rid; ohjad piitsitakse kokku Ris; kõie `piitsimist ei `oska kõik teha Jür; meie poiss `piitsind kõie ära JõeK; pitsitud köis ei kesta nõnna kui terve Trm || puitosa vahetama ukse, `akna `tendert võib `pitsida küll, alumene ots pannakse uus, kui alumine ots mädand on Nis

pitsima² `pitsima Hää, (ta) pitsib Jäm; `piitsimä KJn, `pitsma Var

1. vajutise alla panema, vajutises olema; pitsituma `peissime [seeded] ära ja patta kuppama - - siis `paanti kivi `alla `pitsima; puus `pitsis ära `oete `parda pääl Hää; seeded on `piitsimäs KJn

2. pressima, tungima padude sihest vesi pitsib `peele Jäm

pitsima³ `piitsima, (ta) pitsib Jür; `piitsimä, (ta) `pitsi Vai kroovima isä vast `eile käis `veskil `otri `piitsimäs Vai; `vilja piitsitakse Jür

pitsin pitsin Kod Röp, pitsin Krk Hel, pitsih Plv Röp eesrakendis obesed õlid tõlla eden, kolm obsess `vasta `tõlda ja kaks pitsin Kod; tõine pitsin, tõine aisten Krk; üüts olli pitsin, tõse takan kõrvu Hel; posthobõstõl om üüts hobõnõ vijl pitsih Röp **Vrd** pitsis

pitsine pitsine g -dse Har Rõu; `pitsine Lüg pitsist; pitsi(de)ga nüüd on `pitsist puha `seljäs tämä, ega tämä seda_i vahi `ühta, et tämä säääl sies `külmetab, `pitsine [pesu] Lüg; põrhõld ka õks mi_latsõ käävä pitsidse `kraega Har; Pitsidse tanuga `käüti kerikuhe ja `küllä - - pitsine ol'l kal'liss, ko_sa no_tuud sai_pitã? Rõu

pitsing pitsing Jõe/`p-l, g -i JõeK kõie jätkukoht läheb pitsing `lahti, mis sa sandist `pitsisid JõeK

pitsi|puu kangasõlg kahanda pitsipuud natuke `eetsi; linase ja `takse `kangal põle `tähtsust mitte, et pitsipuu oleks, `vilsel peab_se olema Muh

pitsis `pitsis VNg Lüg IisR Jäm Khk Kaa Pöi Phl Mar Mär Vig Aud Ris Kei Juu Kos JMd, `piitsis Saa Sim, pitsis Lai eesrakendis `saksad `sõltasivad, kaks ovost ies, üks õli `aisus, üks õli - - `pitsis Lüg; järjestikku obussi `üiti meitel `pitsis obusteks Khk; talvel sõidetasse kahe obusega, teene oo ees `pitsis Mär; kolm oost onnd saani ees, kaks kõrbu ja üks `pitsis ees Vig; ärräd `sõitsid kitsast tiid möödä, sis_`ol'li ikki teine `piitsis Saa; kui `surnud viidi õhöobuse `vankrega, sis üks obune oli `aiste vahel, teene oli `pitsis Juu; ku minu pulmad olid, siss olid kolm uost ies, kaks kohe `vankri ies ja kolmas viel ies `pitsis Sim; saanis ei old `tiislid, aga kaks obust oli ees - - teine saani ees loogaga ja teine `trenkidega pitsis Lai **Vrd** pitsil, pitsin

pitsitaja pitsitaja Pil, -äjä Se luupainaja vm uskumuslik olevus `pihtade peal veri old naha vahel, old roheline ja sinine, see pidi olema üks pitsitaja Pil; pitsitajä k'au pääle Se

pitsitama¹ pitsitama Rid Kse Vän Tor Hää Saa(-dama) Iis Pal SJn Kõp Vil Lei(pitsi-), -ämä KJn V(-ämmä), -eme San, -õmõ Krl; pitsitama Jäm Khk VII Pöi Emm/-dama/ Rid Mär Var Pä JMd Tür Koe VJg Trm Äks Ksi Pil Trv, -ämä T, -em(e) Hls Krk Hel San Krl(-emme); `pitsitama Hlj VNg, -amma Lüg, -ämä Kuu

1. a. pigistama, suruma, muljuma `pitsita kõvast `kinni (laud liimimisel) Lüg; ta pitsitas seda kahe kää vahel kogo Khk; Plank tehta saabluni järel valmis, aeda ourukastis kuumaks ja pitsidata kruvidega paigale Emm; tünnile pitsitasse vits `peale Rid; ku saab liimitud, siis pits `kruudega saab `kinni pitsitud Mär; uued `ammad pitsitavad igeme `piaale Aud; [vilja] tera lääb `tahma, pitsita `kaiki, puhas tahm sees PJg; pitsitas marjad kahti, et `sahti teha Tor; tule pitsita

*mind natuke Hää; põli ol'li nõndapal'lu ära piisitud, et valutas Saa; ära kätt nii kõvast pitsita Trm; kui [vähk] küined ikke 'sisse pitsitab, [siis võtab] ikke vere 'väl'la Äks; teene piisitab kätt nõnna et, kui teretab KJn; sääl ta piisitas mu 'jalga ja pusi - - jalg sai paremas SJn; pitsita sil'mä 'kinni Trv; vesi vaja 'vällä pitsite seente süüst Hls; ta pitsits neid mokke nõnda peeniksess Krk; umbpeo täis om siss, ku sõrmed kokku pitsitäd Ran; 'taivakene, vana 'vähkina pitsitab oma 'sõrguga, ammu viijl purika suu Puh; küll olliva pudedä 'kartoli, ku ma pitsiti, siss läits nigu jahu lak'ka Nõo; mul om sälg väegä üless jõmmeldanu, kes mul tedä pitsitap Kam; ku noore 'kapstalehe 'kül'mä vette 'panti, siss läitsivä kõredass, läitsivä pitsitäden 'katski Ote; tõnõ om kannatlik, kannatab ärä, kas vai 'amba pitsitab 'risti Rõn; 'tatregu koti mulk ol' 'peoga_kiinni_piisitet Urv; lihm saist mul jala pääle, 'tahtsõ 'jalga 'kaiski piisitä; ma piisidä uma hammõ kuivass, panõ aia pääle Har; haina? ei olõ kiinni_piisitü?, om 'horkvalla Rõu; susi haard 'lamba lõõrist kiinni?, piisitäss är?, siss 'viskas üle ola ja lätt minemä Vas; 'kerkoh ol' nii pal'lo rahvast, õt ar taheti piisitä? Se; päieors, 'minka piisität 'kuurma kini? Lut **b.** piltl näpistama, kokku hoidma pitsita oma kõhu kõrvast see natuke, mis sa annad Hää; Lihaga_tuuga_piisitedi Urv; ma olõ eläjeile nii piisiten sij kevväi 'andanu 'põhku Har; Olõ õs suvõl' inäp leha 'raasugi, a_läbi tä sügüseni_piisitü Rõu **c.** piltl vaevama, rõhuma Sõi sii apud, akkab nõnda pitsitama, ajab täis Põi; süda akkas pitsitama Hää*

2. pigistav, kitsas olema (rõivastest, jalanõudest) 'saabas 'pitsitab 'jalga Lüg; 'pinsak oo kitsas, pitsitab Põi; lühiksed 'pastlad pitsitavad, 'võtvad villid 'varva Tõs; kingad on 'veiksed, akkavad piisitama Vän; 'riided pitsitavad VJg; igä riie piisitab, ku kitsas on KJn; 'kitsa 'saapa, pitsitave Trv; om tennu üte igävese käkituse mulle, ei lää kudagi 'säl'gä ja pitsitab Nõo; kängä piisitõsõ Krl; särk om 'väikesess jäänü, ku nõpsi_kiinni_panõt, siss piisitäss Har

3. a. survet avaldama, peale pressima, ahistama Küll siel 'kuolis igä neid 'lapsi 'pitsidedä Kuu; kui tädä oles 'pitsidettu, küll tämä siis oles üles 'rääkinu VNg; üks viis 'aastat sest 'tõeste oo, kui nad mend piisitasid (üliõpilased küsitlesid) Rid; neid akatas jo piisitama, peab üles 'ütlemä Kse; Sii kel'm pitsi' - - viimätse rossi vällä Hls **b.** piltl (külma või kuuma kahjustamisest) ku külm ta (kartuli) läbi piisiten, ei 'kõlba Krk; sügise al'last 'vil'lä pitsitab kül'm ärä; ma olli üitskõrd kõtust 'valla, kül'm višt pitsit ärä Ran; pikäline põud piisit villä kasumise ka kiinni? Har; päiv piisit (päike põletab) Lei

4. sööma obese pitsitive enne ulga 'kaarü 'kinni Hel

pitsitama² pitsitama Khk HJn köit, nõõri jätkama, kokku põimima 'juhtub kõis ee 'katkema, siis pitsitase 'keskelt 'kinni Khk; pitsitan vokinõõrid 'kinni HJn

pitsitama³ pitsitama Rei/-da-/ Plt, -ämä Ran; piisitämmä Har pitsi(de)ga kaunistama 'käisid pitsidama Rei; [kardinad] 'ol'li ärä pitsitedu Ran; ta hamõ om puha vällä_piisitet Har

pitsitellemä piisitellemä Har; pitsitele- Lut pigistama, pitsitama sa nakat naid 'sil'mi piisitellemä ennedä Har; ku nügra elävält kätte saat, pitsitele kässi vahel, koolõda är?, ku 'tõpral hiire? uma? Lut

pitsitud pitsitud Hää Saa/-t-/ Kos pitsiga kaunistatud minul ju ka pitsitud põll Hää; särk pal'lalt es ole piisitud, pihikud ja alus leidid ol'id puha piisitud Saa; varrukad olid pitsitud Kos

pitsitus pitsitu|s (-t-) Tõs PJg Iis Hls, -u|ss Trv, -ü|ss Krl Har, g -se pigistus, surve nüid 'andis piisitus järele Tõs; kas ta selle piisituse 'pääle viijl 'ellu 'jäie Trv; piisitüss om küll väege alv - - käsi valutõss Krl; üis noorõmihe käe piisitüss, siss piat sa esi arru 'saama, mis tuu tähendäss Har

pitsjahu kroovjahu pitsjahud, nied, mis 'veskis 'tehti; pitsjahust 'tehti 'kuoki ja Lüg; pitsjahud olid jo nii üväd, plini 'paistetti Vai

pitsjass

pitsjass `piʃsja|ss g -se viisakas, asine; hea väljanägemisega *ku ta peremijs olli, sõss olli iki* `piʃsja; nüid om üits `piʃsja mijs Krk

pitska¹ `piʃska, piʃska (-t-) Saa Nõo Krl Har kanepitemp `piʃska on ea levä pääl `määri Saa; Pitskat - - suve pühädel tetti egä kõrd Nõo; pitska tetäss kanebi terrist, kanebi terä^o kuivatõdõss paan är^o, muidu ei lää^o `katski Krl

pitska² → pitski

pitski `piʃski Hlj RId Kär Kaa VII Khn Sim Trm Hls, `piʃski VII Hää VMr hajusalt V, `piʃska Vai Kod Vas/-t-/; `(s)piʃski Lei, spiʃska Lut tuletikk *ega `ennevanast sis `piibumehed `pitskid ei `tarvitand, tuliraud õli ja piikivi ja tael Jõh; Sel mehel jalad kui `pitskid, tia, kuda ta `nendega `käia `jaksab IisR; ma oli `ilma `pitskoita Vai; Suitsumeestel läheb pailu `pitskeid Kaa; ää anna `pitskid lapse käde VII; Vanal aal raiuti tulõkivi küljest taela `külge tuld, kui viel `pitskisi olõss_mtõ Khn; miul ei ole `pitskid, os muðu piibu `suitseme [pannud] Hls; `piʃski tuuʃ om lavva pääl Rõu; näet no kos tulõtek'ij, perämätse `piʃska `häödi är^o Vas; ku pümme `ol'le, mina `kiskaži `spiʃskit Lei*

pitskume `piʃskume Pst Hls Krk(-t-); nud-kesks `piʃskunu Plv

1. kokku vajuma, lõmastuma *marja om korvi sehen ära `piʃskunu Pst; ku vähä `pitsku saanu, lääb koorike `valla [leival] Hls; `pehme karask, ku `kuskil jääss tõise ala, ärä `pitskunu Krk*

2. pitsuma *jalg om är `pitskunu, saabass pitsits Krk; naritsõhe `panmine, kui ol'l hobõsõ rinnaots är `piʃskunu, veri naha all `pak'valla^o Plv*

pits|pall tantsupidu Küll *neid pits `pallisi jo `pieti `ennevanasti ka Kuu; läks pits `pallile Lüg; pitspallid, pill mängab, rahvas tantsib Jäm; pühabe oli pitspal'l Pha; pitspal'l, [seal] tantsiti ja `tehti ringi `mängi Tõs; lähme pitspal'li pääl Hää; `pieti pits `pal'li, lõbu ja nalja tral'l Iis; pitspal'lid, neid oli iga pühaba `õhta, ükskord ühes talus, teinekord teises Pil; piʃs `pal'le siin `ol'li - - mina es käi, minul es ole muud `käimist kui `kerkun Ran; tulge_ti_ka_piʃspal'li pääle Urv; mi_sa käüt naid piʃs `pallõ `müüdä Har Vrd pitspaukar*

pits|paukar pitspall mõni `üidis `pungarid ja kuda nad kõik need nimed panivad `jälle, pits `paukarid ja Pee

pits|puk(k) → pitspuuk

pits|pungale võtma liistule tõmbama *Odan oma `poisi ka pits `pungale, küll sie `oigust `täüdüb `rääkidä Kuu*

pits|puuk -puuk Jäm Ans, -puk(k) Ans Khk Kaa Rei

1. kelm, petis *pitspuuk, üks valetaja inime Jäm; see oli elu aja igavene pitspuk - - teda_s või mette `kaugemale `uskuda, kut sa teda nägid Khk; Kaupmees oli pitspukk - - selle pitspuki kääst pole keik `ostma läind Kaa*

2. kitsi, ihnusko *ta es anna ju `süia meitel, sii oli üks igavene vana pitspuk Ans*

pitsu pitsu Hi Kad; piʃs|u Hls Krk Hel Kam, -o Võn Röp

1. iste, pingike; ka saapasulane *Pitsu on madal - - lovatükile `panda neli `jälga `alla ja `ongid pitsu `valmis Emm; Isa tegi `moole pitsu, ma läksi sennega `lehma `lüpsma Rei; `suapa ära `tõmbamise jäüks on kua pitsu, nisukene ühe otsa all `jalgadega Kad; piʃsu, kellege `saapid jalast maha tõmmats Hls; kui `lehmi nüssetäss, noid [pinke] üteldäss kah piʃsu Kam*

2. pärakelk *pal'ke vidämise man pandass piʃso pal'gi otsa ala Röp*

3. ropsimõök *piʃsu, `säante `väike kolbits Hls*

pitsuma `piʃsuma Saa hajusalt T, `pitsüm(m)ä hajusalt V pigistuma, pigistatud saama *peial `piʃsus ukse vahel ära Saa; mõni pehme asi - - `piʃsub tõste vahel [ära] Ran; jalg ärä `piʃsenu `saapa sisen Kam; Seene_pant `vaotuistõ, sõss ku vesi ilustõ `vällä om `piʃsünü^o, sõss pant*

anumallõ `suuļa Urv; ta_m sääne `ramsa toorass hain, vesi `piitsuß hainast `vällä, nii um mahlanõ; mul ol'li_`pantu vai? `ümbre, et perse är ei_`piitsu? Rõu; ola? muudogi ol'li_tu vii `kandmisega jo `kuurdõ `võtnu?, nuu? `piitsuvä är jo Plv; lastass [juustul] ar `piitsüdä? Se

pitsjuss *piitsuß* paeluss – Amb

***pitsutama** tud-kesks `pitsutand pigistama `tataa-rid - - nied `müüsvad `riiet, ega nie `piigu `pitsutand (ei kippunud tüdrukuid kallistama) VNg

piisahütmä *piisahütmä* Rõu Vas(-hh-) Räp Se pigistama, suruma *ku mi pini to'ast* (turjast) kinni *piisahüit* (haaras), *sis ol' päsämäldä?* Rõu; *Proovõ sis piisahhütä, ni piisahhüdi tööõõ?* `kaitski (tangidest) Vas; *piisahüti haina* `korvi kokko Se

-**pitt** Ls hingepitt

-**pitte** Ls edespitte, ederpitte

-**pitti** Ls aigapitti

pittin *pittin* g -a soust *Jahu soust* `kutsuti *pittin* Jõh

pittu *pittu* Vas Se pikkune `küündre *pittu habõna* Vas; *sita* `laota *vigõl ol' sääne väigokõnõ, sõrme pittu harokõisiga?* Se

pittukõnõ *pittukõnõ* pikkune *orasõ pittukõnõ* [idu] *jo?* Se

pittunõ *pittu|nõ* g -sõ Rõu Vas pikkune *rügä* `kasvi *ku pai, ol' mu_pittunõ* Rõu

pittuss *pittuss*; p *pittuist* pikkus *võrgu pituss*; *tu kasuss suurõst, õks no poolõ vil'ä pittuist* Se

piu¹ *piu?* hajusalt V pikkune *niä? omma* `õkva *üte piu?* Plv; *mul ol' suu' tsiga, no seo säängü piu_küll ol' Vas; havvõ? ol'liva? - - süle piu?* `õkva, *igävetse jämme ja suurõ?* Räp; *päk'ä piu?* *mehek'ene* Se; *esi küüde suuru, habõna?* `kündre *piu?* (härjapõlvlasest) Lut **Vrd** *piiu*

piu² *piu* torm `meske *piu tuli äkki, kole maru õli;* `tormab ja `tuiskab ja `kange *piu nõnnagu pada kiib väl'jän* Kod

piu³ *piu* Khk Muh Rei Kse Koe Ksi Plt Trv Krk San (hrl koos paarissõnaga *pau*)

1. onomat, deskr `andis `pihta *ikka piu ja pau* Muh; *kergu kellad* `üüdvad *piu ja pau* Rei; *kõrvad aavad* `pil'li, *nigu pil' kohe, piu* Ksi; *kellä lööve piu ja pau* Trv; *sääsk lask piu, piu, piu kõrva man* Krk

2. *see asi läks mo kää nõnda_t piu ning pau* (kiiresti, ludinal) Khk

piu⁴ → piug

piudaldõ *pikuti rüä vihu?* *pandasõ* `hõõlahe, *kõik' piudaldõ* Se

piug *piug* Kul, g *piu* Mär Juu; n, g *piu* Kuu Hlj IisR Käi Ris Nis Hag Juu Amb JMd Tür Trm Kod

1. nõör, rihm piitsavarre otsas *Panin* `uue `piitsapiu, *eга sidä huost saa kohe* `muidu mitte *edesi* Kuu; *Piust* `pandi *rihm ehk ia linane nõör* IisR; `enni oli `pulmes `moodis väga, *plaksutati* `piitsa, *piitsa* `otses oli *peenike piug, see* `ästi `plaksus Mär; nõörist `piuga, *see on tööpiits, nahast* `piuga on *kiriku piits* Juu; *piu on otsast äragi kadund* JMd; *plaksutab piitsa piud* Kod

2. piibupits *piibu varre* `otsas on *piibu piu* Käi

Vrd *piuk¹*

-**piugane** Ls ükspiugane

piugutama *piugutama* näljutama `piugutab `luoma Lüg

piuhk *piuhk* g *piuhka* piibuvars *piibu piis ol' piuhka otsah; mõnõl ol' vassa pikunõ piuhk* Plv

***piuhkama** da-inf *piuhkata* iitsatama *Ei tohi mette piuhkatagid* Kaa

piuhkpime

piuhk|pime *piuhk|pim(m)e* Trv Plv(*piuh-*) Räp kottpime *väläh um piuhkpimme* Plv; *piuhkpimme om - - kos sa inäp lähät* Räp **Vrd** *pihkpime*

piuk¹ *piuk g piugu* SaLä Pöi Muh hajusalt L, Ris Sim Plt SJn Kõp M Ran Puh, *piugu* Kuu

1. *piug piugu ots keerati` sõlme* Mar; *piitsal oo piuk varre` otsas* Mär; *piuku` pal`mima* Ris

2. *piibupits Piugu` sisse on puru läind* Pöi; *piuk` olli see, mis suus kõis* Muh; *piuk mokke vahel* Trv; *piibu piuk pistetse suhu ja sellest lutsitse* Pst

Vrd *piug*

3. *torupilli toru piuk kõis torupillil suhu, siis pil`l läks täis` inge* Muh; *torupil`lil oo neli` piuku, piugud üiavad, üks oo sõrmiline* Tor; *Esti akkasid pääsid jorama - - aga siss akkasid sõrmed piugu peal` käima* SJn || *vilepill lapsed teevad putkest` piuku* Kse

4. *raas, kübe ei saanu mitte` piukugi* Hää; *tuli` kustund ää, mitte` piukugi ei ole enam* Plt; *siis lääb` veškele, kui viimäne piuk` persest läbi käenu* Ran

5. (kõhnast, peenikesest asjast, olendist) *Oh sidä` toisepere` nuoriku, sie oo` jusku piuk kohe* Kuu; *mis see piuk on ka, see pole kala midad* Khk; *On üks sea piuk, äi söö, äi kasu, karjub* Pöi; *pastla paal on peenike ku piuk Saa; sie neitsit on` keskelt pienikene ku piuk* Sim; *kui kujum, jooseb [lõng] kana` selga, unikusse, peenike piuk jääb järele* SJn; *Piuk lõng, mis siantse piugug tetäss* Hls

piuk² *piuk g piugu* Muh; *pjõuk g pjõugu* Khn *piuks ta ei tein mitte` piukugid* Muh; *Mede eit ikka` ütles: pidin aga` pjõuku pieretämä, tuli torsakas järele* Khn

piuk³ *piuk g piugu* (lill) *Piugud olid suurde` pitkade kitsaste` lehtedega lilled - - sui` õitsesid* Pöi

piukama` *piukama* *piuksatama, iitsatama* Vaada, *et sa äi piuka sellest asjast mette kessegile* Kaa

piuks *piuks* Tor Hää, *g piuksu* Jäm Khk Mär Kse Han Saa Hag Jür Koe Trm Plt KJn Trv Hls Krk Puh Rõu, *piuksu* Kuu Lüg; n, g *piuksu* Vai

1. **a.** *piuksuv häälightsus või heli` iire` piuksu* Vai; *lasi ühü piuksu* (peeretas) Mär; *mes` piuksu ma kuule* Puh **b.** (koos eitusega märgib täielikku vaitolemist või vaikust) *Poiss old aga` ninda` kange, mitte` ääne` piuksu ei ole teht* Kuu; *ta_p teind mette` piuksugi* Khk; *ei kuuln` piuksu koa* Kse; *koer ol`li juba ära kärvanud, es tee` ühtegi` piuksu änam* Saa; *ei ta julend mite` piuksugi teha* Hag; *ta es tija` piuksu ka änäp - - es lausu midägi* Krk; *Ma_pisidä uma suumulgu nii kiinni?, et säält ei_tulõ inäp üts piuks* Rõu || *nina` sõõrme om` kinni, mitte` piuksu* (natukestki) *ei tule` enge` vällä* Hls

2. *hüüds lind tegi piuks-piuks* Khk; *kanapojad teevad piuks-piuks* Tor; *iir tija` piuks, piuks* Trv

3. (millestki peenikesest) *mis` seantse peenikse piuksuge tetäss; ta om peenik ku`ts piuks kunagi* Krk

piuksakas *piuksakas* *peenevõitu piuksakas* [tamm] *ol`li, kui istutas, nüid on nõnna jäme et* SJn

piuksama` *piuksama* *iitsatama, välja rääkima ära sa mitte` piuksag; ära sa` piuksag seda` kuskile* Jäm

piuksatama *piuksat|ama* Jür Trm, *-eme* Hls Krk

1. *piuksatama, piuksuvat heli tekitama* *Piuksatama kipub just oma tagumik` vasta` tahtmist* Jür; *jäness piuksaats üte kõrra - - ja olli vaga* Krk

2. *midagi lausuma, iitsatama* *Iga üks nohistas omaette teha,` arva, kui mõni mõne sõna piuksatas* Trm; *es tohi piuksate* Hls; *oss ta viija` piuksaten, ma oss ta maha lõõnu* Krk

piuksatus *piuksatus* g -e Jür Hls piuksatamine *Piuksatus*, *sie käib ühe korra Jür; üits piuksatus käüs vijl, siss es kuule piuksatust ämp* Hls

piuksuma *piuksuma* Jäm Khk Kär VII Muh Mär Kse Tõs PJg Tor Hää Juu JMd Tür Koe IPõ Plt KJn, *piuksma* Saa Trv Hls/-me/ Puh, (ma) *piuksu(n)*; *piuksuma*, (ma) *piuksun* Kuu Lüg Jõh Vai

1. piuksuvat häält tegema *kaks kana`poiga viel`piuksuvad siin,`õised viis rebäne ära* Lüg; *üired`piuksusivad`augus* Vai; *külma tihased`talve`piuksuvad ula all* Khk; *mõni loom piuksub* VII; *linnupojad`piuksusid ja`siutsusid* Tõs; *nõnda kui [tibu] munast tuleb, nõnda kohe`oskab`piuksu* Saa; *vanad kanad kõerutavad, kanapojad piuksuvad* Juu; *lind piuksub, kui ta on`kiinni`võetud* Lai; *iire piuksuve* Trv; *roti piuksuva põrmandu all* Puh

2. iitsatama *Tegi tigeda näu pähä, ei sa`õhtind mitte`piuksudagi* Jõh; *ma pidin vait olema, et`piuksudagi ei`tohtind* JMd

piukuma *piukuma*, (ta) *piugub* Tõs Kei; (nad) *piuguve* Hls onomat, *deskr pilli piuk piugub* Tõs; [pakasega seinapalgid] *piuguvad ja pauguvad* Kei; *iire piuguve* Hls

-**piukune** Ls üks/piukune

piuline *piuline* peotäis *piuline oli piu peel* Khk

piune *piu|ne* g -se Kaa; *piu|nõ* Võn Urv Räp, -*tsõ* Plv pikkune *Poisid oo nii ühe piused* Kaa; *sääre kabõl`teiti, sääre vassa`piunõ* Urv; *üte lavva`piunõ ja katõ lavva`laiunõ ol`ossägel*; [lina] *kašve jala`piunõ* Räp **Vrd** piuine

pius¹ *pius*, pl *piusa²* murulauk; talisibul *Pius om väega hää võidleevä pääle raputata* Vas

pius² → pidus

piuta *piuta* Krk Võn V(-a²) pikuti *Kõigepäält vedrute`piuta`nurme, sis võit lasta`risti* Krk; *sõss`nak'si jänesse`jäl'gi takan`oisma,`risti-`rästi`kõnma,`piuta ja egapide* Võn; *põllõ² kah olli uma`koetu,`rantõ es olõ all,`piuta joonõ² üless`veetüvä²* Kan; *vinütedi`tä (pargitav nahk) nii`vällä`kõik`ilusallõ,`risti ja`piuta* Urv; *pinikene ol`kui mügõr, laemb laiutõ ku`piuta,`tä`l`l`väega rammuhn* Rõu; *vüüräit - - tuu ol`lagja, pikk,`piuta joonõ² siseh* Plv; *Mu`peräst eläge no`risti vai`piuta (elage kuidas tahate) piltl* Vas; *ai`pal'gi`piuta ekkõ* Se; *kašs süld`piuta, ni nel`li süld süvütä* Lut **Vrd** piuuta

piutama *piutama* tuiskama, tormama *tänä`jälle akab`piutama* Kod

piutamisi *piutamisi* Rõu Vas, -*miisi* Plv Vas(-miisi) pikuti *tij`lätt`piutamisi mäe`külge piten* Rõu; *naiste`rahvil ol`li² villadsõ² [undrukud],`väega`suuri`juuniga²,`piutamisi tett ala², ol`l tuu hobõsõkõnõ sinnä`kraavi sadanu`piutamisi`sisse* Vas **Vrd** piutamiste

piutamiste *piutamiste* = piutamisi – Vas

piuta|pidi pikkupidi *kangal`piutapidi kirjä sehen* Krk **Vrd** piuti|pidi

piute = piuti *vankri retel`olli varvust, left`olli`piute lappest* Ote

piuti *piuti* SaLä VII Var Ote, *pioti* Muh, *piuti* SaLä Kaa VII Hi, *põuti* Kaa Hi, *põoti* Jaa Põi pikuti *tursad said sel`jast leigatud, kõhuli maha ning`piuti`lõhki; kirikuuel olid kurrud`piuti peel, alt kohe üles* Jäm; *keisi metsa`piuti ja põigeti läbi* Khk; *poolkurendid oli`sõuke, et all oli kurendiaid ja peel olid pitkad irred`piuti* Mus; *Põuti puud on`raskem`saagida kut põigeti puud* Kaa; *kui ta (tuul)`piuti elu on, siis ta (pliit) äi`taha vädada* VII; *valge riip`põoti selja pealt läbi* Jaa; *surmule pannasse`pioti õled* Muh; *Jänes jooseb`piuti teed* Emm; *kaltsing käib`põuti`laeva; mitu padu keis`piuti einamad läbi* Käi; *õhed [sihid] olid`põuti, teised põigiti* Rei; *hunt tuln`piuti teed temale`vastu* Phl; *kaustapuu om`piuti [ree] laavi all* Ote **Vrd** piuuti, piute

piuti|pidi pikkupidi *ta`ristipidi laiep, ku`piutipidi pikep* oo Krk **Vrd** piutapidi

piutsi

piutsi `piutsi Lih, `püutsi Han peoga, peokaupa külits käsitsi, `piutsi Lih; `Püutsi lõigati `vil'la Han

piutuss `piutu|ss Urv Rõu Plv Vas Se Lut, `piudu|ss Lei, g -sõ pikkus üte katõpoolõ jala `piutuss, lahasspuu|l Urv; järv süvä mitu mehe `piutust Rõu; `laituss ni `piutuss üts suuru? Se; pingi? umma? et edejalust ni perä `jalgu, kiä pidä `piele `piutusõ Lut **Vrd** piutuss

piutõ `piutõ Võn Rõu Plv pikuti tuu ol' õks uma süli laga ja `piutõ ol' timä mitu `jalga sülest `rohköp Rõu; rõvass om `piutõ ja laiuti üts pik'k Plv

pivatama pivatam(m)a

1. püüdma, pingutama õgaiüts pivatass ar_tetä? uma [põllumaa]; vot sa pivatat kirotä? Se

2. ahnitsema vele läävä erälde, siss üts nigu pivatass `hindäle `rohkömp Se

piädon → peedun

piädossen → peedussen

piäneljäs piänelj|äs g -ä peenikesevõitu piäneljäs lõng, õless võenud jämedäm `õlla Kod

piäsik, piästik piäsi|k, piästi|k g -ku vahend õnge vabastamiseks põhjast põletati telliskivi ratas, auk sijs, sij on piäsik -- jäeb õng põhõja `kiinni, laheb õnge `paala `müüjä `alla, sij põrutab õnge `lahiti; piästiked tinass valetud, auk sijs, õngele, ku põhõja `kiinni jäeb, lastasse `piäle Kod

pijõrõ pjõrõ mõra, pragu Luäs liiga tihedäst ruamiss, võttis pjõrõ sisse; Nende `luõköss `kõikõl pjõrõd siss Khn

plaadas → plaatas

plaadin plaadin Kod Puh ebaselge, ühte sulanud kõik tähed oo ühen plaadin Kod; sa näed, et kirjutess om, aga ta om jo kõik nigu plaadin Puh

plaaditama plaaditama plaadiga katma plaaditab `ristisi VJg

plaads plaads tuust, kimp suur plaads `haina Har

plaadsa(h)tamma → plaatsatama

plaadsutama plaadsutam(m)a Urv Har Rõu Plv plartsutama Plaadsutass ta ussõga, mitte latsõl magada ei_lasõ? Urv; mi_sa käüt tanh `ussi plaadsutõn Har; Võti? uma `rõivatük'ü ja_tuud sääl mõsipaku pääl plaadsudi Rõu

plaagatama plaagatam(m)a paakuma ta nõgi om nigu pigi `kõrsna manu kiinni_plaagatamma; Müürsepp `omgi alasi saviga plaagatõt Har

plaagatuma plaagatuma paakuma Plaagatunu om, ku_mingagi om -- kõvass kuiunu? Har

***plaahhama** pr (ta) `plaahhass lobisema noilõ saa naarta?, midä vana `plaahhass siin Se

plaak¹ plaak g plaaga JMd VMr VJg Iis Trm, `plaaga Lüg(`plaaka) Jõh IisR plank, paks laud `plaakust õlid `enne `aida põrandad, sai `tuua `metsast ilusad `sirged puud Lüg; Plaak on suur puu `lahmakas -- `kraavi `päälä `pandi ülä `menna Jõh; `Plaakasi oli `mieste tüö `juures talu kuhas igal puol `tarvis IisR; plaagast tehakse `vankre ratta `põidasi ja `kõiki `teisi `vankre puid JMd; puu äke, mis `võeti metsast, plaak `piale ja VMr; silla plaagad Iis; vein kaks `koormad `plaakasid kodu Trm

plaak² plaak Rõu Plv, plaak' Nõo Kam Kan Har Lei, g plaagi; plaak g plaaga Rei; seesü plaagin Ran San, plaagan Urv tükk, pank Mõne `lambal on tihe vill, vanub ää, sured_plaagad jäävad; `Juuksed on nii vanund, et usna `plaakas Rei; [kündes] plaagin kääneb üless, kui savi maa, aga mulla maa pudeneb iki Ran; kui lutikit pal'lu om, siss ame om nigu vere plaak' Nõo; mina ei näe midägi, mul om kõik üits plaak' piltl Kam; iä plaagi `juuškõva õkõ `müüjä `alla; maa om nii kõvastõ kiinni_kuiunu?, ku rüämaad künnät, siss tulõ puhass plaagin üless ennedä Har; `plaaki jäänü? leib Rõu

plaakane `plaaka|ne g -se plankudest `plaakane aid Lüg

***plaakima** imperf (nad) `plaakisivad kolkima, taguma peso `pandi likku ja siis `pesti ja siis vel kurikatega `plaakisivad `tõine `tõise küna `õtsas Lüg

plaakuma `plaak'uma Rõu Se paakuma pada vai kauss ar^o um `plaak'unu^o, söögiga kokko kuionu^o Rõu; maa om ar `plaak'unu^o, jovva ai seeme `väl'lä tulla^o Se

plaakune `plaakune plankudest `plaakune põrand Lüg

plaaam → plaan²

plaan¹ *plaan* (-ní) g *plaani* eP(-ua- Hag Trm; n -ae- SaLä) eL, `plaani R(n `plaani VNg Vai); *laan* (-ní) g *laani* Khk VII/n -ae-/ Muh Mih Vän Tor Hää KJn Trv Hls Krk; *loan* g *loani* Pöi; *pl* *plaa*n^o Se

1. kavatus, mõte *kui oligi vahel siin `plaaniss `maale `mennä, siis `kutsuti külä `naisi abi ka viel neid kilu laduma* [tunnidesse] Kuu; *ei tia, mida plaan `selle on* Hlj; [Tal] *oo uie elumaja üleslöömine juba ammu plaanis olnud* Kaa; `Meite plaan `siokõ, et taris `ülge `vällä (talvisele hülgejahile) `minnä Khn; *minu plaan ei olnud `õige* Kei; *oli plaanis `teile üks supitäs* [herneid] `anda JJn; *plaañ oli seda `viisi teha* Ksi; *eks ta ikke `mõnda `kurja `plaani `audu* Lai; *si_plaań läks neil siij kord `nurja* KJn; *temä rik's selle laani ärä* Krk; *te vast tiiäte sest plaanist `rohkebess* Hel; *siij mehelemineki plaan jäi täl pooleli* Nõo; *tuuj ol'l vaist naisõvõtu* plaañ San; *Mul ol'l plaañ sõsara poolõ_ küllä minnä* Urv; *taal poisil omma^o suurõ^o plaañ^o kül* Rõu; *ol'l iks terräv ku nõgõl', tuuj ol'l iks iijst `võlja ja plaani `andja* Vas; *plaanolda^o saa_i `kohki minnä^o* Se; *plaañi pidama* 1. *plaanitsema, millegi üle aru pidama* Eks *nee `plaañid täü `olla `enne `pietud, kuhu `puole `verkusi mere lased* Kuu; *Mehed `piavad `plaañi, kuda seda uut `maassinä `tüöle `panna* IisR; *teeb, mis `plaañi nad pidavad kahekesti* Khk; *pidasid plaañi ää* Vig; *mia piä ikka `plaañi, kas mia lähä, mis `asja mia tie* Khn; *kas teil on plaañ pidetud ja nõu lastud* Kod; *neil laań puha peet* Krk; *kui maja nakatass ehitämä, siss `peetäss `plaañi* Puh; *peimi tan `plaañi, et kuiss timand na `kartoli_saavave `võetuss* San; *piami enne `plaañi, mis tetä^o ja mis tegemäldä jättä* Har; *mehe^o pidävä^o `plaañe esi^o* Räp 2. *kurameerima; abiellumist kavatsema* kirik`erra `ütles, et `enne `piate `plaañi pidama, et ei tohi kuhe ruttu mihele `menna Jõe; *Mina lähen `tütrukutega `plaañi pidama* IisR; *pidasid `peele kahekesti mitu `aastad `plaañi, `viimaks tegid ikka pulmad ää* Khk; *tüdrük ja poiss akkavad `laani pidama* Muh

2. kava; kavand, mall; viis, laad *plaañi oli `seina pääl ja `näita, kene kerd `pühki one* VNg; *toine voda `toise `vankrist `plaañi ja akka tegemä* Vai; *mina_p tee, kuidas `moodi neid (kurdusid) `niitsel ajal tehakse, ju niid `jälle omad tegemise plaañid on* Ans; *ehitas lauda uue plaañi `järge* Khk; *maja plaañ on `valmis* Rei; *enne, kui maea teeväd, oo suured plaañid, mes tehasse* Mar; *mõnel ei ond `õiged niidu `plaañi `ühti, see niit oli kua `väeti* Mär; *sie on siin minu plaañ, sie siin tema plaañ* (vaibamustrist) JJn; *minu `vankri plaañ, selle plaañiga_o testud* Kod; *tõmmas laani paberi `piäle ülesse* KJn; *me paneme `plaañi, teil jääb ainult `perrä kittä ja tüü ärä tetä* Nõo; *ta_m just plaañi `perrä tett* Har; *maa plaañ^o* Se

3. väljanägemine, välimus; kuju, vorm; kellegi või millegi moodi, laadi *muna `valge oli `niigu vesi kohe, vie `plaañi* Kuu; *siin `tahtusid seda uut `muodi vokki - - sie oli ku `massina, just `massina `plaañi; ise ilus `plaañi puolt, aga juob* VNg; *Künkäs on seda sama `plaañi kui mäittä, aga `suuremb* Jõh; *Sõidab aga `ratsa, tahab vist `mõisa `preili `plaañi `välja `anda* IisR; *merisiga `ülge `taolene, teine plaañ on tal* Khk; *See kõrb on kena plaañiga loom* Kaa; *Irmus kena `moeka loaniga [veski] oli ja kenast oli `tehtud koa* Pöi; *õödaks üks kõver puu, mis obose plaañi `välja annab, leigadakse pæe ja kõrvad veel senna `otsa* (mänguhobusest) Käi; [ta] *oli oma isa `plaañi, `kange klaari verega* Rei; *ei sel obusel ei ole `plaañi kedagi* Mär; *eina*

plaan

keés - - nigu kala võrk, aga suured augod olid, `siokse plaaniga nigu need `kandevõrgud oo Lih; tüdruk oo naa laari olikuga, `sohkse ilusa plaaniga Var; Suu pääl männad on `seuksed sakardid, põle `õiget puu `plaani Hää; sa ei anna pereme `plaani `väl'la Saa; `nüitse aja naestel on `riided väga plaanist `väl'las, väga lühikest Ris; luomal oli krapp, sie oli koa kella pluani järele `tehtud Hag; temä (sepp) tagus teese `aamrega, minä teese `aamrega, nii et ta (raud) õhukeseks läks ja vikati plaan `väl'la tuli Juu; nied olid mõesa ehitud majad - - kõik olid `ühte `plaani `tehtud Amb; karusikalad nagu ahvenid, nisukese plaaniga JIn; kulmud on selle jaost, et inimesel pole muðu `plaani, kulmud annavad näo plaani VMr; [Korvhällid] selles samas pluani õlid tehtud nagu laudkerrega ällid Trm; näd on `üste `plaani, jußt nõnnagu sõsared Kod; porgandid on vekesest jäänd - - põle `õiged `plaani Lai; siij om iluse kiha laanige ja esi ka iluss Krk; soome `kirved olliva eesti kirvestega pia ütte `plaani Ran; ta_m illust `plaani inemine San; ilosa plaaniga vasik, hüä lehmä poig; täl jala_ `ripsõ jo?, olõ õs inäp elävä inemise `plaanigi? Rõu; ihess om - - hõörük nigu haug, a tä plaan om tõistsugunõ Röp

4. komme, tava no veneläsed olid `tuondki sen `nuodapüü `plaani `siie Kuu; üksvahe juo jäi sie keriku plaan taha `plaanile, a nüüd on `jälle ies rias VNg; minä võttasin `naise, siis õli tanu plaan Lüg; uueamal aeal kersto mood kados ää, akkas `kohvre plaan Kul; `metmed `korda õõdilesi ja `kiutu riiet `tehti, `endine plaan oli see Var; tal (ussil) kuradil oleva siij laan, et suust mineva `sisse Hää; ammuks need püksi plaanid akkasid tulema; `enni - - `üiti ika taet, nüüd uuema plaaniga on isa Ris; ma olin pulmas ja siis tulivad vanapõlve plaani sies `senna siis `peigme sae kokku Kad; meie kõhas seda `plaani ei õle, et tõsele muðu `antasse Trm

plaan² *plaan (-n) g plaan|i VJg Hel hajusalt T V, -u JMd Kod; plaam Lai plaanvanker ma lähän plaanuga `linna JMd; mõnel one vedrud plaanu all; suured plaanud, tõene obene tõesel puul `tiislid Kod; puusepp oli - - tegi `vankrid ja kahe obuse `plaame Lai; plaani ihen om kaits obest Hel; laits `rüüknu nii `irmsaste, et `pantu obese plaani ette ja `viidu laits `liina Ran; suur kast [oli] muidugi pääl, plaani pääl [kartulite vedamiseks] TMr; moonamehe tuleva `plaanega, toova arkadra ütten Kam; is olõ talu `rahval nüid `plaanõ is, `mõisa pääl omma `mitma plaani? Har; `mõisa plaani?, kui kardokit `veeti vai `vil'jä `veeti `sisse Vas*

plaan³ *plaan g plaani Kod(-u) KJn Plv/n -n/ suur tükk kaks suurt `plaanu tubakid, üks jagu elitsäb juba Kod; tuud um viij suur plaan, ei jõvva õdagust är? [niita] Plv*

plaanak *plaanak lai asi kõht nagu plaanak Kod*

plaanik *plaanik|k Koe/-ua-/ Plt Pil, laanik|k KJn, g -ku plaanvanker kaheobose plaanik, suur `vanker kahe obose järele Pil; `mõisa moonakad `tul'lid suure laanikuga KJn*

plaanikas *plaanik|as g -a Hää Kod ilusa väljanägemisega Sihvakas obune, plaanikas Hää; `ästi plaanikas inimene Kod*

plaanima¹ *`plaanima Jäm Rei Mär Tõs Aud VJg, `plaanima Tõs Krk/-me/, (ma) plaani(n); `plaanima, (ma) `plaanin Kuu; `laanima Khk VII, `laanme Krk, (ma) laani; plaani- Hel*

1. kavatsema, plaanitsema *ma `plaanisi omiku `poole `linna minema; millal need pulmad_s plaanitud oo Aud; plaanib pailu VJg; või nemä muud teeve, muudku laanive Krk*

2. kurameerima *poiss akkas tüdruguga `laanima Khk; akkas teise naisega `plaanima Rei*

3. sättima, seadma *kaua sa plaanid enesest Mär; näd plaanivad ennäst ilusase `riidese Tõs*

4. passima, sobima *ta ei plaani minu `tunnise `järgi Hel*

plaanima² *`plaanima Han Ris JMd Trm Plt, `plaanma (-n-) Kod(-ua-) T V/-mõ Krl/, (ma) plaani(n); `plaanima, (ma) `plaanin Lüg IisR Vai*

1. peksma, lööma, taguma *ema sie `plaanis käppäga pähä `ühtelugu Vai; sie sai õte `plaani tõste kääst Trm; küll siij_o vihane, lõhub `uksi ja plaanib Kod; poiss `õiknu ja `plaanu saina*

`vasta (hommikul äratades) Ran; *mehe võtiva rüü vihu ja nakassiva* `plaanma rabavuss `penki `vasta Puh; *ku täis juub* `endä, *siss pessäb ja plaanib kõik puruss* Nõo; *lutõri ja venne* `kerko kellä?, *kõik* `plaanäva Võn; *ümbre* `tsõõri mugu `plaanõva noidõ `kuutõga Ote; *rõiva kääneti leost* `vällä, *panti lipe* `pääle, *siss nakati* `tõlvuga `plaanma Kam; *Tuu* (noor lehm) *muidugu* `siplõss ja *plaan* `jalguga, *mitte* `nüssä ei_`lasõ? Urv; *mis sa tapat taad hobõst, muudu plaan* `pääle `plaanmist Har; *plaan* `ußsiga nigu *pirr ja põrr* Plv; *sa plaanit tah nii kõvastõ* `kirvega, *tõrgahhudat lambi lavva päält* `maahha Se

2. hoogsalt midagi tegema `plaanis `ninda `seitoni lugeda (luges kiiresti ajalehte), *et* `meie ei saand `arvogi Lüg; *Eila* `plaanis `vihma (ladistas) *päiv läbi* IisR; *küll poiss* `plaanis `niita JMd; *nakass noid* [vihke] `laudu pääl maha `plaanma; *plaanib kõik suust* `väl'lä, *mes sülg suhu tuub* Ran; *temä* `plaanib `pääle, *et* `täambä om kolmapäiv, *täambä om kolmapäiv; edimäse naase poig sai talu ja tuu plaan siss* `tüttriku sääld minemä kõik (kasuõdedest) Nõo; *ma_i jõua nii_pal'lu* `plaan (niita), *ku_sa tahat* Har; *plaan innõ naid* `asju `val'mist, *ruttu ja* `hõste Se

3. ahnelt, palju sööma või jooma küll `plaanib seda vett Lüg; *Plaanis naabri peres kere täis, mis tal veel tarvis* Han; *küll see plaanib aga* `kangest seda `toitu `sisse Ris; *süäjä siga pluanib süädä, tõene ei süü* Kod; *tõesel om* `amba suun ja *plaanib* `sisse, *miul ei ole ütte ammastegi* Puh; *mia plaani mugu* `sisse, *olgu* `erne vai ua; *mia* `plaanis `putru kere täis, *nüid ole väsinu* Nõo

***plaanin** *laanin* kena *sij om üiis laanin oben* Krk

plaanis `plaanis Lüg Jõh IisR Kaa Rei Hää, `laanis VII Kse kena, *ilusa väljanägemisega mue järgi* `tehtud, *sie on* `plaanis `vanker Lüg; *Vahi misukesed* `plaanis `kuhjad tieb IisR; [Ta] *oo väga silma järge ning plaanis naine* Kaa; *Plaanis obu,* `käies oli ka pea `püsti Rei; *laanis mees* Kse; *Korvi tüüb, kül'led ei ole ühe tasa, põhe ei jää* `klampi, *ta_i ole* `plaanis Hää

plaanitama *plaanitama* Kod Plt Hel/-eme/ Ran, *laani-* Mus *plaan* pidama, *plaanitsema* *akkavad laanitama* Mus; *alate plaanitab, kuda* [asi] *paremass lähäb* Kod; *teab, mis ta* `jälle *plaanitab teha* Plt; *temä plaani* `joba ammu talu `osta Hel; *temä* `õiguss piäb iki `jäämä `järgi, *mes temä plaanitab* Ran

plaanitsama *plaanitsama* *plaanitsema* *ega tä?* *plaanitsamisest pal'lo kavvõмбаhe jouaki?* Rõu

plaanitsema *plaanits|ema* Rei Mar Var Tür Ksi Lai Plt, -õma Khn, -õmma Vas Räp; *plaanitsema* Jõe Hlj

1. *plaan* pidama, *kavatsema; kavandama ei tia, mida tema* `plaanitseb Hlj; *Isa plaanitses uut maja ehitada* Rei; *Mõnõd ikka plaanitsõvad* `autud `osta Khn; *asja tuleb ette plaanitseda* Ksi; *ma plaanitsesin täna* `jõele minna Lai; *ette mõtleja inimene, kõik mõtles ette, plaanitses ära* Plt; *Midä sa?* `jäl nakkat *plaanitsõmma, mine paremb tüühü* Vas

2. *kurameerima siis* [soldat] *akkas noh, kuninga* `tütrega `plaanitsema, *seda kuninga sugu ei* `sallind Jõe; *akkas teesega plaanitsema,* `mõtles, *et mees oo surnd* Mar

Vrd *plaanitama, plaanitsama*

plaanu *plaanu* Kod Lai Ran, *pluanu* Trm *plaanvanker Pluanu õli inimesi täis, pead paistsid aga üle pluanu redelite välja* Trm; *plaanud, nüid ehitite päräss* (hilisemal ajal) Kod; *plaanud olid* `iigla pikad ja *suured - -* `tehti koorm `piale nigu *igavene maea* Lai

plaan|vanker *plaan-* VNg Lüg Jõh Jäm/-ae-/ Tõs VJg Kod Ran, *plaan-* Mär Kse Hag/-ua-/ Juu Koe/-ua-/ Iis Plt KJn Trv Hel Har Plv, *plaan-* San, *laan-* Khk Muh Mär Tõs, *laan-* Tor Trv Hel, *laam-* Aud Tor Trv/-m-/ suur veovanker *plaan* `vankrid, *kaks ovost õli ies,* `tiissel käis vahel

plaarts

Lüg; laan`vankri rataste vahe oli pitk, `keskel oli kori, teine rida `saksu `istus `teisel Khk; laanvanger oo vanasti pošti vanger Mär; plaan`vankris võib `vastamini `istu Tõs; laamvangerdel oo kaks oost ehen, `mõisas neid oo Aud; plaan`vanker on nihukene, mis vedrudega on, suur, lai Juu; plaan`vankril olgu kaks uast alati ies, sellega on ia `sõita, ei põruta VJg; tehässe plaan`vankri `korva Kod; vanast olive `mõiside sehen iki laan`vankre Trv; plaanvanger olli kate obese jaoss, sääil pidi oma `tiissli oleme Hel; plaan`vankred tulliva `ildämb - - kui jo `rauda tullil Ran; ku - - plaan`vankrõidõ pääle `kuurma `säadi, tuu ol' nigu popsi maja Har

plaarts *plaarts* Hää onomat *Sis sij* vaht kobrutas ja kaan käis ikki plaarts ja plaarts (kangavanutusest) Hää

plaasama *plaasama* jutustama akka juttu *plaasama* Vai

plaaska *plaaska* pudel vm nõu *plaaska*, `säantsõ savidsõ? `ol'li, muni ol'li hõörik, muni ol'li lapik; tõrva *plaaska* vai hao kubu [pandi jaanitulel põlema] Se

plaaster *plaaster* Vän Iis, g *plaastr|i* Kuu Lüg Vai Jäm Emm Rei Kse Han Var Tõs Ris Amb VMr Rak VJg(-ua-) Trm/-oa-/ Kod Puh, -e Mar Mär Tor Hää Juu(-oa-) JMd/-ua-/ Koe/-ua-/ Plt KJn; *laaster* Vän, g *laastr|i* Khk Pha VII Põi/-oa-/ Muh Kse Han, -e Mär Aud Hää Trv Hls Krk; n, g *plaastr|i* (-s-) San Urv Krl Har Rõu Vas, -e San Plv Röp, -õ Har; *plaaster* Lei, *plastõr* Lut, g -i haavale pandav kate või nahale kleepuv ravim tõin *kuuse tõrva ja tegin vahaga* *plaastr|i*; pigi *pieti ka mõne* *aava pääl*, *plaastrist* *pandi* *pääle* Lüg; *paise laaster tõmbab mäda väl'ja ning teeb* *paise* *terveks* Khk; *kuuse* *vaiku, mee vaha ning sea* *rasva sai kogu keedetud*, *laastriks kutsuti* Pha; *perse* *plaaster* (vits) piltl Emm; *Poomõlist saab* *plaasterd ka teha, pane meevahaga pooleks, keeda üles ja parandab* *aavu* Rei; *aab villi üles, oo* *plaaster ea* *peale* *panna* Mar; *vaiku ja mee vaha ja võid, see oo kõige parem* *plaaster aavale* Mär; *plaaster kisub kõik vihad* *vällä* Tõs; *saad vanaema kääst vitsa* *laastert* (vitsa) piltl Vän; *ploasterd tuuakse* *oaptekist ja keedetakse isi, nihuke roheline* *ploaster kesob mädäst* *puhtaks* Juu; *magusast ja tõrvast tehakse* *plaastrit koa, oiab nagu* [haige koha] *niiske* Amb; *anna mulle vuava* *pluastred* JMd; *enne olid* *niiskesed* *plaastrid, kaalika kuore sies kiedeti tõrv, mie vaha ja siis rõõsa* *võitu kuor, sie* *tõmbas selle viha* *väl'la* VMr; *aptiigiss tuud* *paise* *plaastrid* Kod; *tõmbaja* *laaster* Hls; *sinepu* *laastert pannass* *pääle, ku sehen midägi* *aiget* Krk; *plaastrit pandass valutemise kotussa pääle* San; *sa, panõ ta* *paisõ pääle* *plaastr|i*, *siss ei olõ nii halluss;* *saapapigi pedi õks* *plaastr|i asõt ka* *täütmä* Har; *vil'li* *plaastr|i* *tõmbass hätä* *vällä* Plv; *ibovahha pandass haavale* *plaastr|i* Röp

plaasterdama *plaasterdama* Han Tõs Koe VJg Kod Plt Puh San/-eme/, *plaasterdam(m)a* Lüg Vai, *plaastrõrdama* Vas; *laasterdama* Khk VII, *laastertem* Krk *plaastrit* *peale* *panema* *plaastrida* *nüid ennast* Lüg; *tohter akka mo kätt laasterdama* Khk; *Paised plaasterdatse ää* Han; *plaastridasid oma* *jalgu* Tõs; *ma plaasterdasin ja* *miärsin* *tädä küll* Kod; *mis sa tast ninda* *nüid laastertet* Krk

plaat *plaat* Mär Kse Hää Ris Juu VJg Iis Kod Plt Rõn VId, *plaat* Jäm/-ae-/ Rei Phl Nis Kod Puh Nõo Rõn, g *plaastr|i*; *plaat* g *plaastr|i*, -a Kuu VNg Lüg Jõh; *pluast* (-t) g *pluast* JMd Koe Kod; *laast* Mär Lih/-t/ Kse Tor Trv Hls Krk, *laast* Khk Kaa VII Muh, g *laast*; *laast* g *laast* Põi/-t/ Juu; g *plaastr|i* Mar, *laast* PJg

1. lame õhem ese või esemeosa, tahvel *surnu ajast* *läksima viel läbi, nied* *aua* *plaastrid* *keik elendasivad* *säl* *üüsse* VNg; *enne säädälga pääl õlivad* *vaskised kahe* *auguga* *plaastrid*, *säädälga* *plaastrid* Lüg; *Kui suur tuli all, siis liidi laet läheb punaseks* Khk; *Tegid kõik* *puhtaks, suure loadiga* *vädasid kivid kõik kogu* Põi; *pleki plaastrid* *tehta* *pannisi* Rei; *suure* *vindre all*

laeva külje `vastas oo plaat Phl; mõnel sõrmossel - - olid `neoksed plaadid peal Mar; teeb `surnu risti `plaatisi Mär; viis [roo] `vihku `puñtis `pañdi preësi `alla, `natse `aega ja laad `val`mis Lih; leki laadist tehase lekk `nõua Tor; ahju iis on plaat Hää; kiriko seinal on plaadid `surnude mälestuseks Ris; mal`mist ahju plaat, käib ahju suu ette, kui leibad `ahjus on Nis; val`lastel suured plaadid piäl Juu; siin käivad ikke pakkumas `plaatisi, et pane `ristidele VJg; kellä plaat, plaadi piäl oo seierid; vanass õli puu plaat eden, nüid ei õle enäm ahju `plaaíta, nüid one plekid Kod; saia tettäve panni om laadi Hls; pane laaí ahju suu ette, et levä `äste küdsäss päält Krk; nüid om ahjul uiss, aga vanast `olli - - plaat Nõo; panõ plaadi `pääle, kül_ma `ahjo panõ Plv; ku leevä? päält är ol' tõmmanuva?, `võeti plaat eest ärä, siss lätt lõhõn är `vällä Ráp

2. laik, kiht vms ajas nist `kohma `plaadad `lastele - - `tommedi vahest `neulaga `viirud `ümber, et `laiemale ei lähä VNg; kui laps `lietris on, siis on ihu kui pluat (tihedalt ville täis) JMd; kost sa trikki (trükki) näed, sij_o ühesugune plaat, must rägä; ku one tuule `liited, `niigu pluat täis, nõõlaaset ei õle Kod

plaaíta, plaatas `plaaíta Kuu VNg Lüg HJn Ksi Plt Puh; `plaaítas IisR JJn VMr Trm/-oa-/ Plt, `plaaítas Kuu VNg Vai

1. koorikuga kaetud või kaetuks, ville, laike vms tihedalt täis `teura `rüögendaine aja `plaaíta, ihu puneta ja `plaaítas puha; ajas viel `niiskesi punasi näppikuid - - täis, läks `ühtelugu `laiemalle, peräst läks `plaaíta VNg; sügelikkus õlime, siis minu `vennal siit `küünarnukkist võttas jo `plaaíta, `kuorikulle Lüg; Nägu `plaaítas, `vistrikuid täis IisR; ei tü, midä see on, kaik iho on `plaaítas, `ninda puneta Vai; kihulased võtavad silmnäü suvel kohe `plaaíta HJn; mu onopoeeg oli `rõuges - - nõnna kui kärna `plaaítas VMr; ihu lõõb `plaaíta Ksi Vrd plaatis

2. ühtse kihina `Kaua `päevitasid, nüüd tuleb nahk `plaaítas maha IisR; sügisel oli vili `plaaítas maas (lamandunud) JJn; moa oli `suuri kivisid kõhe `ploaítas täis Trm

plaaítine `plaaítine plaatidega `plaaítine sädelg, kui õli sädelgal pali `plaaítisi `küljes Lüg

plaaítis = plaatas ihu kõik naa punases `plaaítis Mär

plaaítisam `plaaítisam g -i lahmakas Igavene sur_ `plaaítisam maad mõõdedi su käde, mi_sa senega teed, vana inimene Rei

plaaítisastamma `plaaítisastamma = plaatsatama laps `plaaítisasti `jársku maha Vai

plaaítisatama `plaaítisatama Plt, `plaaítisastamma Har Plv/-ht-/ potsatama, `plaaítisatama plaatsatas pikali Plt; Tuulõga lüü ka `tõnõkõrd ussõ kinni_nigu_ `plaaítisatass; Suur lepp `naksi `kalduma ja `plaaítisatati vette Har; laís sattõ `maaha nigu `plaaítisatiti Plv Vrd plaatsastamma

plaaítisima `plaaítisima, (ta) `plaaítisi VNg; `plaaítisima, (ma) `plaaítisi Kam Kan(-ís-) Har Rõu Plv Vas

1. lõõma, taguma, peksma nie `plaaítisivata kaik üks toist VNg; Mõsipaku pääl `mõsti `rõivid, tõlvaga `plaaítisiti sääil hirsadõ Har; `nakla peës `saina, lei kui `plaaítis Rõu; mes sa `plaaítisiti `ussiga Plv || plätsima mida sa `plaaítisid `käita mudast läbi `otsekohe VNg

2. palju söõma, vohmima sa läät nüit `süüki `plaaítisima; kui sei pal`lu, siss `plaaítis Kam

plaaítisna `plaaítisna Har, -ds- Har Rõu Vas pladin, pladin ij veeren ega nelläpävä `õdagult ol' vanakurraí `rõivõid `mõsknu, `plaaítisna ol' ollu ennedä Har; Lehm pand ku_ `plaaítisna läbi mua kodu poolõ Rõu

plaaítsti `plaaítsti Jõh Vai Jäm Kse Ris Kei/-oa-/ Iis Plt Pil KJn Kam San onomat, deskr `plaaítsti `langes `lauda vede Vai; Kukkus `ploaítsti `maoli maha, joonud inimese asi Kei; pidi olema puhas koht, kus sa lapsepesu vee `kallad, ega j `tohtinudki - - `plaaítsti `ühte `kohta maha [kallata] Pil; tõmmanu usse `kinni `plaaítsti Kam; ańd obõsele `plaaítsti sällä pääle San

plaava

plaava *plaava* ujuv asi *Nõstid tuu plaava üless, siss sääll all ol'livage_kui musta_munakõsõ?*
plaava küleh (kalmustest) Se

***plaavatama** *plaava-* ujuma *sõamehe plaavadi?* vett piteh; *ka'p vii pääl ni plaavat, plaavat,*
plaavatass pääle Se

plada¹ *plada* Jõh Jür loba, lori *Sie on üks inimiste tühü plada ja muud midagi* Jõh; *te aate igavest plada* Jür **Vrd** pläda

plada² *plada* puu laeva merrelaskmiseks – Jäm

pladama *pladama* IisR Jäm Koe lobisema *Ei saand pidada, pladas kõik`välja* IisR

pladima *pladima*

1. rääkima, vadistama *küll näd pladivad kõnelda`ilma ja muad kokko; laps õmi kiäli pladib aga* Kod

2. onomat *eläjä sõõrad pladisis* Kod

pladin *pladin* g -a Kuu Lüg IisR Vai Jäm Rei Ris Juu JMd VJg Iis Trm Kod Plt Nõo

1. vee või vees liikumisest tekkinud heli *Pladin taga panid`lapsed`juustes üle`loikude* IisR; *äkitselt jõgi`puhkeb,`kange pladin veel taga* Jäm; *vie pladin Juu; sajab nii et suur pladin taga* JMd; *obesed tulid suure pladinaga* Kod

2. piltl jutuhoog, vadin *üks ia juttu inimene,`räägib`ninda, et pladin taga* Lüg; *Arvast`saame kokku, jutt läeb mis pladin* IisR; *kõva jutu pladin* Kod

pladinal *pladinal* Jõe Kuu IisR Vai Rei Hää Ris Juu HJn VJg IPõ Krk/-el/ *pladinat* tekitades *tuleme kala`laštiga`maale - - ja`jälle pladinal`uuesti tagasi* Jõe; *Paneme kohe pladinal läbi`lompide`silvalt`sinna`metsa tukka`piale* IisR; *vihma sada pladinal* Vai; [vihma] *tuleb nii ku pladinal* Hää; *üsna pladinal laseb* [vihma] *maha* Ris; *põrssad`võtsid`süüa pladinal tänä* Juu; *väiked agerikud jooksevad pladinal läbi* (katused ei pea) HJn; *kui pladinal saeab, siis on pladin`kuulda* Lai; *vihm tull ku pladinel* Krk

plading *plading* g -u harutatud trossist tehtud purje sidumisvahend *ku vaga ilm on, siis purju`laevas`tehtaks pladingud* Hää

pladisema *pladisema* Kuu VNg Jõh IisR Jäm Mar Hää Koe VJg I Plt, -mma Lüg Vai, -mä Juu, -me Krl

1. *pladinat* andma või tekitama, *pladinaga* sadama vms *vihma pladise`tulla* VNg; *kui joba`täiest sajab, siis tuleb`ninda kui pladiseb* Lüg; *Vesi pladises - - parandale maha* Jäm; *räim ju kõige`rohkem mängib, nõnda ku vesi pladiseb* Hää; *üsna saab nii tugevaste, et kõik kohad pladisevad* Juu; *juokseb nii, et vesi pladiseb* VJg; *rästad pladisevad üsna`joosta, nõnna`kangest sadab* Trm; *suured laiad siiväd kul`lil, lähäb ku pladiseb* Kod; *vihma pladisess sadade* Krl

2. piltl vadistama, *vatrama* *tämä muudku pladise* VNg; *Võib`õmmete pladiseda, kiel käib`ilmast`ilma* Jõh; *Ega me`tühja pladisend, meil oli`rækida ühest ja`teisest* IisR; *mes sa pladised, [õeldakse] kui inimene räägib lori juttu* Mar

Vrd plädisema

pladistama *pladistama* Kuu RId/-mma Lüg Vai/ Jäm Kse Tõs Tor Ris Hag Juu Koe VJg IPõ Plt, *pladissama* Kod

1. *pladinat* tekitama, *pladisedes* liikuma; *pladisema* *Küll sie vihm tänä pladista sadada* Kuu; *küll oli iivä pladista,`suoja vesi ja`suoja`ilma* VNg; *pardid`jões pladistavad* Lüg; *Vähe`aega pladistas pesu - - ja juba`valmis* IisR; *laps pladista vies justku ani* Vai; *vihma pladistab* Kse; *laps pladistab vie sies kõige`pääva* VJg; *pardid - - nokaga pladissavad vassa vett* Kod; [soo] *obust ka ei kanna, aga kui kuivem aeg oli, mõni obune ikke pladistas* sial Lai

2. piitl vadistama, vatrama `naised pladistad juttu `rääki Vai; lõuapuulik on sie, kis na alati lobiseb ja pladistab Hag

Vrd plädistama

pladite lapiti `lavvad on pladite; löi pladite `miegaga Vai

pladra pladra lori, loba jäta oma pladra Lai **Vrd** plädra

pladrama pladrama latrama mis te pladrate sial Lai **Vrd** plädrama

pladra|mokk lobamokk pladramokk, selle suu ep pea palavad pudru ka `kinni Jäm

Vrd pladrasuu

pladra|suu pladrasuu = pladramokk – Jäm

plaga plaga Lüg Ris Juu Kad, laga KJn

1. loba, plära kui neil `kampas muud midagi `rääkida_i öld, no miks näd siis `niiskest `tühjä plaga [pidid ajama] Lüg; see muðu tühi plaga Juu; tema plaga nüüd `uskuda või kedagi Kad; taha kuulatagi sihukest laga KJn **Vrd** pläga

2. lobamokk on üks plaga, mitte ei jättä juttu järele Lüg; löua laksutaja on, üks va plaga Ris; vana plaga Kad

plagam plagam g -i lahmakas Annab igada, ku ühest otsast `teise saad, ku põld `seuke suur plagam on; Enne suure taludel `ol'li, ma ilma plagamid käes Hää

plagama plaga|ma Kuu RId(-maie Lüg) Jäm Khk VII Muh Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Ris HMd Juu Amb JMd Koe Kad VJg I Plt KJn TLä Kam Har Rõu Plv Vas, -me San; laga|ma Khk Krj Muh PJg Pil KJn Trv, -m(e) Hls Krk

1. kiiresti jooksmas, põgenema sai plagama Kuu; sie pani `õige minu iest plagamaie, et ma en saa kätte Lüg; üit `kahmand leivatüki kõige `nuaga suhe ja `pandend metsa `poole lagama Krj; ta `panni ühna plagama mu käest Muh; `katsus, et plagama sai Mär; läks plagades Kse; Sain sealt suure irmuga lagama PJg; Plagab nii, et päkad välguvad Hää; `katsus, et sai plagama HMd; küll nad plagasivad mu iest JMd; jänes `tõmbas kõrvad lidusse ja plagas `metsa Kad; plagas `menna Iis; küll nüüd poosid plagasid, nõnna_t jalad ei puudo mua `külge Kod; pišt üist lagama Trv; küll ma lagasi, ninda kas `surnuss Krk; ta `ol'li verest nii ärä, oless vai plagama pannu Ran; ma panni mütsi pähä ja plagasi kodu Nõo; ma sai vijl `õigõl aol plagama `panda[?] Rõu; plagasi nii, et jala[?] tuld leivä[?] Plv

2. latrama, plärama poiss oma `suuga sedasi plagab vahest - - suur `rääkimine Jäm; plagas siin tükk `aega, ei `asja ies, teist taga Kad; lagab siin mis kedägi põle KJn

plagima plagima Kei Sim

1. lobisema, latrama plagisin `talle `rääkida vanast `Ohtu linnamäest Kei

2. kaanima ära sa nüüd niipailu plagi, teštele ei jää juua kedagi Sim

plagin plagin g -a Kuu RId Jäm Mär Kse Tõs Hää Ris Nis Koe VJg Trm Kod Plt KJn Ran Nõo; plakin (-k'-) Hel, g plagin|a Puh Võn Rõn Urv Har Rõu Plv Vas, -e San Krl millegi vastu puutumisel, millegi liikumisel vms tekkiv heli üheskõhas `lauditasse `laudu, `laudude plagin Lüg; Pesu loppenda `tuule käes, plagin taga IisR; plaksutavad käsi, et plagin oli taga Tõs; loomad tulid `väl'la - - `joosid sial ja kella plagin [oli] Nis; obuse jala plagin `kuulus viel, kui läks VJg; muud ei õle ku piitsa plagin Kod; `mõsknuve `rõõvit, tõlvadega `lүүjuve ku üits plakin Hel; [loom] `ol'li pääpõlmussen, mõni `olli kaval, liis pää maha, juusk nigu plagin Ran; ku `vihma sate, siss rištuie `pääle `tulli vihm nigu üits plakin Puh; soe tulluva joosuga, `õkva obõõkabja plak'in ollu Võn; õdagu päävä minekun `lendäse nigu plakin tare `ümbr (maipõrnikatest) Rõn; vanast `lүүjdi tõlvuge ku plakin San; ku latsõ püüne pääl laulu läbi `lauli, siss plaksuti rahvass kässi nigu plak'in Har; `vihma satass suurõ plaginaga[?] Rõu

plaginal

plaginal *plaginal* Kul Mär Kse Nõo plaginat tekitades, laginal *inimesed panid kõik plaginal* `naerma Kul; *vihm sajab üsna plaginal* Mär; *Naerab nii plaginal nigu saena värisevä Nõo*

plagisama *plagisama* Urv Har/-mma/ Rõu Vas plagisema kari tulõ kuu[?] nigu *plagisass, hanna[?] sällän* Har; *vihma satass ku plagisass* Rõu; *juušk nigu maa plagisi* Vas

plagisema *plagis|ema* Kuu RId(-emma Lüg Vai) Jäm Mär Kse Hää Ris Kei Hag Juu Koe VJg Iis Trm Kod Äks Plt Puh Nõo TMr, -eme San, -õmma Plv

1. plaginat andma või tekitama; plagisedes liikuma vms `Ambad *plagisevad suuss* `nindagu *vanal* `undil Kuu; *vihma tuleb* `ninda, *et plagiseb kõhe* Lüg; *vahel külas* `pesti `õues [kurikatega], *siis kõik plagises* Jõh; *Kange tuul - -* `ninda *et* `purjed *võttas plagisema* IisR; *lüö* `lauad `kinni, *lauad plagisevad* Vai; *plagud plagisevad tuule käe* Hää; *vankre ruam akab logisema ja plagisema, kui seda* `seivi *ei ole* Hag; *kui üks asi sedäsi kahti on, voki lühid - -* *sis plagiseb nõnna* Juu; *tangu tehässe, ketervařs plagiseb* Kod; *põles* `pal`la *mulla maa pääl, tuli nagu plagises* Äks; *Nii külm ilm om väl`län, et amba õkva plagiseva suun* Nõo; *vihma satass kui plagisõss* Plv **Vrd** *plagisama*

2. piltl latrama, lorama *Ise sa plagised ja tiad igäühe* `kõhta *juttusi* `kierutada, *sis* `tõised `süidi Lüg; *Mine plagise säääl, kus* `kiegi *su ei* `tunne Jõh; *Ei sie ole* `kellegi *mies, käib* `müöda *küla plagisemas* IisR; *ää plagise* Mär; *mis sa plagised* `ühte `puhku Ris; *sie plagiseb pailu* VJg; *tüürik lašk nigu plagiseb jälle, ta püis olla* `pernasele *meele* `perrä Nõo

plagistama *plagistama* Kuu RId(-mma Lüg Vai) Jäm Khk Mär Kse Tõs Hää Hag Juu Koe I/-ss- Kod/ Plt Puh San/-eme/ Rõu

1. plagisema panema, plaginat tekitama *kävi* `ninda_t `uksed *plagisivata* VNg; *kui näväd (pardid) ajavad* `tõinetõist *taga, siis* `õige - - *plagistavad* Lüg; *Puol* `tundi *pidin* `külma *käes* `ambaid *plagistama* IisR; *kõik_{se} pääva muudku plagistab* `vihma *sadada* Mär; *tuul plagistab* Hää; *ei see põle eä* [lina] *masin, plagistab* Juu; *ani plagissab* `siivu, *tükib kallale* Kod; *vanast* `peetud *klaper* `jahiti, *olid asjad kääs, mida plagistati, siis tulid loomad metsast* `väl`ja Lai; *kurğ plagistass suu veeren* Rõu || *naeru lagistama plagistavad seal* `peale [naerda] Kse

2. piltl latrama, lobisema *pisut* `põrmu *kedagi kuuleb, kohe - -* `väl`ja *plagistab* Hag; *mis sa plagistad* `ühte `puhku, *et sa* `elmas *vaid ei jää* Juu

plagu n, g *plagu* R(-o Jõh Vai) Jäm Ans Põi Hi hajusalt L, *lagu* Khk Mus Kaa VII Põi Muh PJg Hää; *plagu* Kad, g *plau* Vai JõeK, *plao* Vai Rid Khn

1. lipp (ka tähisena või signaliseerimisevahendina) `Tamba *plagu* `masti Kuu; *panime* `ankru `sisse *ja* `tombasimme *plagu* `pääle Hlj; *plaguga* `reimalid *tuul* `kiskus `katki VNg; *plago jo üleväl ja plagiso* Vai; *suiste teisel pühäl tulad* `surnu`aida, *suur rist, kaks plagu* `seltis (õigeusklikest) Jäm; *suured lagud olid kääs,`mendi* `teise *perese (pulmadest)* Khk; *emme söda oli säääl lagu ülal, nüid oo tooder (meremärgist)* Mus; *Roonupühade aegu pannakse linnas lagud üles* Kaa; *Lagu oli katusel - -* *kõik nägid, et seal peres* `peeti `pulmi Põi; *lagud laterdavad ülal* Muh; *Laevas on plagu ikka tagumese* `mastis Emm; *Oome suur püha, peab plagu* `väl`ja *panema* Rei; *laevel oo ju plagud üläl* Var; [kadripäeval] *plaod olid üläl ja siis* `süedi, `juõdi; *Tõmbamõ luõtsi plao* `mašti Khn; *kus laeva* `reedred, *säääl nende plagu; lagu on kõege* `kallima *kalevest,`siukse* `viltse `rõõvast Hää || *märklaud plagu* `tehti, *lauvad* `püsti, *lassasse* `märki `sinne `pääle Jõh

2. katterie, riidest katus *plagud, oli* `laate *peal, kus laadakaupmehed* `kraami *müisid* Mar; *plagud olid üläl - -* *purjud* või `seoksed *riided kõeväd piält läbi* Var; *metsäs pannasse* `õösi *plagu ülese ja minnäse alla* *magama* Tõs; *saianaesed müivad plagu all* Aud; *mustlased [elavad] lagude all* PJg

3. kuulutus; paberileht *plagu on`seina pääl sääl tie`ääres; Õppetajal kõhe suur plagu kääs, luges plagu päält pruut`paarile Lüg; `saite kõhe`suure plagu täis`kirjutatud Jõh*

plaguliin lipunöör *Tinga nupu altpoolt osast käib läbi plaguliin ja senega tõmmeda tinga otsa üles lipp Emm; Plaguliin süesteti`plartsti`vasta ruhvi lagõ Khn; Plaguliin käis`kõrgemast mašti kohalt läbi Hää*

plaguma *plaguma = plagutama Sõalaevde mihed aa kanged plaguma Emm*

plagutama *plagutama Hää, -dama Emm lipuga signaliseerima Laevad akkast plagudama Emm; laev plagutab, tahab`luuõsi Hää Vrd plaguma*

plaha *plaha Trv(-hh-) Ran; plaah(h)a Se nooda osa perä om plahadest kokku tettu,`mitmest plahast tüki`viisi jamat kokku Trv; plaha om sage võrk, kellest tetäss nooda perä, kuus`sül`dä pik`k, kaits`sül`dä lai Ran; imä mano pandass plaaha?; kaits plaahhat om,`päälmäne ja alumane puu! Se Vrd plahka¹*

plahavma → plahvima

plahh|taldrik *plahh- Jõh Phl Juu Pst, plaht- Han Pär, lahh- Han Rõu, laht-, laht- Var Saa Ann Krk, lahk- Mih, lahv- Räp praetaldrik, ka väiksem madal taldrik Plahh`taldrikutelle`pandi`leiba,`kuoki Jõh; Taluperedes tulid lahhtaldrikud il`la`aegu Han; lahhtaldrekud oo madalad,`väiksed, millega võtad`kartuli ja`sausti ette Var; Väike`piske on lahktaldrek, suur on supi jaos Mih; lahhtadrek, tema pialt`sööda liha ja`sousti Ann; sügäve tal`ler ja laht tal`ler Krk; lahvtal`drik, tuu om õnnõ praadi süvvä? Räp*

plahin *plahin g -a Kuu Mär Var Ris lahin, ladin kusi`joosis mis plahin Mär; ainult vee plahin ja inimeste kisa (suplejatest) Var*

plahinal *plahinal Kuu(-ll) Emm Juu pahinal, lahinal`Algas puu poleb plahinal`nindagu ole`korred, aga valu ei`anna Kuu; Salpeetri paberid kasudati süütenööri asemel, kui kivisi lasti, see äi lõõnd plahinal põlema ega`kustund ära, vaid küdis tasapissi edasi Emm; plahinal`kallas kohe`vihmä`alla Juu Vrd plähinal*

***plahisema** (ta) *plahiseb plahinat tekitama, lahisema Kui kuival aal äkiline vihm tuleb, siis laseb laudkatus vihmavee läbi nii kui sari, jookseb kui plahiseb kaela Trm*

plahistama *plahistama lahistama küll sa aga võid`kusta, muudku plahistab aga peale alati Mär*

plahka¹ *plahka Trm Kod nooda osa plahkad saavad kokko jamatud, eest õtsast sõre ja tagumine õts`tihke; tagapool peras on plahkad`kitsamad ja`tihkemad, kala ei saa läbi siis Trm; tiñdi nuada plahkad_o`tihked Kod Vrd plaha*

plahka² *plahka halv a. (kõlbmatust, halvasti tehtud toidust) Taa no_mõni pudõr, üte plahka um`kiijñü õnnõ? Rõu; (paksust lovevast inimesest) Ma_kae, kos_tu vana plahka no_lännü? um, tan tä hinnest no_höörit Rõu*

plahkam *plahkam KJn Hel, g -i Plt Rõu Plv*

1. lahmakas, suur tükk ää`plahkam maad Hel; sai üte`plahkami maad mano Plv

2. hoop, löök`andis talle ea`plahkami`mööda`kõrvu Plt; pane üks`plahkam`talle KJn

Vrd plähkam

Vrd lahkam

plahkama *plahkama mõtleमतult rääkima – VNg*

plahmak *plahmak lahmakas Kardole maass sai jätet hää plahmak Räp*

plahmama *plahmama, da-inf plahmata midagi hoogsalt tegema`plahmasin niipaelu`käia, et kohe ära väsisin JMd*

plahmerdamma

plahmerdamma `plahmerdamma laterdama meni `kaivust vett `tuoma, jäi `plahmerdamma Lüg

plahmma `plahmma, (ma) plahmi lahmama plahm tõist, et vast sai Puh Vrd plähmima

plahmutama plahmutama hoogsalt tegutsema mes sä siin niipa'lu plahmutad Ran Vrd lahmutama

plahv plahv Puh San, plahv Har Rõu Plv/g -h/-, g plahvi hoop, löök *And sutsiga üte plahvi perset `müüdä Puh; tsiapoišs `naksi armõtullõ `vanma, ma aini telle üte plahvi Har; Toolõ (haugile) ol'l `västrega_ka õks hüü viruta?, ku_pañni uma plahvi, ššs ol'l käehn Rõu; sai üte hää plahvi Plv*

plahva plahva Hää Kan Se

1. hakkaja, tragi *tuu om hää plahva, tuu mõist sullõ seletädä? Kan; plahva poišs - - saa õnnõ kõik, tüü l'at `kõrda, `nal'ja tege; nä omma kõik' plahva?, olõ õi `ütski nii, õt timäst olõsi_ j `asja Se*

2. tuisupea, rabistaja suure rabamisega, lohakalt tüüb - - `seuke plihva-plahva Hää

plahvahhama plahvahhama plahvatama läts `lahki nigu plahvahti Vas

plahvahhuss → plahvavuss

plahvak(as) plahva|k Nõo Võn, g -ku TMr; plahva|kas Jäm Kse Koe VJg Plt Puh, plahva|gas Vai, g -ka

1. pauk, mürts küll oli suur `plahvagas, kui `püssi `lahti mäni Vai; kõis üks plahvakas Kse; *Olle sääl mõtsa taka seräne plahvak Nõo; siin `andis jah üts säält plahvaku (tulistas) TMr*

2. hoop, löök `andis talle ea plahvaka `mööda `kül'gi Plt

Vrd plähvak(as)

plahvama `plahvama, da-inf plahvata Sim, `plahvada Kuu Hlj Vai; `plahvame Hls Hel; plahvma, (ma) plahvi Urv

1. lahmama, (välja) pahvama aga ma `plahvasin talle kohe näkku Sim; `plahvab `väl'lä, mis pähä tuleb Hls Vrd plähvämä

2. latrama ei mina `tahtnud `kuuldada tämä `plahvamist Kuu

plahvatama plahva|ama Jäm VII Rei/-dama/ Mar Kul Mär Kse Tõs Khn Aud Vän Tor Hää Ris Juu JMd Tür Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Puh Nõo Rõu Vas, -amma Urv Har Plv, -eme Hel San, -õmõ San Krl; `plahvata|ma Kuu, -mma Lüg Vai

1. (plahvatuse toimumisest); ka lõhkema, äkitselt süttima vms kui `lasta `püssi ehk suurtükki, sie `plahvatab; `miski kuiv asi läks põlema, äkkiste `plahvatas, [siis] ühe `kõrraga õli kõik tuld täis Lüg; `püssi `plahvati kogematta `lahti ja `naine `saigi `surma Vai; miin plahvatas mere ääres Rei; pentsiin plahvatav `kergeste Kul; Miin plahvatas `piotõ laeva `külge Khn; tuli plahvatas `lahti, `esti `immib ja soetseb, sis lööb kohe `plauhti `lahti Juu; katel oleks küll `lõhki plahvatand, kui `auru põleks `väl'la `lastud JMd; `äikene plahvatas maja põlema VJg; püssirohi plahvatav Iis; sitsi riie, kui tule ees oia, plahvatav põlema Trm; `kuksi maha nagu plahvatas Kod; Ku [koormapuu] lovevede `seotess, saa `kuurmaotsan oleje `vasta päd ku plahvatess Hel; *poim plahvat ja `poiske sai `surma Nõo; ku nu kivi `naksi plahvatõmõ, siss tul'l iks eišs paku [minna] San; Tuli plahva' palama nigu meri Urv; mi_sa tanh tulõga nii ligi kääit, sa_panõit penšiini plahvatamma Har; püssüroho magasiin plahva' palama Plv; läts `lahki nigu plahvati Vas*

2. piitl (meeleolude, tunnete äkilisest esilepurskumisest) mõni inime peab viha, kui siis äkkiste plahvatav `lahti Mär; kõik plahvatasid `naarma Kod; Kõik hää ja_halva plahva' üte kõrraga `vällä Rõu || (meeldetulekust, taipamisest) `järsku tuleb `meele, `järsku plahvatas VII

3. latrama *midä siä` plahvadad alalde* Vai

Vrd lahvatama

plahvates *plahvat|es g -se plahvatus plahvatsi [oli]` mitmel pool* Juu

plahvatumma *plahvatumma pahvatama timä kônõl` sääräst aintsakut juttu, rahvass kõik` plahvatu` naarma* Har

plahvatus *plahvatu|s Vai/`p-/ Kse Tõs Tor Hää Ris Koe Iis Trm Plt KJn, plahvatu|ss Puh Nõo San Plv/g -sõ/, g -se;` plahvadu|s g -kse Kuu Vai; lahvatu|s g -se Khk VII Muh Trv/n -u|ss/ Hls; lahvats Hls plahvatamine` plahvatuses sai` surma Vai; vabrigus oli suur lahvatus Khk; nii suur lahvatus kõis laeva peal et Muh; plahvatus` olli, ei tää kas midagi maha kukkus Hää; kuulda oli suur plahvatus Ris; käis üits lahvatuss Trv;` veski puult` olli suur plahvatuss kuulda Puh; sõa` aigu` olli` põmme külländ, mes plahvatust teevä Nõo; täl sai` õkva põtõ?` plahvatustõ` pääle Plv **Vrd** plahvates, plahvavuss*

plahvauss → plahvavuss

plahvavuss *plahvavu|ss g -se Nõo; plahvahhu|ss Vas, plahvau|ss San Plv, g -sõ plahvatus Kas plahvavust kuulset, olle säääl mõtsa taka Nõo; Siss ol`l suur plahvauss, lei` aknõ puruss San; suur plahvauss ol`l kivi` lahkjide man Plv*

plahverdama *plahverdama Kuu Lüg(-mma) IisR; (ta) plahverdab Mar lahverdama, latrama` plahverdab ehk` palju` rääkis Kuu; käib ühest` urtsikust` tõise ja` plahverdab` tühjü` juttusi Lüg;` Palju` plahverdab ja` ajab` tühja, ise ei tia kedagi IisR; plahverdab naa` kangeste Mar*

plahverdus *plahverdus laterdis Ärä senele midägi` räägi, sie on` plahverdus,` räägib edesi Lüg **Vrd** plähverdüs*

plahvima *plahvima Trm, plahavma Kod, (ta) plahvib;` plahvma Puh Nõo,` plahvma Rõu Vas, (ma) plahvi*

1. toitu ahmima, ahnelt sööma *signa plahvib` süädä; [seal] kõrvad vabiseväd, akkab kõhe plahavma Kod; kes sedävisi` lõmpmise` muudu` süüki plahvib` sisse, tollest kasvab [korralik] signa Puh; Mu`õsigna plahv` kõik` sisse, miä ette annat Rõu*

2. midagi teha vehkima *võiid kilimitu rihmaga` kaela ja` akkasid` plahvima maha Trm; temä` plahvnu tolle nüri vikatiga toda` aina, nii et nahk säl`län like Nõo; Pañd` plahvma` õkva silmält üle suu Vas*

3. pahvama *Kõkkõ saa õi` vällä ka`ks` plahvi, miä keele pääle tulõ Rõu*

4. paugutama *Mes sä onte käid ja plahvid tolle ussega Nõo*

plakat *plaka|t g -ti Kse Puh; plaka|í Kad, g -ti Mär VJg Urv Plv, -di Har Rõu; plaga|t g -ti Lüg(-kk-), -di Kuu; laka|t g -di Khk*

1. teadaanne, kuulutus *plakkat - -` seinä` pääle üles` pantud Lüg;` linmas olid suured lakadid ülal, ukse` peepe` pandi Khk; tuli täna` mulle üks kirja plakaí VJg;` rahvamaja saina pääle` lüüdi üts plakaí Har*

2. silt; märk *mõisnik` andas tämäle` niskese` suure plagati, tämä õli` kümnik siis Lüg; alles uus, plakatiid kõik alles` kül`gis Mär; suurõ`nimeplakati ol`li` kõik` riste pääle` pantu?` Urv; panõ plakaí` vällä, siss om nätä?, et maja om tulõkassa all (tulekahju vastu kindlustatud) Plv*

3. tahvel *kerkun om plakati pääl laulu` numri Puh; kerigu tulban ol`l suur` plakaí Rõu*

plakat|pass *pass kodukubermangust väljaspool liikumiseks (alates 1863) plakaí`pass` anti` välja, kes` tahtis siit kolmest kubermangust` välja elama` minna Kad*

plakats *plakats g -i märk plakats või tärn [mütsil] ees mõnel ametmehel Tõs*

plakatspass

plakats|pass sinine kirjaga paber halltõve vastu *paänd plakaitspassi`pääle,`kaala nõoriga Rõu*

plakerdama *plakerdama* Jäm Hää, *plakkerdama* Kuu Hlj Jõh/-mma/ laterdama *mis ta plakkerdab säl nüüd Jõh; ära plakerdag Jäm; ku sa plakerdad, siss sind süidistadass Hää Vrd lakerdama*

plakiline *plakili|ne* Kuu/-g-/ Koe VJg Har/-k'-/, *plakile|ne* Ris Juu, g -se; *plakeline* Kod plekiline, laiguline *punane ja punase plagiline, ei`keski niisugust liha tahu Kuu; nägu lööb plakileseks Ris; obune, kui ilus rammus on, sis lähäb plakileseks; riie koa, kui ta must on, plakilene ja ermus Juu; üks ilus obune oli, plakiline obune VJg;`siiski silmiss sinine,`palgess paessab plakeline rhvl Kod; mis ta -- nõast plak'ilisess om jäänü, taal om vahest medä vika Har*

plakk¹ *plakk* g *plaki* Ris Juu KuuK Amb JIn Tür Koe Kad Ote, *plagi* Kuu; *plak'k* g *plak'i* Har Rõu Plv, *plaki* Nõo plekk, laik `värvi *plakk* Kuu; *siilikul mustad plakid peäl,`aesevad ja`ermsad Juu; tule`kahju ei pidand`tohtima ema [raseduse ajal] näha -- et siis pidi lastel ikke`miški märk`kuški olema --`miški punane plakk KuuK; tuule`rõuged, lähäb jälle punaseks ja`katki, plakid pial ja Amb; [pärast mesilase nõelamist] oli läind plakkisi täis ja akand lõdisema JIn; punataud on ka sigadel`jälle, võtab punased plakid`piale Tür;`muste plak'ke kõik nägu täis Nõo;`väikse -- plaki olliva paberi pääl Ote; tanh om plak'k plak'i kõrval Har; Kae,`mäntse pruumi, plak'i, sul käe pääl umma² Rõu*

plakk² *plakk* g *plaki* tint *plaki pudel* Käi

plakk³ *plakk* g *plaka* plagu – Lut

plakk⁴ → lakk⁸

plaklikane *plaklika|ne* g -dse Võn; `plak'lika|nõ g -tsõ Urv Har Plv, -dsõ Vas plekiline, laiguline *puu om`plaklikane, ärä pissetu Võn; Ma`tahtsõ ka vaname`pükse`värvi?, a`saiõ,`säantse,`plak'likatsõ, no, i,`kõlba,`kohegi² Urv; rõivass ei olõ² üteline, om`väega`plak'likanõ Plv*

plaks¹ *plaks* g *plaks|u* Jäm Muh Rei Mar Kul Mär Kir Kse Mih Tõs Aud Tor Hää HaLo Juu Jür JMd Koe VMr VJg I Ksi Plt KJn hajusalt T(-gs- Nõo), Urv Krl, -i San, `plaksu Kuu RId(n) `plaksu VNg Vai); *plak's* Har, g *plaks|u* TMr Plv, -i Rõu Vas Röp

1. heleda kõlaga lõök, selle heli, laks *juo kuriga`plaksud`kuuluvata VNg; kala on jões, lüöb`niisukesed`plaksud`kõhe, et vesi`virdab Lüg;`Lapsed`mõistavad puu`lehtede ja raku`rohtudega`plaksu`teha IisR;`andis ea plaksu piitsaga Mär; laseb kivä`lõhki, plaksud käeväd Tõs; kui [nääriööl] oli kolinad kuulda, siis suri`keegi, kui plaksud, sis said pulmad Aud; lööb keelegä`plaksu Juu;`andsin`talle niisukse plaksu, et`aitab Koe; kala lüöb`plaksu Iis; kui on`vintis, paneb`varsti plaksu ära Trm; vat kos pani plaksu (piksest) Kod; siis löö`plaksu`piale, sij on siis país Ksi; vahel`ol'li kõva kül'm, lei aid`saiban`plaksu Ran; nigu ma selle plaksu tälle aännin, siss ol'li upõr`pal'li TMr; Anna,`latsõlõ plaks`perselle, mis tä tan`rüük' ja joñn Urv; kas hobõst vaja alasi piidsaga`pessä om, anna hää plak's perst`müüäd ja kühl ta lätt Har; oinass om oinass, ega,`tuul mutsu päähn olõ õi?, pand peräkõrd plak'si är,`kah Rõu; sai hää tirako, sai hää plaksi, sattõ iä`pääle Röp || (kahjust, õnnetusest) õlin üks kolm neli nädala õppis, kui sain`selle`plaksu Jõh; sij sae ühe plaksu, üle`aidne peit`täma`perse läbi Kod*

2. hüüds, adv annab edasi plaksuvat heli üks *alasti`naiste`rahvas old kive`otsass -- ja`aeva plaks ja plaks pand kättegä`rindue`pääle vett Kuu; puu`tiisliga adra, [kui]`vastu kive käis, tugevad obosed ies, siis õli juo plaks`katki Jõh; pani`moole mütsa`kõrva plaks Jäm; künnilind*

laulab ikka: `kirju `kirju, `kiutu `kiutu, `kalla `kalla, vakka vakka, too `piitsa, too `piitsa, plaks plaks Muh; plaks keis, oli parandal seliti Kul; raha muudkui `paandi laua `peale pliks ja plaks Mih; kãed kokku, plaks Hãã; `võeti se vihk ja `paandi_mõda `seinu plaks, plaks, plaks ja, ibad tulid nõnna `väl'la HMD; pääsukesed on kaasi päãle vihased, lahevad periss sel'lã päãle plaks ja plaks Pal; kui süistikuga `viskasid korra, siis tallalaua kohe sõkkusid `alla, tulid ristid `sisse, plaks ja plaks Plt; emã aãnds plak's ja plak's luvvaga mõdã perset TMr; Mugu? aãd ku_plak's Juhani lõ `kõrvu piten Rõu

3. piitsapiug piitsa plaks oli varre `otsas, plaksul olid `sõlmed sees Nis

plaks² plaks g plaksi laik, plekk `neoke suurte `plaksidega [lehm] `üiti pugal, aga `veikse `plaksidega `üiti `kirju Juu

***plaks**³ pl plaksid Kei lake, lurr Kõik plaksid see inime oma `sisse aab Kei Vrd laks³

plaksahhuma plaksahhuma = plaksatuma – Vas

plaksahtamma plaksa|htamma Plv, -h(h)amma Rõu Vas; imperf (ta) plaksahti Se plaksatama latsõ_panni lehe rusigu päãle, tõsõ_ pioga lei_pããle, leht plaksahti kaitski Rõu; lei mullõ `vasta nõko kui plaksahti Plv; `vasta vett lei nigu plaksahti Se

plaksahuss → plaksavuss

plaksajus `plaksajus plaksatus magamise päãld ühe`kerra oli üks `irmus -- ele pauk ja `plaksajus Kuu

plaksak(as) plaksa|k g -ku Kod Puh(-gs-); plaksak|as g -a Jür

1. plaksatus, plaks kãis üks plaksak Kod; ku_tu kõva [pikse] plaksak kãis, siss ma `eitusi Puh Vrd laksak

2. lõök, hoop panin mitu plaksakud tãmãle Kod

plaksama `plaksama Iis, da-inf plaksata Jãm Jür, `plaksada Kuu; plak'sma, pr (ta) plaksãs San

1. plaksuga lõõma või kukkuma `Plaksad -- kõvaste Jür; raamat `plaksas `vasta `lauda Iis

2. ahnelt sõõma `plaksas `nahka Kuu

plaks|hammas irvhammas oleks ma tänã päãbã läbi sii naernd ja irvitand, oleks päris plaksammas olnd jo Mar

plaksatama plaksatama Jãm Mãr Kir Kse Tõs Hãã Jür Koe VJg Iis Trm Kod Plt Pil KJn Puh San, `plaksatama Kuu Lüg/-mma/ plaksu või plakse kuuldavale tooma kivi `plaksatas, sulps läks vette Lüg; muna kukkus parandale mis plaksatas Mãr; lõi `vastu nõgu nõgu plaksatas Kse; kao kaes läks plaksatades `kinni Tõs; tuli plaksatab Hãã; Pudel plaksatas `lõhki kããs, kui `keeva vett `sisse panin Jür; puud plaksatavaad, kui `ãikene lüõb VJg; aãnin tale nõnna mis plaksatas Trm; `ãike mürissãb, `pitkne plaksatab Kod; piits plaksat Puh; lãits `katski ku plaksati San Vrd laksatama, plaksahtamma

plaksatuma plaksatuma Nõo, -mma Har plaksatama nii kãre lõun `olli, et kivi plaksatusi Nõo; karjapoiõs aãd hobõsõlõ `sããrtse hoobi piidsaga, et piitsk plaksatu Har Vrd plaksahhuma

plaksatus plaksatus g -e IisR/`p-/ Hãã Jür Koe Plt, -õ Har plaksumine, plaks `Lapsed `puhkusid kuningakübara `õiled tãis, lõid siis kãe `selja pial `lõhki, kãis ele `plaksatus IisR; `seuke plaksatus `ol'li, ku [tuli] `paukus Hãã; Plaksatus tuleb nõgu `kuõkilt `kaugelt Jür Vrd laksatus, plaksajus, plaksavuss

plaksauss → plaksavuss

plaksavuss plaksavu|ss g -se Kam Ote; plaksah(h)u|ss Har Vas Se/-u|ss/, plaksau|ss Rõu Plv, g -sõ plaksatus enne joosnu temãst tuli `müüdü, nõgu tssin, perãn ollu plaksavuss kah (piksest) Kam; mina kuuli, et üits plaksavuss kãis ja karassi `väl'lã `kaema Ote; ma `astõ, ol'

plakse

jala alh suur plaksahuss, `kaie, ol'li kanamuna pääle `astunu; meil pedi olõma pik'k piitsk, kui siss `tuuga `vasta maad `leie, siss ol' suur plaksahuss Har; and `peoga?, nigu plaksauss ol' Rõu

plakse *plakse* vedel toit, lake koerale kua plakset tehä - - tä lakub Kod **Vrd** lakse

plaksima `plaksima, (ma) *plaksin* Mär Tor Jür Pee Koe VJg Äks Plt, `plaksin Kuu Lüg IisR; `plaksma (-k'-) San Plv, (ma) *plaksin* Kod

1. **a.** *plaksudes* lõõma, taguma `Audund peso sai `tõsta künä`õtsidelle ja sai akkada kurikategä `plaksima, `tõine `tõisel künä`õtsal Lüg; *Lehm* `plaksib `mutku ägedaga `süödikuid, saba käib nigu pliih-plauh igale `puole IisR; `plaksis `kääga `persse täis Mär; kui suad, kõhe plaksi raha kätte piitl Kod **b.** *plakse* kuuldavale tooma *Kana* `plaksib *plaks, plaks*, kui lähäb `auduma Lüg; kõvva `plak'sõ ja `välku `pilsõ San; *ku leib jo plak's käeh, siss um `kastmisele parass Plv*

2. midagi hoogsalt tegema **a.** (söömisest) `plaksis `süüa Kuu; *kuer plaksib sol'gi `ämre kallal Mär; aka aga `plaksma* Kod; *pühaba sõime riisisuppi, mina `plaksisin kõhu täis Äks* **b.** kõmpima `jaama kuusteist `versta ja see tuli kõik jala `plaksida Pee; `andis ikke `enne `plaksida, kui koju sai VJg

Vrd laksima

plaksinõ *plaksi|nõ* g -sõ nätske saa õi `tsälki?, *plaksinõ, likõ* (leivast) Se

plakskõlõma `plakskõlõma Räp; pr (ta) `plakselless Kam *plaksuma tuu peés obõst nigu `plakselless Kam; tege ku `plakskõlõss, kes virgalt tege Räp*

plakslõug *lobasuu mina õlen plakslõug, ega `tõised `ninda ei `plaksuta Lüg*

plaksna `plak'sna Har Vid *plaksumine; plaksatus ta pess kääsiga vett `vasta nigu `plak'sna ennedä Har; `plak'snat ol' kuulda?, tä `ks tedä peés Rõu; piidsa `plak'sna paänd hobõsõ `juuškma Plv; `Lambanisa `paante sarvõ `otsa, `paante `sohkret vai `piimä `sisse ja `laits nutsat nii õt `plak'sna Se **Vrd** plaksnik*

plaksnik `plaksnik *plaksumine `leiba peab `sõtkuma nii, et `plaksnik `kuulub värava taha Hlj **Vrd** plakсна*

plakst *plakst* Hää Puh Nõo Võn, *plak'st* Võn Se *plaksti ilmatu sösi plõksub, pillub sädemi plakst ja plakst Hää; perenaene lõõnu plakst `kääsi kokku ja röögätänu: uih, kõik mant Puh; `poiskõnõ `tolle (hundile) jälle püüsiperäga pähä nigu plak'st Võn; `kääga plak'st ja plak'st perst pite Se*

plaksti `plaksti Kuu RId Mar Tõs Kei Jür Tür Pal Krk Puh Nõo TMr/-k'-/ hüüds, adv [lõid] `polle paar `kerda `plaksti `vasta vett ja oli poll puhas Kuu; *ta laseb kurat juo kilu `mietri päälld `plaksti `külge (sihikuga püssist) Lüg; Lei `teine raha `lauvale `plaksti ja `mutku müü aga mets ära IisR; `plaksti löi `piitsaga ovost Vai; see poiss pannond vanamele `plaksti pähä ühõ pangaga Mar; kui ta sula oli, valasid `külma vette kohe `plaksti ta (tinavalamisest) Tür; lõõnud ukse `lahti nagu `plaksti Pal; kala lei ku `plaksti, suur laksak olli; [lehmad] lääve `puskleme, `plaksti ja sarv äräde Krk; visassi üte kahvi kuuma `viija, kivi lei `plaksti Nõo; [jänes] tul'li minulõ `õkva `vasta kohe, `plak'sti tollele üts [pauk] ärä TMr **Vrd** laksti, plakst*

plaksuna `plaksuna, (ma) *plaksu(n)* Jäm Mar Kul Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Juu Jür JMd Koe VMr VJg Sim Trm Pal Plt Puh, `plaksun Hlj RId; `plaksma (-k'-) Plv, (ma) *plaksu(n)* Kod Ran(-gs-) Räp; (nad) `plaksõva Urv *plakse* kuuldavale tooma *üleni `märjaks tegi [vihm], nii et `ambad `plaksus suus Hlj; vokki `alda `nahka `lähte `lahti, siis `plaksu `vasta maad VNg; `sieliku saba märg, `aina `plaksub; `pässid `puksivad `ninda et `sarved `plaksuvad Lüg; `Kasavara rätতিকud `pandud `tuule kätte `plaksuna IisR; joo nõnna, et magu plaksub Mar;*

kabjad`plaksusid Mär; külm oo naa välläs, seenäd, palgid, ajad ja irred plaksuvad Tõs; jää meres plaugub ja plaksub Hää; piits plaksub Ris; naerab nii, et lagi laksub ja põrand plaksub piilt Juu; aa`teibad plaksuvad, külm annab järele JMd; piits aga plaksub teisel Koe; kõrred`plaksusivad, kui sirbiga`lõikasime Sim;`ambad plaksuvad suun, nõnna külm one Kod; pikne`plaksus Pal; peksab teist nii mis plaksub Plt; molli otsa pääl tõlvatedi,`anti tõlvaga kui plagsub Ran; Keresse kivi? mugu`plaksõva Urv; ku leib (tainas) jo plak's, siss um`kastmisele parass Plv; paah kõvastõ vesi keese, sõss nimä nii`tsuklevva säääl siseh ja`plak'seva ja pil'livä üless Ráp Vrd laksuma

plaksutama *plaksut|ama* Jäm Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Nis Juu Jür HJn JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn TLä(-gs- Nõo) TMr Kam Rõu Vas, -*amma* Har Plv, -*eme* San, -*õmõ* San Krl Ráp/*plakso-/-*; *plaksutam(m)a* Kuu RID

1. plaksumist tekitama, plaksuma panema *Mida sa lähed`plaksutamma`sinne`loiku,`märjast`endast`kastama* VNg; *appust`kuorest`plaksudetti võid tehä* Lüg; *mis sa`kielega`plaksutad* Jõh; *enne vanasti poisid plaksutasid`piitsasid`pulmes, see oli nagu suur`uhkuse asi* Mär; *pidude piäl plaksutavad käsi* Tõs; *kirikus sial kui plaksutasid`piitsasi (pulmadest) Nis; jäneseid`aetakse - - nist kaks`lauda on, sis`laudega plaksutavad Juu; lapsed plaksutavad käsa ühe mängu juures* JMd; *aned plaksutavad`tiibadega* VJg; *no küll sij plaksutab neie`silmevä piilt* Kod; *mõni obone ei plaksuta`kapjasi* KJn; *tõmmass naesele`müüüdä`pihta, plaksut, purjun`olli* Ran; *Ega temä ei lüü obesele, ta plaksutab ruuşka, siss obene jooseb* Nõo; *tol`olli piits peon, plaksut noid õhvakesi, nu`õkseva`savvi sikkess* Kam; *olli iks`mar'sõnu kammõrd piiti ja plaksutenu käsisi* San; *tsiapoiss ka plaksu`uma keelega nigu orrav, ma`plaksudi`piitska, hopõn`hiitü, mõtõl, et püssäga`lašti* Har; *tä plaksu`kässi ja`nilpsass kiilt* Rõu; *tuud plaksotõdi mito`kõrda`ümbre laulda?* (laulu paluti aplausiga korrata) Ráp

2. latrama küll sie`plaksuti ja üht`puhku ajas`tühja loru

 VNg; *`Maksa`rääkida midagi, sie lähäb`plaksutab`terve külälä* Jõh

3. (ööbiku laulmisest) *vanast sisask plagsut üü läbi* Nõo; *Vanast üteldi ike: sisask plaksutab* TMr

Vrd laksutama

plaksuti *plaksu|ti* g -*di* keelepeksja`plaksuti`plaksuta ühte`puhku ja ei pea toist rahu

 VNg

plaksutus *plaksutus* g -*e* Jäm Kse JõeK Koe Iis;`plaksudu|s

 g -*kse* Vai

1. plaksutamine`plaksuda`piitsa, obone`karta`plaksudust

 Vai

2. keelepeksja *on üks va plaksutus, räägib`tühja juttu* JõeK

plakõnõ *plakõ|nõ* g -*tsõ* plekiline, laiguline`väega plakõnõ om värmitü

 Plv

plama *plama* plära, lora *Ajab oma`tühjä plama* Jõh **Vrd** pläma

plamakas *plamak|as* g -*a* Kuu Jõh Lai lahmakas, suur tükk *Vahest sai`mendud`paadiga, siis olid viel`suured jää plamakad* Kuu; *`Raadik maa,`paasine,`kinnad, siis paeplamakad`jäädvad adra ette* Jõh; *aida uksele`paändi suur kivi plamakas, mis pialt tasane* Lai **Vrd** lamak(as)

plamama *plamama* Kuu VNg Jõh Vai Mär Juu Kad VJg plärama, latrama *kas sie ei ole vägev plamama* Kuu; *midä siä plamad nii pali* Vai; *küll ta`oskas aga`ästi plamada* Mär; *suu aga laiali peäs, plamab aga`peäle* Juu; *plamavad maailma`asju`reakida kiriku uste taga* Kad **Vrd** plämama

plamisema *plamise|ma* Lüg Jõh IisR, -*mä* Kod

1. plärama, latrama *plamisen üht ja tõist* Lüg; *Akkas`jällä säääl plamisema, ma tulin tulema* Jõh **Vrd** plämisema

planak

2. kurjustama, tõrelema [on] äkkine *plamisema ja kisendama*, `jusku pero Lüg; *mis te plamisetä* - - ku `riidleväd, `tõreleväd Kod

planak *plana|k* g -ku Plv; *planä|k* g -gu Rõu lahmakas, kamakas *sai igävedse planägu maad* Rõu; *tuud ol'l õigõ_hää planak*, *tuud lappõ lihha* Plv

planask *planašk* rohmakas ese või olend `Kirvõ *planašk* (suur ja raske kirves); *Inimese planašk* Vas

plangild paljalt *Sidä`kerda `veimme* [piiritust] `plangild, `põndüüd olid `lahtiseld, `ilma kottita ja `kruusita, *mes igä `painuks `pieti* Kuu

planginõ *plänginõ* plankudest *rabamise piink ol'l sääre plaänginõ*, *sääre paks* Urv

plangutama *plangu|tama* Khn, -dama Emm; `(p)langutam(m)a VNg *planke laevakerele kinnitama* `laiva `langudetti VNg; *Keige esmald*, kui `laeva *plangudama akeda*, *peab ourukasti üles panema* - - *plank tehta saabluni järel valmis*, *aeda ourukastis kuumaks* Emm; *Pannaksõ lafid `ümber ja akkab plangutamine*, kui *plangutõt*, *siis tulõb `tihtmine-takutamine* Khn

planisamb komp *planisamb* sobivam `kõldane värv *ikke õli `saanidel ja `kõige planisamb miest`rahval* Lüg

plank¹ *plank* g *plangu* Emm Rei(-ηγ-) Var Khn Tor Hää Saa Ris Juu Koe Kod, `plangu Jõe Kuu(-ηγ-) IisR, *plangi Jäm(-ηγ-)* Mär Kse Ris Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Äks Plt KJn, `plangi Kuu Jõh, `planga Lüg Jõh; *plänk* g *plängi* San V, *plangi* T; `(p)lank|u g `(p)lang|u Vai, -a VNg; *lank* g *lang|u* Khk(-ηγ-) Kaa VII Põi Muh Mär Kse Aud Vän Tor Hää, -i Khk Mus Phl Mär Hää; *laik* g *langi* Khn Trv Hls Krk(-u) Har/-ń-/; *plank-* Mar Tõs HMD Nis Jür VMR Sim, *lank-* Ans Vig Var KJn

1. paks laud `suured `laevad *tiha* - - `panna `kaared `enne `paika ja *siis tiha `planyud* Kuu; `plangad `lõigetasse `kolme `tollised ja `nelja `tollised Lüg; *viinavabriku `tõrred tegima `mõisas* - - `kolme tollistest `plankadest Jõh; *langud on puust `saetud laavad, üle kahe tolli paksud* Khk; *langid `aetse piigestega ennem läbi*, *siis virudatse suur naga `sisse* Mus; *Mo `aegu `tehti parandad saet `lankudest* Põi; *neid `lanka oo taris* Muh; *Puust laevde ehiduse juures äi saa plankusi muidu kinasti kaarde peele painuta*, kui *peab nee enne ourukastis pehmeks ourudama* Emm; *suured kase plangid, oian teisi ikke tarvis puudeks* Mär; *Meister `ändis plangu mõõdu käde* Khn; *langudest tehasse `vankre rattid* Tor; *tollidega tollivad puid ja `lankusi* Hää; *õlgu ike kerekääd mehed, kes `planki tõssavad* Kod; *aedal oli ikke lagi pääl* - - *lõhandikud pääl*, *plangid `lõhki `aetud* Äks; *ratta pöiä plangid* KJn; *ta osts `veski päält üte langi* Hls; *sij om jo paksust langist tett*, *`kange kõva* Krk; *perän `ol'li paks plänk*, *kutsuti perä pakk* Ran; *plangist saab ää arkadra raudpuu* Nõo; `vankri `pääle *kõüdetäss langi* Ote; *tõmmati laangi ette*, *is saa enne minnä_ku_rahha `massi*, *tuu `võeti tij tegemises* Har; *ku `väega `turbinõ maa ol'l ja ägel` `kergehe hüpel*, *siss `paniti `säantse_`vällätahuvõdu`plängi`?* äglile *pääle* Rõu; *tiä vinnas tuud varastõttu `planki* Vas

2. plankaed *linna `kõhtades*, *kus on `uovid*, *plank `ümbär*, *traat viel pääl* Lüg; *kaśs läks üle langi* Khk; *see vedeleb seal plangi `ääres maas* Mär; *Kiriku mõisa õuõl lank ümber* Khn; *nii `kõrge plank*, *oopis `kõrgem oli kui päris aed* Juu; *pane obune plangi `kül'ge* JMd; *plangi ääres `kasvasid ruosid ja lilled* VJg; *kabeli aia `ümber kividess plangid* Kod; *temä `seisnu sedäsi langu nõal* Krk

plank² *plank* g *plangi* hajasalt L, Ris JMd Koe VJg Kod Plt KJn, `plangi Kuu RId; *plänk g plangi* (-ń-) Nõo San Har Rõu Plv Vas; *lank* Khk(-ηγ-) Muh Tõs Tor, *laik* Hls Krk, g *langi*

1. paljas, lage, vaene rahast *ma õlen plank* Lüg; *Nüüd jäi `ninda `plangist*, *et mitte `kopkast ei jäänd `tasku* Jõh; *tulekahju tegi mind päris lanjiks* Khk; *see oo nii lank mees*, *sellel põle*

mitte teenuskid Muh; pere jäi langise, mitte kedägi ei jätn `vargad järele Tõs; olen plank, põle kopikudki Tor; jääb perest plangiks Ris; nii plank põle ma viel old kui tänavu JMd; jäi rahast plangiks VJg; ei õlegi peret kedägi, üksinde plank Kod; sellest asjast om ta nüid lañk Hls; Ma ole kah prõlla nii plañk poiss, et midägi osta ei saa Nõo; perremiis om sihn plangiss jäänü, ei saa enämb `perhele süüä anda^o Har; tuu om plañk umast varandusõst Rõu

2. sile, tasane meri on `täüest plank Kuu; meri oo vaga nigu plank Tõs; see ea plank riie Tor

3. madalpiste `Plangi `õmblemine võttas `palju `aega, seda tegime parematele linadelle IisR; See oli `risti ja muist oli plank`õmblus ka Var; sij om lañk õmmeluss Krk; nime^o ummõldass `plañki `vällä Rõu

4. blankett `veksel kirjutasse langi `pæle Khk

plank³ plañk Kan Har, g plangi Kam Ote San plink, tihke sääł om puhass plañk savi, tuu `pelgäss `põuda ja `vihma Kam; sääł om plangi maa, ega sääł midä ei saa, kui kuju om, `lahkess kõik ärä Ote; Leib om sijkõrd valahumu, paks plañk kõrd alh Har

plank⁴ → lank¹

plankis tihedalt Piima kuur, ta on sedasi üles `tõusnu - - piim `plankis all, vesi pääl Hää

***plankuline** g `plankulise plangune inimised tegid sääł ühe `niisukese `kuue `plankulise [purde] Lüg

plankuma `plankuma plangutama ku kaared üleval on, siis `pantaks täävid `otsa ja akataks `plankuma Hää

plankune `planku|ne g -se plankudest plankune `aeda Vai

plank|vaga plank- Jäm Var Tõs Khn Hää Ris, lank- Muh plankvaikne Vesi on plankvaga nagu piima pütis Jäm; ilm_o nõnna lankvaga et Muh; meri oo plankvaga, `kange vaga mis sätedab Var; Taris `aatlõma `minnä, tänä meri plankvaga; Vaga jõlm oli, plankvaga Khn

plank|vaikne täiesti tuuletu; rahulik Praes on meri plank `vaikne Jäm Vrd plankvaga

plank|vender - `vender Emm Hää JõeK, - `pender Kuu Phl puidust vender plank `vender ja rull `vender käivad laeva ja kai vahel Emm; plank `vender `pantaks rull `vendre `alla Hää

plann plañn g plañni seeliku allosa plañn, piki triibulisel sielikul all käib ühe karvaline punane tükk Jür

plants plan|ts g -dsi plink, tihke (pinnas) tuu vana savinüü, konh mitte medägi ei kasu^o, vana plañts; plañts savi rõibõ^o, ta `pel`gäss `põuda ja `pel`gäss `vihma kah Har Vrd plänts

planäk → planak

plaperdama plaperdama Puh; plapperdama, (ma) plaberdan VNg Vai/ma-inf -mma/ laterdama ei sie plaberda `ilma `aigust juttu VNg; mes sa iki plaperdat Puh Vrd laperdama

***plapperdus** pl plapperdused laterdis nie on ühed plapperdused VNg

plara plara RId Jäm Mär Tor Ris KuuK JMd Koe VJg Sim Iis Plt San

1. loba sie one `ilma `aigune plara, ei seda `maksu `usku VNg; mida sa ajad seda va `tühja plara Lüg; see võib muđu tühi plara `olla, ei ma seda usu Mär; ajab suust igasugust plara Ris; `raiskate paberit tühja plara `piale KuuK; juodikud aavad pailu plara JMd; muud ei olegi kui tema plara aina VJg

2. laterdis Sie on üks plara, ei õle mõnusa juttuga inimine Jõh; mõni plara vanamoor aas möla juttusi Sim; tuu mõni plara inimine San Vrd plaraka¹

Vrd lara, plära

plaraka¹ plara|ka g -ga plaraja, laterdis miä en taha nisukaist plaraka `kuulla Vai

plaraka² → plarakas

plarakas

plarakas *plara|kas* g *-ka* Kuu/n *-gas/* Ris Juu Sim VJg; *plara|k* g *-ka* VJg Iis, *-ku* Jäm Võn San Plv; *plaraka* Vai

1. lahmakas *hüä plaragas maad* Kuu; *suur mäittä plaraka* Vai; *`rätsepp oli `terve plaraka riidet omale `võtnud* Juu; *Simunasse on ju siit kohe plarakas muad* Sim; *tuud plarakut sai `õkva `küändä* Plv

2. hoop, löök *pani üks plarakas `näosse* Ris; *`tõmmasin puar plarakad `talle `vasta nägu* VJg; *ta sai mitu plarakut minu käest* Võn

Vrd larakas, pläarakas

plaraki *plaraki* LNg Mär Tõs Aud Trm hüüds, adv *kukkus maha plaraki* Mär; *lapsed akkašt [võimasinat] `ümmer `aama, ühükorruga plaraki kõik maas* Aud **Vrd** laraki, pläaraki

plara|lõug pläralõug, lobamokk *sie vanaeit oli plaralõug* Kei **Vrd** laralõug

plarama *plarama* Vai Jäm Mär Kse Tor Ris Hag JMd Koe VJg Iis Trm Pil San plärama, lobisema *midä siä plarad* Vai; *plaravad sedasi `peele, pole üht mõttega jutt* Jäm; *ei tohi niipal'lu plarada* Mär; *plarab ja aeab paelu `tühja juttu* Tor; *mis sa plarad `ühte lugu, ei sua enese suud `pietud* Hag; *küll nad plaravad sial* JMd; *plarasin külas ulga `aega* VJg; *`vaatas kätt, mis `assa ta `oskas, plaras nii sammati* Pil **Vrd** larama, plarrama

plardi hüüds *Luopis `süöma `lauvalt keik `asjad `plardi põrandalle* IisR

plardsavuss *plardsavu|ss* g *-se* plartsakas *`paände [püssiga] tolle plardsavuse, tuu `ol'le `lahkja kuul'* Võn

plari *plari* plära, loba *aad niisukest `tühja plari, ma_i taha kuulda* Hag **Vrd** lari

plarima *plarima* larpima, ahnelt sööma *plarib `sisse, aab `sisse nagu loom* Nis **Vrd** larima

plarin *plarin* g *-a* Lüg IisR Vai Jäm Mär Kse Hää Ris Koe VJg Iis Trm Nõo; *plarrin* g *plarin|a* Puh Har/*-rr-/, -e* San

1. *plarisev heli, plärin `Riistad kukkusid plarinaga `lauvalt maha* IisR; *suur plarin, kui laua `koormaga tuleb* Mär; *voki plarin* Ris; *lauad plarisevad alati* VJg; *`vankri läävä nigu plarrin viijst läbi* Puh; *üüts plarrin ütte `viisi, `üüse ku `päivä* (traktorist) San

2. *plära, loba kus on neid `tühja juttu mehi pali kuos, üks `räägib ikke iast, `teine paremast, siis on suur plarin* Lüg; *Oh mis tõsijutt sie, sie niisama plarin* IisR; *kes sinu plarinad tahab kuulda* Kse; *ku ta plarina minemä paänd, siss es ole aru `otsa* Nõo; *ku_sa siiä tulõt, siss om alasi plärin* Har

Vrd larin

plarinal *plarinal* VNg IisR HMD *plarinat* tekitades, *plarinaga valas plarinal vetta maha* VNg; *Mis neist `laudadest `ninda plarinal `müöda `õuve `vankrist maha `luopisid* IisR; *kardulad `lasti plarinal laeva `põhja* HMD **Vrd** larinal, plärinal

plarisema *plaris|ema* RId/*-emma* Lüg/ Mär Hää Hag Juu VJg Lai, *-õmõ* San

1. *plarinat tekitama* *Obune `kieras valuga tie `otsast `alle, kõik `piimapplekkid ja `eina `angud plarisema* IisR; *paänn muudku plariseb kää* Mär; *oki plariseb* Hää; *plekkriistad -- alati plärisevad, kui puudud* VJg; *`traktor plarisi kui `oitku ja ai `suitsu `vällä* San

2. *plärama, lobisema kogu aja plariseti, ei `ollud `oiget juttu `kuullagi* VNg; *kui `napsu võttavad mehed, siis plarisevad `ninda, et tuba on juttu täis* Lüg; *mis sa nii pal'lu plarised* Mär; *justkui va lorokapetas plariseb aga* Hag; *lase `õhtani plariseda, kus mul `aega kuulata* Lai

Vrd larisema, plärisema

plaristama *plarist|ama* RId Jäm Mar Mär PJg Kos Koe VJg Iis Trm Plt Puh, *-amma* Vai Har, *-eme* San

1. *plarinat* tekitama *plaristeti* `permandule vetta VNg; *luristetti* viel ja *plaristatti*, `enne kui *see lusikas* `tühjäst sai Lüg; *Plaristas* plekki `tahvliid `õuve `piale maha IisR; *plaristab* paänniga Mär; *mis sa neist* `laudadest *plaristad* VJg; *plaristap* `suuga kõik tuu aig Puh; *ta_m nigu tsiga*, *ku_ta mua manu pääsess*, *siss* *plaristass* alasi Har

2. *lobisema*, *latrama* *sie* *plaristi* `tühja juttu VNg; *mis te siin* *plaristate* midu tükki ühes koos Jäm; *mis sa muðu* `tühja *plaristad*, *kui sa kedagi ei tea* Mär; *plaristab* alati oma *plara* siin Iis; *olõ no^o rahu*, *sa* *plaristat* alasi `tühjä po^{ri} Har

3. *priiskama*, *raiskama* *ta* *plaristab* ju kõik läbi Plt

Vrd *laristama*, *pläristsama*

plaristumma *plaristumma* *tursuma* `luomal on ka - - `vatsa mänd `suurest - - `vatsa *plaristu* Vai

plarmama `plarmama, da-inf *plarmata* plärama *mis sa* `tühja `plarmad Hag **Vrd** *larmama*

plarr hüüds (kiiresti ja palju kõnelemisest) mõni oli `kange ia *jutuga*, võitis *plarr plarr plarr* Lai

plarrama `plarrama San/-me/, da-inf *plarrata* Käi plärama *ta on üks* *tühine inimene*, *muud äi tee*, *kui käib aga külat* `kauta `plarramas Käi **Vrd** *plarama*

plarsama `plarsama plärama, *lobisema* *Vanaeit* `plarsas ligemäle *puol* `päivä `toises peres Kuu

plarts *plarts* IisR Emm Nis Ran San, g *plartsu* Jäm Mar Ris Koe Iis, `plartsu Kuu Vai, *plardsu* Trm Puh, *plarsu* JõeK Trm; *plårts* g *plar|tsi* Ans, -*dsi* Har

1. hüüds, adv `Kuulsin üks *plarts* käis, *vahin tagasi*, `leivakomps *vette kukkund* IisR; *visatud sedasi* `loudi maha, *põõningult ülalt* *plarts plarts plarts* Jäm; *Me_sa sii setid*, *pane* *plarts ja plarts* Emm; *sülitand ike* *plarts ja plarts* *vasta* `sil'mi Nis; *mõni piibumiis* `sül'gäb alati, *pane* *plarts ja plarts* Ran; *nigu tagasiperi* oless tõmmatu, *nii olli* *ma plarts* *maan* Puh

2. **a.** plärakas *hüä* *plarts* *kukkus* *maha* Kuu; *sülitas* *ea* *plartsu* Ris **b.** *lask*, *pauk* *ma* *panin* *plarsu*, *teine jäi* *maha* *lomakille* JõeK

3. *lobjakas* *sajab lume* `plartsu, *sula* *lund* Mar; *lumõ* `plårtsi *satass*, *sääräne* *veßsine*, *et ei saa* `ussõ *minnä?* Har

Vrd *larts*, *plårts*

plartsak *plartsak* räpakas üks röve ning *plartsak* inime Jäm

plartsaka → *plartsakas*

plartsakas *plartsak|as* San, g -*a* Jäm Mär/-*rs*-/ Kse Hää VJg Iis Ksi Plt Puh; `plartsa|ka g -*ga* VNg Vai

1. *plartsatus* *kukkus* `ninda_t üvä `plartsaka oli `kuulla VNg; *midä* `plartsaka *see oli*, *midä* `langes Vai; *ea* *plarsaka* *tegi* *kohe*, *kui* `lõhkes Mär; *üks* *plartsakas* *käis*, *tia* *mis* *asi* *nüüd* *kukkus* VJg; *suur* *plartsakas* `olli *kuulda* Puh

2. **a.** plärakas *süle* `plartsaka Vai; *üks* *suur* *piima* *plartsakas* *lavva* *pial* Iis; *sül*g on *maas*, *süle**plartsakas* Plt **b.** *lõök*, *hoop* *sie* *otti* *kaik* `plartsagad `vasta *pilt* VNg; *sai* *mäda* `larhvi *mõne* *plartsaka* Ksi

Vrd *plårtsakas*

plartsatama *plartsat|ama* Kse KJn, -*eme* San; `plartsata|ma IisR, -*mma* Lüg; *plardsatõmõ* San *plartsti* *kukkuma*, *langema* *mero* `murdis `aava `katki, `plartsatas *maha* Lüg; *Pidi* `teine *oja* `kaldalt *vette* `plartsatama IisR; *raand* *plartsatas* *kääst* *maha* Kse; *sadanu* *õkka* *läve* *päält* *maha* *ku* *plardsatõss* *ja* *valmiss* San **Vrd** *lartsatama*, *plårtsatama*

plartsima

plartsima `plartsima, (ta) *plartsib* Jäm Rid Ris VJg Iis, `plartsib Kuu Hlj; `plarssima, (ta) *plarsib* Mar

1. plartsti lööma või paiskama *vihm plarsib einä maha, sis ta lähäb `näotumaks* Mar; *nii `kange pori, plarsib kõik `riided täis Mär; laps plartsib vett vasta nägu* VJg

2. poris või lumes käima *Andas ikka `plartsida* Jäm; *plartsi `kää lobjaka sees, `plirtsä-`plärtsä* Rid; *plartsib `menna* Iis

3. larpima, ahnelt sööma *plartsib suppi* Ris

4. lörtsima, rikkuma *plartsid jalavarju ära* Iis

plartsti `plartsti IisR Mär Khn Hää Sim Kod KJn Puh KodT San Har plartsuga, plartsatades *Kukkus `plartsti vette* IisR; *pillas parandale puruks `plartsti* Mär; *Plaguliin süesteti `plartsti `vasta ruhvi lagõ* Khn; *`ándis `müeda `kõrvu ku `plartsti* Sim; *ku `kämlegä paned `vassa miäle `kõhta, kõhe `plartsti muan* Kod; *ma satte ku `plartsti maha* Puh; *siss visanu üts `plartsti, tõõnõ visanu `plartsti, kolmass `otsa `plartsti* KodT; *`väikene poiß läts muta `müüdü, sattõ `purdõ kõrvalõ `plartsti maha* Har **Vrd** lartsti, plartstik, plärtsti

plartstik plartsti `viskas `plartstik maha Khk **Vrd** plärtstik

plartsuma `plartsuma IisR Mih

1. plartse tekitama *`Läksime `ninda, et pori `plartsudes kahele `puole kies* IisR; *akkasid põlle `sisse raha `viskama, `põlle lappima, üks kel'm pani `järsku nagu `plartsus, põll läks `katki* (pulmakombest) Mih

2. plärama *Mis piaks `plartsuma, kui ise kedagi ei tia; Pia `puoled `lõuvad `kinni, ära `plartsu* IisR

Vrd plärtsuma

plartsutama *plartsut|ama* Mär/-rs-/ Koe VJg Kad Iis Plt KJn Puh Nõo/-rds-, -eme San; *plartsuta|ma* Kuu VNg, -mma Lüg Vai

1. plartse tekitama **a.** plartsima, pritsima *`lapsed `plartsutavata ja `plaksutavata ikke vie sies* VNg; *`sülge `plartsutamma* Vai; *plartsutab pori ja vie sies* Iis **b.** plartsuga lööma vm, paugutama *plartsutavad `püüsi `väl'les* Mär; *valgeid `kangaid plartsutata `veiksema kurikaga* VJg; *meigas - - kohe plartsutab `tiibu* Kad; *plardsutap tolle ussega, vahel eedutab ärä `õkva* Nõo

Vrd plärtsutama

3. **a.** raiskama raha läbi *plartsuteme* San **b.** trööpama kõik *`vastsegi `rõiva om sul üst ärä* plartsutedu Puh

Vrd lartsutama

4. ropendama, plärama ära *plartsuta* Lüg

plasmus *plasmus* hulk *senel on üvä plasamus agu `kaendlas* VNg

plasku *pläšku* (-s-) Jäm Mar(-o) Mär Kse Var PJg Tor Hää Ris Juu JMd Ann Koe VMr VJg Iis Trm Kod Plt KJn Hel Nõo Har Rõu, *plasku* Kuu Rid Rei, *pläšku* (-s-) Mar Juu Hls Ote Plv/-o/; *läšku* (-s-) Mus Kaa KJn Nõo Kam, *lasku* Khk(-s-) Muh Hel, *läsku* Saal/-s-/ Hls Krk plekknõu; lame joogipudel *Plaskujega `vieti `piiridust ja `piima ka* Kuu; *piim `pandi pudeli, aga `pandi `plasku ka* VNg; *sõaväe ajal iga `soldatil õli puust `õõnestettu, vett õli `kaasas `plaskuga* Lüg; *laiu pudelid ütase `laskuks* Khk; *ühekerra oli piiriduse lasku `loksega äärd tulnd* (lainega randa uhitud) Mus; *võta eli `lasku* Muh; *Õli klunksub `plaskus* Rei; *sala `viina `toodi `neokste plekist `nõudega, nel'lanurgelesed nõud - - viina plaskod* Mar; *pleki plasku, toobi `moodi, pialt `lahti, latergune* PJg; *miul läskud es ole, miul ol'li kilu `nõuga vesi õhes* Saa; *pläšku nihuke plekist asjames, nihuke `kinnise kaelaga* Juu; *vala piim pläskusse* JMd; *plaskuga*

tuuakse eli puest VJg; sel_o kõhe kard plašku juuren Kod; lekk plaškul on üksindä `piälmene suu KJn; läsku olli `seante laiake, `karmani jaos Hls; sõa aig olli `seantsit läskusit, laberik pudel Krk; Laškuga võeti tüü manu joogi vesi üten, olle ää villu visata Nõo; pläškul olli kaits `kõrva Ote; hommõn ajami karja pik'ile päivile, siss pandass mullõ plaškuga piim üten ja leib Har; ma tõi lättest plaškuga^o vett Rõu; `soldanel ol' liva pläško^o sõja ajal, plekist lapiku pudeli^o Plv

plass¹ plašs g plässi Ris Juu Jür Koe VJg IPõ Krl, plassi Kaa Mar Ran Nõo; plass g plassi Käi Rei Kir, `plassi R/n `plassi Vai/; lašs g lašsi Mär, lassi Khk

1. jumetu, kahvatu, kaame Nie toved ottavad kohe `silmist `plassiks Kuu; näost `ninda `plassi `karva Lüg; Mis ilus ta on, `plassi `muega nägu IisR; tüdruk oli lassi `palgega Khk; Ta on üks plass asi ka, äi taal pole verd näus ega puna palges Käi; Sa läksid nii plassiks, ma nägi küll, et sa `aigeks jähid Rei; lähäb näust plassis, lähäb `valges, kui `kohkub Mar; mõni lahja plašs inime `ööldakse vere `vaene olevad Juu; sie on nõnna plašs inime VJg; Kahvatanud nägu üeldasse plass nägu Trm; plašs nägu, täl ei ole üttegi `värmi Ran; Kehvän toedun om kah plassin nägu Nõo; si om plässi `näoge tüdruk Krl

2. hele, valkjas; tuhm Päiv_o `kuue `plassiks `pliegitänd Kuu; Nävad `miski `plassi `karva `rüdetükki ei taha, `ütlevad, et `mäerind `karva; Porand sai nattuke `plassimast `värvitud IisR; ühnä `valkjad, `neoksed plassid rohilesed Mar; kui värvist oli plašs või kahvatu, ei saand `õiged nägu, kui värviti Lai

plass² plašs jõmpsikas latsõ plašs toona_käve, [nüüd] `arssinat ja tollipuud ei lövvä^o `kostki Se

plass³ plašs g plassi seljatäis (heinast) lüvväss `plässi, [see kantakse] rukka (saadu) Lut

plass⁴ plašs g plassi plasku Ma võta viina plassi Jäm

plast plašt g plašti ahjukivi pealmine sile osa – Kod

platus nohune sul on nina platus Jõh Vrd pläsus

plata|jalg platajalg lauk, vesikana – Noa

platak(as) plata|k g -ka Kod, -ku Ran; platak|as g -a Kse Juu latakas [kui] maa pial istub [inimene], siis asuvad `seuksed_sured latakad kõik `kül'ge Kse; meil sii suur platakas `tühja moad Juu; sita platakad Kod; [ahvenad] `marja täis nigu plataku suure Ran Vrd plätak(as)

plate plate Kaa Pha Emm Käi Lih Han Khn/-õ/ VMr Trm Trv Pst Puh, platte Hlj IisR, late Hää uus plaat alasil on lai platte ja siin `otsas sarv Hlj; Vanadel pitkadel ristjalgadega rennil oli plate pealt ära tõstetud Kaa; Mütu platet sii parandale läheb Pha; nüid peab ikka nendest platedest [katuse] panema Lih; Lauaplate oo ää kriimustatud Han; Uiõmatõl `pliitel `kõikõl platõd Khn; pulma süegi lauad olid rišt `jalgadega, no `äste pikad ikke, plate oli pial VMr; Endised kuulud õlid suured plated, teise plate piale pandi koit, teise piale pandi kivist pommid Trm || heliplaat Nii tantsi plated kramavonil om küll iluse Pst

platerdama platerdama Jäm Emm Mar Kse Ris Juu VJg; platterda|ma Kuu IisR, -mma Vai

1. latrama `naised platterdavad `tühjä juttu Vai; üks va liba tüdruk, `palju platerdab Emm; mes sa müdu platerdad, räägid `tühja juttu Mar; võtab platerdada `peale Kse; platerdab juttu ühes kohas ja `teises kohas peal Ris; mis sa platerdad, koe sa kellegist ei teä Juu Vrd laterdama¹

2. pladistama Mes sa platterdad siel mudase vie sies Kuu; `ärgä platterdaga muda sies Vai || laperdama puri platerdab Ris

3. soperdama, saamatult töötama mis ta teeb, muidu platerdab Jäm; tee õieti see töö ää ja, mes sa platerdad Mar

Vrd pläterdama

platerdes

platerdes *platerdes* g -e laterdis va *platerdes inime* Ris **Vrd** platerdus

platerdus *platerdus* Emm; *platterdus* g -e IisR

1. **a.** laterdis *Minusugusel platterdusel akkab* `üksi igav IisR **Vrd** platerdes **b.** eputis *See tüdruk aa üks igavene platerdus* Emm

2. plära, loba *Ära_nd nisukese platterdusega külasse mene* IisR

Vrd pläterdus

platrama `platrama Kuu VNg Jöh IisR Krl laterdama, lobisema `Lapsed `platrasid omavahel Kuu; tädi - - *tämä* `platras, keik vanad sojad ja puha VNg; *Sie* `sulle jah `mieldi, kui saad `päeva maha `platrada IisR; *mis sa* `platrat Krl **Vrd** latrama¹, plätrama

platramus `platramus lobamokk – Kuu **Vrd** plätämüs

plats *pläts* g *plätsi* (-t-) Jäm hajusalt L K, Iis Trm Kod T V; *plats* g *platsi* Rei Phl, `platsi Kuu RIId/n `platsi VNg Vai; *läts* g *lätsi* Aud Vän Tor Kõp Vil, *latsi* Sa Muh Vig Kse Mih Tõs PJG Pst Hls Krk

1. (piiritletud) maa-ala **a.** maa, põllu vm tükk; koht, krunt vms *minu maja plats* Lüg; *küläss - - oli igäl ühel ikke üks aia* `platsi; *suur* `platsi `einä on viel tegemättä Vai; *üks põllu läts kää, nüüd_o suur latsimees* Khk; *siis oli laada läts, kui säält üle Suuresüllä lehed - - üks lage läts oli* Kär; *Keige param maja läts oli sääil, kus oli allikas või sedikest vett ikka* `kergest käde `saaja; *Sii oli ühekorra üks vabanikuläts* Kaa; *Meres olid oma latsid, kus* `püüiti; *Ta sai mõisapõllalt omale latsi ja läks siis* `sõnna elama Pöi; *meil* `olli mullu koa saluahune suur läts tuhliste all; *pissed eenama tükid* `ööti `arbadeks, põllud `latsideks Muh; *Pole* `platsi, kuskohas sa paned Phl; *suur lage läts, kus oherdamas* `köidi Mih; *see oli soldati läts, müis edesi* Aud; *tal oo* `väike läts maja ümmer PJG; *elavad ju igäüks oma platsist* Hää; *leikasime rukiid, teise plätsi pialt oli* `tündrema odra `niita Ris; *kui* [loomad] kevadesse elavad, *siis on seda köietamise* `plätsi küll; *Oli ikka üks lage pläts, kus nüüd* `lambakari ja_s loomad kokku `aeti ommikul JJn; *kui* [loomad] kevadesse elavad, *siis on seda köietamise* `plätsi küll JJn; *leikasime oma rukiid, ei saand ühe päävaga seda* `plätsi leigatud Rak; *ehituse pläts, kohe maja* `piäle ehitäd [maja] `piäle Kod; *vainu oli suur lage pläts* Äks; *siin on si esimene pläts, kos ma* [karjas] `ol'lin KJn; *üüšilt* `viiti obesed `süüjä, `ol'li üks rohu läts, *teomehed pidid juures* `käimä Vil; *lätse pääl ehitete majasid* Hls; *ku üits* `väike sädemeke õitsi latsi `pääle jääss, *siss seel aavet tule suuress ku lijk* Krk; *ku omal ärä* `olli põemetu, *siss lätsit taludele* `põimma, *taludel olli pal'lu suuremba platsi* Puh; *minu minijä esä ost kate pereme linaleo platsi ja tei maja* `pääle Nõo; *mõisa ärrä - - sij selle keriku plätsi and, see ol'li* `Tähkvere `mõisa ristikaena süüjt TMr; *Sääil* `ärbäni iijn *plätsi pääl lašk egäl koolil laolda ja siss* `kinkse egäle raamatu Rõn; *mi_sä ummi eläjeidega olõt kaandimihe plätsi pääle lännü?* Har; *lagõstik, suur laga pläts mõtsa vahel; ma?* olõ siin uma *plätsi pääl, sa?* piä? *suu kinni?* Rõu; *tul'l hummogult herr kodo ja näkk, et kuisar käve* `platse piteh Vas **b.** hauaplats `lähme `surnu`aia `platsile ka Lüg; *lätsi* `võtsin ka, *kus ma* `maetud saan Vän; *kabelin* `surnu aadadelle õssetasse *plätsid* Kod; *ka siul surma läts* `valmi ostet om Krk; *kabelin om ka läädsäpuu eki* `ümbre `platse Nõo; *Ilmjärve pihaaian om_tu pläts* San; *matus*e paegal om egäl oma *pläts* Krl

2. **a.** millegi või kellegi asupaik `näitasin `teile jo ia `platsi, *kus on* `vaarikaid `palju Lüg; *lahju läts, kus vana* `surnud `ülge raip `põhjas oo Mus; *Siie saab selle kivi juraka jäüks parase latsi küll* Kaa; *See on ahju läts, sii oli enne ahi* Pöi; *vabe pläts, võrgu* `juhtmete alune Rid; *kirikud ei* `olngi, *ma köisin selle lätsist üle* Aud; *lugemise latsi kottel* (kantsli kohal) Krk; *siss tuuđi pruudi esä imäga tuuşama plätsi pääle* (pulmaliste keskele) Har **b.** pilt tuli põletas kõik ärä, *pläts puhas* Kod; *kõik ütsiperästigu lätsivä* `mulda, *katõ* `aastaga `ol'li *pläts* nii puhass

Ran; *kõik ol' kaonu, puhass plats enne jäi San; Tii_plats`puhtass, võta uma kraam ja olgu_mint sedä maid Urv*

3. istekoht `istu tõiss`puole `serva, siis saab `tõistele ka `laua `ääres `platsi Lüg; `andke moole ka `latsi Khk; esto `sõnna platsi `peale Kul; eks sa võta `platsi (istu) JMd; mul olli `kerkun ää plats Puh; nemä võtava platsi ärä, saesta om `väega rasse Võn

4. laik, plekk ruos - - rind on `aukusi täis, `niskesed sinised `platsid nüüd on järel VNg; tule viga, erk punane lapp oli, lapsel `palges lafs Phl; maea sein oli naa `metme `korne, nigu kasetohul, üks lafs `ühtepidi, tõene teisspidi Mih; iho kõik punasid `platsa täis Kod; `rõival must plats seeh Se

platserdama platserdama IisR/`p-/ Lai platsima `Lapsed, mis te `platserdate `konnakudus, `säered `lähvad `lõhki IisR; oli kole soe vesi sial `loikus, kohe iad meelt tegi platserdada sial sees Lai Vrd plätserdama

platserdus `platserdus g -e

1. plätserdamine Savi tahab `tampida, `lastele nisuke `platserdus `mieldi IisR

2. soperdis, vusserdis Ah mis pottsepp sie, üks `platserdus on, tieb nii pahad `ahjud et IisR

Vrd plätserdus

platsi `platsi Mär Hää Ris HMd Juu Koe VJg Kod Har Rõu Plv Röp, `platsi IisR Vai Emm Phl Nõo; `latsi Khn Aud Vän Hää KJn, `latsi Sa Tõs Krk

1. kohale, paika; välja, nähtavale tule `platsi, akkamo `pruovima, kas siul on ramu `rohkeemb ehk miul Vai; tõi oma vene keele ka `latsi, nii pailu ikka `tonkisi, et `tonger aru sai piltl Mus; pand uie talitaja `latsi Kaa; Poisid pidid `platsi minema (mobiliseerimisest) Emm; tule astu aga `platsi, mis sa veel `ootad Mär; juripäe läksid [suilised] `latsi ja `mihklepäe läksid igauks oma koeo Tõs; Piäme kua umiku `latsi minemä, teesed juba läin Khn; poisid läksid `latsi (ehale) Vän; astu `latsi ja akka tüüs Hää; mis sa jätd neist [võtmetest] `platsi HMd; astu aga `platsi Koe; kis sind vihмага `latsi aas KJn; tule `latsi, ma näidä siul Krk; ega täl siss `aiga mul`ada ei ole, ku tüümehel `platsi tuleva Nõo; astu aga `platsi, mi_sa asanda `aigu viidät Har; `väik`ene rehekene - - siss `võeti küll_koodi_ `platsi Plv; Meerapalo mehel`parvõtiva_ `pal`ke, `miinti joba märsikuul `platsi Röp

2. asemele kut ma ää lehe, tuleb ta moo `latsi Khk; nad viisid mo sea ära, `antsid mullika `latsi Pha; `Roandate `latsi tulid lekist `ämrid Põi

platsih platsis pääkarusõgõnõ õnnõ pidi egapäivi platsih olõma Se

platsin platsin Kod Har, platsin Hel TLä Võn Ote; latsin Trv Hls Krk kohal, platsis, tegevuses teil kalamed jo platsin, siis ike kala suab Kod; ninda ku na kokku saave, sõss ei ole muud ku õientus latsin Krk; kui rüä `lõikuse aig tulli, vahimjiss tõi käsu: sel ommukul olge platsin Hel; tüü es ole ärrä asi, mes sul sällän `ol`li vai kõtun, aga pidid platsin olema Ran; serätsit jonnikit `latsi siän, siss om `kiislemine platsin Puh; ku sa `teijet `aasta kaoba, siss ollit suvi ku tal`v platsin Nõo; ommogu `aiksast ol`liva rabaja platsin Võn; `aastad kaits kolmkümmend, siss olliva nuu (hanijalad) platsin, siss vedrusid es ole Ote; ma olõ alasi platsin ollu, hommugust õdaguni Har

platsiraha kohamaks `laadal iga mies `maksas `platsiraha, kuda `kellelgi õli `kaupa `müia Lüg; `laate peal ja kus inimesed oo, seal `võetse platsi raha. `enni ikke `võeti obose pealt kahessakümmend viis `senti Mar; lähäd loadale ja maksad platsi raha, et seal `müia soad Juu; kui kalliss sij latsiraha om Krk

platsis

platsis *pláisis* VMr VJg Sim Äks Plt, *pláisis* Mär Hää HaLo Juu Tür, *platsis* Kuu/-ss/ RId Jäm Ans Mih Khn Juu Koe; *látis* KJn, *látis* Khn Aud Vän Tor Hää Saa Rap KJn, *látis* SaLä Kaa Pha Pöi Muh PJg

1. kohal, päral; tegevuses *jaani`päiväl, siis olid kaik vanad inimised ka`kiiga`juures`platsiss* Kuu; *kui oli`katribä, siis`poisid ei`tulned, aga ku oli`mardibä, siis olid`poisid ka`platsis* VNg; *Läks ing siest`vällä, siis õlid perijad`platsis, igaüks tuli perima Jõh; Tuul on`látis`jälle Jäm; ööd ning päävad ole`látis ning ikka_b`jöva`tööga; ta oli`eese isa`látis* (asemel) *väl`jas* Khk; *vaada`koera, kut tä`rohtu akab`sööma, siis_o`varsti vihm`látis* Mus; *Kerve mees ta oli vali, kus`kerve tööd oli, seal oli täma`látis Pöi; kui omiku läksin, kõik olid`pláisis juba Mär; juulikuu oligid sõda`platsis Mih; Keväde käe, lõod juba`látis Khn; Ku ma veel noor`ol`lin, siis sai iga`lauba`látis* (ehal) *keidud* Tor; *Tormitaadid* (lagled) *tulevad, sis on tuul ja torm`látis Hää; läksime`tañtsima, olime`pláisis`jälle Ris; Leivaastid põld na ia`pláisis* (nähtaval) *pidada, kuri silm käis üle Kei; omiku on tema`enne kella`nel`la`pláisis Tür; kui naised koos, siis on nigu`Laekvere laat pláisis, siis oli suur jutt ja kisa Sim; kui eenamalle`miñti, siis olid ommuku ju päeva töösu aeg pláisis Äks; nigu vähegi aeg annab, vokk`jälle pláisis Plt; ku tuul`ol`li, kui jahvatest`ol`li, s_piäd ju olema järest`látis, öö ku päävad siis`veske käis* KJn **Vrd** *platsih, platsin*

2. ärevil *mis sa selle tühja pärast nii`látis oled* Khk

platsitamma *pláisitamma* kohaga *hooplema mi_sa no_piat pláisitamma, kas sul no? ütsindä pláisi? omma* Har

platsite *lapiti, tükati Päänaha`aiguss, sis lähäb pää`platsite`paljast* Lüg

platslikanõ *pláitslika|nõ g -tsõ* Plv, *-dsõ* Se *lapiline rassõl naaasel um`pláitslikanõ nägo* Plv; *pláitslikanõ vili, üts pláits`halva, töõnõ hääd* Se

platsutama *platsut|ama* Jäm Koe VJg Iis Lai Plt Puh, *-amma* Har, *-eme* San; *platsut|ma* Kuu, *-mma* Vai *platse* tekitama, *pláitsutama`paisteleib - - jahud`laua`piale, siis`ieruti seda`aiva ja siis`platsudatti siledaks;`lapsed`platsutavad`vannis* Kuu; *mis sa õpid nii rumalast`süöma, platsutad`suuga* VJg; *mis sa`lõugu platsutad* Iis; *lapsed pori oidus platsutasivad, et pori ja vesi`lendas* Lai; *latse platsutava kätega vii`sehen* Puh; *muidõ pahrükõnõ tul`l mi? tsiku manu, siss`naksõ suud platsutamma* Har **Vrd** *latsutama*

platt¹ *pláit* Rid Kad Lai, *g pláit* Koe Plt; *platt* Hlj Phl Trm, *g platti* Lüg; *n, g platti* Vai *sile, tasane; lame, lapergune kõvast`kuutud`riide, siis`üeldasse, et sie on platt; ilusad`kapjad, ei õle plattis, õõned`kapjad* Lüg; *obe`karva kala,`laia, platti* Vai; *platt maa sees nii`easti* [kartul] *ei kasva, vau sees kasvab paramini* Phl; *lodi on laia põhaga, pláit nagu laud* Rid; *meil õli pláit* [kooli] *laud, ei õld sedasi upakille kui nüüd* Kad; *Raud piab* [kabjal] *ühteviisi all õlema, täitsa platt, nii kui liidetud alla* Trm; *küna, pláit põhi* Lai

platt² *pláit g plái* Urv Har, *plati* Rõn; *platt g platti* VNg Lüg *plaat; palgi või kivi tahk`pliita platti`peale oli liha`pandu* VNg; *lauva platt`jalgude pääl* Lüg; *Korssna jala ette ol`l tettü kivi pláit* Urv; *tuu kivi om mitma`pláitiga?; ku_mi?`liipriid`leie, siss pedi plái`vällä tegemä* Har

platt|taldrik *praetaldrik* Mine küsi *teisteld`oomseks rehepeksu ajaks platt-taldreguid* Rei; *üks on madal ehk pláit-tadrek, teene`jälle supi tadrek* Juu

plau *plau* Kuu Hlj VNg Vai Mär Juu Koe VJg

1. hoop, lõök *sain hää plau* Kuu; *sie`andas üvä plau`vasta`korvi* VNg; *peksis kohe ää, üks plau`siia, teene`sõnna* Juu; *oli üks kõva plau* Koe **Vrd** *lau*²

2. hüüds, adv *mis sa`paugutad`uksega,`aiva plau ja plau* Hlj; `püssi mäni`lahti plau Vai; `löödi karja kola omiku, kui kari läks`väl'lä - -`löödi plau, plau Juu

3. (suurest hulgast) *üvä plau one viel`leika`toistel* VNg; *sai ikke täna ea plau maad ää`käidud* Mär; *küll on ia plau viel mõisa vailal rukit leigata* VJg

Vrd pläu

plaudi *plauhti mõned mättad olid`kõrged ja teravad, ei saand pial`seista, olid`plaudi sees*
Lai **Vrd** pläudi

plaugajus `plaugaju|s g -kse plaks – Kuu

plaugatama *plaugatama* Tõs VJg Plt, `plaugatama Kuu Vai/-mma/ paugatama; *plahvatama uks`plaugatab* Kuu; `püssi`plaugati`lahti Vai; *pöis plaugatas`lõhki* Tõs; *riist plaugatas vitsa maha, vits läks nii et plaugatas* VJg; *viskas maha mis plaugatas* Plt

plaugutama `plaugutama Kuu Rld(-mma Lüg Vai) paugutama, taguma, peksma *tuul`plaugutab ust* Kuu; *mina`plaugudin puid`lohku* VNg; [pesu] `plaugudetti kõik kurikaga sene lehelise sies`vaide ja õligi tämä puhas Lüg; `plaugutab`puuga, `plagistab ja müristab Jõh; *akkas miu`plaugutamma peris`ilma`süütä* Vai || *pilt mõni on`kange oma`lõugu`plaugutamma (sõimama)* Lüg

plauh *plauh* IisR Mar Äks KJn Nõo Kam Se hüüds, adv *Suur siga süüb plauh-plauh-plauh* IisR; [lapsed] *läksid mäta päält mäta`pääle, kukkusid maha ku plauh* Äks; [laud] *pannasse plauh teeše laua päile* KJn; *põrsa karelnuva nii jäl'edäde`vasta`saina ike plauh ja plauh* Nõo; *siss kate`käega tõmmanu, siss om ollu kõüds plauh pooless* Kam

plauhkama `plauhkama Lüg Jõh (välja) pahvatama *sul ei õle suu ies`varju, midä`sülge suhu tuob, sene`vällä`plauhkad* Lüg; *Sai vihasest,`plauhkas`teisele kõik, mis`mõtles* Jõh

Vrd pläuhkama

plauht *plauht* Iis Har plauhti *läis`vällä ja lei`süämega ussõ plauht kiini?* Har

plauhti `plauhti Kuu IisR Vai Jäm Mär Kse Tõs Juu Jür Koe Kad VJg Trm Äks Plt KJn Krk Puh Nõo Kam San pauhti; *mauhti Manerga kaan`kargas nagu`plauhti pialt ära ja piim vulinal maha* IisR; `plauhti`langes kivi joge Vai; `plauhti jällä [ämbrist] üle ääre vett maha Mär; *kukkus`plauhti vee`sisse* Tõs; *tuli - -`ešti`immib ja soetseb, sis lööb kohe`plauhti`lahti* Juu; *Viskad asja vette, vesi tieb`plauhti`vasta* Jür; *enne jo läks püssirohi`plauhti põlema* Kad; *lapsed ajavad siaraku täis ja üppavad siis`piale, lähäb`lõhki`plauhti* VJg; *rihealuse väratid`lahti`plauhti kohe* Äks; *ku mädä muna`viskat, sõss lää katik ku`plauhti* Krk; *sa vaine satet kui`plauhti vette* Puh; *visanu tolle püssi`plauhti`puhmade* Nõo; *sai kah ää tiraku, satte maha nigu`plauhti* Kam **Vrd** plauht, pläuhti

plaukuma `plaukuma Kuu VMr, (ta) *plaugub* Juu paukuma *uks`plaukub* Kuu; *aesä kell on suur, pannakse`aisa, siis seal plaugub* Juu; *kahe otsa pial virutati, nõnna et kurikas`plaukus* VMr

plaunaja tgn *plaunaja* rauts Rää`pandmisõss ol'l`väikene üte`käega, niitmisõ vikat, midä kutsuti *plaunaja* Vas

pledi *pledi* plett, palmik *pledid keerati`kukla taha kokku, minu ema ja kõik naised olid pletedega* Plt

pledima¹ *pledima* Lüg Jõh IisR Mar Hää midagi hoogsalt tegema **a.** *liduma, jooksmä Mõnikõrd pletisima`erve tie,`kartasima, et tulevad järäl* Jõh; *Sina kui akkad pletima, siis jalad`käivad nigu`vändad* IisR; *ma panin kohe pletima* Mar; *Pledib, jooseb suurte sammudega Hää* **Vrd** ledima **b.** *larpima, ahnelt sööma Kass pletib`suoja`piimä* Lüg; *Ta pletis kõik pudru*

pledima

oma `nahka Jõh c. lööma; teha vehkima *Võttas`piitsa, pledis kere ülä Lüg; Pledin`kirja`valmis IisR*

pledima² *pledima* plettima, palmitsema `juukseid *pledima* Plt

pleeg|aid = pleekaed *vanast olli õks`mõisan pleegi aia*² Rõu

pleegitama *pleegi|tama* Jäm Rid Mar Mär Kse Tõs Hää HMD VJg Trm Lai Plt, *-tämä Nõo, -tämmä Har, -dama Käi Rei; pliegitama* Ris Koe VMr, *pliegit|amma* Lüg Jõh Vai, *-ämä Kuu; leegit|ama* Khk Mus Kaa Põi Muh Mär Vig Kse Pälõ Hää SJn Trv, *-ämä KJn; tud-kesks leegit* Krk (päikese)valguse käes heledamaks muutma `mitmale`kerrale`täüüsidä (kangast) *pliegitädä siiss ja`kierdädä toist`päidi* Kuu; *kannjast kevädel`naised`pliegita* Lüg; *valget pesu ikka leegitati pääva`paistel* Mus; *Pale läks`valgeks kut leegitud linune riie* Kaa; *Esiti kui naised ise`kangad kudusid, siis kevadeti oli egas peres suur kannjaste leegitamine* Põi; *kannjas`õues`pleekimas, kannjast pleegidakse* Käi; *neid (lõngu) sai tuhaga keedetud ja`väl`las pleegitud* Rid; *kebade sai`kangad ülesse`panna, siss sai leegitada ja`keeta* Vig; *pää leegitab`riide`valgess* Kse; *viltsed püksid ei sünni leegitada, nääd`lähtväd rumalase* Tõs; *Kangid leegitama peab kevadi varakult lume põlves* PJg; *akati`kangaid`autama, siis tõsteti pesküünasse, pekseti ja pleegitadi neid* HMD; *sai`kangad`kuotud ja lume pial pliegitetud`iaste`valgest* VMr; *kui taheti`valgest`suada, siis`pešti ja pleegitati linasid`kangaid* Trm; *lume pial oli ia pleegitada* Plt; *kui kangast pleegität, siss paned`kanga veere`kül`ge tripu ja sinna pulga`sisse, et tuul ei saa kangast kokku`aada* Nõo; *konõss teil nakatass`rõivõid pleegitämmä* Har || *päevitama pleegitab ennast`vasta`pääva* Mär

pleek¹ *pleek* g *pleegi* Rei VJg; *pliek* g *pliegi* Ris VMr VJg, *pliegi* Kuu Lüg Vai/n *plieki/; plijk* Kam, g *pleegi* San Ply, *pliägi* Kod; *leek* g *leegi* Muh Pst Krk

1. *pleegitusaine pliek, puest`tuodi`pulber,`miska`kannjast`pesti* Lüg; *nüüd`tuua`kanga`plieki, ei`pliegida enamb* Vai; *kes pliegiga tegid, siis pidasid lius kohe mõne tuüni* VMr; *lõngad on põlend, pliek süend ää* VJg; *vanass`kangid valessite, nüid eväd valessa kedägi, pliägi vedess`tõmmavad läbi* Kod; *moni paneb linu leegi pääle* Pst; *rõõva om leegi pääl, sõss leegive`valgess* Krk; *vaja tuvva`poodist pleegi`pulbrit* Ply

2. a. *pleegitamine kui`kangad`leeki`pandi, siis`aeti pulgad sõldustest läbi* Muh
b. *pleegitatud plijk lina olli`kal`limp, rohilane odavamp* Kam

pleek² *pleek* Jõe Nis; *leek* g *leegi* Vig hele, valkjas *pleek luom, kollane obune, mis vana`karva* on Jõe; *ma`keersi teese kül`le, teene kül`g oli na leegiss läind* Vig; *pleek punane obune,`val`kjas punane, vähä kollakas* Nis

pleek|aed *pleek-* Emm Rei Mär Kir Ris Juu Trm Plt, *plijk-* Hää Nõo, *pliek-* Kuu Lüg IisR Ris KuuK Koe VJg, *leek-* Khk Tõs Vän SJn, *lijk-* KJn aed kangaste pleegitamiseks *minu emä oli`moisass`-`pliek`aias`kanga`pliegitämäss* Kuu; *Lappesse`pandud`kangad`tõime`õhta pliekajast tuppä* IisR; *riided pannasse leek`aida maha`leekima* Khk; *Ega peres, kus`kangud kujudi, oli oma pleekaid* Emm; *tüdrukud magasid üsna`öössi pleek`aedes kangaste`juures* Mär; *leekaed, tua`otses`ol`li üks puhas koht, kus`kangid leegiti* Vän; *mõnel oli pleekaed, kel paelu`kangaid oli* Juu; *pliekaed, sinna ei`piasunud luomad ega`kiegi neid`kangaid`sõtkuma* KuuK; *Künä otste piäl lauditi [kangad] ärä, tõmmati uúnikusse ja viidi lijkaida, paüti maha ja tikutadi ärä* KJn; *Leek`aida`loomi ei`lastud, aid`tehti`ümmer* SJn; *egälütel es ole plijk`aida, egälütel es ole`kangit ka`plijk* Nõo **Vrd** *pleegi|aid*

pleekima¹ *pleekima*, (ma) *pleegi(n)* Jäm Käi Rei LÄPõ(*pleekmä* Mar) Kir Kse Var Tõs Hää Juu(-mä) HJn Amb VJg Sim hajusalt TaPõ, Plt; *pliekima*, (ma) *pliegin* Ris KuuK JMD JJn Koe ViK Iis, *pliegin* R(-mä Kuu Lüg); *plijkmä* (-k-), (ma) *pleegi* Hel T V/-mõ Krl/, *pliegin* Kod;

`leekima Khk Kaa VII Pöi Muh hajusalt L(`leekma, -mä), `liikimä Hää KJn, (ma) leegi(n); `liik|ma (-k-) Trv, -mä Vil Trv Hls Hel Ran, -me Hls Krk, (ma) leegi(n); `liekmä, (ma) liegi Khn

1. pleekinuks, heledamaks muutuma; pleegitama `alli pueg `pliekib pärast ära Jõe; `juuksed on jo `pliekind `kaunis `valgest, õled `palja `piaga käind Lüg; `kangass `audutasse lehelisega, `pestasse ja `pannasse `päivä kätte `pliekima Jõh; see on karvast ee läind, nii väga ee `leekind Khk; linune riie pannakse `leekima, lihab `valgeks VII; Äi `sõukses liiva `aukus kasu nisu `õhti, va lahja `leekind mere põha liiv Pöi; `valged `riided `pleekivad oues Rei; tenekord sis varastati `kangas ära koa veel kevade, kui see `pleekis Noa; ein pleegib `päikese käe Mar; mis `leekmata lõng oo, see teeb pruunikas, mis leegitud lõng oo, see teeb kulla `karva (taimedega värvimisest) Vig; sõnnik `laotati päris kättega -- `künti kohe `sisse, mõni `laskis küll `leekida, aga see ei olnud ea Mih; `liekmätä riie oli, `lieksi kevade `otsa `õuõs lumõ piäl Khn; ein viimati leegib väga ära Pär; `siuke ära `liikinu (kahvatu) nägu Hää; viisin kangas `pliekima Ris; eks kanu ole küll nihukese `pleekind karvaga Juu; selle `pliekimisega oli `jälle nisukene murelik ka, kui `jälle pal'ju [lehelist] panid, siis põletas `kanga ära plekiliseks KuuK; Oli `õhta kuu `valge, siis `peeti `kangad kaua väl'las, kuu `valgus pleegib kua Amb; `pliekimatta linasest lapp, suol `veega läbi `imbind JJn; mis `valgest pliegiti, küll oli suur tüe VMr; kangad sai pada sies lehelisega ära keedetud, siis sai omiku `viia `päikese kätte `pleekima Sim; pääv plägib ärä, sji riie on `kange `pääva `pelgämä, piäb vilun kuevatama Kod; `pialmine puul pleegib, piad `ümber `püüjrama Pal; `pal'la `piaga ei või `käia, pääv pleegib `juuksed ära Lai; ein tahab `liiki kaks kolm `päevä, siss on tä ia KJn; `kangad ka kiik alles `liikmätä, vaja ärä `liiki Vil; Linapeo `laotedi `püstü maha kujume ja `liikmä Hls; siantse järve veeren ja jõe veeren, kun lahe vesi om, sääll tuleve lina ilma `liikmede `valge Krk; poti sinine, tuu saesab igävest sinine, toda päiv ei pleegi Ran; kui `lumme `olli, siss `panti langa lume pääle `pliiqmä Puh; tõmmassit ligeda `kanga aena pääle maha ja lassit `pliiqi. et tuul `kiirdu ei aa, `panti `kangale tripusse `kül'ge ja pulga sinna `sisse Nõo; ennembist pleegiti jo lumõ_päl `ammõrõõvast ja sängü linnu San; Ma `pliiq'se palajid, vällän ol'l õigõ_hää päiv, mul `saiõ `valgõ_palaja⁹ Urv; Nu_talvõl õs olõ_tuud `päivä nii, tuu peräst jäteti `pliiqmene õks alasi suvõ pääle Har; keväjä pandass `kanga⁹ lumõ `pääle `pliiqmä, kui lumi jo pehme om Plv; päiv pliiq' `valgõss nuu_lina_kui Röp

2. päevitama sa ju leegid nüid `päikse käe Hää; pliegivad ennast `päikese kääss Iis; kaits tükki olli päevä `paisten, ma `tõoti üteldä, et mes te pleegite siin Nõo; mihe `pliiqvõ `endid jõõ veerel Krl

pleekima² `pleekima Kad/-ie-/ Sim Plt, (ta) pleegib Jäm HMd leekima, liduma ta pani `pleekima HMd; nemad pannuvad `pleekima Plt

pleekjas `pleek|as Mar Mär, `pliek|as Ris HJn JJn, `leek|as Khk Kse Tõs, g -a; `pleek|äs g -ä Tõs Juu hele, kahkjas `leekjas riie on nõrga värviga, ära `leekind pääva kääs Khk; see oo `neuke `pleekja karvalene elajas, mis põle `valge ega tume Mar; `pleekjas punane, see põlegi nii ilus riie Mär; `sõukse `pleekjä värmiga, põle ilus `ühti Tõs; `pliekjas punane luom Ris; mõni [mari] on `pliekjas punane, kui ta täieste küpse on HJn; suur punane rebane oli, `pliekjas punane JJn

pleekuma `pliiquma TLä Kam; `pliiqimä (-k-) Kam San/-me/ hajusalt V(-mmä), -õmmä Röp; `leekuma Vig, `liikuma Trv(-k-) Krk/-me/ Ran pleekima, pleekinuks muutuma `leekund ää, va saht värm Vig; kangas `liikup aia pääl Trv; ma pane palaje `liikume päevä kätte, las na `liikude Krk; aenad `mitmad päeväd maan, ärä `liikenu Ran; rõevass `näitap jo `väega vana `väl'lä, ku ta ärä om `pliiqumu Puh; mes äste tasane kotuss `ol'li, kos ain `kasvi, siss tõmmati `kanga sinna

pleekus

maha, aena`pääle`pliiikuma Nõo; tõmmati lumõ angõ pääle pikkä, siss pääväge`pliiikü tu rõõvass`valgõss San; langa`ol`li_välän`pliiikümän Kan; sinidse lil`li tanh räti sisen`pliiiküse ruttu pääväga vällä`?; ta palaje rõõvass saa`ussõ lumõ pääle`pliiikümmä panda`? Har; [lina]`laotõdi`maaha, ol`l maah ka niikavva_t ta`pliiikü ärä_t ta õs olõ rohiline Plv; tuu siinnin es`pliiikü, es lää`määnestki muud`karva Vas; Linol`lašte niikavva nurmõ pääl`pliiikõdä`?; ku kiud vallalõ tul`l ja varrõ`? luuika tõmmaás Ráp

pleekus pleekimas `Kangad või lõngad olid `pleekus maas või `puude pial Jür

pleek|vaikne tasane, peegelsile meri on pleek`vaikne Ris

pleeni pl pleeni` värava ristpuud noid vähämbid värete puid, mia `rišti olli, `ül`ti pleeniss Har

pleenits pleeni|ts g -dse, -dsä palgiparv või selle jätk pleenidse` mõni kuus säidse tõisskümmē `pal`ki, tõnõ kõrd `pañti `liipreid pääle; Mitu pleenist kõüdeti üstõdõsõ takka ütte `parvõ Har

pleet pleet g pleedi saagimata ots laual lava pleedid, `raius pleedi tasaseks Krj

pleet|nõel, -nõgel haaknõel Pleetnõel on vedruga nõel Mih; õhest leetnõõlast ei saa kedagi, peab ikki paar leet`nõõla olema Saa; Mehe pandseva oma kaalarätti pleetnõglaga kinni Nõo

plegama plegama plagama, liduma Vahel jälle, kui poisslastele tahetud `vitsu `anda, siis pleganud - - kua kanepi varjule; Aga ma plegasin minna Trm Vrd plegima

plegima plegima Nis Kei plagama, liduma plegib `joosta Nis; plika `katsus ise, et plegima sai Kei Vrd plegama

plehkat plehkat Jäm JJn, lehkat Trv plehku, vehkat Panid plehkat siit Jäm; lašk lehkat Trv

plehkima `plehkima, (ma) plehin Hlj Lüg Kad VJg midagi teha vehkima `Ommiku vara sai plehitud, nii et kesk`ommikuks oli tükki maas (niitmisest) Hlj; `Meie veräva taga sis plehkisivad `poisid kuu`valgel, `ninda õppisivad `tantsu et Lüg; plehi (vitsuta) kas kõht `lõhki Kad; panin `plehkima (jooksma) VJg Vrd lehkima

plehku `plehku Kuu IisR Vai SaLä Rei Mär Kse Aud Hää Ris Juu Koe Iis Kod Plt Pil KJn TLä San Har Vas, `plehko Lüg Jõh Plv; `lehku Lüg(-o) Jõh(-o) IisR Khk Kaa Põi Vän Tor Saa Trv jooksu, paku Laps pani kodunt `plehku, kust `tiedäb toist `etsidä Kuu; siga lähäb `plehko, metsliga on `kärmas luom`juoksema Lüg; `Varsti `tarvis `luomad `karja `lassa, ära sa poiss`jälle `lehku mene IisR; `lambad `lähtvad irmuga `plehku Khk; nee `katsusid aga, et nad liinilt `lehku said Kaa; `Seisis `vaatas seal tee `ääres, kui äkist pani `lehku Põi; pista `plehku, muðu saad tappa Mär; obune läks `lehku Tor; jooseb `pelgu, paneb `plehku Hää; mõni inime_i taha tööd tehä, akkab `esti ja paneb `plehku Juu; sulase poiss pistis `plehku Koe; õlid aga naesed südäkäd, `õptaja pani `plehku siält Kod; `pañni `plehku iüst ää KJn; aga kõik`pel`gässivä, kes näi, sij`plehku pañd Ran; siss saanu onde `valla pisuannast, pisuand lännu `plehku Puh; Temä paneb `plehku, kui tahetass nahutada, tema om kärmäss `plehku panema Nõo; `poiskõsõ `ol`li `uibuaian, külh nimä ärä`näki, ku_ma sinna`poolõ lätsi, pañdi kõik`plehku Har; Önn, et sai plehku pistma, muido olõss uma naha müünü`? Vas Vrd plehkat, plenkü

plehku paos, jooksus on `plehku Kuu Vrd plehus

plehoh plehoh Plv; pleon Kod paos, jooksus mehed õlid pleon metsän Kod; um põrõhõlla viij`plehoh Plv Vrd plehus

pleht pleht Jõe VNg IisR Emm Mar HMd Nis Juu Jür HJn JõeK Amb Pee, pleht Han Ris Kei Jür Ann VJg San, g plehi; leht g lehi Khk; leht g lehi San, lehti PJg plett, palmik ma olen [juuksed] ikke `plehti teind, et siis ei tule `silvide `piale Jõe; pane paul plehi `otsa VNg; `Kellel olid pikkad ja `paksud`juuksed, `kandis neid kahes plehis IisR; tal olid nii paksud`juuste lehid

Khk; *Plehtis* `juuksed aa kinad `vaata Emm; *Plehtide* `sisse plehitse plehi paelad, et pleht `lahti ei `argu Han; `juuse lehtid, siidist paelad lehti `otsas PJg; uue põlvel on `juuksed `plehtis Kei; *Plehid* olid `lahtiselt või `ümmer pia Jür; naestel pea oli täis ilusaid `plehte Amb; üks pleht oli seila pial, `poole keresse kohe Ann; obõse leht San

pleht² *pleht* Kad VJg piibuvars `enne olid [piibud] `mitmest tükist, all oli `vamdoš, siis pleht, siis kaha VJg

plehtima¹ *plehtima*, (ma) *plehi(n)* Jõe VNg Lüg(-maie) Emm Mar Kir Han Jür JMd Pee VJg/-ht-; *lehtima*, (ma) *lehi* Khk plettima, punuma, niduma vanemad inimesed `plehtivad Jõe; mina ei `oska `plehtida, *plehi sina* VNg; `vitsudega punuti `ümber sarika - - latv plehiti `alle Lüg; tüdruk akkas `juuksid `lehtima Khk; juba plehib `jälle eese `juusid `peale Mar; plehitud lõng Kir; Nüid ei plehita `juusid, lastatse `lahti `olla Han; ta plehib `juuksed `kahte `plehti VJg || ehtima [seelikud] olid jäl plehitud paberitega - - olid täis kõik naa mes kahisid Kir

plehtima² *plehti|ma* Jõe, -mä Kuu Lüg(-maie) midagi teha vehkima tema `kartis `plehtida (peksta) `saada Jõe; piäb hakkama `heinä `plehtimä (niitma) Kuu; `õega kahekeste s_akkasima `plehtimä sedä (kõrta vohmima) Lüg **Vrd** lehtima²

plehus *plehus* Kuu IisR Tõs JJn Iis Plt, *lehus* Jõh(-os) IisR paos, jooksus `Metsavahi eit on `jälle lehus, kui mies `purjas kodu tuleb Jõh; `Mendi kodunt `kinni võttama teist, juba oli plehus; `Meie pääs on `jälle lehus IisR; ta oli `mitmed `korda ja `mitme valitsuse iest plehus JJn **Vrd** plehkuss, plehoh

plehverd → plehveter

plehvet → plehveter

plehveter *plehvet|er*, *plehvet|er* g -(e)ri, -re Hlj/-tt-/ Jõh Jäm Khk Käi hajusalt L(-d|er) Ha Amb Ann Koe Kad Trm Lai; *plehveet|er* Jäm Emm Var Tür VMr VJg/-veeder/ Äks, g -ri Kuu/-ie-/ JJn; *plehviit|er* g -re Hää KJn; *pleihvet|er* Jõh Vai Juu SJn, -ved|er Jõh IisR HJn, -veed|er Tõs Saa Ksi Plt Võn, -veet|er Lüg/-ie-/ Ksi, -neet|er Ran, g -ri, -re; *lehveit|er* g -re Mih, n, g *pleihveidri* Har, -vidri Nõo; *pleiveter* Lüg/-der/ Urv, *plehvet* Kul MMg, *plehverd* Krl, *lehveter* Vig, *lehviider* Kõp pliiaats `Vestä `plehvetri ots hüäst teräväs, siis_o hüä kohe sehendädä `kuolis Kuu; *pleihvietriga* `kirjutada paberi `pääle, võttab ka `ruosil `suure valu `vällä Lüg; *plehvetrile* paneme pää `õtsa, plekkist truba Jõh; *Mis seda* `pleihvedri vanast `tarvis oli, `tahvel ja `krihvel olivad IisR; *Plehveeter* olgu punane, siis lövab `kergem üles, kui `juhtub e kaduma Emm; *plehvetri tena oo plehvetri sees* Mar; *plehvet*, tindi pliiaats Kul; *kirjutas `lehveitregä* `kirja Mih; *plehviiter* pudenes maha Hää; *plehvetregä* `tõmmasine `joonesi Rap; *Kui mina koolis käisin, sai vahest ka plehveteriga kirjutatud* Jür; *kui plehveteri kivi läheb nürist, kulub äe, ei ulluga siis enam kirjuta kedagi* Kad; *vanast õigati pliiaats, nüid õigatasse* `pleihveeder Ksi; *meistred* `tõmmavad *plehviitregä* `riipsu KJn; *Pleihvidriga kirjutiva suure kirjamehe raamatit* Nõo; *ma kiingi sullõ üte* *pleihveidri* Har **Vrd** klihveeter, pleisveder, pleitveeter

pleiats *pleia|ts* g -tsi Kos Trm Kod Hel Ran Nõo Kam Ote Rõn, -dsi Rõu; *pleia|ts* g -tsi, -tsi VJg Võn V(-dsi Plv Vas); *pleiä|ts* g -tsi Kod Hel Plv, -ts g -tsi Kan pliiaats *pleiäts* taap teritsätä Kod; *Pleiätsi* `ol'live suurembiden `kuulen, külä `kuulen `ol'live iks `rihvle Hel; mõnel om serände jämme kaandeline *pleiats*, tollega `tõmbab juund Nõo; *Paluperä* parum `kiinkse vallalastele *pleiatsid* Ote; *pleiatsi tinna* `prügitass *pleiatside* sisen Kan; *Sa anna_mullõ ka pleiätsit, ma õigõ_kiruda* Tiilile kirjä är^o Urv; esä tõi poodi mant *pleiatsi* Rõu; *ku ma koolih käve, siss ol' ka joba pleiäts ja sulõpää* Plv; *Puu pleiatsiga_tshekendevä?*, *tina ol' seeh, sai hää lağa juun* Röp **Vrd** kleiats

pleid

pleid → leid²

pleihveter, pleihveeter → plehveter

pleiss *pleiss* Hää, g *pleisi* Emm; *pleiss* g *pleissi* Emm Khn; *pleiss* Var, g *pleissi* Hää; *pleissi* Kuu, *pleis* Rid jätku-, ühenduskoht *Tali* *looper peab tugev ja ilma pleisita olema, muidu äi käi plokkidest läbi*; *Kiilu pleiss* *tehta paras pikk, mida suurem laev ja jämem kiilupuu, seda pikem pleiss* Emm; *Nagu adra madrus, ei mõesta pleissi tehä, siob kogo* Khn; *lühike pleiss jääb jamas, ta_i anna plokidest läbi* Hää

pleissima *pleissima*, (ma) *pleisi* Jäm Hi, *pleissi* Pöi, *pleissin* Jõe Kuu(-mä); *pleisima* Vai Khk Kaa, (ta) *pleisib* Jäm Mus Phl; *pleissima*, (ma) *pleissi(n)* Rid Tõs Hää; *pleissima* Jõe VNg Khk Emm JõeK, (ma) *pleissi(n)* Rid Var Tõs; *plemä* Khn, *pleme* Krk, (ma) *plessi*; *leissima*, (ma) *leissin* Jõe VNg; *lessima*, (ma) *lessi* Khk Var Krk/-me/

1. jätkama, ühendama a. kõisi jms üheks põimima; otsi hargnematuks tegema *kui teha kaks köie otsa kokku, siis plessita kokku*; *leissin köie otsa kinni Jõe*; *Ka köüte kogu pleissimisel tarvidetti mälspiiki Kuu*; *nuora otsad leissita kinni VNg*; *kaks verko panna kogo pitkemast ajast, siis üellä pleisimine Vai*; *Nöör oli pleisitud sinna külge Jäm*; *laeva mehed plessivad nööri otsa kogu Khk*; *meitel ööda plessima, ma pane senele (köiele) plessi peele Emm*; *Ma ole köit küll pleissind Rei*; *köve otsad on kokku pleissit Phl*; *pleissima, köis, troõs ehk vaier kah, need otsad on tarvis kokku panna Rid*; *Mehed plevvad tekkis otsõ Khn*; *maltspiik - - sellega plessita troõsi voi mis tahes, sie on rauast JõeK* b. palke tappima *palgid lessitase kogu, teise palgi sees suur soon, teisel keel Khk*; *Kui äi saa nii suurd puud, mis masti ühes tükis välja annab, siis pleisida see kahest kogu Emm*

2. piilt raha kokku panema, klappima *lessime kogu, paneme rahad kogu Khk*; *mehed - - pleõssivad raha kokku, joovad seltsis ära Tõs*; *Kas plessime ühe pudõli kua või Khn*; *Pleõssime üks soru ära Hää*; *mea_s taha lessi änäp Krk*

pleiss|pulk *pleis(s)-* RId Mar Pär, *leis(s)-* Lüg Pä pliiats *pleisspulga taht, sie on sie siatina*; *ruosi rohtusi - - kirjutab leiss pulgaga paberi pääle ja paneb aige kõha pääle Lüg*; *Ehitustüöl oli mul suur plotniku pleisspulk Jõh*; *leisspulk oo vana nime, pleihveeder oo uus Tõs*; *Puutõõ mehed tõmmavad puule leispulgaga riipsa Tor Vrd* kleisspulk, pliiispulk

pleistik *pleisti|k* g -ku Han; *pleisti|k* g -ki Hää, -kü Khn; *leisti|k* g -ku Saa Kos SJn Pst Hls Krk(-gu), -ki Hää pliiats *Ma kirjutasi vanaste pleistikuga Han*; *Tie pleistük vahedaks Khn*; *anna ma tõi su leistiku vaibeks Saa*; *Puussepp võtt leistiku piuvve ja tõmmass laude pääle riipsu Pst*; *nüüd om na leistiku, vaõst olli tina pulga Hls*; *miul katti leistik ärä Krk*

pleistük → pleistik

pleisveder *pleisved|er* g -re Aud; *pleisveed|er* Aud, g -ri Tõs, -re Tor (*leis-*); *leisveder* PJg pliiats *kas pleisvedrega kirjutada ei või Aud*; *leisvedrega kirjutase Tor Vrd* plehveter, pleitveeter

pleit *pleit* vahend jää purustamiseks – JõeK

pleitveeter *pleitveeter* pliiats – Ran Vrd plehveter, pleisveder

pleiveiss *pleivei|ss* Kaa/-vai-/ Emm Käi Rõu, g -si Han(-ssi) Saa Jür Lai/n -õs/; *leivei|ss* Khk Tõs/-vesti/, g -si Saa; *leivis* Khk, *leiviss* Hls, g -i valge värv (algsest pliiivalge) *leivis oo valge maali muld, teine oo sinkvis Khk*; *Tõmbas eese toalae pleivaissiga valgeks Kaa*; *Sinkveiss äi karda märga - - ta äi ole küll nii ilus kui pleiveiss Käi*; *Pleiveiss oo veekindel värv, sellepärast värviti sellega paatä Han*; *leiveisiga värmitse akna raamid valgeks, leiveiss ja värnitse eli segätse kokku Saa*; *vanast oli pleiveiõs, kellega valgest värviti Lai*; *pleiveiss om üts valgõ värm Rõu*

pleiveter → plehveter

plekene *pleke|ne* g -tse plekiline *seo rōivass om`väega plekene* Plv

pleki- *plekk-* *plekki`riista on`lummistund Vai; lekitoobile leheb mõlk`sisse, kui ta maha kukub Khk;`meitel oo lekitaldrigud, nee oo supitaldrigud Mus; niid on keik lekinõud Pha; See va lekitatus pariseb koliseb tuule vihma kää, pole muud midagi Pöi; plekiplaadist`tehta`pannisi Rei; kas sa ei leia seda leki`karpi Vig; plekinõud ju roostetavad ära Hää; plekipaani pial sulatasid tina ja kui ta sula oli, valasid`külma vette kohe`plaksti Tür; kui tõrt tehässe, lüädässe plekiliindid ülemäse õtsa`sisse Kod; nee olivad plekinõud, kellega`leini visati Äks; [laadalt toodi]`sõelasi ja`pangesi ja`kõike`siukest puu`riistu, ega siis leki`riistu ei olnd SJn; üits plekitük`k`olli -- merätse`numri pääle tolle plekitüki vari läits, niipal`lu pidi siss kell olema (päikesekellast) Nõo; sõss kalluda kohopiimä plek`i`nõuhtõ, panõ muna² ja võiupalakõsõ kah ja naka segähämmä Rõu*

pleki|haigus punataud *kuumaga lüüb sij`pleki`aigus sigadelle Äks; ku pleki`aiguss tuleb`pääle, siss tiiap`õkva, sa näet pääl ärä, kas täl plek`k om vai ei ole Rõn*

plekiline *plekili|ne* Kuu/*plegi-* Jäm Rei Kse Tor Juu KuuK JMd VJg Iis Trm Puh, *plekile|ne* Mär Tõs Ris Koe Plt KJn, *pläkkili|ne* RId/*ple-* IisR/, g -se; *plek`ili|ne* San, g -tsõ Har; *lekili|ne* Khk VII Muh Kse Tor M(-li)n Krk), *lekile|ne* Kse Vän KJn, g -se plekkidega, laiguline inimene on`silmist pläkkiline VNg; [vihaoksad] *pidid`puhtad õlema, et ei õld midägi pläkkilised ega, rohelisted lehed Lüg;`riies on pläkkilisest`tehtu Vai; mo püksid olid töö`juures läind lekiliseks Khk; riie soab lekiliseks, lihab lekkisi täis VII; ta nägu oo nii lekiline Muh; õõnad kukkuvad maha otsast, kõik naa plekilesed teesed Mär; riie oo väl`lapoolt lekilene Kse;`nüitsel aal on seäd`rõuges, kui sinise plekilest on, sis on`aiged Juu; kui`jälle pal`ju panid, siis põletas`kanga ära plekiliseks (lehelisest) KuuK; su ihu on plekiline JMd; laps on`riided kõik plekilisest teinud Iis;`kartuli`piälsed lähväd plekileses KJn; rasva sehen lääve`lušku lekilises Hls; kõrt -- jääss lekilisess, ku värmi`liimi vähä om Krk; jalg om sul`raskeld`aige, ta om sul lekilisesse lännu Hel; kuiss sul ta otsaesi nii plek`iline om Har; plekiline soetõbi`tähniline tüüfus Plekkiline suetõbi tuli sõa ajal, selle`aigusse`tõivad täid IisR; lekilene soetõbi, see on üks`külgi akkab`aigus Vän; jäi plekilisese soojatõbese Tor*

plekine *pleki|ne* Rõu Röp, g -se Iis Äks, -tse Nõo Vön Plv(-k-), -dse Har/-k-/ Vas; *plekki|ne* Kuu Lüg Vai, *plä-* VNg Lüg Vai, g -se plekist *Sie riist, kuhu se terv`tilkus,`täüdüs`olla ka plekkine Kuu; üks mokkidega`niiskene pläkkine lamp õli sää,`sengä siis`tehti tüöd Lüg; pläkkisi kaduksi on ka Vai; plekise`nõuga on`kergemb`ümber käia Iis; ahju`suule`paniti plekine plaat ette, siss küdsäss alt ja pääl leib ärä; kabelin`olli vanast luukammer, sääll olliva plekitse krandsi`sainu pääl Nõo; sõl`g, mõnõl`vaesel ol`l plekine, mõnõl ol`l jälle õpõnõ Vön; tsin`plek`idse pangi² omma hää², nuu ei roõsitu² Har; plek`ine nõo`pelgäss`väega rostõt Plv*

plekis|sepp *plekksepp* siin küläs ka mõned`tieväd pläkkisseppä tüöd -- tuopisi,`ämbrisi,`trummaleid Lüg; *pleki`noude tegije on jälle plekissepp Jäm; Lekissepad tagusid lekit`pannisi Kaa; Plekissepp tinutas nirku uuret Vig; tema tegi lekissepa`tüöd ja puu`kastiksid Saa; minu isa oli plekissepp, tema valas vahest lastele`nääri`õnne JõeK; lekissepp tinuts, lek`k`nõusit parants Krk*

plekissämä *plekissämä* plekitama, plekiliseks tegema *mes sa kõik`riided ärä plekissäd Kod*
plekitama *pleki|ama* Mär Hää JMd Iis Plt Ran Puh, -ämä Kod Rõu; *plek`it|ämmä* Har, -eme San, -õme Krl; *pläkkitamama* Lüg; *lekit|ama* Trv, -eme Hls

1. plekiliseks tegema`riided on pläkkitand Lüg; ää loobi, sa plekitad õõnad sedavisi ää Mär; rõõvas plek`kisi täis, plekitud puha Hää; ta plekitas obuse tekid ära JMd; rõõvass om är lekitad

plekitõbi

Hls; *toda `vastset `põlle ei tohi sa ärä plekitada* Puh; *sa süüt nigu põrs, valat kleidi pääle, sa_plek'itāt ta `vahtsõ kleidi vällä* Har; *`tütruk om uma `ündrugu kõgõ är^o plekitānū^o* Rõu Vrd plekissämä

2. metallkaunistustega ehtima *nahad `ümber ja plekitātse ärä vasega* Kod; *üitsvahe lentsid olliva ärä plekitedu, `rihmu pääl ilusad plekid `lüüdu* Ran

pleki|tõbi (haigus) **a.** plekiline soetõbi vm tõbi *pläkki tõbi on, kui inimine pläkkilisest viab, üks kõht on sinine ja `tõine punane* Lüg; *lekitõbi võtab ää kah* Vän; *tuu pleki tõbi um õks halvõmb hädä ku^o läädsä^o* Rõu **b.** punataud *sigä pläkki tõves* Lüg; *lekitõbi võtt sia ärä, edimält lõöve punatse leki, nij lääve `mustjas sinitsess* Krk

plekk¹ *plekk* g *pleki* Ans Emm Rei Mar Mär Kse Tõs Ris Juu Kos KuuK JMd Koe VMr VJg Sim Iis Trm Ksi Plt KJn, *plekki* Lüg Jõh, *plegi* Kuu; *plek'k* g *pleki* Mar Han Hää Puh Nõo TMr Ote San hajusalt V(*plek'i*); *pläkk* g *pläkki* VNg/n *pläkki/* Lüg Jõh; *pläkki* g *plägi* Vai; *lekk* Khk Kaa VII Põi Mär Kse Pil KJn, *lek'k* Muh Trv Hls Krk, g *leki* ümbritsevast erinevat värvi laik, ala, ka tähn, täpp *`riie pläkkisi täüs, puhasta pläkkid `vällä* VNg; *sie on `alli obone, tämäl ei õle midägi `musta pläkki egä punast pläkki* Lüg; *`küüned `õilevad, `valged pläkkid on* Jõh; *otsib ikka teistel plekki* (midagi häbiväärset) piitl Ans; *püksid olid lekkisi täis, rasva lekid* Khk; *Lekkisi pole `kerge `väl'la vettada* Kaa; *ma põle näin päeva peal lek'ka* Muh; *aga vere plekid `imbuvad ikka seeld lova seest `välja* Emm; *riie oo plekka täis, sööd ja `pillad `toetu riiete `peale* Mar; *Aad rasva tilga `riide või laua pial, kohe plek'k taga* Han; *rõõvas plek'kisi täis* Hää; *linnuteel on mustemad plekid sees* Kos; *tule `kahju ei pidand `tohtima [tulevane] ema näha, et siis pidid nisuksed plekid lastele `külge `jääma* KuuK; *`leetrid ja särnad, punased plekid lüevad `piale* VMr; *`riided on plekkisid täis* Iis; *mõnel on ammastel rooste plekid küljes* Ksi; *puu läind räpastama, kirjud lekid sees* Pil; *mia ai üte leki `pääle* Hls; *tedretähe om pruuni leki näo_päl, keväde aap mõnel õige näo täis* Krk; *joba `jälle aasid sa oma `rõiva plek'ke täis* Puh; *kas mul põsesarna pääl om must plek'k* Nõo; *`ündrikul om pleki sihen, ega noid `mõskmisega `väl'lä ei `saakine* Ote; *sa tsilgutat väe taha kleidi pääle, taal jääss plekk `sisse* Har; *nuu^o inemine, kobsu pääl umma_plek'i^o* Rõu; *säntse plek'i^o* (paljakud) omma nurmõl Se

plekk² *plekk* g *pleki* Jäm Hi hajusalt L, K IPõ Kod, *plekki* R, *plegi* Kuu; *plek'k* g *pleki* (-k-) T V; *pläkk* g *pläkki* VNg(n pläkki) Lüg; *pläkki* g *plägi* Vai; *lekk* Sa Mär Läd Ed hajusalt Pä, KJn Kõp Vil, *lek'k* Muh Saa M, g *leki*

1. **a.** plekkmaterjal kasarmul õlivad *`mustast pläkkist kattussed, õlivad `värvitud* Lüg; *`pange on plägist `tehtu* Vai; *sink lekk on üle siijitud* Khk; *täidi_o puust, lekist_o `lehter* Mus; *Nee esimesed lambid olid `sõuksed pisiksed leki topsikad, poomvilla tahid olid sihes* Krj; *See on ikka müidu üks va leki äär, äi see tea rohust midagi* (viletsast vikatist) Põi; *siis olid need kaela ristid vasest ja plekist* Mar; *vana teeb isi omale pissed kalgid, paab lekid `sisse ja kaane `piäle* Var; *Lüeme ruhvi lae lekiägä üle* Khn; *Lekist katus oo ia, aga vihmaga ja tõrmiga lariseb* Tor; *lekki `toodi poest* Saa; *varva plekk on varva `otste pial* Hag; *raudplekist teevad koa katukseid* HJn; *plekist tehakse tuobid ja mannergud* Amb; *raudplekk on paksemb, tehakse saia ja prae `pannisi* VJg; *saltser süüib sinkpleki ärä* Kod; *lekk kardab roostet* KJn; *riha all nurgas `ol'li lekist `tehtud sehake kuüm* Vil; *nõu vits om lekist* Trv; *siberi lek'k om al'lass lek'k ja om paks* Krk; *plekki lõigutass `käärega* Puh; *nuu olliva `väikese plekist lambi, traat `olli kõveride käänetu* Nõo; *obese suga `ol'li plekist* Kam; *plekist lastasõ^o piimä karra^o tetä^o* Urv; *ma^o osti `tahvli plek'ki* Har; *taa um ilma `rossõlda_plek'k, taa `kõlbass kül_katussõss* Rõu; *tsiatinaga tinotadass, ku mõni kard vai plek'ist annom `kaiski um* Plv **b.** plekkplaat *plekid olid oam`pal'kide pial - - augud sees, `väikesed augud, et ibad läbi ei lähäks* Nis; *Leki pääl leva*

ahjun kütsäv kikk korbi ja rõbuski Pst; ku `leibä küdseti, siss ahju `suule `panti plek'k ette Nõo; `kuivusõn omma² viläkuivatusõ plek'i² Kan

2. plekknõu Oli kahe `kümme `viie `litrane täüs `piiridükse plekk Kuu; `meieri `naine vottas ikke minu plekkist `piima VNg; `mõisast `piimä `saatsivad pläkkidega, suvel `vankrega ja `talve `riega Lüg; Too `teisteld plekiga `piima Rei; Mia `oõsi leki piiritust Khn; kas teil on see plekk puhas JõeK; panin mie pleki `vautuseks `peale JJn; suur plekk, kakskümmend viis `liitrit sies HljK Vrd pleku

3. kontsaplekk `Apsatitele panin plekkid `alla IisR; absati plekk oo ää kulond `kange taõsiga Mar; kondsa leki pannass vana nahast Krk

plekk³ plekk Käi Rid tuuletu, sile (merest) Äi ole mitte üks laineviru ka näha, küll see vesi võib aga plekk olla Käi; tööne vesi, mis ei laineta, plekk Rid

plekk- plekk- `senna plekk `riista `sisse [pandi söed] ja `ripseti vähe vett Hlj; Tõkkti `müidi `kopsikuga, pläkk `kopsik `tuobine Lüg; plekk `noutel lööb mölgid `sisse Jäm; Niid oo räimed lektoosi sisse pandud Kaa; Too pisisem plekkmanner Rei; panid `jälle meresse laeva `peale need suured nel`lakandiledes plekknõud Mar; suur plekkvañn põrises `vankre peal Mär; leki laadist tehase lekk `nõua Tor; moal `pallu plekk-katust ei ole, `linnas on küll Nis; kui mo pulmad olid, sis olid õlle jauks kahetoobised plektoobid; puust vännid kõdunesid ruttu ää, nüüd on plekkvañn Kos; tinatükk sulatati plekkpañnil HJn; `enne saariajal olid plekktuosid, kus tie sies oli VMr; plekk `ämbrille lähäb `õlpsaste muisk `sisse Kad; plekk-katussel on ruov ikke kua all Sim; Tangusõelu õli kahte liiki, ühed õlid plekppõhjaga ja teised õlid võrkpõhjaga Trm; ega siss es ole mitte lek'k nõusid ega mitte midägi vanast, kikk olli puunõu Pst; pang olli tal `vüjge ütē, lek'kpañg Krk; mul üits plek'tpõs `olli, ma tollega jõi Puh; pilak `olli ravvast, `olli serände lek'kvits käänetu kõveride Nõo; Plek'karbin om vana vene raha Rõn; sepp tinotass tinaga lek'kanomit Kan; riigi majul, noil om lek'k-katuss, talu rahval kül ei olõ² Har; täl om lek'kahi tarõh Plv Vrd pleki-

plekkar plekkar plekksepp kannutegija, plekkar VJg

plekkima¹ plekkima Lüg/plä-/; (ta) plekib Mär Tõs JJn Plt; `lek'me, (ta) lekiss Hls Krk plekiliseks muutma või muutuma ära pläkki `oma keriku `riided `vällä Lüg; õõnad oo plekkind Mär; nied õõnad on väga õõnad, plekivad `kergesti JJn; süvvan iki lekiss `rõõva ärä Krk

plekkima² → lekkima¹

plekk|sepp plekkissepp plekksepp tññ pangesid ja mannergid ja `lüttrid Kod; lek'ksepä tegevä lek'ist egat `asja, `pangõ ja nüõsikeid, `tuupõ ja `kruusõ Har

plekk|tare plekkalus vilja kuivatamiseks plekktare, kus piäl kuivatakse sui `vil'la ja rukist ja `kõike, plekist `tehtud, praod sees Juu

plekk|vaga = plekkvaikne södukse lekkvaa `veega_p saa - - akkama Mus; Plekkvaga ilm pidi olema `õõse [tulusepüügiks] Krj; Plekkvaga ilmaga aa meri justkut rõõsa pütt Emm

plekk|vaikne peegelsile, tuuletu Kui ilm tasane, siis meri plekk `vaikne Jäm; plekk `vaikne, mitte `ühte virvendust ei ole Mus; plekk `vaikne - - päris tööne, meri peab olema nigu klaas Rid Vrd plekkvaga

pleklikane `plek'lika|ne g -tse San; `plek'lika|nõ Se/-ga-/, g -tsõ Võn Har Rõu Plv, -dsõ Krl/n -kõ|ni/ Rõu Vas plekiline, laiguline ku välän vihma satap ja `väega porinõ om, siss suka_saava jo `plek'likatsõst Võn; maa om põvva `aegu `plek'likõni Krl; ta_m `väega `plek'likanõ, naid plekke sa `kuigi `vällä võtta ei saa Har; vana_ `plek'likadsõ ubina², na_ `lätvä jo mädänemmä Rõu; tuu rõivass ol' `väega_ `plek'likanõ, tuu es `kõlba² Plv; ei saa tõõnõ vili hüä, `plek'liganõ jäi siss ka² rügä Se

plekline

***plekline** `plekle|ne Plt, `lekli|ne Hls, g -se plekiline `pleklesed õunad Plt; `siandsid `lekliisi `rõõvid ei taha `kennig Hls

plekner `plekner (-är) g -i Jõh IisR plekksepp isa lasi kõhe `pleknäril pasuna teha Jõh; `Jõhvis oli üks `plekner IisR

pleku pleku Kuu/-kk-/ Kul Kos Jür JJn VMr, leku Var plekk, plekknõu Plekku `pandud `korvi `pohja ja `pääle `tostetud suur `unnik `atru Kuu; madalad pannid, `kortled ja need `üitasse plekud Kul; paa piim leku `sisse Var; ia kui plekutäis on, sellest suab `mulle küll JJn; mõni üiab plekk, teine pleku VMr

plendima `pléndima vettima riided on sul väl'las vihma käes, vat `pléndivad ää; nied puud on ju nii `pléndind, ei põle nied Sim

plenkima `plenkima Ksi, (ta) plengib Iis; `plenkimä(ie), (ta) `plengib Lüg liduma `katsob et saab `juokso, siis `plengib `mennä Lüg; pane `plenkima Ksi

plenku `plenku, -o plehku juo sie pani `plenku Lüg

plents plénts nätske karašk jäi `kaugus `ahjo, no om tõõnõ nigu[?] plénts Rõu

plentsi pl plentsi San, plentsi[?] Urv, plendsi[?], pli- Krl leid, hobuserakmete osa pane plentsi `pääle San; obõsõ plindsi rihma[?] är kakõnu Krl Vrd lentsid

pleon → plehoh

plesmä `plesmä, (ma) plessi Plv Röp ehtima mis sa `hindä alati plessit, tuuperäst sinno iks `kiäki ei võta[?] Plv

pless¹ pleßs g pleßsi kiilaspea linnaßs `kärbläne pleßsi pääle Se

pless² pleßs g plessi kivi noodaparas alosih pleßs imä man Kod

pless³ pless g `plessi kuivatuspaber Pia ilusast pless igä `ehvti vahel Kuu

pless⁴ → pleiss

plessima¹ `pleßsima, (ta) pleßsib Trm(-ss-) Kod midagi teha vehkima No küll plessis minna, pani kõhe plessima Trm; tämä muko pleßsib kirjotata Kod

plessima² → pleissima

pless|paber pleßs- Plt Nõo Plv(l-), pless- Pär Plt, less- Khn kuivatuspaber Panõ lesspapõr `ehvti vahelõ Khn; Egän ehvtin om üits pleßspaper Nõo

pless|pää kiilaspea Vanast ol' plesspääd `harva nätä[?] Vas; esäl ol' pleßspää Se

plestik → pläästigene

***pletitama** pleítama punuma, põimima `vitsadest ja agudest pleítadi lava, kelle `pääle `tehti kuhi Äks

plets plets g pletsi kiin – Käi Vrd lets

pletsu pleßsu köidik `õinal pleßsu sarvin Kod

plett¹ pleít Khn Har, g pleíti Hää JõeK JMd Koe Kad I Ksi Krl Rõu Plv Röp Se, pleti Jäm Khk Mär Han Hää Iis Plt TLä Rõn San Urv Rõu Vas; plett g pletti IisR

1. palmik **a.** juuksepat Plettil `käivad `otsas `paelad IisR; pikad suured `juuse pleítid piha peal, kohe näkani Mär; punusid pleítid pähe, `juuksed pleíti JõeK; küll sel_o suur pitk pleít Kod; kaks ilusat pleíti tal ripakille, kunni `perseni Ksi; üks siidi pael `panti pleíti `sisse Lai; mõned käisivad, pleít sel'la pial Plt; kolme keelega `ol'li palmitsedu, tõene pleít tõesele poole Ran; serände `jämme pleít, `õkva `peoga `ümbre võtta Nõo; pikk pleít om illuss Krl; Pal'midsa no_latsõl naa_ `hiusõ pleíti, muidu `hiibõllõsõ õnnõ_sälä pääl Rõu; täl um taa pleíti ots nii ärä_polmit ja `sõlmõ pant, ma `kuigi ei_saa_tedä vallalõ Plv Vrd pleht¹ **b.** muu punutis Kui kangas oli kääritud, siis `pandi pleíti Han; kiarissu pialt pletiti kangas pleíti Trm; üks oiab pleíti, `paasmelõng on pleítel sees Pal; üksjagu pleíti olid tipulesed, oli sedavisi käänatud see

õl'g Plt; ledenkal ol'l pleít `peerrä aet, `paklist vai nõrdsõst tett, kaís `kiirdu kuujh Se || lape kangass vaja pleíti võtta² Har

2. punutud piits, roosk võta pleít ja pleíti läbi, ei sii targem asi `aita kedagi Mär; vana kõrtsimehel `seisis ikki pleít leti all, `plaksis sellega suud-sil`mad palavaks Hää; annan pleíti `teile Kad

Vrd lett⁴, lett⁵

plett² pleít g pleíti virn Pal'gi_ `paanti keväjä pleíti kuiuma Rõu

plett|aid põimitud aed `aone aid, aga mõni ütlet pleítaid, nuu ao nigu pletiti saevaste vahele Nõo

plettima¹ pleítima, (ma) pleítin Rid Mär Lih Hää Kei KuuK JMd Koe VJg Sim IPõ Pal Äks; plettima, (ma) pleiti(n) Jäm Emm Mar Han Hää Kad Trm, plettin Lüg(-maie) Jõh IisR; `plei`ma, -mä, (ma) pleiti(n) (-í-) Kod MMg T Krl/-mõ/ Rõu Plv Vas

1. palmitsema, punuma, põimima **a.** juukseid `Juuksi plettitasse ikke `kolme aruga IisR; `juuksed läksid `lahti, peab uuesti `kinni pleítima Mär; `kaarmi `juukseid oli parem pleítida, nad ei lähe nii segamine Lai; kešet pääd `aeti juujh, `juusse `ol'liva katel puujl - - siss pletiti ärä, teiti kaits pleíti Ran; nastel olliva seräse laia lindi, nuu pletiti `juuste `sisse Nõo; lännü `kerkode, `juusse lõõnu vallale, ei ole pletitu ollu Ote; pleíti² hiuss kiini² Plv || kui kiriku sõideti, `seoti obuse saba `sõlme, pleítiti ärä, siis keerati ülesse Lai **b.** paela, kõit jms Plettida võib `nüöri ka, `kolme ehk `viie `aaraga IisR; Lõnga vihid pletitse kua kokku Han; pleíti ohjad kokku JMd; pleíti suab kolme ja neljä `keiga MMg; `sõl`ptused sokil ja `kindal, pleítisin kolme lõngaga Pal; `paela pleítitasse, `põlledelle ja koitidelle Lai; siss ku [ussid] uunikun, kui rebinuva üksühest läbi, `pleínuva sedä nigu keist KodT **c.** oksi, vitsu, õlgi kui `varbuse `aia latti õlivad juo `pandud, siis akketi `sinne vahele plettimaie `õksi Lüg; vitsa `korvi punutasse, piäru `korvi pleítitasse Kod; tuoli põhjad one pletitud MMg; õlemat oli pleítitud `õlgedest kokku, `võrkega oli pleítitud kokku Äks; aost aid tetti ka `lüngä nigu `ruudlist aid, aga ta pletiti Nõo

2. kääritud kangalõime palmima; kangast lappama Sai akkada `kahnast plettima, sidusin `ristid, plettisin `kanga Lüg; sai `käärbute pealt maha `võetud - - teine pleítis selle `kanga korra järel ärä ja teine `oidis Rid; Pletitud kangas oo enne kudumest plettis, siis `aetse `tel'gede pial ja akatse kuduma Han; kangas on kokku pleítitud JMd; luupuie piält `võetasse kangas maha, pleítitasse ärä Kod; pletiti kangas `telgi pääl maha, tõmmati niisama `sülle Ran; mia `pletsi nuu `kanga säääl kokku, panni kärru pääle ja ai `mäele kõögi läve ette, säääl panni jälle `vanni Puh; kui käärpuie päält maha võtat, sääält `tõmbat nigu sil`mussede tõist maha, tolleperäst plettitäss, et siss ei lää langa segi Kam; Ma piä `kanga käärpuielt maaha `pleimä Vas

3. peksma; (lüües) tõrjuma pidin akkama plettimaie `massuo-rikuid Jõvi `laadal Lüg; Vanamees plettind poisi kere nii läbi, et poiss pole änam `istuda saand Emm; kubjas plettind sealsamas teomehi Kei; plettis tema (koera) tagasi, no `andis `talle malakad KuuK; ta (Karl XII) Ruotsima siest tuld ja `vaenlane `vastu akkas ja plettis ta tagasi Kad; ta plettind tüdruku minema VJg; pleíti `kärpsed tuast `väl'la Sim

plettima² plettima, (ma) pleiti triikima rätsepp akkas `särki plettima Khk Vrd lettima¹

plett|silm parempidine silmus plettsilmäl `sorkad õtsass `varda `sisse Kod

pletänits pletänits nõöri keere pletänits keerotõdass hangu_päle, tuujst saa kabõl Se

pleuna pleuna savi valge savi – Plv

plidemed pl plidemed rupskid – Käi

***plidi** saav plidist vedel kui [koor] läks `jälle `ninda - - plidist, `külma `viega sai `turvutada, et said vähä `leiva `pääle `panna VNg

plidra

plidra *plidra* laterdis, lobamokk – Ris

plidrama *plidrama* vusserdama, hooletult tegema *Ise valmis plidrand* Jäm

plidrima *plidrima* latrma, lobisema *Mis sa plidrid* Jäm

plidu *plidu* ludu *Ära* `kammi `juuksi `ninda `vasta *piad, sie tieb sind plidust; Kübar nigu plidu, `selle pliduga lähe* `kuskile IisR

pliek *pliek* tasane, peegelsile *meri on* `puhta *pliek, `ilma* `tuuleta, *ei ole* `virvendust *ka pääl* Kuu

plienjas *plienjas* (värvitoonist) *mõni* [murakas] *on* `plienjas *punane, kui ta täieste küpse on* HJn

pliesima *pliesima* leekima, liduma *aga* `pliesis *metsa* `puole Kad

pligin *pligin* Mär Hää Plt, g -a Kuu Vai(-ä) Kse; *plikin* Puh San, -k'- Har onomat (hrl koos sõnaga *plagin*) *pliginä ja plagina* *kaik kohad täüs* Vai; *üks pligin-plagin* *taga* Mär; *kurika pligin-plagin* Hää; *obeste kari tulep, plikin ja plakin* *joba kuulda* Puh; *`täämbä sattõ kõvastõ `vihma, kuuli, et ussõn ol'l plik'in ja plak'in* Har

pliginal *pliginal* Vai/-äl/ Kse Hag adv < pligin *`läksiväd pliginäl ja pliginal* Vai; *reagib* *aga* *tümaste või pliginal* `piale Hag

pliht → liht¹

plihv *plihv* g *plihvi* lonks *võta mõne plihvi* `viina, *saap kõtt* `tervess Kam

plihva-plahva *plihva-plahva* hooletu, rutakas *Lohakalt tüib, ei* `vaata, *kudas sij asi tal jääb - - tema ikki* `seuke *plihva-plahva* Hää

plii¹ *plii* (kivim) *all on* `selge *sau, aga siis üks kiht on seda pliid. plii kiht meres, sie* `kolbab *ehituseks* `ästi Jõe

plii² *plii* Hi *pliiats* *mul* `pliiga *param kirjuta* *kut* *sulega* Käi; *anna münü plii* *mo käde* Phl

pliiats *pliiats* Jäm Pöi Käi Rei LÄPõ(-ä- LNg) Kse Han Var Tor KPõ(g -e Ris) TaPõ SJn TLä San, `pliiats Jõe Kuu Hlj Lüg, *pliiats* Khn, *liiats* Vai/`l-/ Sa(*liiarts* Jäm Kär Pha) Muh Mar Kul Vig Lih Han Pä(-ä- Tõs) KJn SJn Kõp, g -i; *pliiat's* g -*tsi* (-*tsi*) Mär Kse Juu/-ä-/ VMr Kad Trm Ksi Plt Hel San, -*dsi* Har Vas/-ä-/ Se; *liiat's* g -*tsi* (-*tsi*) PJg Saa KJn/-ä-/ Kõp Trv(-ä-) Krl; *pleejats* g -e Mar (kirjutus- ja joonistusvahend) *niisukene* `musta *puuga* `pliiats Hlj; *pliiatsi kiri on* `kustund, *sulega* `kirjutus *õdisab* Lüg; *puusepa liiats* *oo suur jäme* Khk; *Rehvel oli liiatsi sugune kivipulk* Kaa; *liiatsiga kirjutud* *kiri* Krj; *sool jo* `paergu *pleejats* *kää* Mar; *kastab pliiatsid* *suhu ja kirjutab* Mär; *Enne ei oln liiatsisi, kirjutati* `rihvliga *tahvli piale* Han; *Anna nuga, pliiatsi kiht läks* `kaiki Khn; *õõru* `paksu *liiatsi ihe paberi* `peale - - ja *pane roosi* `peale Vän; *pliiatsiga võib* `riipsu *tõmmada* Saa; *pliiatsed on* `karpis Ris; [jõulukingiks] *`andis ühe pliiatsi, `andis ühe ehviti* Kos; *kuusmañ - - tema on* `umbes *selle pliiatsi pulga jämedune* KuuK; *sina kirjutad värvipliiatsiga* JMd; *unnik oli* *kohe, mis lauale* `paandi *pliiatseid* VMr; *eks te tea ise paremast, mis pliiatsiga* *tehasse* Iis; *tema mudku peaks* *aga seda pliiatsi* `pulka *näpi vahel, tööd ei tee tõne* Trm; *liiats sul laua pial* SJn; *ei saa liiatsit ka ämp kätte* Trv; `väike *tokikene nigu pliiats, sellega* *näedäti* [kaardile] Ran; *ma kirjuti pliiatsiga* *üte suure kirja* Puh; *pääst tüü kirutõdi pliiatsigõ, muidu kirutõdi* *sulõgõ kõik* San; *see om mul hää pliiats, ku se* *kaoss, siss iket sil'mä_pääst* Har **Vrd** *kleiats, liiat, piia, pleiats, plii²*

pliida → plii¹

pliidanõ *pliida*|nõ Plv Röp, g -*dsõ*

1. *plink, tänkjas* `täämbä *sai mul sai pliidanõ, pärmil es olõ* *hääd* `jõudu Plv; *leib om pliidanõ, ei olõ[?] kohhil* Röp

2. *paene omma maja pliidadsõ[?], maio tetäss - - pliidatsit* Se **Vrd** *pliidene*

pliidene g *pliidedse* paene sääl *Parkanova puul* [on] *pliidedse^o aia^o* Se **Vrd** pliidanõ
pliiderbas *pliiderb|as* g -a sõim *Pliiderbas*, *keik* - - *mälub ära* (aplast loomast) Jäm
pliidi- *Pane* `pliidi`augule verud `pääle, kui `tuhtid `keidetüd saad Kuu; `Pliita kõhale `tehti
`pliitakumm, ka `tiiliskivist; ku puu saab `lõhki `lüödud, siis südamik saab `pliita `puudest Lüg;
pisine rõygas kukkus liidi`auku Khk; pane uie `linkri liidi`su ede Mus; Vanaeit istub liidi`aukus
(pliidi ees) ning püstab `oksi `katla ala Kaa; Isa puhastas liidi`postisi (suitsulõõre) Jaa; Onts
liidialune ää põlend, et saab `siivri `kinni `panna; Liidi suu oli `lahti, vanasti ust ees äi olnd
Pöi; keedu ajal `lähtväd pliitarauad tulises Mar; pliidarõngas ruttu `peale, suits tuleb `sisse
Mär; Ää `pühkig `käegä `lauda, lavanarts pliidimüürü piäl Khn; ahjuork ja pliidiork, kellega
tuld saab sositud Hää; pliidialune oli `tolmu puhas täis Juu; pliitaraud särtsatab, ku vesi `peale
lähäb VJg; pliitaauk `lahti, pane pada `piäle Kod; lühebe ja peenebe puu pane liidipuiess; lõõri
mitte suguki ei `tõmba, suits tule liidisuust `vällä, `korsness ei `läagi Krk; nij`jämedämbä saava
ahjupuiess ja nij`peenikese saava pliidipuiess Puh; ta paänd `kuive puid pliidialutse täis, nüid
tuli `siuglep pliidi suust `väl`lä; ku piim nakap üle tulema, siss - - pliidiravva mugu susiseva
Nõo; pliidisuu esine kõik puuprukü täüs San; rešti^o omma`säantse`ravvatsõ^o, pliidisuiõ iijn
Kan; aiõ pliidialudsõ haku täüs, kae`ku `ussõ õi`pala^o Har; tuu `kirvõkõndõ ol`l hüä pliidisuu
man mul pinnata^o Vas

pliiin *pliiin* (-n) g *pliiin|i* Har VId, -a Kod; n, g *plini* RId Ann VMr SJn pannkook
`vastla pääväst `tehti kohe ia suur kauss täis - - neid plinisi VNg; minu emä tegi plini, nüüd
`uvvem jago `rahvast `üiäväd lusika `kuogid Lüg; *Plinid olivad `suured üle`panni `kuogid IisR;*
`tehti oma plinid kua, `pärimi ei old ja `tehti odrajahudest VMr; `testi `pliiinu `niskene riit,
`odrajahuss ja kaarajahuss Kod; *mu^o imä tek`k mullõ `täämbä `pliiinõ, külh `ol`li magusa Har;*
vanast kutsuti pliiini^o, mis pañni pääl küdseti Plv; pliiin om ilma sepätä nisujahust, munna manu
ja nõrk kohetus tetti, et üle`panni juušk Rääp; [nurganaisele] küdsetäss vadsakaisi ja `pliiine ja
muna`putru Se; `herne pliiini^o um kõva süük, süüt lihaga Lut **Vrd** pliiinuskid, pliiinikud, pliiin¹

pliiina tihkelt eenäd vajovad `pliiina kokko nagu `lamma sõnnik Kod

pliiini|kook pannkook *plini* `kuoki `tehti ka, `veikesi `kuokisi - - ikke `otrajahust VNg;
pliiinikuok, sie mis `meie rikki lõiku ajal tegime Lüg; Vere`kuagid õlivad `niisikesed plini`kuagi
`muadi Jõh

pliiini|raud pann pliiinide küpsetamiseks `pliiinõ küdseti, `ol`li tsõõrigu, noil olõ õs `handu,
pliiini ravva^o Se; ravvanõ rehesentse, kaaradsõ^o ladama^o = pliiiniraud Lut

pliiinuskid pl *pliiinuskid* pliiinid – Iis

pliiipulk pliiats *Lapsed kirjudavad esteks pliiipulgaga Emm; mikega kirjudadi, oli vanast*
pliiipulk Rei; põle plii`pulka `praega Ann **Vrd** pliiispulk

pliiis¹ *pliiis* g *pliiisi* (kivim) nüid *pliiisi vahelt aas vett maa `piale; pliiis kõva tahu sarnane,*
pliiisi `sisse raiutud JõeK

pliiis² *pliiis* g *pliiisi* raudtorust ava ankruketi jaoks *Nda kui `ankrud `kangõlõ `tõmbas - - viis*
pilli `pliiisi; `Ankur juba `pliiisis Khn

pliiispulk *pliiis-* Koe, *liis-* Tor pliiats *kirjutas liispulgaga* Tor **Vrd** pleisspulk, pliiipulk

pliiit¹ *pliiit* g *pliiidi* hajusalt eP(g -a), T, `pliiid|i, -a, `pliiiti R, *pliiita* Iis Lut; *pliiit¹ g pliiidi* Nõo Ote
V(-ei- Lei); `pliiita g `pliiida Vai; n, g *pliiita* LäLo(p-) Kul Kse(l-) VMr TaPõ Plt, `pliiita Hlj
RId, *pliiida* Kär Kul Lih Juu(-ä) Ann, *pliiita* Kei Jjn Trm Lai Plt; *liit* g *liid|i, -a* Sa Muh Mär LälLõ
Pä KJn SJn Vil Pst Hls(*leedi*) Krk; *liit¹ g liidi* Saa Trv puuküttega toiduvalmistamis- ja
kütmisseseade *kala pane potti `sisse ja - - kohe pottiga `pliiidale `kiema Kuu; `viska vett `pliiita,*
ku [seep] üle lähäb (üle keeb) VNg; `Ennevanast elati `reietuas ja sene `õtsa õli ehidatud `veike

pliit

`kitsas `kammer ja säääl õli `pliita sies Jõh; `pliida pääl on `kummi, kust `öürü `lähtö `vällä Vai; Tina suladati pliida peel ning valati külma vee `sesse Jäm; kössuta liidi ees `soojas Khk; Suitsumajas pole `liiti olnud, `toitu keedeti `koldes Kaa; tuli `lõllab liidi all `kangesti Jaa; pane puud liidile `kuima Põi; ma `tulli `siia, sii ole koa `liiti mette Muh; puud põlevad pliida all Käi; meil ei ole `pliitad, meil oo kori Mar; pliit ei `tõmma, tulekirred tulavad `vällä Var; Sio `tehtüd pliidad `lähtväd ruttu sojaks Khn; Kui sa midagi õige vähe oled saanud, siis `ütled: kaub sul käest ära juskü tilk vett palava pliidi pääl Hää; pliida veel soe, pane kohv `sõnna, sis seesäb soe Juu; `esti oli pliidaga `arjumata, pliida `jahtus ära, `kammer külm Ann; mätsib pliidi sauega ää Koe; `pliitide taga olid `katlad, vesi oli sies VMr; Kos õli ette ruumi plita tehtud, siis tehti kuum vesi plita pial Trm; tuli vaja tehä pliita `alla põlema Kod; supp on `val'mis, ei pliita pial `jahtu kedagi Pal; Ära lase `liiti enne kül'mas `minna, müüdu lähäb paelu puid SJn; küll ta nüid `liimab leedi all Hls; ku liit `kõrge ja lai, tarvitep pal'lu puid Krk; temä rabanu pliidi pääl potu maha Ran; kui pliit `lämmäss läits, siss olliva `kärbläse köögin ku kuhinaga Nõo; ahjust tulep `vingu ja ku pliidi pääl tetass siast rasvast, siis tulep `karmu Rõn; ei tiia `kas mõni villanõ `rõivatük'k oma pliidi ala sadanu? vai Kan; ta määr saviga kõik' ta pliidi `lahkõ kiinni? Har; mul pliit um `katski, üt'el, et naa_savi kivi? jääse_sullõ `pliiti parandada? Plv; koda ol' - - ja säääl ol' pliit `sisse tett savikivist Räp

pliit² pliit g pliid|a, -o paas `pliite võõdass havvast, murrõtass; timä om nii ärä valahhunu ku pliit; pliidost ahi Se

pliitümä `pliitümä Plv/-t-/ Räp(-õmmä) paakuma leib om är? `pliitünü Plv; `pliitünü? leib om `väega är? `vaonu ja `kuurdõ lännü?; Ku jäl_ `leonolõ maalõ kõva põud pääle tul'l, sõss `pliitõ nii kõvass maa jäll är? ku riie põrmand Räp

***pliivima** impers pliiitaks "puid laevaruumi riita laduma" `kaika `laeva pliiitaks Hää

plika¹ plika Jäm Khk Põi Rei Phl Rid Mar Mär Kse Tõs Saa KPõ Iis Trm Kod Ksi Plt KJn Pst Ran Puh San Krl Har Rõu Plv Vas Se, plikka Jõe Kuu Lüg Jõh Vai; lika Khk Muh Kse Tõs PJg Vil Trv tüdruk, tütarlaps Plikkajeks `üöldi siin igä nii vanu, kes juo `tantsus kävid Kuu; plikka [oli] `ninda `kaua kui `lieris käis, siis õli `tütrik vai `neiu Lüg; mõne `aasta eest oli pisine plika veel, nüid juba mihel Khk; likad lakast maha Muh; plika, see põle veel kahe `kümnene, üle selle oo juba täistüdrük Mar; see alles plika, sitt veel kellegi töötēja põle Mär; lika, alles na pool `alla `ialene, `leerimata PJg; isi alles plika ja suu roppa täis Ris; plikad ja poisid, lähäte `keldresse kardulid idustama Kei; iga laupäeva `ohtu meie plikad mukivad JõeK; poisid-plikad käisid lapulisteks, `kutsumata Amb; ta on alles plika ja tahab jo mehele `minna JMd; kui ta oli nuor plika, `irmust suurt lugu `pieti, nüid tema läks oma eluga luhakast Kad; nied on `kärmed plikad sial `ästi Sim; Ega sie plika enamb lastega mäangi, pia on tüdrük val'mis Trm; kuradi plika, ei täida `käsku, `jälle `koerust teind Plt; `tütrukse plika, joba serände nellä viie `tõistku `aastane Ran; olõ ei sa viil `miaki `tütrük, sa_l't viil plika Har; plika? umma pääkoolih käimätä Plv

plika² plika teat lant `lastaks plika vii `sisse, turss `arvab, et on kala ja `tõmmab suhu Hää

plika- plika- alles veel plika `ohtu, mis ta tööd jõuab teha Mär; mõned plikatirsud on ilbakad - - tahvad `ringi `joosta Kos; on üks plikaliterdus, ega tast suurt `asja ole VJg; mina olin ia plikajõmm, kui ema laadale läks, tõi vaškpiira Sim

plikkane plikkane plikaohu ma olin plikkane, siis tämä kävi siin agu tegemäss Kuu

pliks pliks Kuu RId Rei Mar Mär Kse Mih Tõs Tor Hää Juu Koe VMr VJg Trm Kod Plt Krk Puh San, g pliksu Jäm Iis; plik's Har, g plik'si Plv, pliksi Vas; n, g `pliksu Vai

1. (heleda kõlaga) löök löi `korvale ühe kova `pliksu Vai; `andis piitsaga pliks ja plaks Kse; käd kokku, pliks `siia, plaks `senna Hää; `andis ühe pliksu `vasta nägu Iis; ma_s usuki, et `säändse plik'si sai Plv

2. hüüds, adv (koos sõnaga plaks) Pani `teisele `palja `käega pliks-plaks `vasta nägu IisR; aia `teivad `võtsid [külмага] justkui oleks puid raiatud, üks pliks-plaks, pliks-plaks Mar; raha muudkui `pañdi lauale `peale pliks ja plaks Mih; pliks plaks ühtelugu, teene tallalaud ülesse, teene `alla (kangakudumisest) VMr; ma anni `kõrvu pidi pliks ja plaks Puh; [ta] koda edepuul kangast nigu plik's ja plak's Har

Vrd liks

pliksahtamma pliksahtamma Plv, pliksateme San pliksti tegema, plaksatama jalg pliksatesse San; and `vasta suud nigu pliksaht Plv

plikсахuss plikсахu/ss g -sõ Har; plikсахuss Plv plaksatus, plõksatus ma_kuuli, et plikсахuss o'li, no? om potõl `lahki lännü? Har; ma kuuli suurt plikсахust Plv

pliksatumma pliksatumma plaksatama, plõksatama külmä viij kalludi [purgi] `sisse ja pliksatu `lahki Har

pliksimä `pliksimä (seksuaalvahekorra) `pliksis `eite Emm

pliksmä `plik'smä, -mä Plv, (ma) plik'si Har lööma naka's minno `plik'smä Plv

plikсна `plik'sna plaksatus `plik'sna - - ku ma lüüj taha ussõ pääle Har

plikst, pliksti plikst Kse Iis San, `pliksti Vai Tõs Aud Har/-k-/ hüüds, adv `akna `ruutu läks `pliksti `katki Vai; `antsin `pliksti talle `pihta Tõs; ta lambi tsillendri om `väega õrn, viijtilh tsilgatu pääle, nii o'l `pliksti purul kah Har **Vrd** liksti

pliksuma `pliksuma Kul Koe, (ta) pliksub Jäm Kse Plt, `pliksu(b) Kuu Vai onomat, descr leib juo `pliksub (sõtkumisest) Kuu; makkaronid `pliksubad, kui `murreta Vai; jalad on ikka nõdraad, [liigesed] `pliksubad ja `plaksuvad Kul; piits muudku pliksub ja plaksud Eedi kääs Kse

Vrd liksuma

pliksutama pliksutama Phl, -mma Har

1. taguma, lööma `tütre `mõskõva ummi `rõivõid - - ega õdagult pliksutasõ? Har

2. seksima – Phl

pliksutõllõma pliksutõllõma Rõu Se plõksutama Pliksutõllõss pääle umma - - `lampi Rõu

plikuska plikuska Kul Ris HMD Jür JJn Koe, -ska VMr San; plikkuska Jõe Kuu Lüg Jõh plikake kui ma viel plikkuska olin Jõe; Plikkuska `üaldi `süüli `lapsele ja `kuali `lapsele Jõh; plikuska, see sai säraku silma `sisse (mesilase nõelamisest) Kul; kui ta oli viel plikuska, siis käis `ühtelugu vanaema juures JJn; tema oli siis alles laps, kui mina olin juba ia plikuška VMr

Vrd plikuski

plikuski plikuski HMD Kei/-s-/ Koe, -ski Kei plikuska nad olid plikuskid mõlemad HMD; olin siis alles plikuški Kei **Vrd** plikutski

plikuts plikuš plikuska ma olin pisike plikuš VMr **Vrd** plikutski

plikutski plikutski = plikuts – Plt

plindi|kivi plindi- Phl, lindi- Pha VII Põi Muh tulekivi lindikiviga tagutse tuld Muh; plindikivi lei tuld `nahkese `sisse Phl

plindrin plindris, hädas No_küll o'li `plindrin Rõu

plindris `plindris Kuu Jõh IisR Vän KJn hädas Raha loppes `otsa ja olin peris `plindris kohe Kuu; Nüid sie pahalane on ise omadega `plindris IisR **Vrd** plindrin

plindrisse `plindrisse Kuu IisR hätta Leib loppes `otsa, jäin peregä peris `plindrisse Kuu; `Jäime küll `plindrisse IisR

plindsi

plindsi `pliĩdsi Kan, `lintsi Khk (kerkimata leivast) *kui kooruke `lahti on - - leheb alumise koorukse `peele `lintsi Khk; leib jääss `pliĩdsi Kan*

plingikas plingik|as g -a plinkjas *ei õle üva leib, `niske nägo plingikas tõne Trm*

plingine plingi|ne Var, g -tse Nõo; lingi|ne Ris, g -tse Kse

1. savine `kündis lingist moad Kse; plingine [maa], suure `saoga ei lase vett `sisse Var; maa põhi on kruusine või lingine Ris

2. tihke, nätske *kui käki `tainale soodat ei pane, siss om `väega plingitse, süü nigu `tahku Nõo*

plingist tihedasti *lauad servatasse ää, siis lähavad iast plingist ligi Sim*

plini → pliin

plinikud pl plinikud pliinid plinikuid `tarvis ka teha vahest VNg

plinima plinima tihkuma, nutma küll ma plinisi Ote

plinis kärnas nenaalune `ninda libe ja plinis keik VNg

plinjan → liineal

plink plink g plingi Käi Mär Han Var Pär Ris Juu Jä VJg Trm Kod Äks Plt KJn Puh Ote, `plingi hajasalt R(-ηγ)- Lüg; n `plinki VNg Vai); plink g plingi (-ń-) Hää Sim Trv Hel Ran Kam Rõn VLä Rõu; link g lingi Mus Krj Rei/-ηγ-/ Mar LälÖ Tõs PJg Vän Tor Saa Ris Juu KJn Pil SJn Kõp/liink/ M(liink) San

1. tihke, tihe, kõva **a.** (pinnasest) *maa on `kangest plink ja kuiv Lüg; mes nüid künni all oo, see oo link, üks kõba paes ehk kõba kruus Mar; plink saue maa, ega see kannata vihmaga arida Mär; plink on kõva kruusa segu, kirka ei akka ka `piale Var; `linki maad ei või peenardes tarvita, `vil'la võib teha Saa; plingi põhi on väga pal'lu siin põlludel all Ris; saue kord on plink Pee; kui plink mulla maad künnad, ta laub ilusast Sim; vihm tuli `piale, `tõmmas mua plingist Trm; väl'jad õjovad, ku ärä kahaneb, siis mua lähäb `plinki, jäeb ku rihaltse põrand Kod; savi maa on `panklene ja plink Plt; vihm peksnd maa lingis KJn; link savi om katte jagu, tõine om punane, tõine om `val'kjass al'l Krk; aprilli lumi, ta oiab maa koheve, muðu pessäb vihm selle plingisse Hls; kui maa om iki tooress ja plingin, siss ei saa ääd `vil'lä Puh; Kui muld joba tahenu, et `plinki es jää, siss nakati nurmen `äestämä ja perän anikäpäga `mulda kohendama Rõn; taa sääne plink om, tan ei kasu_`häste põld Kan; Savi om nii `plinki kuiumu, et taad ei_saa_`mäantsegi_mooduga_kätte Urv **b.** (heintest, viljast) *ein one `sahvti täis, vajob `plinki Kod; koreldi pand `sisse, ei pane `linki, muðu lähvad al'litama Pil; Ma_kohrudi `hainu üles, muidu `vaosõ `plinki Rõu **c.** (muudest ainetest) `Paadi seil `purje `riidest, tugev plink `riie Kuu; küll sie `nahka one `plinki ja kova VNg; link riie oo ea tihe igade pidi Tor; nihuke ilus plink riie Juu; üks plink kõik, üks kõva kõik (puust) TÜR; plink nahk on ia, aga kore on paha VJg; plaks ja plaks, et kangas sai plingiks Plt; äste link nahk San**

2. nätske, tükkis, kerkimata *kui [sepik] ei õle `täiest `kerkind, siis jääb `sinna üks viirg, sie on plink Lüg; leib läks lihhjiks Rei; sai, mis põle `kerkind, oo naa lingis jäend Vig; kui ta (tainas) mage on, jääb tängakaks, vaeb ära ja `linki PJg; Jäävad `küpsedes lingise, sji oo siuke must ja `sitke (leibadest) Tor; leib ei tõuse, `plinki läinu Hää; sai vaob teenekord nii `linki, `õeldakse, et on `tänkjas Juu; kui ta (leib) põle paras apu, jääb plingiks Pai; leib on `plinki jäänd, ei ole mure tõne Trm; sai on kohe, `kerkind ilosass, kui ei `kerki, siis on nõnnagu plink Kod; kanale `antasse `plinki `leiba Äks; karask om `linki lännu, ei ole `tõusnu Hls; leib om plingin, kui ta ei tõse Puh; leib om hukka lännü?, no? om vällä_valahunu, no? om nigu plink Har*

3. puhas; paljas, lage *oled nüid ni plink, kääd, silmäd `puhtad; raha jõid kõik ää, nüid oled plink Juu Vrd plinn²*

plink² *plink* Kuu, g *plingi* Khn; p `plinki Hää märgutuli *Hakkas juo pimenemä ja tule`laeva plink`vilkus`meie külild* Kuu; *Ühekorraga akkas punanõ poi plink iest`paistma* Khn

plinkama¹ `plinkama neetima `plingati sie `naulaots `seivi `pääle ärä Kuu

plinkama² `plinkama plinkima tuletorn `plinkab Phl

plinkenuss plingiks *Klimbitaenast piab segämä*, [kui] *klopit, siss lähvä`plinkenuss* Nõo

plinkima¹ `plinkima Pha, (ta) *plingib* Khk(-*ηη*-) Kaa Emm Käi Han Pär; `plinkimä, (ta) `plinkib Kuu; `plinkmä, (ta) *plingib* Khn; `linkima, (ta) *lingib* Khk Kaa VII (korrapäraselt) *vilkuma`Mohni tuli alade igä`ehtul ja`üösitel`plinkib* Kuu; *paagi tuled`linkivad* Khk; *Ma oli Roomassaares tuletorni vahiks, iga õhtu pidi plinkima panema* Pha; *möni asi lingib pääva ees, laasi tükk lingib koa* VII; *Va Köpu paak, see plingib ega öösse* Emm; *Ruhnu tuli plingib ies* Khn **Vrd** plinkama²

plinkima² `plinkima JMd Trm Äks SJn, `plinkma Kod, (ta) *plingib* plingiks muutma või muutuma jäme *vihm plingib mua ära* JMd; ärä `plinknud, *kõva mua nõnnagu pae* Kod; *mina nisukest`plinkind`leiba ei taha* Äks

plinkima³ `plinkima, (ma) *plingin* liduma, kiiresti *jooksma küll ta`plinkis* Iis

plinkis `plinkis IisR Hää(-*n*-), `linkis Var nätske, tänkjas, kerkimata *Jahud ei`turbuned,`sellepärast`kuogid`plinkis`ongi* IisR; *leib naa`linkis* Var; *Leib on`plinkis, kui ta põle`kerkinu, jääb tihidalt kokku* Hää

plinkjas `plink|as Kei Kod/-*n*-/, `link|as Jäm Krj Kse Tõs Tor SJn, g -a

1. tihke, *kõva`linkjas maa, märg souesegane maa* Jäm

2. nätske, tükkis, kerkimata *toores leib, põle`iästi ää küpsn, vähä`linkjas* Tõs; `plinkjas *leib, ku on`kerkimisest`puudu* Kei; *leib one õige`nätske ja`plinkjas, kui`kaugess ahaju jäeb* Kod **Vrd** plingikas

plink|paak tuletorn *sääl mäe otsa pääl on plinkpaak olnu* Hää

plinks *plinks* g *plinksi* Mär; *links* Kul SJn, g *linksi* Vig *plink see suur sadu tegi nüid selle maa nii plinksiks* Mär; *leib oo na linksis* (pooltooreks) *jäend* Vig

plinkuma `plinkuma Nõo/-*n*-/ Kam Ote(-*ümä*); nud-kesks `plinkenu Nõo plingiks muutuma *Vihmatside ilmuga plinkub maa väega kõvaste kokku, es ole* [kartuleid] *nõristanu,`kartuli olli nigu ärä`plinkenuva* Nõo; ta (leib) om `plinkünü, *ei olõ kohess tõsnu* Ote

plink|vaikne tuuletu, peegelsile *kui on meri`kangesti vagane, na et klaansib - - plink`vaikne* Kei

plinn¹ *plinn* g *plinni* Emm Käi; ppl `plinnisi Kei pliin *Plinnid aa nende* (laste) *eest ühed ead asjad* Emm; *Täna õhtu ma küpseta plinni* Käi; *teevad`plinnisi* Kei

plinn² *plinn* Emm; pl `plinnid VNg; sisseü `plinni Kad paljas, *vaene siis olivad`plinnid mehed, ei old`süia ka`miestel* VNg; *Oli täiesti plinn* Emm; *jäi`plinni* Kad

plint *plint* Lüg Mih, g *plindi* Emm Trm; *plint* g *plindi* (-*n*-) Hää Hel Rõu Plv

1. kinnituspulk või -haak *pulga all`õtsas on`põigite`veike õhukene raudpläkkist* *plint* Lüg; *Panta hoovale rouast pulk plindiks sisse, et vints ise välja äi kopelda* Emm; *Kolmearalise kriimi ümarguse augu sisse käib ümargune plindiga pilli õts, mis* [veski] *kivi käima paneb* Trm; *kaapulga otsan om plint* Rõu; *panõ plindip* (aknahaagid) *kiini* Plv

2. puusüdamik, säsi *plint mädaneb* Hää

plintama¹ `plintama (ehalkäimisest) *poisid lävad`plintama* Sim

plintama² `plintama vilkuma *Köpu majak`plintab vahel nagu`viskaks`välku* Phl

plintsis tihke, kleepjas *selle`plintsis mullaga_p saa eieti sahata ka* Khk **Vrd** lintsis

plintska *plintska* jahukört *kas`tämbä tuleb plintskat`kiitjā* Ran

plintske

plintske `plintske Puh Kam; `lintske Hää Pst plink **a.** sitke, tihke *prõlla joht ei vôi vjil`atra maa`sisse panna, maa om jo tooress ja`plintske Puh; savi ei saa kohe`olla, tuju om`plintske Kam* **b.** nätske, kerkimata `Lintske ja näitse, kudas`kijgi`ütleb (poolkerkinud leivast) Hää; *Ahju põhi om jahe ollu, koorik om lintscess vajunu Pst*

plintsund nud-kesks `plintsund pehmeks läinud *sedine`pehme,`plintsund kala,`keetmata, muidu sedasi`pehmeks läind Jäm*

plirakas *plirak|*as g -a süljelärakas *Kui ikka`ooga`plirtsad, siis saad suure pliraka Jür*

pliraki hüüds, adv *Sülitas mulle pliraki pihta; Pudel läks pliraki puruks Jür*

pliraku onomat *kui ühüst uksest`mindud ja tuul oln, siis pliraku pläraku kõik ukсед koin`kinni ja`lahti ja Tõs*

plirdak *plirdak* liru *õhuke plirdak riie kut paper Jäm*

plirdi *plirinal, klirinal`Plirdi kukkus`viinaklaas purust IisR*

plirin *plirin* g -a *Kuu VNg IisR Vai Jäm Mär Tõs Koe Iis Trm Plt, -ä Nõo; plirrin g plirin|a Puh, -e San klirin`Plirinaga kukkus`sünni`päeva tass`katki IisR; klaasid`lindasid kääst parandale kui plirin Mär; kui ake`lõhki läheb, siss täl_o plirin taga Tõs; tassi satteva maha ku üits plirrin Puh; Ma õkva eitusi toda [akna] plirinät Nõo*

plirinal *plirin|al* VNg IisR *Mar Iis Plt Puh, -äl Nõo klirinal raha kukku kivi`permandalle plirinal VNg; Mittu`õlle`klaasi maha ja plirinal tükkidest IisR; klaasid plirinal`lähtvad purus Mar; aken läks plirinal`katki Iis; plekikese satteva plirinal maha Puh*

plirisema *plirisema* VNg IisR *klirisema, plärisema pane lusigad`katla, nie plirisevata VNg; Õhukese ja`kitsa plekkiribadest`tehti`tuule`veski ja sie`pandi plirisema IisR*

pliristama *pliristama* IisR *Kei plirinat tegema Tuul pliristas ja pläristas`katkise`ruudu`kallal IisR; suupil`lid olid`jälle, poisikesed pliristasid seda Kei*

plirr¹ *plirr* g `plirri lurr, lahja toit *Kas sie plirr siis`kellegi supp on; Ega siis`plirrist`kõhtu täis saa IisR Vrd lirr*

plirr² hüüds (ka koos sõnaga *plärr*) *Kauva te`mängite plekkitükkidega plirr, plirr;`Luopis`suure vihaga plekk`riistu plirr-plärr IisR*

plirts *plirts* *Kuu IisR Vai Jäm Rei Mär Kse Khn Ris Jür Koe Iis Trm Plt Puh San Har hüüds, adv (koos sõnadega plarts või plärts)`Läksid`riidu,`aaras`märja`kaltsu ja`teisele plirts-plärts`märja`kaltsuga IisR; panen siul`vasta nägõ plirts ja plarts Vai; paneb keik asjad plirts ning plarts (hooletult) Jäm; kivid kukkusid vede plirts ja plarts Rei; ää loobi`uksi, üks plirts ja plärts muudku et seenad värisevad Mär; paneb tõsele ike plirts ja plarts Trm; kui tjj om`porri täis, siss lüüb iks`porri üless nigu plirts ja plarts Puh; no? omma jala? põlvini hämme?, no? astuss`põldu`müüjä plirts ja plarts Har*

plirtsama `plirtsama Trm, da-inf *plirsata Jür midagi plirtsti tegema`Plirtsas`kaugelle sülitada Jür; Mõni (peru hobune) saba viskamisega plirtsas kust Trm*

plirtsti `plirtsti IisR *Jür Trm plirtsuga`Viskas`plirtsti muda ratta alt`vankri, tie tüma IisR; Ingatab ja viskab plirtsti kust (hobusest) Trm*

plirtsama `plirtsama, (ta) `plirtsab VNg IisR, *plirsab Jür lirtsama, plärtsama nena on nattaga kuos ja`plirtsab VNg; Muda`aina`plirtsab`varba vahel IisR; Tagumik plirsab vahest korra (peeretamisest) Jür*

plirtsutama `plirtsutama IisR, *plirsutama Jür onomat Laud ja põrand`solkevett täis`plirtsutatud (loksutatud) IisR; Plirsutab aina perset (peeretab) Jür*

plitinga *plitinga* plika *õlin veike plitinga Iis*

plitka *plitka* raudplaat *plitka om ravvane, paks, plitka pääl klopitass nahk`pehmess Ote*

plitsima `plitsima Jür/-t-/ (ma) plitsi Han

1. särama, hiilgama *Tuli plitsib ja kard plitsib, kalliskibid kua Han; nied `äste `plitsivad Jür*
2. säravaks tegema *Vask `lühtrid oo ää plitsitud, `al`las õerutud Han*

plitska nätske, halvasti kerkinud *ku noid (tungalteri) pal`lu leevä sisen um, leib saa_`plitska*

Rõu

plitt|muda peenike meremuda *Põhjas oli plittmuda Jäm; üks on plittmuda, teine on körumuda, plittmuda -- oli pal`ju parem [väetiseks] Ans*

plitusk *plitusk, -osk g -i pliin plituskid tehässe pañni piäl nisujahuss Kod*

pliu¹ *pliu Hlj Lüg IisR Vai Jäm Muh Juu VJg Nõo Röp*

1. hüüds, adv (koos sõnadega *plau ja pläu*) *üksed `käivad pliu ja plau Hlj; [pakasega] `seinad ja `aia `teibad `aina `plaksusivad pliu ja plau Lüg; `Sähmas obuselle pliu-pläu `piitsaga, obune `lõhkuma IisR; `tütrikko löi `poisile pliu ja plau `vasta nägo Vai; Kül nemä kakelsivä, andseva ütstõesele iks tuld pliu ja pläu Nõo; kangakudamise `aigo plaanet inne ku_pliu-pläu `suuga^p Röp*

2. viltu, valesti *see asi läks `jälle pliu Jäm*

pliu² *pliu Kuu Hlj KuuK Koe Kad Iis Lai piug, piitsa nõör `Vuorimies `plaksut `piitsa pliud Kuu; pliu otsas, piitsa pliu, rihma sõrvast leigatud KuuK; pliu on nüerist või rihmast Kad*

pliuh *pliuh Kuu VNg IisR Vai Kse Koe Iis Plt Krk Puh San hüüds, adv (hrl koos sõnadega plauh või pläu) sie tege kaik pliuh-plauh, ei sie `tennu midagi üväst VNg; Lehm `plaksib `mutku ägedaga `süödikuid, saba käib nigu pliuh-plauh igale `puole IisR; `andis `vastu pliuh ja plauh Kse; ta pañds tõisel `kõrvi `müüdü pliuh ja pläu Krk; lei tõsele pliuh `vastu kätt Puh*

pliuht, pliuhti *pliuht Har, `pliuhti Jür Ran hüüds, adv äkiline inimene annab `lahkami ärä nigu välk, `pliuhti om `antu Ran; [tõdruk] juušk `tarrõ, pañd ussõ pliuht kiñni^p Har*

pliuik *pliuik g pliuiga Ans; p `pliuika Khk*

1. roe kana *`pliuika keik kuhad täis Khk*

2. (millestki määrdunust) *käia varss on igavene pliuik, määriga koos Ans*

pliuikama *`pliuikama, da-inf pliuigata*

1. roojama *kanad `pliuikavad `jalga alused täis Khk*

2. lööma *`pliuikas `ümber `perse `matraga Khk*

ploda¹ *ploda Kuu Emm*

1. pläga *`tallus just plodaks Kuu*

2. kola *Ploda on keik seinæered täis, mis senega `viimaks peab tegema Emm Vrd pluda¹*

3. mõistmatu, arusaamatu *Ta nii va ploda jütu ja olemisega inimene Emm*

ploda² → *pluda²*

***plodima** imperf (nad) *plodisivad nosima vahest `veima [lammastele] vett vai `kartuli -- `oues `joivad ja plodisivad siis nied `kuored `nahka VNg*

plodisema *plodisema Kuu Mar Iis*

1. mulisema *vesi plodiseb padas Iis*

2. lobisema *mes sa muü plodised, see põle jutt ega kedägi Mar*

plodistama *plodistama lodistama, lobistama siga plodistab [süüa] Kuu*

plodrama *plodrama patrama Mis sie säääl võis `meile plodrada Jõh*

plogima *plogima koksima akkame muni plogima pühüde ajal Jõh*

***plogin** g *ploginaga onomat `tapnu [täisid] nigu ploginaga Nõo*

plogisema *plogisema onomat küll nii `kapsta kasvava lihavade, ei või `kapstide `sisse minnä, siss lehe lähvä `katski nigu plogiseb Nõo*

plokkatuss

plokkatuss *plokkatuss* porimülgas nüüd om suu kõik vett täüs ku üüts igävene *plokkatuss* San

plokkutama *plokkutama* kõhima *Ega hummugu, ku üles tulõ, sõss mugu_plokkutass* Rõu
plohva onomat kul'l `lendäb - - laheb *plohva-plohva* Kod

plohvatama *plohvatama* onomat kul'l `lendäb - - plohvatab ja plagissab Kod

plohvnu nud-kesks `plohvnu[?] klohminud, peksnud *Āakk ol'l `murdnu_`vankrihe vanalõ mehele `jalguga_`säl`gä, kül_tuu ol'l tõist piidsaga `plohvnu[?], a_midägi[?]* Rõu

plokiline *plokkili|ne* g -se nelinurkade või ruutudega (kindakiri, muster) *Plokkiline `kinmas, `ühtä`värvi põhi ja plokkid; Tekkid õlivad rohelised, punase plokkilised, plokkid õlivad kudumise ajal `sisse`põimitu* Lüg

plokk *plokk* g *ploki* hajusalt eP, Krk Ran, *plokki* Lüg Jõh, *plogi* Jõe Kuu; *plok'k* g *ploki* (-k'-) Var Tõs Võn Ote San Urv Har Vas; *plokki* g *plogi* VNg Vai; *pluk'k* g *pluki* (-k'-) Var San Har Rõu Plv; *lokk* Sa Mär Kse Khn Tor Vil, *lok'k* Muh Var Tõs Khn Trv Hls, g *loki*; n, g *lokki* VNg

1. puutükk a. pakk, palgijupp *plokk* `panna `väljas`puole `ukse `külje `kinni (puulukust) Lüg; *mitu plukki `pääväs [vaja] paigale `panna* Var; *Lõiguti nuu puu[?] nii `säitsme jala piiutsõiss plukõss ja kooriti üten paigan kõik ilustõ[?] ärä[?]; Puu`lahkmise kirvõss om paksu teräga - - lüü pluki `kergede `lahki* Har; *Mi_`mõisan `ol'li kah tüühobõsõ[?] ilusa_ku_pluk'i[?]* (rammusad) Rõu; *panõ pluk'k ala, et paigah püsüss* Plv; *ussõ pääl om plok'k* Vas b. klots, pulk, liist vms *Siel `pingi pääl on niisugused plogid, kuhu vahele sie puulõmm `panna `kiskujes* Kuu; *`niskest plokkid, s_`vueti `vällä ja `pandi tagasi, ku `korge `kelgi oli jala `pääline* (kingsepatõöst) VNg; *`seinä `külge `lüüdä plokk ja latti õts `sinne `pääle* Lüg; *kuppu, üks puu `plokki ja `varras on sääld läbi ja lippu `otsa ka pisukaine* Vai; *kingissepa plokk, `kruuga `keeras `kinni, nahk oli pliki vahel `kinni* Nis; *plok'k pandas rihma ala põlve `pääle, ku [kinga] ummeldas* Ote; [katuse] *koogu otsa päält `pani pluk'k `puuõltõ katussõdõ* Har; *katusõ pluki[?] omma[?] kas haavadsõ[?] vai kuusidsõ[?]* Rõu; *plok'iga* (karguga) *vigõl* Vas

2. rattaga tõste- või tõmbeseade *plokk*, *kust* [puri] *ülesse saab `vietud* Jõe; *lokkiga `tommeti `mulda tua laele, ku maja ehideti* VNg; *plokk, `kellega `tõmmatasse `rasked `asjad üless, nüör käib rattaste pääl* Lüg; *ülläl `mastis on plokki, `nuora `lähtõ plogist läbi* Vai; *loki läbi `pandi purju soodid ning tõmmati purjud ülese* Khk; *kahe siiviga lokil oo kõis loki `perses `kinni* Mus; *lokiga tõstetakse `asju üles* VII; *Mis see kuie seitsme puudane siga lokiga õles tõmmata on* Põi; *lok'k_o unga `külges kinni, kõis läbi* Muh; *Talilooper peab tugev ja ilma pleisita olema, muidu äi käi plokkidest läbi* Emm; *plokk oo ülebel, nõör keib pealt läbi* Mar; *suur lok'k kõis `alla, lokiga sai `laska `jälle [viljakotid] `vankre `piäle* Kse; *Purju laevõs lähäb kolõ paelu lok'ka taris* Khn; *plokkidega tõstetakse `raskeid `asju* Ris; *`veški tiivad tõmmati plokkidega üles* JMd; *puije plokk, `niske puu, auk siden ja ratas, kellegä `purje üles tõmmatasse* Kod; *Kotid aeti käsitsi või tõmmati lokiga üles* Vil; [vankri] *`päälmise peelel om `väike keeri, lok'k - - [selle abil] tõmmats `kuurme kinni* Hls; *pik'k pal'k `viidi meild, säedse `sul`dä pik'k, tolle jõul `võeti postid üless plokk'ega* Ran

3. a. kangastelgede osa *plokki* `õtsade `külge on `niied `siutud, *plokki* `keskele on `seutud `talla pael Jõh; *Kanga lokkide külge oo niied kinni seotud* Kaa; *niie paelad_o all `kolkide `külges, teised paelad_o ülal lokkide `külges* Muh b. vankritelje osa *vankri telg, säääl pääl on plokk* Lüg; *asõ, siis `assi `külge `puused plokkid, plokki pääl on `vankre vahe raud* Jõh

plokkima *plokkima* Lüg, (ma) *plokin* Trm; *plok'ma*, (ma) *ploki* Vas; *lokkima* Muh Plt

1. ploki abil vinnama *akkame lokkima* Muh; *jahukoõttisid plokitasse üless veskisse* Trm

2. parandama *plokkõ tarrõ* Vas

plokkite nelinurkselt pekkiliha sai lõikada kõik nist vahed sisse, sis plokkite ja sinne vahele suol pandud Lüg

plokk|saag plokk- Lüg Emm Kse Juu, lokk- Mär kahemehesaag plokkisaag on arva ammastega Lüg; plokkisaag, see suur lai, mikega saab algu saet Emm; kui põle teist meest, siis pannakse lokk saele vibu peale, siis saab üksi saagi Mär

ploks plok's Hää/-ks/ San, g plok'si Plv

1. hoop, löök aini talle üte hää plok'si nii et saie Plv

2. onomat ploks ja ploks tapab täiasi Hää; ku tu plok's kävve, siss kargasi ma endä majakõsõst vällä (kärगतusest) San

ploksahtamma ploksa|htamma Plv, -hama Vas = ploksatama lei kõrgi pääl är? kui ploksahti Plv

ploksahuss → ploksauss

ploksatama ploksatama Jõh/'p-/ Iis San Rõu; (ta) plogsatass Urv ploksiti tegema, plaksatama tegi tule kivele pääle -- viskas vett pääle, kivi ploksatas lõhki Jõh; muna ploksatas kaiki Iis; Mõnikõrd käve nii kõvva, et [õlle] vaadi lei lahki ku plogsatass Urv; muna läts kaiki ku? ploksatass Rõu Vrd ploksahtamma

ploksatumma ploksatumma ploksiti purunema külh ta no? ükskõrd ploksatuss ussõ Har

ploksauss ploksau|ss Plv, ploksahu|ss Har, g -sõ ploksatus üks ploksahuss ol' ennedä -- üks kanamuna ol' kaiki lännü? Har; pistõng tege hää ploksausõ õkva Plv

plokma plok'sma Har Plv Vas

1. a. plaksuma maijasaht jo nakass hapnõmma, podõli pilluva korkõ päält maha -- nuu kõrgi? nakasõ plok'sma Har; herne plok'sva? tulõ pääl Vas b. ploksuga löõma perenaane plok'se pal'lo munnõ kaiki Plv

2. loksuma kana jo plok's, nakass haudma Plv

ploksna ploksna Har Vas/-k'-, -ä Rõu ploksatus siih om väega pal'lu naid maamunnõ, ku pääle astut, siss om ploksna ennedä Har; kurõmarä? paan lahkõsõ? ku ploksnä Rõu

ploksti ploksiti Emm Ran plaksti Kuul lindab ploksiti mõne jäla kougusele (kartulipüssist) Emm; müristäb -- nigu värist ja lüüb ploksiti Ran

ploksutamma ploksutamma

1. prõksutama anna mullõ ka mõni pähhen, ma taha ka ploksuta? Har

2. loksutama nakass podõlin võidu tegemä, no? naksõ jo ploksutamma Har

plokõruss plokoõru|ss g -sõ käkerdis, vusserdis Taa no mõni tsia sulg vai asi, üks plokoõruss um Rõu

***plomak** pl plomakud tükk rauvast tulevad nisused plomakud Äks

plomba → plomm

plomm plomm g plommi Emm Tõs Juu, plommi Lüg; ploimm Khn HJn, g ploimmi Har, plommi Nõo; lommi Khk Kaa Põi Lih Tõs Plt, lommi Trv Hls Krk, g lommi; n, g plomba Vai

1. a. pitseriga metallketas vaguni ukseid on plommi all Lüg; uksele pandi lommi peele, et kedagid sisse ep saa Khk; Kaubakastil oo lommid keik kül'ges Kaa; Enne tollikapist asju puuduta äi tohtind, ukse peeli oli plomm Emm; tina lommiil oo kirjäd koa piäl Tõs; Uksõlõ pandi ploimm ede Khn b. tinatükk luod lavval on tina plomba (kuul) all Vai; vanaste olid soldatide riidel lommid Tõs || ta ploimm, mia raadilaasi sisen om, om ellävõpõ Har

2. uus hambatäidis ammastele pannakse plommid sesse Juu; ploimm teeb amba ainult urbseks HJn; miul olli ammass är lagunu, sõss panti lommi sissi Krk; mul üks hamba ploimm tull'jo ussõ Har

plommima

plommima `plommima, (ta) *plommib* Tõs; `plo^omma, (ma) *plo^ommi* Har; `plombmõ, (ma) *plo^omⁱbi* Krl; `lommima, (ta) *lommib* Khk Põi Tõs; `lo^ommie, tud-kesks *lommit* Krk

1. plommi külge panema *taris pakid* `lommida Khk; *kõik veenä nõued lommiti* `kinni Tõs

2. uus plommiga täitma *tohtre plo^om^b* `ambid Krl; *ma^o taha ka ummi* `hambõid `plo^ommi Har

plonak *plona*|k g -ku Puh Rõn plonn, kamakas *eering* `olli nii *pehme ja rasvane nigu* *üits rasva plonak* Puh; *tu^o om ku rasva plonak jälle, kes tedä saa* `süvvä Rõn

plon^odsu *plon^odsu* plotski `viska tu *plon^odsu paremp kõrvale, sü^oü tük^k* `leibä Kam

plonksahuss *plonksahu*|ss g -se sulpsatus *ma* `visksi kivi *kešk* `su^outi, ol^l suur `plonksahuss ennedä Har

plonksatamma *plonksatamma* sulpsatama *lats* visass *kivikese vette nigu plonksati* Har

plonksma `plonksma (-ⁿ-) mulksuma *ma^o sei kōtu* `nõrka `sü^oüki täüs, no^o `naksõ kōtun `plonksma Har

plonksna `plonksna sulps, sulpsumine *siss pestäss tsäästiga vette nigu* `plonksna, *hirmutõdass kala^o abarõdõ* `sisse minemä Har

plonkst sulpsti *tsäst*, *tu^ouga lüüäss plonkst, plonkst vette, siss nakasõ kala^o pagõhõmma* Har

plonn¹ *plonn* g *plõnni* (-nn-) Trm Kod Äks Plt KJn TLä Kam San Har Rõu Plv Se; *plonn* g `plõnni Lüg; *lo^onn* g *lonni* Vil Krk

1. põletamata savitellis *truadiga lõikab plo^onni väl^oja saviss; plo^onnid* `pantse `kuivma, *ilosa ilmaga kuevab plo^onn kolme-nel^ojä päävägä ärä* Kod; *Päräst savi sõkutamist akati lo^oнна tegemä. Vedel lo^onn jäi lauvatükikse* `pääle ja `viiti selle pääl löövi `alla kueuma Vil; *savi lo^onnest tetäss kivimajadel vahe seinu* Krk; *reheahju võllid tetti plo^onnest, nu^o kannatava tuld pal^llu* `aiga Ran; *plõnn om toorass tel^liskivi* Har; *mi^o teime esi kah* `plo^oonne Plv; *plõnni^o, nu omma palotamalda^o* Se **Vrd** plõnn

2. tükk, kamakas *leib jääb* `plo^onni, *tema jääb nagu plo^onn kõvast ja ei* `kerki ülesse Äks; *kajo konk om nii ärä* `jäätedu nigu *plõnn; sil^om* `olli nigu *üits vere plonn* Nõo; *mua plo^onni rippu^o* `ündrugu veeren Rõu || jupp `viskavad `suitsu `plõnnid (plotskid) `põske Lüg **Vrd** plõnn³

3. savine, sitke maa *mõni savine põld õli väga* `sitke savi, *porine ja plo^onn* Trm; *kõege alvemb maa, madal* `raske savi *plõnn* Ran; *savi maa* `tükse kõvass minemä, *kui tu plo^onn ärä* `kuivi, *es naka* `ütsegi riist `kül^oge Kam

plonn² *plonn* g *plõnni* Urv; *lo^onn* g *lo^onni* Plv katusekivi kinnitus *plonn* `pan^oti `ru^ougma `taadõ Urv; *lo^onni ots pandass* `roovi `taadõ Plv

plonnakas *plonnak*|as g -a pronnakas, priske *Va ullu plonnaka näuga* Emm

plonts *plonts* g *plon^odsi* võrgusasi `väikse [kalad] *teevä* `roh^okemb *vij^ol noid* `plo^oitse kui suure; *vahel* `ol^li `plo^oitse *pal^llu sehen, kala* `sisse `mähkmise asemi Ran

ploogam `ploogam lobamokk *Ta va* `ploogam inimene, *äga tema jüttu saa egakord* `uskuda Emm

ploogama `ploogama Hi

1. lobisema, lõõpima *Ta* `ploogab, *ega ta* `õiget räägi Rei; *mis ma siin* `ploogan Phl

2. esimesi sõnu rääkima *Ta juba akab* `ploogama Rei

ploogus *ploogus* Käi; *pluugus* g -e Rei lobamokk, *naljhammas üks va pluugus* Rei

ploom¹ *ploom* Jäm Lä Tõs Saa Juu Trm, *pluum* (-^m) Hää Kod/g -ua-/ Hel T V, g *ploomi*; *pluom* g *pluomi* Ris JMd VMr VJg IisK Iis Lei, `pluomi Kuu Lüg; n, g `pluomi VNg Vai; *pluum* g *pluumi* Jäm Plt; *loom* Sa Muh(-oe-) hajusalt Lä, Pä, *luum* (-^m) Hää VIPõ Trv Hls Krk, g *loomi*; *luõm* g *luõmi* Khn; *kloom* (-uu-) g *kloomi* (-uu-) Jäm

1. ploomipuu `mõisas `enne ikke õli `pluomisi küll Lüg; `loomisi sii teistel külas ikka on VII; Mõni loom oli ka, kollane loom ja punane loom, muud pole olnud Pöi; nüüd akkab ise koa `loema kasvatama Muh; külm rekkus `jälle puud ää, kõik õunpuud ja ploomid ja kreegid Mar; reegi ja loomi `marju `tahtvad (kährikutest) Var; ploomidelle `pänti lubja `raanti, `liiva, sõnikud ja `tuhka Saa; `naabri aeas on kollane pluom VMr; tämmu võttis kül'm ärä loomi õied Vil; Küll om täo `luuñel `pal'lu `äitsnit Krk; siin lähike maa, küll tuleb jälle ja raputab tühjäss ploomi Nõo; meil `olli kaits `pluuñi, nii et es jõvva tukke `alla panna, nii täis olliva; `iisspä nakame `pluuñe istutama Rõn; ploomi² omma `õigõ vana², aga `marju ei kanna viil Har; külmä talvõga² `kül'mäse² ploomi² är Rõu

2. ploomipuu vili loomid, millass nee ükskord `valmis saavad Kaa; `Seaste oli `loomisi noagu mädi Pöi; loomid oo `kastis päris limale läin Muh; sinised ploomid, nad on kreegi `marjadega pea `aegu `uhte `karva LNg; kui ploomid `valmis said, kõisime `õhtu `plooma varastama Kir; `loomisid oo paelu PJg; pluom on apu, sinine pluom on `maitsvam VMr; pluamid on kivid Kod; akkame `luuñe `süümä, mis ilusamad on Vil; mitte ütte `luuñi es ole puu otsan Hls; `pluuñel võetass kivi sehest `vällä Puh; ubinit võib `rohkeemb `süvvä, ei saa vil'länd, a ploomi `vastava ärä Nõo; kütsõ ploomi² omma kõllatsõ Krl; timahava ei ol'õ² üttegi `pluuñi küleh Plv; vanast küts mõni vahatset `pluuñe tsiaploomest Röp

Vrd ploum

ploom² ploom Jäm Emm Rei Mär Kse Saa Kei Juu Ann Trm Pal Äks Lai Plt, pluuñ (-m) Kod/g -oa-/ Puh Nõo Ote Rõn San Urv Röp, g ploomi; pluom g pluomi JMD JJn VMr Kad, `pluomi Kuu Rid/-ua- Jõh/; loom Sa Muh Mar Mär LÄEd PÄLo Hää Jür, luuñ (-m) KJn M, g loomi sag pl ploomirasv, looma siserasv Mida paksem siga, seda suuremad loomid olid Khk; Kui sul sügise ikka kena lihav ütša ragede ala panna oo, siis saab sellest ikka oma kümme naela loomisi ka Kaa; nüüd_o ahvenal loomid sehes Muh; ploomi ümmer on ka peege, se on ploominahk Rei; `lõikas soolikad `katki, rikkus loomid kõik ää sitaseks Mär; mis sõdetud loom oo, sel oo loomid koa sel'lä `kül'gis Vig; loomid, pannase - - lae `alla `kuivama, määritse `vankrit Var; iga loomi tükk ei sula PJg; Muist `ploomi `aeti `rulli, `päñdi `vankre `määreks Kei; kus olid pluomid jäneksel, justkui nuorel sial JJn; iga ploomi nael kaalub leisikas liha Ann; Kui siga tapeti, siis võeti kohe terve sea ploom. Kui ärä jahtus, siis keerati kõvast trulli ja köideti nõörikuga kõvast kinni Trm; ploom on `neerude juures, neerud on rasva sees Pal; `lambal on ka sel'ja kül'jes `rasva, `lambal kua on omad ploomid Lai; sel mehel on alles ploomid (on kõhukas) Plt; ands miul `terve vana sia loomi Krk; sääld saab `ulka `rasva, `pluuñi om `õkva unikun kõtu pääl Nõo; tuu om nigu õhuke paper, kelle kül'len tuu pluuñ om sääld, nigu tsia kussim Ote

ploomi|mari ploomipuu vili Kloomimarjad on magusad Jäm; loomi `marju pole `meitel mette, pole loomipuid VII; tänavu ploomi `marju ei ole Rid; annan sulle ühe loomimarja Vig; luu iki loomimarja sehen Krk; ploomimarja om magusa süvvä Puh; ku meil ploomimarja² val'miss saava, siss nuu omma kõlladsõ² Har

ploomi|nahk kelme ploomirasva ümber kupusarvel keib nahk otsa peel, loominahk Khk; loominahk `pandi `ümber sarve otsa, siis sa pidid imema, et sari ihu `külge kinni jähi Muh; kui nihuke veripaese on, sis pannakse `sõnna `peäle ploomi `nahka, see peäb `pehme ja kesob määdä `väl'lä Juu

ploomi|puu `mõisates õli `enne `pluomipuid Lüg; kloomipuu `kuivas ärä Jäm; `teitel on niipailu loomipuid Khk; Loomipuid sai sedatsi, et noore reegipuu otsa poogiti loomi pookoks Han; Luõmibusi kasvab `Kihnus vähä Khn; mette üks loomipuu ja reegipuu ei ole `kuivand Tor;

ploomirasv

meil on mitu pluomipuud JMd; mitu `aastat `kanseva nuu pluomipuu, me saime `ulka `pluuje
Ote Vrd pluomipuu

ploomi|rasv looma kõhuõdne rasv `Pluomi`rasva_o hüä valada, neist sulab jo `oite `palju
Kuu; `pluomirasv on kõhu all, kui `jahtub vähe, tuleb `lahti kõhe, käsidega `tõmma `vällä Lüg;
sea plomirasvaga määriti [saapaid] Jäm; kui sa oled sia ära tappand, võtad loomirasu, `keerad
kogu, paned `piirgude vahele `kuivama Khk; ma ole teind `lambda kärna `rohtu, maged
loomi`rasva [ja] kollast `väävlit Mus; Ploomirasval on peege `külges Rei; sea sees oo rasvad,
nee oo plomirasvad, sulatasse ää ja saab toedus tarvitud Mar; loomirasbad sai ära `müia,
mõni `määris vangerd Mih; loomirasvad sulatakse ära, kõrnad või närud on need, mis järel
jäävad Hää; Ploomirasv - - piiru pilbastega ja takuste `nööridega `seoti `kinni, rippusid `aitas
oampa`gi all Kei; sial on pluomirasv, sulatud peast saad ikka vägeva rasva VMr; ploamirasva
sulatavad ärä, panevad riissa `sisse Kod; Sij `neerude rasu on loomirasu, sij on söögi jaos KJn;
loomirasu pannas söögi pääl söögi `valguses Hls; mis rahu ümmer, sij õigats loomirasvass iki
Krk; plomirasu tambiti mõne anuma sehen `pehmess, tehti pätsik Nõo; vanast plomirasu
`tsaeti ja `panti `pätsi, plomikest mähiti `ümbre Ote; plomirasõv, ku är sulatat, [on] sularasõv
Räp Vrd plomirasv

ploom|kapsas → pluumkapsas

ploom|rasv plomirasv igäl `luomal on pluom`rasva Vai

ploor → loor

plooska `plooska kaus painni ruvva `plooskahe Se

ploosus lontis sukad on `ploosus maas, `keerdus möda `jalgu Ris

plootnahe tihedalt olõ õi `plootnahe jala? põmadu pääl [masinal] Se

plora plora lora, plära `Kuula sina_nd `juabune plora Jõh

plorama plorama lorama, plärama Ärä plora ega valesta Jõh

ploristama ploristama lorama, plärama ploristas juttu nii pailu Jäm Vrd loristama

plorksna `plorksna podin vanast, ku `mõisan `viina tehti, siss miss hapaäs tõrikõisi sisen
nigu `plorksna Har

***plortsatama** imperf (ta) plortsati plartsatama läis maha kui plortsati San

ploru ploru pläru, plotski anna mul tubakast, ma tiin ka ühe ploru Hää

ploss|kanep isakanep plosskanõp, timä `hätsemeist `hätsest, a siemend olõ_i? Lut

***plotakas** pl plotakad latakas kakusiened, suured plotakad, mis luomad süövad Kad

***plotatama** impers plotatõdass parvetama plotatõdass üle, `aetass plotta üle Se

ploterdama ploterdama karglema mis sa siin ploterdad, sumad siin Jäm

plotka → plotti

plotma `ploima parandama, kohendama miiss ol'l `rätsep, niisama vanno `rõivit ploite Võn

plotna `plotna Lüg Vai tihedalt lükkän `raspliga muhud maha, et raud ilust `plotna akkab
`pääle Lüg; `laiva `lastamine - - sie pidi `plotna olema, et vesigi vahele ei lähä Vai

plotnalt tihedalt Pane sie laud nüüd `plotnalt `teise `vasta IisR

plotnast tihedasti vanast oli `Kutru külä nii `plotnast, maja üks `toise küles; `meie uks käib
`plotnast Vai

plotnik `plotni|k (-i-) Kuu RI(d-g -kku) Vig PJg Kei Kos JMd Pee Iis Trm Äks Kod Plt KJn
Trv Krk Hel Puh Har/g -ka/ Rõu Vas Räp, `pluini|k, `pluudni|k Plv, g -ku; `lotni|k g -ku Muh
Vig Tor, -gu Khk

1. puusepp `plotniku `tüöga õlen `toitandki oma pere Lüg; `plotnik on `kirve`tüoline ja tieb
maju ja `tõisi `uoneid Jõh; `Plotnikud `käisivad maju ehitamas IisR; maja `juures olid `lotnigud

Khk; *Plotnikud ehetasid maju PJG; `plotnik tieb seenad, katuksed, laed, põrandad - - ikka `kerve ja `saega Kos; `plotnikud tegivad ärjatalli lage Iis; `seinä `raasid ja `seinä tegid `ploinikud Kod; tegi säääl `tammi ja olime `ploinikud säääl tema juures Äks; vabrikus - - `plotniku tuas tehässe puu `riistu KJn; Ku joba kuus vai seitse plotnikku `tüüteve, siss om küin `varsti valmis Hel; `Plotnik, sij `olli sij `kirvetüü mijs Puh; puu `meisteri vai `plotnika `lätsi Tursa `poolõ `maia tegemä Har; poig om `pluudniku takah (st õpipoisiks) Plv; `Plotnik vai `tiisler, katõ nime all Ráp*

2. lai vene kirves `ploinik, lai kerves, `kervegä tahundeti Kod

plotsima `ploisima IisR Phl/-t-/-; nud-kesks `loisnud Vil

1. potsima, plötsima *Suur asi tüömies ta pole, ädapärase `müüri ikke `ploisib ülesse IisR; Sie `loisnud savist uuve seenä Vil*

2. sörkima *pisine tuleb nenna `plotsides Phl*

plotska → plotski

plotski `plotsk|i Kuu VNg Jäm Khk Kaa Rid Mar Jür HJn VJg Trm, -a Nõo, -u Jõh; `ploiski Plt SJn Urv Har(-a); `ploisk|i Kod, -a Kod Hel(-u); `plöisku Äks; `lotski Khk Vig Tor Ksi, `loiski Aud VIPõ, `loiski Pst, `loiska Trv Hls Krk; `lois g loisi Tor Saa omatehtud sigaret, pläru `Anna paar näbilist oma kodist tubaka, et saan omale `plotski `valmis `kierdäädä Kuu; `väänama `plotsku Jõh; `plotski oli mehel suus Khk; *Mul on pinutagust sulle plotski sisse anda Mar; päka pikune, aga `loiski suus Aud; teen loisi `valmis ja akkan suetsetama Tor; karbuse tubakas, `tievad `plotskid teisest VJg; Keeras plotski ajalehe paberi sisse maailma tou, nii kui varsa jala Trm; nüüd `ütleväd: vaja suits suhu tehä, vanass `ütliid `vinger ja ploiska Kod; oli kohe nisuke paber, maesi paber, plöisku paber Äks; keeratasse `loiskid ja pannasse tubakas `sisse Plt; neil olli pallu loiskasid tett `valmi Hls; Ajalehe ehk raamatu lehe sisse keerutedi oma kasvataud tubakat, siss sai plotska Nõo; sa_lit viijl `poiskõnõ, sa_i mõistaki `ploiskit `kändä? Har*

plotsku → plotski

plotsuma `plotsuma plotsti kukkuma *Kived `plotsuvad Kuu*

plott¹ *plóit g ploiti Khn Hää Kod; plott Se, g ploti Emm, plotti Lüg IisR; loit g loti Khk* *palgiparv plotti nenä piäb ikke jões ies õlemaie Lüg; Et oleks parem `parvetada, `löödi `palgid plotti IisR; palgiparv vöi laavad, pannasse laeva taha, siis oo loit `valmis Khk; Sie põlõ kellegi lae, üks vana ploit ond Khn; plott - - ladvad `pantaks ikki ette, siis jooseb viijst paremini läbi Hää; ploit tehässe nii lai kui arvatasse, siis tõene kõrd piäle Kod; `aetas plotta üle Se*

plott² *plott g plotti raam võrgu laialilaotamiseks kui akketa `verko `suorima, siis `panna verk plotti pääl VNg*

plotti n, g *plotti, `plotka vahend nõela surumiseks õmblemisel plottiga `muljuti `neula `pääle; `plotkal olivatta `tärkmed sies VNg*

plottima *plottima Lüg IisR/-t/- Trm; `ploima, impers ploifitasse Kod palgiparve tegema osa [palke] läks sält `Kaukre jõge müöd `Peipsele ja `Peipses plottiti ärä Lüg; Plöitimisega `meie jõe pial `tienisivad alati `ästi IisR; kui suur vesi, siis ploifitasse, pal'gid `aetse kõru - - üks pal'k eesite `pantse `riissi `vuugu, siis vesi ise prešsib `vassa. kolm neli kõrd tuleb `pal'ka ploiti, tõene kõrd tõesipidi Kod*

plottis *lottis [kui] ihu peel sedine suur plottis vil'l lööb, kut see `puhki lihab, on `irmus `aige Jäm*

ploum *ploum g ploumi Rei Koe, `ploumi IisR ploum, ploumipuu vili Süüb `ploumisi, a `tuumad lükkab `lutsti ja `lutsti suust `välja; Küll Põttseppa `aias puud kohe `ploumisi `tilkes täis IisR; ploumid `kasvavad ploumipuu otsas Rei*

ploumipuu

ploumi|puu ploumipuu `Ploumibud ei `õile viel, mõned `õunabud küll IisR

pluda¹ pluda kola Taal on seel igavest pluda Käi **Vrd** ploda¹

pluda² pluda Phl, ploda Rei parv Palgi ploda - - tehta palkidest valmis, et köidetakse üksteise külge kokku ja viiakse vett mööda laeva Rei

pludi pludi ebaselge, pudi- pludi keelega, ep saa midad aru Jäm

pludimissi pudistades, ebaselgelt räägib pludimissi, nobest, ep saa midad aru Jäm

Vrd pludisemissi

pludisemissi = pludimissi pludisemissi räägib, tõlbi keelega Jäm

pluga → pluuk

pluhkatama pluhkatama lõõtsutama Nigu_ `virka astut, nii nakkat pluhkatama Rõu

pluh¹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh² → luhvt

pluh³ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁴ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁵ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁶ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁷ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁸ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁰ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹¹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹² pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹³ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁴ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁵ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁶ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁷ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁸ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh¹⁹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁰ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²¹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²² pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²³ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁴ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁵ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁶ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁷ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁸ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh²⁹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁰ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³¹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³² pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³³ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁴ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁵ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁶ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁷ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁸ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh³⁹ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

pluh⁴⁰ pluh, p `pluhti hoop, lõök anna_`älle mõni pluh, sõss kae_`kas jätt luigutamise Urv

Mar

plunn¹ *pluún* g *pluíni* Se, *plunni* Nõo tomp; punn, prunt *Sij lang om pluúne täis, sellest ei saa ilusat tasast rõevast; ku ta (puuk) täis imep, lehmä kül'len om, siss om nigu üits pluún jälle* Nõo; *pütüül ol' pluún iust pääsnü?* Se

plunn² *pluún* g *pluíni* põnn, põngerjas *om tubliss mihess `paisunu, ammuss ol' nigu `poiskõsõ pluún* Har

***plunn**³ pl *pluúnid* rind *mis muud ku plika pluúnid `pihku* Sim

plunts *pluíts* g *pluntsi* Jäm Ans

1. nutsak *pisine pluúts* Jäm

2. (pilkenimi) *Tiinuse ning Imari küla poisid on pluntsid* Ans

pluntsis *sassis, segamini Lõng on `pluntsis* Jäm

plups *plups* g *`plupsu* plumps *Pudelikork tuli `plupsuga pialt ära* IisR

plupsti *`plupsti* IisR Iis plumpsti, lupsti *Tõmmas `plupsti pudeli `korgi ära* IisR

plupsuma *`plupsuma* plupsti tegema *Sireli leht akkab iast `plupsuma, `selle piab `vasta mokki panema ja kõvaste imema* IisR

pluristama *pluristama* puristama *obu pluristab läbi nina* Jäm

plurts *plurts* g *plurtsu* purts, lorts – Nõo

***plurtsuma** (ta) *plurtsub* onomat *Kui käänäd kraanist vett, edimält plurtsub savist vett, siss peräkõrd iks nakab selget vett tulema* Nõo

plussima *`plussima* vaevuma, suvatsema *Ta muudkut peab umu, äi plussi mette vastata* VII

plutah kimpus, hädas *Tuuj ka õks um üte hataga?* *plutah* Vas

plutski pl *`plutski* kaltsuvillad *`plutski kistass lak'ka* San

plutsnõ *`plutsnõ?* näpped *lahutõga `plutsnõ `villuga kokku, siss saat `kaarssi viia?* Har

plutsõndama *plutsõndama* sakutama, raputama – Lei

plutsõndunu nud-kesks *plutsõndunu* pulstunud – Lei

plutt¹ *plútt* g *pluíti* pudi *lihä keedetud nii `pehmeks nagu plútt* Juu

plutt² → lutt³

pluudma *`pluudma* ekslema *pluud `mõtsa pitih, är `essünü?* Lut

pluudna *`pluudna* ekslik, kõlvatu *ülekohus är vei hüä latsõ `pluudna tii `pääle; är lät's `pluudna tii*d Lut

pluudnik → plotnik

pluudsma *`pluud'sma* hulkuma – Se

pluuga → pluuk

pluugus → ploogus

pluuk *pluuk* Lüg, g *pluuga* Sim Se; *pluuga, pluga* Lut raudader *pluuk, ikke raud'atra õli* Lüg; *pluuk on kahe obuse adra, saksamaa adra oli ühe obuse adra* Sim; *kevjä tule pluuk `juundõ sääädä?*, *pluuga nõna om ar kulumu?*, *vaja `osta? `vahtsõnõ* Se; *pluga pää tege tüüd, lask süvembäle ni lask `ohkappa* Lut

pluum → ploom¹

pluum|kapsas *pluum-* Mar Ris VJg Plt, *ploom-* Juu Koe lillkapsas *pluum `kaapsad, saksad sööväd neid, põle piad `ühti* Mar; *ploomkapsas - - mina põle näind* Juu

pluus¹ *pluus* Hel, g *pluusi* Jäm Jür uus õhem pealisorivas *sitsi pluusid suisel ajal* Jäm; *sinikäs al'l pluus ja sinine undruk sel'län* Hel **Vrd** *pluusa, pluuse*

pluus² *pluus* Emm/-s/, g *pluusi* Hää märgu-, signaaltuli laevadel(e) *Pluus aa keepidemega takutuust, mis kasteda tuleõli sisse, siis panta pluus varjuleses kohas põlema ja akeda senega üles-alla lehvidama* Emm; *laev akkas `pluusi `näitama; `üüsi `lootsi `nõutaks ka pluusiga* Hää

pluusa

pluusa *pluusa* Jäm Khk Kär Lälö Lih Kse Kos Jür KuuK, `pluusa VNg Jöh; *luusa* hajusalt Sa, Muh Vig Han pluus `mulle siis sie peremes `ostas `uhke toreda `pluusa `riide VNg; *Luusa ning kuub oo küll kenad Khk; abu oli `vastu ihu luusa all Pha; mõni luusa_o iest `lahtine Muh; taheti õhemid aluseid ja pluusasad Rid; `liipstükid, see oli `neoke vesti `moodi, see `pandi särgi `peale ja pluusa `peale Mar; teab kas paneb rossi koa luusale ete Vig; Tüdrükute luusad oo kua nagu `eaved (õhukesed) Han; paneme nüid pluusa `sel'ga KuuK Vrd pluuse, plüüsa*

pluuse *pluus|e* Käi Rei Kir Var Mih Tõs Saa Kos Jür Amb JJn Tür VMr Kad Rak I Plt KJn Ran Nõo Vön Ote, -õ Khn V, `pluuse Kuu IisR; *luuse* VII Mih Tor Vil Pst Hel pluus Ärä `kiigale `pluuse väääl lähä Kuu; *Nuoremad akkasid jakki asemel `ütlemä `pluuse IisR; me olime pal'laste luusedega VII; Ma pani täna pühabese pluuse selga Käi; kolme `laadne linane särk oli all - - ja siis oli pluuse peal Kir; kalevist pluused olid `selgäs, mustad pluused olid Tõs; Pluusõ rjõnnaesine kulub rutõmini kui seljätagunõ Khn; meil ol'li jaki ja `lahtine jaki, pluuset es ole meil Saa; Pluuse käis kül'je pialt `kinni, jäkk käis iest Jür; kui palavaga sai `niita, pluuse sel'last ää, särgi väääl. lõhikse `käistega pluusesid sel aal ei `oldki Tür; pane paksem pluuse `sel'ga VMr; pluuse all oli nigu padja `einsäts Rak; Peiupoistel piab ikke valge pluuse sel'jas ja kalstükk ies õlema Trm; ära musta pluusega küll mine, nigu rehelene Plt; tul'li kodu, tõi mulle luuse `riide Vil; siia mõni `rõõvariben om jäänu mu luusedest `järgi Hel; ihu `pel'gäb `kül'mä, mul `ommegi kaits pluuset sel'län Ran; veerik piäb sedävisi põegiti `lõikama, siss om ää `alla `aada pluusele Nõo; ega pluuset es ole suvel, ku `lämmi `ol'li, `ol'li `pal'la ammõga Vön; pluusõ mõni tegi alt nõõriga, tõmmaäs nõõri `sisse Kan; ta võit äsä hommugu pluusõ `sälgä Har; vanast ol'li? `kuhtikõsõ?, no? ül'däss pluusõ? Rõu; taa pluusõ nullõ `Moostõ imä ummõl' Vas Vrd pluusa, plüüse*

plõgin *plõgin* Khn, g -a IisR; *plõkin* Nõo San lõgin, plagin *Laps vedas, plõgin taga, `pulgaga `müüda suga IisR; Mis plõgin ikka sie uksõ taga ond Khn; obõnõ lätt nigu üüts kabja plõkin San*

plõgisema *plõgise|ma* IisR Mar Mär Kse JMd Koe VJg Iis Trm Plt Puh, -me San; *plõgis|emma* Lüg, -õmma Vas Röp plõginat kuuldavale tooma, lõgisema *kell, kui ei käi enämb `selge `äälega, siis plõgiseb Lüg; `Niisuke maru, et võttas `üöse `ukse `aagi plõgisema IisR; meil `neused lingid, mes plõgisevad, kui uksest keid Mar; masina sees üks asi plõgiseb, `vaata, kas oo `lahti midagi Mär; kõik `vankred plõgisevad JMd; `ambad plõgisesid suus kohe, kui `kange külm oli VJg; ummeluss massin plõgisi Puh; es olõ? lukkõ aida iih, `lүүüdi pulk ussõ veerest läbi piida `sisse, hummogu `võeti nigu plõgisi? vallalõ Vas; `hamba? plõgisõsõ suuh ja värisess külmä käeh Röp || lobisema mis sa siin plõgised Kse*

plõgistama *plõgistama* IisR Mär TMr plõginat tekitama *Plõgistasime keppidega `müüda aja `reikaid IisR; plõgistab masina `juures Mär; kes säl plõgistab TMr*

***plõhv** g *plõhvi* mats, hoop `pandanu takast plõhvi `sälgä Har

plõkask *plõkašk* g -i krapp *plõkaški* kaalah, *karranõ, olõ õs puinõ Se*

plõkatama¹ *plõkatama* ringi hulkuma, aega viitma *õga_s nää? säääl tüüü tii_i?, plõkatasõ? innõ nurmõ pääl Se*

***plõkatama**² pr (ta) *plõkatass* onomat *mõtuss plõkatass, kisisess Har*

plõkats *plõka|ts* g -tsi Plv, -dsi Se krapp *ku vanast `mõtsa karaga `k'audi, siss pidi kõõ plõkadi kaalah olõma; plõkadsil tilakõnõ seeh, `tuuga pess pääle Se*

plõkatsi|laud terade raputi veskis *plõkaitsilaud putuss* *kivikriimi `külge ja raputass terri `pessä Plv*

plõkkõllõma *plõkkõllõma* logelema, ringi hulkuma *mi_sa_tah plõkkõllõt, tii no ummõht midä; ko elläi ka `aelõss, siss ül'däss, õt plõkkõllõss Se*

plõko *plõko* tragi laps *Ta nigu vana plõko* Kan

plõks¹ *plõks* g *plõksu* Mar(-o) Kul Mär Kse Jür Koe Iis Trm Plt Puh Nõo(-gs-) Rõn(-gs-), *plõksu* Lüg IisR, *plõksi* Ote; *plõk's* San Har, g *plõg'si* Rõu

1. a. plõksatus, lõks, plaks *'Karja'poisid 'mõistasid 'plõksu teha 'erne 'kaunaga* IisR; *millas ta 'kaiki läks, 'kuulndki mete 'plõksu Mär; lambi kluas lüüb plõksuga 'katki* Koe; *kukkus maha ja tegi plõksu* Iis; *tule säält tule veerest ärä, ao nakava 'plõksu 'lүүjmä, tuleb tuli 'säl'gä* Nõo; *ni_külm om, et aia 'saiba[?] löövä 'plõksu* Har **b.** hüüds, adv *Tubakatuos, sie tegi plõks, kui 'kinni läks* IisR; *puud 'lõksvad 'kange külmaga plõks ja plõks* Mar; *üks plõks käis ja oligi 'kinni* Plt; *mul um hää lõk's, nigu hiir liigahut, nii um plõk's* Rõu

2. a. löök, hoop *and üte plõksi mulle* Ote **b.** pauk, lask *pani 'plõksu ärä ja 'jälle* [teder] kottis Lüg

plõks² *plõks* HMd Ran, g *plõksi* Nõo(-gs-) Räp väike või noor olend *pisike koera plõks* HMd; *'üürukse plõks* Ran; *Sääl om kah kenä plõks, poisi nakava tälle joba sil'mä eitmä* Nõo

plõksahhama *plõksahhama* plõksatama – Vas

plõksahhus *plõksahhus* g -õ plõksatus – Vas

plõksak(as) *plõksak* TMr; *plõksak|as* g -a Jür plõksatus *Plõksakas käib - - kui lai plekitükk 'vasta teist kukub* Jür; *mia kuulen 'küll, et üks oksa plõksak vai nisukene säääl all* [oli] TMr

***plõksama** pr (ta) *plõksass* praksama *kui tulõ pisu kohe sattõ, plõksass puu külest* Rõu

plõksatama *plõksat|ama* Kse Jür, -amma Har, -eme San plõksti, plõksuga toimuma *oks plõksatas katki* Kse; *Lukk plõksatab 'lahti* Jür; *taba plõksates kinni* San; *ta ol'l vana 'õlksa puu, ta läis 'katski nigu plõksati ennedä* Har

plõksatus *plõksatus* g -e plõks *Plõksmuttukas, kui 'seljali 'panna, siis lüüb 'ennast 'plõksatusega üles* IisR

***plõksik** pl *plõksikud* deskr *tüürikud ilosad ku plõksikud* Kod

plõksima *plõksima* Juu, (ma) *plõksin* Jür; *plõk'sma*, (ma) *plõk'si* Plv midagi plõksudes tegema *muðu 'plõksisin neid ää 'süüä* Juu; *Plõksid* [plekitükke] *mullast või 'roostest 'puhtaks* Jür; *plõk's kangast 'õkva virgastõ* Plv

plõks|muttukas naksur *Plõksmuttukas, nisuke 'mustakas puttukas* IisR

plõksna *plõksna* plõksumine [sindlid] *ol'liva liimeis'riga 'vällä tõmmat ja 'aeti suuñ hүүylyiga reñn 'sisse, säääl es olõ muudku 'plõksna* Räp

plõksti *plõksti* IisR Mär Kse Hää Jür Koe Iis Trm Ran San Rõn hüüds, adv *'Plõksti 'viskas plõksmuttukas 'ennast ülesse* IisR; *mis see sitt kannatab koa, üks kord 'plõksti ja 'oogi 'katki* Mär; *Püiad teda (plekki) 'murda, tieb 'plõksti 'vasta* Jür; *mu'rin pliiaatsi 'plõksti 'katki* Trm; *nigu kuuma viij 'purki kallassi, 'ol'li 'plõksti ja mõri sisen* Rõn

plõksuma *plõksuma*, (ta) *plõksub* Mar/-ob/ Mär Kse Hää Ris Jür Koe Sim IPõ Plt Puh, *plõksub* IisR; *plõksma* Ran Har/-k'-/, (nad) *plõgsuva* Nõo

1. plõkse kuuldavale tooma *'Iaste 'plõksusivad keik plekk-'karbi ja manerga 'kaaned* IisR; *nii pakane, et aia 'teibad keik 'plõksuvad* Mär; *aavepuud 'plõksuvad ja ragisevad paja all* Kse; *täi ja kirp plõksub, ku sa tapad tend* Hää; *Lüe kas või näpuga, ikka* [plekk] *plõksub 'vastu* Jür; *kes kiirest kodus, et kääved 'plõksusid kääs, surnukaga kiirest* Sim; *kui pudelide 'kuuma vett 'sisse paned, siss plõksub ta 'katski* Puh; *mis sa viijl ussõn vahit, ka_sa ei näe, et aia 'saiba[?] nakasõ 'plõk'sma* Har

2. a. luksuma *kui vekene laps 'luksus või 'plõksus, siis 'õöl'di, et näeb 'kurja und* Lai **b.** (lindudest) *va roets 'varblane siidipajo ots plõksob 'peale* Mar; *kanad 'loksusid ja 'plõksusid, ei pia pesa* Plt

plõksutama

plõksutama *plõksutama* Mar/-so-/ Var Ris Jür VJg Ran Nõo Rõu Se, `plõksutama Lüg IisR

1. plõkse tekitama `Uuri`kapsliga `plõksutada `lastel ei lubatud IisR; kui mehed `piipode `peale panid tuld, siis naised `ütlesid: mis sa täst plõksotad alati Mar; [tuuleveski] `köstripulk käib `vastu kivi nukki ja plõksutab `vil`la `alla Var; näppusi plõksutama Ris; ära plõksuta selle püssiga VJg; Plõksutaja mardik viskab endä õhku ja lüüb plõksu ää Nõo; [hundid] katõgese`tj` pääl iih, plõksutasõ, `hambit õnnõ Se

2. a. kisama, riidlema suur la`rm `tõssi, ei tiia, kes_nu säl jälle plõksutava Ran **b.** kokutama (kukest) Kikass plõksutass jo tükk `aigu, a kana^o ei kuulõ^o Rõu

plõnn¹ *plõnn* Nõo Har, g *plõnni* Koe Iis Plv, *plõnni* Puh Vas põnn, põngerjas `ossa poisii plõnn Koe; ma`lli tüdrukukõsõ plõnn, käesi tädi ja tädimehega aenul Nõo; om sääne `poiskõsõ plõnn viijl` Plv

plõnn² *plõnn* TMr, g *plõnni* Vas hoop, löök; lask käib ütskõrd plõnn ja siss ol`l asi `sel`ge, et minu `lasti TMr; sai hüä plõnni Vas

plõnn³ *plõnn* g `plõnni plotski `kieräväd `plõnnid ette Lüg **Vrd** plonn¹

plõrisema *plõrisema* onomat Vokk pidi alati siledasti joosma, kui plõrises ja vibas, siis oli voki lühtreauk ää kulund Kei

plõska, plõskas `plõska, plõskas g `plõska puutükk Anna^o üts puu `plõska, ma`panõ siiä^o ala^o; Tuu^o pliidi ette kah `plõskit Rõu

plõudi hüüds, adv *lapi pääl* `lasti [leib] `ahju `plõudi Hls

pläda *pläda* IisR Rei Phl VJg

1. pläga, lõga *Mustigud on* `metsas juba plädaks läind Rei; roogidi vana pläda (muda) `kaajust Phl; *sua pläda on tüma* VJg

2. plära, lora *Ambad* `irvis tuli tuast `vasta, pläda ajas IisR **Vrd** plada¹

plädane *plädane* plägane, lõgane *See nii plädane ja ropp, see määrtib sind ää* Rei

plädi¹ *plädi* pläga või `pehme kut plädi Jäm **Vrd** lädi

plädi² → plätt

plädima *plädima* plagama, jooksma siis pannond kõik plädima Mar

plädimä *plädimä* kuduma õli vägev plädimä Kod

plädin *plädin* g -a IisR Jäm Rei Mär Kse Ris VJg Iis Lai, -ä Vai Nõo

1. pladin, ladin *juokso plädin* Vai; *Alguses, kui mant* `kernu `panti - - `kuulis ainuld tiivaste plädinad, pärast kui või kogu läks, siiss `runsumist Rei; kui `pastlad jalas, läks poriga, et plädin taga Lai

2. a. lobisemine, loba *Kas* `teie plädinalle `otsa ei tulegi IisR **b.** lobamokk *oled üks va plädin* Ris

plädinal *plädinal* Jõh IisR Rei Mär Kse Iis pladinal, lädinal *Kuera* `ilmad tänavu, muudku valab aga plädinal `terve suvi IisR; *katuse* `räästad `joosvad vett üsna plädinal Mär; läksid plädinal läbi pori Kse; `vihma sajab plädinal Iis

plädisema *plädise|ma* IisR Jäm Rei Mär Hää VJg, -mma Lüg, -mma Vai

1. plädinal langema, plädinat tekitama *Kattuse* `räästast plädiseb kõvaste [vihmavett] IisR; *Vihem üsna plädiseb* `väljas Rei; *pori plädiseb* `jalge all Mär; *vihm plädiseb maha* Hää; *läksin - - et kohe mua plädises* VJg

2. lobisema, plärama *älä tule* `siie plädisemma Lüg; *Paar parajat, kui plädisema* kukkuvad, siis `süömavahe läbi Lüg; *Plädiseb - - kut* `suuga `tühja peksab Jäm; *äga ma pole vaid seisnd, ma plädisesi* ikka Rei; *sa ei* `oska muud, kui aga `ästi plädiseda Mär

Vrd lädisema, pladisema

plädistama *plädist|ama* IisR Jäm Mär Kse, -ämmä Vai, -eme Hel; *plädissämä* Kod

1. plädinat tekitema `Lapsed plädistasivad `lombis ja `lirtsutasivad `varba vahelt löga ülesse IisR

2. lobisema, plärama *midä siä plädistäd* Vai; *plädistas juttu nii pailu* Jäm; *siä plädissäb `ilma ja muad kokko* Kod

Vrd lädistama, pladistama

plädisti *plädisti* lobiseja, klatšija *taga `rääkijad on plädistid, laiad mokad* Jäm

plädistus *plädistus* g -e

1. lodistaja *Va plädistus, ajasid kõik kohad `solkevett täis* IisR

2. lobiseja, laterdis *Plädistus `plätrab, mis sülg suhu tuob* IisR

plädra *plädra* Hi plätäraja, latäraja *See aa üks igavene plädra* Emm; *Ta on söhune plädra, et nogu üks laps, ise suur inimene juba* Käi **Vrd** pladra

plädrama *plädrama* Hi plätärama, latärama *Ära tule siia `jälle plädrama* Emm; *Mi_sa plädrad ühtelugu, ole vahel ka tö sine ja ae selged jütto* Käi; *Tohi mitte sedasi pläd rada* Rei **Vrd** pladrama

plädri *plädri* pläga, löga või `pehme kut *plädri* Jäm

pläga *pläga* Mar Jür Tür Trm Plt SJn

1. läga, löga *Jalad on sul pläga täis, kuhu sa nii tormad* Mar; *Kui nahad `väl'ja `võeti, siis pläga visati minema* (parkimisest) Jür; *pläga ja muda* Tür

2. plära, loba *Ära aa pläga suust väl'ja, kui sul muud reäki ei õle* Trm **Vrd** plaga

plägamissi *plägamissi* kiiresti ja lohakalt – Jäm

plähinal lahinal *Plähinal* [jooksis] veri maha Lüg

plähka *plähka* Hää Rõu Se/pl-/ sõim egas paremad *plähkad änam põle ku sina* Hää; *Sääntsel plähkal* (lõhverdisel) *om pal'lu vaindlaisi* Rõu; *tütrik pidi kõgõ `kõrdapiiti `rõivel olõma, muidõ `ül'te, õt -- taa üts plähka om õnnõ* Se

plähkam *plähkam* g -a hoop, obadus `üüsi tulnu ratt (kratt), annu `plähkama mehel Hää **Vrd** plahkam

plähmerdus *plähmerdus* laterdis, lobamokk *plähmerdus, `palju `räägib ja viel `teisi inimesi taga* Jõe

***plähmima** (ma) *plähmin* löõma *plähmin teesele vasta `silmi* Tõs **Vrd** plahmma

plähti plauhti *kukkus maha mis `plähti* Kse

plähva *plähva* sündsusetu vana *plähva inime, räägib `santisid sõnu* Jäm

plähvak(as) *plähva|k* Kod/-väk/, g -ku Iis; *plähvak|as* g -a Hää

1. hoop, löök *Lõin tend `lahtise `käega, plähvaka `ändsin* Hää; *ändis talle ühe plähvaku* Iis; *`niskesele kulub ärä mõni plähväk `müüädä `kõrvu* Kod

2. mürts, pauk *kukub midagi maha, kohe suur plähvakas* Hää

Vrd plahvak(as)

plähverdüs *plähverdüs* s g -kse laterdis *Moni `tahtub kohe niisugune `plähverdüs alade `olla, mes `selle parade võib* Kuu **Vrd** plahverdus

plähvima *plähvima* IisR Trm Lai

1. peksma, taguma *Kui ikke tahtsid [veski] kivi kõrralikult taguda, ega siis õlnud aga niisama, et ükskõik kohe pika õtsaga plähvisid* Trm

2. lobisema *Ei tema saa midagi omale pidada, kõik `plähvib `väl'ja* IisR

plähvämä *plähvämä*, da-inf *plähvätä* pahvama *plähväs* [saladuse] `väl'jä südäme täädegä Kod **Vrd** plahvama

pläkerdämmä

pläkerdämmä *pläkerdämmä* pläkerdama, määrima *mis sa saviga är pläkerdät* Har

pläkk, pläkki → plekk¹, plekk²

pläkkiline → plekiline

pläkkima → plekkima¹

pläkkine → plekine

pläkkitamma → plekitama

pläks|mutikas (putukas) *Küll sii on `palju pläksmutigaid; Tei pläksmutigud olete `moole nenda kallid (hellitavalt lapsest) Rei*

pläma *pläma* IisR Rei Hää Jür Kad Trm, *plämä* Jõh Rõu plära, loba *Ajab vaid üht plämä suust `vällä Jõh; Kui `litrama akkavad, ei siis ole plämal äert ega `otsa IisR; Ää `kuulagid joomase inimese pläma* Rei; *Ta irmus `latrab - - `kõike pläma räägib Hää; Sie pläma on üks tühine jutt Jür; mina olen `usklik inimene, mina niskest pläma ei sal`li Trm; Jutt vai asi, üks plämä kõik` Rõu* **Vrd** *plama*

plämakas *plämak|as* Jür, *plämäk|as* Lüg, g -a lätakas, lasu *Lehmade plämakad on igalpool `jalgus Jür*

plämama *pläma|ma* IisR Rei Phl Rid Kei Hag Jür Kad Sim Trm, -mä Juu Nõo plärama, loba ajama *Külas ära `pal`ju pläma, pia `targu puol suud `kinni IisR; Mis sa plämad, aka tööle* Rei; *ä_sä plämä, peä oma lõuad `kinni vahest Juu; Plämas pika jutu, puha lori* Jür; *sa oled küll `kange plämama, aga vat ku tuleb `kohtusse minek Sim; plämas `purjus `peaga `terve öö* Trm; *Mes sä plämäd ilmaigu, kui sa midägi ei tiid* Nõo **Vrd** *plamama*

pläma|veski *traveski*, laterdis *Ah seda pläma `veskit nüüd `uskuda* IisR

plämin *plämin* Kad, g -a IisR plära, loba *On seda pläminat ja lubamist küll old* IisR

plämisema *plämise|ma* Lüg IisR Kad, -mä Kuu lobisema, laterdama *Moni `naine plämiseb `päivä läbi `toises peres* Kuu; *Lähme paremb subrikulle, saab iast plämiseda* IisR **Vrd** *plamisema*

plämm¹ *plämm* Lüg Äks nätske *`niskene magus ja `niskene plämm [leib]* Lüg; *maa on ka tenekord plämm, siis ta käärib või muheneb ja `val`mib* Äks

plämm² *kõmm niikui tuppa tulin, nii olin plämm kõhuli maass* VNg

plämu *plämu* täis auru all, *purjus mis unine, ta õli plämu täis* Lüg

plämäts *plämäts* g -i pläraja, laterdis *No on üks vana plämäts, et mõnusa juttuga mies ei õle* Jõh

pländerdama *pländerdama* paterdama, kooserdama *Mi_sä sii `pääle pländerdad, ajad veel mõne asja `ümber* Rei

pländsäk *pländsä|k* g -gu nätske *Vahel naa_leevä? umma_ku_pländsägu* Rõu

plänks *plänks* g *`plänksü* (miski vilets) *Sain ühe vigastimme `plänksü käde* Kuu

plänn *plänn* g *plänni* väike lameda põhjaga paat – Hää

***plännima** tud-kesks *plännit* määrima, sodima *täis plännit - - laps aeb suppi `pee* Emm

***plänt** pl *pländid* Käi Rei jälg, plekk *Ta koolivihk on tindi pläntisi täis Käi; Kis siit läks üle märja põranda, pländid taga* Rei

plänta *plänta* koeranähvits väike *plänta `öues* Phl

plänta|jalg *lampjalg* *Tema on va pläntajalg, astub na imelikuld pläntat-pläntat* Rei

pläntama *pläntama* trampima *Mis sa `pläntad seal paksu rohu sees* Jäm

pläntima *pläntima*, (ta) *pländib* Käi Rei

1. määrima *Ega ta ühte asja puhas äi oja, ta pländib ika ära* Käi

2. paterdama *Sa pländid `pääle paljajälu, kas külm polegid* Rei

plänts *plänts* g `pläntsü Jõh IisR plink, tänk *Maa jääb `pläntsü, on plänts, kui ei õle `künnetud ega `äestetud Jõh; `Paasik on `pläntsü vajund, eks ahi old ka vilets* (nätskest leivast) IisR Vrd plants

pläntsakas *pläntsak|as* g -a kook *mina tie kua pläntsakaid `kaasa einamalle Iis*

plänäk *plänä|k* g -ku (miski vesine) küll *meil om vesitse `kartuli, nigu plänäku vett täis Nõo*

plära *plära* IisR Jäm Rid Mar Mär Kse Nis Hag Jür Pee VJg Sim Trm Ksi Lai Plt, *plärä* Kuu Kod Rõu Plv loba, mõttetu jutt *Ah [tema] plära nüüd, `milla ta `enne `õigust on `räekind IisR; Ei sinu plära taha keegi kuulata Mar; see `paergust siin tühi plära, mes ma siin reagin Nis; juunud miässe plärä Kod; mis ma sest plärast ikke kuulen Plt; ärä `naaku taad plärrä ajama Plv || lobiseja üks va plära inimene Kse Vrd plara*

plärakas *plärak|as* g -a Hlj Jõh/plärä-/ IisR Mus Hää Kei Lai Plt; *plärä|gäs* g -kä Kuu; *plära|k (-ä|k)* g -gu Rõu

1. plekk, larakas *tiñdi plärakas Plt; tuu `ündruk ol' tõeõõl kõ sugutsit plärakit täüs Rõu*

2. suur tükk, lahmakas, latakas *Karask õli `õtrajahust - - ülä`panni plärakas Jõh; Niida plärakas `eina maha Kei; kolm vakamad, se on jo ia plärakas maad Lai; Tõnisel päratu plärakas `küntud Plt; suur pläräk [maad] om õnnõ Rõu*

3. hoop, lõök *pani `mulle pläraka `vasta `silmi, ma panin `metsa Hlj; ma anna pläraka `vastu `silmi sulle, küll sa siis kaod Mus; Neid pläraki küll saadud Hää*

Vrd plarakas

pläraki *pläraki* Mär Hää hüüds, adv *kukkus parandale pläraki Mär; pläraki kukkus vette Hää*

plära|lõug *pläraja*, lobamokk *on üks pläralõug, räägib na `pal'ju Hag; kes pal'lu loriseb, see on laia lõuaga, pläralõug Sim Vrd plaralõug*

plära|lära *pläraja*, pläralõug *ega seda maksa `uskuda, see on nisuke pläralära Leenu Rid; ta on üks igavene pläralära, põle ta jutul `miski mõnu VJg; Üts plärälära Leenu õks um Rõu*

plärama *plärama* VNg IisR Rei Mar Kse Han Hag Juu Jür Trm Lai Plt, *plärämä* Kuu Juu Kod Puh hajusalt V(-rr-), `plärrämä Nõo plära ajama, lobisema, latrama *Ära`nd külasse `lõuneni plärama jäe IisR; plära pääle, kui tahad, aga sa valedad ka Rei; Mis sa seal plärad, akkame vahel koju minema Mar; Oo `neuksid inimesi küll, kis ei saa keelt ammaste taga oida, ikka pläravad kõik `väl'la Han; ta plärab `piale Hag; ööd ja päeväd pläräväd selle va suuauguga Juu; Mis peaks plärama, kui ei näe vagasest olla Trm; sij põle `õige jutt, mes tä pläräb Kod; joodik tuleb plärab nõnna et Lai; ärä nii pallu plärä Puh; mes sä kurat `plärrät Nõo; plärräss pääle, `õigõt juttu ei olõ? Plv; tollõlõ üt'el `vasta, et mis sa plärät Räp Vrd plarama*

plära|mokk lobamokk *on üks va pläramokk Hag*

plärguma *plärguma* onomat `luomadest vahel kua `üeldakse - - `lambast, et `plärgub Kad

pläarin *pläarin* g -a IisR Jäm Khk Mar Kse Ris Koe VJg Iis Trm Plt, -ä Kuu Vai Nõo; *plärrin* g *pläarin|a* Puh, -ä Har, -e Krl

1. plekine heli; tärin, põrin *`Luopis `suure vihaga plekk`riistu plirr-plärr pläarin taga IisR; savadas on pali pläriño Vai; sihane raava pläarin keis sepa pajast Khk; mõni asi kukub maha `kange plärinaga Mar; mitä känd tiib `irmsat plärinät Nõo; pañn satte maha nigu plärrin Krl*

2. plära, loba; kära *Muud ei ole `kuulla kui `aeva sinu pläarin Kuu; Sie jo plärinat pläarin, `kesse seda usub IisR; ei taha änam sinu plärinad kuulda Kse; laste pläarin kostab Ris; mitte muud kui naiste pläarin alati `kuulda on sial majas VJg; mis ti siihn `larmat, üts plärrin kõik` hommuk Har*

Vrd plarin

plärinal

plärinal pläri|al IisR Trm, -äl Nõo plärinaga *Plekk`tahvlid kukkusid plärinal maha* IisR; `viskas `luska plärinal lauva `peale Trm; *Plärinäl nuuskab nõna, nigu mõts kajab vasta* Nõo
Vrd plarinal

plärine pläri|ne g -se plägane, porine küll_o nüüd `õues plärine Mär

plärisema pläri|se|ma R Jäm Emm Rei Mär Kse Tor Ris Hag Koe VJg IPõ Plt Puh, -mma Vai Plv, -mä Kuu Kod Nõo, -me San

1. plärinat tegema `Tuule`veški, *sie plärises `terve üö, ei last magada* IisR; *plekk`riistad plärisevad* Vai; *okk pläriseb, kui poel suure ouguga* Jäm; *Üks vigat pläriseb naakut vana pann* Emm; *kui validaste müristab, siss `aknaruudud plärisevad* Tor; *vanger pläriseb* Iis; *`taldriku plärisiva, kui na maha satteva* Puh; *mütä känd - - tuu `ol`li `pilpist tettu ja käis `ümbre - - plärisi nigu lina`aamise massin* Nõo; *kannõl plärisess, vaja `naata `timmä* Plv

2. plärama, lobisema *ta oli ia `leuamies, et `oskas pläriseda `ästi* Jõe; *Ia on pläriseda, õles enesest ka midagi tegijat* õld Jõh; *Kes pläriseb `irmsasti, siis see on va latatara* Jäm; *mes sa plärised ometi* Rei; *ää plärise `tühja* Mär; *ta on `kange plärisema, ta suu kui `atra`veški alati käib* VJg; *nigu `lõhkine pada pläriseb, see on tühi jutt* Lai; *plärises siin ulga `aega* Plt

Vrd plarisema, plärisämmä

plärisk plärisk pläralõug, laterdis *Va plärisk käis siin, `rääkis maad ja `ilmad kokko* Lüg

pläristama pläri|st|ama IisR Jäm Rei Kse Trm, -ämä Kuu Juu Kod/-ss-/ Nõo Plv/-ämmä/

1. plärinat tekitama plärist `perset (peeretas) Kuu; *Ühe `päeva sie `tuule`veski `saigi pläriseda, siis läks `katki* IisR; *mütä kärrul om seräitse õhukse lapitse nii `risti, sinna olli midägi `kül`ge `pantu, et ta plärist* Nõo; *mis sa tah pläristät, kui `õigõhe ei mängi?* (pillitunistamisest) Plv

2. plärama, lobisema *Joba ta tuleb `siia `jälle pläristama* Rei; *kis paelu reägib, pläristäb* Juu; *eks näd (joodikud) siäl parissa ja plärissä* Kod

Vrd plaristama

pläristes pläristes = pläristi *kis paelu reägib, on üks pläristes* Juu

pläristi pläri|sti g -mme pläralõug, laterdis *Eks igäss küläss on jo neid pläristimmi küll* Kuu
Vrd pläristes

pläristus pläristus g -e pläristamine *Kas sa ükskord ka sest pläristusest ise ära ei tüdi* IisR

plärisämmä pläri|ämmä Urv Har, -ama Vas plärisema *Vana lagunu pil`litük`k, puhk tõist nii, et plärisäss käen* Urv; *na võttava ku `mustlasõ?, `terhve maja plärisäss käen* Har

***plärnama** da-inf plärnata plärama, lobisema *Ei selle plärnamist taha keegi kuulata* Mar

***pläroma** (ta) plärob plärama plärob ühõ asja suust `väl`lä ja aab `tühja juttusi Mar

plärsäk → plärtsakas

plärts plärts Kuu IisR Jäm Muh Emm Rei Kei Kam San, plärtsu Kod Krl/-dsu/, plärsu Mär Juu, plärtsi Lüg/`p-/ Mar KJn

1. **a.** miski pehme, vedel, vesine `plärtsi (lörtsi) *sadab, kui on märg ja vesine* Lüg; *või `pehme kut plärts* Jäm; *Tuleb küll plärtsi, aga varsti on vesi taga* Mar; *Pudrud, mis nisuke plärts koa on* Kei; *selle poriplärtsu `päile ei sua enne juani `päävä `viljä tehdä* Kod; *lume plärts - - om iks lobjak ja lopp* Kam **b.** liru, kehv riie *Ega tuo plärts midägi `vasta pia, ku lagub kohe* Kuu

2. **a.** plärtsatus *ristselite maha - - suur plärts oli kohe* Mär **b.** hüüds laps *kukkus plärts pörandale* Rei **Vrd** lärts¹

3. plärakas, plekk *tindi plärts läks ehti `peäle* Juu

4. plära, lora *nal`jainimene, kes ajab `niskess `nal`ja ja `plärtsu* Kod

Vrd plarts

plärtsakas *plärtsak|as* Jäm Hää VJg Plt, *plärsak|as* Mar, g -a; *plärsä|k* g -ku Kod

1. plärtsatus; kärengatus *käis üks `niske põhjatü plärsäk* Kod

2. plärakas, lärerakas *sülitas suure plärtsaka* VJg

Vrd plartsakas

plärtsama *plärtsama*, da-inf *plärtsata* Krj Kse, *plärsata* Mär, *plärtsada* IisR

1. plärtsuga paiskama või kukkuma *`Plärtsas kõik kohad `solki täis IisR; nii kui `astusin, `plärtsas silmad soppa täis Mär; `plärtsas maha ja kaiti Kse || Ta `plärtsand jahi `noaga pea otsast ära* Krj

2. valimatult paiskama *Ega `kõike või `välja `plärtsada, mis sülg suhu tuob* IisR

plärtsatama *plärtsatama* IisR, *plärtsätämä* KJn, *plärsätämä* Kod plärtsiti paiskama või kukkuma *Ei tohi `lauvale suppi `plärtsatada IisR; tina `lašti külmä vee `sisse nõnnagu plärsätäs KJn* **Vrd** plartsatama, plärtsätümmä

***plärtselämä** (ta) *plärtselless plärtsatama Ä_r_sai viil `hamba? `rišti piitsitädä?, muidu olõss tälle `õkva `vasta `sil`mi sülänu nigu_plärtselless inne* Urv

plärtsima *plärtsima*, (ma) *plärtsi(n)* Jäm Mar Koe VJg Plt KJn/ma-inf -mä/, *plärtsin* Kuu/ma-inf -mä/ IisR, *plärsin* Mär Trm

1. plärtsite tekitades midagi tegema *Ära `plärtsi `viega, põrand juba märg IisR; Plärtsis ükski läbi pori Jäm; mes sa plärtsid soppa sees, sopp keib üle pea* Mar; *pese ilusti, ää sedaviisi plärsi* Mär; *muda sies `plärtsima Koe; kõik `riided ää `plärtsind* Plt; *akka tuba `plärtsimä* (savitama) KJn || plärtsuga lööma *plärtsid aga maha `niita seda `villa* Mar

2. plära ajama, mõtlematult rääkima *Võib sie küll igasugu möga suust `välja `plärtsida IisR; keib alati peresid `koutu keelt `peksmas, `plärtsimas Jäm; plärtsib suust `väl`la, mis aga tuleb `meelde* VJg

plärtsjäs *plärtsj|äs* g -ä poolvedel või one *plärtsjäss lähnud* Kod

plärts|perse kobakäpp *Oled sa küll üks plärtsperse* Mar

plärtsiti *plärtsiti* IisR Mär Nis Jür Har plärtsuga, plärtsatades *Mina kukkusin säel `plärtsiti `kraavi `põhja mudasse IisR; ristselite maha kui `plärtsiti Mär; üks sülitab ika `plärtsiti Nis; per`v `murdu `sisse, no_sattõ lais `plärtsiti vette* Har **Vrd** plartsti, plärtsitik

plärtsitik plärtsiti *Viskas märjad riided plärtsitik parandale Jäm* **Vrd** plartstik

plärtsuma *plärtsuma* Noa Kei Jür San/-mel/, (ma) *plärtsu(n)* IisR/ p-/ Jäm Plt Puh Nõo, *plärsun* Mär Juu; *plärsuma*, (ma) *plärsun* Kei

1. plärtsite kuuldavale tooma *Lõrtsi sadab, igal puol `plirsub ja `plärsub IisR; vanad püsisitorsud, muđu aga plärsuvad Mär; `nuuskab ninä nõnna et plärsun Juu*

2. plärama, vahele rääkima *mis sa plärsun Kei; Mes sä plärtsun, kui sa midagi ei tiia* Nõo

Vrd plartsuma

plärtsutama *plärtsu|tama* IisR/ p-/ Jäm Ksi KJn, -dama Emm, *plärsutama* Mar/-so-/ Kod plärtsite tekitama **a.** plärtsima *`Lapsed ei tohi akkada muda sies `plärtsutama `jälle IisR; saanil -- ees oo `neoke laud, kus `turkad jalad alla, et ei plärsota lund `peale* Mar; *ärä plärsutaga vett `vasta `sil`mi Kod; maa on nii märg, et kõik `riided plärtsutab ukka* KJn **b.** paugutama *Poisigest plärtsudast omatehet püssi Emm; nüid alate plärsutasid püsigä Kod; mis sa plärtsutatad* (peeretad), *pia iki taguots `kinni* Ksi

Vrd lartsutama, plartsutama

plärtsätümmä *plärtsätümmä* plärtsatama *sülläs no_suurõ suutäue räkä põrmandullõ nigu plärtsäi ennedä* Har

pläru

pläru¹ *pläru* Jäm Kaa Mar Han Hää Jür Kod(-o) Ksi KJn SJn Ran Nõo Ote Rõn Har, *pläru* Rõu plotski *Paned sa pläru ka Jäm*; *Poisiksed olid kanged mehed pläru keerama Kaa*; *Anna mulle üks pläru täis tubakat Mar*; *Plotskiks `üiti vene (tsaari) aal, nüid on plärud Jür*; *anna tubakad, `kijrämä üks pläru, mitu pläruda suab siit Kod*; *Paneme pläru näkku KJn*; *ma keeruta pläru, ennemb `ol`li `vilka kah Ran*; *pläru suits ei nakkagi `külge `rõivile Ote*; *Poiss läits `ärbänide `sisse, `endäl pläru iijn Rõn*; *keerudõ?* *niisama pläru Har*; *Esä pañd pläru tossama Rõu Vrd läru*²

pläru² *pläru* logu *kui rattad on plärud, siis logisevad Jäm*

pläru³ *pläru* sõnnik – Kad

plärune *plärune* porine *tee on hermus plärune Phl*

plärutama *plärutama* plära ajama, jututama *mis te siin plärutate Jäm*

pläsa *pläsa* Jõh IisR plass, kahvatu *Mis `piale ta `uhke on, ise nigu vana pläsa näust Jõh*; *Valge ja al`l `kõrvuti `panna on `liiga pläsa IisR*

pläsatama *pläsatama* luituma, kahvatuma *See (pluus) on juba nii ära pläsatand IisR*

pläsisemä *pläsisemä* pläkutama, lobisema *mis sa muðu pläsised Juu*

pläsku → plasku

plästik → pläästigene

pläsu¹ *pläsu* Jõh IisR Emm Mär Juu Jür KJn, *pläsö Vai*

1. *nägu Ärä tie, et `annan `sulle `vasta pläsu Jõh*; *Tegin teisele pläsu üle, mis ta keksib Emm*; *annab möda pläsu Mär*; *sie ma ilma laia pläsuga Jür*

2. *plass, ilmetu, ka inetu Ei sel ole nägu ega tegu, üks pläsu on*; *Mis ilus ta on, `ninda pläsu `muodi IisR*; *sie `pilti on `jusku vana pläsö Vai* || sõim *Igavene pläsu, saa ise `miski `tehtud IisR*

pläsu² *pläsu* lasu oli suur *pläsu maas Hlj Vrd läsu*

pläsus *pläsus* VN_g, -os *Vai nohune sel one nena alalde pläsus ja `märgä VN_g*; *nena on pläsos Vai Vrd pläsus*

pläta *pläta* koerake – Phl

plätak(as) *plät|ak* Mus Emm, -äk Kod; *plätak|as* IisR/-tt-/ Rid Ris JJn VMr, *plätäk|as* Lüg/-tt-/ Mar, g -a

1. *latakas Kübara plättakas piäs, `arvab `ennast tia mis IisR*; *ma panin - - plätakad `jalga (vanadest jalanõudest) JJn*; [koor] *`tõmmas kõvast, sie tõmmati ää nagu plätakas VMr* || plekk, laik *Liétrid `leiväd ihu punasest, `laiad plättakad Lüg Vrd platak(as)*

2. *hoop, litakas paneb teisele `jälle plätäka `näosse Mar*; *`ändis ea plätäka Ris*

3. *alp, väljakutsuv; lohakas, lodev va nabe tüdruk - - plätak Emm*; *plätakad suitsetavad - - püksid oo `jalgas, ühed `irmsad elajad (tüdrukutest) Rid*; *sa ikke oled üks va plätäkas - - siiliku alariie soppa täis ja jala sääred oo mustad Mar*

pläterdama *pläterd|ama* Jäm Hi Mar Juu Lai, -ämä Kod; *plätterda|ma* IisR, -mma Vai

1. *pläräma, laterdama `Armastab `teine külas plätterdamas `käia IisR*; *Jõi õlut, sellepärast ta pläterdab Jäm*; *pläterdab suu vahul piäs Juu*; *pläterdäb `ilma ja muad kokko Kod*; *eks lobalõug pal`lu pläterdand, ega ta alati pahandust teind Lai*

2. *kiirustades või lohakalt tegutsema, saherdama pläterdab, teeb ja tahaks ika midad tiha, aga omast tule `välja midad Jäm*; *Rutuga pläterdas sii asjad segamisti Emm*; *Noore obusega on sant `künda, pläterdab `kangesti Rei*; *na lodinaste teeb kõik asjad, pläterdab sii ja pläterdab seal Mar*

3. *plätserdama `ärgä plätterdaga muda sies Vai*

Vrd *pläterdama*

pläterdus *pläterdus* g -e IisR/-tt-/ Käi Rei

1. a. laterdis *Sel plätterdusel ka suu ükskord ei väsi* IisR b. räpakas, kiirustaja *Ta oo pläterdus inimene* Käi; *Mis `asja ma niisuse pläterdusega pea tegema, pani minema, jättis tööriista maha* Rei

2. plära, loba *Nisikest plätterdust aruline inime ei `kuulagi* IisR

Vrd platerdus

plätojas *plätojas* tüse *tämä_o vana ja plätojas* Kod

plätrama `plät|rama VNg IisR, -ämä Kuu Kod plärama, latrama *Moni `tahtub alade `plätredä* Kuu; *Kui akkab `plätrama, siis enamb ei saa pidama* IisR; *tõene `plätreb `ilma ja muad* Kod **Vrd** platrama

plätämüs `plät|ämü|s g -kse laterdis, lobamokk *Sie inimine nii `plätämüs on igäl puol* Kuu **Vrd** platramus

pläts¹ *pläts* g *plätsi* Sim; *pläts* g *plätsi* Rei nätske *Leib nii pläts, see küll `küpse pole veel* Rei; *leib on nigu pläts, vesine, põle ia* Sim

pläts² *pläts* g *plätsi* Rei Phl(ple-) kiin *plätsiga `kista `piirgu* Rei; *äi viitsi plätsiga `raio* Phl **Vrd** läts³

pläts³ *pläts* IisR Juu hüüds *Lumelörts `langes kattuselt pläts-pläts maha; `Kuuled ise, kuda `konnad pläts ja pläts vette üppavad* IisR; *see sau on kõik nii libe, mine pläts sõnna `auku* Juu **Vrd** läts⁴

pläts|ahi umbne ahi *pläts `ahjusi nüüd änam äi ole* Phl

***plätsama** imperf (ta) *plätsas* plätsu tekitama *Ükskõik kohe plätsas panna* Trm

plätsatama *plätsatama* plätsi kukkuma *Nii libe jää, et plätsatasin `mauli maha* Jür

plätserdama *plätserdama* Jür Rõu/-ämäl, `plätserdama Lüg IisR

1. sodima, kritseldama *Ta akkatuses ikke `plätserdas `numbride ja `tähtedega küll* IisR; *Plätserdas `ehvti täis, tema joonistab* Jür

2. pläterdama *Neile sie `mieldi, kui saaks aga poris `plätserdada* IisR **Vrd** platserdama

3. mätsima, plätsima *Latsõ_`plätserdi savist kivve* Rõu

4. plärama, laterdama *Kuula jah - - ku `plätserdab* Lüg

plätserdis *plätserdis* g -e plätserdus, soperdis – Jür

plätserdus *plätserdus* Jür, `plätserdus Lüg IisR, g -e

1. soperdis, halvasti tehtu *Sie ahi, mis pottsepp tegi, sie on küll üks `plätserdus* IisR; *Ei `kolva su plätserdus `kuškille* Jür **Vrd** platserdus

2. laterdis, lobiseja *Vähä tiab, aga pali `räägib - - `plätserdus käib majast maja* Lüg

plätsima *plätsima*, (ma) *plätsin* IisR/`p-/ Mär Kei Juu/ma-inf -mä/ Jür Koe Plt; *plätsima* VNg Käi Rei

1. plätserdama *lapsed `plätsivatta muda`augus* VNg; *Laps `plätsis`kartulid ja `sousti oma `kausis `täitsa lõgast* IisR; *ää plätsi sopa sees* Mär; *tulen `plätsides, küll oli tee ull sañt* Juu; *Liiva `vieti tie `piale, muudkui plätsi sies* Jür || *matsutama plätsib `süüä* Juu

2. mätsima, pätsuma *Kundameñt sai `val`mis `plätsitud* IisR; *Lapsed `plätsisid ehituse ajal sauega* Rei; *Laps `plätsis ikka sauest ilusa asja kua* Jür; *lume `memme plätsiti* Plt

3. kergelt lööma *Ta plätsis ka korra ee* Käi

Vrd lätsima

plätsisti *plätsisti* viletsasti – Rei

plätsti

plätsti `plätsti IisR Vai Jäm Rei Jür Koe VJg platsatades, lätsti `Prantsatas `plätsti `perseli vette IisR; kukkus `plätsti maha Vai; Kui `leiba sõtkud, rusikas tieb `plätsti ia `sitke `aina sies Jür; `istus maha `plätsti, nii väsind VJg

plätt plätt g pläti Emm; plädi Ris liiderlik naine va nabe tüdruk - - plätt Emm

plättama plätt|ama Trm, -ämä Kuu

1. lööma `Naine plättäs mihele niisuguse tulise `vasta `silmi Kuu

2. plärama, latrama Mis sa plättad, mis vaja põle Trm

pläu pläu IisR Vai Jäm Khk Krj Emm Rei Kul Mär Var Tor Hää Ris Juu Koe VMr Kod KJn Pst Hls Puh

1. hoop, löök Pani tagasikätt pläu `vasta palet IisR; ma anna soole ühe pläu kõrva `ääre Khk; Kui teina inge täis teeb, teeb käsi kergesti pläu e Emm; lasen - - pläu vastu `kõrvu sulle Kul; `andis ühe pläu `müüda `kõrvu Ris; ma lahen sulle ühe pläu vasta `kõrvu, pidäd suu `kiinni vai ei pidä Kod; anna tal üits pläu Hls

2. hüüds, adv `kello lüö pliu, pläu Vai; kui rotid `laevast ää `lehtvad, siis söösta `maale pläu Emm; saand nõnna vihases, kukund maha, pläu surnd Tor; põlema löi ku pläu Juu; raud `katki pläu Kod

3. (suurest hulgast) ea pläu maad Mär

Vrd läu, plau

pläudi, pläudigi `pläudi IisR Hää, `pläüdi Krk; `pläudigi Krk hüüds, adv `Viskas palitu `pläudi `nurka IisR; võta poomakas ja anna teisel `pläudi Hää; jalg libast ja ma lätsi maha ku `pläüdi; ta paänds ku `pläudigi kõrva `pihta Krk **Vrd** plaudi

pläuhkama `pläuhkama välja pahvatama Sie `pläuhkab, mis sülg suhu tuob IisR **Vrd** plauhkama

pläuhti `pläuhti Vai Jür plauhti loi `miule `pläuhti `vasta nägö Vai; `Aätsin `talle `pläuhti `vasta `vahtimist Jür

pläukama `pläukama haukuma Koer `pläukab Jäm

pläunama `pläunama, pr (ta) pläunaäs

1. löikama; raiuma kel `pläunamise vikah' ol'l, tuu pläunaäs (rautsiga rukki löikamisest); puid `pläunama Vas

2. lööma ma_tälle kuradile `pläunsi Vas

pläura pläura vilets olend sie vasikas just kui pläura `uitab, kõht on korrast ära - - karv `saäsis Sim

pläutama `pläutama Kul Var Kad lööma, virutama akkas `pläutama meest Kul; ma sulle `pläuta Var; `pläutas vasta `vahtimist et `aitas Kad **Vrd** läutama

***pläägutama** (sa) pläägutad lorama, tühja juttu ajama va noored poisid ja `joonud mehed pläägutavad, ei see ole jutt ega kedägi Mar

plääm plääm g pläämä märk, neevus `sündumese plääm Lut

pläästigene pläästigene Käi, pläästigeine Phl; pläästik, ples- Emm Käi pääsuke

plödane plöda|ne g -se lödine, porine Tie on libe ja plödane Jõh **Vrd** lödane

plödi plödi Lüg Nõo Ote San Kan Har lödi, löga save plödiga on kääd kuos, piäb `vällä pesemäie Lüg; Kui üteluugu vihma satab, siss om sedä plödi kõik kotusse täis Nõo; sul om ta süük' õkva kui plödi `aetu Ote; noid (kartuleid) ei saa? `kiittä inemisile, läävä? plödle Kan; mis saa sääntsest söögist, ta nigu plödi Har

plödima plödima VNg Jõh plädinaga, lödinal sööma pisikese `kausi `sisse ja `tuoli `pääle, poiss plödis sääl `süia VNg; Aga nüüd `lambda plödivad Jõh

plödinal lödinal, plädinal *Lobistavad plödinal pudi`kausi`kallal nigu`põrssad IisR*
plödine plödi|ne g -tse lödine, sopane *Küll om plödine ilm, kui üteluugu vihma satab Nõo*
 ***plödisema** (ta) plödiseb lobisema kes libeda keelega, see pal'lu plödiseb Sim
plödistama plödist|ama IisR, -ämä Nõo lödistama, plädistama *Süö iluste, ära plödista;*
Valva, et pisikesed muda`sisse plödistama ei lähe IisR; Plödistäb (sajab) üüjd ja päivä Nõo
plödu plödu Kad Nõo löga, lödi`lammal maks jusku mäda plödu kohe Kad; `ta`lli potin ärä`
 `audenu`pehmess, `ta`lli nigu rasva plödu (lihast) Nõo

plöga plöga Jõh/-äl IisR Jäm Kei KJn löga, pläga *Sul`saapad ja`riided plögäga Jõh;*
Keetas nisikese plöga, et ei seda`tahtand`keski`süia IisR; Mis plöga sääI`koussis on Jäm;
Kama, see põle kedagi, jüsku va al`l plöga Kei;`irmus maagates nigu plöga KJn

plögama plögama sodima, mäkerdama *Laps plögas omal`riided ja näo kõik pudruga kokko*
 Jõh

plögane plöga|ne g -se Jõh Jäm lögane, plögaga koos`Püksi`põlved on plögased Jõh; *Loud*
on plögane Jäm

plöhka plöhka miksi poolvedel *Taa pudõr om vetel`nigu plöhka Röp*
plöhkätämä plöhkätämä määrima, mäkerdama`Rõiva ar_`plöhkätänü? Se
plöhverdama plöhverdama ära rikkuma`säardene plöhverdas ja rüisteldas ärä`rõiva Ote
plönak plönak plönn nisuleib tihasse pärmiga,`ilma saab`tahkus ja plönak Äks
plöngäne plöngäne lögane vana plöngäne sitt, ei õle`õlgi`alla panna; õv oo porine ja
 plöngäne Kod

plönk plönk g plöngä plöga, läga assin pori plöngä`sisse; savi sae mätjäss,`niskene plönk
 Kod

plönn plönn g plönni Ote Urv Ply, plönni Krk Hel Se; plönn g`plönni Jõh IisR
 1. plönn`Tehtigi`niisikesi [savi]`plönnisi, mõni tegi maja Jõh; *Külas mõnel maa kui savi*
plönn IisR; plönni olli nii elgi Krk; Täämbä om`pekritel`mõstu puiega ahi kütetü, leevä omma
nigu plönni nalj Se

2. poolvedel *pudõr om plönni sugunõ, ei olõ vetel ei paks Ote;`suurma supp om sääre plönn*
 Urv

plönt plönt Kod; pl`plöndid Kuu
 1. (poolpaksust toidust) *supp_o paksuss lähnd nõnnagu plönt Kod*
 2. ront, vettinud puu`Arvad vist, et`neie`märgie`plöntiega saab paa`kiemä Kuu
plöntis nätske, tükkis meie tänane leib on`plöntis, ei ole`kerkind Äks
plönts plönts g plöndsi lödi, löga plöndsiss keenü? väega Kan
plöntsik plöntsik sõim üks vana`plöntsik vanames oli VNg
plörri lörrü`Plörri läks sie`jaanibäne magusasuppi`kietmine IisR
 ***plörseldämä** (te) plörseldätä plätserdama mes`asja te plörseldätä selle saviga Kod
 ***plörtsima** (nad) plörtsivad lorama mihed`plörtsivad, kui vaest`vintis on Jõe

plöru plöru suu pea plöru`kinni Jür
plöts plöts deskr *Pikka`müüda seda`sauna`ahju tegi, ikke plöts ja plöts IisR*
plötserdama plötserd|ama IisR/`p-/ Plt, -ämä Nõo Rõu plätserdama, plötsima`Plötserdab`
 `taignast`kuklid IisR; *reheahjud olid paekivist ja saviga ära plötserdatud Plt; Poiske*
plötserdäb pori sehen Nõo; No_`kuigi`muudu timä ka_ks truuba_`valmis plötserdäss Rõu

plötserdus plötserdus g -e
 1. plätserdus, soperdis *Akkas sie`pulumakokk tegema`kuklid, et tieb ilusad, tuld`välja*
kedagi,`plötserdused tulivad IisR

plötsima

2. plätserdaja, soperdaja Küll on `plötserdus, vahi kuda `krohvind IisR

plötsima `plötsima (-í-) Jõh IisR plötserdama, plätsima Laps `plärtsutas ja `plötsis `piimaga Jõh; Taat `plötsis `sauna `ahju üles; `Lapsed `kääsivad save `kastis `plötsimas IisR **Vrd** plotsima **plötsin** `plötsin g -ä plöga, läga Es ole koskilt minnä, pidi õkva igävetsest plötsinäst läbi minemä Nõo

plötsku → plotski

plötsti plätsti Laps `mängis savega, pani save `plötsti `vasta `seina IisR

plötsutama `plötsutama midagi lohakalt tegema, soperdama – Ran **Vrd** lötsutama

plöökima `plöökima, (ma) plöögi jooksuma, ruttama Ma `vötsi kaarid käde ja pani `plöökima; Noored inimesed tulevad `plöökides Jäm

plüsid pl plüsid kontvõõrad – Kad

plüüs → klüüs

plüüsa, plüüse `plüüsa Jõh(-e) IisR; `plüüssa, -ä Jõh; plüüse Iis pluus `plüüssad on puom `villa `riidest `tehtud Jõh; Uus `plüüsa kuletas suvel `nenda ära et IisR; `õstis plüüse `riide Iis **Vrd** pluusa, pluuse

pnäuh `pnäuh pauh, näuh Kui säenäs võtab, `tõmmab ta ko`rgi pnäuh vii `alla Vil

poadakas `poadak[as, pua- g -a paatjas, kahvatukollane või -pruun poadakas obene nagu lepäpar`giga koon; punased `sõstrad, mussad `sõstrad, kõik one puadakad `este Kod

poagitama `poagitama paakuma – Trm

poaksmalpuu `poaksmapu paakspuu – VMr

poaristama `poaristama tõrelema, porisema poaristad, tõrelemise `muudu akkad kõnelema; küll ta poaristanud Pal

poarkond `poarkond paar sial on üks `poarkond rahvast koos Juu

-pobask Ls sitapobask

pobelik → pobulik

pobi¹ pobi Muh Vig Kse Mih Tõs Aud Saa Krk; pobi- Emm Var Kad Hel Har kaunistuspael, ka pits põllestes `alla `pandi `karda ja `pitsi ja pobisid; vatil `ollid pobid rinna ees Muh; pobid, need keisid kahelt realt seeliku all `ääres Vig; pobi oli `sohke keerulene kiirälene pits Tõs; `alla kõrdi ääre `peale - - olid pobid `aetud iluduses Aud; eesriietel ja pa`djadel on `einsaitsid, miual on keik piitsid ja pobid Saa

pobi² pobi hambutu inimene ta kui vana pobi, ilma `hambida? Räp

pobima `pobi|ma Võn Urv Plv Räp, -me San hambutuna mugima, mäluma ta pobi pääl, `ambit täl ei olõ Võn; mõni pobi `leiba ütteviisi San; vana inemine pobi, sööse ilma hammastõda Plv; vana saa_i inämb süvvä?, vana iks pobi jo? Räp

pobi|mokk 1. lobamokk igavene pobimokk, mis sa pobised järjest Khk; mis sa pobimokk sii lobised Tõs; mis sa tah pobimokk kõnõlõt nii pal'lo Plv

2. pobiseja, toriseja pobimokka one tige, ei sie mahu `toistega `rääkima VNg; on üks pobimokk, muudku pobiseb aga Iis

pobin `pobin Krk, g -a Kuu IisR Jäm Khk VII Muh Mär Tor Hää Saa Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv; n, g pobina VNg Vai; popin g pobina Puh Har/n -p-/ Vas, -e San

1. pomini, vaikne ja ebaselge kõne `Puoled sõnad täma segasest pobinast `kauvad tal viel abemesse ära IisR; `räägi kovemmast, miä en `kuule siu pobina `eigä saa `arvo ka siu pobinast Vai; taal ikka sehande pobin `järges, äga ta inimese `moodi `rääkida äi `oska Khk; ma_p taha su pobinad kuulda Muh; siuke pobin, kes sellest midagi aru saab Hää; temal on alati suur pobin

VJg; *sest pobinast soand`keski aru ega`õtsa Trm; võtab ku pobin esi`endega Trv; kõnel`ku üits pobin, mea es soa aru midägi Krk; popin ol`l ennedä, arru is saa, mis na kõnõli Har*

2. *podin siili popil pobin`järges, kui lihab, pobiseb`peale VII; pobin, karduled keevad Tor*

pobina¹ *pobinal loeb pobina, ei soa sõnust aru Tõs*

pobina² → pobin

pobinal *pobinal* VNg Mär Tor Saa Juu Iis Plt

1. *pobisedes, pominal sie inimene`rääki pobinal* VNg; *kellel ei ole`ambid, see räägib pobinal Saa; pobinal reägib omaette, ei mina aru soand Juu; riagivad pobinal teises tuas Iis; kõneleb pobinal Plt Vrd pobina*

2. *podinal karduled pobinal keevad Tor*

pob|pael *kaunistuspael pobipael oli`seoke loogeline pael,`paändi särgi värrelde`peale ja kõrdi`äärde Aud; pobipael olli`toimine, kahrevillane pael Krk*

pob|pits *kaunistuspits või -pael pobipits eegeldata pobipaela`pæele Emm; pobipits kõis põlle piäl, oli kiriku põlledel Var; pobi`pitsi`pieti mütsi iartes ja jäki sabades Kad; pobipitsil om kõverik sehen, kää ku saeammass Krk; pobipiits`amme kaaltaku veeren Hel*

pobisama, pobisema *pobis|ama Trv Rõu Vas, -amma, -ämmä Har; pobis|ema R Jäm Khk VII Põi Muh Mar Mär Pä Ris Hag Juu(-emä) Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Puh Nõo, -emma Vai Röp, -õma Khn, -õmma Har, -eme Krk(-em) Hel San Krl(-emme)*

1. *tasa ja ebaselgelt rääkima; porisema üht`pukku alt mokka`laske ja pobise* VNg; *mida`asja sa pobised, kui`selgest et`räägi Lüg; nämäd alalde pobisevad,`kengi näist`arvo ei saa Vai; vana inime pobises omaede Khk; Pobises midagi abemese, mina_s soa aru, mis ta`rääkis Põi; reagi kenast, mis sa pobised Muh; inime pobiseb siss, kui tal paha oo Tor; ikke pobiseb, ei jäta`järgi Hää; pobiseb`vastu, ei taha veel`minnagi Juu; mis ta alati pobiseb`vasta, ei viitsi`miski teha VJg; eks nõiad siis pobisendki Iis; säääl ta pobisi, mea es saa aru midägi Krk; na pobisiva säääl midägi Puh; külh taal om üts muud, pobisäss pääle`ütsindä Har; keä tost kah`arvo saa, midä tä säääl pobisess, piibonosõ suuh Röp*

2. *podisema, popsuma siilipopp pobiseb VII; pudru pobiseb pajas PJg; siil pobiseb, nõnda kui auru masin lähab Saa; lamp muko pobiseb pop-pop-pop, tä akab ärä`kusma Kod; Perse pobiseb taka Nõo*

3. *mugima ma pobisegu,`ambid ei olõ Krl*

***pobisteme** *käskiv kv pobiste pobinal rääkima ärä sedäsi pobiste,`ütle`sel`ge sõnage Krk*

***pobistis** *ppl pobistisi pobiseja oo neid pobistisi, nie pobisevatta puha,`ükski ei`oska`oieti`rääki VNg*

pobla → popul¹

pobo *pobo lastek täi`lapsile`üöldi, et siul on pobod pääs Vai*

pobojas *pobojas miski paks obese mokk one`niske paks pobojas Kod*

poboskid *pl pobosk|id Kod MMg, -ad Jõh rõuged`lapsel on poboskad`külles Jõh; mussad poboskid, niid one`tapjad;`naari`siimnid kiädeti rõõsa piimägä neele`aigitele, kes poboskin õlid Kod*

***pobosnik** *pl pobosnika[?] hobuseajaja sõnnikuveol (hrl laps) latsõ aiva hobõsit`nurmõ, kutsuti pobosnika[?] Se*

pobu *pobu pude, rabe tek`k oli pobu lõngast`tehtud, niisukesest viletsast arutud lõngast JJn*

pobul *pobu|l Kuu IisR Vai Hää Kad IisK TaPõ(-l) Trv/-l/ Ran Urv, pobo|l Lüg Jõh Vai Kod(-l) MMg TMr, popu|l Rõu, g -li; n, g pobuli VNg pops, vabadik sie one pobulide külä, siel elavatta kaik pobulid VNg; nied`üeldi pobolist, kel`põllumaad õli üks tiin Lüg; Isa elas*

pobulik

`iaste ikke, a pueg elab küll `jusku üks pobul IisR; Pia_s peremehest pobul võib saada Hää; pobul on ilma `maata või pisikese õuelapiga Kad; pobulil on peremehe kruudi `piale `tehtud maja, `antud raasike `põldu kua IisK; pobolitele `anti metsä`muadess eenämoad; edemält köesid rannarahvas ja pobolid, kes ehitäsüd Kod; `terve küla on, mis `üeldasse pobuli küla Ksi; `vaene pobul Trv; pobuliss kah üteldi, kõege moodu pääl üteldi Ran; Mitmõn talun ol'l vanast uma popul Rõu Vrd pobulik

pobulik *pobuli|k PJg VJg Iis Trv, pobeli|k Hää Kos SJn, g -ku pobul Pobulik oli pool saunamehe moodi PJg; veiked maja `urtsikud, [seal] on pobulikud, kellel `põldu ei ole VJg; meie kruudis on koa üks pobulik Iis; kel vähe maad ja majaüit on, see on pobelik SJn Vrd pobunik*

***pobune** *pl pobused pudedad ead kõvad lõngad, ei ole pobused JJn*

pobunik *pobuni|k g -ku Saa, -gu Ran pobul, pops pobunikud on - - kes suure talu kül'lest maad saanud Saa; säääl Unikülän om noid pobunige pal'lu Ran Vrd pobulik*

podel → pudel

poderdama → poterdama

podì *podì S Mär Vig Han Var Khn PJg Amb Koe VMr Kad VJg*

1. *podi (toidust) said peedid ning siis liha ko natusteks leigetud, podideks Jäm; lapsele `antasse podi, kut taal veel `ambud suus pole Khk; Laps pani podidele sukkurt `peele Kaa; korjati leiva koorukasi, siis `tehti podi VII; Pane podide sise pihu võid koa Põi; lastele `tehti podi kipu `sisse Muh; Podi aa vanainimese söömene Emm; Rõösa piima `sisse tehakse saia podi, aga apu piima `sisse leiva podi Rei; See pudru oo juba küll podi Han*

2. *sodi löi `varba `vastu kivi `pal'jaks podiks Khk*

3. *pude, rabe `pehme puu läheb ühna podiks Muh; `akna alt pal'gid oo päris podid Mär; Kasukanahk oo seisn kümme `aastad ja nii podis läin Han; mis üks malts puu on, mädand kui podi Amb; see riie on mädand, podi VJg*

4. *loba, plära Ajab peale podi otsast välja, tüütab kohe ära Vig*

podijauk 1. *suu Pea podiauk vagusi Põi*

2. *saamatu inimene Podiaugud teeivad `lihtsad tööd Han*

podigas *podì|gas g -ka lahesopp podigas, `väikäne lahe sopp ja madal vesi ja `pilli `ruogu ja `kaislu Kuu*

podigas *podigas lihav Ei `nindasugune podigas kana enämb sul muni Kuu*

podin *podin g -a Kuu Jõh IisR Jäm Khk Kaa VII Muh Mär Kse Tor Hää Saa Juu Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Trv, -e Hls Krk San; n, g podina VNg Vai; potin g podina Har*

1. *podisemine, popsumine Motturisi on kohe meri täüs, `selge podin `kuulub `ehtuel Kuu; tuhlid keevad nenda, et podin taga Khk; Küla kandist just kut üks podin - - just kut oleks rakturi ääl olavad Kaa; pudru keeb mis podin, ää änam suurt tuld pane Mär; ma ärgasin õunte podina pääle ülesse, ommuku es jõua ära korjatagi Saa; kiib niig_üks podin KJn; puder kiüss ku podin, pott pott pott Krk; mine kae, mis säääl tõsõn tarõn tuu potin om Har*

2. *pomin, pobin, porin ei mina taha sinu podina `kuulla küll VNg; sõnade podin keis `kaugele Khk; jutu podin on `kuulda sial läbi seinä VJg; podin one, ku pahane one tõene tõese `piäle Kod; loeb nõndagu podin, midägi aru ei saa Hls*

podina *podinal panes `keemä pudru ja puter kees mis podina Tõs*